

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra

Budapest, 2014. augusztus 15.

**Készítette a Miniszterelnökség
a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal közreműködésével**

Tartalomjegyzék

1A FEJEZET	8
1. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiával, valamint az egyes alapok Szerződéseken alapuló célkitűzései szerinti küldetésekkel – köztük a gazdasági, társadalmi és területi kohézióval – való összhangot biztosító intézkedések	8
1.1 <i>Az egyenlőtlenségek, fejlesztési szükségletek és a növekedési potenciálok elemzése a tematikus célkitűzések és a területi kihívások kezelése tükrében, figyelembe véve adott esetben a tagállam Nemzeti Reform Programját, valamint az EUMSZ 121. cikke (2) bekezdésének megfelelően elfogadott releváns országspecifikus ajánlásokat és az EUMSZ 148. cikke (4) bekezdésével összhangban elfogadott releváns tanácsi ajánlásokat</i>	8
1.1.1 Átfogó helyzetkép: A 2014–2020-as időszak európai uniós fejlesztések gazdasági környezete	8
1.1.2 A 2014–2020-as időszak nemzeti fejlesztési célkitűzéseinek összefoglalása	10
1.1.3 Helyzetértékelés: Hiányok, potenciálok és fejlesztési szükségletek tematikus célonként	12
EU TEMATIKUS CÉL 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	12
EU TEMATIKUS CÉL 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása	17
EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	20
EU TEMATIKUS CÉL 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	28
EU TEMATIKUS CÉL 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és –kezelés előmozdítása	33
EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	36
EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban	41
EU TEMATIKUS CÉL 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	45
EU TEMATIKUS CÉL 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	54
EU TEMATIKUS CÉL 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	59
EU TEMATIKUS CÉL 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása	65
1.1.4 A területi egyenlőtlenségek elemzése	68
1.2 <i>A programok előzetes értékelésének vagy a Partnerségi Megállapodás előzetes értékelésének során tett főbb megállapítások összefoglalása, amennyiben utóbbi értékelést a tagállam saját kezdeményezésére végrehajtották</i>	72
1.3 <i>A kiválasztott tematikus célkitűzések, valamint minden egyes kiválasztott tematikus célkitűzés esetében az egyes ESB alapok tekintetében várható eredmények összefoglalása</i>	74
1.3.1 A fejlesztések és elvárt eredményeik a fő nemzeti fejlesztési prioritások mentén	75
1.3.2 A fejlesztések és elvárt eredményeik az EU tematikus célkitűzései mentén	80
EU TEMATIKUS CÉL 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	80
EU TEMATIKUS CÉL 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása	81
EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	82
EU TEMATIKUS CÉL 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	84
EU TEMATIKUS CÉL 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és –kezelés előmozdítása	86

EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	87
EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban.....	89
EU TEMATIKUS CÉL 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	91
EU TEMATIKUS CÉL 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	93
EU TEMATIKUS CÉL 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	95
EU TEMATIKUS CÉL 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása	97
1.4 Az uniós támogatások indikatív elosztása nemzeti szinten mindegyik ESB alapra vonatkozóan, tematikus célkitűzésenként lebontva, valamint az éghajlat-változási célkitűzésekre előirányzott támogatás teljes indikatív összege	98
1.4.1 Az uniós támogatások indikatív elosztása	98
1.4.2 A klímaváltozás célkitűzésre fordított összes indikatív forráskeret.....	99
1B FEJEZET	100
1.5 Az ESB alapok végrehajtására vonatkozó, a CPR 5., 7. és a 8. cikkében említett horizontális elvek és szakpolitikai célkitűzések alkalmazása	100
1.5.1 A partnerség elvhez kapcsolódó intézkedések, megjelenítve a CPR 5. cikkben említett partnerek indikatív listáját, valamint a CPR 5. cikk szerint a bevonásuk érdekében hozott intézkedéseket és a Partnerségi Megállapodás és a CPR 52. cikkében említett előrehaladási jelentés elkészítésében játszott szerepük összefoglalását	100
1.5.2 A nemek közti egyenlőség, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, valamint a hozzáférhetőségnek az előmozdítása.....	106
1.5.3 Fenntartható fejlődés	107
1.5.4 A horizontális politikák célkitűzései	108
1.5.5 A horizontális politikák érvényesítése	110
1.6 Az ERFA-hoz, az ESZA-hoz, a YEI-hez és a Kohéziós Alaphoz tartozó programok – az európai területi együttműködési cél alá tartozók kivételével –, valamint az EMVA-hoz és az ETHA-hoz tartozó programok listája a vonatkozó indikatív pénzelosztások ESB alaponkénti és évenkénti bontásával.....	116
1.7 Igény a Strukturális Alapokból a régiókatégoóriák között történő forrásátcsoportosítással kapcsolatban	116
1.8 Átcsoportosítás az európai területi együttműködés célról a beruházás a növekedésbe és foglalkoztatásba célra, amennyiben releváns, régiókatégoóriánként.....	117
1.9 Igény az EU Bizottsága számára átadni tervezett Technikai Segítségnyújtás keretével kapcsolatban, amennyiben releváns.....	117
1.10 Tájékoztatás az eredményességi tartalékhoz kapcsolódó összegekről, ESB alaponként, valamint ahol releváns, régiókatégoóriánként bontva, valamint tájékoztatás az eredményességi tartalék kiszámításához figyelembe nem vett összegekről.....	117
2. A Partnerségi Megállapodás eredményes megvalósítását biztosító intézkedések.....	118
2.1 Intézkedések – a tagállamok intézményi keretével összhangban –, amelyek biztosítják az ESB alapok közötti, illetve más uniós és nemzeti finanszírozási eszközökkel, valamint az EBB-vel való koordinációt.....	118
2.1.1 Erős központi koordináció – Alapok és programok közötti koordináció biztosítása	119
2.1.2 Koordináció és összhang az EU kohéziós, vidékfejlesztési és halászati fejlesztési forrásai között	123
2.1.3 Az Európai Unió Duna Régió Stratégiája (EUDRS) érvényesítésének koordinációja.....	127
2.1.4 Koordináció és összhang más uniós forrásokkal és finanszírozással	128
2.1.5 Alapokon vagy programokon átívelő integrált kezelést igénylő fejlesztési témák	131
2.1.6 Koordináció és összhang az ETE programokkal	133

2.2	<i>Az addicionalitásra vonatkozó szabályoknak való megfelelés előzetes vizsgálatához szükséges információk.....</i>	134
2.3	<i>Összefoglaló a CPR 19. cikkének és XI. mellékletének megfelelően az alkalmazandó előzetes feltételrendszer nemzeti szintű teljesítésére vonatkozó értékelésről, valamint az alkalmazandó előzetes feltételrendszer teljesítésének elmulasztása esetén a meghozandó intézkedésekről, a felelős szervezetekről és ezen intézkedések végrehajtásának ütemtervéről</i>	135
2.4	<i>Az eredményességmérési keret következetes működésének biztosítására szolgáló módszertan és mechanizmusok a CPR 21. cikkével összhangban.....</i>	211
2.5	<i>Értékelés azzal kapcsolatban, hogy szükség van-e a programok irányításában és kontrolljában a közreműködő hatóságok – és adott esetben a kedvezményezettek – adminisztratív kapacitásának megerősítésére, továbbá szükség esetén az e célból megteendő intézkedések összefoglalása</i>	212
2.5.1	<i>A megújuló intézményrendszer stabil és tervezett átmenete – elvek és lépések.....</i>	212
2.5.2	<i>A képzési rendszer</i>	213
2.5.3	<i>A kapacitás megerősítésének főbb lépései</i>	213
2.5.4	<i>Az intézmény és eljárásrend kialakításának elvei</i>	214
2.5.5	<i>A kedvezményezettek felkészítésének elvei.....</i>	216
2.5.6	<i>Kapacitás megerősítés a csalás és korrupció megelőzése érdekében</i>	217
2.6	<i>A programok keretében tervezett, a kedvezményezettek adminisztratív terheinek csökkentésére irányuló intézkedések összefoglalása, beleértve egy indikatív ütemtervet is</i>	218
3.	<i>Az ESB alapok által támogatott területi alapú fejlesztéssel kapcsolatos integrált megközelítés vagy a területi alapú fejlesztésekkel kapcsolatos integrált megközelítések összefoglalása a programok tartalma alapján.....</i>	221
3.1	<i>Azon intézkedések, amelyek biztosítják az ESB alapoknak az egyedi szubregionális térségek területfejlesztése érdekében történő felhasználására vonatkozó integrált megközelítést</i>	224
3.1.1	<i>Közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD).....</i>	224
3.1.2	<i>Integrált területi beruházások (ITI).....</i>	226
3.1.3	<i>Fenntartható városfejlesztés, beleértve azokat az elveket, amelyek mentén meghatározásra kerülnek azon városi területek, ahol a fenntartható városfejlesztés érdekében integrált intézkedések valósulnak meg, valamint ezekre az intézkedésekre nemzeti szinten elkülönített indikatív ERFA-összeget is.....</i>	227
3.1.4	<i>Az ESB alapok keretében folytatott együttműködés főbb kiemelt területei, adott esetben figyelembe véve a makroregionális és a tengeri medencéket érintő stratégiákat.....</i>	227
3.1.5	<i>Ahol szükséges, integrált megközelítés a szegénység által leginkább sújtott földrajzi területek egyedi szükségleteinek kezelésére, különös tekintettel a marginalizálódott közösségekre, a fogyatékosokkal élőkre, a tartósan munkanélküliekre, valamint azon fiatalokra, akik nem vesznek részt sem foglalkoztatásban, sem oktatásban, sem képzésben</i>	230
3.1.6	<i>Ahol szükséges, olyan integrált megközelítés, amely foglalkozik azon térségek demográfiai kihívásaival, illetve azon földrajzi térségek egyedi szükségleteivel, amelyek súlyos és tartós természeti és demográfiai hátrányokkal küzdenek, az EUMSZ 174. cikkében említettek szerint.....</i>	232
4.	<i>Az ESB alapok hatékony végrehajtását biztosító intézkedések.....</i>	233
4.1	<i>A meglévő elektronikus adatcsere-rendszerek értékelése, valamint azon tervezett intézkedések összefoglalása, amelyek fokozatosan lehetővé teszik, hogy a kedvezményezettek, valamint a programok irányításáért és kontrolljáért felelős hatóságok között folytatott minden információcsere elektronikus adatcsere formájában valósuljon meg.....</i>	233

Rövidítésjegyzék

AIS	Automatikus hajóazonosító és nyomon követő rendszer (Automatic Identification System)	ESFRI	Európai Kutatási Infrastruktúrák Stratégiai Fóruma (European Strategy Forum on Research Infrastructures)
AKI	Agrárgazdasági Kutató Intézet	ESZA	Európai Szociális Alap
AKG	Agrár-környezetgazdálkodás	ETC	Európai Turisztikai Bizottság (European Travel Commission)
ÁROP	Államreform Operatív Program	ETCS	Egységes Európai Vonatbefejező Rendszer (European Train Control System)
ÁSZ	Állami Számvevőszék	ETE	Európai Területi Együttműködés
BBA	Belső Biztonsági Alap (Belügyi programok)	ETHA	Európai Tengerügyi és Halászati Alap
BDKP	Budapest Duna Kontakt Pont	EU	Európai Unió
BFT	Balaton Fejlesztési Tanács	EU2020	Az Európai Unió 10 éves növekedési stratégiája
BHÉ	Bruttó Hozzáadott Érték	EUDRS	Európai Unió Duna Régió Stratégiája
BM	Belügyminisztérium	EUGRIS	Az európai szennyezett talajok és felszín alatti vizek helyreállításának (kármentesítésének) információs rendszere (European groundwater and contaminated land remediation information system)
CAF	Közös Értékelési Keretrendszer (Common Assessment Framework)	EUMSz	Európai Unió működéséről szóló szerződés
CEF	Európai összekapcsolódási eszköz (Connecting Europe Facility)	EURES	Európai Foglalkoztatási Szolgálat (European Employment Services)
CERIC	Közép-Európai Kutatási Infrastruktúra Konzorcium (Central European Research Infrastructure Consortium)	EUTAF	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság
CIRIEC	Köztulajdonú, Szociális és Szövetkezeti Gazdaság Kutató és Tájékoztató Központja (Centre International de Recherches et d'Information sur l'Economie Publique, Sociale et Coopérative)	EVCA	Európai Magán-, és Kockázati Tőkekezelő Egyesület (European Private Equity and Venture Capital Association)
CLIMATE-ADAPT	Európai Klímaadaptációs Platform (European Climate Adaptation Platform)	FAIR	Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer
CLLD	Közösségvezérelt helyi fejlesztések (Community-led Local Development)	FDI	Közvetlen külföldi tőkebefektetés (Foreign Direct Investment)
COSME	Program a vállalkozások versenyképességéért és a kis- és középvállalkozásokért (2014–20) (Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs)	FEAD	Leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (Fund for European Aid to the Most Deprived)
CPI	Korrupcióérzékelési index (Corruption Perceptions Index)	FKB	Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság
CPR	AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (Common Provisions Regulation)	GDP	Bruttó hazai termék (Gross Domestic Product)
DUIHK	Német - Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (Deutsch-Ungarische Industrie- und Handelskammer)	GERD	Bruttó hazai K+F ráfordítás (Gross Domestic Expenditure on Research and Development)
EBB	Európai Beruházási Bank	GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
E-CORDA	Közös Külső Kutatási Adatforrás (External Common Research Data Warehouse)	GMO	Genetikailag módosított szervezetek (Genetically Modified Organism)
ECVET	Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (European Credit System for Vocational Education and Training)	GOP	Gazdaságfejlesztési Operatív Program
EEA	Európai Környezetvédelmi Ügynökség (European Environment Agency)	GYEMSZI	Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet
EEF	Európai Vállalkozói Alapítvány (European Entrepreneurship Foundation)	HACS	Helyi Akciócsoport
EFOP	Emberi - Erőforrás Fejlesztési Operatív Program	HFS	Helyi Fejlesztési Stratégia
EIA	Környezeti hatásvizsgálat (Environmental impact assessment)	HGF	Helyi gazdaságfejlesztés
EIP	Európai Innovációs Partnerség	HOP	Halászati Operatív Program
ELI	Extreme Light Infrastructure	HRM	Emberi erőforrás menedzsment (Human Resource Management)
ELI-ALPS	ELI Attoszekundumos Fényimpulzus Forrás	IH	Irányító Hatóság
EMIR	Egységes Monitoring és Információs Rendszer	IIER	Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (EU mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatások)
EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma	IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap	IKSZT	Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér
ENI	Európai szomszédsági támogatási eszköz (2014-20) (European Neighbourhood Instrument)	IKT	Info-kommunikációs technológiák
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete	IMD WCY	Nemzetközi Menedzsment Fejlesztési Intézet – Évkönyv a Világ Országainak Versenyképességéről (International Institute for Management Development - World Competitiveness Yearbook)
ERA	Európai Kutatási Térség (European Research Area)	IMIR	Integrált Monitoring és Információs Rendszer
ERASMUS for all	Erasmus mindenkinek: Az EU oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja	ISCED	Oktatás egységes nemzetközi osztályozásának rendszere (International Standard Classification of Education)
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap	IT	Információtechnológia(i)
ERP	Vállalatirányítási információs rendszer (Enterprise Resource Planning)	ITI	Integrált területi beruházás (Integrated Territorial Investment)
ERTMS	Egységes Európai Vasúti Közlekedésirányítási Rendszer (European Rail Traffic Management System)	ITS	Integrált Településfejlesztési Stratégia
ESB alapok	Európai Strukturális és Beruházási alapok (ERFA, ESZA, KA, EMVA, ETHA)	IUS	Unió Innovációs Eredménytábla (Innovation Union Scoreboard)
ESBA	Európai Kisvállalkozások Szövetsége (European Small Business Alliance)	IVS	Integrált Városfejlesztési Stratégia
		JEREMIE	A mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises)
		K+F	Kutatás-fejlesztés
		KA	Kohéziós Alap
		KAP	Közös Agrárpolitika
		KAT	Kedvezőtlen adottságú területek támogatása
		KATA	Kisadózók tételes adója
		KÁT	Közigazgatási Államtitkári Értekezlet
		KBA	Német Közlekedési Hivatal (Kraftfahrt Bundesamt)
		KD	Közép-Dunántúl régió
		KEHOP	Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program
		KET	Kulcs technológiák (Key Enabling Technologies)

KÉK	Közös Értékelési Keretrendszer (Lásd: CAF)
KFF	Közbeszerzési Felügyeleti Főosztály
KFI	Kutatás-fejlesztés és innováció
KIM	Közgazgatási és Igazságügyi Minisztérium
KIVA	Kisvállalkozói adó
KÖFOP	Közgazgatási- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program
KKV	Kis- és középvállalkozás
KKSZ	a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szervének Központi Koordinációs Szervezete
KLIK	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
KMR (KM)	Közép-Magyarország régió
kN	Kilonewton
KÖZOP	Közlekedési Operatív Program (2007-2013)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KSK	Közös Stratégiai Keret
KSZ	Közreműködő Szervezet
KTI	Közlekedéstudományi Intézet
KTF	Kutatás és Technológiai Fejlesztés
LAU	Helyi közigazgatási egységek (Local Administrative Units)
LEADER	Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében (Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale)
LFA	Hátrányos helyzetű térségek; a Közös Agrárpolitikához (CAP) kapcsolódó fogalom (LFA – Less favoured areas)
LHH	Leghátrányosabb helyzetű kistérségek a kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI.17.) Korm. rendelet alapján
LIFE+	Környezetvédelmi célú pénzügyi eszköz (EU)
LLL	Egész életen át történő tanulás (LifeLongLearning)
LLP	Az EU egész életen át tartó tanulás programja, 2007-2013 időszakban (Lifelong Learning Programme)
LULUCF	Földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás (Land use, Land-use change and Forestry)
MAHOP	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program
MÁV	Magyar Államvasutak
ME	Miniszterelnökség
MEHIB	Magyar Exporthitel Biztosító Zrt.
MEKIR	Mezőgazdasági és Környezeti Információs Rendszer
MJV	Megyei jogú város
MMA	Menekültügyi és Migrációs Alap
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MTA KTI	Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság-tudományi Intézet
MVH	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NÉBIH	Nemzeti élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
NEET	Nem foglalkoztatott, oktatásban vagy képzésben nem részesülő fiatal NEET: a young person who is "Not in Education, Employment, or Training"
NEKIFUT	Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Felmérés és Útiter program
NFK	Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság
NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
NFSZ	Nemzetközi Foglalkoztatási Szolgálat
NGA	Újgenerációs Hozzáférési Hálózatok (Next Generation Access Network)
NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium
NGTT	Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács
NIS	Nemzeti Infokommunikációs Stratégia
NKFIS	Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020
NKP	Nemzeti Környezetvédelmi Program
NKS	Nemzeti Közlekedési Stratégia
NRP	Nemzeti Reform Program
NSKI	Nemzetstratégiai Kutatóintézet
NTFS	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia
NUTS	Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája (Nomenclature of Territorial Units for Statistics)
NVS	Nemzeti Vidékstratégia
NYD	Nyugat-Dunántúl régió
OALI	Országos Alapellátási Intézet
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OECD-WTO TIVA	OECD és WTO közös kezdeményezése: adatbázis, mely megadja a Kereskedelem részesedését a hozzáadott értékből (OECD-WTO Joint Initiative - Database on Trade in Value Added)
OEFI	Országos Egészségfejlesztési Intézet
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció
OHT	Országos Hulladékgazdálkodási Terv

OKF	Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
OP	Operatív Program
OVF	Országos Vízügyi Főigazgatóság
P+R	Parkolj és Utazz: parkolók, melyek kapcsolódnak a tömegközlekedéshez (Park and ride)
PAYT	Kevesebb szemét képződésére ösztönző rendszer, mely a mennyiség utáni fizetésre alapul (Pay-as-you-throw programme)
PISA	A nemzetközi tanulói teljesítménymérés programja (Programme for International Student Assessment)
PJ	Petajoule
PM	Partnerségi Megállapodás
PP	Pozíciós Papír
PPP	Köz- és magán-együttműködés (Public-Private Partnership)
ROP	Regionális Operatív Program
RSZTOP	Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program
SA	Strukturális Alapok
SBA	Kisvállalkozói intézkedéscsomag (Small Business Act)
SEA	Stratégiai környezeti vizsgálat (Strategic environmental assessment)
SF	Kisbirtok, kisgazdaság; a Közös Agrárpolitikához (CAP) kapcsolódó fogalom (SF - Small farm)
SFC	Az ESF alapokhoz kapcsolódó elektronikus adatszere-rendszer (Structural Funds Common (electronic data exchange system))
SILC	Az EU statisztikai módszertana, a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó nemzetközi adatfelvétel (Statistics on Income and Living Conditions)
SKV	Stratégia környezeti vizsgálat
SMJ	Stratégiai Monitoring Jelentés
ST	Semmelweis Terv
SWOT	SWOT elemzés, angol nyelvű mozaikszó, mely a Strengths – erősségek; Weaknesses – gyengeségek; Opportunities – lehetőségek; Threats – veszélyek szavakból áll össze.
TA2020	Az Európai Unió Területi Agendája
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TC	Tematikus cél
TEN-T	Transzeurópai közlekedési hálózat (Trans-European Transport Network)
TI	Transparency International
TKR	területi kiválasztási rendszer
TNM	Tárca Nélküli Miniszter
TO	Tematikus cél (Thematic Objective)
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
TSI	Interoperabilitási Műszaki Előírás (Technical Specifications for Interoperability)
TVI	Támogatásokat Vizsgáló Iroda
UN CRPD	Az ENSZ Fogytékossággal élő személyek jogairól szóló egyezménye (United Nations - Convention on the Rights of Persons with Disabilities)
ÚMVP	Új Magyarország Vidékfejlesztési Program
ÚSZT	Új Széchenyi Terv
ÜHG	Üvegházhatású gázok
ÜHG Leltár	Üvegházhatású gázok leltára Mo., 1985-2012
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
VGT	Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv
VKI	Víz Keretirányelv
VM	Vidékfejlesztési Minisztérium
VP	Vidékfejlesztési Program
VTT	Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése
WHO	Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization)
WTO	Kereskedelemi Világszervezet (World Trade Organization)
WTTC	Utazási és Turisztikai Világtanács (World Travel and Tourism Council)
YEI	Az EU Ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezése a 2014-2020-as ciklusban (Youth Employment Initiative)

A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS ELKÉSZÍTÉSÉNEK FOLYAMATA

A 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás (PM) **azonosítja Magyarországra legfontosabb kihívásait és kitűzi fő fejlesztési prioritásait**. A PM rögzíti, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, az ún. Európai Strukturális és Beruházási Alapok (ESB alapok) hogyan fogják támogatni az Európai Unió Európa 2020 stratégiájának céljait, mindeközben integrálja Magyarország Nemzeti Reform Programjának és az Európai Tanács országspecifikus ajánlásainak releváns üzeneteit is. A PM szintén meghatározza e források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit.

A Partnerségi Megállapodást az EU Bizottsága hagyja jóvá, Magyarország Kormányával folytatott egyeztetéseket követően.

A PM az EU2020 stratégia intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési célkitűzésein belüli nemzeti súlypontokat azonosítja, építve a hazai tervezési előzményekre.

A Partnerségi Megállapodás szerkezeti és tartalmi elemei a 2013. december 17-től hatályos ún. Közös Rendelkezések (Common Provisions Regulation [CPR] vagy 1303/2013 EU rendelet) és a „Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement” című, az EU Bizottsága által kiadott tervezési dokumentumokra épülnek.

A Partnerségi Megállapodásban kijelölt **fejlesztési irányok részleteit operatív programok rögzítik**: a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap forrásaira épülő ágazati és területi operatív programok (OP), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap forrásainak felhasználását meghatározó vidékfejlesztési program, az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja. A Partnerségi Megállapodás és az operatív programok tervezése a többszintű kormányzás és a partnerség elvét követi.

1A FEJEZET

1. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiával, valamint az egyes alapok Szerződéseken alapuló célkitűzései szerinti küldetésekkel – köztük a gazdasági, társadalmi és területi kohézióval – való összhangot biztosító intézkedések

1.1 Az egyenlőtlenségek, fejlesztési szükségletek és a növekedési potenciálok elemzése a tematikus célkitűzések és a területi kihívások kezelése tükrében, figyelembe véve adott esetben a tagállam Nemzeti Reform Programját, valamint az EUMSZ 121. cikke (2) bekezdésének megfelelően elfogadott releváns országspecifikus ajánlásokat és az EUMSZ 148. cikke (4) bekezdésével összhangban elfogadott releváns tanácsi ajánlásokat

1.1.1 Átfogó helyzetkép:

A 2014–2020-as időszak európai uniós fejlesztések gazdasági környezete

Kicsi és nyitott gazdaság: kihívások és esélyek

Magyarország kicsi belső piaccal rendelkező, a világ – és főként az Európai Unió – gazdasági felé rendkívül nyitott, erőteljesen exportorientált ország. 2012-ben az export és az import GDP-hez viszonyított aránya 94,7%, illetve 87,3% volt (EEF, 2013 előrejelzés). Ez a nyitottság jelenti a növekedés motorját, noha nyilvánvaló, hogy különösen globális válság idején – az exportpiacok zsugorodása miatt – sérülékennyé is teheti az országot. Másfelől, az exportvezérelt növekedési modell sajátos jellemzője, hogy segítségével elérhető a gazdasági-társadalmi fejlettség viszonylag magas foka, ám a tartós európai felzárkózáshoz ennél több kell: az exportorientált szektorok mellett meg kell erősíteni a gazdaság további szektorait is.

Pénzügyi stabilitás és szerkezeti reformok

A tartós felzárkózás elengedhetetlen feltétele a fiskális stabilitás megteremtése, de legalább ennyire fontosak a versenyképességet erősítő szerkezeti reformok is. Ezért Magyarország az elmúlt években egyszerre hajtotta végre a pénzügyi konszolidáció feladatait és indította el a szerkezeti reformokat. A pénzügyi konszolidáció eredményeként az államháztartási deficit ma már a GDP 3%-a alatt tartható, a GDP-arányos államadósság pedig csökkenő pályára került (EEF, 2013 ősz). Magyarország továbbá – az uniós országspecifikus ajánlások szellemében – létrehozta, illetve átalakította azokat az intézményeket is (pl. adóssághék, stabilitási törvény, költségvetési tanács), amelyek a pénzügyi stabilitás és a növekedési pályára állás intézményrendszeri feltételeit hosszú távon biztosítják.

A pénzügyi konszolidációval párhuzamosan a szerkezeti reformok – nyugdíjreform, területi közigazgatási reform, munkaerő-piaci reform, adóreform, oktatási reform, egészségügyi reform – külön-külön és együttesen is nagyban hozzájárulnak a magyar gazdaság versenyképességének erősítéséhez. A kettő együtt, vagyis a fiskális stabilitás és a szerkezeti reformok pedig lehetővé teszik, hogy Magyarország egészséges alapokra építő, tehát nem eladósodásból finanszírozott növekedési pályára lépjen.

Kedvező makrogazdasági feltételek a 2014–2020-as fejlesztési ciklus forrásainak abszorpciójához

A 2011-2012-ben lejáró pénzügyi konszolidációs folyamatok eredményeként Magyarországon a GDP-arányos államadósság a 2011-es 82,1%-ról 2012-ben 79,8%-ra csökkent, – miközben az EU28 átlagában az adósságráta a 2011-es 82,3%-ról 2012-ben 85,1%-ra növekedett (Eurostat, 2013. október 21.). Magyarországon 2012-ben az államháztartási hiány jóval az EU28 átlaga (3,8%) alatt volt, 2%-ot tett ki, ami az Európai Unióban a nyolcadik legjobb eredmény (Eurostat, 2013. október 21.). A pénzügyi stabilizációval egyidejűleg – ugyancsak az általános európai tendenciával ellentétesen – a foglalkoztatás is a 2011-es szintről 1,7%-kal bővült 2012-ben. **Magyarországon 2012-ben lezárult a**

fiskális konszolidáció szakasza. A kormány hathatós strukturális erőfeszítéseket tett a deficit csökkentése érdekében. Az ország a 2013. június 21-i pénzügyminiszeri tanácsi döntés értelmében hivatalosan is **kikerült a GDP 3%-át meghaladó, túlzott mértékű államháztartási hiány miatti deficiteljárás¹ alól**, amely 2004. július 5. óta, azaz gyakorlatilag a 2004-es EU taggá válás óta tartott. Az államháztartási hiány így már a jövőben is 3% alatt marad, ezzel hosszú távon is teljesül az eljárás alapjául szolgáló legfontosabb feltétel. (Az EU 27 tagállama közül 2013 első felében 20 országgal szemben folyt ugyanilyen eljárás.)

Ez jelentős lépés ahhoz, hogy a makrogazdasági környezet kedvező keresleti feltételeket teremthessen az uniós források abszorpciójához a 2014–2020-as fejlesztési ciklus indulásakor. Így az uniós fejlesztési források már 2015-től kimutathatóan erősíthetik a gazdasági növekedés folyamatainak pozitív alakulását.

Magyarország Konvergencia Programja (2014–2017) alapján a magyar gazdaság – mérsékelten kedvező globális konjunktúra mellett – már 2014-ben 2% feletti mértékben növekedhet. A foglalkoztatási ráta a keresletélénkülés és a közfoglalkoztatás következtében emelkedik, és elkezdődhet a munkanélküliség lassú csökkenése is. A nettó export a 2014-re előre jelzett kedvező értékének fenntartásával és mérsékelt bővülésével a magyar gazdaság húzóereje marad. A belső kereslet növekedése miatt azonban az importfogyasztás bővülése várható, ami a nettó export bővülését lassíthatja. 2013-tól a belső kereslet is megélnékült, a háztartási fogyasztási kiadások jelentős növekedése pedig 2014-től indulhat el. A beruházási ráta lassú bővülése 2014-től várható. A prognosztizált időszakban az ország külső finanszírozó képessége kedvezően alakul, köszönhetően a megtakarításoknak, a nettó exportnak és az alacsony költségvetési hiánynak.

Magyarország fő gazdasági mutatói, 2012-2016

	2012 szint	2012 2013 2014 2015 2016 változás %-ban, az előző évhez képest				
		GDP (Mrd Ft ¹)	28 048,1	-1,7	1,1	2,3
Háztartások fogyasztási kiadásai (Mrd Ft ¹)	14 040	-1,7	0,2	1,8	2,0	2,0
Közösségi fogyasztási kiadás ² (Mrd Ft ¹)	6 197	-0,9	1,3	1,5	-0,6	-1,3
Bruttó állóeszköz-felhalmozás (Mrd Ft ¹)	4 880,8	-3,7	5,9	6,2	4,1	-0,9
Export (Mrd Ft ¹)	26 551,7	1,7	5,3	5,8	6,8	6,7
Import (Mrd Ft ¹)	24 490,8	-0,1	5,3	6,2	6,5	5,8
Foglalkoztatás (15-64 év) növekedése	3842,8	1,7	1,6	1,2	0,9	0,9
Munkanélküliségi ráta (15-74 év) %	-	10,9	10,2	9,1	8,8	8,5
		a GDP %-ában				
Bruttó államadósság-ráta	-	79,8	79,2	79,1	78,9	77,5
Az államadósság-ráta változása	-	-2,3	-0,6	-0,1	-0,2	-1,4
Államháztartási egyenleg	-	-2,1	-2,2	-2,9	-2,8	-2,5
Folyó fizetési mérleg egyenlege (% of GDP)	-	1,1	3	3,6	3,8	4,9
Potenciális GDP-növekedési ütem	-	0,7	0,9	1,2	1,3	1,5

Forrás: Magyarország Konvergencia Programja 2014-2017; Magyarország Kormánya, 2014. április (KSH, MNB, NGM számítások)

¹ Előző évi áron ² Kormányzat és háztartásokat segítő non-profit intézmények együtt

Áttörés szükséges a magyar gazdaság kritikus pontjain 2014 és 2020 között

A most beinduló, immár stabil alapokra építkező gazdasági növekedés fontos eszközei az Európai Unió kohéziós politikája révén 2014 és 2020 között érkező fejlesztési források. Ezek a források azonban Magyarországon csak akkor vezethetnek pótlólagos gazdasági növekedéshez, ha felhasználásuk – a megelőző tervezési ciklushoz képest – **célzottabbá és egyszerűbbé válik**. Az uniós források felhasználása akkor lesz sikeres, ha a magyar gazdaság kritikus pontjain, a gazdasági **növekedésben**, a **foglalkoztatásban**, és a **magasabb hozzáadott értékű termelésben** a változások kritikus tömegét megteremtve, valódi áttöréshez vezetnek.

¹ 2004/918/EK határozat

1.1.2 A 2014–2020-as időszak nemzeti fejlesztési célkitűzéseinek összefoglalása

A pénzügyi konszolidáció lezárulása után Magyarország immár fokozottabban fordulhat az európai felzárkózás felé. A felzárkózásban kitüntetett szerep jut a fejlesztéspolitikának, amely Magyarországon a 2014-2020-as időszakban – összhangban a már elfogadott vagy a jelenleg is formálódó uniós és hazai tervdokumentumok és szakpolitikai dokumentumok fejlesztési irányjaival – öt középtávú fő nemzeti prioritásra és az azokat az uniós finanszírozási elképzeléseket összegző, a Partnerségi Megállapodás szempontjából összefűző átfogó nemzeti fejlesztési célra épül.²

Az átfogó cél elérésében és a nemzeti fejlesztési prioritások érvényesítésében döntő szerepe van az uniós támogatások felhasználásának, de ezeket a törekvéseket hazai fejlesztéspolitikai, szabályozási eszközök és egyéb kezdeményezések is támogatják.

ÁTFOGÓ NEMZETI FEJLESZTÉSI CÉL

A hazai (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió) és az uniós (EU 2020 Stratégia, valamint a Nemzeti Reform Programban rögzített vállalások) fejlesztési szükségletek és növekedési lehetőségek alapján a 2014–2020-as tervezési ciklus átfogó nemzeti fejlesztési célja a **fenntartható, magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés**.

Fenntartható növekedés

A cél a fenntartható gazdasági növekedés, amihez a 2011-2012-ben lezajlott pénzügyi konszolidáció teremti meg az alapokat. A 2000-es évek első évtizedében a viszonylag magas, de a kelet-közép-európai országokétól mégis elmaradó gazdasági növekedés az államadósság gyors és fenntarthatatlan növekedésével és a tartósan magas költségvetési deficittel párosult. Az elmúlt években végrehajtott pénzügyi konszolidáció eredményeként a 2014-2020-as tervezési ciklusban már egy költségvetési egyensúlyra támaszkodó, fenntartható gazdasági növekedés indulhat el Magyarországon.

A fenntarthatóság mellett azonban legalább ekkora hangsúlyt kell kapnia a növekedésnek is. Ezért a Magyarországra érkező erőforrásokat, így a 2014–2020-as tervezési ciklus európai uniós fejlesztési forrásait is – a jelenlegi tervezési ciklushoz képest – nagyságrendekkel nagyobb mértékben kell közvetlenül gazdaságfejlesztésre fordítani. Emellett a nem közvetlenül gazdasági jellegű fejlesztési programokat úgy célszerű felépíteni, hogy azok közvetve vagy áttételesen hozzájáruljanak a növekedés céljához.

Magyarország gazdasági növekedése úgy lehet hosszú távon is tartós, ha a gazdasági növekedés érdekében a környezeti és társadalmi struktúrák potenciális gazdasági erőforrásait jobban képes hasznosítani. Ezt a törekvést olyan fejlesztések támogatják, amelyek eredményeképpen a foglalkoztatottság és a társadalmi tőke bővül, az eltartottak aránya és a környezeti kockázat csökken, a természeti és humán/kulturális erőforrások hatékonyan és fenntarthatóan hasznosulnak. Ezért a gazdasági szereplők és a piacok számára juttatott, valamint a gazdasági infrastruktúrafejlesztésre fordított forrásokat társadalmi és környezeti beruházások is kiegészítik.

Magas hozzáadott értékű termelés és a foglalkoztatás bővítése

Az átfogó nemzeti fejlesztési célkitűzés egyúttal támaszkodik a gazdasági növekedés két alapvető forrására, az erőforrások bővítésére, vagyis a foglalkoztatás kiszélesítésére, valamint az erőforrások hatékonyabb felhasználására, azaz a gazdaság technológiai fejlődésére, a magasabb hozzáadott értékű termelésre. Az európai léptékkal mérve kiugróan alacsony foglalkoztatás nemcsak gazdasági-társadalmi probléma, hanem egyúttal mozgósítható növekedési erőforrás is. A technológiai modernizáció és a magas hozzáadott értékű termelés pedig a globális versenyképesség erősítésének, és így a gazdasági felzárkózásnak a legfontosabb eszköze. A magyar gazdaság globális értékláncokba való erős beágyazottsága és nyitottsága ellenére jelentős a közvetlen hazai hozzáadott érték aránya a bruttó exportban (42,2%, OECD-TIVA, 2013).

² Kiemelten támaszkodik a 2005-ös Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió megújítását szolgáló Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) által meghatározott 5 középtávú nemzeti prioritásra.

ÖT FŐ NEMZETI FEJLESZTÉSI PRIORITÁS

Annak érdekében, hogy a fejlesztések valóban a változások **kritikus tömegéhez** vezessenek el, az átfogó nemzeti fejlesztési célhoz az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban kijelölt öt fő nemzeti fejlesztési (támogatási) prioritás kapcsolódik, amelyek átfogják a fejlesztéspolitika egészét, beleértve a vidékfejlesztési célkitűzéseket és hozzájárulást is:

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
3. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

Az uniós és a nemzeti fejlesztési törekvések összhangja

A fent bemutatott célrendszer Magyarország átfogó nemzeti fejlesztési tervdokumentumára, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióra (OFTK), illetve annak erősen gazdaságorientált, de társadalmi-környezeti szempontokat is integráló célrendszerére támaszkodik. A Partnerségi Megállapodásba is átültetett OFTK célrendszer kialakításának fontos tényezői voltak az EU fejlesztési politikáinak (ld. kohéziós, valamint a vidékfejlesztési és halászati politika) 2014–2020-as célkitűzései.

Ezért sem meglepő, hogy mindegyik fő nemzeti fejlesztési prioritás támogatja az Európa 2020 stratégiát és együttesen átfogják az Európai Unió által támogatásra javasolt 11 tematikus célkitűzést is. Ez szükséges is, hiszen a Partnerségi Megállapodás megvalósítását az uniós fejlesztési politikák erőforrásai azzal a feltétellel biztosítják, hogy a benne tervezett fejlesztések az EU egy vagy több Európa 2020 stratégiából levezetett célkitűzését is támogatják.

Az Európai Unió a Partnerségi Megállapodás keretében - az uniós források (ESB alapok) terhére – az alábbi tematikus célterületek támogatását teszi lehetővé a 2014-2020-as tervezési időszakban:

- 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése
- 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása
- 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása
- 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban
- 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása
- 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása
- 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban
- 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása
- 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem
- 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében
- 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása

Összhangban az Európai Unió 11 tematikus célkitűzésével

A következőkben Magyarország legfontosabb gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásainak, fejlesztési szükségleteinek és növekedési lehetőségeinek bemutatása következik, az **EU Kohéziós Politikájának 11 tematikus célja szerinti bontásban**. A tematikus célok és tartalmi elemeik az ESB alapok felhasználásáról szóló **Közös Stratégiai Keret (KSK)** célkitűzésein alapulnak. A fejlesztéseket megalapozó helyzetértékelés egyaránt támaszkodik a közösségi törekvésekre, az **EU 2020 stratégiára**, a **Nemzeti Reform Programban tett vállalásokra**, és az **országspecifikus ajánlásokra**, valamint az átfogó nemzeti stratégiákra, mindenekelőtt az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióra**. A már elfogadott vagy előkészületben lévő kormányzati ágazati stratégiák helyzetértékelésének megállapításai is beépültek az elemzésbe, például: Nemzeti KFI Stratégia, Nemzeti Közlekedési Stratégia, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Vidékstratégia (utóbbi tartalmazza az agrárgazdaság [mezőgazdasági alapanyag-termelés, élelmiszer-feldolgozás, erdészet, halgazdálkodás és akvakultúra] és a vidéki területek fejlesztésének középtávú fejlesztési szükségleteit és irányait). A helyzetértékelés fontos igazodási pontja volt a Magyarországot érintő uniós makroregionális stratégia, az **Európai Unió Duna Régió Stratégiája** is. A helyzetértékelés szakmai munkáiban szintén hasznos volt a Bizottság Szolgálatának induló álláspontját bemutató ún. Pozíciós Papír (PP) és az abban megfogalmazott négy támogatási prioritás (*funding priority*).

1.1.3 Helyzetértékelés: Hiányok, potenciálok és fejlesztési szükségletek tematikus célonként

EU TEMATIKUS CÉL 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése

Technológia-intenzív export

Magyarországon az **exportvezérelt gazdaságfejlődési pálya egyre erősebben támaszkodik a magas hozzáadott értékű termelésre**, ma már – kelet-közép-európai léptékben kimagasló aránnyal – az export 22%-át a technológia-intenzív termékek adják. E termékeket azonban javarészt az országba települt globális nagyvállalkozások állítják elő, az export döntően a globális nagyvállalkozáson belüli, a vállalkozás által felépített értéklánc keretében zajló szállításokat jelenti. A hazai leányvállalatok globális nagyvállalkozáson belüli pozícióját, valamint a helyi gazdaságba való integrálását egyaránt elősegíti a magyarországi KFI tevékenység erősítése, ezért a K+F működőtőke vonzására irányuló támogatáspolitikai eszközök alkalmazása már pusztán a jelenlegi versenypozíció fenntartása érdekében is elengedhetetlen.

Közepes innovációs teljesítmény erős ágazati, vállalati és területi koncentrációval

Magyarország európai uniós összehasonlításban a mérsékelten innovatív országok közé tartozik, a 21. helyen áll az Európai Unió rangsorban (IUS, 2014). A magyar GDP-arányos K+F ráfordítások ugyanakkor az utóbbi években növekvő tendenciát mutatnak, 2012-ben a GERD/GDP arány elérte az 1,29 %-ot, amely az elmúlt két évtizedet tekintve a legmagasabb érték. Ez azonban még mindig jelentősen elmarad a 2,03%-os európai uniós átlagtól, és az EU 2020 stratégia által kitűzött 3%-os célértéktől. A kutatás-fejlesztési ráfordítások lassú növekedése mellett megfigyelhető, hogy a vállalati ráfordítások aránya 2007 óta egyre nagyobb mértékben meghaladja a felsőoktatási és államháztartási intézmények együttes ráfordítását, és ma már az innováció hajtóerejét jelentik.

Jelentős fejlődési potenciált jelez, hogy Magyarország innovációs teljesítménymutatója már a jelenlegi ráfordítások mellett is kifejezetten kedvező (az EU átlaga körüli értékkel a 12. legmagasabb, az új tagállamok közül a legmagasabb 2011-ben; EU³).

K+F mutatók

	Év	Magyarország	EU átlag
K+F ráfordítás (a GDP %-ában)	2012	1,29	2,1
hazai EU 2020 célkitűzés	2020	1,8	3,0
a célkitűzés eléréséhez szükséges növekedés	2012-2020	0,5	0,9
K+F teljesítmény az EU27 2010-es átlagához képest (%)	2011	96,0	104,4

(Forrás: EUROSTAT)

Ágazatok szerinti bontásban elsősorban a gyógyszeripar, a járműipar és az informatika adják a vállalati K+F ráfordítások döntő hányadát, az üzleti szektorban a Magyarországra települt globális vállalkozások K+F tevékenysége a meghatározó.

Területileg Budapesten és a fővárosi térségben összpontosul a K+F ráfordítások és a kutatói létszám mintegy kétharmada. Jelentősek emellett még a nagy vidéki egyetemi központok kutatói kapacitásai és eredményei, ahol a komplex várostérségi gazdaságfejlesztés egyik pillére is a KFI tevékenység.

A KKV szektor gyenge innovációs aktivitása

A magyar innovációs rendszer egyik gyenge pontja, hogy a kis- és középvállalkozásoknak mindössze 13%-a végez önálló innovációs tevékenységet, miközben az uniós átlag 30% körül mozog (IUS, 2011). Noha az utóbbi időben ígéretes fejlődés indult el a technológiai start-up-oknál, többek között olyan uniós támogatási programok hatására is, mint a JEREMIE, a valódi áttörés, egy teljes start-up ökoszisztéma kiépülése még várat magára. Egyre jobban látható viszont, hogy a KKV szektor alacsony innovációs aktivitása, valamint gyenge képessége arra, hogy bekapcsolódjon a technológia-intenzív globális termelési hálózatokba és innovációs értékláncokba, mára a gazdasági növekedés egyik legnagyobb akadályává vált. Mindez azt is jelenti, hogy a KKV-knál kedvezőbb KFI jellemzőkkel bíró nagyvállalkozások célzott KFI fejlesztései az innovációs értékláncokon keresztül sokat tehetnek a KKV

³ COM: Developing an indicator of innovation output, SWD(2013) 325

szektor erőteljesebb KFI aktivitásáért is. Magyarországon így a nagyvállalati KFI támogatások is indokoltak lehetnek, különösen, ha hozzájárulnak a KKV-k integrálásához az érték- és innovációs láncokba.

Kedvező kiindulást jelent, hogy Magyarországon a kockázati tőkebefektetések aránya a GDP-hez viszonyítva gyorsan növekszik, 2012-ben az Európai Unióban az egyik legmagasabb volt (0,067%, az Európai Unió átlag 0,024%, EVCA, 2013), noha egészen 2009-ig a korai fázisú tőkebefektetések csak elenyésző mértékben voltak jelen a magyar piacon. Ennek a tendenciának a kialakulásában jelentős szerep jutott a JEREMIE program mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató forrásainak is. A kockázati tőkealapokból származó források több mint kétharmada négy szektorhoz – biotechnológia, egészségipar, információ, és kommunikáció – került (KPMG, 2013).

Az elmúlt időszakban vállalkozásfejlesztési területen már sikeresnek bizonyult pénzügyi eszközöket indokolt kiterjeszteni a KFI területre is, elsősorban a piacközeli vállalati KFI tevékenységet támogató beavatkozások, valamint a start-up/spin-off ökoszisztéma építése esetében. Ennek érdekében a felsősoktatási környezet és az üzleti képzés célirányos fejlesztése, az induló vállalkozások közötti kapcsolati háló, együttműködések kialakítását segítő üzleti környezet és a nagy innovációs központokhoz kapcsolódás megteremtése is célja a fejlesztéspolitikának⁴. Ugyanakkor a jövőben az inkubációs szolgáltatások fejlesztése is középpontba kerül (pl. vállalkozásgyorsító – akcelerátor – programokkal), ami így nagyban hozzájárulhat a tudás- és technológiaigényes induló vállalkozásokat erősítő, azokat a kezdeti nehézségeken átsegítő környezet megteremtéséhez, a nemzetközi piacra lépéshez szükséges tudás, kapcsolati háló, üzleti előrehaladás és már rövidtávon a kockázati tőkebevonás lehetőségét megteremtő céges struktúra kialakításához.

Szűk keresztmetszetek feloldása

Szűkös kutatói és infrastrukturális kapacitások: Magyarországon a K+F szektor megerősödése előtt álló legnagyobb akadály a kapacitások szűkösége, mind a kutatói létszám, mind az infrastruktúra területén (NEKIFUT Program, 2012).⁵

- Az egyes tudományágakban európai szinten is kiváló kutatási eredmények ellenére Magyarországon szűkös a kutatói kapacitás, mindösszesen 37 000 kutató dolgozik a vállalati, az egyetemi és az akadémiai kutatóhelyeken, a 10 000 foglalkoztatottra jutó kutatók száma 61, ami jelentősen elmarad az OECD-átlagtól (74 kutató/10 000 foglalkoztatott).
- Szűkösek a kapacitások a kutatási infrastruktúrában, a kutatói utánpótlás-nevelésben, a vállalati kutatóhelyek kiépítésében, a tudás- és technológiatranszferben is. A fejlesztések időszerűségét támasztja alá az ELI projekthez kapcsolódó kutatások fokozott infrastruktúraigénye is.
- A nemzetközi szinten kiemelkedő kutatóhelyek, tudásközpontok száma alacsony, a közfinanszírozású kutatás-fejlesztési szektor egyre nehezebben képes lépést tartani globális léptékű tudományos kiválósági versenyben („Befektetés a Jövőbe Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020”, 2013). Az EU kiválósági programjaiban való eredményesebb szereplés alapvetően azon múlik, hogy létrejön-e az országban a kutatás-fejlesztési kapacitásoknak azon kritikus tömege, amely ezt lehetővé teszi.

A KKV-k, ezen belül is kiemelten a tudás- és technológia-intenzív vállalatok esetében az alábbi szűk keresztmetszetek azonosíthatóak:

- Kiaknázatlan lehetőséget rejt – a ma még nagyon gyenge tudás- és technológiaigényes induló vállalkozásokat segítő – környezet fejlesztése (pl.: az inkubáció).
- EU-s összevetésben hátrány, hogy Magyarországon a start-up és spin-off cégeket segítő magvető tőke („seed capital”) hiánya miatt ezen szereplők tevékenysége gyakran a kezdeti szakaszban elakad.

⁴ Runway Budapest 2.0.2.0. (NGM, 2013)

⁵ A KFI-hez kapcsolódó ESZA jellegű fejlesztések a 10. tematikus cél keretében támogathatók, de bemutatásuk elengedhetetlen az 1. tematikus cél esetében is.

- A hazai középvállalati szektorban viszonylag kevés a piacvezérelt kutatás-fejlesztés, és emellett csekély a K+F iránti keresletük is.
- Az innovatív kisvállalatok körében hiányzik az innovációs fejlesztés stratégiáját következetesen megvalósító szervezeti bázis, valamint rendszerint az ehhez szükséges vállalati kultúra, továbbá az anyagi és humán felkészültség is.
- A start-up ökoszisztémát (kibővítve a tudás- és technológia-intenzív induló vállalkozások környezetével) vizsgálva megállapítható, hogy a terület kiemelt szereppel rendelkezik az innovációs rendszer építésében is. Az elmúlt évek során Magyarország számos a nemzeti ökoszisztéma fejlesztését célzó eszközt vezetett be, amelyek továbbgondolása, -vitele, fejlesztése feltétlenül indokolt. Az első és legfontosabb eszköz Az SA-ból finanszírozott JEREMIE kockázati tőke program volt, amelyhez a későbbiek több, más intézkedés is támogatott (ideértve a JEREMIE magvető tőke programot és legfőképpen a 2013-ban elindított Gazella Programot). Ezen szisztematikus és integrált intézkedések keretét a Runway Budapest 2.0.2.0. (Start-up Credo) adta és adja, amelyet széles társadalmi–vállalati–állami együttműködés eredményeként jött létre. A dokumentum átfogó képet is nyújt a már létező és tervezett intézkedések tekintetében, megteremtve így egy makro-regionális jövőképet és ökoszisztéma-koncepciót. A terület fontosságát számos nemzetközi, európai tapasztalat is alátámasztja: pl. H2020 SME program, „fast track to innovation”.

Növekedési potenciálok

Jelentős potenciálok rejt az akadémiai, egyetemi és más kutatóhelyek és vállalati szféra együttműködése: Európai uniós összehasonlításban Magyarországon a kutatóhelyek, a felsőoktatás és a vállalkozások közötti kapcsolatok még elmaradnak az átlagtól (IUS, 2013). Ma még javarészt kiaknázatlan fejlődési lehetőségeket tartogatnak a KKV-k, valamint a hazai és külföldi nagyvállalkozások, tudásbázisok közötti együttműködések, a technológia-transzfert ösztönző mechanizmusok hatékonyságának növelése.

Bekapcsolódás az európai uniós és nemzetközi együttműködési programokba: A 7. Keretprogramból az új tagállamok közül – Lengyelország mögött másodikként – Magyarország nyerte el a legtöbb forrást. Magyarország forrásszerzési teljesítménye GDP-arányosan is eléri az EU27 átlagát (EU27 átlaga: 2284 EUR/millió euró GDP; Magyarország: 2260 EUR/millió euró GDP, E-CORDA adatbázisa, Eurostat, 2013). A pályázatok magyarországi résztvevőinek sikeraránya, valamint az ország EU-n belüli népességarányához viszonyított részvétele azonban csak akkor növelhető, ha egyúttal jelentősen bővül a Magyarországon tevékenykedő kutatók száma is (2011-ben százezer lakosra vetítve a kutatói létszám az új tagállamok átlagában 245 fő, míg a fejlettebb EU országokban 560 fő volt, Fraunhofer, 2012). Fontos az Európai Kutatási Térségben és a Duna menti kutatási térségben rejlő lehetőségek kihasználása is.

A szűk keresztmetszetek feloldása csak pótlólagos erőforrásokkal érhető el

Magyarország az elmúlt években jelentős, reformértékű lépéseket tett a K+F állami szakpolitikai irányításában, a jogi szabályozás, valamint a finanszírozási rendszer és az innovációmenedzsment (Nemzeti Innovációs Hivatal) korszerűsítése terén. Ezek hatása viszont csak akkor válik a gazdasági növekedésben is érezhetővé, ha a jövőben pótlólagos fejlesztési források lépnek be a K+F területére. Csakis így lehet létrehozni mind az egyetemi és az akadémiai tudásbázisok, mind pedig a tudás vállalkozások által történő felhasználása terén azokat a **kritikus tömegű változásokat**, amelyek Magyarországon a K+F oldaláról segíthetik egy magasabb hozzáadott értékű termelésre épülő gazdaság megerősödését.

A Nemzeti Reform Program (NRP) vonatkozó célkitűzései

Az EU2020 stratégia egyik kiemelt céljaként megfogalmazott intelligens növekedéshez, valamint a tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakításához kapcsolódóan Magyarország célja, hogy 2020-ig 1,8%-ra növelje a GDP arányos K+F ráfordítások arányát, ezt irányozza elő a Nemzeti Reform Program is. A kitűzött célt Magyarország az innovációs teljesítményét behatóról szűk keresztmetszetek feloldására történő erőforrás-koncentrációval érheti el. Az érintett problématerületek azonosítása a

Kormány által 2013 júliusában elfogadott Befektetés a Jövőbe - Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020 (továbbiakban: Nemzeti KFI Stratégia) keretében megtörtént.

KFI stratégia és intelligens szakosodás

A Nemzeti KFI Stratégia a 2020-ig tartó időszakra – az azonosított három fő kihívás/szűk keresztmetszet alapján – átfogó, horizontális jellegű célterületeket jelöl meg, úgymint:

- (1) nemzetközileg versenyképes tudásbázisok fejlesztése (kiemelten kutatók és kreatív szakemberek képzése, valamint nemzetközileg versenyképes kutatóbázisok fejlesztése);
- (2) hatékony tudás-felhasználási folyamatok indukálása (kiemelten: az innovatív kis cégek helyzetbe hozása, a középvállalkozások K+F- és technológia-alapú dinamizálása, a nagyvállalkozások K+F-alapú integrálása, a közszféra innovációinak módszeres dinamizálása);
- (3) intenzív tudásáramlás generálása (kiemelten: innovációs szolgáltatások kiépítése, valamint együttműködések és hálózatok dinamizálása).

A Nemzeti KFI Stratégia által kitűzött célok – nemzetközi kiválóság elérése, kritikus tömeg megteremtése – megvalósításának elengedhetetlen feltétele a KFI infrastruktúra és humán kapacitás biztosítása, a nemzetközi kutatási infrastruktúrákhoz való kapcsolódás, a nemzetközi K+F kapcsolatok fejlesztése, a kutatóintézeti kiválóság ösztönzése, valamint az európai kutatási infrastruktúrák stratégiai tervében (ESFRI) szereplő kutatási nagyberendezés infrastruktúra projektekben való hazai részvétel (beleértve az ELI-ALPS nagyprojekt II. fázisát). Mindezek ugyanakkor nagymértékben hozzájárulnak Magyarország későbbi, Horizont 2020-ban való sikerességéhez is.

Annak érdekében, hogy az innovációs teljesítmény gátjainak feloldása minél hatékonyabban történhessen meg, a Nemzeti KFI Stratégia átfogó, horizontális fejlesztési prioritásaira alapozva, azokat kiegészítve szükséges a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (S3) által meghatározásra kerülő specializációk operatív programokon belül történő kiemelt kezelése. Az intelligens szakosodás eredményeként egyes területeken egy magasabb hozzáadott értéket eredményező, innováció-vezérelt „szerkezeti átalakulás” várható. Az S3 stratégia az alulról építkező, vállalkozói szemléletű meglátások („entrepreneurial discovery process”), illetve struktúraváltást segítő KFI kapacitás-fejlesztési igények azonosításával az egyes régiókban megteremti az alapfeltételeket az adott specializáció, szakosodási folyamat nemzetközi kiválóságához is (a Horizont 2020-al való szinergia „upstream” oldala, „stairway to excellence” folyamat). Másrészt a stratégia hangsúlyt helyez arra is, hogy az intelligens szakosodás messzemenően építsen a világszínvonalú KFI eredmények (a Horizont 2020-ban, pl. a KET programban megvalósítható) vállalati hasznosítására, ez képezi a szinergia „downstream” oldalát. Az S3 stratégia integrálja a 2007-2013-as pólus program tapasztalatait is, a területi szakosodási folyamat megalapozásához. Ennek eredményei az egyes területi stratégiákba is beépülnek. Az Új Széchenyi Terv ágazati fókuszai visszatükröződnek a KFI Ágazati Stratégiai Fehér Könyv tematikus fókuszaiban is. E fehér könyv célrendszerének – amelyek 9 ágazat (egészségipar; mobilitás; járműipar és logisztika; infokommunikáció; energetika; környezetvédelem; agrárium és élelmiszeripar) KFI szempontú kitorési pontjait és a kapcsolódó beavatkozásokat alapozzák meg – régiók szerinti összesítése szintén megjelenik az S3 stratégia tervezésében.

A Nemzeti KFI Stratégia és a Tudománypolitikai Stratégia is rögzít forráskoordinációs mechanizmusokat, biztosítva az ESZA alapú humánfejlesztési OP és az ERFA alapú gazdaságfejlesztési és innovációs OP támogatásainak összehangolását.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

Az ország K+F-teljesítménye még a gazdasági teljesítményénél is egyenlőtlenebbül oszlik el a térben: a Közép-magyarországi régióban (szinte kizárólag Budapesten) összpontosul a KFI ráfordítások 65,1%-a, valamint az összes vállalkozási K+F kiadás 66%-a. A régió K+F teljesítményének az ország egész területére kiterjedő, nélkülözhetetlen tovagyrúzó hatásai vannak. E helyzet hosszú távú történelmi és területi fejlődés eredménye, középtávon nem várható jelentős elmozdulás. Ezért ez a koncentráció nem megkerülhető a KFI források megfelelő nemzeti abszorpciójában, és a régió K+F fejlesztése nélkül az ország KFI teljesítménye sem fejlődhet. Jelentősek még a nagy vidéki egyetemi központok kutatói kapacitásai és eredményei, ahol a komplex városi gazdaságfejlesztés egyik pillérét is a kritikus tömeget elérő KFI tevékenység jelenti (az S3 stratégia bázisán).

A **Duna Régióban** közös K+F problémák jelentkeznek, amik kezelése közös transznacionális/makroregionális fellépésen keresztül lesz igazán hatásos. Ilyen közös problémák az átlag alatti K+F költség/ráfordítás; az alacsony részvétel a K+F programokban (elsősorban a keretprogramban); a jelentős agyelszívás (brain drain) és a kutatási infrastruktúrák alacsony versenyképessége.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

2011-ben az agrár K+F ráfordítás az agrárgazdaság kibocsátásának arányában 1,01%-ot ért el, vagyis az átlagos nemzetgazdasági K+F ráfordítás szintje alatt volt. Átlag alatti az ágazat vállalkozói szektorának ráfordításokból való részesedése is. A kutatóműhelyek és vállalkozások kapcsolata gyenge, a magyarországi telephelyű nagy élelmiszeripari vállalkozások kutatórészlegei kizárólag külföldön működnek.

Az élelmiszerkutatás infrastruktúrája lényegesen elmarad a vezető európai versenytársakétól. Csak a kutató szervezetek egy részénél áll rendelkezésre a tudásátadásban és -hasznosításban jártas, azzal módszeresen foglalkozó szakembergárda. 1999-2009 között folyamatosan csökkent az élelmiszeripari kutatás-fejlesztési ráfordítások aránya a nemzetgazdasági szintű kutatás-fejlesztési ráfordításokon belül (1,2%, 2008, OECD). A hagyományos kistermelői, közvetlen értékesítési lehetőségek korlátozottak, hozzáadott érték növelésük gyenge, informáltságuk és együttműködésük alacsony fokú.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

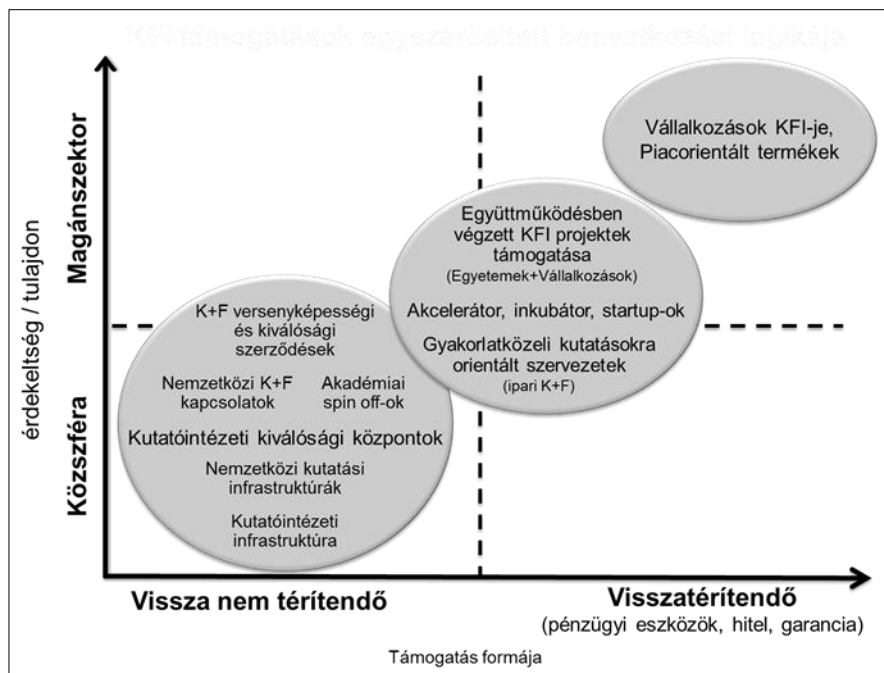
Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: Az uniós források nagymértékben segítették a vállalkozások KFI ráfordításainak növekedését, a kutatóhelyek és a vállalkozások közötti együttműködés erősítését és a közsféra (pl. egyetemek) KFI tevékenységét is. A 2007-2013 közötti időszakban a legnagyobb érdeklődés a „Piacorientált K+F tevékenység támogatását”, valamint a „Vállalatok komplex technológiai innovációjának támogatását” célzó pályázati kiírásokat kísérte. Továbbvitelüket az alapvetően kedvező tapasztalatok is alátámasztják, ugyanakkor több értékelés egybehangzó megállapítása szerint fontos, hogy e beavatkozások magukba foglalják a termékek piacra vitelének támogatását is. Mindezek mellett a tervezési folyamat az új intézkedések kidolgozása során tekintettel van a továbbvitelre nem kerülő pályázati programok tapasztalataira is, azok egyes elemeit beépítve a releváns beavatkozásokba.

A programozási ciklus második felében a vállalkozásfejlesztési területen már megjelentek a pénzügyi eszközökkel kombinált támogatások. Ezek sikeressége indokoltá teszi, hogy a 2014-2020-as időszakban hasonló jellegű, a vállalkozási KFI-t támogató programokat vezessünk be, célirányos támogatásként.

A 2007-2013-as vidékfejlesztési program intézkedései közül elsősorban az innovációs készségek fejlesztése járult hozzá a vidéki gazdaság korszerűsítéséhez és diverzifikálásához.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A jövőben a források nagyobb mértékű és koncentráltabb felhasználására van szükség. A gazdaságfejlesztési és innovációs OP tervezett KFI forrásai három fő területre fókuszálnak: vállalkozási KFI tevékenység, stratégiai KFI együttműködések, valamint kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések. A beavatkozások az egyes célcsoportok igényeit – a korábbiakhoz képest – személyre szabottabban és strukturáltabban szolgálják.

A pénzügyi eszközök terén a CPR 37. cikk 2. bekezdéssel összhangban készített előzetes értékelés eredményének függvényében célcsoportok lehetnek: K+F-intenzív és innovatív szolgáltatásokat nyújtó nagyvállalkozások; technológia-intenzív, exportra termelő közép- és nagyvállalkozások; KFI szektorhoz kapcsolódó, elsősorban járműipari és elektronikai beszállítók; tudás- és technológia-intenzív mikro- és kisvállalkozások; start-up vállalkozások; akceleratorok; inkubátorok. Az alkalmazott beavatkozások az innovációs lánc piac közeli szakaszára fókuszálnak, ahol már – a kockázat csökkenésével – indokolt a támogatásoktól a visszatérítendő eszközök irányába történő elmozdulás (vállalkozások K+F kapacitásfejlesztése – nagyvállalati FDI K+F-e; technológiai start-up ökoszisztéma építés – JEREMIE előtti fázis; vállalkozások KFI tevékenységének támogatása – KKV-k termék/technológia/szolgáltatás fejlesztési projektjei; innovatív üzleti szolgáltatások fejlesztése).

A különböző KFI finanszírozási formák sematizált alaplogikája a 2014-2020-as időszakban

Az értékelések szerint a Közép-magyarországi régióra jutó K+F források szűkössége már a jelenlegi programozási ciklusban is hátráltatta az ország KFI abszorpcióját, a források további csökkenése pedig már országos szinten is éreztetné negatív hatását. Értékelési tapasztalatok szerint (Kopint-Tárki, 2012) a KMR-ben támogatott fejlesztések a tovagyrúzó hatás („spillover effect”) eredményeként a kevésbé fejlett régiók fejlődéséhez is pozitívan járulnak hozzá. Ezért egyes KMR területen megvalósuló KFI projektek támogatása indokolt a kevésbé fejlett régiók forráskeretéből is, a kevésbé fejlett régiókra gyakorolt jelentős pozitív hatásuk miatt (a 1303/2013 EU rendelet ún. programterületen kívül eső műveletek támogatására vonatkozó, 70. cikkének megfelelően).

A 2007-2013-as vidékfejlesztési program innovációs hatása csak áttételes. Noha egyes intézkedéseknél (pl. élelmiszeripar) az innovatív fejlesztés előnyt jelentett a projektszelekcióban, hiányzott a célirányos támogatás. A jövőben az innovációt ennél erősebb fejlesztési motivációként kell alkalmazni. A tudástranszfert vagy innovációt célzó befektetések szükségesek. A 2007-2013-as időszakban az agrárgazdaság számára nem voltak biztosítottak célzott KFI fejlesztési lehetőségek, ennek megteremtése mindenképpen szükséges a KKV-k innovációs együttműködését erősítő Operatív Csoportok ösztönzésével, valamint az EU szintű Európai Innovációs Partnerségi (EIP) Hálózatban való részvétel keretében. A gépkatalógus alkalmazásának felülvizsgálata szükséges, innovációs fejlesztések esetében nem is tervezett használata.

EU TEMATIKUS CÉL 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása

Az infokommunikáció 2014–2020 közötti hiányait, potenciáljait és fejlesztési szükségleteit a 2014-ben elfogadott Nemzeti Infokommunikációs Stratégia azonosítja, amely valamennyi IKT témára kiterjed (e-gazdaság, digitális kompetenciák, szélessávú infrastruktúra, e-közigazgatás) (ld. a 10. és a 11. TC alatt is).

Dinamikus növekvő gazdasági szegmens – infrastrukturális fejlesztési kihívásokkal

Az infokommunikációs technológiák (IKT) azon magas hozzáadott értéket előállító gazdasági tevékenységekhez tartoznak, amelyek az elmúlt időszakban mind nemzetközi, mind hazai viszonylatban válságállóknak bizonyultak. Jelentőségét mutatja továbbá, hogy 2000 és 2010 között ez az iparág adta a hazai gazdasági növekedés csaknem 25%-át, éves árbevétele a GDP mintegy 10%-át teszi ki (NFM, 2012). A válság ellenére az internet-előfizetések száma és a mobilhálózatban bonyolított adatforgalom folyamatosan emelkedett (az internet esetében 2012-ben 5,1 millió előfizető, KSH), bár

még nem érte el az uniós átlagot. Személyi számítógépet a 15 évesnél idősebb hazai lakosság 58%-a, mintegy 4,8 millió fő használ (a felhasználási készségekről részletesen ld. a 10. [oktatás] TC alatt). A további növekedés alapvető előfeltétele azonban az infrastruktúra fejlesztése és a hozzáférési lehetőségek döntően piaci alapon történő bővítése. Magyarországon a jelenleg hatályos uniós terminológia szerinti alapszintű (144 kbps) szélessávú infrastruktúra lefedettsége kedvező (97%), ahogy a választék és az árak is, azonban a minőség fejlesztésre szorul. A nagyobb sebességet biztosító hálózatok (Next Generation Access – NGA) még nem terjedtek el: a Digital Agenda Scoreboard adatai (2012) alapján a magyar háztartások 59,7%-ában érhető el legalább 30 Mbps sávszélességet biztosítani képes szélessávú infrastruktúra, ez azonban döntően a sűrűn lakott városias településeket érinti.

Infokommunikációs infrastruktúra és szolgáltatások

	Év	Magyarország (%)	EU 27 átlag (%)
Szélessávú internetkapcsolattal rendelkező háztartások	2013	71	76
Szélessávú internetkapcsolattal rendelkező vállalkozások	2013	85	90
Az e-köszolgáltatások használata (állampolgárok által)	2012	42	44
Honlappal rendelkező vállalkozások aránya	2012	62	71
Árut és szolgáltatást online felületen vásárlók száma (az összes állampolgárok arányában)	2012	25	44

(Forrás: Eurostat, Digital Agenda Scoreboard)

IKT szektor: húzóágazat

Magyarországon a vállalkozások 8%-a működik az IKT szektorban, közel 150 000 munkavállalóval (KSH, NFM, 2011) és kedvező exportlehetőségekkel (a szektor az EU átlagot [4,38%] meghaladóan járul hozzá a GDP-hez [5,79% 2012-ben], a hazai szolgáltatási export 29,3%-át adja [2011], Világbank). Ugyanakkor az IKT export szerkezete nem megfelelő, mivel abban egyelőre az alacsony hozzáadott értékű hardver és telekommunikációs eszközök kivitele dominál.

A hazai IKT szektor KFI tevékenysége ugyanakkor nemzetközi összehasonlításban alacsony, a hazai vállalkozások IKT KFI ráfordítása nem éri el a GDP 0,1%-át sem (OECD, 2010). A piaci finanszírozási környezet sem kedvező, mert a szektor vállalkozásai – a jellemzően alacsony jelzálogérték miatt – átlagosnál nehezebben jutnak hitelhez.

A szakemberképzés minőségi (alacsony képzettség) és mennyiségi (kevés mérnök és informatikus) téren egyaránt elmarad az igényektől. (Az informatikai szakemberképzés hiányosságai és fejlesztési igényeivel részletesen a 10. [oktatás] tematikus cél foglalkozik.)

Az e-gazdaság növekedési lehetőségei és szűk keresztmetszetei

Az e-gazdaság szerepe folyamatosan erősödik, de az internetkapcsolattal rendelkező vállalkozások aránya (88%) még elmarad az EU átlagtól (96%; Eurostat, 2013). Bár az internet-ellátottság már szinte teljes körű a közép- és nagyvállalkozásoknál (2013-ben 96% és 98%, Eurostat), a mikrovállalkozások 22%-ának még ma sincs internetkapcsolata, jelentős részük nem használ számítógépet sem a napi üzletmenetben (NFM, 2011). A 10 főnél több alkalmazottal működő vállalkozások vannak leginkább hátrányban a komplexebb, magasabb szintű IKT megoldások, alkalmazások használatában (a vállalkozásoknak – az üzleti szektorba tartozókat leszámítva – csak 9%-a rendelkezik integrált belső folyamatokkal (ERP), míg az EU átlag 22% [OECD, Eurostat, 2012]). A szakemberképzés IKT ágazatnál említett szűk keresztmetszetei (ld. fentebb) az e-gazdaság kibontakozását is gátolják (ld. bővebben a 10. [oktatás] tematikus célnál.).

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

Területileg az internetelérés a nagyvárosokban és a fejlettebb térségekben szinte teljes körű, de az internetelérés minősége gyakran már nem felel meg a mai követelményeknek. A vidéki területek informatikai alapellátottsága is kiépült, vagyis a települések 97%-án az internet elérhető, jelentősebb elmaradás tapasztalható azonban a szélessávú hálózatok minőségében (legalább 30 Mbps sávszélességet biztosítani képes szélessávú infrastruktúra esetében a vidéki lefedettség mindössze 16,2%-os; Digital Agenda Scoreboard 2012). A 100 000 főnél népesebb városokon kívül az elérés minőségi problémái mellett a felhasználói oldal is lemaradásban van, arányuk a városinál jóval alacsonyabb (a számítógép- és internethasználók aránya 2/3-a a városinak és vannak olyan hátrányos helyzetű települések, ahol az IKT-t használó állampolgárok aránya 40% alatti, BellResearch, 2012). A

vidéki településeken a 15 évesnél idősebb lakosság esetében a digitálisan írástudatlanok aránya 46,6% (részletesen ld. a 10. [oktatás] TC alatt). Az IKT területi egyenlőtlenségeinek csökkentése javíthat a nehezen elérhető periférikus térségekben és a közlekedési szűk keresztmetszetekkel küzdő nagyvárosi agglomerációkban élők helyzetén, minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférésén (pl. az újgenerációs (NGA) és körzethálózatok, vagy az e-közszolgáltatások fejlesztésével). Azokban a térségekben, ahol a piaci alapú fejlesztések gazdaságtalanok és/vagy túl hosszú a megtérülési idő, szükséges lehet az állami beavatkozás a teljes lefedettség eléréséhez, ami biztosítja az esélyegyenlőséget, az egyenlő hozzáférést az elektronikus közszolgáltatásokhoz. Ezt az elvet szükséges érvényesíteni a 2014-2020-as tervezési időszakban is. A piaci hiányokkal érintett területeket a mapping rendszer, a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia és a kapcsolódó Zöld Könyv jelölik ki.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: A 2007–2013-as programozási időszakban fejlődött az alapinfrastruktúra. A tapasztalatok szerint gazdasági multiplikátorhatásuk miatt szükséges a humán IT, e-közszolgáltatási, e-gazdaság, infrastruktúrafejlesztést célzó programok továbbvitele (a korábban finanszírozott területek analízisére, ill. az elért eredmények elemzésére támaszkodva). (A humán e-közszolgáltatással a 9. és 10., e-közigazgatással a 11. TC foglalkozik)

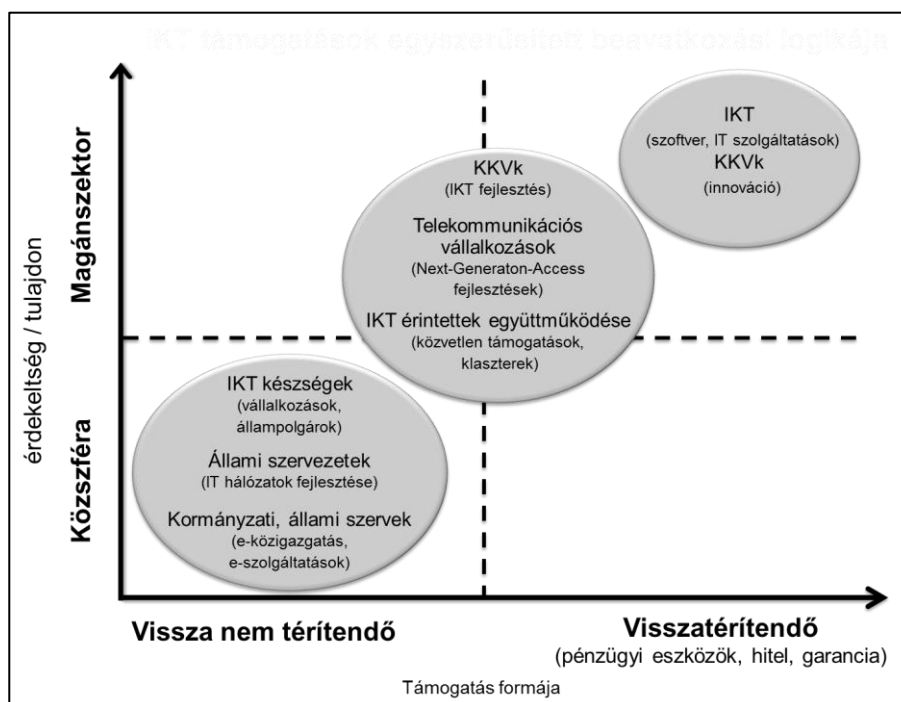
Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A tapasztalatok szerint szükség van a felhasználói oldalon, így az állampolgárok és vállalkozások oldalán jelentkező hiányos kompetenciák fejlesztésére és az igénybevételre történő felkészítésre is.

A hatékonyság és megfelelő forrásfelhasználás érdekében az infokommunikációs fejlesztéseket komplexen, központilag tervezve, előkészítve és végrehajtva célszerű megvalósítani.

A dinamikus növekedési potenciállal rendelkező vállalati IKT szektor támogatásában és az e-gazdaság terjedésében szerepet kell kapniuk a finanszírozási helyzetet javító pénzügyi eszközöknek (amelyek a CPR 37 cikk 2. bekezdéssel összhangban elkészített előzetes értékelést követően valósulnak meg). A visszatérítendő, a vissza nem térítendő és a kombinált termékek alkalmazásának szabályai az operatív programban kerülnek kidolgozásra és a projekt kiválasztás során érvényesíthetők. A támogatási formák kiválasztását minden esetben részletes elemzés támasztja alá.

Az IKT fejlesztések és az IKT ellátottság minősége a vidéki térségekben lemaradásban van a városokhoz képest, az EMVA forrásokból nyújtott eddigi támogatások ellenére is. A jövőben e térségek IKT típusú fejlesztéseit a Strukturális Alapokból finanszírozott beruházások is támogatják.

A különböző IKT finanszírozási formák sematizált alaplogikája a 2014-2020-as időszakban

EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása

Erősen export-orientált gazdaság és közepes versenyképesség

Magyarország szűk belső piaccal, de egyúttal rendkívül nyitott, erősen exportorientált gazdasággal rendelkezik. Nyitottságára jellemző, hogy a legfrissebb benchmarkok szerint Magyarország a világ kilencedik legerősebben globalizált országa (Ernst and Young, 2013). Éppen ezért Magyarország számára kulcskérdés, hogy erősödjön a gazdaság egészének, és különösen a vállalati szektornak a versenyképessége, amely területen viszont az ország jelenleg csupán a kelet-közép-európai középmezőnyben helyezkedik el.

Versenyképességi besorolás, Magyarország

	Global Competitiveness Index, World Economic Forum (WEF), (2014)	Institute for Management Development (IMD) (2014)	Doing Business, World Bank (2014)
Magyarország rangsága	63	48	59

(Forrás: WEF: Global Competitiveness Report, 142 ország közül; IMD: World Competitiveness Yearbook, 60 ország közül; World Bank: Doing Business Report, 185 ország közül)

Duális gazdaság

Az exportvezérelt növekedés és a közepes versenyképesség ellentmondása döntően arra vezethető vissza, hogy az export túlnyomórészt a Magyarországra települt globális nagyvállalkozásokhoz kapcsolódik, míg a vállalati szféra több mint 99%-át alkotó KKV-k részesedése az exportból nem éri el a 10%-ot sem (Századvég, 2012). A magyar gazdaság az 1990-es gazdasági-társadalmi rendszerváltoztatás után sajátosan két szektorra szakadt:

- egyfelől az erősen export-orientált, magas termelékenységű, modern technológiáival működő és a globális termékláncokhoz kapcsolódó nagyvállalati szektorra, amely meghatározó mértékben járul hozzá a GDP-hez és az exporthoz,
- másfelől pedig szűk belső vagy helyi piacra termelő, alacsony termelékenységű, kevésbé fejlett technológiát alkalmazó, mikro-, kis- és középvállalati szektorra.

Mivel a globális vállalati szektor és a hazai KKV szektor között még csak részben alakultak ki szoros kapcsolatok, az exportorientált globális cégek által előállított export hazai hozzáadott értéke relatíve alacsony (külföldi hozzáadott érték részesedése a bruttó exportból 40,75%; OECD-WTO TIVA adatbázis, 2009). A KKV-k szerepe ugyanakkor a foglalkoztatásban meghatározó, lényegesen nagyobb, mint az exportban vagy a hozzáadott érték termelésében.

A magyar gazdaságpolitika két évtizedes nagy kihívása, hogy miként lehet szorosabban összekapcsolni ezt a két szektort, miként zárkózhatnak fel a kis- és középvállalkozások technológiában, üzleti tudásban, és termelékenységben a nagyvállalkozásokhoz (ennek lehetőségeit ld. lentebb).

A KKV szektor teljesítménye Magyarországon és az EU-ban, 2011

	Foglalkoztatás			Hozzáadott érték		
	Magyarország		EU27	Magyarország		EU27
	szám	%	%	milliárd EUR	%	%
KKV-k	1 788 649	72,7%	67,4%	25	53,8%	58,1%
Nagyvállalkozások	671 976	27,3%	32,6%	21	46,2%	41,9%
Összesen	2 460 625	100,0%	100,0%	47	100,0%	100,0%

(Forrás: EU, 2012b)

A KKV szektor versenyképessége erősítésének általános kihívásai

A KKV szektor a versenyképesség terén négy nagy kihívással néz szembe:

- (1) A gazdasági dualitás oldása.
- (2) A KKV-k növekedési és innovációs potenciáljának erősítése.
- (3) A vállalkozások nehezen jutnak fejlesztési forrásokhoz, sőt, helyzetük ezen a téren a 2008-ban kitört, és már öt éve tartó globális pénzügyi válság miatt mára jelentősen romlott.
- (4) A KKV szektort a vállalkozások méretéből és erőforrásaik szűkösségéből adódóan különösen aránytalanul sújtják az adminisztrációs terhek. Ezért a Magyar Kormány – összhangban az uniós országspecifikus ajánlásokkal – több intézkedést is megvalósított, és összességében a GDP 1,6%-ával csökkenti 2014 végéig a vállalkozások adminisztrációs terheit.

A KKV szektor versenyképessége erősítésének és a duális gazdaság oldásának lehetőségei

A KKV szektor fejlesztésének céljait és eszközeit a 2014-ben elfogadásra került Kis- és Középvállalkozások Stratégiája összegzi. A gazdasági dualitás oldása érdekében szükség van a **vállalkozói környezet és kultúra** fejlesztésére, valamint a **vállalkozások növekedési potenciáljának fókuszált** (ágazatok, térségek, célcsoportok szerinti) javítására.

Az üzleti környezet és kultúra fejlesztése során elengedhetetlen a vállalkozások indításához és működéséhez szükséges fejlett **üzleti infrastrukturális háttér** megteremtése és a szolgáltatások minőségi fejlesztése. Az üzleti infrastruktúra fejlesztései lehetőség szerint használják ki az ipari ökoszisztéma modellekben rejlő lehetőségeket. Ösztönözni kell a **vállalkozások együttműködését**, klaszteresedését, beszállítói hálózatokba történő integrálódást annak érdekében, hogy erősödjenek a globális nagyvállalkozások valamint a kis- és középvállalkozások közötti termelési és beszállítói kapcsolatok, továbbá a KKV-k könnyebben elérjék azt a kritikus tömeget, amely költséghatékonyabbá teheti fejlesztéseiket és stabilizálhatja kapacitásaik kihasználtságát. Végül, de nem utolsósorban az üzleti kultúra fejlesztése érdekében szükség van a vállalkozók számára nyújtott tanácsadási, tapasztalatszerzési és szervezetfejlesztési tevékenységekre.

A KKV-k növekedési potenciáljának javításához nélkülözhetetlen az erőforrás-hiányos **KKV-k fókuszált, differenciált fejlesztése**, ezen belül a **kiemelt ágazatokba, térségekbe és vállalkozói célcsoportokba** tartozó vállalkozások **fejlett kapacitásainak megteremtése és bővítése**. Ezen fejlesztések elősegítik a KKV-k termelő és szolgáltató infrastruktúráinak a nagyvállalkozások által képviselt színvonalhoz történő közeledését, ezáltal a KKV-k piacokon való megjelenését, piacainak megtartását és további terjeszkedését.

A KKV-k növekedése a foglalkoztatási helyzetre is kedvező hatással van, ezért a munkahelyteremtés is átfogóan fontos szempontnak tekinthető (kapcsolódva a TC8 fejlesztéseivel). A fentiekén túl a KKV-k versenyképességének javításához nélkülözhetetlen a vállalkozások innovációs potenciáljának erősítése (TC1), valamint energia-, erőforrás- és egyúttal költséghatékonyágának javítása is (TC4).

A KKV szektor fejlesztésének fókuszpontjai

A KKV szektor fejlesztésének fő célja a vállalkozások hozzáadott értékének növelése, amit a programok a működési tényezők minőségének javításával, körének bővítésével segítenek elő, illetve a piacépítést, fejlesztést, termelést, beszerzést segítő összefogások támogatásával ösztönzik a vállalkozások közötti együttműködéseket. A kihíváskeresést az új piacokra való belépés, a minőségi fejlesztések előtti akadályok lebontásával motiválják a programok. Mindezek alapján kkv-szektor fejlesztésének stratégiai céljai a következők:

- **Működési tényezők** minőségének javítása, körének bővítése – a vállalkozások számára fontos munkaerő, tőke, infrastruktúra, technológiai, természeti és kulturális erőforrások köre bővüljön, elérhetősége javuljon;
- **Gazdasági együttműködések** erősítése – Nőjön a piacépítést szolgáló összefogások, vállalkozói együttműködések, beszerzési rendszerek száma és jelentősége;
- **Versenyképességi akadályok** lebontása – A vállalkozások számára könnyebben megvalósítható legyen az új piacokra való belépés, az üzleti modell minőségi javítása.

A KKV fejlesztés fókuszpontjai tevékenységi területre, működési jellemzőkre és életciklusra irányulnak elsősorban, így egy olyan támogatási rendszer jöhet létre, amely a változó fejlesztési igényekre proaktívan képes reagálni.

Tevékenységi terület szerint megkülönböztetjük a

- a globális versenypiac közvetlen szereplőit;
- a beszállítókat;
- a lokális piac szereplőit.

A **globális versenypiac** nem csak a külföldi piacokat jelenti, hanem azokat a hazai piacokat is, ahol az országhatárok nem korlátozzák a külföldi vállalatok sikeres működését. A **beszállítók** közé azokat a cégeket soroljuk, amelyek üzleti modellje néhány másik vállalkozás ellátására épül, általában hosszú távú együttműködés keretében. A **lokális piac** szereplői az országhatár által erősen meghatározott termékek piacát jelenti, illetve azokat a tevékenységeket – elsősorban szolgáltatásokat – amelyeket főleg a térség vállalkozásai szerveznek meg. **A vállalatok működése szempontjából** a következő főbb

kategóriákat különböztetjük meg:

- innováció fókuszú működés;
- hatékonyságorientált működés;
- túlélés alapú működés.

Az **innováció fókuszú működés** az előállított termékek, termelési eljárások újdonságára, egyediségére épít. Jelentősek az innováció költségei és kockázatai, siker esetén azonban a hozam ezt bőségesen behozza. A **hatékonyságorientált** vállalkozások jól definiált piacokon, viszonylag standard eljárásokkal állítanak elő termékeket. Hasznuk a termelés minőségén és költségszintjén múlik, ebben kell folyamatosan javulniuk a talpon maradás érdekében. A **túlélés alapú működés** azokat a cégeket jellemzi, amelyek nem képesek versenyképességük folyamatos megújítására, tevékenységüket krízishelyzetek, alacsony haszon és stagnálás jellemzi. A fenti két szempontrendszer szerint felrajzolható a magyar gazdaság szereplőit és fejlődési kihívásait összefoglaló logikai keret.

	Innováció fókuszú működés	Hatékonyság orientált működés	Túlélés alapú működés
Globális piac közvetlen szereplői	Globális hálózatokhoz kapcsolódó cégek innovatív magyarországi tevékenységgel (klasszikus multik helyi innovatív központtal). Piaci lehetőségeket kihasználó cégek (innovatív, vagy specializált cégek)	Globális hálózatokhoz tartozó cégek termelő, kiszolgáló, értékesítő fókusszal (multik itteni gyárral, shared service center, globális termékek hazai értékesítői)	Nem jellemző
Beszállítók	Innovatív szolgáltatók, termékek és technológia megújításban aktív beszállító cégek	Költség és minőségorientáltan működő, a piaci alkalmazkodásra képes cégek	Piaci aktivitást egyre kevésbé, vagy egyre kisebb haszonnal megtartani képes beszállítók
Nemzeti, helyi piac szereplői	Termék, technológia és üzleti modell megújulásban aktív lokális vagy országos piacra fókuszáló cégek	Beállt termékszerkezetű, technológiájú és üzleti modellű lokális vagy országos piacra fókuszáló cégek	Folyamatos krízishelyzetben lévő, illetve erősen informális működésű vállalkozások

A vállalkozások számára működési feltételeik javulása, együttműködési készségük és képességük erősítése vagy új piacra vagy új működési módra történő váltás jelenthet előrelépést. A különböző helyzetű vállalkozások számára más és más tényezők a meghatározóak, más együttműködési lehetőségek kínálóznak, mások a piacváltás opciói – amit a merev, tisztán ágazati vagy területi megközelítés nem tud teljes körűen kiszolgálni. A KKV fejlesztések minden esetben innovációs tevékenységek támogatására irányulnak. A termelő és szolgáltató vállalkozások számára a K+I tevékenységektől mentes innovációt támogatja a gazdaságfejlesztési és innovációs program, ami a fejlesztést megelőző állapothoz képest a termék és szolgáltatáspaletta bővítését jelenti, nem elegendő egy korábbi állapot helyreállítása vagy modernizálása. **A legtöbb forrást gazdaságfejlesztési területen a K+I tevékenységekhez köthető innovációra allokáljuk**, mert a fejlesztések eredményeként itt várható a legnagyobb mértékű hozzáadottérték-növekedés. A támogatások köréből nem részesülhetnek azok a vállalkozások, melyek életciklusa nem teszi lehetővé a túlélést a támogatások igénybevétele nélkül.

A gazdaságfejlesztési prioritások és célok kijelölésében az ágazati és területi szempontokat is figyelembe vesszük elsősorban az endogén potenciál felmérése és kiaknázása érdekében.

A KKV finanszírozás szűk keresztmetszetei

A kihívások közül napjainkban különösen jelentős a forráshoz jutás problémája (gap elemzés, Deloitte, 2012). Ez gyakran a vállalkozások fiatal korára (illetve a hitelfelvéői múlt hiányára), vagy a megfelelő fedezetek hiányára vezethető vissza. Kínálati oldalról általános problémát jelent, hogy a bankok hitelezési aktivitásában csökkenés tapasztalható, míg keresleti oldalon a beruházási hitelek iránti kereslet csökkenésével párhuzamosan megnőtt az igény a rövid távú finanszírozásra. A kockázati tőkének a korai életszakaszban van kiemelten fontos szerepe, amikor a vállalkozás esetleges kiemelkedő növekedési potenciálja ellenére sem tud a hagyományos finanszírozási forrásokhoz hozzájutni.

A finanszírozáshoz történő hozzáférés kapcsán kiemelhető, hogy Magyarországon a legtöbb tagállammal összehasonlítva drágák a pénzügyi szolgáltatások, miközben a hozzáadott érték mértéke általánosságban alacsonyabb, még ugyanazon tevékenység elvégzése esetében is. Így a hitelfelvétel is drága, ami fokozott projektkockázatot jelent. Jelenleg Magyarországon egy vállalkozónak ugyanazzal a

tevékenységgel több hozzáadott értéket kell előállítania a hiteltörlesztéshez és a profithoz, mint Nyugat-Európában, ahol a pénzügyi rendszer fejlettsége miatt a pénzügyi források alacsonyabb költséggel hozzáférhetőek. Például Magyarországon a JEREMIE által támogatott hiteltermékek kamata mintegy harmada a piacon szokványos kamatoknak. Ezzel szemben a beruházási kedv jelentős javításához ennél is alacsonyabb, a nyugat-európai szintet megközelítő (legfeljebb kb. 4-5%-os) mérték lenne jótékony hatású. Ezzel is magyarázható a kombinált termékek népszerűsége, ami a finanszírozás drágaságából adódó piaci kudarcot a korábbi időszakban sikeresen kiküszöbölte. Ugyanez indokolja többek között, hogy a KKV-knak nyújtott jelentős pénzügyi eszközök mellett szükség van vissza nem térítendő támogatásokra is (pl. az elmaradottabb gazdasági szerkezetű térségekben működő kisvállalkozások piaci versenyre történő felkészítéséhez, önfenntartóvá és fejlődőképesé tételükhöz).

A 2007-2013 tervezési ciklusban Magyarország a tagállamok körében elsők között vezette be és alkalmazta a pénzügyi eszközöket (financial engineering instruments). Ezek a konstrukciók a versenyképességet és az innovációt, illetve a régiós gazdaságfejlesztést segítik. Ide sorolandók az előbb említett JEREMIE pénzügyi programjai (hitel, kockázati tőke, garancia) valamint a Regionális Tőkebefektetési Alap kockázati tőkeprogramja (Széchenyi Tőkebefektetési Alap néven meghirdetve 2011-ben). A Magyar Kormány stratégiai jelentőségűnek tartja, hogy ezek a pénzügyi programok – szükség szerint módosított formában – a 2014-2020-as tervezési időszakban is folytatódjanak.

A működési tényező és életciklus alapú megközelítés a projektkiválasztások során lehetővé teszi, hogy a támogatások ténylegesen azokat a KKV-kat ériék el, amelyeknek (1) az életben maradáshoz nincs szükségük pénzügyi jellegű állami támogatásra, (2) a továbbfejlődésük gátja azonosíthatóan piaci kudarchoz vagy kiaknázatlan endogén potenciálhoz köthető, (3) amelyek hozzáadottérték-növekedési potenciállal vagy exportnövekedési potenciállal bírnak, (4) amelyek fejlesztései K+I-hez nem köthető vagy K+I-hez köthető innovációs tevékenységet tartalmaznak, illetve (5) a fejlesztésük eredményeként helyi, nemzeti, de főleg nemzetközi hálózatokba kapcsolódnak be vagy részvételük intenzitása ilyen tekintetben növekszik. A KKV-k támogatásának fő eszköze a pénzügyi eszközök, miközben vissza nem térítendő támogatásokat koncentráltan és bizonyos KKV és piaci szegmensekre fókuszáltan lehet majd nyújtani. Továbbá, a kombinált termékek előnyt élveznek majd, a 2007-2013-as tapasztalatokat is felhasználva.

A visszatérítendő, a vissza nem térítendő és a kombinált termékek alkalmazásának szabályai az operatív programokban kerülnek kidolgozásra és a projekt kiválasztás során érvényesíthetők. A támogatási formák kiválasztását minden esetben részletes elemzés támasztja alá.

Az EU országspecifikus ajánlásai és a KKV szektor szabályozási környezetének javítása

A magyarországi KKV szektor versenyképességének erősítése érdekében az Európai Unió 2014-ben két országspecifikus ajánlást fogalmazott meg:

- 3. *„Gondoskodjon stabil, kiegyensúlyozottabb és egységesebb adórendszerről a cégek számára, aminek érdekében többek között vezesse ki a torzító hatású ágazati különadókat. Csökkentse az alacsony jövedelmű munkavállalók adóterhét, mindenekelőtt javítsa a környezetvédelmi adók hatékonyságát. Különösen az áfacsalások visszaszorítása érdekében erősítse meg az adószabályoknak való megfelelés javítására irányuló intézkedéseket és összességében csökkentse a megfelelés költségeit.”*
- 5. *„Stabilizálja a szabályozási keretet, továbbá ösztönözze a piaci versenyt, aminek érdekében mindenekelőtt számolja fel az akadályokat a szolgáltatási ágazatban.”⁶*

Az ajánlásokhoz kapcsolódva a Magyar Kormány már 2011-től átfogó vállalkozási adminisztrációs tehercsökkentési programot indított el, amely a 2010-es állapotokhoz képest jelentősen csökkenti a vállalati szektor bürokratikus terheit, többek között adókedvezmények, a Munkavédelmi Akcióterv, új törvények (közbeszerzési, Munka Törvénykönyve), kedvezményes adónemek (KATA, KIVA), az engedélyezési-szabályozási környezet egyszerűsítésének bevezetésével. A Program keretében eredetileg tervezett 114 intézkedésből eddig 96 valósult meg, az aktuális becslések alapján 210-220 milliárd forinttal csökkentve az adminisztrációs terheket (ezen felül a Program előzményeként vagy

⁶ Az országspecifikus ajánlásokat 2014. július 8-án az Európai Unió Tanácsa jóváhagyta.

azzal párhuzamosan végrehajtott intézkedések további mintegy 150 milliárd forintos adminisztratívteher-csökkentést jelentenek). Az intézkedéseket folytatva, a Kormány további adminisztrációcsökkentési, egyszerűsítési lépéseket tervez, összhangban az Európai Unió 2012. évi 5. számú országspecifikus ajánlásával. A KKV-k finanszírozását javító legfontosabb intézkedések a Széchenyi Kártya Program folyószámla-, forgóeszköz- és beruházási hiteleinek bevezetése, az ÚSZT többletforrásai és a JEREMIE eljárás szerinti finanszírozása a KKV-k számára, MNB hitelprogramjai (Növekedési Hitel Program; refinanszírozás). A KKV-k piacra jutását is számos új kezdeményezés szolgálja, többek között a partnereközvetítő intézményrendszer fejlesztése (Eximbank, MEHIB, kereskedőházak, Kárpát Régió Üzleti Hálózat), a globális cégcsoportokkal kötött stratégiai együttműködési megállapodások, valamint mindezek stratégiai megalapozása (Külgazdasági Stratégia, Wekerle Terv és a keleti nyitás).

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A működési tényezők életciklus vezérelte megközelítése és a hagyományos ágazati-területi megközelítések metszeteként jellemezhetőek a **növekedési zónák**, melyek olyan gazdasági-technológiai magterületek, amelyekben (1) nemzetközi hálózatokhoz kapcsolódó gazdasági és kutatási szerkezettel, illetve (2) hozzáadottérték-növekedési és exportpotenciállal rendelkező cégek találhatóak. A növekedési zónák kiválasztásának fő szempontja, hogy az ott található vállalkozások már a lokális piac szintjén képesek voltak kihasználni a térség endogén potenciálját, de nagyobb fokú bekapcsolódásukra lenne szükség a nemzetközi termelési láncokba, hogy fejlődni tudjanak. Jellemzően egyetem-vállalat-kutatóintézet együttműködésén alapulva épülnek ki, a humántőke ellátottsága megfelel a munkaerőpiaci igényeknek, tőkevonzó képessége meghaladja az országos átlagot, a háttérinfrastruktúra fejlett, az üzleti környezet vonzó, jellemzően tudásközponttal rendelkezik. Ugyan bizonyos ágazati (pl. járműgyártás) és területi (egy betelepült és meghatározó nagyvállalat földrajzi környezete) szempontokat érvényesíteni kell a projektek kiválasztása során, de épp a növekedési zónák globális beágyazottsága, illetve a piaci igényekre gyorsan reagáló innovációs tevékenységeik miatt e behatárolás nem teremthet belépési korlátokat az életképes fejlesztések számára. Célszerűen előnyt élveznek a beszállítói láncokba és hosszú távú kutatási projektekbe bekapcsolódó KKV-k.

A legelmaradottabb térségek felzárkóztatása túlmutat az ESB alapok hatókörén, de társadalmi felzárkóztatásra és gazdaságfejlesztésre a térségbe jutó forrásaik hasznos segítséget nyújtanak. A magyar Kormány **szabad vállalkozási övezeteket** jelöl ki. E térségek egyik jelentős piaci kudarc az alacsony vállalkozói hajlandóság, csak ennek megváltoztatása után lehet a vállalkozói képességet és tudást fejleszteni. Az ide irányuló gazdaságfejlesztési források célja a foglalkoztatás, a munkavállalók alkalmazkodóképességének javítása, a veszélyeztetettek munkaerőpiaci integrációja, az önfoglalkoztatás és a vállalkozói hajlandóság fokozása.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A vidéki térségekben az ezer főre jutó regisztrált KKV-k száma megegyezik az országos átlaggal (117 db), azonban a működő KKV-k száma már jelentősen elmarad attól (vidéki térségek: 47,9 KKV/ezer fő, országos átlag: 70,2 KKV/ezer fő). Az árbevétel tekintetében is számottevő különbség mutatkozik a vidéki és nagyvárosi térségek között. Míg a 2 millió euró alatti éves árbevételt elérő KKV-k egyharmada működik a vidéki térségekben, addig a nagy árbevételt (>10 millió euró) produkáló KKV-knak csak az egynegyede (23,43%) található vidéken (KSH, 2010). Az 1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozások alkotják a vidéki gazdaság meghatározó vállalkozói szegmensét.

A gazdálkodói korszerkezet kedvezőtlen tendenciájú, a fiatal gazdálkodók aránya alacsony, a gazdálkodói réteg öregedése folyamatosan növekszik. Az elmúlt 10 évben 5 évvel emelkedett az átlagkor a gazdálkodók között. A gazdálkodói réteg előregedésén túl jelentős probléma, hogy az ágazatban a képesítéssel rendelkezők aránya az uniós átlag mintegy fele, mely a 35 évnél fiatalabbak körében is jellemző. Szükséges tehát a termelői generációváltás elősegítése.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

Magyarország kedvező **agrártermelést** biztosító agroökológiai adottságokkal rendelkezik, amely jelentős növekedési potenciált jelent. A mezőgazdaság a GDP-ből kb. 4%-kal részesedik, a teljes

agrárvertikum (mezőgazdasági gépgyártás és vegyipar, élelmiszeripar stb.) 15%-kal (AKI, 2012). A hazai agrár- és élelmiszeripar egyes alágazataiban a termékek hozzáadott értéke alacsony (NVS, 2012).

A mezőgazdasági termelésben domináns a szántóföldi növénytermesztés (főként búza, kukorica és napraforgó, melyek jelentős része alapanyagként kerül a külföldre), azonban diverzifikációja alacsony, a gazdaságok jelentős része csak néhány kultúrával foglalkozik. Az állattenyésztés teljesítménye és az állatállomány is jelentősen csökken (termelési érték: 40%, EU átlag: 44%; 1990-től volumenében 42%-kal csökkent; VM, 2009). Egyes alágazatokban (pl. sertéstartás) erős koncentráció figyelhető meg, a legeltetéses állattartás is visszaszorulóban van. Csökken a vegyes gazdaságok aránya (2000: 38%; 2010: 29%), szintén az állattenyésztés kárára. Mérséklődik a kertészeti termelés részesedése az agrárkibocsátásból, noha ez a legtöbb munkaerőt foglalkoztató alágazat (340-380 000 család teljes vagy részfoglalkoztatása). Jelentős potenciál rejlik a zöldség- és gyümölcsstermesztés (kertészeti bevétel 60%-a), valamint a csökkenő gyógynövény- és borszőlőtermesztés területén. A magyar agrárgazdaságban működő vállalkozások 99%-a KKV (NAV, 2011). A tulajdoni szerkezet elaprózott, az üzemszerkezet egyes alágazatok esetében duális (elsősorban az állattenyésztés esetében, de például az erdészetre is jellemző).

2004 óta a vidéki térségek esetében a vállalkozási aktivitás – azaz az egyéni vállalkozások száma – ötödével csökkent. A horizontális és vertikális együttműködések száma Magyarországon alacsony. Ezért fontos terület a mezőgazdasági termelők piacra jutásának segítése, amelyhez jó eszköz a termelői csoportok és együttműködések, valamint a rövid ellátási láncok fejlesztése.

Az ágazat problémái elsősorban a finanszírozási nehézségekből és az elavult technológiákból adódnak, ennek megfelelően a hatékonyság és a modernizáció terén is jelentős tartalékok vannak a teljes magyar agrárszektorban (HU: 1312 EUR értékű terméket állítottak elő hektáronként; EU15: 2232 EUR/ha). Fontos a meglévő öntözőkapacitások víztakarékosabb módszerekkel való megújítása. A korábbi évtizedekben kialakított, mára zömmel elavult technológiával rendelkező 297 000 ha-hoz képest a ténylegesen öntözött terület aránya Magyarországon alacsony (1997 óta nem haladja meg az évi 100 000 ha-t, 2011: 51 568 ha; KSH, 2013). A korszerűtlen vízszétosztási és öntözési rendszerek korszerűsítése, a víztakarékos technológiák hozzájárulnak a klímaváltozás elleni küzdelemhez, és növelhetik a mezőgazdaság termelésbiztonságát. Magyarország vidékfejlesztési programjában csak a víztakarékosságot szolgáló beruházásokat támogatja – függetlenül attól, hogy azok meglévő, esetleg használaton kívüli, vagy új öntözőrendszerekkel kapcsolatosak –, melynek eredményeként lehetővé válik a hozamok ingadozásának csökkentése, a kiszámíthatóbb növénytermesztés, valamint a mezőgazdasági termelők számára a nagyobb jövedelmbiztonság (az intézkedésnek meg kell felelni a 1305/2013/EU rendelet 46. cikke rendelkezéseinek). A beruházások nagyságát tovább csökkenti, hogy a bankok kockázatosnak ítélték a kisebb méretű, alacsony fedezeti hányaddal, csak nehezen áttekinthető pénzügyi cash-flow-val rendelkező gazdaságokat, így ezek a gazdaságok nem tudták előteremteni a beruházási támogatásokhoz szükséges önrészt. A válság hatására csökkenő és egyben dráguló forgóeszközhitelek, növekvő kamatfelárak, a csökkenő lízing, a kényszerűsügből növekvő faktoring és kamat forrásokat von el a fejlesztési elképzelések megvalósításától (AKI 2013). Az ágazat, azon belül elsősorban a nem bankképes agrárgazdasági mikro- és kis vállalkozások finanszírozási nehézségeinek orvoslására alkalmas a pénzügyi eszközök bevezetése, amelyek kifejezetten a méretükből és gazdálkodási formájukból kifolyólag a banki finanszírozásból kiszoruló, ám jövedelmező tevékenységet végző vállalkozások számára nyújthatnak kiegészítő finanszírozást.

Az **élelmiszer-feldolgozás** a mezőgazdasági termékek 65-70%-a számára nyújt biztonságos piacot. Az ágazat helyzete, jövedelmezősége az EU-csatlakozás óta jelentősen romlott (jelenleg a GDP kb. 2%-a, az ipari termelés 12%-a; VM, 2012), de még így is a feldolgozóipar második legnagyobb alágazata. A 2011-es évtől a megvalósult fejlesztések következtében ebben a trendben fordulat állt be, különösen az export növekszik (6%). Ennek megfelelően az ágazat foglalkoztatási szerepe is jelentős (közvetlenül kb. 100 000 fő). Kibocsátásának 70%-a belföldi, 30%-a külföldi piacokra irányul. 2004 előtt még 90% feletti volt a hazai élelmiszerek aránya a kereskedelmi csatornában, mára ez csak 65%. Két fő fejlesztési szükséglete jelentkezik: (1) a gyorsan változó igényekhez illeszkedő, magas minőségű termékfejlesztésre képes élelmiszeripari mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése, valamint (2) a globálisan is versenyképes vállalkozások pozíciójának megőrzése, elsősorban az erőforrás-hatékonyság és a termelékenység javításával.

Nehézséget okoz a hosszabb ideje tartó tőkekivonás, mely az élelmiszeripart kritikus pénzügyi és vagyoni helyzetbe juttatta. Az eladósodottsági mutató az élelmiszeripar egészét nézve romlott, 2011-ben az összes eszköz 61,4 %-át finanszírozták az külső források. A pénzügyi eszközök bevezetése nemcsak a mezőgazdaságban, de az élelmiszeriparban is indokolt.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar a vidékies térségek gazdaságának egyik legfontosabb pillére, a helyi felvevőpiacok, termelési együttműködések és a rövid élelmiszerláncok kialakítása mind hatékony gazdaságfejlesztési potenciált jelent.

Az agrárvállalkozások átlagosnál kedvezőtlenebb innovációs teljesítménye (ld. 1. [KFI] tematikus cél analízis) miatt támogatásukban nagyobb hangsúlyt kell helyezni az innovációs szempontokra.

Az akvakultúra és halgazdálkodási szektor hiányai és potenciáljai

Magyarország fontos szerepet játszik Európa édesvízi haltermelésében, a **halgazdálkodás** a hazai állattenyésztés bruttó termelési értékének 2,3%-át adja, növekedési lehetőségei jók (NVS, 2012). Magyarország megkezdte a nemzeti akvakultúra stratégiai terv kidolgozását. A multifunkcionális halgazdálkodás térhódításával a haltermelés gazdasági szerepe és integrációja fokozódott, de még további növekedési lehetőségeket rejt. A turizmusra, vendéglátásra, környezetvédelmi szolgáltatásokra épülő diverzifikációnak számos gazdasági előnye van, amelyeket az EU „kék növekedésének”⁷ szellemében a többi ágazati fejlesztéssel (természetvédelem, turizmus, vízgazdálkodás, élelmiszeripar) összehangoltan kívánja a halgazdálkodási OP támogatni. A minőségi friss hal és a haltermékek fogyasztásának szintjét megfelelő marketinggel, technológiai fejlesztésekkel és az országos értékesítés kiépítésével lehetne növelni.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Az ERFA finanszírozású vállalkozásfejlesztés kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatai: A KKV fejlesztések kedvező abszorpció mutatói mellett is indokolt a KKV fejlesztések megújítása.

Magyarország élen jár a JEREMIE programok területén a kihelyezett források mértékének tekintetében a tagállamok között, ami elsősorban a „vissza nem térítendő plusz pénzügyi eszköz” típusú kombinált termékek népszerűségének köszönhető.

Új fejlesztési irányok az ERFA finanszírozású vállalkozásfejlesztés tapasztalatai alapján: A tapasztalatok alapján nem sikerült minden esetben kielégítően érvényesíteni a koncentráció elvét, a támogatások olykor túl sok tématerületen szétaprózódtak, nemzetgazdasági szinten nehezen, ill. alig kimutatható hatással jártak. Ennek elkerülése érdekében az erősebb központi koordináció mellett a hasonló támogatási konstrukciók összevonása is indokolt, az adminisztrációs terhek és demarkációs kockázatok csökkentése érdekében. A rugalmas, koordinatív, fejlesztésközpontú, egyablakos és digitalizált intézményi működés kialakítására célszerű hangsúlyt helyezni.

A KKV-k technológiai fejlesztési célú beruházásaihoz nyújtott vissza nem térítendő támogatások eredményessége esetében előfordult, hogy olyan vállalatok és projektek is kaptak támogatásokat, amelyek beruházásaikat támogatás nélkül is megvalósították volna. Az intézményrendszer az abszorpció- és audit-kockázatok miatt tart a kockázatosabb kihelyezésektől, amelyek nagyobb növekedési potenciál mellett nagyobb csődvalószínűséget is magukban hordoznak. Így sok olyan jól teljesítő vállalkozás kapott támogatást, amelyek beruházásait a piacról is képes lett volna finanszírozni. Ezért, bár e támogatott projektek előírászerűen megvalósultak, nem maximálizálták a támogatások többletfejlődést generáló hatását.

A kkv-k átlagosnál nagyobb kockázatú beruházásait állami segítségnyújtással (kamattámogatás, hitelgarancia, kockázati tőke) ösztönözni kívánó pénzügyi eszközök kevésbé népszerűek a hazai kkv-k körében, ami alól kivételek a vissza nem térítendő támogatással kombinált termékek. A 2008 óta nagyobb volumenben elérhető hitelgarancia és kockázati tőkeforrások, valamint a kamattámogatott mikrohitel konstrukciók forrásainak vonzereje és az ezek iránt jelentkező igények még fokozandók.

A KKV fejlesztés jövőbeli beavatkozási területei (nem csak a 3. tematikus cél alatt): a vállalkozói szellem és hajlandóság fokozása, az üzleti környezetfejlesztési, a (K+I-hez köthető vagy ahhoz nem köthető) innovatív vállalkozások kapacitásbővítése, valamint a hálózatos gazdaság terjedésének

⁷ a Bizottság Kék növekedésről szóló közleménye (COM/2012/494 final)

előmozdítása, a KKV-k működési folyamatainak digitalizálása, valamint a termelési folyamatok energiahatékonyágának javítása.

Az előző időszak fő tapasztalatai az alábbiak:

- Az ország egyes településein az **üzleti infrastrukturális háttér kiépítésében** (pl. ipari parkok, inkubátorházak, logisztikai központok) sikerült az alapvető igényeket kielégíteni (az ipari parkok közel 50%-a részesült támogatásban⁸). A jövőben ezeken a területeken – a mennyiségi fejlesztés helyett – elsősorban a nyújtott szolgáltatások körének bővítésére és minőségének javítására kell fókuszálni (kivételes esetekben lehet indokolt új parkok vagy egyéb infrastruktúrák kialakításának támogatása). Fontos, hogy a területi szinergia erősebb szempontként kerüljön figyelembe vételre az üzleti infrastruktúra-fejlesztések kijelölésekor, pl.: az elérhetőség biztosítása, a városfejlesztési irányokhoz való illeszkedés, az S3 stratégiákkal való kapcsolat, ipari ökoszisztéma szemlélet.
- Sikerült meghonosítani a vállalkozások közötti együttműködést, a támogatások ösztönzőleg hatottak a **klaszteresedés** folyamatára, közel 200 klaszter jött létre és kapott támogatást. A jövőben viszont a működő klaszterek fejlesztésére, az együttműködés ösztönzésére és elmélyítésére kell koncentrálni. A sajátos hálózatosodást megjelenítő turisztikai desztináció menedzsment szervezetek fejlesztése pozitív tapasztalatokkal szolgált. E szervezetek képesek a térségek turisztikai erőforrásait menedzselni, összekapcsolni a különböző szereplőket, a turisztikai teljesítményt és a foglalkoztatást fokozni.
- A KKV-szektor számára a fejlődéséhez szükséges külső szakmai segítség támogatását szolgálta a **vállalkozási tanácsadás** program. A lebonyolítás módszertana kísérleti jellegű volt, mivel minden régióban úgynevezett támogatásközvetítők kerültek kiválasztásra, akik az egyes pályázóval foglalkoznak (a KSZ szint alatt).
- A gazdaságfejlesztésre fordított támogatások nagy része a **vállalkozások technológiafejlesztését** szolgálta, hozzájárulva azok versenyképességéhez. Az értékelési tapasztalatok alapján a beavatkozások tervezésekor fontos a KKV-k technológiafejlesztését célzó tömegpályázatok forrásallokációjának újragondolása, ágazati, térségi, valamint a vállalkozások életciklusához és tématerületi-célszerűségi szempontokhoz (pl. versenyképesség, piacra jutás, nemzetközi kapcsolatok kiépítése, innováció, bekapcsolódás az értékláncokba) kötődő szegmentálása.
- A KKV támogatásoknál a jövőben nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a **munkahelyteremtés ösztönzésére**.
- Bevezetésre kerültek a **JEREMIE pénzügyi eszközök**, célcsoportját elsősorban mikrovállalkozások képezik. Az Iránymutatás⁹ alapján a gazdaságilag életképes, vállalkozásalapítással, növekedéssel, a vállalkozás általános tevékenységének erősítésével összefüggő tevékenységeket támogatnak. A jövőben az alábbiakban ismertetésre kerülő különböző pénzügyi eszköz-típusok alkalmazását is fókuszáltabban, jobban a különböző vállalkozói célcsoportokra szabva célszerű kiterjeszteni.
 - A JEREMIE hitelprogram legaktívabb szereplői a pénzügyi vállalkozások, akik működésüket alapvetően a JEREMIE-forrásokra alapozzák, míg a hitelintézetek korlátozott aktivitását a gazdasági környezet és a beruházási hitelek iránti visszafogott kereslet mellett többek között a programmal kapcsolatos adminisztrációs, illetve eljárásrendi terhek magyarázzák. A program alapvetően elérte célját: számos banki hitelezésből kiszorult szereplő számára nyújtott forrást: 2013 elejéig 11 500 kedvezményezettből 8000 új hitelfelvevő, nagyobb hangsúlyt fektetve a visszatérítendő és vissza nem térítendő források kombinálására.
 - A mikrovállalkozások körében népszerű a kombinált mikrohitel termék (vissza nem térítendő támogatás és mikrohitel, 2013 elejéig mintegy 5800 vállalkozást ért el, összesen 35,5 Mrd Ft összegű hitellel). A JEREMIE termékek igen sikeresek a mikrofinanszírozásban. Ezt támasztja

⁸ 2011-ben 179 ipari parkban megtelepült 4028 vállalkozás együttes árbevétele meghaladta a 9292 milliárd forintot, átlagosan 33% exportarányal, együttesen 3366 Mrd Ft beruházást valósítottak meg, 187 000 főnek adnak munkát. Logisztikai vagy innovációs szolgáltatás csak az ipari parkok 1/3-ban, inkubátorház csak 1/5-ükben van (NGM, 2012)

⁹ Guidance note on Financial Engineering Instruments under Article 44 of Council Regulation (EC) No 1083/2006

alá, hogy 2011 közepéig a mikrovállalkozásokkal szembeni beruházási hitelállomány 62%-ának megfelelő volument állítottak elő a programhoz kapcsolódott közvetítők, ugyanakkor a JEREMIE hétéves programjának forrásai segítségével kihelyezhető forrásállomány a vállalkozások teljes hitelállományának egy kisebb részét, mintegy 10%-át teszi csak ki.

- A JEREMIE konstrukciók között megtalálhatóak a beruházást, valamint a forgóeszköz-finanszírozást támogató konstrukciók is. A beruházások megvalósításához kapcsolódó forgóeszköz-finanszírozás általában engedélyezett a beruházást támogató állami eszközök esetében, ám annak mértéke korlátozott. A jelenlegi gazdasági környezetben a KKV-k hitelkereslete a rövidtávú finanszírozásra koncentrál, ezért a múltbeli tapasztalatok alapján olyan termékstruktúra kialakítása indokolt a 2014-2020-as jogszabályi keretekkel összhangban, amely működőtőke hiteleket is tartalmaz.
- Új koncepcióként 2010-ben jött létre a Széchenyi Tőkebefektetési Alap. Elsődleges célja a növekedési potenciállal rendelkező KKV-k támogatása, hozzáférést biztosítva számukra a kockázati tőkéhez. A JEREMIE-programtól eltérően a hagyományos piacágakban jól működő cégekbe történik a tőkebefektetés, amelyek átmenetileg kedvezőtlen gazdasági helyzetben vannak.
- A 2007–13-as időszakban a területileg fókuszált és specializált gazdaságfejlesztés kevésbé került a fejlesztések fókuszába. Pl. a növekedési pólusok fejlesztésének gazdasági jelentősége csekély maradt, az LHH térségek programjaiban a gazdaságfejlesztés és a foglalkoztatás nem volt domináns, és a Balaton térséget még csak a turisztikai fejlesztések szempontjából sem tudta egységesen kezelni a végrehajtás (csak tükörfelhívások jelentek meg az érintett régiókban). A területi logikákat ezért célzottabban és koordináltabban kell érvényesíteni a jövőben.

EMVA és ETHA tapasztalatok: A Vidékfejlesztési Program és a Halászati Operatív Program alá tartozó vállalkozásfejlesztési intézkedések nagymértékben hozzájárultak a versenyképesség javításához, az agrárium fenntartható fejlődéséhez, továbbá az ismeretátadáshoz és a korszerkezet-váltáshoz. A támogatások kiemelten célozták meg a mezőgazdasági és akvakultúra üzemek korszerűsítését, a humán erőforrás képzését, a korszerkezet-váltás elősegítését, az eszközállomány korszerűsítését. A szántóföldi növénytermelés jelentős kedvezményezettje a 2007-2013-as időszak támogatásainak (ÚMVP MB, 2013). Ennek fő oka, hogy az a többi agrár-alágazathoz képest relatíve profitábilisabb, könnyebben jut hitelhez. A Halászati Operatív Program jelentősen hozzájárult a halgazdálkodási infrastruktúra és eszközállomány megújulásához, környezetbarát, energia- és víztakarékos technológiai megoldások elterjedéséhez, új termékek piacra jutásához, a diverzifikáción keresztül a helyi munkahelyteremtéshez és a turizmus előmozdításához.

Szükséges új irányok az EMVA tapasztalatok tükrében: A jövőben a pénzügyi eszközök és egyszerűbb gazdasági és adminisztratív körülmények kialakítása a nem bankképes agrárvállalkozások számára támogatásokhoz való könnyebb hozzáférést, valamint kiegészítő finanszírozási lehetőséget biztosít. A támogatások az élelmiszer-feldolgozás vállalkozásainak fejlesztési igényét csak 50%-ban tudták kiszolgálni, ami hátrányt jelentett az ezen ágazatban működő és fejleszteni kívánó vállalkozások számára. A támogatott vállalkozások 64%-a mikro-, és kisvállalkozás, amely megfelel az agrár-vidékfejlesztés céljainak. Hátrányt jelentett a kisebb létszámú települések nem agrárjellegű vállalkozásai számára, hogy az ÚMVP mikrovállalkozási intézkedései egyes jellemzőiben (pl. előleg hiánya, 3 helyett 5 éves vállalási időszak) kevésbé voltak vállalkozóbarátak, mint az ÚMFT hasonló intézkedései. A lehatárolási problémák (GOP-ROP-ÚMVP között) miatt pedig bizonyos települések mikrovállalkozásai nem jutottak megfelelően támogatáshoz.

EU TEMATIKUS CÉL 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban

A mindenkori biztonságos energiaellátás garantálása, a környezeti fenntarthatóság és a versenyképesség növelése, valamint az energiafüggőség csökkentése jelentik a 2011-ben elfogadott Nemzeti Energiastratégia fő célkitűzéseit. A Stratégia fejlesztéseket szorgalmaz a megújuló energiaforrások fokozott alkalmazása, az energiahatékonyság növelése, valamint az új karbonszegény

technológiák bevezetése terén. Az innovatív és kutatás-fejlesztési akciókban iránymutató még az Európai Stratégiai Energiatechnológiai Terv is (KFI tematikus cél alatt).

Csökkenő CO₂ kibocsátás, de függés a fosszilis energiahordozóktól

Fokozatosan csökkenő üvegházhatású-gázkibocsátás: Magyarország üvegházhatású gázkibocsátása 33 %-kal csökkent 1990 és 2011 között (ÜHG Leltár, 2013). Magyarország 2011. évi ÜHG-kibocsátása 66,2 millió tonna szén-dioxid egyenérték volt, 1985 óta a legalacsonyabb (ÜHG Leltár, 2013). A teljes kibocsátás 71,6%-át az energetikai szektor képezi.

A hazai energiafüggőség és sérülékenység kihívásai: Magyarország energetikai szempontból sérülékeny. Mind a villamosenergia-termelésben, mind a hőellátás területén jelentős a földgáz használata (primer energiafelhasználáson belül 2011-ben 37%; Eurostat), miközben korlátozottak a belföldi szénhidrogén-készletek. Ennek hatásaként magas az ország külső energiaimport-függősége (primer energiahordozóra vetítve összesen: 52%, földgáz: 65,57%, kőolaj: 82,28% – Eurostat, 2011).

Kedvező megújuló energia potenciálok

A megújuló energiaforrások felhasználása elmarad az EU átlagtól (HU: 9,6%; az EU átlaga 14,1% 2012-ben, Eurostat). Magyarország a természeti adottságai alapján különösen a **biomassza és a geotermikus energia** területén rendelkezik jelentős potenciállal, fokozottabb alkalmazásuk ezért kiemelt jelentőségű fejlesztési cél. A hazai adottságokra alapozva Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve a bruttó energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrásokból termelt energia 14,65%-os arányát tűzi ki célul 2020-ra, amelynek elérésében az ország jelentős hangsúlyt fektet a 2009/29/EK „RED” irányelv által előírt kötelezettségek teljesítésére is. A geotermikus gradiens kimagasló (5 K/100 m), közel másfélszerese a világtálagnak. Magyarország területének közel 80%-a áll mezőgazdasági vagy erdészeti művelés alatt, így a biomassza energetikai célú hasznosítása területén jelentős, hosszú távon és fenntarthatóan hasznosítható potenciál áll rendelkezésre. Az erdőgazdálkodás melléktermékei, valamint a mezőgazdasági melléktermékek és hulladékok különösen a helyi, kisléptékű energiaigények kiszolgálásában és a távhőszolgáltatásban lehetnek jelentősek.

A **napenergia** hasznosításában a fotovoltaikus napelemek árának csökkenése új lehetőségeket nyithat meg, de várhatóan ezek csak egyedi, hálózatra nem termelő megoldások maradnak. A hőenergiát adó napkollektorok szerepe hangsúlyosabb lehet. A szélenergia potenciál további kihasználásában elsősorban a piaci folyamatok játszhatnak szerepet. A vízenergia hasznosítása a természeti adottságokhoz igazodva elsősorban a 10 MWe alatti teljesítményű vízerőművekkel, illetve a meglévő erőművek hatékonyabbá tételével növelhető.

A megújuló energiaforrások hasznosításában új technológiák kifejlesztése nélkül nem lehet jelentős előrelépést elérni. Az új technológiák kifejlesztése viszont ezen a téren költséges és lassú, valamint demonstrációs projekteket is igényel.

Az energia-megtakarítás kiemelt tényezője az épületenergetika és a termelés technológia

Magyarországon az energia több mint 40%-a az épületek fűtésére-hűtésére szolgál, ez a legnagyobb CO₂ kibocsátó szektor. Mindeközben az épületállomány 70%-a nem felel meg a korszerű energetikai követelményeknek (NFM, 2012). Az energiahatékonyság területén tehát az egyik legnagyobb potenciált az épületek energetikai korszerűsítése (hőszigetelés, fűtési és légkondicionáló eszközök, megújuló energiaforrások alkalmazása, stb.) jelenti. Így összhangban a 2012/27/EU energiahatékonysági irányelvvel az épületek energetikai korszerűsítésének támogatása a következő időszakban prioritásként jelenik meg. További jelentős potenciált jelent a meglévő távhőrendszerek korszerűsítése és részben megújuló energiaforrásra való átállítása, mivel ezek mintegy 2 millió lakos részére biztosítják a fűtést és a meleg vizet. A vállalkozások (mind a KKV-k, mind a nagyvállalkozások) esetében is igen jelentős a telephelyek, épületek energetikai igénye, amelynek csökkentése közvetlen költségcsökkenéssel segítené a vállalkozások versenyképességét.

A termelésben alkalmazott technológiák energiaigénye szintén magasnak mondható az elérhető technikai színvonalhoz képest, a magyar gazdaság energaintenzitása majdnem a kétszerese az EU 27 átlagának (HU: 283,1 kgoe/1000 euro, EU27: 144,3 kgoe/1000 euro 2011-ben, Eurostat). Az

energiahatékonyság a KKV-k egyik versenyképességi tényezője, és jelentős potenciál van a vállalkozások saját energiafelhasználásának megújuló forrásokra helyezésében is.

A közvetlen beruházások mellett az energia- és környezettudatosság erősítése is segíti az energiamegtakarítás növelését.

Hatékonyabb energiatermelés és elosztás

A megújuló energiaforrások alkalmazásának fokozása és az energetikai igények csökkentése, a felhasználás hatékonyságának növelése mellett az energetikai infrastruktúra fejlesztésében is további megtakarítási lehetőségek vannak. Az új építésű, megújuló alapú erőművi berendezések esetében például a kogeneráció lehetőségeinek kihasználásával növelhető a hatékonyság. A villamosenergia-hálózat terén az intelligens mérési és szabályozási rendszerek önmagukban is növelhetik az energiamegtakarítást és lehetővé teszik a megújuló energiaforrások arányának növelését az országos villamos energia rendszerben.

A magyar villamos energia-rendszer rugalmatlan, korlátozottan képes befogadni a nem szabályozható, időjárásfüggő megújuló energiaforrásokat. Ezért azok használatának elterjesztéséhez a hálózat szabályozásához hozzájáruló villamos energia-tároló rendszerek kapacitásbővítése, az ipari és kisebb méretű energiátárolók kiépítése elengedhetetlen.

Az energetikai rendszerek terhelhetőségét, a szolgáltatásbiztonságot javítják az egyes országok hálózatait összekapcsoló fejlesztések is, amelyeket többek között az **EU Duna Régió Stratégia** keretében, a CEF forrásaiból kíván Magyarország megvalósítani. AZ EUDRS ezen túl az előző bekezdésben jelzett célokhoz is hozzájárul.

A fenntartható közlekedés az alacsony széndioxid kibocsátás jelentős tényezője

A közlekedés szerepe az ÜHG-kibocsátásban: A közlekedési ágazat az ÜHG-kibocsátás 17,2%-át adta 2011-ben (Eurostat), és ez az utóbbi időben jellemző kibocsátáscsökkenés ellenére is még magasabb, mint 20 éve. Ezért kulcsfontosságú a közlekedés területén a környezetbarát közlekedési módok, úgy mint a közösségi közlekedés, a gyalogos- és kerékpáros közlekedés feltételeinek fejlesztése, az intelligens rendszerek alkalmazása, illetve a közlekedési szemléletformálás, valamint a megújuló energiaforrások alkalmazása. A közlekedés Magyarországon alapvetően az üzemanyagok terén használ **megújuló energiaforrásokat**. A motorbenzinbe (bioetanol) és a gázolajba (biodízel) kevert biológiai eredetű üzemanyagok aránya 2011-ben az összes közlekedési energiafelhasználáson belül 4,5% volt. A bioüzemanyag részarányának 2020-ig az EU szinten elérendő 10%-ra növelése elsősorban a kötelező bekeverési arány meghatározásán keresztül történik. Az ehhez szükséges termelői kapacitások rendelkezésre állnak. Nagyobb arányú felhasználásukhoz viszont már szükséges a 2. és 3. generációs bioüzemanyagok piacra lépésének támogatása is.

Az energiahatékonyság javítása és a CO₂ kibocsátás mérséklése szempontjából kiemelt jelentőségű a közösségi közlekedés fejlesztése, a fokozottabb kihasználtság elősegítése, melyhez elengedhetetlen az előregedő lokális mobilitási rendszerek és az energiapazarló, környezetszennyező közösségi járműállomány megújítása, a multimodalitás fejlesztése, új módváltó rendszerek kiépítése, a határon átnyúló makroregionális összeköttetést biztosító közlekedési kapcsolatok racionalizálása.

A közlekedési ágazat EUDRS keretében összehangolt fejlesztései hozzájárulnak a régiós közlekedési infrastruktúra (köztük a vasút, kikötők) hatékonysági és kihasználtsági hiányosságainak csökkentéséhez. Ennek elemeként biztosítani szükséges, hogy az infrastruktúra fejlesztése és hasznosítása a régiós szállítási igényekhez és logisztikai láncokhoz is kapcsolódjon. Ezzel a koordináció a gazdasági fejlődés és társadalmi szükségletek messzemenő támogatása mellett a közlekedési ágazat hatékonyságát növeli, energia- és széndioxid-intenzitását minimalizálja. A közlekedési és szállítási igények oldaláról megalapozott fejlesztések mellett az EUDRS koordináció a leghatékonyabb modális szerkezet és intermodális kapcsolatok kialakítását is célozza.

Az EU országspecifikus ajánlása az energiahatékonyság javítására

Az energiahatékonyság javítása érdekében az Európai Unió 2014-ben a következő országspecifikus ajánlást fogalmazta meg:

7. „Tegyen intézkedéseket az energiahatékonyság javítása érdekében, különösen a lakóépületek tekintetében.”

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

Az épületenergetikai fejlesztések területi fókuszát alkotják a városok, és azon belül is a leromló épületállományú nagyvárosi lakóövezetek, valamint a több évtizede ipari technológiával épült lakótelepek. A lakótelepek esetében a passzív hőszigetelés mellett a távhőrendszerek rekonstrukciója is hangsúlyos.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A vidékies térségekben (falvakban) a biomassza közösségi felhasználása hordoz átlagon felüli potenciálokat, mind a termelés, mind az alkalmazás szempontjából, de országos jelentőségű energetikai potenciált rejt a leromlott műszaki állapotú vidéki lakossági és köztulajdonú épületállomány energiahatékonyságának fejlesztése is.

A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései

Magyarország az Nemzeti Reform Programban rögzített vállalásai szerint 2020-ra a megújuló energiaforrások részarányát 14,65 %-ra növeli a teljes bruttó energiafogyasztáson belül, és 18%-os teljes energia-megtakarítást ér el. Ezen kívül az EU emisszió-kereskedelmi rendszerén kívül az üvegházhatású gázok kibocsátásának (2005-ös szinthez képest) legfeljebb 10%-os növekedését tűzi ki célul.

Megújuló energia, Magyarország

	év	Magyarország	EU átlag
A megújuló energia részaránya a teljes energiafogyasztásból (%)	2012	9,6	14,1
hazai EU 2020 célkitűzés	2020	14,65	20,0
a célkitűzés eléréséhez szükséges növekedés	2012-2020	5,1	5,9

(Forrás: European Commission: Country Fact Sheet, Magyarország, 2014. július)

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

Az **erdők** a legnagyobb CO₂-nyelők, a hazai szén-dioxid kibocsátás 12-15%-át kötik meg. Magyarország erdőszültsége (21%) jelentősen elmarad az EU átlagától (40%), ugyanakkor az ország jelentős erdőtelepítési potenciállal rendelkezik (mintegy 650 000 ha; Nemzeti Erdőstratégia), ami a megújuló energiatermelés, a CO₂-megkötés fontos tényezője (az ökológiai szolgáltatásai mellett). Az energetikai minőségű faanyag becsült egyenértéke 36-37 terajoule, területi elhelyezkedése az országban lehetővé teszi a kis szállítási távolságok mellett történő felhasználást.

Reális veszély a közvetlen energetikai célú szántóföldi növénytermesztés és erdőgazdálkodás következtében fokozódó talajdegradáció, környezetterhelés. Ennek elkerülése érdekében a **melléktermékek energetikai felhasználását** érdemes elsősorban támogatni. A szántóföldi növénytermesztésben melléktermékként keletkező, mintegy 8 millió tonna biomassza egyelőre csak elenyésző mértékben hasznosul az energiatermelésben. Az elméleti biogáz potenciál az agrármelléktermékben, szennyvíziszapban, a szerves ipari és a lakossági hulladékban 222,84 PJ (AKI, 2011). A kertészetben kimagasló potenciáljai vannak a geotermális megoldásoknak. A **mezőgazdasági épületek** esetében eddig nem volt kiemelt szempont az energiahatékonyság, például állattartó telepeken, ezért itt is jelentős megtakarítási lehetőségek vannak még. Az EMVA támogatja az állattartó telepeken keletkező trágya környezetvédelmi előírásoknak megfelelő kezelését, tárolását és hasznosítását segítő építési és technológiai beruházásokat, hozzájárulva ezzel az ÜHG kibocsátás csökkentéséhez.

Az **élelmiszeriparon** belül leginkább a középvállalati szektor jelentős, versenyképességet akadályozó tényezője az energetikai hatékonyságot rontó **elavult technológiák** nagyarányú használata.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: A 2007-2013-as időszak tervezésekor a megújuló energiaforrások felhasználásának növelésére és energiahatékonysági fejlesztésekre összesen 114 Mrd Ft forrás került allokálásra. A meghirdetett támogatási konstrukciókat hatalmas érdeklődés övezte – a keretek kimerülése miatt időlegesen fel is függesztették a pályázati felhívásokat. Ezért 105 Mrd Ft

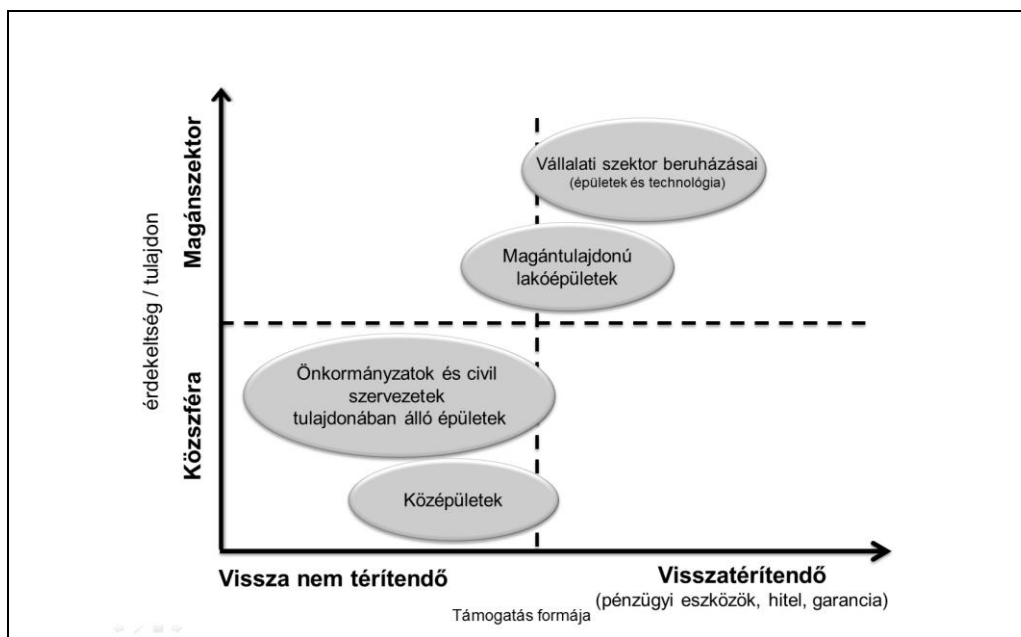
átcsoportosítása vált szükségessé, noha még ez is kevésnek bizonyult az igényekhez képest. Mivel ezekre a pályázatokra rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik, ezért ennek figyelembe vételével kell kialakítani a 2014-2020-as tervezési ciklusban a támogatási konstrukciókat.

A **városi** közösségi és kerékpáros közlekedési fejlesztések általánosságban sikeresnek tekinthetők a 2007–13 közötti időszakban, ezért ezeket továbbra is célszerű támogatni a 2014-2020-as tervezési ciklusban.

Az **EMVA források** a 2007-2013-as időszakban számos on-farm megújuló energetikai beruházást finanszíroztak, köztük 28 esetben a termálvíz új vagy korszerűsített kertészeti felhasználását. Az állattartó telepek korszerűsítése jogcímben nagy összegű támogatást kaptak a nitrát direktívát, a trágyaelhelyezést és az ezzel kapcsolatos biogáz-termelést szolgáló projektek. Ennek ellenére még mindig számottevő azoknak a gazdáknak – elsősorban kisgazdáknak – a száma, akik nem teljesítették a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program előírásait. A beruházásoknak hatása volt az ÜHG-kibocsátás csökkentésére is, az ilyen típusú támogatások folytatása mindenképpen indokolt.¹⁰ Az állattartó telepek jövőbeli fejlesztéséből továbbra sem szabad kizárni a trágyakezelés integrálását. Az energiafelhasználási hatékonyság növelésének szempontja, valamint a megújuló energiaforrások használatának elősegítése gyakorlatilag az összes ÚMVP támogatási konstrukcióba beépült. A 2014-2020-as ciklus vidékfejlesztési programjában ezek a szempontok még hangsúlyosabban kell, hogy megjelenjenek. A biogáz hasznosítását a 2014-2020-as programban is támogatni kell.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: Az energiahatékonysági és a megújuló energiák alkalmazására irányuló fejlesztések iránti hatalmas igények a kedvezményes pénzügyi eszközök nagyobb mértékű alkalmazását teszik lehetővé és szükségessé. A **pénzügyi eszközök** ugyanakkor az igények és a megtérülés kellő felmérése után más területeken is nagyobb hangsúlyt kaphatnak.

Energetikai finanszírozási formák sematizált alaplogikája 2014-2020-ban

A **városi, elővárosi és a közösségi közlekedés** terén jobban kell érvényesíteni a fejlesztések pénzügyi fenntarthatóságát. Érdeemes a nagy beruházások helyett kisebb, de számosabb fejlesztéseket támogatni (pl.: utastájékoztató, intelligens információ- és kommunikációtechnológiai (IKT) alkalmazások, forgalomtechnikai beavatkozások). Ezek nagyobb hatást képesek generálni, mint egy-egy drága, de korlátozott hatású projekt. Integrált fejlesztésekre van szükség, azaz érvényesíteni kell a közlekedés és városfejlesztés együttes kezelését és biztosítani kell az ágazatok közötti intermodalitást.

¹⁰ Az állattartás ÜHG-kibocsátásának felmérése folyamatban, az eddigi EU adatok (Joint Research Centre) nem bizonyultak reprezentatívnak.

Hangsúlyt kell helyezni a közlekedésbiztonság növelésére, a közlekedési láncok akadálymentesítésére és a szemléletformálásra is.

Az **EMVA források** esetén az erdőtelepítés üteme lassult a 2007 előtti időszakhoz képest, mindemellett a támogatással telepített erdőrészek szén-dioxid megkötési potenciálja 2015-re meghaladja a 200 000 tonnát, míg 2035-re eléri az 1,4 millió tonnát. A korábbi évek nagy, de pillanatnyi piaci konjunktúrára épülő megújuló energetikai projektjei (pl. nagy kapacitású bioetanol üzemek) helyett a jövőben kisebb méretű, de több, stabilabban és rugalmasabban működtethető beruházásra van szükség.

EU TEMATIKUS CÉL 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és –kezelés előmozdítása

Növekvő környezeti kockázatok

A klímaváltozás a legnagyobb környezeti kockázatok egyike, ami nemcsak a gazdaságot, hanem közvetlenül a lakosság életmódját és életfeltételeit is érintheti. Magyarország éghajlatában előreláthatóan magasabb átlaghőmérséklettel, kismértékben csökkenő és a téli félévre koncentrálódó csapadékkal, nagyobb potenciális párolgással kell számolni. Emellett várható a szélsőséges időjárási események (felhőszakadás, szélvihar, hóhullámok), az árvizek és erdőtüzek gyakoriságának és intenzitásának növekedése is, valamint új kártevők és betegségek megjelenése, a természetes ökoszisztéma, valamint ezzel szoros összefüggésben az agrárgazdálkodási lehetőségek változása. A vízgazdálkodás infrastruktúrájának így a jövőben a rendkívüli árvizek és az aszály egyaránt kihívást jelent majd. Magyarországon jelenleg nem áll rendelkezésre olyan koherens, több ágazatot átfogó adatbázis, amely az alkalmazkodási intézkedések megtervezéséhez szükséges területi felbontásban nyújtana információkat a várható változásokról. Az adathiány következtében csak korlátozott mértékben és néhány szűk szakterületre vonatkozóan készültek elemzések a klímaváltozás hatásairól. A kockázatok mérséklésének teljes körű tervezéséhez további adatgyűjtés, a gyakorlati alkalmazkodást közvetlenül is támogatni tudó (pl. árvízi) monitoringrendszerek felállítása és kiterjedtebb kutatás szükséges. A 2008-ban elfogadott Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia részeként 2014-ben lesz elfogadva a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia, valamint szintén 2014-ben készül el a Katasztrófa Kockázatértékelési Módszertan és Országjelentés. A hazai adaptációs stratégiák megalapozásához az EU alkalmazkodási stratégiája, valamint CLIMATE-ADAPT platform ajánlásai is hozzájárulnak.

A vízgazdálkodás átalakításának kihívásai

A területi vízgazdálkodás stratégiai megalapozását a vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) mellett a 2014-ben véglegesítendő Nemzeti Vízstratégia biztosítja. Az integrált vízgazdálkodás szellemében az egyes vízgazdálkodási, vízhasználatokat érintő és árvízvédelmi beavatkozások egyaránt ennek keretében kerülnek központi összehangolásra.

A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás terén kiemelten fontosak az integrált vízgazdálkodás keretében megvalósuló árvízvédelmi beruházások, mivel az ár- és belvizekkel veszélyeztetett területek nagysága megközelíti az ország területének 50%-át (NKP, 2009). A folyók védett árterén 700 település van, melyek lakossága közel 2,5 millió fő. Az árvízvédelmi művekkel védett nemzeti vagyon a GDP mintegy harmadát termeli meg (OVF, 2013). Az árvizek kockázatának kezelését célzó és az árvíz-megelőzési infrastruktúra javításához hozzájáruló árvízvédelmi beruházások elsődleges célja az emberi élet és egészség védelme. Ezen beruházások előkészítése és megvalósítása az árvíz-kockázatok értékeléséről és kezeléséről szóló 2007/60/EK irányelv és az - alapvetően ökológiai szemléletű - 2000/60/EK irányelv (Víz Keretirányelv) figyelembe vételével történik. A beruházásoknak a 2007/60/EK irányelv előírása szerint 2015-re elkészítendő árvízi kockázat-kezelési tervvel összhangban kell megvalósulniuk. A fokozódó árvízi kockázat mellett a belvizek okozta károk is növekedhetnek. Az időjárási szélsőségek kezelése ugyanakkor elkerülhetetlenné teszi a víztakarékos technológiák, a vízvisszatartás alkalmazásának és a természetes vízvisszatartás lehetőségeinek kiterjesztését.

Az árvízvédelem rendszerei megújításra várnak: Az önkormányzati védművek közel kétharmadának (65%) állapota az igényekhez képest nem megfelelő, fejlesztést, erősítést igényel (OVF, 2013). Az árvízvédelem a területileg integrált, vízgyűjtő-gazdálkodáson alapuló vízgazdálkodás keretében, a természetszerű (mély) árterek reaktiválásával, vízgazdálkodásba történő bevonásával valósítható meg.

Ennek szellemében a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program – a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) – megvalósítása folyamatban van. A VTT alkalmas a hullámtéren kívüli víztározásra is, alapot nyújtva a vizes élőhelyekre épülő tájgazdálkodás vagy aszályos időszakban a vízpótlás megvalósítására. Az árvízvédelem fejlesztésére emellett a Duna és a kisebb folyók mentén is szükség van, mint azt a közelmúlt árvizei bizonyították. A beruházások a Víz Keretirányelvben meghatározott célkitűzések elérése érdekében a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben rögzített intézkedéseket természetes megoldásokat is tartalmaznak. Ilyenek például azok az intézkedések, amelyek elősegítik az árterek reaktiválását, a nagyvízi mederben az áramlási, vízállítási feltételek javítását az ökológiai szempontok figyelembe vételével. Ezek az intézkedések mellett, hogy hozzájárulnak az árvizek kockázatának kezeléséhez és/vagy az árvíz-megelőzési infrastruktúra javításához, elősegítik a vizek jobb állapotba hozását, a jó állapot fenntartását. A potenciálisan növekedő belvízi károkért az elvezető rendszerek korlátozott befogadóképessége okolható. A dombvidéki területeken a csapadékvíz elvezetése, tározása, a rendkívüli vízhozamok levonulásának kiegyenlítése kevésbé megoldott. A csapadékvizek kezelése szinte mindenhol megköveteli a belterületi és külterületi elvezető rendszerek felkészítését a rendkívüli vízhozamokra, ami különösen a kistelepüléseken jelent további jelentős feladatokat.

A területi vízgazdálkodás integrált fejlesztése: A vízszétosztás, vízvisszatartás és -tározás fejlesztését elkerülhetetlenné teszi a rapszodikusabb csapadékeloszlás, az aszályok és belvizek súlyosabbá válása is. A vízgazdálkodás infrastruktúrája ennek csak kettős hasznosítással képes megfelelni: a vízvezetésre és vízvisszatartásra egyaránt alkalmas csatornahálózattal. A meglévő belvízhálózat ilyen jellegű fejlesztései szükségesek a megfelelően működő vízgazdálkodás érdekében. A csatornák mellett a kisebb dombvidéki tározók is alkalmasak mind a rendkívüli áradások, felhőszakadások kártételei elleni védekezésre, mind a lokális vízvisszatartásra, jóléti és ökológiai célokat is támogatva.

Fokozódó kockázatokra kell készülnünk

A katasztrófavédelem infrastruktúráját és kapacitásait tovább kell erősíteni, hogy hatékonyan tudják kezelni a jövő fokozódó környezeti kockázatait is. Az utóbbi két évben jelentős előrelépések történtek a katasztrófavédelem működésének átszervezésével, de további javulás érhető el a szolgáltatások modernizációjával, a kockázatok tervszerű, rendszeres és a katasztrófavédelmi szervezetrendszer működésébe integrált értékelésével. A természeti kockázatok kiértékelése, mint a felkészülés egyre fontosabbá váló eszköze nem vált még a katasztrófavédelem általános gyakorlatává. A védekezéshez szükséges járműpark és eszközállomány nagy része elavult, a monitoring rendszer kiépítése szükséges (OKF, 2013). Az informatikai háttér és a nyilvántartó adatbázisok felújításra szorulnak. A veszélyelhárítás lehetőségeit segíti az infrastruktúra hálózatok (távközlés, közlekedés) fejlesztésekor azok felkészítése a rendkívüli helyzetekre.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A városokban a korlátozott műszaki beavatkozási lehetőségek, valamint a koncentrált lakosság és anyagi érték miatt nagyobbak a kockázatok és költségesebbek az alkalmazkodási lehetőségek. Ezek a kihívások csak integrált, klímavédelmi szempontokat is figyelembe vevő településfejlesztéssel kezelhetők (ld. 6. tematikus cél alatt).

A kistelepüléseken az előregedő lakosság fokozott egészségi sérülékenysége igényel térség-specifikus beavatkozásokat. A szegregált, teleszertű körülmények között élők gyakran a klímaváltozással szemben is különösen kiszolgáltatottak.

Számos adaptációs intézkedés csak akkor lehet hatékony, ha a Duna menti országok összehangolják azokat. E törekvéseket az EUDRS "Környezeti kockázatok" és "Vízminőség" című prioritásai támogatják (Magyarország és Szlovákia, illetve Magyarország és Románia közös koordinálásában), fontos együttműködési és fejlesztési platformot biztosítva a térség környezetbiztonságának javításához. Az EUDRS keretében az árvízi és a polgári védelem összehangolásában rejlő potenciális lehetőségek feltárása jelenleg is zajlik. A makroregionális árvízvédelem felülvizsgálata is megkezdődött a 2013. júniusi árvizek után. Az EUDRS keretében létrejött ukrán-magyar közös árvízvédelmi fejlesztési program a szintén a transznacionális koordináció egyik alapja.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A vidékfejlesztés a klímaváltozás szempontjából elválaszthatatlan a mező- és erdőgazdaságtól, a településeket körülvevő művelt és nem művelt, vagy erdővel fedett területek állapotától. A falvak, vidékies települések életében többnyire meghatározó a klímaváltozás hatásainak fokozottan kitett mező- és erdőgazdaság szerepe. Ezen ágazatok alkalmazkodóképessége a vidékies térségek gazdasági erejét, életkörülményeit is erősen meghatározza. A környezeti adottságokhoz igazodó gazdálkodáson túl a vidékfejlesztés leginkább a lakosság környezeti tudatosságának javításában vállal szerepet. Hasonlóképpen hozzájárulhatnak a helyi fejlesztések a más fejezetekben tárgyalt megújuló energetikai beruházásokhoz, amelyeknek szintén jelentős klímavédelmi hatása lehet.

A klímaváltozás hatásainak enyhítése a vidéki lakosság szempontjából elsősorban egészségügyi kérdés. Ebben a vonatkozásban jelentős előrelépés érhető el felvilágosítással, párbeszéddel és képzésekkel, el kell érni, hogy ezek mindenhol a helyi fejlesztési stratégiák részévé váljanak.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

A klímaváltozás miatt a mezőgazdasági termésbiztonság romlik (ld. búza: 35%-os, minden más 50%-os hozamingadozását az elmúlt 5 évben; VM, 2013), ami elkerülhetetlenné teszi a komplex kockázatkezelési stratégia (pénzügyi eszközök, kockázatsökkentő technológiák) alkalmazását. Magyarország már ma is érzi a klímaváltozás hatását, az utóbbi három évtized során a napi maximum-hőmérséklet drámai mértékben emelkedett, mellyel párhuzamosan csökkent az éves csapadékmennyiség is. A csapadék mennyiségének időbeli eloszlása ugyanakkor nagy különbségeket mutat. A klímaváltozás hatásainak kezelése rávilágít a komplex vízgazdálkodás jelentőségére.

Az EMVA-ból finanszírozott beavatkozások egyik alapvető célja a felszíni és felszín alatti víztestek megfelelő jó állapotba hozásukhoz és/vagy a jó állapotuk megőrzéséhez szükséges intézkedések támogatása, ezen belül a vízvisszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás és a mechanikai talajvédelmi módszerek biztosítása. A vízgazdálkodásnak a víztakarékos öntözési technológiák elterjesztése is része, mely klímaváltozáshoz történő adaptáció mellett, javítja a gazdálkodók versenyképességét is. A vízgazdálkodásnak kétségtelenül egyik kulcsszereplője a gazdálkodó, mint vízfelhasználó. Ennélfogva a gazdálkodók ösztönzése a vízhatékonysági fejlesztésekre multiplikátor hatással bír. Ezen ösztönzés pedig kizárólag akkor lehet eredményes, ha a gazdálkodónál üzemi szinten is jelentkező, számszerűsíthető termelési előny is képződik, úgymint termelési költség megtakarítás, hozambiztonság, vízmegtakarítás.

A mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás alapvető feladata a klímaváltozás figyelembevételével is a fenntartható erdőgazdálkodási megoldások és a fenntartható földhasználat elterjesztése. Ezen megoldások egyben az erdők szénelnyelést is növelik, hozzájárulva a 4-es tematikus cél eredményeihez.

A termelési szerkezet diverzifikálása, a jobban adaptálódó haszonnövények és -állatok elterjesztése, a talajállapotot javító technológiák javítják a termelésbiztonságot (és szolgálják a fenntarthatóságot). Ezek alapjául szolgálnak a jelentős hazai genetikai tartalékok, a sikeres génmegőrzési programok.

A fenntartható mező- és erdőgazdálkodáshoz szorosan kapcsolódó biodiverzitás védelem és a természetes élőhelyek védelmének helyzetértékelése és fejlesztési céljai a 6-os tematikus cél alatt szerepelnek.

A 2007-2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: A 2007-2013-as költségvetési időszak beruházásainak jelentős része már hozzájárult az EU Víz Keretirányelvében, illetve a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben megfogalmazott célok eléréséhez. A „Vizeink jó kezelése” prioritási tengely keretében eddig 161 projekt került elfogadásra, összesen 384 Mrd Ft forrást allokálva árvízvédelemre, komplex vízgyűjtőkezelésre és tervezésre (BM, 2013). A regionális operatív programok térségi és belterületi vízrendezési kiírásai esetében jelentős túlpályázások voltak, ami a további szükségleteket támasztják alá. A műszaki beavatkozások közül a VTT folytatása és befejezése a jövő egyik nagy feladata. A VTT keretében tervezett árvízszint-csökkentő tározók közül eddig négy készült el, a 2007-2013-as költségvetési időszak végéig pedig várhatóan további kettő.

2007 és 2013 között a vidékfejlesztési támogatások az agro-biodiverzitás növelését, az öntözést, és a víztakarékos agrotechnika terjedését is szolgálták. Az erdőgazdálkodásban az erdőtelepítések ösztönzése mellett megjelent a klímaváltozás hatásainak jobban ellenálló természetközeli gazdálkodási módok, fafaj-politika váltás ösztönzése, valamint az erdő-környezetvédelmi többletvállalások térnyerése. Ezek az eszközök a 2014-20-as tervezési időszakban is kiemelt jelentőségűek.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A vízgazdálkodás fejlesztései a hatékonyabb alkalmazkodás megalapozását is szolgálták, de ezen a téren az újabb modellezési módszerek, konkrét beavatkozásokat tartalmazó tervek kidolgozására nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A vízgazdálkodás infrastrukturális fejlesztései a szélsőséges időjárási helyzetek kezelésére, valamint a víztározásra kell hogy nagyobb hangsúlyt helyezzenek. A nagyvízi meder vízszállító képességének javítását célzó beruházások eddig elmaradtak, megvalósításuk azonban az árvízi kockázatok csökkentése érdekében elengedhetetlen. Az árvízszint-csökkentő tározók csak ezekkel együtt képesek biztosítani a kitűzött célok elérését. Az állami felelősségbe tartozó fejlesztéseknél (sík- és dombvidéki vízrendezés, térségi vízszétosztó művek) országos koordináció, a vizet hasznosító ágazatokkal erősebb együttműködés szükséges.

A célirányos klímaadaptációs fejlesztések ellenére a 2007–13-as időszak fejlesztéseiben többnyire nem volt meghatározó szempont a klímaváltozás. Az adaptációs intézkedések és hatásaik nyomon követésére nem alakult ki megfelelő részletességű rendszer. A 2014–20-as időszakban e szempontoknak minden releváns fejlesztésben megfelelő hangsúllyal, integráltan, nyomon követhetőn meg kell jelenniük (ld. 1.5-ös fejezet).

A jövőben a víztakarékos agrotechnológia, művelési módok támogatására kell koncentrálni, a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatások az „on-farm” megoldásokra koncentrálnak, szoros összhangban a területi vízgazdálkodás biztosította lehetőségekkel és a VGT által szabott feltételekkel.

EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása

Magyarország átfogó fő fejlesztési irányait a 6. cél esetében az EU 7. Környezetvédelmi akcióprogramjához csatlakozó 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program és az OFTK jelöli ki, összhangban a vízre, szennyvízre és hulladékra vonatkozó EU Keretirányelvekkel (további részstratégiákat ld. az egyes témáknál lentebb).

Veszélyeztetett biodiverzitás és közösségi jelentőségű természeti értékek

A 11 biogeográfiai régió közül a Magyarország teljes területét lefedő Pannon régióban a legmagasabb (87%) a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű közösségi jelentőségű élőhely-típusok aránya (EU átlag: 65%; EEA, 2010). A közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetét a klímaváltozással összefüggésbe hozható veszélyeztető tényezők (pl. élőhelyek kiszáradása, átalakulása, felgyorsuló szukcessziós folyamatok) nagymértékben meghatározzák. A klímaváltozással összefüggő veszélyeztető tényezők hatásaival a fajok és élőhelyek mindegy 60%-a esetében kell számolni (VM, 2013). A kijelölt Natura 2000 területek mintegy 1,95 millió hektárt tesznek ki, mely az ország területének 21%-a, de nem alkotnak ökológiailag koherens, zöld infrastruktúra-rendszert, vagyis az egyes természetes élőhelyek nem kapcsolódnak össze olyan hálózattá, amely lehetővé teszi az élővilág nagyobb léptékű mozgását, vándorlását, állományaik összekapcsolódását. Az EU2020 Biológiai Sokféleség Stratégia is kijelöl fejlesztési irányokat Magyarországon: a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének 50%-os ill. 100%-os javítása; a degradált ökoszisztémák min. 15%-nak helyreállítása zöld infrastruktúrákkal. A hazai Natura 2000 hálózat és a Magyarországon előforduló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok megőrzését és természetvédelmi helyzetének javítását célzó intézkedéseket az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv azonosítja. A fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetéből kiindulva, az intézkedési terv 9 stratégiai természetvédelmi célkitűzést és 41 intézkedést rögzít a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan.

Jelentős lépések vizeink jó állapota érdekében

Vízészleteink fokozottabb védelme elkerülhetetlen: Az ország európai viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű felszín alatti vízészlettel rendelkezik, melynek a területi és mélységi eloszlása változó. A felszíni vizek nagy része jelentős területi és időbeni egyenetlenséggel csak átfolyik az országon. Tenni kell a 2000/60/EK Víz Keretirányelv (VKI) előírásainak teljesítéséért: a felszíni vízfolyások csak 8%-a jó, míg a víztestek 32%-a gyenge minőségű (VKI minősítés, 2010). A jó állapot elérését a szerves- és tápanyagból, veszélyes anyagból származó terhelés (amelyek ellen az agrár-környezetvédelem is sokat tehet) és a vízfolyásokon korábban végzett hidromorfológiai beavatkozások nehezítik. Bár a jelenlegi monitoring program kielégíti a VKI előírásait, az intézkedések tervezéséhez és a már beindított programok hatásának ellenőrzéséhez a monitoring hálózat és program bővítésére, megerősítésére van szükség (VGT 2010). A határon átnyúló víztestek megfelelő monitoringja és minősége csak e tevékenységek vízgyűjtő szintű koordinációjával biztosítható, melyet a feladatok és fejlesztések összehangolásával az EUDRS keretében végeznek a régió országai Magyarország és Szlovákia társ-koordinálatori részvételével. Az EUDRS keretében a víziközmű rendszerek fejlesztésének is a legfontosabb célja a feladatok és források régiókban és alrégiókban jelentkező kihívásokra szabott hatékony összehangolása.

Közelítünk a teljes körű szennyvízkezeléshez: A 91/271/EGK Szennyvíz irányelv és a Csatlakozási Szerződés kötelezettséget ró Magyarországra, amely a Nemzeti Szennyvíztisztítási Program szerint teljesül. A csatornázottság aránya 2011-re elérte a 72,8%-ot, így a teljes körűnek tekinthető közüzemi ivóvíz-ellátottsághoz képest a közműolló jelenleg mintegy 25,2%. A csatornahálózaton összegyűjtött szennyvizek 97,7%-a már II. vagy III. fokú tisztítás után kerül kibocsátásra (2015 végéig a 89,2%-os csatornázottságot kell elérni, az összegyűjtött szennyvíz legalább biológiai tisztításával). A szennyvíz irányelv elvárása szerint a tisztított szennyvizet, ha csak lehet, ismét fel kell használni. A legnagyobb elmaradás a szennyvízkezelés terén a kistelepüléseken van. Emellett 2015. december 31-ig a csatlakozási szerződésben vállaltakkal összhangban el kell érni a 2000 lakosegyenértéknél nagyobb települések, szennyvíz agglomerációk esetén a teljes körű, megfelelő szennyvízkezelést. Évente mintegy 2 millió t szennyvíziszap keletkezésével is számolni kell a jövőben. Ennek egységes szempontú, hatékony, hasznosítást is lehetővé tevő kezelése további fejlesztéseket igényel.

Az ivóvíz minősége nem mindenhol felel meg az európai elvárásoknak: Az ország minden települése rendelkezik közüzemi ivóvízellátással, az ivóvíz-ellátottság mintegy 98%-os, azonban az ellátott lakosság mintegy 77%-hoz a közösségi határértékeknek nem megfelelő minőségű ivóvíz jut el (NFM, 2013). További probléma, hogy az 1970-es évekig nagy mennyiségben ólom anyagú csöveket alkalmaztak, amelyek napjainkban is ivóvíz-minőségi problémát okoznak. Az ivóvízbázisok védelme is hozzájárul az egészséges vízellátáshoz, hiszen Magyarország ivóvízellátása 96%-ban felszín alatti vizekből történik (VM, 2013). Sürgeti a megoldást, hogy az ivóvízminőség-biztosítás EU előírásának határideje 2012 végén lejárt. Az Országos Ivóvízminőség-javító Program (98/83/EK Irányelv szerint) segíti a fejlesztési szükségletek azonosítását.

Teljes körű hulladékgyűjtés, fejlesztendő hulladékhasznosítás

A 2008/98/EK Hulladék Keretirányelv előírásai szerint 2020-ig legalább a háztartásokból származó papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék esetében az újrahasználatra való előkészítést és az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum 50%-ra kell növelni, valamint a nem veszélyes építési és bontási hulladékok újrahasználatra történő előkészítését, újrafeldolgozását és az egyéb, anyagában történő hasznosítását tömegében minimum 70 %-ra kell emelni. Az új magyarországi hulladéktörvény által megújított hulladékgazdálkodásra 2013 végén elkészült az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (2008/98/EK Hulladék Keretirányelv szerint a 2055/2013 (XII.31.) Korm. határozatban kihirdetve). Az új hulladékrendszer ösztönzi a lerakókra vitt hulladék csökkentését, a hulladékképződés megelőzését, a hulladék hasznosítását a hulladékhierarchiának megfelelően. Napjainkra az ország teljes területén szervezetté vált a hulladékgyűjtés, a bekapcsolt lakások aránya 2012-ben 92% volt. A települési szilárd hulladék mintegy 33,9%-át teszik ki az újrahasznosítható komponensek, azonban ténylegesen csak 13%-ot sikerül évente újrahasznosítani. Jelenleg a rendszeres szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya a teljes lakásállományból mintegy 30% (VM, 2013). A kötelező szelektív hulladékgyűjtés és anyagában történő hasznosítás megvalósítása a fejlődés következő lépése. A meglévő

hulladékfeldolgozók kapacitása és színvonala nem elegendő lényegesen nagyobb mennyiség feldolgozására. Fejlesztési lehetőségeket kínál az újrahasználhat is (pl. újrahasználhat központok kialakítása).

A környezettudatosság hiánya korlátozza a fejlesztések hatásait

A környezettudatos fogyasztói szokások a leghatékonyabb eszközei a hulladékkeletkezés, a pazarló víz- és energiahasználat megelőzésének. A társadalom értékrendjében a környezetminőség megbecsülése még jelentősen elmarad az anyagi jóléthez kapcsolódó értékrendi elemekétől. Reprezentatív felmérések alapján a lakosság háromnegyede alkalmaz valamely környezettudatos cselekvést a mindennapokban, azonban a lakossági fogyasztás ennek ellenére inkább nő, mint csökken (Nagy, 2012). A vállalkozások környezettudatosságának alacsony mértékét jelzi, hogy 2012 végéig 28 magyarországi vállalkozás vezette be a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszert (EMAS), míg az EU-ban több mint 4500 (EU, 2013).

Városi, települési környezet

A városi környezet demográfiai és klímakihívásoknak megfelelő fenntartható fejlesztésének irányait az OFTK jelöli ki, összhangban az EU várospolitikai főigazgatói tanácskozásának Budapest Kommunikációjával (2011). A városoknak, térségük gazdasági szervezőerejeként, az erőforrás-takarékos és az erőforrásokat helyben tartó helyi gazdaság fejlesztésében kulcsszerepe van. A városoknak ezen kívül egészséges környezetet kell biztosítaniuk, amely segíti a népesedést, a családok igényeinek való megfelelést is. A levegőminőség javításához, a zajterhelés csökkenéséhez is jelentősen hozzájárulhat az integrált településfejlesztés. A klímaváltozási kihívások is a városokban koncentrálnak (ld. az energiafelhasználás vagy a szélsőséges időjárásnak kitett népesség).

A szűk keresztmetszetek különösen a közösségi és kerékpáros közlekedésben (utazási idők hosszában), a fenntarthatóbb kompakt városszerkezetek kialakításában, a közterületi, az üzleti és a rekreációs infrastruktúra állapotában, valamint a zöldfelületek, a szociális városrehabilitáció és a térségi piacok hiányában, továbbá az épületenergetika és távhőszolgáltatás korszerűtlenségében azonosíthatók (utóbbi a 4. [energetika] tematikus célhoz tartozik). Jelentősek és pontosabb felmérésre várnak a barnamezős területek, amelyek nagymértékben szintén városokat érintenek (12 000 ha, EUGRIS becslés).

Örökségek, mint védendő fejlesztési erőforrások

Nemzetközi szinten is kiemelkedő jelentőségű a 8 hazai világörökségi helyszín, a 850 ezer ha kiterjedésű 10 nemzeti park, a 16 minősített gyógyhely és számos épített világi és egyházi örökségi emlék. Védelmük, bemutathatóságuk és hasznosíthatóságuk javításában komoly fejlesztési potenciál van. (Mindez turisztikai fejlesztési lehetőségeket is hordoz, mind a hazai, mind a külföldi látogatók vonzása kapcsán.) A fenti szempontokat komplex, a fenntarthatóságot és megőrzést együttesen prioritásként kezelő megközelítésben lehet sikerre vinni. Az örökségek ismertségét, látogatottságát jelentősen növelheti a hálózatba szerveződésük, túraútvonalakba integrálásuk. A települések 70%-án található kulturális örökség, amelynek megóvása és hasznosítása a városi és falusi fejlesztésekhez is társulhat.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A városi területek környezetminőségének javítása a jelentős építési beavatkozások és az összetett kölcsönhatásrendszer miatt integráltan, több ágazati fejlesztés összehangolásával lehet sikeres. Az integráció a környezeti, közlekedési, klímavédelmi fejlesztések mellett családbarát fejlesztéseket is magában foglal. Ezért az ilyen fejlesztések tervezése és támogatása egyaránt speciális területi összehangoltságot, integrációt kíván.

A szennyvízkezelés terén elsősorban a kisebb települések, a 10 ezer lakosegyenértéknél kisebb szennyvíz-agglomerációk fejlesztéseiben van a legnagyobb elmaradás. Kisebb környezetterhelésük miatt a fejlesztések eddig nem ezekbe a térségekbe koncentráltak, ugyanakkor a kisebb lakosságszám és szennyvízkibocsátás esetükben más technológiákat, az egyedi megoldások kiterjedtebb alkalmazását is igényli.

Az ivóvízellátás terén a minőségi problémák az Alföld és a Dél-Dunántúl településein igényelnek további fejlesztéseket, az érintett lakosság fele a Dél-Alföldön él.

Területileg differenciált beavatkozásokat kíván az országos vagy nemzetközi szinten jelentős természeti értékek és kulturális örökségek védelme, bemutatásának javítása és hasznosítása. Különösen fontos ez ott, ahol nem csupán egy-egy attrakciót, hanem egész térségeket érintő fejlesztésekről van szó, mint például az örökségben gazdag Balaton térség.

Számos határon átnyúló intézkedés kapcsolódhat össze, és kezelhető hatékonyan az EUDRS keretében. A Stratégia keretében összehangoltan kezelhető fejlesztési területek az ivóvíz védelme, a természetes ökoszisztémák megőrzése, az ökológiai hálózatok összekapcsolása, valamint a Duna egységes ökológiai folyosóként kezelése. Fontos a víz- és levegőminőség figyelmeztető és monitoring rendszerek továbbfejlesztése és integrálása. A határok mentén a hulladékkezelés fejlesztéséhez, költséghatékonyságuk növeléséhez is eszköz lehet az EUDRS együttműködés.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

Mint a klímaváltozással kapcsolatban már jelezve lett, a környezet védelmét a vidékfejlesztés szempontjából a vidéki lakosság képzése és felkészítése szolgálja. A helyi fejlesztési stratégiákkal kapcsolatban megvalósuló beruházásoknál alapjogosultsági feltétel lehet, de legalább kedvezőbb elbírálásban részesülhet az a beruházás, amely a környezeti szempontokat kellő mértékben figyelembe veszi. A képzésnek, felvilágosításnak így a helyi fejlesztési stratégiák elkészítésében, a helyi vállalkozók felkészítésében is központi szerep jut.

A vidéki térségek természeti értékei, kulturális és épített öröksége alapot, tartalmat és közösségi teret, helyszínt egyaránt nyújtanak a helyi közösségek megerősítéséhez, a helyi társadalmi környezet megújításához. Megőrzésük, fenntartásuk és továbbadásuk az életképes vidéki közösségek működésének egyik motorja. A vidéki térségek emellett olyan környezeti szolgáltatásokat nyújtanak az ország egésze számára, amelyek jelentős fejlődési potenciált képviselnek. Ennek érdekében továbbra is erősíteni kell a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet és a fenntartható tájhasználat elterjedését, az extenzív kultúrák (gyep- és takarmánynövények) alkalmazásának támogatását a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken illetve a magas természeti értékű területeken.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

Védett természeti területeink és Natura 2000 területeink 90%-a mező-, hal- vagy erdőgazdálkodással érintett (VM, 2013). A természetes ökoszisztéma egyensúlyának megőrzése és a környezeti szolgáltatások fenntartása csak a természetvédelmi szempontokat is integráló, környezettudatos gazdálkodási módokkal lehetséges.

Magyarország területének 85%-át művelésre alkalmas talajok fedik, amelyeket elsősorban az erózió veszélyeztet, ezért hangsúlyt kell fektetni a talajvédelemre. Az ország kiváló és kihasználatlan lehetőségekkel rendelkezik az ökológiai gazdálkodásban, ahol a bevont terület nagysága 2012-ben 130 633 ha volt (KSH). Környezeti szempontból kiemelt jelentősége van az agrár-környezetgazdálkodásnak. Az ország területének jelentős részén szükség van az alacsony termőképességű szántóterületek kivonására, a táji adottságokhoz jobban illeszkedő földhasználat-váltásra, a víztakarékos gazdálkodás megvalósítására. E kezdeményezések csak a genetikai állomány gazdagságának megőrzése mellett lehetnek sikeresek.

Az elterjedt nagyüzemi mezőgazdasági technológiák nem biztosítják kielégítően a termőtalaj, a felszín alatti vizek és a biodiverzitás megőrzését. Elmaradás van a hulladék keletkezését megelőző illetve hulladékokat hasznosító termelési módok, eszközök alkalmazásában a már kidolgozott, „polcra leemelhető” technológiák terén is.

A hazai erdők mintegy 40%-a áll természetvédelmi oltalom alatt. Folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás folyik már az erdők közel 10%-án (NÉBIH, 2013). Ezek sikeres folytatása további támogatással lehetséges.

Az akvakultúra és halgazdálkodási szektor hiányai és potenciáljai

A tógazdasági haltermelés a gazdasági szempontokon túl természetvédelmi, vízgazdálkodási és társadalmi funkciókat is betölt. A magyarországi halastavak mintegy 35 000 hektárral járulnak hozzá a vizes élőhelyekhez, jelentős részük Natura 2000 terület. A Magyarországon előforduló madárfajok közel 80%-a megfigyelhető ezeken a területeken. A gazdasági tevékenység fenntartásának így feltétele

az ökológiai állapot megőrzése, amit célzott kompenzációs támogatásokkal lehet segíteni. Az ehhez szükséges támogatások alapjául az akvakultúrára vonatkozó és természetes vízi halászattal kapcsolatos adatok rendszeres gyűjtése is szolgál. Ehhez a szükséges igazgatási és ellenőrzési kapacitás a 2007-2013-as tervezési ciklus HOP végrehajtási mechanizmusának megfelelően rendelkezésre áll.

Az akvakultúra támogatása a diverzifikáción keresztül hozzájárul a multifunkcionális halastavak kialakulásához, újabb teret nyitva a bérhorgászat, oktatás és a környezetvédelmi szolgáltatások számára. A halastavakon kívül a természetes vizeken is nő a horgászturizmus szerepe.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: Az uniós követelmények teljesítése érdekében vizeink jó állapotban tartása, az ivóvízminőség, a szennyvízelvezetés és -tisztítás, valamint a hulladékhasznosítás a 2007-2013-as időszakban nagy fejlődésen ment keresztül. A kiépült hulladékgazdálkodási infrastruktúra megfelelő alapokat nyújt a hulladék-hierarchiához illeszkedő rendszerhez.

A 2007-2013 időszakban elindított élőhely-fejlesztési beruházások jelentősen hozzájárultak a közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok természetvédelmi helyzetének javításához (2013-ban már több elem természetvédelmi helyzete javul; VM, 2013). A LIFE+ program pedig fontos kiegészítő szerepet játszott kulcsfontosságú természetvédelmi fejlesztések megvalósításában, olyan fejlesztési szükségletekre és célterületekre összpontosítva, amelyek az operatív programok keretében nem voltak támogathatók.

Az integrált városfejlesztési stratégiák tapasztalatai alapján a jövőben is indokolt a településfejlesztés integrált kezelése. Fontos, hogy ezt programozható, előre ismert nagyságú és felelősségű fejlesztési csomagokban, nem eseti pályázati rendszerekben kell végrehajtani.

Az EMVA fenntartható gazdálkodás elterjedését biztosító intézkedései (AKG, Natura 2000, KAT) segítették a természeti erőforrásokhoz, a tájhoz, az élőhelyekhez, azok minőségi javításához illeszkedő földhasználati rendszer megvalósítását. A fenntarthatósági szemlélet erősítése továbbra is fontos: a gazdák környezetvédelemmel kapcsolatos képzése a következő időszakban is támogatást kap, a fenntarthatósági, környezetvédelmi szempontok alkalmazása a támogatási kérelmek kiválasztása során még hangsúlyosabb előnyt jelent. Az AKG-ban részt vevő gazdálkodóknak alapkövetelmény lesz a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676/EGK irányelv alapján bevezetett Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat, valamint a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2009/128/EK irányelv alapján meghatározott integrált növényvédelem általános alapelveinek betartása. Az akvakultúra tevékenységhez köthető ökoszisztémák fenntartható kezelését célzó halastavi környezetgazdálkodási programban a haltermelő vállalkozások mintegy 24%-a összesen 17 700 ha tóterülettel vett részt, amelynek jelentős része Natura 2000 terület.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A szennyvízelvezetés és -tisztítás területén a 2007–2013-as időszakban elsősorban a nagy integrált rendszerek kiépítése folyt, kevésbé terjedtek az egyedi rendszerek. Érdemes a még fejlesztésre szoruló térségekben lehetőség szerint jobban preferálni az egyedi rendszereket, a települések vagy csak településrészek összefogását, valamint fontosabb szempontként kell tekinteni a fenntartási költségek és a lakossági terhek minimalizálására. Az ivóvíz esetében a kis víztisztítási technológiák mellett a hatékonyabb regionális vagy kistérségi rendszerekben is szükséges gondolkodni.

A hulladékgazdálkodás terén a jövőben a szelektív gyűjtés és újrahasznosítás kerül a fejlesztések fókuszába. A szilárd hulladéklerakók rekultivációja esetében tapasztalt konkurens forráselosztást el kell kerülni (területi és ágazati források egyaránt rendelkezésre álltak).

Fokozottabb figyelmet kell fordítani az integrált fejlesztések kezelését biztosító megfelelő koordinációs mechanizmusok létrehozására és fenntartására. A kedvezményezett kör megválasztása, a projektméret kialakítása jelentősen befolyásolhatja a fejlesztések sikerét. A nagy környezeti infrastruktúrafejlesztési projektek végrehajtásában nehézséget jelentett az előkészítettség hiánya, a jövőben gondoskodni kell a kedvezményezettek felkészítéséről és folyamatos szakmai támogatásáról, valamint az adminisztratív terhek leszorításáról. A közsféra kezdeményezettjei körében, különösen a derogációs témákban eredményesebb lehet a központi, megfelelő szakértelemmel rendelkező

projektszervezetben megvalósított fejlesztés, ill. a pályázatok helyett kisebb adminisztrációs terhet jelentő kiválasztási eljárások, amelyek érvényesítik a környezeti szakpolitika szempontjait, és megtartják a pályáztatás során (elsősorban a szennyvízkezelési kiírásokban) kiforrott költséghatékonysági szempontokat is. Fontos tanulság továbbá, hogy a „szennyező vagy felhasználó fizet” elv következetes érvényesítése egyes területeken aránytalanul nagy terhet ró a lakosságra.

Egyes természetvédelmi fejlesztésekben (pl. helyi védettség) a kisebb projektméret és kevésbé korlátozott kedvezményezett kör jelentősen hozzájárulhatna az értékmegőrzéséhez és a lakossági elköteleződés növeléséhez.

A városi környezet és infrastruktúrák fejlesztésében erős hangsúlyeltolódásra van szükség: a gyermekek és családok igényeinek szolgálata, a klímaváltozásra való felkészülés, a gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás, a városok és térségeik igényeinek integrált kezelése az elsődleges. A közterületi infrastruktúrák általános, ill. a gazdaságfejlesztést csak közvetve szolgáló megújítása nem lehet jelentős (a jelen időszak forrásaival e téren komoly előrelépést sikerült elérni).

Az örökség megőrzése és hasznosítása során az eddigieknél jobban figyelemmel kell lenni az országos hálózati (pl. tematikus utak), és a nagytérségi (pl. Balaton) összefüggésekre.

A vidékfejlesztésnek a jövőben hangsúlyt kell helyezni olyan támogatási formák kialakítására, amelyek jobban alkalmazkodnak a területek természeti adottságaihoz, kiemelt figyelmet fordítva a Magas Természeti Értékű Területekre. Az AKG intézkedések konkrét, ellenőrizhető előírásokra építenek, amelyek közvetett, vagy közvetlen hatásuk által érik el az intézkedés által meghatározott célokat. Elő kell segíteni az extenzív földhasználati módszerek minél szélesebb körű elterjesztését.

EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban

A közlekedésfejlesztés stratégiai háttere

A 2014-ben elfogadásra kerülő közlekedési stratégiában (Nemzeti Közlekedési Stratégia, NKS) megfogalmazott távlati célok: erőforrás-hatékony közlekedési módok és a társadalmi szinten előnyösebb személy- és áruszállítási szerkezet erősítése, valamint a szállítási szolgáltatások és a közlekedés fizikai rendszerelemeinek javítása; a közlekedési rendszer környezetterhelésének csökkenése, energiahatékonyságának és biztonságának javítása; a közlekedési alágazatok együttműködése, az utazási-szállítási lánc egészének koordinálása, folytonosságának, megbízhatóságának javítása. A tervezett közlekedési beavatkozások az NKS-sel összhangban készülnek, melyben az azonosított fő cselekvési területek a gazdasági növekedés hatékony szolgálata és a térségi felzárkózás támogatása pénzügyi, környezeti és műszaki szempontból fenntartható, költség-hatékony fejlesztésekkel. Ezt kiegészítik az intelligens közlekedésszervezési rendszerek, és a kombinált szállítási formákra épülő utazási és szállítási láncok kialakítása.

A közösségi közlekedés szűk keresztmetszetei

A közlekedésfejlesztés önmagában nem cél, hanem a gazdaságfejlesztési elképzelések mobilitási igényeit kiszolgáló eszköz. Különösen igaz ez a közösségi és az intermodális közlekedés esetében, ahol mindig a különböző alágazatokat, infrastrukturális és nem infrastrukturális elemeket integráló komplex megoldásokra kell törekedni. Magyarországon, a gazdasági fejlődés természetes velejárójaként a személyszállításból a közösségi közlekedés aránya csökkenést mutat: a 2000. évi 40,2%-ról (EU27: 18,3%) 2011-ig 33,9%-ra (EU27: 17,3%) esett vissza (EU, 2013), de az EU-n belül még így is az egyik legmagasabb. A közösségi közlekedés népszerűségének csökkenéséhez hozzájárul az infrastruktúra és a járműpark leromlott állapota (a buszok átlagéletkora 15 év, a kötött pályás járműveké ennél is több), az intelligens közlekedési megoldások és a multimodalitás alacsony szintje is. A fenntartható **városi közlekedésben** a közösségi közlekedési rendszerek problémái hangsúlyosan jelennek meg. A városi gyalogos, kerékpáros és alternatív közlekedési módok lehetőségei is fokozhatók, az infrastruktúrák, a modalitás, a szervezési rendszerek és biztonság terén egyaránt. Problémát jelent a valós közlekedési igények kellő részletességű ismertségének hiánya is, ami az optimális és energetikailag is hatékony menetrendtervezés alapja.

Multimodalitás és az intelligens megoldások alacsony szintje: Az utazási láncok még nem kellően multimodálisak, a menetrendek összehangoltsága sem megfelelő és az intelligens közlekedési

megoldások használata (pl. forgalomirányítás, zavarelhárítás, utas-tájékoztatás, e-jegyrendszer) is egyelőre ritka (NKS, 2014).

A megyeszékhelyek közösségi közlekedéssel való elérhetősége az ország összes, azaz 3154 települése közül 1448 esetében kimondottan jónak mondható, hiszen ezen települések saját megyeszékhelyük maximum 60 perces vonzaskörzetébe tartoznak (45,6%), ugyanakkor a településeknek mintegy 17%-ról (540 db) a lakosság csak két órán túl tudja elérni a megyeszékhelyét (NFÜ, 2013). Magyarország számos térségében a közösségi közlekedés adta korlátozott lehetőségek erősen megnehezítik, sőt ellehetetlenítik a munkavállalók mobilitását, számos térségben – különösen az aprófalvas térségekben, vagy a ritka városhálózati térségekben – gondot okoz a megyeközpontok, járási központok közösségi közlekedéssel történő elérhetősége. A regionális közlekedési kapcsolatok erősítésének eszköze lehet a regionális vasúti kapcsolatok javítása, a menetrendek összehangolása, optimalizálása, a járatok esetleges sűrítése.

A vasúti közlekedés szűk keresztmetszetei

A vasúthálózat legfontosabb szűk keresztmetszeteit képezik a sebességkorlátozások (lassújelek), valamint a villamosítás és a kisebb nyomvonalai infrastruktúrák hiánya (pl. leromlott állapotú hidak, rövid szakaszon hiányzó második vágány). Az egyébként sűrű magyar vasúthálózat (az EU átlag 169%-a; Eurostat, 2012) korszerűtlen, ami egyaránt növeli az utazási időt, az energiafogyasztást és a környezetterhelést. 2010-ben a villamosított vonalak aránya az EU átlagának 69%-át tette ki (EU, 2012a), emellett a hálózat több mint harmadán sebességkorlátozások vannak érvényben (MÁV, 2012), továbbá a vasúti TEN-T törzshálózat (1600 km) háromnegyede nem felel meg az EU két fő interoperabilitási elvárásának (ERTMS, 225 kN tengelyterhelés; NFM, 2013). Így a 2014-2020 közötti programozási ciklusban több TEN-T vonalszakasz fejlesztése elengedhetetlen, különösen az Orient és a Mediterrán folyosóké. A gördülőállomány állapota kritikus, átlagéletkora magas.

A vasúti közlekedés terén jelentős elmaradások tapasztalhatók az elővárosi vasútvonalak fejlesztése és az állomások korszerűsítése terén, szükséges az elővárosi vasútállomások bekapcsolása a közlekedési láncokba, az intermodális rendszerekbe, illetve a kötöttpályás közlekedés terén is indokolt a közlekedésbiztonság javítása.

A közúti közlekedés szűk keresztmetszetei

A közúthálózat fontosabb szűk keresztmetszetei közül, többek között, a jelentős tranzitforgalommal terhelt szakaszok kedvezőtlen közlekedésbiztonsága és forgalomlefordulása említendő.

Elavult, hiányos közúthálózat: Noha kétségtelen, hogy a magas rendű, alapvetően TEN-T törzshálózatához kapcsolódó úthálózat utóbbi években tapasztalható jelentős fejlesztései miatt az elérhetőség e hálózati elemek mentén ugrásszerűen nőtt, a közel 1200 km-nyi hazai TEN-T közúti törzshálózatból mintegy 140 km nem épült még ki (döntően az országhatárig tartó szakaszok, valamint a Budapest körüli körgyűrű északi és nyugati szakaszai). Egyes meglévő TEN-T szakaszok pedig kapacitáshiánnyal, közlekedésbiztonsági problémákkal terheltek (NFM, 2013).

A TEN-T-hez kapcsolódó másodlagos és az alsóbb rendű úthálózat állapota sem segíti kellően a magyar gazdaság bekapcsolódását az EU piacra (ld. a 115 kN tengelyterhelésre alkalmatlan, leromlott burkolatú utak magas aránya; 2000-ben alig több mint 30% a rossz állapotú közúthálózati felületek aránya, 2010-ben több mint 50% ugyanaz az arány; ÁSZ, 2012). A befektetők választásában a fejlesztési helyszínek kedvező közúti kapcsolatai ugyanis hangsúlyos szempontként jelennek meg. A kiépült közúti főközlekedési utak mentén tapasztalt fejlődés az elérhetőségi viszonyok miatt nem tud kellően tovagűrűzni az alacsonyabb rendű hálózati elemek mentén. Szinte állandó fejlesztési igényként merül fel az üzleti telephelyekhez vezető bekötőutak kiépítése is. Részben ez is az egyik oka annak, hogy a Világbank Logistics Performance Indexének infrastruktúra mutatójában Magyarország 2012-ben – a 2007-2013-as időszak jelentős útfejlesztései ellenére – is csak a 40. helyen állt, miközben Bulgária 36. helyre, Lengyelország a 30. helyre lett rangsorolva (EU 28-ból csak 9 tagállam áll Magyarország mögött a rangsorban).

Közlekedésbiztonsági hiányosságok: a javuló tendencia ellenére még mindig a 2020-ra kitűzött EU-s célnál (33,8 halálos áldozat 1 millió főre) közel kétszer annyi ember hal meg Magyarországon közúti balesetekben (60,5 haláleset 1 millió főre; KSH, 2012).

Környezetvédelmi kihívások: A közlekedés CO₂-kibocsátása 2011-ben 11,39 millió tonna (EUROSTAT) volt, melynek jelentős hányada a személygépkocsi-használatból és a közúti tranzitból ered (KTI, 2013). A hazai személygépkocsi-állomány átlagéletkora folyamatosan növekszik, 2012-ben 12,5 év, jelentősen meghaladva a nyugat-európai országok értékét (KBA, KSH, 2012). A közúti közlekedésben a megújuló energia aránya az EU átlagnak megfelelő (2011-ben 4,5%; EUROSTAT Energiastratégia).

A TEN-T belvízi utak szűk keresztmetszetei

A hazai Duna szakaszon 2011 szeptemberétől bevezetésre került az automatikus hajóazonosító és nyomon követő rendszer (AIS) működtetési és használati kötelezettsége, azonban a hajózási információs rendszerek kiterjesztése, továbbfejlesztése elengedhetetlen a Duna hajózhatóságának javításához. A hazánkban található hálózati kikötők szolgáltatási színvonalának (pl.: az intermodalitás terén, vagy a logisztikai szolgáltatások) költséghatékony javítása indokolt. A hazai hajópark elavult, energiahatékonysága rossz, így szükséges a technológiai korszerűsítés. Mindezen tervek összhangban vannak az EUDRS fejlesztési elképzeléseivel. A Duna Régió Stratégia és a hozzá kapcsolódó hordalékegyensúly-vizsgálat előrelendíthetik a Duna hajózhatóságát célzó törekvéseket, kijelölik a fejlesztési irányokat.

A Duna hajózhatósági szűk keresztmetszeteinek felszámolása (gázlók, hajóútszűkületek és jégmegállásra hajlamos helyek), a különböző ágazati – különösen a környezetvédelmi – szempontok miatt összetett feladatot jelent, tervezése jelentős előkészítést igényel (pl. hatástanulmányok).

Fenntartható városi közlekedési rendszerek szűk keresztmetszetei

Az elővárosi térségek közlekedési rendszereinek alapvető eleme az elővárosi vasúthálózat, mely számos helyen sebességkorlátozásokkal, kapacitás- és közlekedésbiztonsági problémákkal terhelt. Jellemző az állomásépületek leromlott és korszerűtlen állapota, a jelentős utasforgalmú elővárosi vasútvonalakon közlekedő elöregedett, környezetszennyező közösségi közlekedési járműállomány, továbbá a közlekedési láncok összekapcsolásának hiánya, nem megfelelő kiépítettség.

A városi kötőtpályás közlekedési rendszerek vonali infrastruktúrájának fejlesztése, a kapcsolódó megállóhelyeknek a forgalom fenntartását akadályozó szűk keresztmetszeteinek felszámolása indokolt a fenntartható városi közlekedési rendszerek megvalósításának érdekében.

A közlekedésfejlesztés további finanszírozási lehetőségei

Az NKS megvalósítására irányuló tervek komolyan építenek a hazai források felhasználására is. Mindemellett a nagy forrásigényű közlekedésfejlesztés EU támogatásokon túli finanszírozási lehetőségei is fontos szerepet kaphatnak. Az egyéb forrásbevonási lehetőségek között számolni lehet a pénzügyi eszközökkel is. A nagyléptékű közlekedési fejlesztésekben a pénzügyi eszközök eddigi alkalmazása számos kedvezőtlen tapasztalattal járt (pl. az autópályák PPP-konstrukciójú kiépítése hosszútávon jelentős közkiadásokat okoz). A pénzügyi eszközök felhasználásának ugyanakkor hasznos iránya lehet a jövőben a kamattámogatások alkalmazása. Ez már több esetben hozzájárult a fejlesztések sikeréhez, tekintve a közzsférába tartozó kedvezményezettek magas kamatfelárait. A pénzügyi eszközök igénybevétele a különböző személyszállítási csomópontoknál (pl. vasútállomások kereskedelmi célú átalakítása) vagy olyan területeken is indokolt, ahol kellő többletjövedelem keletkezik (pl. parkolók, biciklitárolók, torlódási díj).

A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései

Magyarország 2020-ra a megújuló energiaforrások részarányának 14,6%-ra történő növelését, 10%-os teljes energiamegtakarítást, az EU emisszió-kereskedelmi rendszerén kívül az ÜHG-kibocsátás (2005-höz képest) legfeljebb 10 %-os növekedését tűzte ki. Ezen értékekért a közlekedés területén döntően az EU támogatások tárgykörén kívül az üzleti és magánszféra tehet (pl. a személy- és tehergépkocsi-állomány cseréje), de az uniós támogatásokból elért közösségi közlekedési teljesítménynövelés, a buszállomány korszerűsítése, illetve a kötőtpályás közlekedési módok arányának növekedése, a környezettudatos életmód és közlekedéshasználat előmozdítása is hozzájárulhat, csakúgy, mint a nemzeti szintű szakpolitikai eszközök.

Ide kapcsolódik még a szennyező fizet elv érvényre juttatása, melyet különböző szakpolitikai eszközök garantálnak, melyek hosszú távú fenntartása, alkalmazása a későbbiekben is biztosított:

- a közúti közlekedésben, mivel az üzemanyag jövedéki adó révén használattal arányos zöldadót fizetnek a járművek tulajdonosai, üzemeltetői. A szennyező fizet elv a 2013 júliusában bevezetett megtett úttal arányos elektronikus útdíjban is érvényesül, mivel a rosszabb környezetvédelmi besorolású járművek magasabb díjat fizetnek.
- a kötöttpályás közlekedésben a szennyezési díjat a felhasznált elektromos energia díjában használat-arányosan megfizetik, az erőművek ugyanis az emisszió-kereskedelmi rendszer (ETS) részei.

Az EU országspecifikus ajánlása a közlekedésre vonatkozóan

7. „Többek között a működési költségek leszorítása és az állami tulajdonban lévő közlekedési vállalatok által alkalmazott díjszabás felülvizsgálata útján javítsa a közlekedési rendszer fenntarthatóságát.”.

A hazai közlekedésfejlesztés – reagálva a vonatkozó országspecifikus ajánlásra – célul tűzi ki az állami tulajdonú **közlekedési vállalkozások** költséghatékonyabb működését, pénzügyi fenntarthatóságának biztosítását a működési költségek csökkentése és a bevételek növelése révén. A bevételek növelése és a kiadások csökkentése érdekében a közelmúltban számos hatékonyságnövelő intézkedés történt, köztük az e-útdíj bevezetése, vagy a közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó 24 VOLÁN társaság összevonása 7 társasággá (az átszervezés várhatóan 2014-ben befejeződik), illetve a Budapesti Közlekedési Központ létrehozása, melynek révén Budapest közlekedése egy új, integrált irányítás alá került. Az utasok minél magasabb fokú kiszolgálása és a bevételek növelése érdekében a BKK tervei között szerepel az elektronikus jegyrendszer (e-ticketing), valamint további menedzsment eszközök megvalósítása a közfeladatok költséghatékonyságának javítása érdekében. Ezekon túl a MÁV-START-nál is voltak strukturális változások. **A közúthálózat fenntartását** a hazai források biztosítják. A hazai közutakra fordítható közpénzeket gazdagítják a 2013-ben bevezetett, a megtett úttal arányos elektronikus útdíj rendszer bevételei.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A közszolgáltatások elérhetőségét, a munkába járást, a vállalkozások piacra jutását nem megfelelően támogató mobilitási lehetőségek az érintettek esélyegyenlőségét sértik, különösen az agglomerációkban, valamint az aprófalvas, hátrányos helyzetű és határ menti térségekben, ahol a határon átnyúló, makroregionális összeköttetések jelentősége nagy. A fővárostól távoli térségek jellemzően gyengébb minőségű vonalas közlekedési infrastruktúrájának következtében jelentős területek szenvednek elérhetőségi problémákkal. Szinte minden megyében találhatóak olyan perifériális térségek, ahol a megyeszékhelyek (Kecskemét, Miskolc, Nyíregyháza) közúti elérhetősége még napjainkban is meghaladja 100 percet (NVS, 2012), de közösségi közlekedéssel még nagyobb elérési időkülönbségek azonosíthatók. (A helyi és térségi gazdasági és foglalkoztatási fejlesztések sikerét szolgáló közlekedésfejlesztések – amely leggyakrabban alacsonyabb rendű közutak fejlesztését igényli – a 2014-2020 programozási ciklusban alapvetően integrált területi fejlesztések keretében is megvalósulhatnak, nem feltétlen csak a 7. [közlekedés] tematikus cél, hanem más tematikus célok – pl. a 3. [KKV] és a 8. [foglalkoztatás] – mentén is).

A **Duna folyosó fejlesztése** többek között a hajózhatóság, a biodiverzitás, a turizmus, az ivóvíz miatt is különös jelentőségű, fejlesztése nem csak országos, de makroregionális szinten is értelmezett. A dunai hajózás feltételeinek javításához kapcsolódnak a vasúti és közúti kapcsolatok összehangolt fejlesztései. Az EUDRS keretében a fejlesztések makrorégió és közlekedési módokon átívelő összehangolása a hiányzó kapcsolatok megteremtésében és a szűk vagy kihasználatlan kapcsolatok tekintetében kiemelt jelentőségű, különösen a határ menti térségekben, vagy a makrorégiós központokat összekötő vagy kiemelt szállítási igényeket távlatilag kielégítő közlekedési folyosókban.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai¹¹

A jelentős fejlesztések ellenére néhány közlekedési szegmensben nem sikerült áttörést elérni. A 2014-2020 ciklusban a helyzetértékelésben bemutatott hiányokra kell koncentrálni, különösen egyes

¹¹ Az ismertetett tapasztalatok közül több a 2014-2020 tervezési ciklus keretfeltételei szerint nem csak a TC7, de a TC4 alá is tartozik.

vasútvonalakra és a városi-elővárosi fejlesztésekre, a közútfejlesztések kisebb hangsúlyt kapnak (utóbbiak előrehaladása kiemelkedő).

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: A 2007-2013-as tervezési ciklus egyik legjelentősebb pozitív tapasztalata, hogy mind a nemzetközi úthálózatba való bekapcsolódás mértéke, mind a regionális szintű térségi elérhetőség sok tekintetben javult, számos térségben időmegtakarítást sikerült elérni a vasúti, és különösen a közúti hálózaton (Nemzeti Stratégiai Jelentés, 2012).

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A jövőben szélesebb körű társadalmi-gazdasági igényekre építő, az energiahatékonyságot hangsúlyosabban figyelembe vevő projekteket kell megvalósítani. Továbbá – a közlekedési beruházások eredményességének és hatásosságának értékelése szerint – hangsúlyosabban kell érvényesíteni a fejlesztések pénzügyi fenntarthatóságát.

A projektvégrehajtásban tapasztalt problémákat orvosolni kell: egyrészt a megvalósításhoz kapcsolódó adminisztratív eljárásokat egyszerűsíteni és gyorsítani (pl. engedélyezési eljárások), az intézményrendszert ésszerűsíteni kell, másrészt az adminisztratív kapacitásokat (pl. nagyprojektek minőségbiztosítása) javítani szükséges. A kedvezményezetteket fel kell készíteni kapacitásokkal és ismeretekkel a fejlesztések előkészítésére és végrehajtására (alapos és reális megvalósíthatósági tanulmányok, projekt-darabolás elkerülése, tendereztetés időigénye stb.), továbbá a kedvezményezettek szakmai és adminisztrációs munkájához szakértői támogatást kell biztosítani.

Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a költségek optimalizálására. Az elkészült közlekedési értékelésekkel összhangban az infrastruktúra költségigényes bővítése mellett célszerű kisebb volumenű szolgáltatásorientált fejlesztéseket (pl.: utas-tájékoztatás, jegyrendszer fejlesztése, forgalomtechnikai beavatkozások) megvalósítani, melyek jellemzően kis költségűek, de jelentős hatással vannak a közlekedési szolgáltatás minőségére.

Az értékelések a szemléletformálás jelentőségére is rámutattak a közösségi közlekedésben: az utasszám megőrzése és növelése nem kizárólag a szolgáltatás színvonalának emelésétől függ (persze a kínálati oldalt továbbra is erősíteni kell, a 2007-2013 időszak hazai kerékpárút-fejlesztése EU szinten kimagasló). Hangsúlyt kell helyezni a közlekedési láncok akadálymentesítésére, a fogyatékosokkal élő személyek és a szélesebb közönség érdekében. A közösségi közlekedés leginkább a vasúti gerincvonalak menti településeken versenyképes a közúttal (egyéni és közösségi) szemben, ami az elővárosi fejlesztések szempontja lehet (NFÜ értékelés, 2013). Folytatni szükséges azon szemléletformálási akciókat is, melyek elősegítik, hogy a közlekedési igények mérséklődjenek, az ésszerű módváltás és a környezettudatos, biztonságos közlekedési magatartásformák terjedjenek, vagy pedig az energiahatékonyság nőjön.

A 2007–13 között közlekedésfejlesztésre allokált források felhasználásához viszonyítva kisebb súllyal érdemes szerepeltetni az országos gyorsforgalmi és főúthálózat fejlesztését, míg nagyobb súllyal az áruszállítást szolgáló közlekedési módok összekapcsolását, a fenntartható városi közösségi közlekedés támogatását, továbbá mindezek mellett új területként a közlekedésbiztonság javítását, az intelligens szabályozási eszközök alkalmazását és a TEN-T hálózatra ráhordó nagy forgalmú vasútvonalak szolgáltatásának javítását (pl. lassújelek felszámolása). A 2014-ben elfogadásra kerülő NKS lesz a projektazonosítás alapja, hiszen ez az átfogó közlekedési stratégia tartalmazza a jövőben megvalósítandó szakmailag széles körben – köztük a területi szereplőkkel is – egyeztetett és elfogadott közlekedésfejlesztési projektek középtávú listáját.

EU TEMATIKUS CÉL 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása

Magyarországon nem csupán az európai léptékkal mérve is alacsony foglalkoztatási ráta miatt elsőrendű gazdasági kihívás a foglalkoztatás bővítése, hanem azért is, mert a foglalkoztatás kiszélesítése egyúttal a gazdasági növekedés ma még kiaknázatlan, pótlólagos erőforrása. Ráadásul a foglalkoztatás bővülése a nyugdíjrendszer és a szociális ellátórendszer fenntarthatóságára, ezen keresztül pedig a költségvetés egyensúlyára is pozitív hatással van. A foglalkoztatás bővítésének elősegítéséhez keresleti és kínálati oldali intézkedésekre egyaránt szükség van, valamint meg kell erősíteni ezek gyakorlati összehangolását. (A 8. tematikus cél fejlesztéseit a 2014-2020 közötti időszak

foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseit megalapozó szakpolitikai Stratégia jelöli ki, amely 2014-ben kerül elfogadásra.)

A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései

Annak érdekében, hogy Magyarország ezt a pótlólagos növekedési erőforrást jobban kihasználja, Nemzeti Reform Programjában – csatlakozva az EU 2020 stratégiához és alapul véve a vonatkozó EU-s statisztikai kritériumrendszert – vállalta azt az ambiciózus célt, hogy az évtized végére a foglalkoztatási szintet a 2010/11-es 61% alatti szintről 75%-ra emeli. E vállalás jelentősen hozzájárul a szegénységben vagy kirekesztettségben élők arányának csökkentését szorgalmazó NRP célhoz is (célértékét ld. 9. tematikus célnál), mert a szegénységben élők munkahelyhez és rendszeres jövedelemhez jutnak.

Foglalkoztatás Magyarországon

	Év	Magyarország	EU átlag
Foglalkoztatási ráta, 20-64 év között (a teljes népesség %-ában)	2013	63,2	68,3
hazai EU 2020 célkitűzés	2020	75,0	75,0
a célkitűzés eléréséhez szükséges növekedés (%)	2013-2020	11,8	6,7
Foglalkoztatási ráta különböző csoportokban (teljes népesség %-a)			
fiatalok (15-24 év között)	2012	18,6	32,8
idősek (55-64 év között)	2012	36,9	48,8
alacsony végzettségűek (ISCED 0-2)	2011	37,7	52,1
nők (25-49 év között) gyermekkel (12 év alatt)	2010	49,3	64,7
munkanélküliségi ráta	2013	10,2	10,8
fiatalok (15-24 év között) munkanélküliségi rátája	2012	28,1	22,8

(Forrás: EUROSTAT; European Commission: Country Fact Sheet, Magyarország; 2014. július)

A munkaerőpiac állapota és tendenciái

Az aktív munkaerőpiaci eszközök erősítését indokolja, hogy Magyarországon a foglalkoztatás terén – javarészt tartós, hosszabb időszakokra visszanyúló – feszültségek tapasztalhatóak:

- **Átlagos, stagnáló munkanélküliség; kedvezőtlen, de javuló foglalkoztatottság és inaktivitás:** A munkanélküliségi ráta 2011-2012-ben 11%-on stagnált, kissé meghaladva az emelkedő uniós átlagot (10,5%), majd 2013-ra az EU átlag alá, 10,2%-ra csökkent. Az uniós foglalkoztatási ráta 2013-ben kissé csökkent (68,3%), míg az átlag alatti magyarországi érték 2010 óta nő (2010: 60,4%; 2013: 63,2%) és elérte a válság előtti szintet. A 20-64 éves népesség gazdasági aktivitása 68,1%-ról 69,6%-ra emelkedett 2012-re.
- **Kedvezőtlen demográfiai folyamatok:** A foglalkoztatás szintje mellett hosszabb távon az aktív korúak arányának alakulása is meghatározza a szociális ellátórendszerek fenntarthatóságát. A teljes termékenységi arányszám (1,23) 2011-ben az EU legrosszabb értéke volt, emellett az aktív korúak alacsony létszáma is folyamatosan csökken.
- Míg a felsőfokú végzettségűek foglalkoztatása az uniós átlagot közelíti (HU: 78,7%, EU: 81,8%), addig az **alacsony iskolai végzettségűek esélyei sokkal rosszabbak:** foglalkoztatási rátájuk 2012-ben 37,7% volt, ami 14,4%-ponttal alacsonyabb az uniós átlagnál.
- **A fiatalok munkanélkülisége fokozódó kihívás:** A válság következtében – a kedvezőtlen európai trendekkel megegyezően – az ifjúsági (15-24 éves fiatalok) munkanélküliség a 2007-es 18%-ról 28,9%-ra nőtt 2012-re, a NEET ráta pedig 14,7%-ra emelkedett. Nőtt az iskola befejezése utáni álláskeresés ideje, a magyar fiatalok foglalkoztatási rátája az egyik legalacsonyabb az EU-ban (ld. a fenti táblázatban). A fő okok az elégtelen munkaerő-kereslet, a piaci igényekhez nem mindig igazodó képzettség, a kitolódó oktatás és a tanulás melletti munkavállalás alacsony szintje.
- **Alacsony időskori foglalkoztatási és aktivitási szint:** 2012-ben az 55-64 évesek foglalkoztatása – bár a nyugdíjkorhatár (elmúlt 10 évben végbement) emelkedésének és a korai nyugdíjazás szigorításának köszönhetően az elmúlt években javult – továbbra is alacsony, 36,9%-on állt (EU: 48,8%). (Eurostat, 2012).
- **A nők férfiakkal viszonyított foglalkoztatási jellemzői ellentmondásos képet mutatnak:** A nemek közti különbségek Magyarországon általában kisebbek, mint az unióban és jellemző, hogy a férfiak foglalkoztatása jobban elmarad az uniós átlagtól, mint a nőké. 2012-ben a nők foglalkoztatási rátája 7, a férfiaké 9 %-ponttal maradt el az uniós átlagtól, a 20-64 éves nők és férfiak foglalkoztatási rátája közti különbség hazánkban 11%-pont volt (EU 13%-pont). A kisgyermeket nevelő nők alacsony foglalkoztatásának (HU: 49,3%, EU: 64,7%) fő oka a munka és

a gyermeknevelés összeegyeztetésének nehézsége (pl. gondozási szolgáltatások, rugalmas foglalkoztatás szűkössége).

Strukturális reformok a munkaerőpiacon

Az elmúlt időszakban végrehajtott strukturális reformok – összhangban az európai reformtörekvésekkel – alapvetően a munkaerőpiac kínálati oldalát érintették. Ilyen **kínálati oldali** intézkedés volt többek között a munkaerő-piaci szabályozás rugalmasabbá tétele, a korai nyugdíjba vonulás lehetőségeinek korlátozása, a rokkantsági ellátásban részesülők munkavégző képességének felülvizsgálata, és a munkanélküli ellátás időtartamának csökkentése (ld. Széll Kálmán Terv). Hasonlóképpen a személyi jövedelemadó rendszer átalakítása – a marginális adókulcs csökkentése miatt – pozitív hatással jár a képzetesebb munkavállalók piaci kínálatára és elhelyezkedésére.

A segélyezési rendszer átalakításában és a közfoglalkoztatással való összekapcsolásában szintén a munkára ösztönzés elve érvényesült. A közfoglalkoztatás új rendszerének lényege, hogy munkát kínál a segély helyett, ami egyúttal a munkaerőpiacról tartósan kiszorult csoportok munkavégző képességének fejlesztését is szolgálja. Emellett a közfoglalkoztatás arányának átmeneti növelése a globális recesszió okozta jelentős munkaerő-kereslet csökkenésre adott válasz is (akárcsak számos más tagállamban). A közfoglalkoztatási program által érintettek száma 2012-ben mintegy 311 000 fő volt (BM, 2013), és a hátrányos helyzetű térségekben jelentősen hozzájárult a foglalkoztatás növeléséhez és a társadalmi integrációhoz. Hosszabb távon azonban – a globális válság enyhülésével és a gazdasági növekedés beindulásával – a közfoglalkoztatás szerepének csökkenése várható, és meghatározóvá válik az elsődleges munkaerőpiacra való belépés segítése.

A reformoknak köszönhetően a magyarországi munka-erőpiaci szabályozás – a vállalászási felmérések alapján az érdekeltek által is visszaigazoltan – ma az egyik legkedvezőbb és legrugalmasabb Kelet-Közép-Európában (DUIHK, 2013). A kínálati oldali reformoknak egyik sajátos kísérő jelensége azonban, hogy az aktivitás növelése miatt időlegesen megemelheti a munkanélküliséget. Ez egyúttal arra is utal, hogy a kínálati oldali reformok pozitív hatása csak határozott kereslet oldali beavatkozásokkal lehet teljes.

A keresleti oldal megerősítése

Amíg a reformok fő iránya a kínálati oldal rugalmatlanságának az oldása volt, addig - javarészt a szűkös pénzügyi források miatt - a keresleti oldali intézkedések elmaradtak a szükséges mértéktől. E téren jelentős lépés, hogy a 2013-ban indult Munkahelyvédelmi Akcióterv keretében célzottan a munkanélküliség veszélyével leginkább fenyegetett foglalkoztatottak (a 25 évesnél fiatalabb és az 55 évesnél idősebb munkavállalók, az alacsony képzettségűek, a 6 hónapon túli tartós munkanélküliek, valamint a kisgyermekes nők) számára lehetővé vált a foglalkoztatásra rakódó társadalombiztosítási terhek csökkentése, ami számukra pótlólagos foglalkoztatási biztonságot nyújt. Emellett a vállalkozások adó- és adminisztrációs terheinek csökkentése, finanszírozásuk segítése is hozzájárul. Az Akcióterv már most is 740 ezer munkavállalót érint, a tervek szerint középtávon egymillió munkavállaló elérése a cél. Az Akcióterv kedvezményei megjelennek az adórendszerben, hatásai a fejlesztéspolitikai forrásokból támogatott további aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel (ld. később bővebben) hatékonyan erősíthetők.

A fejlesztéspolitika szerepe a foglalkoztatásban

A strukturális reformok már rövidtávon is éreztetik pozitív hatásait, a foglalkoztatottak száma Magyarországon – ellentétben az általános európai trenddel – folyamatosan növekszik (2013. július-augusztusában 4%-kal volt magasabb, mint 2010 hasonló időszakában; KSH), és 2013. szeptember-október során már utolérte a válság előtti értékeket (4 012 ezer fő; KSH, 2014). Ám a reformok – különösen az erőforrás-igényes keresleti oldali beavatkozások miatt – csak a gazdasági növekedést erősítő fejlesztéspolitikai beavatkozásokkal együtt teljesezhetnek ki. Ezért a 2014-2020 közötti időszakban nagy szerep hárul az uniós forrásokra a munkahelyteremtést és a foglalkoztatást ösztönző gazdaságfejlesztési intézkedések támogatásában (a KKV-k fejlesztése, a KFI szektor erősítése, a kiemelt iparágak és ipari térségek fejlesztése), valamint az aktív munkaerőpiaci politikák megerősítésében, a társadalmi célú gazdaság fejlesztésében, és a gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzési rendszer támogatásában.

A munkaerőpiac általános kihívásai

Annak érdekében, hogy Magyarországon nagyságrendekkel növekedjen a foglalkoztatás a foglalkoztatáspolitikának az eddigi általános reformok mellett további kihívásokra is választ kell adnia.

- Egyrészt egyes csoportok – köztük mindenekelőtt az alacsony iskolai végzettségűek, fiatalok – munkaerő-piaci részvétele tartósan nagyon alacsony, a munkaerőpiacot jelentős területi különbségek jellemzik, miközben a munkaerő-piaci és a területi mobilitás alacsony.
- Másrészt a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében a munkaerő iránti kereslet jelentősen szűkült, a munkaerő iránti kereslet alacsony szintje a foglalkoztatás bővülésének egyik legfontosabb korlátja.
- Harmadrészt általános probléma, hogy a munkaerőpiaci kínálat és a vállalozási kereslet szerkezete és minősége nem mindig találkozik egymással. Gyakran munkaerő-hiány is jellemzi a magyar munkaerőpiacot, mindenekelőtt a műszaki területeken nagy, és nem mindig kielégített a jól képzett munkaerő iránti kereslet, ami már ma is egyre nagyobb akadályt gördít a magas hozzáadott értékű termelés elé. Az egész életen át tartó tanulás, és a gyakorlat-orientált szakképzési rendszerek alacsony elterjedtsége is korlátozza a munkaerő alkalmazkodóképességét és a gazdaság igényeihez való folyamatos igazodást (a 10. [oktatási] tematikus célnál van tárgyalva).

Aktív munkaerő-piaci intézkedések szerepe és erőforrásai

Az első kihívás kezeléséhez mindenekelőtt a hátrányos helyzetű csoportok aktivizálását, a munkanélküliek és inaktív munkába állását segítő aktív intézkedések (pl. a foglalkoztathatóság javítását szolgáló képzés, a vállalkozóvá válás támogatása, foglalkoztatási költségek csökkentése, munkatapasztalat-szerzés) megerősítésére van szükség. Szükséges továbbá a lefedettség növelése, a foglalkoztatási szolgálat szolgáltatásainak fejlesztése, hatékonyságának javítása, például a profiling széleskörű bevezetésével.

Az aktív munkaerő-piaci eszközökre és szolgáltatásokra fordított kiadások Magyarországon – a szűkös költségvetési lehetőségek miatt – nagyon alacsonyak, a GDP közel 0,4%-át teszik ki (EU-s átlag 0,6%). Ennél is alacsonyabb az álláskeresést segítő munkaerő-piaci szolgáltatásokra fordítható összeg, amely a GDP 0,1%-a (EU-s átlag 0,24%). A hazai munkaügyi szervezet dolgozói létszáma is – európai összehasonlításban – alacsony. Az NFSZ leterheltsége relatíve magas, 2010-ben Magyarországon 153,7 regisztrált álláskereső jutott egy teljes munkaidős dolgozóra, míg az EU gazdaságilag fejlettebb országaiban 21,3 és 86,7 közötti a számuk.

Kiemelten kell kezelni a 25 év alatti fiatalok munkaerő-piaci helyzetének kérdését, akik a válság által egyik leginkább érintett célcsoport. A fiatalok foglalkoztatásának erősítésére fontos lehetőséget kínál a hátrányos helyzetű, munkanélküli, illetve oktatásban/képzésben nem résztvevő inaktív fiatalokra fókuszáló Ifjúsági Garancia¹² fokozatos bevezetése (Magyarország ezt komplex támogatási és szolgáltatási intézkedéscsomag segítségével kívánja elősegíteni). A hátrányos helyzetű munkanélküli és oktatásban/képzésben részt nem vevő inaktívak így minél rövidebb időn belül célzott segítséget kaphatnak a tartós munkaerőpiaci integrációjuk érdekében. Ehhez az Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés¹³ (YEI) forrásai is hozzájárulnak az ifjúsági munkanélküliség által leginkább érintett régiókban.

Az aktív munkaerő-piaci intézkedések mellett, a közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztathatóságának javítása érdekében szükséges a képzési lehetőségeik célzott bővítése, a nyílt

¹² Az Ifjúsági Garancia a fiatalok munkanélküliség leküzdésére irányuló új megközelítés, amely garantálja, hogy minden 25 év alatti fiatal – függetlenül attól, hogy szerepel-e a foglalkoztatási szolgálatok nyilvántartásában – az iskolai tanulmányai befejezését vagy a munkanélkülivé válását követő 4 hónapon belül megfelelő színvonalú, konkrét foglalkoztatási vagy továbbképzési ajánlatot kap. Ez az ajánlat az egyéni körülményeket és igényeket figyelembe véve jelenthet álláslehetőséget, tanulószerveződéses gyakorlati képzést, szakmai gyakorlatot vagy továbbképzési lehetőséget.

¹³ Az Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés elsősorban azokat a NEET-fiatalokat, azaz nem foglalkoztatott és oktatásban vagy képzésben sem részesülő fiatalokat kívánja támogatni, akik az Európai Unió olyan régióiban élnek, melyekben az ifjúsági munkanélküliségi ráta 2012-ben meghaladta a 25%-ot. A kezdeményezés középpontjában a NEET-fiatalok munkaerő-piaci integrációja áll. Az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés az ifjúsági garancia rendszernek létrehozását és működtetését célzó egyéb tagállami projekteket (többek közt az Európai Szociális Alap által támogatott intézkedéseket) egészítené ki, például az érintett intézmények és szolgáltatások megújítása révén.

munkaerő-piaci elhelyezkedéshez vezető utak kiszélesítése. Ezért a 2014-2020-as programozási időszakban a közfoglalkoztatottak aktivizálását célzó képzések és szolgáltatások támogatása a Strukturális Alap forrásaiból tervezett.

Jelentős foglalkoztatási hatású gazdasági szegmensek

A második kihívás kezeléséhez elsősorban gazdaságfejlesztési eszközökre van szükség. Mindenekelőtt a KKV-k foglalkoztatási kapacitásainak erősítése, a munkaerő-igényes gazdasági ágazatok fejlesztése, valamint a társadalmi célú gazdaság kiépítése terén nyílnak meg új lehetőségek:

- **A hazai KKV-k foglalkoztatásban betöltött szerepe kiemelkedő:** A vállalati szférában foglalkoztatottak 72,7%-a mikro-, kis- vagy középvállalkozásnál dolgozik (EU átlag 67,4%, EU, 2012b), ugyanakkor a bruttó hozzáadott értékben csak 55%-os azok részesedése. A 10 fő alatti vállalkozások adják a foglalkoztatottak közel 35%-át, ami magasnak számít uniós és nemzetközi viszonylatban (Entrepreneurship at a Glance, OECD, 2012). A válságot követően a vállalkozások száma, túlélési rátája jelentősen csökkent. A megszűntek száma évek óta meghaladja az újonnan alakultakét (2010-ben: 83 ezer, illetve 70 ezer db, KSH), míg az újak közül csak minden második képes legalább három évig működni. A mikro-, kis- és középvállalkozásokban rejlő potenciál kiaknázása érdekében támogatni kell a KKV-k termelői beruházásainak kapacitásfejlesztését, ezáltal növelve azokban rejlő közvetett foglalkoztatási lehetőségeket is. Ehhez hozzájárulhatnak a duális szakképzésben való részvételük erősítése és támogatása, valamint a vállalkozóvá válást elősegítő és vállalkozásindítást könnyítő környezet kialakítása. (A KKV-k számára elérhető beruházási támogatások és pénzügyi eszközök növekedéssel összefüggő munkahelyteremtéséről ld. a 3. tematikus célt.)
- **A magas élőlétszámú ágazatok fejlesztése sok új munkahelyet eredményezhet:** Az alacsony iskolai végzettségű, illetve hátrányos helyzetű álláskeresők foglalkoztatásának javításában nagy szerepe lehet az ilyen ágazatok fejlesztésének. E szektorok a termelékenység növekedése mellett sem veszítenek munkahelyeket, a piaci lehetőségek bővülésével és új beruházások indításával pedig a munkaerő-kereslet erőteljes növekedését, illetve a szürkefoglalkoztatás fehéredését lehet elérni. Az ide tartozó építőipar számára a fejlesztéspolitika által indukált beruházások biztosíthatnak növekedést. A mező- és halgazdálkodás kibontakozási potenciálját célirányos alapok (EMVA és ETHA) és programjaik segítik a jövőben is. Az említett ágazatok szintén fontos tényezői a 2014-2020-as időszakban uniós szinten is hangsúlyt élvező megújuló energetikai, energiahatékonysági és vízgazdálkodási beruházásoknak is, amelyek az alacsonyan képzett munkaerő számára fenntartható munkahelyeket teremtenek.
- **Magyarországon az ágazatok közül foglalkoztatási szempontból kiemelkedik a turizmus.** A turizmus a magyar gazdaság egyik legjelentősebb ágazata (a befektetéseket, ellátási láncot és jövedelmi hatásokat is figyelembe véve 2012-ben Magyarország a GDP-jének 10,8%-át adta; WTTC, 2013). Az ágazat jelentős mértékben KKV-kra épül, és erősen munkaintenzív. A hazai turisztikai tevékenységek az átlagosnál nagyobb hatást gyakorolnak más ágazatokra, így a munkaerő piacra is jelentős további közvetlen és közvetett hatást fejtenek ki. A turizmusban közvetlenül és közvetve (például ellátási láncokban) foglalkoztatottak aránya nemzetközi szinten is jelentős (az összes hazai foglalkoztatott 9,8%-a, mintegy 360 ezer fő; WTTC, 2013). A turizmus egyes térségekben és kistélepüléseken domináns foglalkoztató. Ezért a turisztikai ágazati logika alapját képező attrakciófejlesztések foglalkoztatási szempontból fontos fejlesztési irányok.
- **A társadalmi célú gazdaság foglalkoztatási potenciálja:** A foglalkoztatási lehetőségek bővítésének eddig kihasználatlan eszköze a **társadalmi célú gazdaság (social economy)**. A társadalmi célú gazdaság alatt több különböző, a klasszikus versenyszférától elkülönülő gazdasági tevékenység különböztethető meg. Ezek a vállalkozások abban különböznek a gazdálkodó szervezetek többségétől, hogy bevételük, illetve profitjuk egy részét visszaforgatják kitűzött társadalmi céljuk szolgálatába, valamint működési/tulajdonosi szerkezetükben megjelennek olyan elemek, amelyek a részvétel elvén alapulnak. Fejlesztésükkel olyan gazdasági tevékenységek és szervezetek bontakozhatnak ki, amelyek ötvözik az üzleti valamint a szociális/társadalmi szempontokat, és főként munkalehetőséget teremtenek, – különösen a

hátrányos helyzetű csoportok számára – hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez. Az Európai Unióban 2010-ben a foglalkoztatottak 6,5%-a dolgozott a társadalmi célú gazdaságban, Magyarországon ez az arány csak 4,7% volt (CIRIEC, 2012). A társadalmi célú gazdaság – gazdaságfejlesztési fókuszú – támogatásában jelentős foglalkoztatási potenciál lehet elsősorban azokban a térségekben, ahol gyenge a munkaerő-kereslet. Az uniós támogatások Magyarországon a társadalmi célú gazdaság három fő területére fókuszálnak:

1) **Társadalmi célú vállalkozások** (*social enterprises*) ösztönzése és támogatása: E gazdasági szervezetek Magyarországon is fontos foglalkoztatók lehetnek, ahogy ez a szféra sajátos küldetéséből adódóan nemzetközi szinten tapasztalható. A tartós foglalkoztatási szerepük betöltése érdekében erősíteni kell ezeknek a szervezeteknek a pénzügyi fenntarthatóságát. A társadalmi célú vállalkozások kibontakozásának alapjait a vállalkozásfejlesztés speciális – a KKV-k általános támogatásától eltérő – támogatáspolitikai eszközei és a foglalkoztatáspolitikai eszközei együttesen teremthetik meg. Emellett hangsúlyosnak kell lennie foglalkoztatás-bővítést segítő foglalkoztatáspolitikai eszköztárnak, melynek keretében a társadalmi célú vállalkozások munkahelyteremtést szolgáló tevékenységeinek támogatására kerül sor.

2) **“Tranzit” foglalkoztatás** (*transit employment*) a hátrányos helyzetűek számára: A társadalmi célú gazdaság keretében támogatott tranzit foglalkoztatási programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű személyek piacképes szakképzettséget szerezzenek, gyakorlati munkavégzésben vegyenek részt, átmeneti foglalkoztatási lehetőségekhez jussanak és végső soron lehetővé váljon nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésük. A tranzit foglalkoztatás keretében nyújtott támogatással konkrét piaci igényekre fókuszáló szervezeteknél történő foglalkoztatás támogatható. Mivel a tranzit foglalkoztatás az egyik legköltségesebb aktiválási forma, így alkalmazása területileg, vagy célcsoport alapon erőteljesen célzottan, így korlátozottan képzelhető el (és nem tartozik bele a közfoglalkoztatás, vagy a foglalkoztatási szövetkezetek és hasonló szervezetek keretei között történő foglalkoztatás).

3) Társadalmi integrációt szolgáló **szociális gazdasági** (*inclusive social economy*) megoldások keretében tartósan támogatott munkalehetőségek biztosítása (egyfajta „védett” foglalkoztatás) a leghátrányosabb helyzetű, a nyílt munkaerőpiacra nem, vagy nehezen integrálható csoportok számára. A társadalmi gazdaság e formája elsősorban a társadalmi felzárkózást, a társadalmi együttműködés erősítését célozza. Itt található meg például a megváltozott munkaképességűek foglalkoztathatóságát szolgáló védett vállalkozások (*sheltered employment*) fejlesztése, ezért az ezt szolgáló megoldások a 9. (társadalmi felzárkózás) tematikus cél alatt vannak tárgyalva.

- A **helyi gazdaság** és célzott fejlesztései szintén fontos foglalkoztatási potenciált hordoznak. Magyarországon jelentősen visszaszorult a térségi szinten szervezett termelési/szolgáltatási-fogyasztási kapcsolatok jelentősége. Pedig e kapcsolatok hozzásegítenek a térségek jellemzően kis- és középvállalkozóinak piacra jutásában, a jövedelmek térségen belül tartásában, így végső soron a helyi foglalkoztatás bővítésében. A helyi gazdaság fejlesztése kiterjedhet a lokális együttműködések elmélyítésére, a helyi termelés és fogyasztás összekapcsolására, a térségi gazdasági együttműködések kialakítására, valamint a helyi termékek fejlesztésére és piacra juttatására. A helyi gazdaságfejlesztés célzott fejlesztései Magyarországon alapvetően gazdaság-szervezési tevékenységeket igényelnek, melyeket hatékonyan egészíthetnek ki a KKV-khoz érkező egyéb támogatások.
- Foglalkoztatás bővítési lehetőségeket kínál a **térségileg integrált gazdaság- és foglalkoztatás fejlesztés** is. A kedvezményezett kezdeményezésére épülő versenyalapú vállalkozásfejlesztési pályázati struktúráktól eltérően itt kifejezetten a helyi foglalkoztatás növelésének céljával előre kijelölt integrált fejlesztések valósulnak meg. Jellemzően a közszféra (önkormányzatok) üzleti infrastruktúra-fejlesztései köré szerveződhetnek ilyen integrált csomagok, amelyek ESZA és ERFA típusú fejlesztéseket egyaránt megjeleníthetnek.

A munkaerő-piaci kínálat és kereslet összhangjának megteremtése

A harmadik kihívásra, a munkaerőpiaci kínálat és kereslet között ma még gyakran tapasztalható ellentmondásra - közép- és hosszútávon - az elmúlt esztendőben elindított köznevelési és felsőoktatási reform lépései, mindenekelőtt a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások szorosabb képzési együttműködései nyújthatnak megoldást. A gazdaság, és különösen az ipar igényei azonban már rövidtávon is lépéseket sürgettek és sürgetnek, mindenekelőtt két területen: a szakképzésben és a felnőttképzésben. A kínálat és kereslet összhangját szolgáló beavatkozások kapcsolódnak a 10. tematikus cél (oktatás) elérését szolgáló fejlesztésekhez is.

- Magyarországon átfogó szakképzési reform indult el, melynek keretében létrejöttek az erősen gyakorlat-orientált, Európában legsikeresebb, kétszáz éves múltra visszanyúló, német típusú, duális szakképzés jogi, intézményi és finanszírozási keretei. A duális szakképzést uniós kezdeményezések is sürgetik, az Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés (Young Employment Initiative – YEI) egyik ajánlása a gyakorlat-közeli képzéseket szorgalmazza. (A szakképzés helyzetéről ld. bővebben a 10. [oktatási] tematikus cél alatti analízist.)
- Az egész életen át tartó tanulásban (LLL) való részvétel ösztönzése és támogatása elengedhetetlen a munkaerő versenyképességéhez és a társadalmi és gazdasági változásokhoz való folyamatos alkalmazkodáshoz. Az egyéni képzési lehetőségek bővítése (pl. kulcskompetenciák fejlesztése, alacsony iskolai végzettségűek és a közfoglalkoztatásban résztvevők képzése) mellett támogatni kell a vállalkozások, különösen a mikrovállalkozások és a KKV-k munkavállalóinak képzésben való részvételét is. (Az LLL helyzetéről ld. bővebben a 10. [oktatási] tematikus cél alatti analízist.)
- A **foglalkoztatás rugalmas módjaival** mind a keresleti, mind a kínálati oldalon potenciális „tartalékok” szabadíthatók fel, ami növelheti a foglalkoztatottak számát. A vállalkozások oldalról a rugalmas foglalkoztatás növelheti a gazdasági alkalmazkodóképességet, és így a versenyképességet is. Másrészt több olyan csoport is van a munkaerőpiacon, amely valamilyen oknál fogva nem tud, vagy nem akar hagyományos foglalkoztatási formában elhelyezkedni: pl. kisgyermek nevelése, idős hozzátartozó gondozása, vagy oktatásban való részvétel miatt. A gyermekellátási kapacitások bővítése, a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztése, illetve a célcsoportok (pl. kisgyermekes nők) munkaerőpiaci reintegrációját szolgáló célzott támogatások hozzájárulhatnak az érintettek foglalkoztathatóságának fejlesztéséhez.

Az EU országspecifikus ajánlásai a foglalkoztatás javítására

Az Európai Unió 2014-es országspecifikus ajánlásai között kiemelt szerepet kapott a foglalkoztatás:

4. „Erősítse meg a megfelelően célzott aktív munkaerő-piaci intézkedéseket, ennek jegyében többek között gyorsítsa fel az állami foglalkoztatási szolgálat ügyfélkategorizálási rendszerének bevezetését. A fiatalok számára hozza létre a tervezett mentorhálózatot, és a szélesebb kör elérése érdekében a mentorhálózat tevékenységét hangolja össze az oktatási intézmények és a helyi szintű érdekelt felek tevékenységével. Vizsgálja meg a közmunkaprogramot abból a szempontból, hogy az mennyire hatékony segítséget nyújt a résztvevőknek a későbbi elhelyezkedéshez, továbbá erősítse meg annak aktivizálási elemeit. Az újbóli elhelyezkedéshez szükséges átlagos idő figyelembevételével vizsgálja meg az álláskeresési járadék jogosultsági ideje meghosszabbításának lehetőségét, és kapcsolja azt össze aktivizálási intézkedésekkel.”

A 2014-2020-as tervezési időszakban Magyarországra érkező uniós támogatási források nagyban elősegíthetik, hogy Magyarország az ajánlásokban megfogalmazott javaslatoknak eleget tehessen. Az ajánlásokkal összhangban nagy hangsúlyt kell helyezni az olyan intézkedésekre, mint a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok aktivizálását, a munkanélküliek és inaktív munkába állását segítő aktív intézkedések megerősítése, a foglalkoztatási szolgálat szolgáltatásainak fejlesztése, hatékonyságának javítása, a KKV-k foglalkoztatási kapacitásainak erősítése, a munkaerő-igényes gazdasági ágazatok fejlesztése, valamint a társadalmi célú gazdaság fejlesztése, a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások szorosabb képzési együttműködése.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A foglalkoztatási ráta területi különbségei élesek: A népesség közel 20%-a rossz foglalkoztatási mutatókkal rendelkező megyékben él (EU adat 12% körüli). A keleti és északi térségek továbbra is

munkahely-hiányosak, a fejlettebb nyugati területek helyzete pedig nagyban függ az exportáló vállalkozások külpiaconak helyzetétől. A tartós munkanélküliséggel vagy inaktivitással kapcsolatos problémák az ország egyes területein és a területileg szegregált körülmények között élő társadalmi csoportok, köztük a romák esetében koncentráltan jelentkeznek. A foglalkoztatási és munkanélküliségi adatok kistérségi szinten még nagyobb szórást mutatnak a 15-74 éves népesség tekintetében, így 2010-ben 31-67% közötti foglalkoztatási, illetve 6-44% közötti munkanélküliségi ráták is tapasztalhatóak. Azon régiók (Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Alföld, Észak-Magyarország) esetében ahol az ifjúsági munkanélküliség meghaladja a 25 %-ot, az Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés forrásai is hozzájárulnak az ifjúsági munkanélküliség csökkentéséhez.

Mobilitási problémák: A munkanélküliek 50%-a kistelepülésen él, ahol a helyi elhelyezkedési lehetőségek és a munkaerő mobilitása korlátozottak. Utóbbiak között a közlekedési lehetőségek, a megfizethető és rendezett bérlakás-piac és a gyermekgondozási szolgáltatások korlátozott elérhetősége is tényező.

Az **EUDRS** hozzájárulhat a duális szakképzés fejlesztéseinek koordinálásához hatékonyság és foglalkoztatás szempontjából.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A vidéki területek foglalkoztatási rátája a 2011-es népszámlálás alapján 49,13% volt, ez jóval az uniós átlag alatt marad (62,3%). A vidéki térségekben a munkanélküliségi ráta jóval meghaladja az országos átlagot (vidéki térségek: 14,55%, országos átlag: 11,08%, KSH, 2011). A munkanélküliség mellett a vidéki térségeket (elsősorban a falvakat) az elvándorlás is sokkal erősebben sújtja. A vándorlási különbözet 91 500 fő volt a vidéki térségek rovására 2007 és 2011 között. Az elvándorlók nagy része diplomás fiatal, amelynek következtében a vidéki térségek egyre inkább elöregednek és szakemberhiánnyal küzdenek (KSH, 2011). A társadalmi célú gazdaság egyes, a társadalmi integrációt szolgáló szociális gazdasági szegmensek segíthetik a vidéki térségek egy részében tapasztalható szegénység mérséklését (erről ld. bővebben a 9. [társadalmi felzárkózás] tematikus cél alatt). A vidékies térségekben az önfoglalkoztatás, a vállalkozóvá válás segítése szintén foglalkoztatási potenciál.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma 2012-ben 200 300 fő volt. Emellett az egyéni gazdálkodók száma 418 000 főtt tett ki, melynek jelentős része kiegészítő tevékenységként foglalkozik mezőgazdasággal. A foglalkoztatottak aránya a nemzetgazdasági foglalkoztatásból 2008 és 2012 között 0,8 %-ponttal javult. A mezőgazdaság és halgazdálkodás foglalkoztatási szerepe a Dél-alföldi, Dél-dunántúli és Észak-alföldi régiókban a legjelentősebb, de a csökkenés is ezekben a régiókban a legnagyobb. A lehetőségeket korlátozza, hogy a mezőgazdaságban dolgozók átlagéletkora növekszik, a 30 évnél fiatalabbak aránya mindössze 15% (NVS, 2012). Munkahelyteremtést szolgálhatná a fejlesztési hangsúlyok áthelyezése a munkaerőintenzív agrárágazatokra, az állattenyésztésre és kertészetre. Az élelmiszeripari foglalkoztatás 2012-ben 126 300 főt tett ki, jellemzően a mezőgazdasági termőterület közelében, amely az előző évhez képest 3000 fős növekedés. Az erdőgazdálkodás további 88 000 főnek ad munkát, főképp az ország északi hegyvidéki területein és a Dunántúlon. Az élelmiszerfeldolgozás és az erdőszet potenciális hozzáadott érték fejlesztési tevékenységei, valamint energiahatékonysági és vízgazdálkodási fejlesztések révén képes alacsony képzettségű munkavállalók helyben vagy térségen belüli foglalkoztatására.

Az akvakultúra és halgazdálkodási szektor hiányai és potenciáljai

A halgazdálkodási szektor a foglalkoztatottak kis részét képviseli (mintegy 7-8 000 család, MASZ), azonban munkaerőigényes ágazatként a fejlesztések foglalkoztatást növelő hatása erős, különösen a helyi gazdaságba integrált fejlesztéseknél. A hatás elsősorban az ország néhány kistérségében lokálisan jelentkezik. A halgazdálkodás emellett közvetve alapot szolgáltat más szektorok foglalkoztatásbővítéséhez is, például a turizmus vagy a tájgazdálkodás esetében.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: A Társadalmi Megújulás Operatív Programon belül a legsikeresebbek a hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítását célzó programok (a TÁMOP-

1.1.2. 117 000 ember lehetőségein javít, ezen belül kb. 70 000 fő nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatását közvetlenül is támogatja), és a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását célzott munkaerőköltség-csökkenéssel elősegítő programok voltak (a TÁMOP-1.2.1. programok 2012 végéig 200 000 fő foglalkoztatásához járultak hozzá; NGM). (LHH térségfejlesztések foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési tapasztalatait ld. 1.1.4-es területi fejezetben.)

Az aktív eszközöket támogató források felhasználása egységes keretek között történt a Nemzeti Foglalkoztatási Alapon keresztüli finanszírozással. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök bővítésében nagy szerephez jutó uniós forrásokból finanszírozott munkaerő-piaci programok folytatása továbbra is kiemelt cél.

A **vidékfejlesztésben** kiemelkedő foglalkoztatási hatást ért el a tanyabusz program, valamint a vidéki turizmusfejlesztés kiegészítő foglalkoztatási hatása.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A nem állami szervezetek által megvalósított programok eredményességéhez szükséges az előkészítés és a megvalósítás folyamatos szakmai támogatása, a végrehajtás egyszerűsítése, a globális támogatás bevezetése. Növelni kell a leghátrányosabb helyzetű személyekkel való foglalkozás időtartamát. Az eredmények méréséhez a foglalkoztatási és képzési programoknál egységes módszertanon, adatgyűjtésen alapuló nyomonkövetési rendszert kell kialakítani. A lokális munkaerő-piaci problémák megoldását az önkormányzatok, a munkaügyi szervezet, a helyi vállalkozások és a foglalkoztatási küldetésű nonprofit szervezetek (utóbbiak nem mindenhol vannak jelen, de e szféra kompetenciáit tekintve jelentősen erősödött a legutóbbi ciklusban) együttműködésében, megerősített intézményi keretek között célszerű végrehajtani.

Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedéséhez a képzésük és mentorálásuk mellett a munkalehetőségeik bővítése, a magas élőlétszám-igényű ágazatok (pl. építőipar, mezőgazdaság, turizmus) támogatása is szükséges.

A vállalkozások versenyképességének javításához a képzések célzottságát, hatékonyságát kell javítani. A gazdaságfejlesztési intézkedéseknél a munkahelyteremtést kiemelt célként kell kezelni a támogatási célok, elvárások megfogalmazásakor.

A turisztikai attrakciók és szolgáltatások tematikus fejlesztésének szükségességét a 2007-2012 közötti eredményeket vizsgáló értékelés is felvetette. 2014-2020 között a turisztikai fejlesztésekkel szemben a korábbinál hangsúlyosabban elvárt, hogy hálózatokba szerveződő, illetve egymáshoz is jobban illeszkedő tevékenységeket valósítson meg, így a területi tervekbe beépülő kisléptékű turisztikai infrastruktúrafejlesztéseknek illeszkednie kell a nemzeti koordinációt igénylő kiemelt fejlesztésekhez is. A 2007-13-as időszakban megvalósult kiterjedt turisztikai fejlesztések tapasztalatai alapján a jövőben a pénzügyi eszközök támogatják a szálláshelyfejlesztést és a fürdőfejlesztést (a pénzügyi eszközökről ld. bővebben TC3 analízisét).

A 2014-2020-as tervezési időszakban – a 2007-2013-as tervezési ciklustól eltérően – az aktív munkaerő-piaci programokat, az alacsony munkaerő-piaci részvétellel jellemezhető csoportokat célzó foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket, a társadalmi célú gazdaság fejlesztését, valamint a szak- és felnőttképzést érintő intézkedéseket a gazdaságfejlesztés részeként, a gazdaságfejlesztési és innovációs operatív programban célszerű kezelni. Ezáltal erősíthető a gazdasági igényekhez való igazodás, a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási és a képzési intézkedések közötti összhang, valamint a nyílt munkaerőpiacra való kilépés ösztönzése. Ugyanakkor a szegénység csökkentését és a társadalmi együttműködés erősítését főként a szociálpolitika eszközeivel támogató intézkedések a humán fejlesztéseket szolgáló operatív programban kapnak helyet. Ez utóbbiaknak is van foglalkoztatási hatása, ahogy ez a 2007-2013-as ciklusban is tapasztalható (TÁMOP 5. prioritás) volt, a koordináció ezért nem maradhat el.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások esetében a foglalkoztatást (munkahelymegtartás, munkahelyteremtés) biztosító megoldásokra nagyobb hangsúlyt kell fektetni a jövőben, különösen a vállalkozástámogatás során. A munkahelyteremtést a munkaerő-intenzívebb agrárágazatok preferálásán keresztül is segíteni kell.

Az ÚMVP támogatásainak köszönhetően évi mintegy 600-700 új munkahely keletkezett. A VP segítségével hozzávetőlegesen ugyanezt célozzuk meg. A mezőgazdasági tevékenység fejlesztését, beruházásait bizonyos üzemméret, életképességi határ alatt nem ösztönözte a korábbi vidékfejlesztési

program. Éppen ezért a következő időszakban lehetséges lesz a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztésére, a meghatározott versenyképességi határ alatt. A kisüzemek stabil árutermelővé válása növeli a foglalkoztatást, javítja a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűnek számító nők kiegészítő jövedelemszerzés esélyét, valamint hozzájárul a vidéki lakosság helyben maradásához.

EU TEMATIKUS CÉL 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem

A szegénység elleni küzdelem kihívásai

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) 2011–2020 közötti időszakra megfogalmazott célkitűzései szerint – összhangban az EU 2020 Stratégia célkitűzéseivel – csökkenteni kell a szegénységben, társadalmi kirekesztettségben élők számát, meg kell akadályozni a szegénység újratermelődését és javítani kell a közszolgáltatások, társadalmi-gazdasági javak egyenlő esélyű hozzáférésén, erősíteni kell a társadalmi összetartozást. Ebben az állami, az önkormányzati és a civil, egyházi partnerek szerepe egyaránt fontos. Az Európai Roma Keretstratégiához kapcsolódó NTFS törekvés a mély-, és gyermekszegénység leküzdése, a hátrányos helyzetű csoportok, a romák integrálása a társadalomba. A magyarországi szegénységi mutatók a gazdasági válság kezdete óta – a szintén kedvezőtlen uniós tendenciákkal megegyezően – romlanak (szegénység és kirekesztés által veszélyeztetett lakosság a teljes népesség 32,4%-a, EU: 24,8%, Eurostat, 2012). Az EU statisztikai kategóriáknak megfelelő három szegénységi dimenzió azonban eltérő helyzetképet és tendenciákat mutatnak.

Az uniós tendenciákkal megegyezően enyhén emelkedő (1) **jövedelmi szegénység** az EU átlag alatt van (HU: 14%, EU: 16,9%; Eurostat, 2012). A kedvező pozíció az átlag jövedelmek alacsony szintje mellett az átlagosnál jobban kiépített, jövedelmet biztosító, így a jövedelmi szélsőségeket csökkentő pénzbeli juttatásoknak, ellátó és szociális ellátó rendszereknek köszönhető. A (2) **nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők** aránya szintén enyhén emelkedik (uniós szinten is), kevéssel az EU átlag felett áll (HU: 12,8%-a, EU: 10,4%, Eurostat, 2012). Fontos látni, hogy a közelmúlt foglalkoztatáspolitikai eredményeinek köszönhetően (ld. TC8 alatt), ez utóbbi kategórián belül egy csoport népessége még csökkent is (azok száma, akik más szegénységi szegmensbe nem tartoznak). A válság hatása leginkább a (3) **súlyos anyagi deprivációban élők** EU átlagot jelentősen meghaladó és a válság által érzékenyen érintett EU tagállamokhoz hasonlóan növekvő arányában tükröződik (HU: 25,7%, EU: 9,9%, Eurostat, 2012), mivel sokan a fogyasztásuk elhalasztására kényszerültek.

A gyermekek a legvesélyeztetettebbek a szegénységgel szemben: A gyermekeknél a szegénységi kockázat 2011-ben az országos átlag 1,6-szorosa volt (KSH). A három-, illetve több gyermekesek, valamint az egyszülős háztartásokban élők helyzete a legrosszabb, szegénységi kockázatuk az országos átlag többszöröse. A **népesedési kihívások** kezelését is nehezíti a nagycsaládok magas gyermekszegénységi kockázata. A gyerekek jelentős hányada (2011, HU: 16,3%, EU27: 10,7%) él olyan háztartásban, ahol nincs dolgozó családtag (NTFS, 2011). A gyerekek szegénységét korai és sokrétű beavatkozásokkal lehet eredményesen megelőzni, a problémákat enyhíti a családbarát, közösségi érzést erősítő társadalmi légkör, a közösségfejlesztés. Az Ifjúsági Garancia céljainak megvalósításához a társadalmi együttműködés célzott ifjúsági programokkal és az önkéntesség elterjesztésével járul hozzá. **A tartós munkanélküliek a szegénységben élők meghatározó csoportja:** A tartós munkanélküliek szegénységi aránya 49,5%, három és félszeresen meghaladja az országos, és kilencszeresen a foglalkoztatottak körében mért értéket.

A roma népesség jövedelmi, lakhatási, egészségügyi hátrányban

A roma népesség foglalkoztatási aránya és iskolázottsági szintje messze átlag alatti, jelentős részük nem rendelkezik tartós jövedelmi forrásokkal (NTFS, 2011). A romák munkaerő-piaci részvételét hátráltatja az előítéletesség és a hátrányos megkülönböztetés, ami egyúttal a romák társadalmi együttműködésben való aktív részvételét is nehezíti. A jövedelmi viszonyokból is adódik, hogy a roma népesség nagy része rossz lakáskörülmények között él. Jelentős hányaduk az átlagnál rosszabb egészségi állapotú (Babusik, 2004) és közszolgáltatásokhoz való hozzáférésük sok esetben nehézségekbe ütközik (e jelenségről ld. lentebb a telepszerű körülmények között élőkre vonatkozó részt). Bizonyos esetekben az előítéletek oldására is szükség van a társadalmi együttélés elősegítése

érdekében. A roma népesség társadalmi felzárkózásának erősítéséhez a szociokulturális hátrányok csökkentése is szükséges.

A tartósan rászorulóknak koncentrációja szegregált telepszerű lakókörnyezetben

A szegénység mindhárom dimenziója (dimenziókról ld. TC9 analízisének bevezetését) által érintettek, a nélkülözésben élők aránya az uniós átlagot jelentősen meghaladja (4,9%, 481 000 fő; KSH, 2012). Jelentős részük telepszerű körülmények között él (a teljes lakosság 3%-a), akiknek nagy hányada roma. A telepek infrastrukturális állapota kedvezőtlen (16%-ukban nincs vezetékes vízellátás, 7%-ukban közvilágítás). A telepszerű körülmények erősítik a szegregációt, az itt élők körében a hátrányok halmozódnak, generációkon át mélyülnek. Súlyosítja az itt élők helyzetét a közszolgáltatások egyenlőtlen hozzáférhetősége is. A szegregátumok harmadából 1-2 km-nél távolabb érhető el oktatási, gyermekek nappali ellátását biztosító, egészségügyi és hivatali szolgáltatás, ez a felzárkózást segítő beavatkozásokat hátráltatja (Domokos, 2010).

A megváltozott munkaképességűek és a fogyatékossgal élő személyek integrációjának kihívásai

A megváltozott munkaképességűek aránya a munkavállalási korú népességben belül magas: 2011-ben a 15-64 évesek 21,5%-a, 1,4 millió fő számolt be tartósan, legalább hat hónapig tartó egészségi problémáról. Közülük 52,1% (767 000 fő) jelezte, hogy a munkavállalásban egészségi állapota miatt akadályozott. 2011 II. negyedévében foglalkoztatási rátájuk csak 18,1%-os volt (KSH, 2012). Helyzetük javításához a komplex (orvosi, szociális, képzési, foglalkozási) rehabilitációs folyamat fejlesztésére, továbbá számukra biztosított személyre szabott szolgáltatásokon keresztül a munkaerő-piacra történő fokozatos visszavezetésükre és célzott támogatásokra egyaránt szükség van. Utóbbira lehetőséget kínálnak a célirányosan a fogyatékossgal élő személyek és a megváltozott munkaképességű személyek helyzetének javítását szolgáló védett vállalkozások (*sheltered employment*), amelyeknek a védett foglalkoztatás melletti küldetése, hogy foglalkoztatottjaikat fokozatosan felkészítsék a nyílt munkaerő-piaci integrációra (az ezt szolgáló, a piaci mechanizmusokhoz közelebb álló a társadalmi célú gazdasági szegmensekről ld. a 8. [foglalkoztatás] tematikus célt).

Szociális területen az **intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttérés** stratégiai kereteit részint a fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek 2011-2041 időtávra vonatkozó kiváltásáról szóló stratégia (1257/2011. (VII.21.) Korm. határozat), részint a gyermekvédelmi törvény tartalmazza. Az uniós támogatással finanszírozott beavatkozások e stratégiák, a nemzetközi kötelezettségek, az EU-ban kialakult módszertan és a nemzetközi jó gyakorlatok mentén fognak megvalósulni. A fogyatékossgal élő személyek ellátását jelenleg 101 bentlakásos intézmény szolgálja 163 telephelyen, melyek jelentős része érintett lehet az intézményi ellátásról a közösségi ellátásra való áttérésben. A közösségi ellátásra való áttérés során biztosítani kell az érintett alapszolgáltatásokhoz való megfelelő hozzáférést is, ami egyúttal hozzájárul a bentlakásos intézmények iránti igény csökkentéséhez.

Az egészségügyi ellátás strukturális kihívásai

A népesség rossz egészségi állapota a foglalkoztathatóságra is kihat: A fizikai és lelki (mentális) egészségi állapot egyaránt kedvezőtlen, és rontja a foglalkoztatás lehetőségeit is. Az egészségtelen életmód és a kedvezőtlen életkörülmények jelentik a legnagyobb egészségkockázatot Magyarországon (OEFI, 2013). A lakosság várható élettartama alacsony (EU átlagtól 5 évvel elmarad), minden betegségcsoport halálozási kockázata magas (EU átlagot meghaladó; WHO, 2011). A lakosság egészségmagatartása és egészségtudatossága elmarad az EU átlagtól. Fejleszthető az ellátó rendszer prevenciók tevékenysége. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok mutatói az országos átlagtól elmaradnak (EMMI, 2011).

Az egészségügyi ellátórendszer strukturális hiányosságai: A lakosság kedvezőtlen egészségi állapota önmagában is nagy kihívás elé állítja az egészségügyi ellátást, mely helyzetet tovább nehezíti magának az ellátórendszernek a hiányosságai. A betegút-szervezés hiánya, és a magasabb progresszivitási szintekre történő betegmozgás inadekvát forrásallokációhoz és eladósodáshoz vezetett. Az ellátásokon belül felülreprezentált a magas fajlagos költségigényű fekvőbeteg ellátás, ami sokszor indokolatlanul kerül igénybevételre. Az egyre magasabb átlagéletkorú társadalomban ezzel arányosan növekszik az egészségügyi ellátások várható igénybevétele. A struktúraváltást nehezíti, hogy – a

szakmai előrelépés nehézségei és az alacsony ágazati bérszínvonal miatt – az egészségügyi személyzetnél erősödik a szakemberhiány. Azaz mind a keresleti, mind a kínálati oldalon nagyok a kihívások.

Az egészségügyi ellátórendszer komplex struktúraváltásának előmozdítására 2011-ben készült el a Semmelweis Terv (ST), és elindult az egészségügyi ellátórendszer átalakítása, illetve átalakult a betegmenedzsment rendszer a regionális szintű térségi egészségügyi központok megalakulásával. A megkezdett reformok célja az átlátható, az ellátási szükségletekhez igazodó, a hatékonyságot fokozó normatív erőforrás-allokáció, továbbá az egészségügyi dolgozók szakmai és anyagi megbecsültségének javítása. Az ST támaszkodik a jelenlegi programidőszak egészségügyi fejlesztéseinek eredményeire, új szolgáltatásszervezési struktúrái kedvezően hatnak a folyamatban lévő és jövőbeli fejlesztések szakmai, személyi és pénzügyi fenntarthatóságára.

A közösségfejlesztés társadalmi időszerűsége

A közösségfejlesztés támogatására egyre nagyobb szükség van Magyarországon, mert gyengék a közösségi összetartozás szálai, illetve az önszerveződő közösségek (legyen szó akár civil szervezet, akár egyház által kezdeményezett szerveződésről), viszont egy sor társadalmi problémát tudnak a kormányzatnál hatékonyabban megoldani, ezáltal javítva a helyi életminőséget is. A közösségfejlesztési munka eredménye nemcsak az adott közösségre hat, hanem közvetve a közjót is gyarapítja, kitüntetett szerepe van a társadalmi konfliktusok megoldásában, így a társadalmi kohézió és a társadalmi együttműködés biztos alapja. A közösségi élet kibontakozását a szervező munka és a megfelelő közösségi helyszínek egyaránt segíthetik (a kulturális intézmények és más közösségi terek ennek fontos bázisai lehetnek).

A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései

Az NRP a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség – az európai uniós átlagot jelenleg meghaladó (ld. alábbi táblázat) – arányának csökkentését irányozta elő, **2020-ra 450 000 fővel kell csökkenteni a szegénységben élők számát a 2008-as bázisértékhez képest.** Célkitűzésként jelenik meg a munkaképes korúak egészségének javítása a foglalkoztathatóság, az aktív és egészséges idősödés elősegítéséért. E célkitűzés elérésében fontos szerepet játszanak a 8. és 10. tematikus célok alatt megvalósuló beavatkozások is, mivel a foglalkoztatási szint növelése több és jobb munkahelyet teremt és a szegénységben élők számára nagyobb és rendszeresebb jövedelmet biztosít, illetve a magasabb képzettségi szint növeli a foglalkoztatási esélyeket.

Társadalmi felzárkózás és szegénység Magyarországon

	Év	Magyarország	EU átlag
Szegénység és kirekesztés által veszélyeztetett lakosság (a teljes népesség %-ában) ¹⁴	2012	32,4	24,8
hazai EU 2020 célkitűzés (fő)	2020	450.000 fős csökkenés	20.000.000 fős csökkenés
Férfiak születéskor várható élettartama (év)	2012	71,6	77,5
Nők születéskor várható élettartama (év)	2012	78,7	83,1

(Forrás: EUROSTAT; European Commission: Country Fact Sheet, Magyarország; 2014. július)

Az EU országspecifikus ajánlása a társadalmi együttműködés erősítése terén

4. „Az aktivizálási intézkedésekkel való kapcsolat erősítése mellett a megfelelés és a lefedettség tekintetében javítsa a szociális segélyek rendszerét. A szegénység számottevő csökkentése érdekében hajtson végre egységesített és integrált, különösen a gyermekekre és a romákra összpontosító szakpolitikai intézkedéseket.”

Az ajánlás teljesítése érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szegénység és a tartós anyagi rászorultság elleni küzdelemre, különös figyelmet fordítva a gyermekekre, a tartós munkanélküliekre, a roma népességre, a megváltozott munkaképességűek és a fogyatékossgal élő személyek integrálására.

¹⁴ E kategória a 9TC analízisének bevezetőjében említett három szegénységi dimenzió együttese (a dimenziók közötti átfedések nélkül).

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

A leghátrányosabb helyzetű térségek társadalmi problémáinak átfogó bemutatást ld. az 1.1.4-es fejezetben.

A gyermekeket érintő hátrányok: A leghátrányosabb helyzetű kistérségekben jellemzően átlagon felüli a gyermekszegénység. A 2009-2010-es tanévben itt a gyermekek/tanulók 27,9%-a halmozottan hátrányos helyzetű, ami több mint négyszerese az ország más területein mért értékeknek (NTFS, 2011).

A kedvezőtlen szegregációs folyamatok térségi és települési mintázata: Az ország északkeleti és délnyugati részének leghátrányosabb helyzetű kistérségeiben gyakoriak a telepszerű körülmények között élők településen belüli, olykor térségi léptékű szegregációi, amelyek különösen a roma népességet érintik. A romák közel kétharmada vidéken, falusias környezetben, többnyire periférikus térségekben él. **Városainkban** a nagytérségi mintázattól függetlenül is léteznek leszakadó városrészek, amelyekben sokszor szintén nagy arányban lakik roma népesség. Jelentősen nehezíti a hátrányok leküzdését a szolidáris helyi közösségek és a társadalmi együttélés mintáinak hiánya is.

Az egészségi állapot területi egyenlőtlenségei: A leghátrányosabb helyzetű kistérségekben jellemzően átlagosnál rosszabb a lakosság egészségi állapota (a várható élettartam az átlagnál 1-2 évvel alacsonyabb a nők, 3-4 évvel a férfiak esetében; NTFS, 2011).

A hátrányos helyzetű térségek egészségügyi ellátásának szakemberhiánya: A 165 betöltetlen háziorvosi körzet bő kétharmada hátrányos helyzetű településen van (73 az LHH térségekben) (OALI, 2013). A hátrányos helyzetű térségek fekvőbeteg-ellátó intézményeiben mintegy 2 000 fős szakemberhiány mutatkozik (GYEMSZI).

Az EUDRS és a Duna Régió szempontjából is jelentős fontossággal bír a telepszerű körülmények között élők problémáinak összehangolt kezelése.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A nem urbanizált (alacsony népsűrűségű) magyarországi területeken a hazai átlagot meghaladja a jövedelmi szegénységi ráta (35,7%; Eurostat, 2011), értéke magasabb a hasonló területek uniós átlagánál is (29%). A népszámlálási adatok alapján a roma népesség kétharmada lakik a vidéki térségekben, számottevő részük szegregáltan, alkalmatlan lakásviszonyok között él (KSH, 2011). A vidéki településeken élő szegények körében az intézményi szolgáltatásokhoz (egészségügyi és szociális szakszolgálatok, munkaügyi szolgáltatások) való hozzáférés jelentősen elmaradott, mivel a szolgáltató intézmények számos esetben távoli településeken vannak, és a közeledési költségek nem vállalhatók. Az alternatív közlekedési és közszolgáltatási formáknak (falú- és tanyagondnok, ill. falú- és tanyagondnok) ezért integrációs hatása van.

A vidéki térségek társadalmi integrációs beavatkozásait nagyban segítené, ha az önszerveződésre és jövőformálásra képes vidékies közösségekre támaszkodhatnának. E közösségek és fejlesztések szervezésére kedvező eszközt nyújthat a helyi közösségvezérelt fejlesztések (CLLD) módszertana.

A társadalmi célú gazdaság azon formái, amelyek a nyílt munkaerőpiacra nem, vagy nehezen integrálható csoportokra irányulnak, megoldást jelenthetnek a vidéki térségek egy részében tapasztalható nagymértékű és egyre mélyülő szegénység mérséklésére, az aktív korúak aktivitásának növelésére, valamint munkából származó jövedelem biztosítására és ezáltal egyéni helyzetük javítására. Ezen támogatások esetében a vidéki térségben azok jellege miatt az agrártevékenység kerül előtérbe, és a tevékenységek része a saját felhasználásra történő termelés is.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

A mező- és erdőgazdaság a vidéki szegénység csökkentésében a munka-intenzív ágazatok és a biogazdaság új formái kaphatnak jelentősebb szerepet a megfelelő személyes humán szolgáltatások összekapcsolásával (képzés, alapvető készségek fejlesztése, mentorálás). A szegénység kezelésében szintén szerepet kaphatnak a város-vidék strukturált és célzott együttműködésére építhető megoldások, pl. rövid ellátási láncok, valamint a városkörnyéken megtermelhető élelmiszerek helyi és városi közétkeztetésben való felhasználása. A vidéki szegénység elleni küzdelem átmeneti eszköze az önellátási képesség erősítése és a társadalmi célú gazdálkodási modellek fejlesztése, amelyek egy további fejlődési szakaszban önfoglalkoztató, illetve piacépítő vállalkozásokká válhatnak.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: Az elkészült átfogó értékelés sikeresnek minősítette a szakterületi fejlesztéseket, a megkezdett fejlesztési irány folytatása indokolt.

Az ország **leghátrányosabb helyzetű kistérségei** dedikált forráskeretekkel és eljárásokkal rendelkeztek (pl. LHH Program, preferenciák a projektkiválasztásban), ez az eszközrendszer a megfelelő koordináció és egyszerűsítés biztosításával a jövőben is szükséges a felzárkózási célok megvalósítására.

A **gyermekszegénységet** korai beavatkozásokkal megelőző beavatkozások valósultak és valósulnak meg a 2007-2013-as időszakban a tartós nélkülözés elleni területi (TÁMOP 5.1.3) és a komplex telepprogramok (TÁMOP 5.3.6), valamint még célzottabban a hátrányos helyzetű területeken élő gyerekekre irányulóan a Biztos Kezdet Gyerekházak közösségi szolgáltatásaiban, illetve a komplex kistérségi ún. Gyerekesély programokban (TÁMOP 5.2.3). A 2014-2020-as tervezési időszakban a komplex programok keretében is hasonló akciókat tervezünk.

Az **egészségügyi fejlesztések** az ellátást az alacsonyabb progresszivitási szintek felé tolták el (járóbeteg fejlesztések), illetve az átlagnál nagyobb arányban kerültek támogatásra a rosszabb egészségügyi mutatójú kistérségek. A 2007-2013-as fejlesztésekkel az ellátás-szervezési struktúráváltás már megindult.

Az ÚMVP a **közszolgáltatások vidéki hozzáféréseinek** javítását két intézkedési csomaggal támogatta: Integrált Községi Szolgáltató Terek létrehozása és falubusz szolgáltatás, továbbá itt érdemes említeni a TIOP program könyvtárbusz-fejlesztését. Mindezek kedvező tapasztalatokkal szolgáló, folytatásra érdemes akciók voltak.

Az integrált városfejlesztések keretében módszertanilag támogatott kedvező mintákat adó **szociális városrehabilitációs** projektek valósultak meg.

A középidejű értékelés szerint a **LEADER típusú vidékfejlesztés bevezetése** az érintett közösségek jelentős részét elindította a jól működő helyi kormányzás kialakulásához vezető úton, a fejlesztési partnerséget és aktivitást segítette. A LEADER-nek nem volt erős társadalmi felzárkózási küldetése, de a közösségek helyi akciócsoportjaira (HACS) jutó források elosztásában szempont volt a települések hátrányos helyzete (ennek ellenére a hátrányos helyzetű települések átlagosan kevesebb forrásban részesültek, a lakosság számát ugyanis még hangsúlyosabb a forráselosztásban).

Szükséges új irányok a tapasztalatok alapján: Szükség van a különböző szakpolitikák és a fejlesztéspolitika társadalmi együttműködést, felzárkózást erősítő mechanizmusainak fokozottabb összehangolására.

Az ország leghátrányosabb helyzetű kistérségeinek fejlesztésébe fokozottabban be kell vonni a helyi közösségeket, a civil, egyházi és kulturális szervezeteket. A 2007-2013 időszakban széles körben alkalmazott pályázati forráselosztásban e térségek projektjei előnyökhöz jutottak a pályázati versenyben. Ez a mechanizmus azonban önmagában nem vezetett kellően hatékony, a negatív társadalmi-gazdasági folyamatokat ellensúlyozni képes beavatkozásokhoz (ld. még 1.1.4. fejezetet).

A 2007–2013-as időszakban számos példa utal rá, hogy a kirekesztettségben élők esetében a nagyobb forrásintenzitású, komplex módszertanú, beágyazott (sokszereplős, helyi szükségletekre tervezett), a diagnózisalapú akciókkal operáló, folyamatos szakmai jelenléttel működő, hosszabb távú fejlesztő munka lehet eredményes (ld. gyerekszegénységgel veszélyeztetettek, tartós rászorultságban, szegregátumokban élők és leszakadó térségekre irányuló programok).

A **tartós rászorultságban élők**, köztük a romák integrációja területi és forrásallokációs fókuszálást igényel, hosszú távú, „bölcsőtől a munkahelyig” szemléletben kell tervezni. A jövőben a fiatalok társadalmi leszakadását megelőző felzárkózási, szociális, kulturális, korai fejlesztési, gyerekjóléti és -védelmi közszolgáltatások és programok kerüljenek előtérbe. További tapasztalat, hogy az alapvető szociális készségeket megerősítő (a foglalkoztathatóság fejlesztését lehetővé tevő) programok esetében szükség van az ESZA és az ERFA források együttes felhasználásának lehetőségére egy projekten belül is.

A **szociális intézményi férőhelyek** kiváltása a 2007-2013-as tervezési időszakban már elindult (4-6 intézmény esetében), az első tapasztalatok alapján lesznek kialakítva a 2014-2020-as időszak fejlesztései. A fogyatékossgal élő személyek és a megváltozott munkaképességű személyek

társadalmi integrációjának területi fejlesztései, országos programjai is koncentráltabban lesznek megvalósítva.

Az **egészségügyben** a jövőben az infrastrukturális fejlesztések mellett jobban figyelembe kell venni az egészségügyi ellátórendszerek humán erőforrás-helyzetének alakulását, az ellátórendszer (alapellátás, védőnői ellátás) prevenció kapacitását, valamint az ellátórendszeren kívüli tényezőket (pl. az egészségmagatartást). 2014-től az egészségügyi infrastruktúrafejlesztések azokba a megyékbe koncentrálnak, amelyeket a 2007-2013 ciklus nem érintett jelentősen, illetve részben a Közép-magyarországi régióra.

A hátrányos helyzetű csoportokat, kiemelten romákat érő **hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem** érdekében a jövőben többféle megközelítést érdemes alkalmazni. A szemléletformálás eszköztárával támogatni szükséges a hátrányos helyzetűeket, a romákat, a fogyatékkal élő embereket érintő kérdések sztereotípiamentes médiaprezentációját, a romák médiamunkásként való megjelenését. Erősíteni kell az interkulturális párbeszédet a roma nemzetiségi kultúra, a hátrányos helyzetű csoportok kreativitásának bemutatásával. Támogatva lesznek a különféle kultúrájú, nemzetiségű, élethelyzetű csoportok közös aktivitásai, amelyek egymás jobb megismerését és elfogadását segítik. Fontos a strukturális esélyegyenlőtlenségek (munkaerő-piaci, közszolgáltatások elérhetősége) mechanizmusainak feltérképezése, és megszüntetésük garanciáinak rendszerbe építése. A romák bevonása érdekében támogatva lesznek a civil szerveződések (különös tekintettel a roma nők esetében), valamint a szervezetek közötti kooperációt, a nemzeti kisebbségi önkormányzatok erősítése.

A LEADER tapasztalatok sokat segíthetnek a program folytatását képező **közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD)** megvalósításában is. A tapasztalatok szerint a közösség-szervezés és a koordináció során nagyobb hangsúlyt kell helyezni a közösségi bevonás stimulálására, a közösség- és stratégiaépítésre pedig megfelelően hosszú időtartamot kell biztosítani. A LEADER fejlesztéseket kezelő normatív eljárásrenden alapuló programvégrehajtás nem segítette a több szektort érintő, komplex fejlesztéseket. A közösségek programjának előkészítésében és végrehajtásában az autonómia, önállóság, önszerveződés erősítendő. A társadalmi tanulás és a közösségek közötti együttműködés is javítható. A hátrányos helyzetű csoportok részvétele csekély volt, megvalósultak ugyan társadalmi integrációs projektek, de a módszertan nagyobb lehetőségeket kínál az eddigi eredményekhez képest. Ezért a közösségekben (különösen a leghátrányosabb helyzetű térségek területén szerveződő közösségekben) ösztönözni kell a társadalmi integrációs beavatkozásokat (közösség-szervezés, nevelés-fejlesztés és egész életen át tartó tanulás, szociális munka, egészségfejlesztés). Mindezt a közösségek képzésében is jobban meg kell jeleníteni. A városi CLLD közösségek esetében a szociális városrehabilitációs fejlesztési lehetőségekre kell felhívni a figyelmet.

EU TEMATIKUS CÉL 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében

A magyarországi oktatási és képzési rendszer fejlesztéseinek kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás egy olyan köznevelési rendszerrel, amely önálló, felelős állampolgárokat nevel. Ezt a célt támasztják alá az utóbbi időszak szabályozásváltozásai; a Nemzeti Köznevelési Törvény (2011. évi CXCV.) megalkotása, valamint az oktatási rendszer eddigi átalakításai. A felsőoktatásban fontos törekvés, hogy minél több európai színvonalú felsőoktatási műhely alakuljon, és a fejlesztések hozzájáruljanak mind a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növeléséhez, mind a kutatói utánpótlás bázisának szélesítéséhez. A 10. tematikus célhoz kapcsolódó fejlesztéseket a Köznevelési-fejlesztési Stratégia, Korai Iskolaelhagyás Elleni Stratégia, az Élethosszig Tartó Tanulás Stratégiája, a Tudománypolitikai Stratégia, valamint részben a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia fogja kijelölni.

Az oktatás feladatai az öröklődő alulképzettség és a szegénység elleni küzdelemben

A családi háttér szerepe az oktatásban: A PISA-felmérés és egyéb OECD és hazai vizsgálatok szerint hazánk esetében erős az összefüggés a tanulók tanulási lehetőségei, iskolai teljesítménye, későbbi pályaválasztása, munkaerő-piaci sikeressége és egyéni-családi szociokulturális háttérjellemezői között. (A mérések szerint az általános iskola első hat évfolyamán [2003-2009] magyar tanulók alapozó

tanítása nem volt kellőképpen eredményes, nagyok voltak a különbségek a gyengébb és jobb háttérű tanulók eredményeiben, valamint kevés olyan tanuló volt, aki gyenge szociális, gazdasági és kulturális háttére ellenére is jó eredményt képes elérni.) Az iskolai szegregáció jelensége részben a térben ható társadalmi folyamatokra, részben az iskolák gyenge hátránykompenzáló képességére és ezáltal az egyes hátrányos és nem hátrányos helyzetű tanulók közötti különbségek nem megfelelő tompítására vezethető vissza. Az előbbire a 9. tematikus cél alatti beavatkozások hatnak, míg az iskolák hátránykompenzáló képességének fokozása az oktatási rendszer továbbfejlesztésének egyik kiemelt célja.

Generációkon átívelő alulképzettség és szegénység fogságában: Az általános iskolai tanulók 13,3%-a (2012) elszegényedett családban él, valamint szülei iskolai végzettsége alacsony, és e tanulók harmada (2012-ben 33,8%) – elsősorban a szegénységben élők területi koncentrációja következtében – olyan intézményben tanul, ahol a tanulók többsége szintén szegény, iskolázatlan szülők gyermeke (EMMI, 2013). Az Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia szerint támogatandó a hátrányos helyzetűek képzettségi szintjének növelése.

A korai iskolaelhagyók aránya alacsonyabb az uniós átlagnál (HU: 11,8%, EU átlag: 11,9%), és bár az elmúlt tíz évben még javult is, a tendenciák ingadoznak (EUROSTAT, 2013). Az iskolaelhagyás, a végzettség nélkül történő kilépés (különösen jelentős a szakképző intézmények esetében) nagyban hozzájárul a fiatalok munkanélküliség és szegénység növekedéséhez, ráadásul a szegény népesség körében koncentráltan fordul elő ez a jelenség. Ezzel összefüggésben csökkenteni szükséges a tanulók iskolákból és iskolatípusokból fakadó teljesítménykülönbségeit is (pl. OECD, 2007). A 16-18 éves korú, az iskolarendszerből már kikerülő nem iskolázott rétegek és a NEET (foglalkoztatásban vagy képzésben részt nem vevő) fiatalok képzettségének javítása az Ifjúsági Garanciához való hozzáféréssel vagy más célirányos programokkal a leghatékonyabb (többek között második esély programok, Híd Programok: a Híd Programba azok a diákok kapcsolódhatnak be, akiket az általános iskola elvégzése után nem vesznek fel középfokú intézménybe). E programok szükség szerint hozzájárulnak az egyének alapkompenciáinak fejlesztéséhez is. Az Ifjúsági Garancia eszközeit egészítik ki az oktatásban való benntartást (korai iskolaelhagyás megelőzése), vagy az abba való visszavezetést (lásd fentebb) célzó programok. A tanórai keretek között történő felzárkózást hatékonyan egészíthetik ki az iskolák által igénybe vett nem formális és informális oktatási szolgáltatások: a szociokulturális és egészségi állapotbeli hátrányok együttes leküzdése érdemben csökkentheti az iskolai lemorzsolódást is (többek között képzések, szakkörök, foglalkozások, foglalkozás-sorozatok, egészségnevelés, virtuális oktatási környezet, versenyek, vetélkedők, képzések, táborok, tanoda típusú fejlesztések).

A méltányos köznevelés megteremtése és ezzel az egyenlőtlen családi háttér kompenzálása érdekében szükség van a korai iskolaelhagyás csökkentését, képzettségi szint növelését, köznevelési rendszer esélyteremtő szerepének javítását, pedagógusok folyamatos szakmai fejlődését, tartalmi, módszertani fejlesztéseket valamint a köznevelés ágazati és intézményirányításának fejlesztését, az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférést és az egyenlőtlenségek csökkentését támogató beavatkozásokra. Nagymértékben csökkentheti a gyermekek eltérő szociokulturális háttéréből adódó hátrányokat a kötelező óvodáztatás, amely tovább növelheti az európai összehasonlításban is magas óvodáztatási arányt. A hátrányos helyzetű gyermekek iskoláskor előtti kognitív lemaradása ui. már 3-4 éves korukban elkezdődik. Ezért fontos az óvodai nevelés módszertani fejlesztése, óvodapedagógusok továbbképzése.

Hátrányos helyzetűek alulreprezentáltsága a felsőoktatásban: A felvételt nyert felsőoktatási hallgatók 6,5%-a volt hátrányos helyzetű (EMMI, 2012). A romák felsőoktatásban való részvétele még alacsonyabb, a roma fiatalok 2%-a kezdi meg tanulmányait és mindössze 0,5%-uk szerez diplomát (NTFS, 2011). Ennek oka az, hogy az esélyegyenlőtlenségi tendenciák már korábban hatnak, csupán harmaduk kerül érettségit adó középfokú oktatási intézménybe és mindössze 4,7% érettségizik. Ennek kezelését szolgálhatják a belépés és képzésválasztás döntésének kockázatait csökkentő célzott ösztöndíjak, a felzárkózást célzó fejlesztések, a középiskola felsőoktatási képzésre való felkészítő funkciójának erősítése, illetve a korai iskolaelhagyás visszaszorítása.

Oktatás, képzés és a munkaerőpiac összehangolása a képzett, megújulásra képes társadalom érdekében

Minőségi oldalról nézve az elemzések, illetve a gazdasági szektortól kapott visszajelzések alapján az iskolarendszer kibocsátása sem szerkezetében, sem mennyiségében nem tud megfelelni a munkaadók valós igényeinek egyes területeken. Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a vállalkozói készségek fejlesztésére is, az oktatási rendszer minden szintjén, hozzájárulva a képzési kínálat és a munkaerő-piaci elvárások összehangolásához. A köznevelési törvény, az EU2020 Stratégia és az Oktatás és Képzés 2020 céljainak megfelelően az átfogó cél egy minőségorientált, egyenlő esélyű hozzáférést nyújtó köznevelés kialakítása, amely olyan fiatalokat képez, akik részt tudnak venni a munkaerő-piaci, felsőoktatási és egész életen át tartó tanulási (LLL) folyamatokban.

Az alapfokú oktatás eredményessége: az OECD országok átlaga körüli és javul, de még nem megfelelő szintű; a 15 éves tanulók 22,6%-a (2000), 17,6%-a (2009), illetve 19,7%-a (2012) nem érte el a szövegértésből azt a minimális képességszintet, amely már segít a tanulásban, közösségi és személyes élethelyzetekben (PISA-felmérés, 2012). A méltányos köznevelési rendszer mellett a professzionális, gyermekkortól induló tehetséggondozás - mely különös hangsúlyt helyez a hátrányos helyzetű gyermekekre -, és a készség-központúság erősítése lehetnek a köznevelés kitörési pontjai.

A Szakképzésről szóló törvény (2011. évi CLXXXVII. tv.) biztosítja a szakképesítések esélyegyenlőség elvének megfelelő megszerzését, elősegíti a foglalkoztathatóságot segítő szakképzési rendszer létrejöttét. Az első szakképesítés megszerzését az állam az iskolarendszerű szakképzés keretein belül ingyenesen biztosítja a szakképző iskolai tanulók számára. A szakképzési rendszer átalakításának irányait az érdekeltek (a szakképzésben résztvevők) és a gazdasági szereplők visszajelzései egyaránt megerősítik (DUIHK, 2013). Ez a szakképzési modell azonban ma még jobbra szigetzerű jelenség Magyarországon, javarészt a globális nagyvállatokhoz kötődik, miközben a vállalkozások többsége, és főként a KKV-k – a szükséges beruházások miatt – csak nagyon kis mértékben vesznek részt a gyakorlati jellegű szakképzésben. A KKV-k fokozottabb bevonását segíthetik a fejlesztéspolitikai ösztönzők, továbbá a duális képzésben tartósan résztvevő vállalkozások számára nyújtott komplex (a gyakorlati oktatáshoz szükséges feltételek megteremtéséhez biztosított) támogatások. Az ott megismerhető magas technikai, szakmai színvonal miatt ugyanakkor az erős KKV-fókuszálás mellett is fenn kell tartani a nagyobb vállalkozások szakképzésben való részvételének támogatását. Szintén feladat a duális modell kiterjesztése a felsőfokú szakképzés rendszerére. (A szakképzést, annak erős közvetlen foglalkoztatási kapcsolata miatt a 8. [foglalkoztatás] tematikus cél analízise alatt is említve van.)

A felsőoktatás minőségének javítása érdekében pedig nagyobb figyelemmel kell lenni a gazdasági szektortól kapott igényekre, a felsőoktatás és a vállalkozások közötti kapcsolatok erősítésére, valamint a magyar felsőoktatás nemzetközi szerepvállalásának erősítésére (oktatói, kutatói, hallgatói mobilitás támogatása érdekében).

A Magyar Képesítési Keretrendszer végrehajtása, a nem formális és informális oktatásban szerzett kompetenciák elismerése és a validáció jelentős szerepet játszhat az egész életen át tartó tanulásban való részvétel támogatásában, az oktatás és munkaerő-piac közötti kapcsolat erősítésében és a különböző képzési szintek közötti átmenet elősegítésében.

A magasan kvalifikált munkaerő számának növelése: A diplomás fiatalok aránya elmarad az EU átlagtól (Id. 30-34 éves korosztály adatait a táblázatban). Az aktív korúak körében is kedvezőtlen a helyzet, a 25-64 évesek kb. ötöde diplomás, 31%-uk legmagasabb végzettsége az érettségi, 29% szakiskolai vagy szakmunkás végzettségű. 2005 óta a legfeljebb 8 osztályt végzettek aránya több mint 5%-ponttal csökkent (2013: 17,5%). A diplomás foglalkoztatottak aránya közelíti, de még nem érte el az EU27 átlagát (2012: 25,8% vs. 31%, OFTK, 2013). A diplomaszerezést korlátozza a gyenge nyelvtudás (nyelvvizsga hiánya miatt oklevelet nem szerzettek aránya 2012-ben 22,2%; EMMI, 2013). Diplomás fiatalok arányának növelése érdekében (különös tekintettel a hátrányos helyzetű fiatalokra) szükséges a középfokú oktatásból a felsőoktatásba történő átmenet, a felsőoktatásban tanuló hallgatók előmenetelének, valamint a felsőoktatás vonzerejének javítása (elsősorban a hazai és továbbá a külföldi célcsoport számára).

Célzott pályaaorientáció a jövő generációinak: A felsőoktatási kibocsátás mennyisége, szerkezete nincs összhangban a kereslettel. A szakemberképzés minőségi és mennyiségi téren egyaránt elmarad

az igényektől. Kevés az ipari, mezőgazdasági szakmákban, műszaki és informatikai szakokon tanulók aránya, ez a magas hozzáadott értékű termelést akadályozza (KSH, 2012). Szorosabb együttműködés szükséges a felsőoktatási képzőhelyek és a vállalkozások között a tananyagfejlesztésben és a gyakornoki programokban is.

Európai színvonalú felsőoktatási képzőközpontok és képzések kialakításával fokozottabban be lehet kapcsolódni az európai képzőközpontok hálózatába, kiterjeszhető a felsőoktatás versenyképessége (ezáltal növekszik a külföldi hallgatóvonzó képesség is, nő a hallgatói és oktató-kutatói mobilitás). A felsőoktatási intézmények azon képességének megerősítése, hogy aktívabban bekapcsolódjanak az európai kutatási programokba (pl. Horizon2020, FET, EIT KIC), hozzájárul a KFI rendszer hatékony működéséhez szükséges kutatói állomány bővítéséhez. *(A KFI teljes vertikumát átfogó helyzetértékelést valamint a felsőoktatási és akadémiai szféra kapcsolódásának további részleteit az 1. tematikus cél helyzetértékelése feje ki bővebben.)* A felsőoktatásban a csökkenő számú belépő korosztályok miatt elkerülhetetlen a kapacitásfeleslegek átalakítása, ezzel párhuzamosan a minőségi oktatás, a felnőttképzés, az LLL-jellegű képzések irányába való elmozdulás. Ezt támogathatja testreszabott intézkedések kiírása a külföldön is versenyképes kutatóegyetemek, továbbá a helyi gazdaságfejlesztési igényeket kiszolgáló intézmények számára. Elsősorban a transzverzális készségekre, illetve a duális-kooperatív jellegű képzésekre kell koncentrálni.

Az egész életen át tartó tanulás részvételi aránya nagyon alacsony, 2012-ben a 25-64 éves korú felnőtt népesség csupán 2,8%-a vett részt (EU: 9,1%) oktatásban vagy képzésben, ami korlátozza a munkaerő alkalmazkodóképességét és a gazdaság igényeihez való folyamatos igazodást, különösen az alacsony iskolai végzettségűek esetében. Az egész életen át tartó tanulásban való későbbi részvétel meghatározó tényezői között is megtalálható a munkaerő-piaci státusz, az iskolai végzettség, szociokulturális és települési jellemzők. **Az LLL megalapozásáért sokat tehet a köznevelés**, továbbá a formális oktatáshoz kapcsolódó nem formális és informális képzések, mert meghatározó szerepet játszanak a későbbi felnőttképzésben való részvétel képességének biztosításában, az ehhez szükséges kulcskompetenciák elsajátításában (a kulturális intézmények szerepe e téren felértékelődik, ld. 2007-2013-as tapasztalatoknál).

Az egész életen át tartó tanulásban való részvétel ösztönzése és támogatása elengedhetetlen a munkaerő versenyképességéhez és a társadalmi és gazdasági változásokhoz való folyamatos alkalmazkodáshoz. A képzéshez való hozzáférésben meghatározó szerepe van az uniós támogatással megvalósuló programoknak. Ezek egyrészt a felnőtt népesség széles köre számára lehetővé teszik a kulcskompetenciák (pl. nyelvtudás, infokommunikációs készségek, olvasási, szövegértési kompetenciák, vállalkozási készségek) fejlesztését. Másrészt az alacsony iskolai végzettségűek - köztük a közfoglalkoztatásban résztvevők számára - is elősegítik a képzésben való részvételt, ami hozzájárul foglalkoztathatóságuk javításához. Különösen fontos Magyarországon **a digitális kompetenciák fejlesztése**. Az internetet nem használók aránya ugyan nem sokkal marad el az EU átlagától (HU: 22%, EU: 26%; Digital Agenda Scoreboard, 2012), de a 15 évesnél idősebb magyar lakosság 44,5%-a digitálisan írástudatlan (BellResearch, 2012). (Az átlag alatti digitális kompetenciákkal rendelkező fontosabb csoportok: a leszakadó térségek lakosai, az 50 év feletti és a roma közösség tagjai.) A digitális írástudás képzési-oktatási eszközökkel erősíthető, és jelentősége elsősorban a foglalkoztathatóságra gyakorolt kedvező hatásokban mérhető *(a 2. [IKT] és a 8. [foglalkoztatás] tematikus célokhoz is szorosan kapcsolódik).*

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése

A fejlesztési helyszínek és fókuszok előzetes felmérése alapján az oktatási infrastruktúrák fejlesztésében nem a kapacitások mennyiségi növelése indokolt, hanem a meglévő kapacitások minőségének javítása, az oktatási eszközök és környezet modernizálása. A humán erőforrás-fejlesztési (ESZA) célkitűzésekhez kapcsolódóan, azokat kiszolgálva szükségessé válik az infrastrukturális színvonal javítása is. Az infrastrukturális beruházások révén igazodni szükséges a megváltozott célcsoport technológia alkalmazási igényéhez és képességéhez, az elmúlt évtizedben az oktatási, képzési és képzéshez kapcsolódó gyakorlati valamint kutatási tevékenységek terén tapasztalható rendkívül jelentős technikai és technológiai változásokhoz. Az infrastruktúra beruházások ezen felül az

infrastruktúra használat és a telephelyek racionalizálását, ezáltal a hatékonyabb működést is elősegítik.

Az oktatási intézmények infrastrukturális feltételeinek az egyik legmeghatározóbb jellemzője a nagymértékű minőségi különbség, mind az épületek általános állapotát, mind az eszközfelszereltséget vizsgálva. Az utóbbi évek uniós támogatásaiból finanszírozott fejlesztéseinek köszönhető javulás még nem teljes körű. A minőségi, méltányos köznevelés megteremtéséhez elengedhetetlen a 21. század követelményeinek megfelelő köznevelési infrastruktúra biztosítása. Szükséges a testi-lelki egészséges fejlődést biztosító környezet megteremtése, a pedagógusok minőségi munkavégzését szolgáló munkakörülményeinek kialakítása, energiatakarékosság, mindennapos testmozgást szolgáló infrastruktúrafejlesztés, amelyek hozzájárulnak a köznevelés eredményességének javításához és a korai iskolaelhagyás és a szegregáció csökkentéséhez. Szükséges továbbá a nem formális és informális tanulást, valamint az egész életen át tartó tanulást elősegítő infrastrukturális fejlesztések megvalósítása elsősorban oktatóterek, foglalkoztatók és a programokat segítő eszközpark kialakítása révén, amennyiben ezekhez a célokhoz hozzájárulnak. A kistelepülések különösen csökkenő tanulólétszáma a minőségi és méltányos köznevelés biztosítása érdekében újszerű köznevelési infrastruktúrafejlesztési és szervezési megoldásokat igényel (pl. többfunkciós és költséghatékonyabban fenntartható feladatellátó helyszínek, mobilitás biztosítása). Egyes esetekben meglévő köznevelési kapacitáshiányokat is pótolni kell.

Évről évre csökken az érettségiző középiskolások és így a felsőoktatásba jelentkezők száma (KSH alapján a 18 évesek létszáma 2000-ben 137 000 fő, 2015-ben 105 000 fő), ezért a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának növelését elsősorban a túlfutók és a lemorzsolódók számának csökkentésével, a továbbképzésben résztvevők növelésével, a felsőoktatási pedagógiai gyakorlatban a hallgatói munkaóra arányának növelésével, valamint a rövid ciklusú (2011 ISCED 5 szintű) gyakorlatorientált programok bővítésével lehet elsősorban elérni. E beavatkozások a gyakorlati képzést lehetővé tevő képzési és a távoktatási infrastruktúra minőségi megújítását igénylik. Mindezekon túl a felsőoktatási infrastrukturális környezet modernizálását szolgáló fejlesztések a felsőfokú oktatás minőségének, hatékonyságának valamint munkaerő-piaci kapcsolódásainak erősítését célozzák (többek között a legjobb elérhető technológia (BAT) kritériumainak megfelelő, gyakorlati képzést támogató műszer és labor fejlesztések, műszerek, mérőberendezések, demonstrációs eszközök, berendezések beszerzése; a tartalomelérést és a tartalommegosztást szolgáló infrastruktúra alapjainak megteremtése).

A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései

Magyarország a Nemzeti Reform Programban a felsőfokú (ill. annak megfelelő) végzettséggel rendelkezők arányának növelését, és a korai iskolaelhagyók arányának csökkentését vállalta 2020-ig.

Oktatás Magyarországon

	Év	Magyarország	EU átlag
Felsőoktatási képesítéssel rendelkező 30-34 éves lakosság (a korcsoport %-ában)	2013	31,9	36,8
hazai EU 2020 célkitűzés	2020	30,3	40,0
a célkitűzés eléréséhez szükséges növekedés	2013-2020		3,2
Korai iskolaelhagyás a 18-24 évesek között a teljes korcsoport %-ában)	2013	11,8	11,9
hazai EU 2020 célkitűzés	2020	10,0	10,0
a célkitűzés eléréséhez szükséges csökkentés	2013-2020	1,8	1,9

(Forrás: European Commission: Country Fact Sheet, Magyarország; 2014. július)

Az EU országspecifikus ajánlásai az oktatás terén

6. „A szakképzésből és a szakoktatásból kieső diákokra összpontosítva hajtson végre nemzeti stratégiát a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében. Alkalmazzon rendszerszerű megközelítést a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák többségi oktatásban való inkluzív részvételének előmozdítása érdekében. Segítse elő az oktatás különböző szakaszai közötti, illetve a munka világába történő átmenetet, és kövesse szoros figyelemmel a szakképzési reform végrehajtását. Hajtson végre olyan felsőoktatási reformot, amely nagyobb arányban teszi lehetővé felsőfokú végzettség megszerzését, különösen a hátrányos helyzetű tanulók számára.”

Ezen ajánlás teljesítése érdekében olyan fejlesztésekre van szükség, amelyek hozzájárulnak a minőségi, méltányos, hátránykompenzáló formális, nem formális és informális oktatási rendszerhez, az

egész életen át tartó tanulás meglapozásához, a magasan kvalifikált munkaerő számának növeléséhez, célzott pályaorientációhoz, európai színvonalú felsőoktatási képzőközpontok és képzések kialakításához, valamint a hátrányos helyzetű fiatalok továbbtanulási esélyeinek növeléséhez.

Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok

Erős egyenlőtlenségek vannak az iskolarendszerű és az azon kívüli oktatási formák elérhetőségében. **A telepszerű szegregátumok** felében az óvoda és iskola 1 km-en, ötödükben-harmadukban 2 km-en túl érhető el. LHH kistérségekben az oktatás és továbbtanulás szintje alacsony (NTFS, 2011). Szükséges a szegregátumokban és az LHH kistérségekben élők számára is biztosítani a minőségi és méltányos közneveléshez való hozzáférést (pl. mobilitás biztosítása, területi koordináció, az államon és önkormányzaton kívüli szervezetek (civiliek, egyházak) közreműködése, együttműködése a köznevelés terén).

Területi egyenlőtlenségek mutatkoznak az óvodáztatás hozzáféréseben a szegregátumok elérhetőségi nehézségein túl is. A kedvező demográfiai helyzetű budapesti és nagyvárosi agglomerációkban kapacitáshiány tapasztalható. A hátrányos helyzetű térségekben, a romák által sűrűbben lakott régiókban pedig alacsonyabb arányú az óvodáztatás.

A nagyvárosi agglomerációkon kívüli vidékies kistelepüléseken jelentős az óvodás és az iskoláskorú népességcsökkenés. Ez az itteni köznevelési infrastruktúra fenntartásában jelentős kihívást jelent. A beavatkozások logikája nem jelöl ki tércategóriákat, mert sem az uniós, sem a hazai szakpolitikai szándékok nem területre, hanem a hátrányos helyzetű tanulók erőteljesebb integrálására és a korai iskolaelhagyás megelőzésére fókuszálnak. Természetesen lesznek területi hangsúlyai a beavatkozásoknak, mert a hátrányos helyzetű kistérségekben gyakoribb mindkét jelenség.

Az ország főváros központúsága a felsőoktatásban tapasztalható leginkább (a KFI struktúrákat követően). Mindez történelmi és földrajzi meghatározottságokból is adódik, ezért a középtávú fejlesztéspolitikai beavatkozásoknak nem csak kompenzálniuk, de alkalmazkodniuk is kell e helyzethez. A felsőoktatási hallgatók fele tanul a Közép-Magyarországi Régióban, és e hallgatók fele kevésbé fejlett régióbeli lakos, azaz a KMR intézmények kapacitásainak fele a kevésbé fejlett régióbeli igényeket szolgálja ki. Emiatt szükséges egyfelől közép-magyarországi fejlesztések megvalósítása azokban az esetekben, ahol nem oldható meg a kevésbé fejlett régióban való fejlesztés, másfelől növelni szükséges a közép-magyarországi és kevésbé fejlett régióbeli intézmények képzési és kutatási kapacitásainak összehangolását, kölcsönös használatát.

Az **EUDRS** fontos keretet nyújthat a felsőoktatás színvonalának és a kulturális intézmények LLL funkciójának erősítéséhez.

Vidékfejlesztési vonatkozású hiányok és potenciálok

A vidéki térségekben a lakónépességhez viszonyítva több mint 35%-al alacsonyabb a felnőttoktatásban érettségit szerezettek aránya (KSH, 2011). A hazai felnőtt lakosság 40%-a digitálisan írástudatlan, különösen jellemző ez a kistelepülésen élőkre (BellResearch, 2012). Nagy a lemaradás az idősek, hátrányos helyzetűek, kistelepülésen élők és alacsony végzettségűek körében. A lakosság képzési helyekre való eljuttatása, a magasan képzettek letelepedésének ösztönzése, illetve a helyi képzések ösztönzése ezért minden helyi stratégia részét kell, hogy képezze.

Az agrár- és élelmiszeripari szektor hiányai és potenciáljai

A gazdálkodók képzettségét tekintve magas arányt (78,5%) képvisel a gyakorlati tapasztalat, a szakmai középfokú-felsőfokú végzettséggel rendelkezők együttes aránya 21,5% (VM, 2013). Az önfoglalkoztató gazdálkodók ismeretei hiányosak, főként az EU-val kapcsolatos ismeretek (piac- és termelészabályozás, támogatási rendszer, a termékek minőségi előírásai, az állattartás szabályai, környezetvédelmi előírások) hiányoznak, de a gazdaság vállalatirányítással, marketinggel és piaci kérdésekkel összefüggő szakismeretek és képességek is ilyenek. A helyzetet nehezítik a tanácsadói rendszer, valamint a szabályos iskolai hálózaton kívüli felnőttoktatás hiányosságai, melyekre - a korábbi évekhez hasonlóan - a jövőben is hangsúlyt kell fektetni. A kisméretű élelmiszeripari vállalkozások és a különösen a magánerdő-gazdálkodók esetében szintén kiemelten fontos a korszerű kutatási eredmények, a piaci folyamatok és menedzsment ismeretek, készségek, rendszerek, mint tudásbázis fejlesztése.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: az ESZA finanszírozta képzésekbe több mint 1,7 millió főt sikerült bevonni. Az esettanulmányok azt mutatják, hogy a köznevelési támogatások (kompetencia alapú oktatás bevezetése) kedvezően hatnak a jövőbeli kompetenciamérések eredményeire. A pedagógiai módszertan javítására és a pedagógusok képzésére irányuló fejlesztések az országban egységesen valósultak meg.

A kulturális intézmények szolgáltatásai oktatási elemekkel bővíthetnek, szoros együttműködésben a közoktatási intézményekkel, hozzájárulva a minőségi oktatáshoz és annak elérhetőségéhez (NFÜ, 2013), ESZA és ERFA forrásokból egyaránt táplálkozva (a tudáshoz való hozzáférés tényező a hátrányos helyzetűek és romák felzárkózásában, az előítéletek oldásában, a szociokulturális és területi hátrányok leküzdésében).

A tapasztalatok azt mutatják, hogy különösen a hátrányos helyzetű tanulók és a hátrányos helyzetű térségek esetében egyaránt fokozottan szükség van az államon és önkormányzaton kívüli szervezetek (civiliek, egyházak) közreműködésére, együttműködésére is a közoktatás terén (NFÜ, 2013c).

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: Az eddigi pályázati forrásfelhasználást hosszú távú fejlesztési programokkal célszerű felváltani. Ezt a köznevelés terén nagyban segíti a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. A központi koordináció szükségességét alátámasztja, hogy a széles kört megszólító pályázati kiválasztás során nem mindig sikerült a legkritikusabb pontokon beavatkozni. A tapasztalatok arra is rámutattak, hogy ki kell alakítani az intézményi motivációkat a projekt megvalósításában, e nélkül lassul vagy elmarad a megvalósítás. A megvalósult fejlesztések nem járultak hozzá kellően hatékonyan a köznevelés hátránykompenzációs képességének javításához.

Az oktatásfejlesztést támogató konstrukcióknak egységesebb és átfogóbb stratégiára kell épülniük. Nagy hangsúlyt kell helyezni a szegregáció elleni küzdelemre, a méltányos oktatásra-nevelésre, kompetencia-alapú oktatásra, az oktatók képzésére, a tanári pálya vonzóbbá tételére, a gyakorlatorientált oktatásra, a munkavállalói készségek és LLL kulcskompetenciák fejlesztésére, a formális és nem-formális tanulás illeszkedésére, a munka világa és az oktatás, a különböző képzési formák és szintek közötti átjárhatóságra, egymásra épülést segítő eszközökre, valamint ezeket a beavatkozásokat támogató fizikai infrastruktúra fejlesztésére.

A hátrányos helyzetűek kompetenciaalapú oktatásában jobban érdemes fókuszálni a mentorálásra az óvodai gondozásra, a köznevelés teljes területén (pl. önismeret, az együttműködés kultúrájának fejlesztése, problémamegoldás, együttműködési készség, kreativitás, előregondolkodás). A korai képességgondozás az integrációt és a köznevelésben való részvételt is bizonyítottan szolgálja (ld. „Biztos kezdet” program a már a bölcsődés korosztályban megkezdett integráció elismert, folytatásra érdemes megoldásának bizonyult, a beövodázási arány a részt vevők körében kedvező, ld. még a 9. tematikus célnál). Folytatni szükséges az oktatást támogató nem formális és informális tanulási programokat, melyek sajátos eszközeikkel erősítik az oktatás hatékonyságát, elkerülve a párhuzamos kapacitásfejlesztéseket.

EU TEMATIKUS CÉL 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása

A közigazgatás megújítása

A tematikus célhoz kapcsolódó analízis és szükségletek fő irányait a vonatkozó országspecifikus ajánlásokkal összhangban elfogadott Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program jelöli ki. A Program fő pillérei: a közigazgatás feladatrendszerének megújítása, a hatékony szervezeti működés megteremtése, a működési eljárások felülvizsgálata, valamint a tisztviselők felkészültségének és elkötelezettségének növelése.

A *Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020* Digitális Állam pillérje – összhangban az európai közösséget jellemző trendekkel – meghatározza az e-közigazgatás fejlesztésének magyarországi célterületeit. Átfogó célként került kijelölésre a kormányzat és a közigazgatás működését stabil és biztonságos informatikai háttérrel történő támogatása, amely lehetővé teszi a közigazgatás belső folyamatainak, illetve a lakosságot és vállalkozásokat célzó közigazgatási szolgáltatásoknak a

nagyarányú elektronizálását, továbbá az állami érdekkörbe tartozó információk és tartalmak széles körű digitalizációját és nyilvános hozzáférhetővé tételét.

Magyarországon 2011 és 2013 között az államigazgatás és a területi igazgatás átfogó reformja is lezajlott, melynek alapvető szempontja a közszolgáltatások modernizációja, a területi igazgatás hatékonyságának növelése, a méretgazdaságossági előnyök érvényesítése, és a polgárbarát közszolgáltatások kiépítése volt. A reform központi eleme a települési önkormányzatok, a járások, a megyék és a központi igazgatás új feladat- és forrásmegosztása. A lezajlott átalakítások léptéke, illetőleg az integrációban érintett igazgatási és közszolgáltatási feladatrendszer komplexitása a következő időszakban szükségessé teszi további átfogó fejlesztések végrehajtását. A hatékony szervezeti és szabályozási struktúrák kibontakozásához további fejlesztési erőforrások bevonása szükséges. Felkészültebb humán és informatikai (adatbázisok, interoperabilitás) háttérrel megteremthető, illetve javítható az új szabályozási és intézményi struktúrák hozzáférhetősége és a hatékonysága.

Az államigazgatás és közigazgatás, valamint a közszolgáltatások fejlesztésének kihívásai

Részleteiben a közigazgatást érintő kihívások közül az alábbi kihívásokat azonosítottuk olyannak, amelyre a 2014-2020-as tervezési ciklus során mindenképpen reagálnunk szükséges.

Lassú és nem eléggé ügyfélközpontú működés, magas adminisztratív terhek: A vállalkozás alapításához szükséges napok számában Magyarország kiemelkedően jól teljesít, és a vállalkozások versenyképességét elősegítő szabályozás színvonala is magasabb a környező országok többségénél (ugyanakkor alacsonyabb az osztrák, német értékeknél: 10-es skálán 3,14-es érték; IMD World Competitiveness Yearbook versenyképességi felmérés, 2013). Az üzleti tevékenységet korlátozó bürokrácia mértéke nemzetközi összehasonlításban nem tekinthető rossznak (2013: 1,85-ös érték), bár több területen lenne szükséges az előrelépés. (Magyarország földrajzi pozíciójából – sok szomszéd országgal, uniós külső határokkal körülvéve – és nyitott gazdaságából adódóan sajátos fejlesztési szükségletként jelentkezik például a vámügyintézés és a külső határátlépés hatékonyságának növelése.)

A lakossági adminisztratív terhek terén jelentős csökkentést valósított meg a kormány (25%), de a program több ügkörre való kiterjesztése indokolt a jövőben. A lakossági és vállalkozói adminisztratív tehercsökkentés mellett szükség van az igazgatási terhek jelentős csökkentésére. A közigazgatás és a közszolgáltatások területén – összhangban a „Lean Government” fejlesztési elveivel – olyan eljárások további egyszerűsítése és folyamatok fejlesztése szükséges, melyek az ügyfelek, állampolgárok számára közvetlen értékteremtő jellegűek.

Az átláthatóság kihívásai: Az átláthatóság és a korrupció-megelőzés mértéke térségi összehasonlításban még nem kielégítő, ugyanakkor az előző évek viszonylatában történt előrelépés (az ún. Korrupció Érzékelési Index tekintetében 7 helyet javított Magyarország 2011 és 2013 között, azonban még így is csak a 20. helyen áll az EU tagországok rangsorában, TI, 2013). A közbeszerzések szerepe különösen hangsúlyos az átláthatóság szempontjából (Magyarország 2008-ban a GDP 13%-át költötte közbeszerzésekre, mely érték a 4. legmagasabb az OECD országok közül; OECD, 2011). A korrupció-megelőzésben – a büntetőjogi fellépés fontossága mellett – alapvetően a közigazgatás személyi és szervezeti integritásának erősítése is indokolt.

A közigazgatás teljesítőképesége: A kormányzati kiadások a GDP arányában 2009 óta csökkennek (2012: 48,64%; IMD). Ezzel párhuzamosan a szakpolitikák alkalmazkodóképességében 2010 óta előrelépés történt (az alkalmazkodóképességet mérő mutatószám 2010 óta 0,4 pontot javult 10-es skálán; IMD WCY; 2013). A szakpolitikák alkalmazkodóképességét befolyásoló tényezők között kihívást jelent a szervezeti szinten jelentkező kapacitások töredezettsége, valamint a szervezetben található erőforrások nem megfelelő kihasználtsága.

A közigazgatás személyi állományának hatékonysága: egy több tényezőt magában foglaló összetett faktor a közigazgatáson belül. A humán erőforrások stratégiai kezelése terén Magyarország hiányosságokkal küzd (Forrás: OECD), európai összehasonlításban az átlaghoz képest is alacsony a HRM gyakorlatok alkalmazása a kormányzaton belül. A humán erőforrás javítása érdekében már történtek lépések (pl. létrejött a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, az államigazgatás személyi állományának utánpótlási és képzési bázisa). Egységes közszolgálati életpálya-modell kerül fokozatos

bevezetésre (a már megjelent új vizsgarendszerrel, amit teljesítményértékelés, munkakör-alapú rendszer követ).

Az e-közigazgatás összetettségi foka ma még elmarad a nemzetközi szinttől (kormányzati hatékonysági rangsorban csak 52. hely; IMD WCY, 2013). A szolgáltatások többségéből hiányzik az egykapus ügyintézés, hiányos a nyújtott szolgáltatások köre, és alacsony azok igénybevétele (KIM, 2013). Megemlítendő, hogy bár az e-kormányzati szolgáltatások használata lakossági körben az európai átlag körül alakul (Eurostat), a vállalkozások tekintetében elmarad az átlagtól. Az e-kormányzat keresleti oldalával kapcsolatban ld. még a digitális írástudást (a 10. TC analízisében). A megfelelő internet-ellátottságra építve, az adminisztratív terhek csökkentése érdekében elkerülhetetlen a közszolgáltatások elektronizálása. A szolgáltatások többsége esetében hiányos a nyújtott szolgáltatások köre és alacsony azok igénybevétele (KIM, 2013).

Az EU országspecifikus ajánlásai a közigazgatás terén

5. „Többek között az elektronikus közbeszerzés jobb kihasználása útján tegyen hathatósabb lépéseket a közbeszerzési piacot jellemző verseny fokozása és a közbeszerzések átláthatóságának növelése érdekében, továbbá szorítsa vissza a korrupciót és összességében csökkentse az adminisztratív terheket.”

Az ajánlás teljesítése érdekében szükség van olyan fejlesztésekre, amelyek hozzájárulnak az adminisztratív terhek komplex csökkentéséhez, a közigazgatás és a közszolgáltatások átláthatóságának növeléséhez (kiterjedve a közbeszerzési eljárásokra is), rugalmas, jó reagáló képességű közigazgatás kialakításához, személyi állományuk hatékonyságának növeléséhez, közigazgatási szolgáltatások fejlesztéséhez és az állam szolgáltató jellegének erősítéséhez.

A 2007–2013-as tervezési ciklus tapasztalatai

Kedvező, folytatásra érdemes tapasztalatok: Az ÁROP és az EKOP középtávú értékelésének értelmében a 2007–2013-as időszak szervezetfejlesztési programjai a központi igazgatásban megteremtették az innovatív és hatékony kormányzás alapjait a stratégiai menedzsment és döntéselőkészítési rendszer bevezetésével, hatásvizsgálati rendszer kialakításával. Fejlesztések valósultak meg az e-közigazgatás és az ügyfélközpontú szolgáltatások érdekében is (képeségek és szaktudás átadása, jogszabályi környezet megteremtése, folyamatszabályozás). A közigazgatási szolgáltatásokhoz történő hozzáférést támogató fejlesztések keretében történtek előrelépések. Az elektronikus közigazgatás tekintetében az európai elektronikus térben leggyakrabban keresett 20 (Magyarországon 27) közszolgáltatás kezdeti szintű elektronizálása, valamint az elektronizálási szintekben tapasztalható előrehaladás ezen a téren megtörtént, növekedett a 3. szintű on-line módon elérhető EU 20 eljárások aránya.

2007-2013-as időszak fejlesztései túlnyomóan országos kihatású kiemelt projektek keretében zajlottak, amelyek finanszírozása a konvergencia és a KMR célterület közötti meghatározott megosztás szerint zajlott. A 2014–2020-as e-közigazgatási fejlesztéseknek is országos szintet kell lefedniük.

Szükséges új irányok a tapasztalatok tükrében: A 2007-2013-as ÁROP tervezésekor nem volt olyan stratégiai megalapozottság, amely biztosíthatta volna projektjeinek koherens megvalósítását. Számos olyan közigazgatási reform lépett életbe az ÁROP és az EKOP indulása óta, amely megváltoztatta a projektek feltételrendszerét. A programcélok teljesülésének értékelése nehézkes, a közigazgatás teljesítménymérése túl komplex. A stratégiai megalapozottságot a 2014-2020-as időszakban a Magyar Program fogja 2014-2020 biztosítani miután jóváhagyásra kerül. Ennek tervezése során tekintetbe lettek véve azok a szempontok, melyek a 2007-2013-as időszakban váltak nyilvánvalóvá:

- Az ütemezésben figyelembe kell venni e projektek sajátosan hosszú tervezési fázisát.
- A források felhasználását a kulcsterületekre kell koncentrálni.
- A jövőben nagyobb hangsúly kerül a közpolitikai gondolkodás kialakítására, a szakpolitikai eszközök integrált kezelésére, az államigazgatási szervek költséghatékony működésére, a minisztériumi munka és vezetés átalakítását szolgáló akciókra.
- Az eddiginél nagyobb figyelmet kap az ügyfelek jobb kiszolgálása.
- Differenciáltabban kell kezelni a fejlesztések terén a közigazgatási és szakigazgatási szervezetek eltérő sajátosságait

- Célirányosabb, mérhetőbb indikátorrendszer kell.
- Az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kell fektetni a közigazgatás fejlesztési és e-közigazgatási fejlesztések koordinációjára, valamint a kapcsolódó képzési és változáskezelési feladatokra

A következő tervezési ciklusban a közszolgáltatások területén ösztönözni szükséges olyan innovatív, együttműködést erősítő szervezési és működési eszközök, megoldások létrehozását, amelyek a korábbi közszolgáltatási gyakorlatot meghaladóan bővíthetik az ügyfelek hozzáférési lehetőségeit, valamint a közszolgáltatást nyújtók és a közszolgáltatások közötti szinergiák hatékonyabb kihasználásával javíthatják a közszolgáltatások minőségét, valamint költséghatékonyágát.

1.1.4 A területi egyenlőtlenségek elemzése

Tartós területi egyenlőtlenségek

Magyarországot éles területi egyenlőtlenségek jellemzik, melyek részben rendkívül tartósak, több évtizedre, sőt évszázadokra nyúlnak vissza, részben pedig az 1990-es piacgazdasági rendszerváltozás és gazdasági nyitás, valamint a gazdasági-társadalmi felzárkózás elkerülhetetlen következményei. A különbségek az EU2020 indikátorok térségi értékeiben is visszaköszönnek. Hagyományos területi egyenlőtlenség a főváros és az ország többi része közötti kiugró fejlettségbeli különbség, valamint a nyugati és a keleti térségek közötti, az előbbinél jóval tompább különbség, továbbá a vidékies térségek elmaradottsága. Új, az 1990-es rendszerváltozás után megjelenő folyamat az egyes északkeleti és déli határ menti térségek visszaesése, az egykori szocialista nagyipari övezetek elhúzódó struktúraváltása, a nyugati határ menti térség felemelkedése, valamint a kiemelt turisztikai célterületek felzárkózása, továbbá a külföldi működőtőke-befektetések célterületeinek gyors felemelkedése, és a globális nagyvállalkozások beruházásaiból kimaradó térségek stagnálása. Az ezredforduló óta megfigyelhető új jelenség, a Budapesten és a nagyvárosokban elindult vagy felgyorsult a szuburbanizáció folyamata, valamint a roma etnikum tovább erősödő területi szegregációja.

Az EU 2020 Stratégiához kapcsolódó regionális mutatók

	Foglalkoztatási ráta (20-64 év között)	K+F ráfordítás	Korai iskolaelhagyók (18-24 év között)	Felsőoktatási végzettséggel rendelkező (30-34 éves)
	A 20-64 év közötti népesség %-ában (2011)	a GDP %-ában (2009)	A 18-24 év közötti népesség %-ában (2009-2011)	A 30-34 év közötti népesség %-ában (2009-2011)
EU28	68,3	2,0	13	36
EU 2020 célkitűzés	75,0	3,0	10	40
Magyarország	63,2	1,2	12	30
hazai EU 2020 célkitűzés	75,0	1,8	10	30
Közép-Magyarország	67,4	1,6	9	42
Közép-Dunántúl	66,0	0,7	11	23
Nyugat-Dunántúl	66,8	0,7	10	24
Dél-Dunántúl	60,4	0,6	12	23
Észak-Magyarország	56,5	0,6	17	20
Észak-Alföld	58,4	1,0	15	24
Dél-Alföld	51,6	1,1	10	25

(Forrás: European Commission: Country Fact Sheet, Magyarország; 2014. július)

	EU átlag	Magyar- ország átlaga	Budapest	Megyei átlag (Bp. nélkül)	EU27 átlag feletti megyék	Magyar megyék az EU NUTS 3 terület egységek rangsorának alsó 25%-ában	Magyar megyék az EU NUTS 3 terület egységek rangsorának alsó 10%-ában
Egy főre jutó GDP (vásárlóerő paritáson, 2010)	24 505	15 833	34 845	11 919	nincs (kiv. Bp.)	minden megye (kiv. Bp. és Győr- Moson- Sopron)	13 megye (Nógrád, SzSzB, Békés, BAZ, Somogy, Bács-K., JNSZ, Baranya, Veszprém, Heves, Hajdú-B., Csongrád, Tolna)
Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (euró, 2010)	21 811	8 1058	17 902	6 123	nincs		

(Forrás: EUROSTAT)

Mozaikszerű, kistérségi területi egyenlőtlenségekre reagáló fejlesztéspolitika

Az új, 1990-es rendszerváltoztatás után megjelent területi egyenlőtlenségek legfontosabb jellemzője, hogy területileg a NUTS2-es szintnél jóval kisebb léptékűek, többnyire a megyék vagy a kistérségek szintjén jelentkeznek. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fejlesztési és felzárkóztatási beavatkozásokat is a NUTS2-es szintnél alacsonyabb területi szinteken célszerű végrehajtani. A magyar közigazgatás elmúlt években lezajlott reformja pedig (a helyi önkormányzatok, a járások, a megyék, és a központi állam közötti feladat- és forrásmegosztás újraszabályozásával) igazodott a területi egyenlőtlenségek jellegének megváltozásához, így létrejöttek azok a keretek is, amelyek a helyi és térségi fejlesztéspolitikát meghatározzák. Fejlesztéspolitikai szempontból a legfontosabb változás, hogy a megyék erős tervezési és területfejlesztési feladatköröket kaptak.

	GDP / fő (2010) (vásárlóerő paritáson)		BHÉ / fő (EUR, 2010)		Munkanélküliségi ráta (% , 2012)		
	megyék (NUTS3)	régiók (NUTS2)	megyék (NUTS3)	régiók (NUTS2)	megyék (NUTS3)	régiók (NUTS2)	leghátrányosabb helyzetű kistérségek
Legmagasabb és legalacsonyabb mo.-i érték különbsége (Bp. nélkül)	11 766	6 192	6 045	3 180	12,2	9,2	-
Legnagyobb negatív eltérés az EU átlagtól (%)	-70,76	-60,43	-83,14	-77,16	-7,1	-6,2	-34,3
Legnagyobb negatív eltérés az országos átlagtól (%)	-54,9	-38,95	-54,92	-38,95	-6,6	-5,7	-33

(Forrás: EUROSTAT, KSH)

Komplex térségi programok a helyi és térségi komparatív előnyök kihasználására

Az új, mozaikszerű területi egyenlőtlenségek megjelenése azt is jelenti, hogy tágabb tér nyílik az alulról jövő helyi és térségi kezdeményezések számára. A fejlesztéspolitika így a területi újraelosztás mellett erősebben koncentrál a helyi és térségi komparatív előnyök feltárására és mozgósítására. Magyarországon az EU 2020 stratégia céljai, és hozzájuk kapcsolódóan a Nemzet Reform Programban tett vállalások akkor érhetőek el, ha a NUTS2-esnél alacsonyabb területi szinten komplex programok segítik a helyi és térségi komparatív előnyök adta fejlesztési lehetőségeket.

A hazai területfejlesztés egyik legfontosabb kihívása a **helyi és térségi gazdasági rendszerek megerősítése**, az üzleti szereplők helyi szintű összekapcsolása, a helyi piacok, értékesítési és fogyasztási láncok megerősítése, a gazdasági erőforrások (jövedelmek, munkaerő, termékek) helyben való hasznosítása. Mindez nem nélkülözheti a gazdaság dualitásának oldását, a KKV-k megerősítését sem, ezáltal pedig a foglalkoztatás erősítését (ld. 3. és 8. tematikus cél szükségleteiben és eredményeiben).

Magyarország térségei túlnyomóan vidékiesek, városhálózata egypólusú

A városhálózat gazdasági szerepe kiemelkedő, itt a vállalkozások aktivitása országos átlag feletti, míg a munkanélküliség átlag alatt alakul. A közszolgáltatási és az infrastrukturális ellátottság, valamint az elérhetőségi viszonyok is kedvezőbbek az országos értékeknél. A magyar városhálózat szinte minden tagjára jellemző, hogy a városok jelentősebb gazdasági szerepkörökkel és kedvezőbb elérhetőségi paraméterekkel rendelkeznek, mint vidékies környékük. Ezért egyes szakpolitikai fejlesztések beavatkozási logikái számára a városok egységes földrajzi beavatkozási teret jelentenek (pl. városfejlesztés, közszolgáltatás-fejlesztés).

Az egyes városok között jelentősek lehetnek a társadalmi-gazdasági különbségek, elsősorban az egyes városhálózati hierarchia szinteken elhelyezkedő városok között, mindenekelőtt Budapest és a többi város között, de a nagyvárosok és kisvárosok között is. Ezeket a különbségeket a beavatkozási logikák kialakításában szintén figyelembe kell venni, különös tekintettel pl. a térségi gazdaságfejlesztést, a városi közlekedés fejlesztését.

A vidékies térségek (10 ezer fő alatti és/vagy 120 fő/km²-nél kisebb népsűrűségű települések) gazdasági szerepe jelentősen elmarad a városhálózatétól. A vállalkozási aktivitás messze átlag alatti, átlag feletti munkanélküliség mellett. E területeken a közszolgáltatások elérhetősége és a munkába járás feltételei is kedvezőtlenek. Nem meglepő, hogy e térségeket az elvándorlás és szociális problémák is sújtják. Az átlagosnál kisebb mértékű környezeti terhelés, kiemelkedő ökológiai szolgáltatásaik és táji értékeik viszont felértékelődő fejlesztési erőforrást képviselnek.

Vidékiek térségeink közös jellemzője, hogy gazdaságukban – természeti adottságaiknak köszönhetően – az agrárgazdaságnak hagyományosan erős a szerepe (e térségekben az agrárszektor az országos átlag közel kétszeresével [7,2%] részesedik a bruttó hozzáadott-értékből; AKI, 2011), de ez az utóbbi évtizedekben gyengül, illetve ingadozik. E jelenségből levezethető számos társadalmi, gazdasági, környezeti folyamat és az azokból adódó hiányok és potenciálok (ld. pl. fentebb), ezeken alapul a vidékfejlesztési szakpolitika beavatkozási logikája. A jövőben is a vidékfejlesztés lesz az egyedüli szakpolitika, amely a vidékiek térségeik egészére fókuszál, a vidékiek térségeket azonban számos egyéb fejlesztés is érinteni fogja.

A magyarországi vidékiek térségeik nem képeznek társadalmi-gazdasági szempontból homogén egységet, az egyes térségek és települések társadalmi-gazdasági fejlettsége között gyakran nagyon jelentősek a különbségek. A vidékiek tér nagy különbségei érthetőek, hiszen az ország területének szinte egésze vidékiek, és a lakosság csaknem fele él itt, így az ország egyes régiói közötti különbségek is markánsan megjelennek. A nagy különbségek miatt a magyarországi vidékiek térségeik egésze nem képezheti az egyes ágazatok beavatkozási terét (a vidékfejlesztés kivételével). A kiterjedés és a célcsoport nagysága nem jelent elégséges fókuszot több ágazati szakpolitikai fejlesztés térségi koncentrációjához. Ugyanakkor a vidékiek térségeik egyes hiányait és potenciáljait koncentráltan megjelenítő térségtípusokkal (pl. leghátrányosabb helyzetű térségek, folyóvölgyek, örökségekben gazdag térségek, Balaton térség) több ágazati fejlesztés is foglalkozik majd a vidékfejlesztési szakpolitika beavatkozásain túl. Az országos hatáskörű fejlesztésekből pedig a vidékiek térségeik is egyenlő eséllyel részesülhetnek a jövőben, ellentétben egyes korábbi fejlesztési gyakorlatokkal (pl. vállalkozásfejlesztés). Esetenként a vidéki kistelepülések preferenciát is élveznek (pl. bizonyos IKT fejlesztések).

	Regisztrált munkanélküliek aránya a lakónépességből (% , 2013. 2. negyedév)	Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (Ft, 2011)	Ezer főre jutó regisztrált társas vállalkozások száma (db, 2011)
Magyarország	4,74	1 969 813,32	59,75
Vidékiek települések	6,58	627 574,55	30,95
Városias települések	3,13	3 138 758,05	84,84

(Forrás: KSH, NAV, NMH)

Budapest térsége és a Közép-Magyarországi régió

Arány az országos értékből (Forrás: KSH, 2011)	Lakónépesség	GDP	K+F helyek idegen nyelvű cikkei	K+F létszám	A felsőoktatásban résztvevő hallgatók
Budapest	17,47%	37,91%	53,70%	58,28%	44,19%
Budapesti agglomeráció	25,77%	n.a.	n.a.	n.a.	48,25%
Közép-magyarországi régió	29,98%	48,68%	56,25%	63,38%	48,35%

Budapest Magyarország városhálózatának kitüntetett tagja, az egész ország térszerkezetét meghatározó csomópont. Országosan, de európai szinten is jelentős népességtömörülés és gazdasági pólus. A Budapest körüli agglomeráció erős népességnövekedéssel fejlődik, a város részévé téve a környező településeket, a tömeges napi ingázás körzetét 60-70 km-es távolságra növelve.

A fővárost és agglomerációját magában foglaló Közép-magyarországi régió európai szinten fejlett régióknak, a strukturális alapok felhasználása szempontjából fejlettebb régióknak minősül. A régióban rendkívüli népességi és gazdasági tömörülés figyelhető meg. Mindez az ország egészéből vonzza a munkavállalókat. A nagyszámú, családot alapító fiatal megtelepedése jelentős népesedési potenciált ad, egyben komoly kihívást jelent a közszolgáltatások iránti igények kielégítésében. A régió nemzetközi szinten is jelentős szerepet tölt be a magas színvonalú kulturális és tudományos élet, az örökségek (különösen kulturális), a felsőoktatás és a természettudományos kutatás-fejlesztés koncentrációjával. Magyarország közigazgatása erősen centralizált jellegű, ezért a központi közigazgatási tevékenységek és szolgáltatások jelentős arányban szintén a fővárost magában foglaló régióban jelentkeznek. Az említett ágazatok esetében olyannyira domináns a központi régió szerepe, hogy e régió területén megjelenő fejlesztések gyakran nem csak a régió gazdaságának és társadalmának, hanem az ország egészének hatékony fejlesztése érdekében szükségesek.

A régióon belül ugyanakkor jelentős belső különbségek vannak. Különösen az Ipoly mentén és a régió délkeleti részén, a társadalmi-gazdasági fejlettség paraméterei a környező kevésbé fejlett régióbeli célterület értékeihez hasonlóak.

Programterületen kívüli műveletek támogatása a Közép-magyarországi régió területén: Több SA-finanszírozású operatív program esetében releváns lehet az ún. programterületen kívüli műveletek támogatása is, a régió területén megvalósuló fejlesztések gyakran ugyanis az ország egész területét szolgálják. Az ilyen jellegű, a Közép-magyarországi régió területén megvalósuló fejlesztési projektek esetében vizsgálni és indokolni kell, hogy hatásuk kiterjed a kevésbé fejlett régióbeli célterületre is.

Megyei jogú városok

A megyei jogú városok képezik a városhálózat második legerősebb szintjét. Erősödő gazdasági szerepüket jelzi, hogy mind a működő vállalkozások arányát, mind a vállalkozások eredményességét tekintve meghaladják az országos és a városi átlagot. Bár a többi városhoz képest gazdasági szerepkörük erősödik, a főváros gazdasági dominanciáját nem képesek csökkenteni, ellensúlyozni. Ennek ellenére e városok többsége a befektetők és munkavállalók számára is vonzó, fejlődési potenciáljaik kihasználása térség-specifikus gazdasági profilok kialakításával fokozható.

Magyarország gazdasági-társadalmi fejlődésének fontos állomása lehetne, ha e városok közül néhány képes lenne a fővároshoz mérhető gazdasági szerepkörökre szert tenni. (Differenciálódásuk már most is figyelemreméltó: kiemelkednek közülük a népesebb, hagyományos felsőoktatási, és a megújuló ipari központok.) Ez megalapozhatna egy jelenleginél fenntarthatóbb, többpólusú magyar térszerkezetet, erősítve a magyar szellemi élet decentralizációját. Így Budapesttel és egymással egészséges versenyben fejlődhetnének regionális vagy akár országos, sőt nemzetközi szinten is jelentős véleményformáló alkotóműhelyek. Teljesítményük a gazdasági innováció és a kutatás-fejlesztés terén ugyanúgy megmutatkozhatna, mint a közszolgáltatásokban és a kulturális életben.

Társadalmi-gazdasági szempontból leghátrányosabb helyzetű térségek

A vidéki térségi problémák erősen koncentrálnak jelennek meg a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben (311/2007. kormányrendelettel kijelölve, 2014-ben megújul a lehatárolás). A leghátrányosabb helyzetű kistérségek (LHH térségek) települései szinte kivétel nélkül vidéki települések. Néhány LHH térséget korábban a szocialista iparosítás örökségeként ipari szerkezetváltozási kihívások is jellemeztek. Egyes vidékies településeken és térségekben relatív túlnépesedés alakult ki: kedvezőbb demográfiai folyamatok mellett rendkívül nagyarányú a munkanélküliség, és jellemzően magas a roma népesség aránya. A regisztrált munkanélküliek, a szociális segélyezettek és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek aránya magasan meghaladja az országos átlagot.

	Rendszeres szociális segélyben részesítettek aránya a lakónépességből (% , 2011)	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek aránya a lakónépességből (% , 2011)	Egy lakosra jutó évi nettó jövedelem (Ft, 2011)	Regisztrált munkanélküliek aránya a lakónépességből (% , 2013. 2. negyedév)
Magyarország	0,51	2,11	664 950,87	4,74
Vidékies települések	0,69	3,13	548 671,12	6,58
Leghátrányosabb helyzetű kistérségek	1,13	5,83	446 928,28	9,56

(Forrás: KSH, NAV, NMH)

A végrehajtási tapasztalatok és az értékelések azt mutatják, hogy az LHH-kban végrehajtott számos eddigi beavatkozás (preferencia és célirányos program) hatására e térségekbe fajlagosan az átlagosnál több támogatás érkezett, de a források nem érték el a kritikus tömeget a fejlesztési szükségletek és a hatékonyság szempontjából. Az LHH térségekben a piaci beruházások aránya elenyésző, így az uniós források meghatározó fontosságúak a fejlesztésükben. Az LHH-k célirányos fejlesztésére a 2007-13-as ciklusban kialakított módszertan megfelelő kiindulásul szolgál. A jövőben országosan koordinált és a helyi szereplők bevonásával és szakmai támogatásukkal kísért, ágazati forrásokat megmozgató integrált akciókra van szükség (a területi szereplők fejlesztései mellett). Az LHH-kban az adottságoknak megfelelő új munkahelyeket létrehozó fejlesztésekre (új piaci szereplők betelepülése, meglévő

vállalkozások fennmaradása, újak indítása), valamint a társadalmi célú gazdaság kiépülésének támogatására és a munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítésére van szükség. A foglalkoztathatóság és a vállalkozói aktivitás fokozása érdekében fejleszteni kell a humán tőkét (kétségfejlesztéssel, képzéssel). Az LHH-k problémája jelentős részben a tartós rászorultságban élőkkel kapcsolatos, így nem csak gazdasági, hanem szociális természetű is. Ezért a programokban meg kell jelennie a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, kiemelten a romák helyzetét javító elemeknek is. Javítandó az egészségügyi ellátás, korai fejlesztés, oktatás és szociális ellátás elérhetősége és színvonala, szükséges a közösségfejlesztés, a bizalmi tőke növelése, a lakhatási szegregáció oldása.

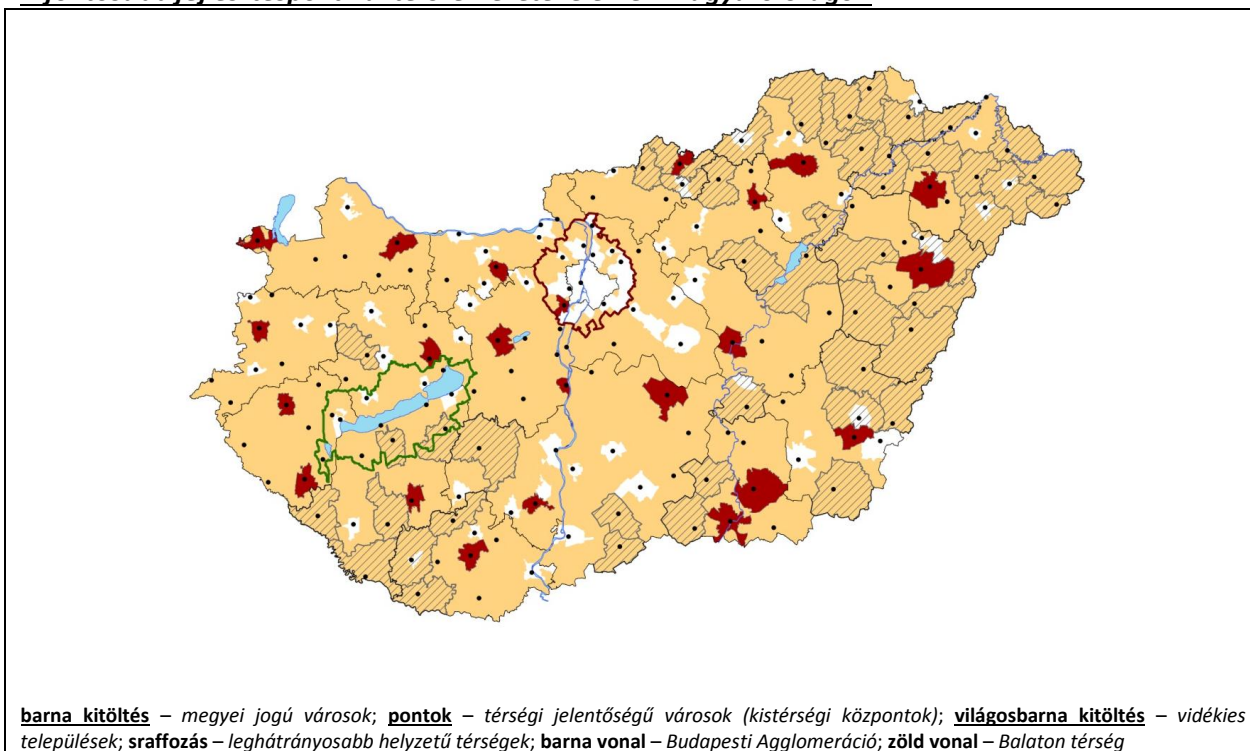
A Balaton térség

A vidékies Balaton térségben fekszik Közép-Európa legnagyobb édesvízű tava, amely egyik legfontosabb nemzeti természeti örökségünk. A térség kulturális örökségben is rendkívül gazdag. E törvényileg lehatárolt térség az ország legmarkánsabb funkcionális régiója, sajátos természeti és gazdasági egységet képez. A kiemelkedő táji értékekre épülő idegenforgalom és tájgazdálkodás dominálja a térség gazdaságát, amely a szezonális miatt sérülékeny. Az érzékeny környezeti viszonyok miatt a gazdasági fejlesztés lehetőségei behatároltak.

Természeti tényezők által meghatározott térségek

Térségileg integrált beavatkozásra van szükség a folyókhoz kapcsolódó tájgazdálkodási egységet alkotó (Duna, Tisza mente, különösen Tisza-tó térsége), illetve a különlegesen sérülékeny vízgazdálkodási adottságú vidékies jellegű térségeken (Homokhátság). Az eddigi fejlesztésekben alárendelt volt e térségek koordinált és integrált fejlesztéspolitikai kezelése, csökkentve a beavatkozások hatékonyságát.

A fontosabb fejlesztéspolitikai térszerkezeti elemek Magyarországon

1.2 A programok előzetes értékelésének vagy a Partnerségi Megállapodás előzetes értékelésének során tett főbb megállapítások összefoglalása, amennyiben utóbbi értékelést a tagállam saját kezdeményezésére végrehajtották

A Partnerségi Megállapodásra – összhangban a 1303/2013 EU rendelet 15. cikkében foglaltakkal – **előzetes (ex-ante) értékelés nem készült.** A programokra készült ex-ante értékelések a 1303/2013/EU rendelet 54.4. cikke alapján a palyazat.gov.hu honlapon a lakosság számára nyilvánosan elérhető lesz.

A programokra vonatkozó ex ante értékelés – a 1303/2013 EU rendelet 55.cikkében foglaltaknak megfelelően- az operatív programok tervezésével együtt, azokkal párhuzamosan készült. Az értékelés követte a tervezés fázisait, véleményezte, értékelési ajánlásokkal látta el a tervezői irányváltásokat, módosuló OP verziókat. Az ex-ante értékelők és a tervezők folyamatos kapcsolatban voltak egymással, a kommunikáció személyes egyeztetéseken és írott formában (elektronikus levél, ex ante jelentés verziók) zajlott.

A 2014–20-as programok ex-ante értékelési feladatait külső, független értékelő cégek végzik, kiválasztásuk közbeszerzési eljárás keretében zajlott. A különböző OP tématerületekért felelős ex ante értékelők mellett, őket módszertanokkal, biztosítva az ex ante, az értékelői megállapítások összehasonlíthatóságát. Az értékelési munka az Európai Bizottság ex ante értékelési módszertani útmutatója alapján zajlik, a módszertanok azonos értelmezéséért az értékelőket koordináló külön szakértői csapat felel. Az értékelési munka ütemezése az OP tervezés kezdete óta alkalmazkodik a tervezési menetrendhez.

Az ex ante értékelők a 1303/2013 EU rendelet 55.cikke szerinti elvárt feladataikat – a programok készülsége meghatározta keretek között- valamennyi részfeladatra vonatkozóan elvégezték. Felmérték az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiához való hozzájárulást, a programok belső koherenciáját, a programok célkitűzéseinek megfelelését az EU2020 célkitűzésekhez, az uniós jogszabályok adta kööttségekhez (pl. tematikus koncentrációs elvárások), a hazai stratégiákhoz, és a tervezett forráskerethez. Vizsgálták az indikátorok relevanciáját, egyértelműségét, célértékeit, a várható kimenetek eredményekhez való hozzájárulását, a támogatási forma indokoltóságát, a rendelkezésre álló adminisztratív kapacitásokat, a kedvezményezettre háruló adminisztrációs terheket, a monitoring és értékelési rendszerhez szükséges és tervezett adatokat, a teljesítmény-keretrendszer és a horizontális elvárásokat.

Az ex-ante értékelők részt vettek a programok társadalmi egyeztetésén, valamint a partnerségi észrevételek megválaszolásával foglalkozó munkacsoportokban is.

Az ex ante értékelők a stratégiai megfelelés vizsgálata során megállapították, hogy a programok tervezésének kezdeti szakaszában több ágazati stratégia kidolgozása halasztódott (pl. Nemzeti Közlekedési Stratégia, korai iskolaelhagyással kapcsolatos stratégia), más stratégiák esetében a Kormány általi elfogadás váratott magára: az ex ante értékelők javaslatot tettek a stratégiák mielőbbi elkészítésére, programokhoz való kapcsolódásuk erősítésére. Az értékelések összességében úgy találták, hogy a programok céljai illeszkednek a főbb releváns Európai Unió és hazai szakpolitikai stratégiai dokumentumokhoz, továbbá a Partnerségi Megállapodáshoz.

Az ex-ante értékelők a programok belső konzisztenciájának, a programok közötti koherenciának a vizsgálata során szinte minden program esetében szorgalmazták a programok beavatkozási logikájának erősítését, segítették lehatárolási kérdések megoldását, a célokhoz jobban illeszkedő kimeneti indikátorokat, eredményindikátorokat javasoltak.

Az ex ante értékelők elfogadták a tervezők elkötelezettségét arra vonatkozóan, hogy a következő programozási időszak fejlesztési forrásainak hangsúlyos része gazdaságfejlesztésre fordítódjon. Ugyanakkor egyértelművé tették, hogy a **Gazdaságfejlesztés és Innováció Operatív Program (GINOP)** az intézkedések sokrétűségéből és az OP méretéből adódóan jelentős végrehajtási kihívásokat hordoz: a GINOP egyszerre tervezi megteremteni a gazdaságfejlesztés infrastruktúrájának technológiai kereteit (IKT fejlesztések-új generációs szélessávú hálózatok rendelkezésre állásának biztosítása, inkubátor házak, klaszteresedés), javítani a finanszírozás feltételeit (pénzügyi eszközök és vissza nem térítendő támogatások a kis-és középvállalkozásoknak), erősíteni a kis és középvállalkozások (KKV) versenyképességét (K+F, vállalkozói kultúra és versenyképes tudás fejlesztése), és biztosítani a gazdaságfejlesztést segítő, megfelelő tudású munkaerőt (munkaerőpiaci kínálat javításának beavatkozásai).

Az ex ante értékelők a KKV-fejlesztések esetében elfogadták az iparági vagy vállalkozási életciklus alapján meghatározott beavatkozási fókusz elmaradását, azzal, hogy az a körültekintően kidolgozott Intelligens Szakosodási Stratégia keretében kerül egyértelműen meghatározásra.

Az ex ante értékelők a GINOP infokommunikációs fejlesztéseinek esetében korábban javasolták a többi prioritással való megfelelőbb lehatárolás szükségességét, a szinergiák megfelelő kihasználása érdekében, mely módosításokat a legutóbbi GINOP verzióban a tervezők megnyugtatóan rendezték.

Az ex ante értékelők OP célkitűzések és tervezett pénzügyi allokáció vizsgálata során mind a **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program**, mind az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program** és különösen a **Versenyképes Közép-magyarország Operatív Program** esetében rámutattak az OP tervezett beavatkozásai és korlátozott költségvetési kerete közti feszültségre, a források elaprózódásának veszélyére.

Az ex ante értékelők a **Terület-és Településfejlesztési Operatív Program** esetében a gazdaságfejlesztés és a turizmus GINOP-pal történő megfelelő lehatárolását javasolták, valamint felhívták a figyelmet a tervezett OP-végrehajtás koordinációs kihívásaira és a beavatkozások fókuszáltságának szükségességére. A legutóbbi OP verzió egyértelmű előrelépést jelent a vitás kérdések megoldásában.

Az ex-ante értékelők az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program**, és a **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program** esetében kiemelték a szakaszolandó projektekből fakadó kötöttségek, tervezési feladatok fontosságát. Ráirányították a figyelmet fontos infrastruktúrafejlesztési szükségletekre is, amelynek megfelelően a térségi közútfejlesztések témája újra hangsúlyt kaphatott az IKOP keretében.

A Magyar Halászati OP esetében az ex-ante folyamat a többi OP-hoz képest később indult, így az értékelői vélemény egyelőre azt állapította meg, hogy a MAHOP tervezői a partnerség elvének betartására a tervezési folyamat teljes időtartama során maximális gondot fordítottak. Ennek keretében az ex-ante értékelő az üléseken előadásokat, képzéseket is tartott a partnerek kapacitásépítésének támogatása érdekében több témában, többek között:

- a résztvevők feltérképezésének és elemzésének módszertanáról (stakeholder mapping és stakeholder analysis),
- a SWOT elemzés módszertanáról,
- az EU 2020 új stratégiai, értékelési és monitoring elvárásairól,
- az értékelési tervről
- és az ex-ante értékeléssel kapcsolatos tudnivalókról.

A Vidékfejlesztési Program ex-ante értékelésének egyik legfontosabb megállapítása, hogy a területi különbségekre való fókuszálás, ami az országos prioritások léptékében megvalósul, nem jelenik meg a VP intézkedésekben, ezen a téren erősebb kapcsolódás is indokolt lenne. Ugyanakkor a VP jelentős szemléletváltást mutat, egyes szakterületeken komoly előrelépés történik (pl. alprogramok - REL), továbbá a beavatkozási logika a legtöbb esetben jól kidolgozott, a szükségletekhez kapcsolódnak az intézkedések, azonban egyes esetekben nem követhető megfelelően a probléma feltárásától a kitűzött cél azonosításáig. Az OP-k (TOP, KEHOP, GINOP, EFOP) és a VP közötti lehatárolás megfelelő, azonban célszerű lenne a kapcsolódó OP-kat prioritásonként is megjeleníteni.

Az értékelők javaslatai eredményeként a gyengeségek kapcsolódása a fejlesztési szükségletekhez, a fókuszterületek kapcsolódása az azonosított szükségletekhez, valamint a szükségletek megvalósulása szempontjából megfelelő fejlesztési célok és feladatok kialakítása és az összhang az ex-ante értékelők megállapításai következtében számottevően javult.

Az ex-ante értékelők a főbb megállapításaikat minden program tekintetében workshopon is megosztották a tervezők és az érintett partnerekkel, amely jelentősen javította a programok tartalmát és a programozási dokumentumok közötti koherenciát.

1.3 A kiválasztott tematikus célkitűzések, valamint minden egyes kiválasztott tematikus célkitűzés esetében az egyes ESB alapok tekintetében várható eredmények összefoglalása

Jelen fejezet két megközelítésben ismerteti a helyzetértékelés (ld. 1.1. fejezet) alapján kijelölhető fejlesztéseket és a tőlük elvárható eredményeket:

- Az 1.3.1-es alfejezet a magyar nemzeti fejlesztési elképzelésekből kiindulva, a magyar nemzeti fejlesztési elképzelések uniós szintű törekvéseit közvetlenül támogató elemeit mutatja be.
- Az 1.3.2-es fejezet pedig a Partnerségi Megállapodásra vonatkozó uniós módszertani elvárásoknak megfelelően az EU egyes tematikus célkitűzései szerint részletezi a fejlesztéseket.

1.3.1 A fejlesztések és elvárt eredményeik a fő nemzeti fejlesztési prioritások mentén

Nemzeti prioritások az uniós célkitűzések megvalósításában

Az uniós fejlesztési erőforrások magyarországi felhasználásának céljai és eredményei minden esetben kimutathatóan hozzá kell, hogy járuljanak az időszak EU szintű céljaihoz (Európa 2020 Stratégia és a 11 tematikus cél). E magyarországi hozzájárulás meghatározásában, az uniós finanszírozás hazai beavatkozások céljainak és elvárt eredményeinek az azonosításában természetesen a magyar nemzeti fejlesztési célkitűzések jelentik a fő vezérfonalat.

A következőkben ezért áttekintésre kerülnek – az 1.1.2-es fejezetben már röviden bemutatott – magyar nemzeti fejlesztési elképzelések az uniós fejlesztési célkitűzések tükrében. Be lesznek mutatva, hogy az OFTK-ban meghatározott középtávú nemzeti prioritásokat és az azokat összefűző átfogó célt (*fenntartható, magas hozzá adott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés*) követő magyarországi fejlesztések hogyan tudják szolgálni az EU 2020-as célkitűzéseinek megvalósulását, továbbá az egyes fő nemzeti fejlesztési prioritások azon beavatkozásait és eredményeit, amelyek közvetlenül támogatják az uniós törekvéseket, ezért elérésükre uniós források igénybe vehetők. (Az itt meghatározott hangsúlyokat és eredményeket – a Partnerségi Megállapodásra vonatkozó uniós szintű módszertani elvárásoknak megfelelően – az EU 11 tematikus célkitűzése szerint kategorizálva részletezzük az 1.3.2-es fejezetben.)

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 1: A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása

Cél egy európai szinten versenyképes, továbbra is nagy foglalkoztatási kapacitású, jelenleginél magasabb és javuló innovációs potenciállal rendelkező KKV szektor megteremtése. Ezt szolgálja a hazai **KKV-k komplex fejlesztése**, melynek során a KKV-k gazdag eszközkészletből válogatnak, vállalkozói igényeik szerint. Ezek között megtalálható a finanszírozás, telephelyfejlesztés, a belföldi és exportpiacokra jutás támogatása, az eszközbeszerzés és technológiaváltás, a finanszírozási segítség, a tanácsadás és képzés, valamint KFI tevékenységük támogatása, innovációs aktivitásuk növelése. Fontos, hogy egyes szektorokban alakuljanak ki olyan hazai KKV hálózatok, amelyek az európai piacnak is tényezői, illetve az európai jelentőségű klasztereknek legyenek hazai KKV partnerei is. Fontos továbbá a KKV-k és a nagyvállalkozások közötti kapcsolatok megerősítése, hogy a KKV-k eredményesen váljanak beszállítókká, és e tevékenységeikben is kerüljön előtérbe az innováció, a termékfejlesztés.

A vállalati szektor fejlesztését erős ágazati és területi fókuszok orientálják, mindenekelőtt a globális ellátási láncokhoz csatlakozva működő ágazatok (pl. autó- és járműipar, elektronikai iparágak, gyógyszeripar), valamint olyan nemzetstratégiai ágazatok, mint a tudásgazdaság, az egészséggazdaság, valamint az agrár- és élelmiszergazdaság (e kiemelt ágazatok körét külön értékelő és döntési mechanizmusok azonosítják a tervezés későbbi fázisában).

Az **agrárgazdaság** szintén jelentős növekedési potenciált hordoz. Az ágazat fő célja a mezőgazdasági agrár- és élelmiszeripari, erdőgazdálkodási termékek hozzáadott értékének növelése, amely a vidéki térségekben a foglalkoztatás bővüléséhez is vezethet. E téren fontos a termelés diverzifikációja és a technológia modernizációja, valamint a vállalkozások együttműködésének erősítése. Az agrárgazdasági ágazatok megújuló energetikai potenciáljának nagyobb arányú kihasználása szintén jelentősen javíthatja hazánk versenyképességét.

A hazai gazdasági növekedés további hajtóereje a **KFI tevékenységek** KKV szektoron túlmutató élénkítése. A KFI tevékenységek támogatása a **tudás előállítását**, a **tudás felhasználását** és a **tudás áramlását** egyaránt fejleszti. Kiemelt cél a szűk keresztmetszetként azonosított kutatói és infrastrukturális **kapacitások erősítése**, a kutatóhelyek és a vállalati szféra **együttműködésének ösztönzése**, valamint az erőteljesebb kapcsolódás az uniós és nemzetközi együttműködési programokhoz.

A gazdasági növekedést többpólusú specializált fejlesztésekkel is segíteni kell (pl. intelligens szakosodási stratégia mentén), különösen egyes **nagyvárosok térségében** és a **Balaton** sajátos turisztikai profilú térségi gazdaságában (e kiemelt térségi beavatkozásokat külön értékelő és döntési mechanizmusok azonosítják tematikusan és földrajzilag).

A **kiemelkedő növekedési potenciállal rendelkező IKT ágazat** fejlődése a gazdaság egészének versenyképességére is jelentős pozitív tovaryűrő hatásokat generál, ezért az infokommunikációs technológiákhoz való megfelelő körű és minőségű hozzáférés is fontos szerepet játszik a tudásintenzív gazdasági növekedés elősegítésében. Kiemelt cél a digitális írástudás javítása a lakosság körében, nem csak a foglalkoztatási esélyek javítása, hanem a GDP-növekedés szempontjából is.

A **közigazgatás fejlesztésével** sokat lehet tenni mindenekelőtt a vállalkozások versenyképességéért, hiszen az adminisztráció hatékonyságának fokozása, az adminisztrációs terhek csökkentése a vállalkozók és a munkaerőpiac teljesítményét ugrásszerűen növelheti. Ugyanakkor e téma átszövi az összes nemzeti prioritást is, kihat például a központi állami és helyi szintű társadalmi hátrány csökkentésére és a népesedési folyamatok kedvező irányú befolyásolására. A „Jó Kormányzás” kialakítása jegyében kezdeményezett fejlesztések ezért támogatják az adminisztráció hatékonyságát, az adminisztratív terhek csökkentését, a közigazgatási szolgáltatások hozzáférését és a szolgáltató szemlélet erősítését.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 2: A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)

A gazdasági növekedés együtt kell, hogy járjon a foglalkoztatás gyors és nagyarányú bővülésével. Hosszú távon a gazdasági növekedést támogató magas foglalkoztatottság, alacsony eltartotti ráta és magas jövedelmi színvonal kívánatos, és ezért már középtávon is tenni kell.

A gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez szükséges a **munkaerő iránti kereslet** növelése az általános gazdaságpolitikai környezet alakításával, valamint a gazdaságfejlesztést szolgáló támogatások munkahelyteremtést ösztönző felhasználásával. A munkaerőpiac kínálati oldalán szükséges a kínálat mennyiségi és minőségi növelése. Ehhez az első lépést az aktivitás növelése jelenti, ami mindenekelőtt a foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzetű és alacsony munkaerő-piaci részvétellel jellemezhető csoportok (köztük az alacsony iskolai végzettségűek, a fiatalok, az idősebb munkavállalók, a romák, a kisgyermekes szülők) munkára ösztönzésével, képességeinek és készségeinek javításával, munkába állásának segítésével érhető el, minőségi, személyre szabott munkaerőpiaci szolgáltatásokkal. A megváltozott munkaképességűek magas arányát az egészségmegőrzési, valamint a megromlott egészség eredményes és hatékony helyreállítására vonatkozó lehetőségek megteremtése csökkenti hosszú távon (ez szükségessé teszi az egészségügyi ellátórendszerek fejlesztését is). Kiemelt figyelmet indokolt fordítani a fiatalokra, akiket a globális válság okozta, Európa-szerte érezhető foglalkoztatási problémák legnagyobb mértékben sújtottak.

A munkaerő versenyképességének javításához elengedhetetlen a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő **szakképzési rendszer**, különös tekintettel a duális szakképzés fejlesztésére. A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzési rendszer a jövő generációk és a munkavállalási korúak tudásának és kompetenciáinak fejlesztéséhez, a gazdasági és társadalmi változásokhoz való alkalmazkodásuk segítéséhez egyaránt szükséges.

A **közfoglalkoztatásban** résztvevők foglalkoztathatóságának javítása érdekében szükséges a közfoglalkoztatást kiegészítő aktiválási elemek (képzés, munkaerőpiaci szolgáltatások) erősítése. A **szakmák közötti mobilitást** a képzések és átképzések, a munkavállalók **földrajzi mobilitását** a lakhatási és a közlekedési lehetőségek bővítése támogatja.

A magasan képzett, magas hozzáadott értéket előállító, termelékeny és kreatív munkaerő-utánpótlásában nagy szerepe van az **oktatási rendszernek**, folyamatos rendelkezésre állásának biztosításában pedig az **egészségügyi ellátórendszernek**. Az oktatási rendszer infrastrukturális és humán erőforrás fejlesztése a mindenkori munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelni képes, az ehhez szükséges készségekkel rendelkező munkavállalók képzését szolgálja.

Az agrárfejlesztésben a modernizáció és a foglalkoztatási potenciál erősítése egyenrangúan fontos, tekintve, hogy még mindig kiemelkedő az ágazat szerepe a vidéki térségek foglalkoztatásában.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 3: Energia- és erőforráshatékonyság növelése

Magyarország jelentős energiaimportja és az előregedett hazai épületállomány, az épületgépészeti eszközök alacsony energiahatékonysága miatt az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások alkalmazásának növelése az ellátásbiztonságra és a klímavédelemre irányuló nemzeti és EU 2020 célkitűzések megvalósításának legfontosabb tényezői. Általuk a közszféra, a vállalkozások és a lakosság **energiahatékonysága, a fosszilis energiaforrások felhasználása csökken**, jelentős környezetvédelmi és fenntarthatósági hasznokat vonnak maguk után. Az **épületenergetikai korszerűsítések** növelik az építőipari szektor kapacitáskihasználtságát és ez által élénkítik a gazdaságot és a foglalkoztatottságot. A technológia-intenzív **megújuló energia-hasznosítás**, hatékony nyersanyagforrás-felhasználás és az egyéb környezetvédelmi technológiák alkalmazása az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság ösztönzése mellett egyben a gazdasági innovációt is segíti.

Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások alkalmazása a zölds gazdaság-fejlesztés fontos területei is egyben. A **zölds gazdaság** erősítésének szintén meghatározó tényezője kell, hogy legyen az öko-innováció és a környezetvédelmi technológiák fejlesztése.

Az energiahatékonyságot és az erőforrások védelmét egyaránt támogatja a **klímaváltozási folyamatok megelőzését és negatív hatásainak csökkentését szolgáló új szemlélet bevezetése**. A klímaváltozással fokozódó környezeti kockázatokra különösen a **vízgazdálkodásnak**, az agráriumnak, a katasztrófavédelemnek és a településfejlesztésnek kell felkészülnie.

A megkezdett **hulladékkezelési, ivóvízminőség-javítási és szennyvízkezelési infrastrukturális beruházásokat** folytatni kell egyrészt az uniós előírásoknak való megfelelés, másrészt a hatékonyabb, erőforrás-takarékos gazdaság megteremtése, az **újrahasznosítás** és újra-használat bővítése érdekében. Ezen környezetvédelmi infrastrukturális, valamint vízgazdálkodási, természetvédelmi és agrár-környezetvédelmi fejlesztések is hozzájárulnak a legfontosabb természeti erőforrásaink, a vizeink, a talajok és biológiai sokféleség állapotának javításához.

A közlekedési ágazat korszerűsítése jelentősen hozzájárulhat az energiafelhasználás csökkentéséhez és a széndioxid kibocsátás csökkentésén keresztül a természeti erőforrások védelméhez, valamint a klímaváltozás mérsékléséhez. Ezért a prioritás tárgykörébe tartozik az energiahatékony és fenntartható infrastrukturális hálózatok, kiemelten a **fenntartható közlekedési rendszerek** kialakítása. A vállalkozások piacra jutása és az eredményes befektetés-ösztönzés és a tranzitjövödelmek növelése érdekében is **fejlesztetni kell közlekedési hálózatunkat**, fel kell számolni a hazánkon átmenő európai jelentőségű hálózati elemek szűk keresztmetszeteit. Mindezt a közlekedés okozta környezeti terhelés és energiafelhasználás minimalizálásával, a hatékony és környezetbarát közlekedési módok terjedésének fokozásával együtt kell elérni. A közlekedés másik fontos funkciója a **rendszeres munkába járás** és a munkavállalók földrajzi mobilitásának támogatása. Különösen a városi és elővárosi közösségi közlekedés, valamint a vasúti közlekedési folyosók fejlesztésével.

Az energetikai hálózatok fejlesztése a megújuló energiafelhasználás és az energiahatékonyság növelésének alapfeltételeként szintén hozzájárul az erőforrás-hatékony gazdaság kialakításához.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 4: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése

A szegénység és a társadalmi integrációs kihívások, valamint a gazdasági növekedés egymással szoros kölcsönhatásban vannak, ezért a **társadalmi integráció** kiemelt fejlesztési iránya a 2014-2020 közötti időszaknak.

Az integráció fontos eszköze a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkába állásának és jövedelemtermelő képességének megteremtése, amely egyrészt a foglalkoztatásuk növelésén és munkavállalási lehetőségeik bővítésén keresztül valósítható meg. A foglalkoztatást szolgáló második nemzeti prioritás ezért rengeteget tesz a társadalmi integrációért is. Ugyanakkor külön célirányos beavatkozásokkal kell biztosítani a legelesettebb társadalmi csoportok foglalkoztathatóságának kialakítását, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű – köztük roma – fiatalok hozzáféréseinek biztosítására az Ifjúsági Garancia támogatásaihoz. Továbbá az adottságaikra tekintettel levő munkavállalási lehetőségekkel fokozatosan lehetővé kell tenni, hogy megfelelő esélyekkel megjelenhessenek a munkaerőpiacon.

A kihívásokra válaszul **fejlesztetni kell a társadalmi együttélés ellátórendszerét**, a szolidáris, cselekvőképes helyi közösségeket, valamint a társadalmi együttélés erősítését szolgáló eszközöket.

Segíteni kell a **szegregált élethelyzetekben élők felzárkózását**. Biztosítani kell a minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés lehetőségét. A kulturális és szabadidős lehetőségek fejlesztése hozzájárul az e tevékenységekben rejlő társadalmi integrációs lehetőségek kiaknázásához és az egészségtudatos társadalom létrejöttéhez.

A **szegénység generációkon át történő átöröklődésének megakadályozását, a társadalmi mobilitást** támogatják a gyermekekre irányuló legkorábbi életkortól tervezett programok, gyermekvédelmi, valamint oktatási fejlesztések. A társadalmi hátránykompenzáció egyik legfontosabb eszköze és szükséges feltétele az oktatásban való egyenlő esélyű részvétel. A **korai iskolaelhagyás megakadályozása** és a második esély típusú programok egyaránt csökkentik a munkaerőpiacon kívül rekedők számát, ezzel hozzájárulva az Ifjúsági Garancia célkitűzéseéhez. A köznevelésnek és a nem formális képzésnek kiemelt szerepe van a korai iskolaelhagyás megelőzésében. A felsőoktatás fejlesztése, a hozzáférés növelése és minőségi javítása nem csak a társadalmi integrációnak, hanem a gazdasági növekedésnek és a nemzetközi versenyképesség megalapozásának is feltétele.

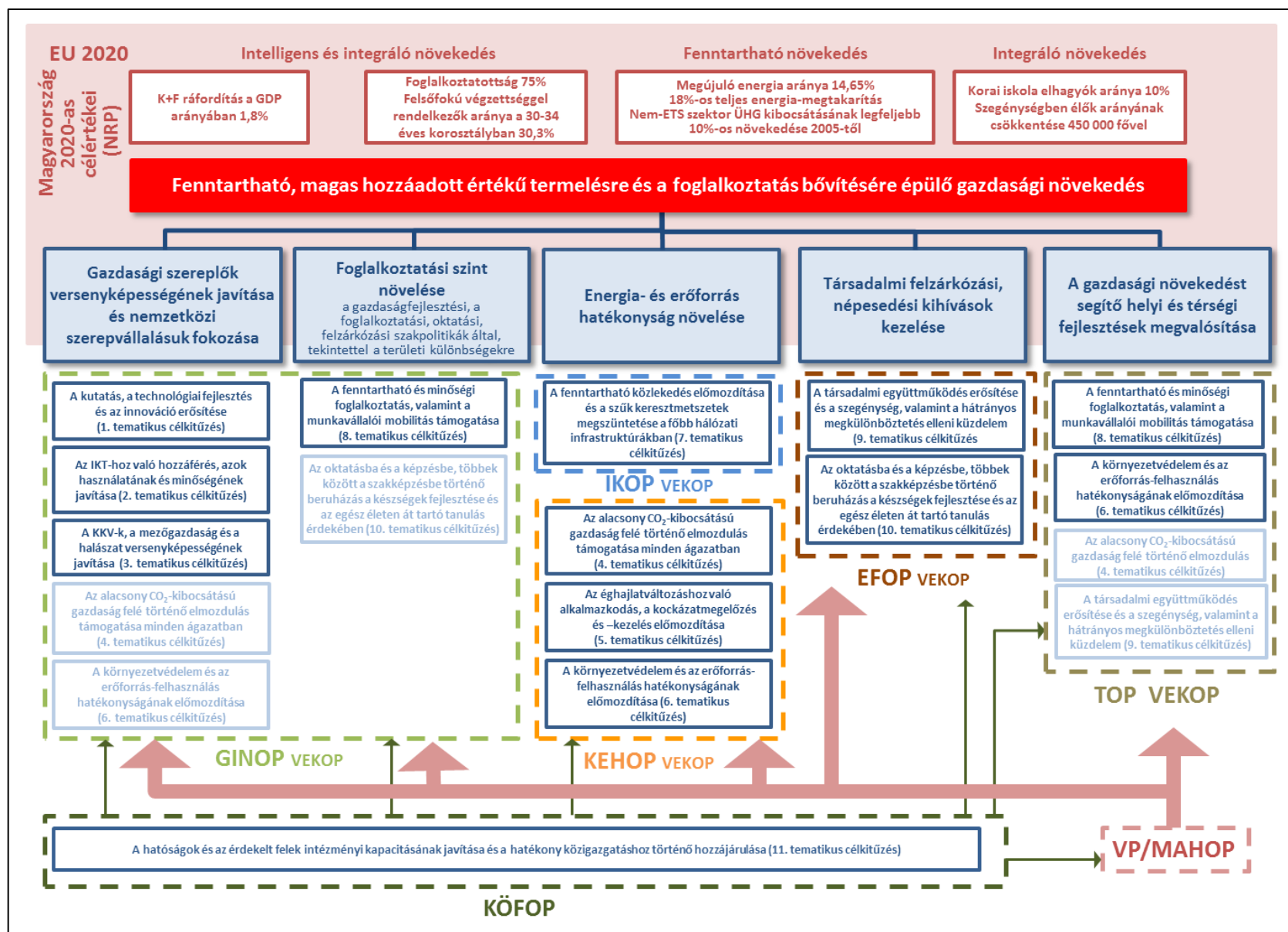
A család döntő szerepet kaphat a szegénység átöröklésének visszaszorításában és a tudatos közösségi lét kialakításában, de a **családi minták** befolyásolják a **népesedési kihívásokat** is. A **népesedési kihívások** kezelése azért is szükséges, mert hosszú távon komoly munkaerőpiaci problémákhoz vezethetnek, amely problémák ellen rövid- és középtávon tenni kell. A családi élet megerősödéséhez a fejlesztéspolitika egyrészt gyermek- és családbarát humán szolgáltatási környezet és települési, rekreációs infrastruktúrák megteremtésével járulhat hozzá. Másrészt a gyermekszegénység visszaszorítása, a nagycsaládosok szegénységi kockázatának csökkentése is kedvező választ adhat a népesedési kihívásokra. (A demográfiai válság másik jelensége a szélesedő idős generációk jelenléte. Az ebből fakadó fejlesztési igényeket szintén támogatják a családbarát fejlesztési megközelítések.) A **minőségi közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés** érdekében javul a szolgáltatások elérhetősége az elmaradott térségekben, s azon belül elsősorban a szegregált településrészekben, javul a közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás minősége és csökken a munkaerő hiánya, illetve hatékonyabbá válik az ellátások megszervezése, például a megkezdett kitalogási folyamat folytatásával.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 5: A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

A versenyképesség mellett a gazdaságfejlesztés másik dimenziója az **ország helyi és térségi gazdasági rendszereinek megerősítése**. A gazdaság szervezéssel és támogatásokkal fokozni kell a térségi gazdasági szereplők közötti együttműködést, ki kell alakítani a térségi piacokat (város-vidék kapcsolatok), a térségeken belüli termelői-fogyasztói kapcsolatokat. A jövedelmek minél nagyobb arányban a térségen belül hasznosuljanak, és minél jobban elosztva a **helyi foglalkoztatást** növeljék. A helyi gazdaság foglalkoztatási lehetőséget kínálhat a munkaerőpiacról kiszorult rétegek számára is. A térségek tárják fel belső növekedési potenciáljukat, alakuljanak ki helyi termékek és azok láncolatai, egymás versenyképességét erősítő hálózati együttműködések a térségek gazdasági szereplői között. A biomassa alapú megújuló energiahasznosítás is döntően decentralizáltan, térségi szinten szervezve és közösségi alapon folyjon.

A városokat alkalmassá kell tenni arra, hogy térségük gazdaságának szervezőivé váljanak. A **gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatást szolgáló városfejlesztési megoldásokat** kell alkalmazni. A településfejlesztés segítse a városok vonzerejének erősítését a befektetési lehetőségek bővítésével, a munkába járás megkönnyítésével, a turisztikai teljesítmény növelésével, a leromlott területek gazdasági, fizikai és társadalmi megújításával. A vidékies térségek helyi gazdaságfejlesztésében fontos szerepet kap a **vidékfejlesztés és a halgazdálkodás** fejlesztése is.

Magyarország 2014–2020-as uniós forrásfelhasználásának célrendszere: a nemzeti és a közösségi célkitűzések kapcsolata, valamint az operatív programok struktúrája

1.3.2 A fejlesztések és elvárt eredményeik az EU tematikus célkitűzései mentén

EU TEMATIKUS CÉL 1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése

Célkitűzések: A fő cél a KFI együttműködések elterjesztése és a kiválóság felkarolása (a tudásáramlás, a tudásfelhasználás és a tudásbázisok erősítésével), az agrár-vidékfejlesztésben az innovációk elterjesztése az ágazat vállalkozásaiban.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek, az 1. (KFI) tematikus célkitűzés elérését szolgáló támogatások illeszkednek az S3 stratégiákhoz:

- A KKV szektor kiaknázatlan KFI lehetőségeinek ösztönzése, elsősorban a KKV-k ilyen célú forrásszűkösségének kezelésére, beleértve a célirányos pénzügyi eszközök bevezetését is.
- A vállalkozások kockázati tőkéhez való hozzáféréseinek javítása, az induló vállalkozásokat kockázati tőke befogadására előkészítő környezet megteremtésével¹⁵.
- A szűk keresztmetszektént azonosított K+F infrastrukturális kapacitás erősítése, kutatói utánpótlás biztosítása.
- Stratégiai együttműködések célirányos intézményfejlesztésre (technológiai központok) és különösen K+F projektek megvalósítására, elsősorban a KKV-k, a hazai és nemzetközi nagyvállalkozások, a K+F központok és a felsőoktatás közötti együttműködések ösztönzése érdekében.
- A hazai vállalkozások és kutatóhelyek lehető leggyorsabb és legintenzívebb bekapcsolása az európai uniós, Duna Régiós és nemzetközi együttműködési programokba, a nemzetközi szinten is jelentős kutatói bázisok létrejöttének, fejlődésének elősegítése kutatóintézeti kiválóság erősítése révén.
- A kiegyenlített területi fejlődést szolgáló többpólusú specializált KFI tevékenység, az együttműködések, a hálózatosodás ösztönzése az intelligens szakosodási stratégia mentén.
- Budapestnek és vonzáskörzetének, mint az ország egyetlen nemzetközileg is jelentős innovációs térségének a fejlesztése.
- Az agrárágazat KFI lemaradásának csökkentése, célzott KFI támogatásokkal (pénzügyi eszközzel is), valamint EIP típusú innovációs együttműködésekkel (beleértve a képzéseket is).

Szinergia más tematikus célokkal: Mivel ma már a K+F tevékenység meghatározó része infokommunikációs alapú, így az IKT fejlesztés (2-es tematikus cél) egyértelműen hozzájárul a KFI potenciál javításához. A 10. tematikus cél (oktatás) felsőoktatási törekvéseivel kölcsönösen támogatják egymást. A vállalkozások KFI tevékenységének támogatásával, a KKV-k innovációs aktivitásának növelésével pedig hozzájárul a KKV-szektor komplex fejlesztéséhez (3-as tematikus célkitűzés).

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: Az EUDRS keretén belül a kutatási, az oktatási intézmények és a vállalkozások között kialakított klaszterek és hálózatok ("triple helix", hármasspirál-modell) hozzájárulnak a partnerségek globális versenyképességéhez, többek között a makroregionális intelligens szakosodási stratégiák segítségével.

NRP vállalások: A nemzetgazdasági K+F ráfordítások GDP-hez viszonyított arányát 1,8%-ra növelő NRP vállalás (ld. 1.1.3-es fejezet) teljesítéséhez részben a 2014-2020-as programozási időszak forrásainak felhasználása is hozzájárul.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • Innovatív mikro- és kisvállalkozások tartós fejlődését elősegítő üzleti környezet és a tudásközpontokhoz kapcsolódó inkubációs tevékenység. • Nagyvállalkozások által gerjesztett értékláncok jelennek meg vagy megerősödnek, a vállalkozások, de különösen a KKV-k KFI tevékenységének fokozása érdekében. • Az erős, technológiailag felkészült, a nagyvállalkozások köre számára beszállítani képes/innovatív

¹⁵ A pénzügyi eszközöket alkalmazó támogatások elindítását megelőzően a vonatkozó piaci hiányokról mélyelemzéseket kell lefolytatni (ún. *gap analíziseket*), és a pénzügyi eszközök paramétereit ennek megfelelően kell kialakítani.

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
	<p>KKV-k száma jelentősen nő.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kutatói infrastruktúra jelentős mértékű megújulása (legalább egy kutatási nagyberendezés és kapcsolódó infrastruktúra, pl. ELI). • A világszínvonalú és nemzetközi együttműködésekben aktív, kritikus tömegű tudást koncentráló műhelyek száma a 6 kevésbé fejlett régió területén nő. • A vállalkozások és állami kutatóhelyek, egyetemek közötti együttműködésben működő intézmények, ipari K+F központok száma nő. • A hazai vállalkozások és kutatóhelyek részvétele az EU-s KFI programokban jelentős mértékű növekedést mutat. • Erősödő vállalati KFI tevékenység az önálló pénzügyi alap eredményeként, a KFI tematikus célhoz kapcsolódó támogatások pénzügyi eszközeinek fokozott alkalmazása révén (kiemelten K+F intenzív KKV-k, innovatív start-up és spin-off vállalkozások).
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • Az agrárgazdasági K+F műhelyek, vállalkozások és tudásközvetítők közhasznú innovációs együttműködéseinek növekedése (EIP csoportokban). • Növekszik a KFI eredmények gyakorlatba történő átültetését szolgáló képzésekkel és szaktanácsadással elért gazdálkodói kör - különös tekintettel a gazdálkodói csoportokra, valamint vidéki lakosságra.

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
GINOP	A GINOP a KFI fejlesztésekért első helyen felelős operatív program.
VP	KFI együttműködések az EIP hálózat keretében, kutató és gazdálkodó szervezetek bevonásával.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 2: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása

Célkitűzések: Fő cél az IKT szolgáltatások elterjesztése minden szférában.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- Megfelelő IKT hozzáférést biztosító infrastruktúra fejlesztése és a közösségi hozzáférés erősítése, a területi egyenlőtlenségek oldása és fókuszálás a leghátrányosabb helyzetű térségekre.
- Nagysebességű NGA / NGN szélessávú hálózatok fejlesztése a GAP analízis, mapping által is indokolható esetekben (ún. fehér településeken, piaci kudarc esetén).
- IKT iparág termelékenységének növelése és finanszírozási helyzetének javítása.
- Az e-gazdaság fejlődésének előmozdítása, informatizálás.
- A közszféra hálózati infrastruktúrájának javítása.

Szinergia más tematikus célokkal: Fontos hangsúlyozni, hogy az infokommunikációs fejlesztéseknek nem csak gazdasági vetületük van, hanem gyakorlatilag valamennyi tematikus cél eléréséhez hozzájárulnak. Az EU Digitális Menetrend céljai az ágazat teljes vertikumát átfogják, és ezekhez a célkitűzésekhez kapcsolódnak a magyar infokommunikációs 2014-2020-as stratégiai elképzelések is. Szoros kapcsolatban van a 10. tematikus céllal (digitális írástudás fejlesztése) és a 11. tematikus céllal (e-közigazgatás) is.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: A nagysebességű internet lefedettség növelése a Duna Régióban.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • A high-tech és IKT ipar-, szoftver- és szolgáltatásfejlesztés területén az exportképes KKV-k gazdasági szerepvállalásának növekedése. • Digitális gazdaság fejlődése, amely megnyilvánul a humán / vezetői ismeretek, képességek növekedése, elektronikus szolgáltatások igénybevételi aránya, folyamatok informatizáltsági aránya, vállalatirányítás, e-kereskedelem és IT biztonság terén. • Közszféra informatikai fejlesztését kiszolgáló háttér-infrastruktúrák minőségi és mennyiségi kapacitásai javulnak (hálózati infrastruktúrák). • Kiterjed a 30 MBPS sávszélesség feletti internetezést lehetővé tevő NGA / NGN szélessávú infrastruktúra, a háztartások jelentős része pedig 100 MBPS sávszélességű kapcsolaton fog internetezni. • Fejlődik az IKT szektor és e-gazdasági fejlesztések finanszírozási helyzete (tőkeellátottság), célzott

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
	pénzügyi eszközökkel.

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program:	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
GINOP	A digitális gazdaság és az IKT szektor vállalkozásainak fejlesztése, szélessávú hálózatok

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása

Célkitűzések: Fő cél a hazai KKV-k versenyképességének javítása innovatív, hozzáadott érték növelő és exportpotenciállal rendelkező fejlesztések támogatásán keresztül¹⁶, emellett az agrár- és élelmiszeripari termelés hozzáadott értékének növelése.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- Vállalkozószellem és attitűd javítása szemléletformálással, képzéssel, valamint pozitív példák és gyakorlatok terjesztésén és inkubátorházak fejlesztésén keresztül, ez a vállalkozói hajlandóság növelését és az önfoglalkoztatás terjedését szolgálja.
- Az üzleti infrastruktúra (pl. ipari parkok, logisztikai központok) elérhetőségének és színvonalának javítása jobb kihasználtságuk érdekében, figyelemmel az S3 kapcsolatokra és az ipari ökoszisztéma megoldásokra (új infrastruktúrák csak kivételesen).
- Nem K+I tevékenységhez köthető innovatív fejlesztések esetében kapacitásbővítés támogatása, amennyiben az a termék és szolgáltatáspaletta bővítését vagy új piacokra lépést segíti, emellett a támogatott KKV növekedési és vagy exportpotenciállal bír.¹⁷
- K+I tevékenységhez köthető fejlesztések esetében kulcstechnológiákra épülő megoldások kifejlesztéséhez szükséges infrastruktúra és kutatói kapacitás kialakítása, a termékesítés és a nagy nemzetközi kutatói hálózatokba történő csatlakozás vagy nagyobb szerepvállalás ösztönzése, illetve a hálózatos együttműködések és a nemzetközi kutatási infrastruktúra használatának elősegítése a cél.
- A vállalkozások hálózatosodásának ösztönzése és elmélyítése, a beszállítói kapcsolatok körének bővítése a nagyvállalati szektorral, továbbá magas hozzáadott értékű exporttevékenységük fejlesztése, különösen a növekedési zónákban, oldva ezzel a gazdasági dualitást. A hálózatosodást szolgáló turisztikai desztináció-menedzsment fejlesztése.
- A finanszírozási forrásokhoz való hozzájutás elősegítése és a forráshoz jutáshoz történő hozzáférhetőség javítása pénzügyi eszközök segítségével a klasszikus gazdaságélénkítési gyakorlatot követve a termelékenység és üzleti hatékonyság fokozásának legfontosabb, így legnagyobb forrásallokációval rendelkező eszköze KKV-szektor fejlesztését illetően a 2014-2020-a költségvetési időszakban.¹⁸
- Mezőgazdasági vállalkozások finanszírozhatóságának javítása pénzügyi eszközök alkalmazásával is.
- Agrár- és halgazdálkodás diverzifikációja (az ágazatokon belül és kívül).
- Agrár- és halgazdálkodás, élelmiszeripar támogatásával az ágazati innováció ösztönzése.
- Agrár- és halgazdálkodási, élelmiszeripari termelés technológiai modernizációja.
- Az agrár- és halgazdasági vállalkozások hazai és nemzetközi piaci pozícióinak erősítése érdekében a horizontális és vertikális együttműködések fejlesztése, termelői csoportok ösztönzése.
- A fiatal gazdálkodók speciális eszközökkel történő, komplex támogatása.
- A kistermelők rövid ellátási láncban való részvételének támogatása.

¹⁶ A KKV támogatási formák (pénzügyi eszközök és vissza nem térítendő támogatások) kialakításának alapelveit ld. az 1.1.3-as fejezetben.

¹⁷ A kiemelt ágazatokat és fejlesztéseiket hatásvizsgálattal megalapozott és az S3 stratégiákkal koherens ágazati programok is azonosíthatják.

¹⁸ A pénzügyi eszközöket alkalmazó támogatások elindítását megelőzően a vonatkozó piaci hiányokról mélyelemzéseket kell lefolytatni (ún. *gap analíziseket*), és a pénzügyi eszközök paramétereit ennek megfelelően kell kialakítani.

- A víztakarékos öntözéses gazdálkodás fejlesztés a termelésbiztonság javításáért, az 1305/2013 EMVA rendelet 46. cikkével és a VGT-vel összhangban.¹⁹

A 3. tematikus cél alatt futó fejlesztések horizontális szempontja a munkahelyteremtés, ezért a foglalkoztatás bővítése minden releváns vállalkozásfejlesztési támogatással szemben elvárás. Emellett a vállalkozások számára elérhetővé kell tenni olyan célirányos eszköz- és infrastruktúrafejlesztési támogatásokat is, amelyek kifejezetten a foglalkoztatási kapacitásbővülést szolgálják.

Szinergia más tematikus célokkal: Fontos hangsúlyozni, hogy a KKV-k versenyképességének fejlesztése hozzájárulhat és kölcsönösen segítheti a KFI (1. tematikus cél), az infokommunikációs (2. tematikus cél), az energetikai (4. tematikus cél) és a foglalkoztatási (8. tematikus cél) célkitűzéseket. A korszerűbb technológiák és termelési rendszerek hozzájárulnak az erőforrások kíméléséhez is, általában is, de különösen az agrár- és erdészeti szektorban (4., 5. és 6. tematikus cél). A tematikus cél fejlesztéseinek munkahelyteremtő hatását is ki kell emelni.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: Az EUDRS keretében létrehozott klaszterek és hálózatok javítják a kis- és középvállalkozások integrálódását a versenyképes vállalkozási hálózatokba és a térség nagyvállalatainak beszállítói láncba. A makroregionális logisztikai láncokba beintegrálódott multimodális csomópontok fejlesztése megszünteti a fenntartható növekedés szűk keresztmetszeit és javítja a fejlődési potenciálokhoz igazított infrastruktúrafejlesztés hatékonyságát.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • Növekszik az üzleti infrastruktúrát igénybe vevő KKV-k száma (az infrastruktúrák magasabb minőségű és szélesebb körű szolgáltatásokat nyújtanak), emiatt a növekedési vagy export potenciállal rendelkező KKV-k termék- és szolgáltatáspaletta bővül, versenyképességük pedig javul. • Erősödik a KKV-k jelenléte a vállalkozások együttműködésében, nemzetközi, termelési és kutatási hálózatokban, klaszterekben, hozzájárulva a gazdaság dualitásának oldásához, a nemzetközi gazdasági és technológiai trendekből fakadó változásokhoz gyorsabban alkalmazkodni képes rugalmas termelési szerkezet jön létre a gazdaságban (élénkülő együttműködések, desztináció-menedzsment a turizmusban). A kis- és középvállalkozások által előállított bruttó hozzáadott érték közelíti az EU27 átlagot, ami szintén csökkenti a gazdaság dualitásának mértékét, részesedésük az exportban növekszik, a meglévő beszállítói láncok bővülnek és új termelési vagy kutatási láncok telepednek meg. • A KKV-k jelenleginél szélesebb köre számára elérhetőek külső források (pénzügyi eszközök, különösen JEREMIE program folytatása), csökkentve a nagyvállalkozásoktól való lemaradásukat e téren. • Pénzügyi eszközök élénkítik a KKV-k és a nagyvállalkozások közötti együttműködést is (beszállítói lánc). • A 2007-2013-as időszakhoz képest jelentősen több munkahely létesül a vállalkozásfejlesztési támogatások eredményeként, melyek hosszú távon is fenntarthatóak maradnak a versenyképességi hátrányok lebontását követően. • Alulreprezentált vállalkozói csoportok (pl. fiatalok, nők, romák, elmaradott térségekben élők, alulképzettek) helyzete jelentősen javul. • Szemléletformálás, képzés, mentorhálózat és tapasztalatszerzési lehetőségek révén nő a növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások száma, fokozódik a vállalkozói hajlandóság, javul a vállalkozói szellem, több és életképesebb KKV alakul és működik, terjed az önfoglalkoztatás.
• EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • Hatékony, versenyképes agrárgazdasági vállalkozások köre bővül. • Az agrárvállalkozásokban a pénzügyi eszközök használatának növekedése. • Agrártermékek hozzáadott értékének növekedése. • A vertikális és horizontális együttműködésekben részt vevők arányának növekedése. • Az agrárgazdasági vállalkozások üzleti készségének, szakismeretének javítása. • Agrárgazdasági vállalkozások innovációja fokozódik EMVA támogatásokon keresztül. • Emelkedik a mezőgazdasági vállalkozásokban foglalkoztatottak száma. • Növekszik a fiatal gazdák aránya a teljes agrárvállalkozói körben. • Rövid ellátási láncokban résztvevők számának növekedése és a láncokban elért jövedelmezőség javul.

¹⁹ Az öntözött terület növelése a kiépített vízgazdálkodási infrastruktúra keretein belül támogatott, elsősorban a létező infrastruktúra rekonstrukciójával, uniós környezeti előírások mellett, a 1305/2013/EU rendelet 46. cikkének rendelkezéseivel összhangban. Földrajzilag ott lehetséges, ahol a gazdálkodók fejlesztéséig folyamatos egységben funkcionál a térségi vízgazdálkodás, ill. ahol az egység a klímaadaptációs vízgazdálkodási (ld. TC5 alatt) fejlesztések által a jövőben alakul ki.

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
	<ul style="list-style-type: none"> A víztakarékos öntözésen keresztül, ill. az öntözött területek növekedésével erősödik a termelés- és jövedelembiztonság, a mezőgazdaság klímaváltozással szembeni ellenállóképessége. A víztakarékosságot szolgáló mezőgazdasági, erdészeti és agráripari beruházások eredményeként a termelők számára nő a jövedelembiztonság és költséghatékonyság. Az agrárvállalkozások fenti versenyképességi támogatásainak keretében a vállalkozások informatikai ellátottsága nő. A kockázatkezelési eszközöknek köszönhetően nő az agrárvállalkozások jövedelembiztonsága.
ETHA	<ul style="list-style-type: none"> A teljes kibocsátásból a magasabb hozzáadott értékű halgazdálkodási termékek aránya nő. Haltermelés és -fogyasztás arányának növekedése az élelmiszertermelésben és a fogyasztásban. Versenyképes, innovatív, diverzifikált, multifunkcionális halgazdaságok elterjedése. Innováción alapuló műveletek számának növekedése a halgazdálkodásban a versenyképesség elősegítése érdekében. Versenyképes vállalkozások száma nő a halgazdálkodási ágazatban

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
GINOP	A GINOP a KKV versenyképességének javításáért első helyen felelős operatív program.
VP	A VP elsősorban a mezőgazdasági termelés versenyképességének, a termékek elsődleges feldolgozásának, és a mezőgazdasági termelés diverzifikációjának támogatásáért felelős program.
MAHOP	A MAHOP a halgazdálkodási ágazat versenyképességének javításáért felelős operatív program.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban

Célkitűzések: A fő cél az ország épületenergetikai színvonalának jelentős emelése (elsősorban az energiahatékonyság növelésével) és a megújuló energiák alkalmazásának növelése. Az agrárvidékfejlesztésben az agrármelléktermékek energetikai hasznosításának jelentős bővítése.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- A megújuló energiaforrások – elsősorban lokális és térségi – alkalmazását fokozni kell a hő-, fűtés- és villamosenergia-termelés terén, valamint a közlekedésben egyaránt. Elsősorban a geotermális és biomassza adottságok alkalmazására koncentrálni, nem veszélyeztetve a biztonságos élelmiszerellátást (célzott szántóföldi biomassza-előállítás támogatása nem tervezett), a biodiverzitást és a talajok termőképességének megőrzését (erózió, tápanyag- és vízháztartás szempontjából), lehetőség szerint a kapcsolt hő és villamos energiatermelés lehetőségének kihasználásával.
- A megújuló energia-hasznosítás előmozdítása érdekében a technológiai kutatás-fejlesztést támogató demonstrációs projektek megvalósítása, 2. és 3. generációs bioüzemanyagok piacra jutásának elősegítése.
- Az épületállomány (köz- és lakóépületek, non-profit szektor) energiahatékonyságának javítása. A távhő rendszerek korszerűsítésével az energiahatékonyság javítása, törekedve a megújuló energiák alkalmazására is (része lehet városfejlesztésnek is ld. 6. tematikus cél).
- KKV energetikai fejlesztések a versenyképesség fokozására, illetve a megújuló energiaforrások alkalmazásának fokozására a vállalkozások saját energiaigényének kielégítésére (a 3. tematikus célhoz is kapcsolódik)²⁰.
- A villamosenergia-hálózat fejlesztése a tárolókapacitások és intelligens megoldások terén, lehetővé téve a megújuló energiaforrások fokozottabb alkalmazását és támogatva az energiahatékonyság növelését.
- Az épületenergetikai és a vállalkozásoknak nyújtott támogatások jelentős része pénzügyi eszközökre (kamattámogatás, garancia, kedvezményes hitel, tőkealap) épül, elsősorban a középtávon (5-10 év) belül megtérülő fejlesztéseknél.²¹

²⁰ A vállalkozások energetikai fejlesztésében részletesen fel kell tárni a célcsoport igényeit a támogatási rendszer elindítását megelőzően.

²¹ Az energetikai pénzügyi eszközök célcsoportjainak igényeit a támogatási rendszer elindítását megelőzően részletesen fel kell tárni.

- Kisléptékű városi közlekedés fejlesztése, pl. közlekedési infrastruktúra elemek, multimodális módváltó csomópontok, kerékpáros kapcsolatok, járműpark modernizálás, utazásszervezési, utastájékoztatói rendszerek kiépítése, közlekedésbiztonsági fejlesztések, szemléletformáló akciók (stratégiai megalapozási szükségleteit ld. a TC7 városi közlekedési eredményeinél).
- A tudatos, takarékos fogyasztói szokások elfogadottságának és mindennapi alkalmazásának növelése a lakosság és a vállalkozások körében.
- Vidéki településeken a helyben keletkezett közösségi biomassza hasznosításának, a közösségi létesítmények energiahatékonyság-javításának elterjesztése.
- Az agrár, erdészeti, élelmiszeripari energiafelhasználásban a termelőeszközök és mezőgazdasági épületek energiahatékonyságának növelése, valamint a megújuló energiák arányának növelése.
- A mezőgazdasági melléktermékek energiatermelésben való hasznosításának jobb kihasználása, mind célirányosan, mind a szállítási, tárolási körülmények javításakor (lehetőleg a gazdák együttműködésben), valamint hulladék- és állattartó telepek biogáz termelése révén.
- Az üvegházhatású gázok megkötésének fokozása érdekében az erdőterület további növelése.
- Az állati hulladékok környezetvédelmi szempontok szerinti kezelésének támogatása.

Szinergia más tematikus célokkal: Az energiahatékonyság növelése a vállalkozások és a lakosság költségeinek csökkentéséhez is jelentősen hozzájárul, így növekedhetnek a fogyasztásra és beruházásokra fordítható összegek, versenyképesebb lesz a gazdaság. **A vállalkozások, köztük a mezőgazdasági vállalkozások energetikai fejlesztései közvetlenül szolgálják a 3. tematikus célkitűzést is (KKV versenyképesség).** Az épületek energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások alkalmazása nagyarányú foglalkoztatás-bővülést is lehetővé tesz (a 8. tematikus célhoz kapcsolódóan). Az energetikai fejlesztések hozzájárulnak a környezeti állapot javításához és a levegőtisztaság védelméhez, az erőforrás-takarékos gazdasághoz, így támogatva a 6. tematikus célt. A klímavédelemhez ugyanakkor a 8. tematikus cél keretében a helyi gazdaság erősítése, a szállítási utak rövidítése, illetve az KFI erősítése az 1. tematikus cél alatt is hozzájárul. A városi közlekedés fejlesztése pedig a CO₂ és károsanyag-kibocsátás csökkentés mellett a közlekedési ágazat szűk keresztmetszeteinek felszámolásához is hozzájárul.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: Az intelligens hálózatok makroregionális szintű fejlesztése segíti az elektromos hálózatokban a kiegyenlítő kapacitások integrációját, a megújuló energiák fokozottabb alkalmazása érdekében.

NRP vállalások: Az Európa 2020 stratégia keretében a klíma és energia területén kitűzött magyar célkitűzések eléréséhez elengedhetetlenek a 2014-2020-as időszak forrásai. A vállalások teljesítésében az uniós források szerepe azért nem kizárólagos, azt hazai finanszírozási ösztönzők és szabályozások is segítik (pl. a kötelező átvételi rendszer nyújtotta támogatás, kötelező üzemanyag bekeverési arány). Az uniós közlekedésfejlesztések hozzájárulása a vállalásokhoz (ld. TC 7 eredmények alatt) ugyan nem lehet ennyire jelentős, de nem elhanyagolható a fokozódó közösségi és fenntartható városi közlekedési teljesítmény, valamint a közlekedési eszközök modernizációja (ld. a 7. TC), továbbá a 2. és 3. generációs bioüzemanyagokkal kapcsolatos fejlesztések szerepe (ld. 4. TC).

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
KA	<ul style="list-style-type: none"> • A megújuló energiaforrásokból előállított hő- és villamos energia növelése, elsősorban a geotermális energia, biomassza, illetve a napenergia hasznosításával. • Az energiatakarékosságot és a megújuló energiaforrások fokozott alkalmazását segítő energetikai rendszerek (kisléptékű tárolókapacitások, intelligens hálózatok) fejlesztése. • Az energia megtakarítás növelése elsősorban az épületek energiafelhasználásának csökkentésével. • A CO₂ kibocsátás csökkentése az energiahatékonyság növelésével és a megújuló energiaforrások alkalmazásával (különösen épületenergetika: magán- és középületek, önkormányzati épületek, távfűtő rendszerek). • Energiatudatos társadalom megteremtése érdekében a szemléletformálási programokon keresztül az energiafogyasztók jelentős részének (lakosság, vállalati döntéshozó, munkavállaló) elérése. • Sikeres demonstrációs energetikai projektek tapasztalatai megjelennek az energia modernizációjában. • Elterjednek a 2. és 3. generációs bioüzemanyagok
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • Térségi és települési léptékű beavatkozások segítik a megújuló energia közösségi alapú hasznosítását

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
	<p>és az energia-hatékonyság növelését.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Javul a vállalkozások technológiai és épületenergetikai energiahatékonysága. • Pénzügyi eszközök kiterjedt alkalmazása segíti az energetikai fejlesztések gazdasági fenntarthatóságát. • A városrészi integrált fejlesztések részeként megvalósuló kisléptékű fenntartható városi közlekedésfejlesztések következtében a fenntartható közlekedés CO₂ kibocsátása csökken.
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdasági, élelmiszeripari energiahatékonyság javul. • Kiterjed a megújuló energiaforrások lokális alkalmazása a mezőgazdaságban és a vidéki kistelepüléseken (geotermikus energia, biomassza, biogáz). • Gyarapodik a klímaváltozás megelőzését segítő, alkalmazkodó képes fajtakból álló erdőterület. • Mezőgazdasági infrastruktúrák (épületek) energetikai hatékonysága javul. • A helyi nyersanyagbázist jelentő melléktermékekre épülő közösségi, térségi szintű, alapvetően a helyi igényeket kiszolgáló, gazdaságon belüli hőenergiát szolgáltató biomassza erőművek számának gyarapodása. • A mezőgazdasági vállalkozások energia hatékonyság növekedésével hosszú távon csökkennek a termelési költségek, ez hozzájárul az ágazat foglalkoztatási szintjének megtartásához és bővüléséhez. • Nő a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő állati hulladékok tárolására alkalmas infrastruktúra aránya.
ETHA	<ul style="list-style-type: none"> • Az energia hatékony és megújuló energiaforrásra alapozott akvakultúra vállalkozások száma nő

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
KEHOP	<i>A KEHOP az energetikai fejlesztésekért első helyen felelős operatív program. A KA és az ERFA által finanszírozott energetikai fejlesztések összehangolt végrehajtásáról a végrehajtási intézményrendszer célzott eljárásokkal gondoskodik, amely lehetővé teszi a vissza nem térítendő támogatások és a pénzügyi eszközök kombinációját, valamint a helyi és a nemzeti szinten tervezett beruházások együttes koordinációját, továbbá – pozitív gazdasági hatások kiaknázását elősegítendő – az egymásra épülő beruházási elemek (gyártás, alapanyag-előállítás, szállítás, felhasználás stb.) összehangolását.</i>
GINOP	Vállalkozások energetikai fejlesztései, beleértve a pénzügyi eszközök alkalmazását.
TOP	Környezetbarát közlekedési rendszerek fejlesztése és a fenntartható közösségi mobilitás elősegítése, Kisléptékű fenntartható városi közlekedés és illetve az önkormányzati energetikai fejlesztések.
VP	Mezőgazdasági és élelmiszer-feldolgozó vállalkozások energetikai fejlesztése, vidéki települések lokális megújuló közösségi energetikai fejlesztése, erdőszűltségek növekedése.
MAHOP	Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrásokra való áttérés elterjesztése a halgazdálkodásban

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és – kezelés előmozdítása

Célkitűzések: A fejlesztések központjában a rendkívüli helyzetekre való megelőző felkészülés áll. A fő cél az árvízvédelmi biztonság fokozása és a többcélú, integrált területi vízgazdálkodás kialakítása, valamint az agrár-vidékfejlesztésben a mezőgazdaság alkalmazkodóképességének fejlesztése.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- Az árvízvédelmi rendszerek fejlesztése a szélsőséges vízjárás és csapadékviszonyokhoz alkalmazkodva, a VGT és a VKI céljait is támogatva, a VTT keretein belül lehetővé téve a hullámtéren kívüli víztározást is. A tervezett beruházások a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben rögzített intézkedéseket, természetes megoldásokat is tartalmaznak, ezáltal hozzájárulnak az alapvetően ökológiai szemléletű Víz Keretirányelv végrehajtásához is.
- A vízi létesítmények többcélú rekonstrukciója a komplex vízgazdálkodás jegyében (pl. belvízelvezető csatornák rendszerének modernizációja a vízelvezetés és mederben történő víztározás megvalósításával), különösen a víztározási lehetőségek, a sík- és dombvidéki sajátosságok szem előtt tartásával (az arra alkalmas területeken az öntözési lehetőségekre is tekintettel).
- A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megalapozásához nélkülözhetetlen tudásbázis megteremtése, természeti katasztrófákra vonatkozó kockázatbecslési gyakorlat elterjesztése, monitoring rendszerek kialakítása.
- A katasztrófavédelem eszközeinek és felkészülési terveinek alkalmazása a szélsőséges természeti eseményekre, a fokozódó környezetbiztonsági kockázatokra.

- Az agrárszféra számára kulcsfontosságú a víztakarékos agrotechnológia, a klímaváltozáshoz, a helyi adottságokhoz jobban alkalmazkodó gazdálkodási módok elterjedésének ösztönzése.
- A gazdálkodók körében a víz visszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás elterjedése.
- Kockázatkezelési eszközök bevezetése, bővítése, kiterjesztése a mezőgazdaságban.
- A kedvezőtlen éghajlati események elleni védekezésre szolgáló beruházások támogatása.
- A városi alkalmazkodást integrált, többcélú településfejlesztési akciók támogatják, amelyeknek szerves része a klíma-adaptáció infrastrukturális és közszolgáltatási elemeinek fejlesztése is, de nem elsősorban erre irányulnak. Leírásukat ld. a 6. tematikus cél alatt.

Szinergia más tematikus célokkal: A munkaigényes vízügyi beruházásokhoz jelentős foglalkoztatási hatás is társul (kapcsolódnak a 8. tematikus célhoz). Az agrárgazdaságban a korszerű vízgazdálkodási és öntözési rendszerek által elérhető termelésbiztonság növekedési és diverzifikációs lehetőségek a versenyképességet és a foglalkoztatási potenciált is erősítik (kapcsolódva a 3. és 8. tematikus célhoz). (A 6. és 5. cél közötti kölcsönkapcsolatok leírását ld. a 6. tematikus célnál.)

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: Árvízvédelmi létesítmények vízgyűjtő szinten összehangolt és optimalizált tervezése, működtetése az EUDRS keretében, a fokozott árvíz kockázatok elleni védelem és a hatékonyabb üzemeltetés érdekében. Az operatív árvízi védekezés és a polgári védelmi hatóságok együttműködésének kibővítése.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
KA	<ul style="list-style-type: none"> • A köztulajdonban álló vízgazdálkodási és árvízvédelmi művek (meglévők és újak) felkészültek a klímaváltozás miatt fokozottabbá váló szélsőséges vízjárásra a 2050-ig várható kockázatok alapján. • VTT folytatása és tervszerű, ökológiai célokat is támogató működtetésének elindítása. • Klímaváltozást és hatásait modellező tervezési és monitoring rendszer működik. • A vízgazdálkodási beavatkozások révén visszatartható víz mennyisége növekszik. • A közsféra és a katasztrófavédelem infrastruktúrája felkészült az éghajlatváltozás tendenciáinak és a rendkívüli időjárási események előrejelzésére, a kockázatok értékelésére, valamint a rendkívüli helyzetek tervezett kezelésére.
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • A klímaadaptív erdészeti módszerekkel, talaj- és vízgazdálkodási beavatkozásokkal jó környezeti állapotba hozott területek, erdők kiterjedése nő. • A kedvezőtlen éghajlati események elleni védekezésre szolgáló eszközök elterjedése nő, ezáltal csökken a kedvezőtlen éghajlati események a mezőgazdaságban okozott károk gyakorisága és nagysága. • A víz visszatartás, a vízkészleteinkkel való fenntartható gazdálkodás hozzájárul a vízminőség javulásához.

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
KEHOP	A KEHOP a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásért első helyen felelős operatív program.
VP	Gazdálkodói vízgazdálkodás, klímaváltozáshoz alkalmazkodó mező- és erdőgazdálkodás.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 6: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása

Célkitűzések: A fejlesztések központjában a víziközmű fejlesztések, és ez által a Víz Keretirányelvnek való megfelelés, a hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztése, valamint a városi környezet fejlesztése áll. Agrár- és vidékfejlesztési vonatkozásban az agrár-környezetvédelem megerősítése.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- Az EU Víz Keretirányelvével összhangban a víztestek jó állapotának elérését szolgáló fejlesztések.
- A szennyvízkezelés (beleértve a szennyvíziszap kezelését is) további fejlesztése, és az ivóvíz minőségi problémák visszaszorítása.
- A hulladékgyűjtés, különösen a szelektív gyűjtés rendszerének fejlesztése.
- Élőhely védelem és zöld infrastruktúra fókuszált, mintaértékű fejlesztése, különös tekintettel a klímaváltozás hatásaira.

- A lakosság és a vállalkozások, gazdálkodók környezettudatosságának fokozása, környezetügyi tudásközpontok és ismertségük fejlesztése.
- Klímabarát, családbarát és a gazdaságfejlesztést, az egészséges környezetet, a környezeti és épített örökség védelmét és a barnamezős területek hasznosítását szolgáló települési környezet és infrastruktúrák kialakítása (zöld infrastruktúra fejlesztési lehetőségekre is figyelemmel), várostérségi szinten integráltan kezelve (ld. 3.1.3. fejezet).
- Nemzetközi és országos jelentőségű természeti és kulturális örökség védelme, bemutathatóságának és hasznosításának fejlesztése, hálózati és térségi szempontokkal.
- A különböző talajdegradációs folyamatok (talajerózió, elsavanyodás, talajtömörödés) hatásainak csökkentése, illetve a talaj szervesanyag-készletének növelését és víztározó képességeinek javítását célzó intézkedések kiterjesztése.
- A gazdálkodók természet közeli földhasználatának, a táji adottságokhoz illő gazdálkodásnak, a genetikai erőforrások megőrzésének támogatása. A helyi adottságokhoz adaptálódott haszonnövény és haszonállat fajok és fajták fokozottabb alkalmazása.
- Az agrárkörnyezet- és az ökológiai gazdálkodás támogatása, Natura 2000 és Víz Keretirányelv előírásainak teljesítését szolgáló mezőgazdasági/erdészeti kötelezettségekből fakadó hátrányok kompenzálása.
- A biodiverzitás fokozása érdekében már működő agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetvédelmi intézkedések továbbfejlesztése (AKG esetén pl. választható előírások segítségével területi adottságokhoz kapcsolható előírás-csomagok bevezetésével, erdészeti genetikai erőforrások megőrzése).
- Az agrárgazdaság és élelmiszer-feldolgozás erőforrás-felhasználásának javítását szolgáló technológiák támogatása (víz, nyersanyag, hulladék).

Szinergia más tematikus célokkal: A hulladékhasznosítás fejlesztései támogatják a kis- és középvállalkozások versenyképességét, valamint a foglalkoztatást, hozzájárulva a 3. és a 8. tematikus cél eredményeihez is. A környezetvédelmet támogatja a környezetbiztonság és a vízgazdálkodás, míg a természet- és agrárkörnyezet gazdálkodási és erdő-környezetvédelmi fejlesztéseknek klímaadaptációs szerepe is van: kölcsönösen támogatják egymást a 6. és 5. tematikus cél intézkedései. Az agrárium természeti alapjainak megőrzése hatékonyan szolgálja a mezőgazdaság versenyképességet (3. tematikus cél). A természetvédelem és a városi környezetfejlesztés turisztikai hatásai is fontosak (3. és 8. tematikus célt érintően). Az agrár-környezetvédelmi fejlesztések (EMVA) a belső koherenciát erősítik az ivóvíz és a vizek jó állapotának elérésében (KA fejlesztések).

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: A vízgyűjtő szintű vízminőség-védelmi korai figyelmeztető és monitoring rendszerek magyar elemeinek kialakítása az EUDRS keretében. A vízellátás és a hulladékgazdálkodás terén a biztonságos és fenntartható közszolgáltatások, fejlettebb infrastruktúra megvalósítása, illetve működése. Az EUDRS keretein belül felállított aktív turisztikai hálózatok biztosítják a turisztikai infrastruktúra és a vonzerők hatékony és koordinált fejlesztését oly módon, hogy mobilizálják a régió lehetőségeit a globális és európai turisztikai piacon keletkező szükségletek jobb kihasználására.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
KA	<ul style="list-style-type: none"> • Szelektív gyűjtésbe bevont háztartások aránya és a feldolgozott hulladék mennyisége nő. • Az ivóvízminőség-javító program lezárása, ezáltal az EU-s és hazai határértékeknek megfelelő minőségű közüzemi ivóvíz-szolgáltatás országos megvalósítása. • A 2000 lakosegyenértéknél nagyobb településeken, agglomerációkban a szennyvízkezelés megoldása a derogációs határidő figyelembevételével. • Kiterjedt és minőségében javul a vízminőség monitoring rendszer.
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • A természetvédelmi helyzet javítása és a degradált ökoszisztémák helyreállítása a hazai Natura 2000 hálózat további részein, különösen zöld infrastruktúra megoldásokkal. • Az egészséges környezet, a gazdaság, a családok, a klímaadaptáció szempontját kiszolgáló integrált és fenntartható városfejlesztési akciók eredményeként javul a települési életminőség megítélése. • Környezetvédelmi szemléletformálás hatására a környezettudatosság elveinek ismertsége és elfogadottsága javul. • A természeti és kulturális örökségek bemutathatósága javul, országos hálózati és térségi (Balaton)

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
	koordinációban is, mindez kiterjedtebb turisztikai hasznosításukat is lehetővé teszi.
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • A Natura 2000 területek fenntartását biztosító művelés, az agrár-környezetgazdálkodás és erdő-környezetvédelmi intézkedések továbbfejlesztése célirányos, sajátos környezetvédelmi szükségleteken alapuló előírások segítségével, továbbá az ökológiai gazdálkodás területarányának növelése összhangban a Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervvel és a biodiverzitás védelmével. • A talajdegradáció megelőzését, mérséklését szolgáló földhasználat és erdőgazdálkodás elterjesztése. • A vidéki térségek környezeti és kulturális értékeit közösségi és turisztikai célokra hasznosító projektek elterjedése (kapcsolódva az országos hálózati és térségi fejlesztésekhez). • Növényi és állati genetikai erőforrások megőrzése.
ETHA	<ul style="list-style-type: none"> • Környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra formák támogatása környezetgazdálkodási program keretében. • Akvakultúrában a víztakarékos technológiákat elősegítő beruházások és innovációk számának növekedése. • Az ökológiai szemléletű beruházások számának növekedése a felszíni vizeken.

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
KEHOP	A KEHOP a környezeti infrastrukturális fejlesztésekért első helyen felelős operatív program.
TOP	Települési környezet városi térségi szinten integrált fejlesztése.
GINOP	Országos jelentőségű természeti és kulturális örökség megőrzése és hasznosítása.
VP	Agrár-környezetgazdálkodás, gazdálkodói környezeti és közjóléti (public amenity) infrastruktúrák, erdő-környezetvédelem.
MAHOP	Halastavi és természetes vízi környezetgazdálkodás

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban

Célkitűzések: A legfőbb cél az emelt színvonalú vasúti közlekedés jelentős kiterjesztése.

A tervezett fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- Az erőforrás-hatékony, környezetet kevésbé terhelő közlekedési és szállítási módok (vasúti, vízi út, csővezetékes, kerékpáros) arányának („modal split”) EU átlag felett tartása, a környezetileg fenntarthatóbb megoldások preferálása az NKS vonatkozó célkitűzésével összhangban.
- A szállítási és utazási igények ésszerű kielégítése mellett csökkenteni kell az energia-, ezen belül az olajfüggőséget, törekedni kell az energiahatékonyra, valamint a környezetterhelés mérséklésére (üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése különösen a közúti közlekedésben).
- A vasúti közösségi közlekedés minőségjavítása, amely egyaránt kiterjedhet az infrastruktúra, a járműpark és a szolgáltatások, továbbá a vasúti közlekedésbiztonság javítására.
- A hiányzó nemzetközi jelentőségű vasúti és közúti folyosók kiépítése a szűk keresztmetszetek költséghatékony felszámolásával, valamint a TEN-T-re ráhordó közutak fejlesztése (a közlekedési OP-ban meghatározott feltételrendszer mellett).
- Intelligens közlekedési rendszerek bevezetése.
- Hajózhatóság infrastrukturális feltételeinek és eszközellátottságának javítása, az eszközállomány modernizálása.
- A regionális közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának infrastrukturális és utazásszervezési javítása, a regionális közlekedésben a közösségi közlekedéssel történő elérhetőség javítása.
- Városi és elővárosi kötőpályás közlekedés szolgáltatási színvonalának és infrastrukturális feltételeinek javítása, beleértve az állomások és megállóhelyek modernizálását, a járműállomány modernizálását, a lassújelek megszüntetését és a vasútvonalak villamos energiaellátásnak fejlesztését. A városi közlekedésfejlesztési kezdeményezések illeszkednek az érintett térségi vagy települési stratégiai tervekhez (pl. IVS, ITS, megyei és MJV TKR fejlesztési programok²²).
- Az intermodalitás feltételeinek javítása: a személyszállítás (utazás) során a közlekedési módok közötti átszállási lehetőségek javítása műszaki és szervezési megoldásokkal, kis beruházásokkal.

²² A TKR (területi kiválasztási rendszer) részletes kifejtését lásd a 3. fejezetben.

- Szemléletformálás a közlekedési igények mérséklése, az ésszerű módváltás, a környezettudatos és biztonságos közlekedési magatartásformák elterjesztésének érdekében.
- Közlekedésfejlesztési intézményrendszer és eljárásrend egyszerűsítése, javítása, az adminisztratív kapacitások növelése.

A fejlesztések horizontális szempontjaként:

- Minden közlekedési ág energiahatékonyságának javítása, a szennyező fizet elv érvényre juttatása, törekedve a megújuló energia arányának növelésére is.
- A közlekedésbiztonság növelése minden közlekedési ágban, főképp a baleseti gócpontokban, a másodlagos közlekedési hálózatokon, illetve a városi és elővárosi közlekedésben, különös tekintettel a közlekedésirányító rendszerekre, a forgalomtechnikára, a gyalogosokra, kerékpárosokra és a közlekedésbiztonsági felvilágosításra.
- Minden közlekedési ág pénzügyi fenntarthatóságának fokozása.

Egy adott térség gazdaságát szolgáló (pl. telephelyhez vezető utak) vagy foglalkoztatása (pl. ingázás) szempontjából fontos útfejlesztések, amelyek alapvetően alacsonyabb rendű közúti fejlesztések főképp a 3. (KKV) és a 8. (foglalkoztatás) tematikus célokhoz járulnak hozzá, a térségek integrált gazdaság- és foglalkoztatás fejlesztését szolgáló fejlesztési csomagok részeként, azonban a jelentős átmenő forgalommal terhelt TEN-T hálózathoz nem tartozó közutak fejlesztései, korszerűsítései a 7. (közlekedés) tematikus cél eredményeit is gazdagítják.

Szinergia más tematikus célokkal: A közlekedési hálózat állapotának és a szolgáltatások színvonalának emelése révén a vállalkozások piacra jutási esélyei is javulnak (3. tematikus cél), a munkavállalók mobilitási lehetőségei bővülnek (8. és 9. tematikus célok). (Ugyanakkor az integrált térségi foglalkoztatási-gazdasági fejlesztések [TC3, TC8] része lehet kisléptékű közlekedésfejlesztés is.) A környezetbarát közlekedési rendszerek és a városi és elővárosi fejlesztések csökkentik az ÜHG-emissziót is (4. tematikus cél). A nagy közlekedési beruházások hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez is (8. tematikus cél). A 4. tematikus cél alatti városi közlekedési fejlesztések a közlekedési szűk keresztmetszetek oldásához, és a környezet állapotának javításához is hozzájárulnak (6. tematikus cél).

NRP vállalások: Az energetikai NRP vállalások teljesítéséhez a 2014–2020-as uniós források felhasználásának 7. tematikus célhoz kötődő eredményei is hozzájárulnak. A legfontosabb elvárt eredmény e tekintetben a közúti közlekedésben a megújuló energia részarányának 10%-ra emelése 2020-ig, amely a közösségi közlekedés modernizálásában is tényező. Az NRP vállaláshoz a vasúthálózat villamosításának növekedése és a közösségi közlekedés részesedésének EU átlag felett tartása is hozzájárul, mert az ÜHG-kibocsátás várhatóan csökkenni fog. A vállalás hosszú távú biztosítását több szabályozási és egyéb hazai eszköz garantálja, köztük az EU irányelveivel összhangban lévő hazai jogszabályok is (pl. a bioüzemanyagok bekeveréséről, a fenntartható bioüzemanyag-termelés követelményeiről és igazolásáról szóló 343/2010. (XII.27) Kormányrendelet). A városi közlekedés és a második és harmadik generációs bioüzemanyagokkal kapcsolatos fejlesztések szerepéről ld. a 4. TC eredményei alatt.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához: A közlekedési ágazat EU DRS keretében összehangolt fejlesztései hozzájárulnak a régiós közlekedési infrastruktúra (köztük a vasút, kikötők) hatékonysági és kihasználtsági hiányosságainak csökkentéséhez. Ennek elemeként biztosítani szükséges, hogy az infrastruktúra fejlesztése és hasznosítása a régiós szállítási igényekhez és logisztikai láncokhoz is kapcsolódjon. Ezzel a koordináció a gazdasági fejlődés és társadalmi szükségletek messzemenő támogatása mellett a közlekedési ágazat hatékonyságát növeli, energia- és széndioxid-intenzitását minimalizálja. Az EU DRS koordináció emellett a leghatékonyabb modális szerkezet és intermodális kapcsolatok kialakítását is célozza.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
KA	<ul style="list-style-type: none"> • Vasúti TEN-T hálózat 225kN tengelyterhelésű szakaszainak hossza nő (TSI-vel összhangban), A GSM-R és az ETCS kiépítése az ERTMS nemzeti megvalósítási tervvel összhangban folytatódik. • Vasúthálózat lassújelekkal terhelt szakaszainak hossza csökken, villamosítottág aránya nő. • Vasúti fuvarozás fajlagos energiafelhasználása csökken, az energiahatékonyság nő. • Duna hajózhatósági feltételei fejlődnek.

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
	<ul style="list-style-type: none"> • Megvalósulnak mintaértékű intelligens közlekedési megoldások. • TEN-T közúti hálózat összegzett utazási ideje csökken (személygépkocsi). • Vasúti és közúti közlekedés energiahatékonysága nő, a kevésbé környezetszennyező járműállomány részaránya a járműparkban nő. • Térségi, városi és elővárosi közösségi közlekedést használók száma nő. • Közlekedési rendszer pénzügyi fenntarthatósága javul.
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • Térségi, városi és elővárosi közösségi közlekedés szolgáltatási színvonala javul, az intermodalitás fejlődik. • Szemléletformálás eredményeképpen a közlekedési igényeket pozitívan befolyásolja az ésszerű közlekedési módválasztás, terjed a környezettudatos és biztonságos közlekedési magatartásminta. • A közlekedési rendszer energiahatékonysága javul. • TEN-T-hez csatlakozó közutak fejlesztése (a közlekedési OP-ban meghatározott feltételeknek megfelelően).

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
IKOP	Az IKOP a közlekedési infrastrukturális fejlesztésekért felelős operatív program.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása

Célkitűzések: A fő cél a foglalkoztatottság előmozdítása elsősorban az aktív munkaerőpiaci eszközök alkalmazásával. Az agrár-vidékfejlesztésben a vidéki munkahelyteremtés, elsősorban diverzifikációval és az agrárium munkaintenzívebb alágazatainak megerősítésével.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- A munkaerő kínálat fejlesztése és a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedés segítése aktív eszközökkel.
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezetfejlesztése.
- Vállalkozások alkalmazkodásának segítése, a rugalmas munkaerő-piac és a családbarát munkahelyi gyakorlatok és szolgáltatások elterjesztése.
- Gyermekellátó kapacitások fejlesztése a gyermeket vállalók foglalkoztathatóságáért.
- A társadalmi célú gazdaság foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése.
- A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása.
- Az önkormányzatok munkahelyteremtést és a foglalkoztatást ösztönző integrált üzleti infrastruktúrafejlesztései, turisztikai vonzerőfejlesztése.
- A helyi gazdaság fejlesztése a gazdaság térségi szervezésével, a szereplők összekapcsolásával.
- A foglalkoztatás területi különbségeinek csökkentése és a mobilitás ösztönzése.
- Az EMVA – horizontális foglalkoztatási céljának megfelelően – hozzájárul a vidékies térségek munkahelyteremtéséhez az agrárium munkaintenzív alágazatainak fejlesztésével és diverzifikációjával, a kisüzemek fejlesztésével (ill. a közösségvezérelt helyi fejlesztések vállalkozás- és turizmusfejlesztésével).
- Halgazdálkodás által érintett térségekben az ágazat foglalkoztatása emelkedjen.

Szinergia más tematikus célokkal: Az NRP vállalásnál jelzett kapcsolódások mellett a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatásának növeléséhez hozzájárulhatnak a 3., 4., 5., 6. és 7. tematikus célok alatt induló beruházási programok. Az aktív idősödést szolgáló intézkedések részeként az aktivitás és a foglalkoztatás ösztönzése mellett az egészségmegőrzést, egészségfejlesztést segítő fejlesztésekre, valamint a hátrányos helyzetűek és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztathatóságát javító intézkedésekre is szükség van (lásd 9. tematikus cél). A munkaerőpiaci kínálatot szolgáló aktív eszközök az oktatás (10. tematikus cél) elérését szolgáló fejlesztésekkel kölcsönösen támogatják egymást. Gazdaságfejlesztést (különösen 3. tematikus cél) szolgáló beavatkozásoknál érvényesíteni kell a foglalkoztatási célokat, ahol reálisan elvárható a munkahelyteremtő hatás. A foglalkoztatást szolgáló gyermekmegőrzési lehetőségek (óvoda és

bölcsőde) megfelelő társadalmi felzárkózási és oktatási szakpolitikai szempontokat érvényesítve, a társadalmi együttélés erősítését és a köznevelés hátránykompenzációs jellegét is erősítik.

NRP vállalások: Az Európa 2020 stratégia keretében kitűzött foglalkoztatási célra vonatkozó NRP vállalás teljesítésében a fejlesztéspolitikán kívüli beavatkozásoknak döntő szerepe lesz, így elérését átfogó gazdaságpolitikai és foglalkoztatást ösztönző intézkedések szolgálják. Több tematikus cél (kiemelten a 3., 8., 9., 10. és a 7.) beavatkozásai szükségesek a foglalkoztatás bővítéséhez.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Stratégiájához: Duális szakképzési együttműködések létrehozása annak érdekében, hogy jobban integrálják a KKV beszállítókat és a nagy makroregionális cégeket, valamint elősegítsék a munkaerőpiac kereslet-kínálati összhangját.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • A gyermekgondozási szolgáltatások (állami, önkormányzati, vállalati, közösségi egyaránt) kapacitásai bővülnek a helyi igényeknek megfelelően, a kisgyermekes szülők munkába állását szolgálva. • Integrált üzleti infrastruktúrafejlesztési csomagok révén nő a fenntartható, nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatottság.²³ • KKV-k termelői kapacitásainak fejlesztése, amin keresztül javulhat a KKV-k közvetett foglalkoztatási potenciálja is. • Komplex térségi turisztikai vonzerő fejlesztési csomagok révén nő a fenntartható, nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatottság. • Helyi gazdaság fejlesztésének gazdaságszervezési akciói keretében növekszik a térségekben a termékek és szolgáltatások igénybevétele, bővül a helyi termelők és szolgáltatók foglalkoztatása.
ESZA	<ul style="list-style-type: none"> • Nő azoknak az álláskeresőknél, különösen azoknak a fiataloknak foglalkoztatása, akik segítséget kapnak a munkába álláshoz valamilyen célzott támogatás, személyre szabott szolgáltatás, vagy mobilitást ösztönző eszköz formájában. • A KKV-k szerepe a helyi foglalkoztatásban nő a vállalkozóvá válást, önfoglalkoztatást elősegítő és vállalkozásindítást könnyítő környezetnek, valamint a humán erőforrás fejlesztésére irányuló támogatásoknak köszönhetően, melyek magukban foglalják hátrányos helyzetűek és fiatal álláskereső foglalkoztatásának támogatását. • A gyakorlati képzésben nő a vállalatok – elsősorban a KKV-k – részvétele (a 10. tematikus célhoz [oktatás] is kapcsolódva) • Társadalmi célú gazdaságban foglalkoztatottak száma emelkedik (kiegészítő infrastruktúráis fejlesztések is szolgálják) (A társadalmi célú gazdaság egyes szegmenseit ld. a 9. TC cél eredményeinél.) • A 0-6 éves kisgyermekes nők foglalkoztatási rátája nő, az atipikus foglalkoztatási formák és családbarát munkahelyek egyre elfogadottabbá válnak a fejlesztéssel érintett közösségekben (kiegészítő infrastruktúráis fejlesztések is szolgálják). • A hátrányos helyzetűek – köztük a 35 év alatti fiatalok – foglalkoztatási lehetőségei bővülnek a vállalkozóvá válást és az induló vállalkozások fejlesztését szolgáló intézkedések révén (kiegészítő infrastruktúráis fejlesztések is szolgálják). • Csökken a 15-24 éves fiatalok munkanélkülisége. • A foglalkoztatási szolgálat személyre szabott szolgáltatások nyújtásához szükséges kapacitásai bővülnek, a minőségi támogatásban/szolgáltatásban részesülő hátrányos helyzetű álláskereső (kiemelten a 25 év alatti fiatalok) köre nő. • A közfoglalkoztatottak képzéséhez, munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférése javul.
	<i>A foglalkoztatást is szolgáló élethosszig tartó tanulás és szakképzés eredményeit ld. a 10 TC alatt.</i>
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • Az agrárgazdasági diverzifikációval a támogatott gazdasági szereplőknél új munkahelyek jönnek létre. • Növekszik a foglalkoztatás a vidéki térségekben a nem mezőgazdasági termelést végző, és a nem agrár-vállalkozások körében is, elsősorban a diverzifikáció támogatása, valamint a nem mezőgazdasági - többek között az élelmiszeripari- és erdészeti feldolgozóipari - kis- és középvállalkozások támogatása következtében.
ETHA	<ul style="list-style-type: none"> • Bővülő halgazdálkodási témájú többszintű képzési lehetőségek és szolgáltatások.
YEI	<ul style="list-style-type: none"> • Csökken a 15-24 éves fiatalok munkanélkülisége.

²³ A térségi foglalkoztatást és gazdaságfejlesztést szolgáló integrált fejlesztési csomagok infrastruktúrafejlesztéseinek kiegészítő eleme lehet a közútfejlesztés is (a közútfejlesztésre fordított erőforrások nem haladják meg a területi OP térségi foglalkoztatást szolgáló infrastruktúráis fejlesztéseit megjelenítő prioritástengely 15%-ának forrását).

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
GINOP	A GINOP a foglalkoztatásért első helyen felelős Operatív Program.
TOP	Komplex térségi munkahelyteremtés, gyermekgondozás fejlesztése, térségi munkahelyteremtési képzés, térségi munkaerőpiaci együttműködések, munkavállalók földrajzi mobilitása.
VP	A munkahelyteremtés horizontális célkitűzés az agrár- és egyéb vállalkozás fejlesztések során.
MAHOP	Halgazdálkodás ágazat specifikus igényeit kielégítő képzett szakemberek támogatása.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 9: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem

Célkitűzések: A fő cél a szegénység elleni sikeres küzdelem, erős területi fókusszal a leghátrányosabb helyzetű, döntően vidékies kistérségekre.

A fejlesztések által érintett fontosabb tématerületek:

- A gyermekszegénység visszaszorítása, megelőzése.
- A telepszerű körülmények között élők életkörülményeinek javítása.
- A hátrányos helyzetűek alapvető szociális készségeinek erősítése, lehetővé téve foglalkoztathatóságuk későbbi fejlesztését és majdan munkaerőpiaci részvételüket (a foglalkoztathatósággal és a munkaerőpiaci részvétel fokozásával a 8. [foglalkoztatás] tematikus cél foglalkozik).
- A romákkal szembeni előítéletesség és a hátrányos megkülönböztetés csökkentése, a romák társadalmi együttműködésben való aktív részvétele.
- A fogyatékossgal élő személyek és a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációja, a helyzetük javítása és a későbbi nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatás érdekében.
- Jó minőségű közszolgáltatásokhoz (szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, rehabilitációs és egészségügyi, továbbá a társadalmi felzárkózást támogató kulturális) való hozzáférés javítása, különös tekintettel a közszolgáltatások emberi kapacitására és a kapacitáshiányos hátrányos helyzetű térségekre.
- A szociális intézmények közösségi ellátásra való áttérése és a bentlakásos intézmények kiváltása a releváns kormányzati stratégiai dokumentumok, a nemzetközi sztenderdek és jó gyakorlatok mentén.
- A társadalmi együttműködés erősítés elősegítése a társadalmi aktivitás fokozásával, a közösségek megerősítésével, hátrányos megkülönböztetés mérséklésével és szemléletformáló programokkal, a családok társadalmon belüli szerepének erősítésével. A szegénységben élők körén belül a romák helyzetének célzott javítása több formában biztosítható. (1) A fejlesztések fókuszában a romákat is nagy arányban sújtó hátrányok felszámolása áll (pl. az alacsony iskolai végzettség vagy több generáción átívelő tartós munkanélküliség). (2) Ösztönzők segítik a romák bevonását azokon a területeken, ahol kiemelt az érintettségük (pl. a továbbtanulást segítő, iskolai lemorzsolódást csökkentő programok). (3) Célzott roma programok indulnak például a roma nők képzése, foglalkoztatása; roma kultúra megismertetése céljából. (4) Rásegítő mechanizmusok segítik a hátrányenyhítő, integrációt segítő programok eljutását a romákhoz (pl. együttműködési kötelezettség cigány nemzetiségi önkormányzatokkal, roma koordinátorok, mentorálás).
- Önszerveződésre, stratégiai jövőformálásra képes helyi és térségi közösségek kialakítása.
- Az egészségügyi fejlesztések prioritásai: (1) Az egészségügyi humán erőforrás hiányának enyhítése és motivációjának fokozása. (2) A lakosság egészségtudatosságának növelése és az egészség fejlesztése. (3) Az ellátórendszer eredményességének és hatékonyságának, valamint prevenció funkcióinak fokozása, az ellátáshoz való egyenlő hozzáférés javítása. (4) Az egészségügyi intézmények megkezdett struktúraváltásának befejezése.
- Integrált várostérségi fejlesztések keretében terjedjenek tovább a szociális városrehabilitációs jó gyakorlatok (többek között CLLD típusú megoldások ösztönzésével is, erről ld. a 3.1.1. fejezetet).
- Vidékies térségekben– különösen a hátrányos helyzetű térségekben —a társadalmi integráció elmélyítése elsősorban jövőformálásra képes közösségek szervezésével (CLLD), a

közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításával, élelmiszer önellátó-képesség javításával, a vidéki települések társadalmi célú gazdaságaiban működő szervezeteinek eszközfejlesztésével.

Szinergia más tematikus célokkal: A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló fejlesztések csak a többi tematikus cél (kiemelten a 8. és a 10.) hátrányos helyzetűek felzárkózását segítő beavatkozásaival összehangoltan, együttesen szolgálhatják az Európa 2020 szegénység elleni vállalásainak teljesítését. Különösen igaz ez a hátránykompenzációs oktatásra, és a foglalkoztatás szociális szempontokat is figyelembe vevő javítására. A foglalkoztatást szolgáló gyermekmegőrzési és -gondozási lehetőségek, melyek megfelelő társadalmi integrációs szakpolitikai szempontokat érvényesítenek, a társadalmi együttműködést is erősítik. Különlegesen fontos a szinergia a 8. (foglalkoztatás) tematikus céllal, amely a munkahelyek és a tartós jövedelmek biztosítása miatt a felzárkózási törekvések egyik fő támogatója.

NRP vállalások: Magyarország 2020-ig 450 000 fővel kívánja csökkenteni a szegénységben élők számát. A társadalmi felzárkózási célú beavatkozások a szegénységgel sújtott népesség kritikus szegmenseit (elsősorban a tartós rászorultságban élők) célozzák. A tágabb szegénységi dimenzióból azonban ezek a beavatkozások csak mérsékelten tudják kiemelni a lakosságot. Ehhez szükség van arra is, hogy az érintett lakosság munkahelyhez, tartós jövedelmekhez jusson, amely beavatkozásokat elsősorban a 8. (foglalkoztatási) tematikus cél elérése biztosít.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Stratégiájához: Az EUDRS által koordinált tevékenységek keretében lehetőség nyílik a szegregált lakókörnyezet felszámolásával, hátrányos helyzetű, különösen roma közösségek integrálásával kapcsolatos jó gyakorlatok elterjesztésére.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> • Egészséges lakhatási és életkörülmények kialakítása, a szegregáció oldása, ezáltal a társadalmi felzárkózás és a foglalkoztathatóság javítása legalább minden hetedik szegregált telepszerű lakóövezetben (ESZA típusú beavatkozásokkal együtt valósulnak meg, ld. lentebb). • Szociális városrehabilitáció által érintett népesség arányának növelése. • Országos átlaghoz közelítő hozzáférés a magas színvonalú szociális, egészségügyi és kulturális közszolgáltatásokhoz a kapacitáshiányos (alapvetően hátrányos helyzetű) térségekben (elsősorban a meglévő szolgáltató infrastruktúrák újraszervezésével, ESZA típusú beavatkozásokkal, ld. lentebb). • Folytatódik a fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó és gyermekotthoni szociális intézményi férőhelyek kiváltása (kiegészítve az ESZA-ból finanszírozott beavatkozásokat). • A megújuló egészségügyi infrastruktúrák a költséghatékonyság emelkedésével járnak. • Kialakulnak, megújulnak a helyi közösségek szervezésére alkalmas közösségi terek. • Növekszik az informatikailag megfelelően támogatott folyamatok aránya az egészségügyben (e-egészségügy).
ESZA	<ul style="list-style-type: none"> • Javul a hátrányos helyzetű csoportok (kiemelten a roma lakosság) társadalmi együttélése a későbbi munkaerő-piaci integrációjukhoz szükséges alapkészségeik fejlesztésével. • Csökken a szegregált lakókörnyezetben élő lakosok (elsősorban romák) száma (kiegészítő infrastrukturális fejlesztések is támogatják). • Kiépülnek – a releváns kormányzati stratégiai dokumentumokkal összhangban, a nemzetközi sztenderdek és jó gyakorlatok figyelembevételével – a szükséges minőségi közösségi alapú szociális szolgáltatások a bentlakásos intézmények kiváltása érdekében. • A fogyatékossgal élő személyek társadalmi integrációja növekvő foglalkoztathatóságuk és munkaerő-piaci bevonásukat ösztönző megoldások következtében erősödik. • Csökken a szegény családban élő gyermekek, továbbá a tartós rászorultságban élők száma. • Növekszik a gyermekszegénység elleni közösségi programok által elért gyermekek száma. • Nő a társadalmi bizalom és felelősségvállalás az akcióterületeken, elsődlegesen a hátrányos helyzetű térségekben. • Javul a jelenleg kapacitáshiányos térségek (alapvetően hátrányos helyzetű kistérségek) ellátottsága humán célú közszolgáltatásokkal (egészségügyi és szociális humán erőforrás-kapacitás és képzés). <p>Nő az egészségtudatos polgárok aránya.</p>
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> • Növekszik a közösségépítésre és a közösségi szolgáltatások ellátására alkalmas közösségi terek száma a vidékies településeken. • A vidéki településen élők számára javul a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés (falubusz, gondnok). • Gyakorlati mezőgazdasági tudásátadás az önellátási képesség fokozása érdekében. • Vidékies települések társadalmi célú gazdaságainak eszközfejlesztése révén bővül e településeken élők jövedelemtermelő képessége. • A vidéki településeken – különösen a hátrányos helyzetű térségekben – helyi közösségi stratégiaépítés

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
	és stratégiák megvalósítása (CLLD).

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
EFOP	Az EFOP a társadalmi felzárkózásért első helyen felelős operatív program.
TOP	Települési egészségügyi és szociális közszolgáltatás (alapellátás) fejlesztése, közösségszervezés, közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD), szociális városrehabilitáció.
VP	Vidéki települések közösségépítést szolgáló közösségi tereinek fejlesztése (LHH térségekben közszolgáltatási helyszínek kialakítása céljából is), közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) (keretükben különösen szociális munka, nevelés-fejlesztés, közösségszervezés), élelmiszer-önellátási tudásátadás, vidékies települések társadalmi célú gazdaságainak eszközellátásának javítása.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében

Célkitűzések: A legfontosabb cél a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése.

A célkitűzések elérése érdekében mindenképp a pedagógusok felkészítése, új tartalmi fejlesztések, új pedagógiai módszertani megközelítések elterjesztése, ágazati és intézményirányítási fejlesztések, köznevelési szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása szükséges, esetenként infrastrukturális fejlesztések is indokoltak. A fejlesztések az alábbi tématerületekbe rendezhetők:

- A hátrányos helyzetű, roma, illetve fogyatékossgal élő tanulók érvényesülésének növelése a köznevelési és felsőoktatási rendszerben, ill. a nem formális és informális tanulásban, tanulási partnerségek fejlesztése, esélyteremtés és tehetséggondozás a teljes képzési struktúrában.
- A köznevelés módszertani megújítása a hátránykompenzáció és a korai iskolaelhagyás visszaszorítása érdekében, a korai és társadalmi együttműködést erősítő nevelést, a kompetencia-alapú oktatást, deszegregációt, a munkaerőpiaci kapcsolatot szolgáló Ifjúsági Garancia rendszerrel vagy más képzési programokkal, módszertani fejlesztésekkel és a pedagógusok képzésével, motivációjával, az iskolai szintek közötti átmenet támogatásával.
- Az oktatás-nevelés eredményességének javítása (versenyképes tudás, oktatási egyenlőtlenségek mérséklése), minőségének (hatékony és méltányos köznevelési rendszer) és struktúrájának megújítása, és a minőségi közneveléshez való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése.
- A szakmai és kulcskompetenciák fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében (a 8. tematikus célhoz [foglalkoztatás] is kapcsolódva)²⁴.
- Az előző tématerületek hatékony megvalósítása érdekében a köznevelési intézmények beruházásainak célirányos támogatása a minőségi és méltányos köznevelés megteremtésének támogatása érdekében. A fejlesztéseknek hozzá kell járulniuk a méltányos köznevelési rendszer megteremtéséhez (nem támogatható olyan fejlesztés és beruházás, amely szegregációt eredményező oktatás-szervezési gyakorlat folytatásához vezethet), és esetenként a meglévő kapacitáshiányok pótlásához, ill. csökkenő tanulólétszám igényelte új megoldásokhoz²⁵.
- A felsőoktatás képzési kapacitásainak és infrastruktúrájának felkészítése a diplomások arányának fenntartható növelésére (hátránykompenzációs, kiválósági, munkaerő-piaci szempontok alapján).

Szinergia más tematikus célokkal: Az inaktív, hátrányos helyzetűek és elmaradott térségekben élők hatékonyabb bekapcsolását a felnőttképzésbe, informális és nem formális képzésekbe a 8. tematikus cél alatti fejlesztések segítik elő. Az iskola által önmagában nem biztosítható felzárkózási folyamatokat a nem formális és az informális oktatás pótolhatja. Ebben a folyamatban korlátozottan lehet oktatási eszközökkel hatni, ellenben lehet és kell társadalmi felzárkózási eszközöket alkalmazni. A 9. tematikus cél alatti egyes beavatkozások hozzájárulnak például a korai iskolaelhagyás csökkentéséhez. Az 1-es tematikus célkitűzéshez való kapcsolódás a kutatás, a technológiai fejlesztés

²⁴ A jelenlegi alacsony hazai LLL részvétel okait mélyanalízissel kell feltárni és az eredmények alapján kell kialakítani a támogatási rendszert.

²⁵ A köznevelési infrastruktúrafejlesztés kritériumainak részletes kialakítását követően mélyanalízis keretében azonosíthatók a fejlesztések.

és az innováció megerősítését szolgálja a felsőoktatásban. A 8. tematikus cél (foglalkoztatás) eléréshez csatlakozó munkaerőpiaci kínálatot erősítő aktív eszközök és a duális szakképzés az oktatási fejlesztésekkel kölcsönösen erősíthetik egymást. A foglalkoztatást szolgáló gyermekmegőrzési lehetőségek (óvoda), melyek megfelelő köznevelési szempontokat érvényesítve hátránykompenzációs oktatási célokat is támogatják.

NRP vállalások: A képzettségi szint és a lemorzsolódási arány javítását célzó NRP vállalások teljesítésében a fejlesztéspolitikán kívüli beavatkozásoknak döntő szerepe lesz. Ugyanakkor a 2014-2020-as forrásfelhasználás 10. tematikus célt támogató eredményei is jelentősen hozzájárulnak a vállalásokhoz.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai Unió Duna Stratégiájához: Az EUDRS keretében együttműködő felsőoktatási intézmények nemzetközi besorolásban részesülhetnek, továbbá a hallgatók és kutatók nemzetközi mobilitása is erősödik.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvárt fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvárt eredmények (indikatív felsorolás):
ERFA	<ul style="list-style-type: none"> Egységesebb színvonalú, egészségesebb és vonzóbb munka és tanulókörnyezetet biztosítanak a köznevelési intézmények (valamint az egész életen át tartó tanulást vagy a korai iskolaelhagyás kezelését elősegítő képzéseket nyújtó intézmények), szolgálva a minőség és hatékonyságnövekedést, a hátránykompenzációt, a korai iskolaelhagyás és a kapacitáshiány csökkentését). A felsőoktatási infrastruktúra minősége javul, az infrastrukturális környezet jobban megfelel a munkaerő-piaci valamint transzverzális készségek és ismeretek elsajátításához szükséges gyakorlati foglalkozások lebonyolításának. Növekszik az informatikailag megfelelően megtámogatott folyamatok aránya az oktatásban (e-oktatás).
ESZA	<ul style="list-style-type: none"> Minőségi és méltányos köznevelési rendszer megteremtése, mely társadalmi, gazdasági és munkaerő-piaci normákhoz és elvárásokhoz igazodó kompetenciákat, szemléletet ad a tanulók számára. A befogadó oktatás-nevelés megerősítése, ami egyúttal hozzájárul az oktatási egyenlőtlenségek mérsékléséhez, a szegregációs jelenségek visszaszorításához, különösen a roma többségű iskolák számának csökkentéséhez²⁶. Korai iskolaelhagyók aránya fokozatosan csökken a hátrányos helyzetű tanulók körében. Növekszik a tanulói teljesítmény fokozásához hozzájáruló nem formális, informális tanulási programokban résztvevők száma. Emelkedik az alap és középfokú oktatásba sikeresen visszatérők aránya. Nemzetközi felméréseken javul a magyar köznevelési rendszer teljesítménye, tompul a családi háttér és a tanulók iskolai teljesítménye közötti jelenleg erős kapcsolat a hozzáadott pedagógiai érték eredményeként. Az EU átlaghoz közelít az egész életen át tartó tanulásban résztvevő felnőttek aránya (a 8. tematikus célhoz is kapcsolódva, a munkaerő-piaci elhelyezkedéshez szükséges készségek fejlesztése révén, szükség esetén infrastrukturális beruházással kiegészítve). A szak- és felnőttképzési rendszerek a gazdaság igényeit jobban figyelembe veszik, minőségük javul (a 8. tematikus célhoz is kapcsolódva, szükség esetén infrastrukturális beruházással kiegészítve). Növekszik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási aránya. Javul a kutatói utánpótlás. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nő. Digitális kompetencia szintjének növekedése a nem iskolaköteles felnőtt lakosság körében (országosan a digitális írástudatlansági szint csökkentése, különösen a vidékies térségekben). A gazdasági igényekkel adekvát természettudományos, mérnök és informatikus végzettségű szakemberek száma nő (Utóbbi kapcsolódva TC2 [IKT] Magyarország IKT tudásközponti törekvéseihez is.). A megfelelő doktori, K+F szakember és kutatói létszám biztosítása a köz- és piaci szférában egyaránt a kutatói támogatási programok rendszerének megújításával, a meghatározó programok elindulásával (Nemzeti KFI stratégia EU2020 stratégiával összhangban kialakított vállalásaival összhangban).
EMVA	<ul style="list-style-type: none"> Az agrárgazdasági szereplők korszerű, szektor specifikus, szakmai tudásszintje, valamint a szakmai továbbképzési és csoportos tanácsadási szolgáltatásokban részesülők száma emelkedik, az innovációk alkalmazása lényegesen javul.

²⁶ Figyelembe véve a területi különbségeket és lehetőségeket, a demográfiai tendenciákat, valamint a nemzetiségeknek az oktatás megszervezésére irányuló jogát.

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
	<ul style="list-style-type: none"> A bemutató üzemek támogatása hozzájárul a megújuló energiahasználat és a klímabarát technológiák elterjesztéséhez.

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program:	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
EFOP	Az EFOP az oktatási fejlesztésekért első helyen felelős operatív program.
GINOP	Foglalkoztathatóságot közvetlenül szolgáló egész életen át tartó tanulás, munkaerőpiacra adekvát szakképzés.
VP	Agrárgazdasági, vidékfejlesztési szaktanácsadás, szakmai továbbképzés és tudásátadás.

A VEKOP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel ezekben a táblázatokban.

EU TEMATIKUS CÉL 11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása

Célkitűzések:

A közigazgatás minőségi színvonalának emelése érdekében a cél az adminisztratív terhek komplex csökkentése, az átláthatóság növelése, a szolgáltató jelleg megerősítése a humán erőforrás menedzsment hatékonyságának növelése érdekében.

Mindez a következő tevékenységeket foglalja magába:

- Szervezeti hatékonyság növelés és racionalizálás: A közigazgatás alkalmazkodóképességének biztosítása, jó reagáló képességű közigazgatással, amely keretében sor kerül a hatósági eljárások, élethelyzetek ésszerűsítésére, a közigazgatási szervezetrendszer működési hatékonyságának növelésére, a területi államigazgatás továbbfejlesztésére. E-kormányzati megoldások kifejlesztése - magába foglalva a velejáróan szükséges informatikai berendezéseket –azzal a céllal, hogy a lakosság és a gazdasági élet szereplőinek számára a közszolgáltatások színvonala javuljon.
- Hatékonyabb emberi erőforrás menedzsment és a közigazgatási dolgozók kompetenciáinak fejlesztése: A közigazgatás munkaerő-állománya felkészül a kihívásokra, a közigazgatás személyi állományának fejlesztésével, amely keretében sor kerül az emberi erőforrás-gazdálkodás egyes funkcióinak továbbfejlesztésére és a személyi állomány (közszolgálati életpálya) fejlesztésére.
- További erőfeszítések szükségesek, amelyek a korrupció megelőzését, valamint a közbeszerzési rendszer reformját célozzák.
- Az állam közszolgáltató szerepének erősítése a közszolgáltatások fejlesztésének koordinálásával.
- Az e-közigazgatás folyamat- és működésfejlesztéssel- integrált fejlesztése keretében biztosítani kell az interoperabilitást, az e-közigazgatási szolgáltatások bővítését, színvonalának, hatékonyságának és hozzáférhetőségének növelését, valamint a közigazgatásban dolgozók digitális írástudásának fejlesztését.

Szinergia más tematikus célokkal: A 11. tematikus cél, a közigazgatás és a szakigazgatás átfogó jellege miatt, az összes többi tematikus cél megvalósulását is támogatja. Külön kiemelhető a közigazgatási szolgáltatások hozzáféréseinek javításán keresztül a TC9 társadalmi együttműködési törekvéseinek támogatása, valamint a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése révén a TC3 erősítése, továbbá az e-kormányzás miatt a TC2 hozzájárulás.

A tematikus cél hozzájárulása az Európai unió Duna Stratégiájához: Duna Régió területén szervezett széleskörű biztonsági és rendőrségi együttműködés hozzájárulhat a szervezett bűnözés elleni küzdelemhez. Megvalósulhat a végrehajtó hatóságok javuló együttműködése klíma, árvíz, természeti és ipari kockázatokra felkészülés és kezelése területén.

Jelen tematikus célkitűzést támogató uniós finanszírozású fejlesztések elvart fontosabb eredményei:

Forrás:	Elvart eredmények (indikatív felsorolás):
ESZA	<ul style="list-style-type: none"> Az e-kormányzati szolgáltatások számának, illetve az adatbázisok és e-megoldások interoperabilitásának növelése. Átlagos ügyintézési idő csökkenése a még nem egyszerűsített eljárásokban. Állampolgárok és vállalkozások által az ügyintézésre fordított költségek csökkentése a még nem egyszerűsített eljárásokban. A közigazgatási szervezetrendszer hatékonysága nő az optimalizált folyamatok számának

	<p>növekedésével.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korruptió Érzékelési Index (CPI) értéke javul. • Közbeszerzések esetében az átláthatóság növekszik az elektronizáltság kiterjesztése és a folyamatok reformja által. • Polgári ügyekben a mediáció és más vitakezelési módszerek szerepének növelése. • A közszolgáltatások terén dolgozók képzettségének javítása. • Elektronizáltan átalakított közigazgatási és közszolgáltatások száma nő (beleértve az agrár-közigazgatást és a halászati, halgazdálkodási szakigazgatást). • A közszolgáltatások kínálata racionalizálódik, a párhuzamos közszolgáltatási kínálat és költséghatékonysága javul, a térségi szűk keresztmetszetek megszűnnek.
--	--

E tematikus célkitűzést jelentősen támogató programok főbb üzenetei (a felsorolás nem kizárólagos):

Operatív program:	Fő fejlesztési üzenet e tematikus célkitűzéshez kapcsolódóan
KÖFOP	<i>A KÖFOP a közigazgatási fejlesztésekért felelős operatív program.</i>

1.4 Az uniós támogatások indikatív elosztása nemzeti szinten mindegyik ESB alapra vonatkozóan, tematikus célkitűzésenként lebontva, valamint az éghajlat-változási célkitűzésekre előirányzott támogatás teljes indikatív összege

1.4.1 Az uniós támogatások indikatív elosztása

1. táblázat: Az egyes tematikus célkitűzések ESB alapok által allokkált forrásait mutatja be. A 2014-2020 közötti időszakban Magyarország a Kohéziós és Strukturális Alapok forrásainak hozzávetőlegesen 60%-át közvetlen gazdaságfejlesztésre kívánja fordítani (ehhez szinte minden tematikus cél allokkációja hozzájárul).

Tematikus célkitűzések	ERFA (€)	ESZA (€)	KA (€)	EMVA (€)	ETHA (€)	Összesen (€)
(1) A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	2 148 860 450	0	0	85 609 625	0	2 234 470 075
(2) Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása	689 265 295	0	0	0	0	689 265 295
(3) A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	2 071 435 900	0	0	853 251 242	20 267 058	2 944 954 200
(4) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	1 425 387 797	0	845 597 151	532 278 345	5 000 000	2 808 263 293
(5) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és –kezelés előmozdítása	0	0	888 196 396	126 551 958	0	1 014 748 354
(6) A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	1 011 757 443	0	1 397 475 387	970 463 650	12 744 468	3 392 440 948
(7) A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban	631 099 276	0	2 700 708 949	0	0	3 331 808 225
(8) A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	1 497 946 769	1 723 979 610	0	291 718 633	732 900	3 514 377 912
(9) A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	862 827 154	1 056 904 966	0	457 585 678	0	2 377 317 798
(10) Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	418 200 606	1 246 399 567	0	54 949 286	0	1 719 549 459
(11) A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása	0	684 855 782	0	0	0	684 855 782
Technikai segítségnyújtás	0	0	193 449 129	82 928 076	351 867	276 729 072
Összes	10 756 780 690	4 712 139 925	6 025 427 012	3 455 336 493	39 096 293	24 988 780 413

Megjegyzés: A táblázatban szereplő összegek indikatívan értendők.

2. táblázat: Információ a 8. tematikus célhoz kapcsolódó YEI-ről

YEI allokkáció	49 765 356 €
Kapcsolódó ESZA forrás	49 765 356 €

Megjegyzés: A táblázatban szereplő összegek indikatívan értendők.

3. táblázat: Az ESZA aránya a Strukturális Alapokból (ERFA és ESZA)

Az ESZA aránya a Strukturális Alapokból a 2007-2013-as programozási időszakban	22,3%
Az ESZA minimum aránya a tagállamban	24,0%
Az ESZA aránya a Strukturális Alapokból a 2014-2020-as programozási időszakban	30,46%

Megjegyzés: A táblázatban szereplő összegek indikatívan értendők.

4. táblázat: Információ a technikai segítségnyújtásról, régiókatéória szerint

Alap	Régiókatéória	Technikai segítségnyújtásra jutó forrás (EUR)	Technikai segítségnyújtásra jutó forrás aránya az összes forrásból (%)
ERFA	Kevésbé fejlett	0	0
	Fejlett	0	0
ESZA	Kevésbé fejlett	0	0
	Fejlett	0	0
KA		193 449 129	3,21%
EMVA		82 928 076	2,40%
ETHA		351 867	0,9%

Megjegyzés: A táblázatban szereplő összegek indikatívan értendők.

1.4.2 A klímaváltozás célkitűzésre fordított összes indikatív forráskeret

A klímaváltozás célkitűzésre allokált indikatív EU támogatás összege eléri az összes Magyarországra jutó SA, KA, EMVA és ETHA uniós támogatás összegének a 20,31%-át, 5 075 179 224,68 €-t.

Az allokáció tematikus célok szerint részletezve:

Tematikus cél	Klíma allokáció
TC3	61 911 386,30 €
TC4	2 184 154 629,80 €
TC5	1 260 815 075,20 €
TC6	625 962 852,74 €
TC7	942 255 280,64 €
TC8	80 000,00 €
Összesen	5 075 179 224,68 €

1B FEJEZET

1.5 Az ESB alapok végrehajtására vonatkozó, a CPR 5., 7. és a 8. cikkében említett horizontális elvek és szakpolitikai célkitűzések alkalmazása

A horizontális elvek és célok érvényesítésének általános szempontjai és mechanizmusai:

- A horizontális elveket és célokat az uniós és hazai **jogszabályokkal, irányelvekkel, nemzeti stratégiákkal összhangban** kell meghatározni és megvalósítási rendszerüket az ország adottságainak figyelembevételével kell kialakítani. A horizontális elvek és célok egy része minden egyes programra kiterjed, így a **PM-ben kerül rögzítésre**, másik része **program-specifikus**, így csak a releváns program tartalmazza.
- A horizontális elveket és célokat **érvényesíteni kell mind** a fejlesztések **előkészítése, megvalósítása és hasznosulása** során.
- A releváns fejlesztésekkel kapcsolatos **döntések során előnyben** részesülnek azon fejlesztéseket, melyekben a horizontális elvek kiemelten érvényesülnek.
- Az érvényesítés során elért eredményeket programszinten **nyomon kell követni, és értékelni** kell.
- Biztosítani kell, hogy az elvek és célok érvényesítése révén magasabb **szakmai hozzáadott érték** álljon elő, nem befolyásolva a projektfejlesztés és projektkiválasztás egyéb szakmai szempontjait.
- Az elveket és célokat a **végrehajtási intézményrendszer** kiépítése és működtetése során is érvényesíteni kell.

1.5.1 *A partnerség elvhez kapcsolódó intézkedések, megjelenítve a CPR 5. cikkben említett partnerek indikatív listáját, valamint a CPR 5. cikk szerint a bevonásuk érdekében hozott intézkedéseket és a Partnerségi Megállapodás és a CPR 52. cikkében említett előrehaladási jelentés elkészítésében játszott szerepük összefoglalását*

A tervezési folyamat lépései

A Partnerségi Megállapodást (PM) a **szaktárcák bevonásával a Nemzetgazdasági Minisztérium készíti** és Magyarország Kormányával folytatott egyeztetések után az EU Bizottsága hagyja jóvá. A Partnerségi Megállapodásban rögzített fejlesztési irányok részleteit a szaktárcák által készített operatív programok rögzítik. A Partnerségi Megállapodás és az operatív programok **tervezése már 2012 októberében elkezdődött**, miután a tanácsi tárgyalások eredményeképpen pontosodtak a tervezés-programozást szabályozó uniós szintű jogszabályok tervezetei, illetve megjelentek a tervdokumentumok sablonjai. A tervezési folyamat az alulról építkezés és a felülről vezéreltség, valamint az iteráció módszertani megközelítéseit egyaránt érvényesítette, szem előtt tartva a többszintű kormányzás és a partnerség elvét is. **A tervezési folyamat az alábbi nagyobb szakaszokra bontható:**

- **Az első szakaszban a Partnerségi Megállapodás elkészítése felülről vezérelt**, alapvetően az ágazati szakminisztériumok által – nemzeti stratégiákban is – rögzített fejlesztési törekvésekre, valamint az Európai Bizottság által kidolgozott tervezési irányelvekre, útmutatókra és **észrevételekre épült**. Ebben a szakaszban került sor a PM szakmai konzultációra bocsátott tervezetének kidolgozására, beleértve a helyzetértékelést, a fő fejlesztési szükségletek azonosítását, az elérendő eredmények kijelölését, az indikatív forrásallokációt, az operatív programok listáját és belső szerkezetét, valamint a végrehajtás intézményrendszerét. E szakaszban az uniós források különböző tervezési folyamatai közül előrehaladottságában élenjáró Partnerségi Megállapodás irányt mutatott az OP-k és a decentralizált térségi tervezési folyamatok számára.
- **A második szakaszban – az operatív programok tervezésének előrehaladásával – előbb széleskörű szakmai egyeztetések, majd átfogó partnerség keretében, a gazdasági, társadalmi,**

környezeti és területi szereplők bevonásával **folytatódott a Partnerségi Megállapodás** valamint az operatív programok **tervezése**. E szakaszban az OP-k és a decentralizált térségi tervezési folyamatok tervezési eredményei és partnersége, illetve az OP-szinten meginduló ex ante értékelések megállapításai visszacsatolásokkal alakították a Partnerségi Megállapodást.

- **A harmadik szakaszban** a PM véglegesítésével, az országos szintű uniós előírásoknak megfelelő (pl. tematikus koncentrációs előírások) forrásallokációs és beavatkozási struktúra kialakításával, valamint **az Európai Bizottsággal zajló informális egyeztetések eredményeinek érvényesítésével véglegesedett a PM dokumentum EU Bizottsággal zajló formális egyeztetésre szánt szövege**. A PM formális egyeztetésre szánt változata irányt ad az OP-k és a térségi tervezési folyamatok számára.
- Az EU Bizottság (EUB) részére történő formális PM benyújtást követően megkezdődnek az EUB és Magyarország közötti formális egyeztetések a dokumentumról, amely ezek lezárása után véglegesedik 2014-ben.

A tervezés során rendszeres egyeztetések folytak az Európai Bizottsággal; melyek közül három informális egyeztetést érdemes kiemelni: a 2013. február 26-án, május 28-án, valamint szeptember 18-án lezajlott egyeztetéseket. Az Európai Bizottsággal történő formális és informális egyeztetések mellett rendszeres tárcaközi, illetve külső partnerek (civiliek, önkormányzatok, vállalkozások, stb.) bevonásával történő konzultációk is zajlottak. A párhuzamosan zajló, többirányú egyeztetések következtében a dokumentum fejlesztése is töretlenül haladhatott, szakaszosan beépítve a különböző csoportoktól érkező véleményeket.

Partnerség a tervezésben

A partnerség szempontjából a tervezés két szakaszra osztható. **Az első szakaszban az uniós forrásfelhasználás tervdokumentumai az ágazati szakminisztériumok által rögzített fejlesztési törekvésekre** (ld. a megalapozó átfogó fejlesztési tervezés, az OFTK tervezése; az egyes ágazatok, valamint a megyék és a nagyvárosok stratégiaépítése), valamint az EU Bizottsága által kidolgozott tervezési irányelvekre, útmutatókra és észrevételekre **épültek**. Ennek eredményeként készült el a PM és az OP-k szakmai konzultációra bocsátott tervezete. A partnerek bevonása alapvetően a tervezést megalapozó nemzeti stratégiák kidolgozásában jelent meg. Az elmúlt két évben 27 ágazati stratégia társadalmasítása zárult le (vagy zárul le a következő hónapokban) elektronikus fórumok és rendezvények, valamint a nyilvánosság biztosításával. 5300 személyt és szervezetet sikerült közvetlenül elérni, megközelítőleg 6400 észrevétel érkezett. Az összesen 43 megyei és nagyvárosi stratégia már lefolytatott vagy hamarosan induló társadalmasítása tovább szélesíti ezt a kört.

A második szakasz szakmai partneri egyeztetései már közvetlenül az uniós tervdokumentumokhoz kapcsolódnak.

1. **Ennek első fázisában** (2013. márciustól 2013 nyaráig) a PM és az OP-k felelős tervezői az első fázis megalapozó stratégiakészítése során kialakított **szakmai kulcspartneri körrel egyeztetettek**.
2. **A PM 2013 nyarán nyílt szakmai konzultáció tárgya lett.**

2013. július 9-től interneten letölthetővé vált a dokumentum aktuális változata (október 18-ig 1161 alkalommal töltötték le a dokumentumot, az információs oldal heti átlagos látogatószáma elérte a 300-at). Az elektronikus tájékoztatást szakmai rendezvények kísérték. Összességében 52 szakmai szervezettől és szakértőtől több mint 620 észrevétel érkezett, és csak július óta mintegy 30 szakmai egyeztetést szolgáló fórum zajlott.

A PM nyílt szakmai konzultációja egyaránt megjeleníti a kormányzati (az összes tárca képviseli magát a tervezéskoordinációs testületben és munkacsoportjában) és nem kormányzati szervezeteket, valamint az üzleti szféra képviselőit. A partnerség kiterjed a társadalmi, gazdasági és környezeti struktúrák fejlesztésében érdekelt és a fejlesztések által érintett központi és területi szereplőkre. A szaktárcák javaslatai alapján már a partnerségi folyamat első fázisában, a dokumentum előzetes véleményezésére kiválasztott kulcspartnerek között is szerepeltek olyan, az EU horizontális céljainak hazai tervezésében és érvényesítésében kulcsfontosságú partnerek, mint az Országos Fogyatékosügyi Tanács, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, vagy például az Autisták Országos Szövetsége. Fontos szerepe

volt a partnerségben a széles szakmai spektrumot átfogó szakmai szervezeteknek is, amelyek szakmai felkészültségük, partnereik segítségével képesek az ágazati intézkedések teljes vagy jelentős részét érdemben értékelni, így a horizontális célokra is megalapozott javaslatokat tudnak tenni. A fenntarthatósági szempontok esetében például ilyen partner volt a Magyar Természetvédők Szövetsége, női- férfi esélyegyenlőségi témában például a Magyar Női Érdekvédelem Szövetség, a diszkrimináció megszüntetésének témakörében pedig az Országos Roma Önkormányzat. Két olyan nagyobb rendezvény történt ahol kiemelten, de nem kizárólagosan kezelték a horizontális témákat szélesebb körben is; az egyik a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT), a másik pedig a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács szervezésében került megrendezésre.

A partnerségbe közvetlenül bevont szervezetek kiválasztása során a széles körű képviselő biztosítása érdekében kiemelt hangsúlyt kaptak az ernyőszervezetek, az egyes szakterületek szakmai és civil képviselőit országosan összefogó szervezetek. Ezek a szervezetek széleskörű elismertségük és kapacitásaik valamint kapcsolatrendszerük által nagymértékben segítették a hatékony kétoldalú információáramlást és megalapozottan képviselhetők tagjaik érdekeit, javaslatait, kérdéseit. Ezáltal lehetővé vált a helyi, kis tagszámú szervezetek elérése is az ország teljes területén. Fontos szerepet kaptak azok a szervezetek is, amelyek önmagukban is széles körű tagsággal, felkészült szakmai/szakértői kapacitással rendelkeznek, így képesek a vélemények bemutatásán túl konkrét javaslatokkal is szolgálni a tervezés számára. A területi szereplők a tervezés kezdeti fázisától kiemelt szerepet kaptak, különösen a megyei és települési önkormányzatok, mivel nemcsak potenciális kedvezményezettként, de tervező partnerként is részesei a 2014-2020-as tervezésnek. Így kulcspartnerek a megyei és nagyvárosi önkormányzatok, a regionális fejlesztési ügynökségek, a kormányzat mellett működő tanácsok és érdekegyeztető fórumok, egyes hatóságok és szakmai vagy érdekképviseleti civil szervezetek (különösen környezeti, esélyegyenlőségi, szociális, gazdaságfejlesztési), a kamarák és a gazdasági szereplők egyéb tömörülései (pl. állandó befektetői fórumok), az egyetemek és a kutatóintézetek, az egyházak. Az eddig megszólított partneri kört mutatja be összefoglalóan az e fejezet végén szereplő táblázat.

Az eddig megvalósult partneri bevonás hozzáadott értéke jelentős a 2014–20-as fejlesztések tárgykörének azonosításában. Különösen erős a területi partnerek (önkormányzatok) részéről érkezett visszacsatolás a térségi decentralizációs megközelítés kialakításához és tárgykörének azonosításához (ld. 3. fejezet), valamint jelentkezett a fokozottabb ágazati-területi koordináció igénye. A gazdasági partnerek (pl. munkaadói és munkavállalói oldal, szakmai és gazdasági kamarák) egyértelműen megerősítették a gazdasági fejlődés igényének fókuszba helyezését, a nemzetközi versenyképesség fokozását és a helyi gazdasági rendszerek megerősítését egyaránt. A társadalmi felzárkózás terén tevékenykedő szervezetek megerősítették a munkahelyteremtés vezető szerepét a tartós társadalmi együttműködés erősítésében. A területi és gazdasági partnerek jelezték az infrastrukturális fejlesztések fontosságát a foglalkoztatásban és a képzésekben. Több javaslat érkezett a tervezetben szereplő beavatkozások hatékonyságának javítása érdekében. Ilyen volt például a környezetvédelmi civil szervezetek részéről a szennyvízkezelés terén az egyedi, nem csatornahálózatra épülő megoldások fokozottabb támogatása, vagy ipari szakmai szervezetek oldaláról az a horizontális célokat segítő javaslat, miszerint a fenntarthatóság megítélése a teljes életciklus elemzésen alapuljon. Civil javaslaton alapult a demográfiai változásokra való tudatos felkészülés horizontális szempontként való megjelenítése. Számos javaslat érkezett a megkülönböztetés csökkentését szolgáló beavatkozásokra is, különösen a hátrányos megkülönböztetéssel potenciálisan érintett csoportok civil képviselői részéről pl. nők vállalkozóvá válásának elősegítése, a hozzáférés elvének kiterjesztése bevezetése, ennek kapcsán a hátrányos megkülönböztetéssel potenciálisan érintett csoportok, különösen a fogyatékos személyek hozzáféréseinek biztosítása a fejlesztéspolitikai folyamatokhoz és intézményekhez). A horizontális szempontokra érkezett javaslatok közül kiemelhető, hogy azok ne csupán egy általános vállalás részei legyenek, hanem specifikus szakmai feltételekként fogalmazódjanak meg. A területi szereplők és a területi együttműködéseket gondozó szervezetek hangsúlyozták a programterületen kívüli műveletek lehetőségének támogatásának fontosságát. A végrehajtással kapcsolatban egyhangú igény az egyszerűbb, gyorsabb és hatékonyabb pályázási rendszer felé történő elmozdulás. A non-profit szervezetek szerepének fokozása a programok tervezésében és végrehajtásában (például szakmai

támogatóként működjenek közre az intézkedések, pályázati kiírások tervezésében) szintén fontos igényként fogalmazódott meg. A vélemények és javaslatok ezen túl jelentősen hozzájárultak a dokumentum koherenciájának, szakszerűségének javításához is.

A partneri véleményeket a PM kormányzati felelősei képviselik az EU Bizottságával a Partnerségi Megállapodásról folytatott formális és informális egyeztetések során is. Az partnerségi észrevételek beépítése egészen a PM benyújtásáig zajlik. A beépítésről a partnerek felé visszacsatolást nyújtunk.

3. 2013 őszén központilag koordinált, rendszerszerű eszközökkel támogatott széles körű társadalmisítás indult a PM-hez csatlakozó operatív programokról (OP-k), melynek során a Partnerségi Megállapodásra is újból lehetett észrevételeket tenni.

Ennek keretében a partneri dialógus kiegészült a fejlesztések kedvezményezettjeit és érintettjeit tömegesen elérő, központi koordináció által szervezett tájékoztatással is. Az OP-k nyílt társadalmi egyeztetése 2013. október 17. és 2013. december 15-e között zajlott az érintett dokumentumok egy közös honlapon, on-line felületen történő (ütemezett) közzétételével, ahol lehetőség nyílt bárki számára az azokkal kapcsolatos észrevételek és javaslatok megfogalmazására. (Ugyanezen a honlapon felhívtuk a partnerek figyelmét arra is, hogy a partnerségi megállapodás mely felületen véleményezhető.) Az on-line felületen összesen 866 db vélemény érkezett a programokra. Ezzel párhuzamosan operatív programonként, valamint régióként a program tartalmak célzott, szakmai célcsoport bevonásával történő egyeztetése is megtörtént rendezvények és fórumok keretében. 12 rendezvény egy-egy operatív program részletesebb megvitatását helyezte fókuszba, ezeken összesen 1063 partner képviseltette magát. E rendezvényeken érdemi viták folytak a mind szakmai, mind állami vezetői szinten jelen lévő tervező szaktárcák és a partnerek között. További 7 rendezvény zajlott az ország minden nagytérségét lefedően (hárommegyés szervezésben), összesen 913 db résztvevővel. Ezeken a fórumokon minden tervező tárca képviseltette magát, a partnerek bármely témában kifejezhették véleményüket. E rendezvényekre meghívást kaptak a tervező szaktárcák már megszólított partnerei, az illetékes helyi és más hatóságok, a gazdasági és szociális partnerek és a civil társadalmat képviselő testületek, továbbá meghívásra kerültek a 2007-2013-as időszak végrehajtásában közreműködő regionális fejlesztési ügynökségek, valamint a pályázókkal, kedvezményezettekkel személyes kapcsolatot tartó Széchenyi Programiroda valamennyi partnere is. Az ügynökségeknek és a Programirodának az egyes régiók tekintetében meglévő szakmai tapasztalatai, valamint közvetlen kapcsolatrendszere révén az adott terület vonatkozásában releváns és aktív helyi szereplők hatékony megszólítása biztosított volt, közreműködésükkel a vidéki területek érintett partneri körének bevonása megvalósult. Megszólításra kerültek azon kiemelt horizontális szervezetek is, akik programokon átívelő, horizontális érdekek és elvek érvényesítése érdekében tevékenykednek. A bevont partnerek köre lefedte azokat az intézményeket, szervezeteket és csoportokat, amelyek befolyásolhatják a programok végrehajtását, vagy amelyekre az hatással lehet. Az üzleti, közösségi alapú és önkéntes szervezetek mellett a közszféra különböző érintett részeinek bevonása is megtörtént. A partnerlisták összeállítása során követendő cél volt a tárcák részéről, hogy a PM és az OP-ok előkészítésének első lépéseként nemzeti környezetben azonosítsák az ESB-alapok által érintett érdekelt feleket. E rendezvényeken a partnerekkel mélyebben sikerült megismertetni a fejlesztési célokat, beavatkozási logikákat. A rendezvények eredményeként jelentősen több észrevétel érkezett be, személyes konzultációk jöttek létre. A partnerségi feladatok koordinálása érdekében operatív programonként partnerségi munkacsoportok működnek. Minden munkacsoportnak tagja a tervezést koordináló NGM, a tervező tárcák, valamint a 2007-2013-as időszak végrehajtási feladatait ellátó irányító hatóságok. E munkacsoportok feladata a beérkezett vélemények feldolgozása, valamint a programdokumentumokba történő beépítés és a visszajelzések koordinálása.

Partnerség a végrehajtásban: A tervezés kulcspartnerei meghívást kapnak az OP-k végrehajtási partnerségében való részvételre is. A partnerek bekapcsolódhatnak a programok végrehajtáshoz kötődő monitorozásba és jelentéstételbe. A monitoring bizottságok (ld. 2.1. fejezet) tagjaiként lehetőséget kapnak álláspontjuk kifejtésére, és figyelemmel kísérhetik, véleményezhetik az intézményrendszer működtetését, valamint a fejlesztések összhangjának és összesített teljesítményének alakulását is figyelemmel kísérhetik, véleményezhetik.

A partnerségi kör összefoglaló táblázata²⁷ (a fontosabb megszólított szervezetek listája)

Partnerek	
ÁFEOSZ-Coop Szövetség	Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Agrár Munkaadói Szövetség	Magyar Megújuló Energia Szövetség
Agrár - Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány	Magyar Mérnöki Kamara
AKI: Agrárgazdasági Kutatóintézet	Magyar Műanyagipari Szövetség
Állami Számvevőszék (ÁSZ)	Magyar Napelem Iparági Szövetség
Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége	Magyar Napenergia Társaság
Artelier Szabad Szellemi Alkotóműhely Alapítvány	Magyar Natúrpark Szövetség
Autisták Érdekvédelmi Egyesülete	Magyar Nemzeti Bank
Autisták Országos Szövetsége	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
Autonóm Szakszervezetek Szövetsége	Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat
Autonómia Alapítvány	Magyar Női Érdekvérvényesítő Szövetség
Az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége	Magyar Olimpiai Bizottság
BCCH	Magyar Orvosi Kamara
Befektetői Tanács	Magyar Önkormányzatok Szövetsége
BOCS alapítvány	Magyar Pékek Fejedelmi Rendje
Budapest Fővárosi Önkormányzat	Magyar Rektori Konferencia
Budapesti és Pest megyei Mérnöki Kamara	Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ)
Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara	Magyar Szennyvíztechnikai Szövetség
CÉHálózat Egyesület	Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetsége - MATASZSZ
Csermely Környezetvédelmi Egyesület	Magyar Téglás Szövetség
Csomagolási és Anyagmozgatói Országos Szövetség	Magyar Természetvédők Szövetsége
Deloitte	Magyar Tudományos Akadémia
Doktoranduszok Országos Szövetsége	Magyar Turisztikai Desztinációk és Menedzsment-szervezetek Szövetsége
Duna Régió Kormánybiztos	Magyar Turizmus Zrt.
Duna Régió Stratégia Titkársága	Magyar Urbanisztikai Tudásközpont Nonprofit Kft.
eGOV Kft.	Magyar Útügyi Társaság
Egyetemek, felsőoktatási intézmények és háttérintézményeik	Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége
Élelmiszer Feldolgozók Országos Szövetsége (ÉFOSZ)	Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt.
Elsevier Kft.	Magyar Vasúti, Vízi és Légiközlekedési Szövetség
Első Magyar Vállalati Felelősségvállalás Egyesület (EMVFE)	Magyar Vegyipari Szövetség
ÉMI Építési Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft.	Magyar Víziközmű Szövetség
E-misszió Egyesület	Magyar Vízipari Klaszter
Energia és Környezet Alapítvány	Magyar Vízközmű Szövetség
Energia klub környezetvédelmi egyesület	Magyar Zöldség Gyümölcs Szakmaközi Szervezet (FRUITVEB)
Energia Központ	Magyarországi Amerikai Kereskedelmi Kamara
Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület (ETE)	Magyarországi Brit Kereskedelmi Kamara
Energiapiari Vállalkozások Szövetsége	Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség
Építési Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. (ÉMI)	Magyarországi Evangélikus Egyház
Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI)	Magyarországi Gyógyszergyártók Országos Szövetsége
Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	Magyarországi Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetsége
Európa Ház	Magyarországi Munkavállalók, Szociális és Egészségügyi Ágazatban Dolgozók Demokratikus Szakszervezete (MSZ EDDSZ)
Eximbank - Magyar Export-Import Bank Zrt.	Magyarországi Női Alapítvány
Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ)	Magyarországi Református Egyház
Fenntarthatóság Felé Egyesület	Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért
Fiatalközösségek Országos Szövetsége (AGRYA)	Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ)
Fiatalközösségek Országos Szövetsége	Magyar Zoltán E-Közigazgatástudományi Egyesület
Fogyatékos Emberek Szövetségeinek Tanácsa	MAHAL: Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége
Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhatalmi Nonprofit Kft.	MASZ: Magyar Akvakultúra Szövetség
Fővárosi Vízművek Zrt.	MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. (MAVIR)
Független Ökológiai Központ	Medicina 2000 Magyar Járóbeteg Szakellátási Szövetség
Független Szakszervezeteket Demokratikus Ligája	
Garantiqa Hitelgarancia Zrt.	Megyei Jogú Városok Szövetsége (Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége)
GWP Magyarország	Megyei közgyűlések elnökei
Habitat for Humanity Hungary	Megyei Jogú Városok önkormányzatai
Hagyományok Háza	Megyei önkormányzatok
HAKI: Halászati és Öntözési Kutatóintézet	Megyei tervezők
HTT: Halászati Tudományos Tanács	Menedzserek Országos Szövetsége
Hulladékhasznosítók Országos Egyesülete	Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ)
HUMUSZ Szövetség	Minisztériumok (NGM, NFM, VM, EMMI, BM, ME, KIM, KÜM)
Hungrail Magyar Vasúti Egyesülés	MNB- Gazdaságstratégiaiért és tervezésért felelős ügyvezető igazgatóság
Informatikai, Távközlési és Elektronikai Vállalkozások Szövetsége	MOHOSZ: Magyar Országos Horgász Szövetség
Inspi-Ráció és Polyán Egyesületek	Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)
Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület (IFKOT)	Munkaadók és Gyárilárosok Országos Szövetsége
Ipartestületek Országos Szövetsége	Munkaesély Szövetség
Joint Venture Szövetség	Munkástanácsok Országos Szövetsége
Jövő nemzedékek országgyűlési biztosa	Munkavállalók Országos Érdekképviselete
Kerékpáros Kerekasztal	MÜOSZ (Területfejlesztési Nonprofit kft.)
Kerékpáros turizmusért felelős miniszterelnöki megbízott	Nagycsaládok Országos Egyesülete
Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége (KISOSZ)	Napra Forgó Nonprofit Kft.
KIM Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság	Német- Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
Kormányhivatalok	Nemzeti Agrárkamara (NAK)
Korszerű Egyedi Szennyvíztisztító Kislétesítmények Szakmai Környezetvédelmi Egyesülete	Nemzeti Agrár-szaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
Környezet és Természetvédő Társadalmi Szervezetek Orsz. Találkozója	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

²⁷ 2013 márciusától több mint 400 szakmai szervezetet sikerült elérni.

Partnerek	
Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége	Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT)
Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete	Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács
Központi Statisztikai Hivatal	Nemzeti Innovációs Hivatal (NIH)
Levegő Munkacsoport	Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács
LIGA szakszervezetek	Nemzeti Külgazdasági Hivatal (HITA)
Logisztikai Egyeztető Fórum	Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társasága
Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ)	Nemzetstratégiai Kutatóintézet (NSKI)
Magyar Agrárkamara	Népi Kézműves Alkotóházak Országos Egyesülete
Magyar Agrár-Környezetgazda Egyesület	Népművészeti Egyesületek Szövetsége
Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ)	Nevelők Háza Egyesület
Magyar Bankszövetség	Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége
Magyar Bányászati Szövetség (MBSZ)	Országos Atomenergia Hivatal (OAH)
Magyar Biotechnológiai Szövetség	Országos Fogyatékosügyi Tanács
Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara	Országos Környezetvédelmi Tanács
Magyar Elektrotechnikai Egyesület	Országos Köznevelési Tanács
Magyar Energetikai és Közmű - szabályozási Hivatal	Országos Roma Önkormányzat
Magyar Energetikai Társaság (MET)	Országos Vízgazdálkodási Hálózat
Magyar Energia Hivatal	Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány
Magyar Energhatékosság Intézet (MEHI)	Pályázati Rók és Tanácsadók Országos Szövetsége (PÁTOSZ)
Magyar Építésügyi Technológiai Platform városok és építmények kerekasztal	Pénzforrás Pályázat Portál
Magyar Építész Kamara	REFLEX Környezetvédő Egyesület
Magyar Építőanyagipari Szövetség	Regionális fejlesztési ügynökségek
Magyar Épületgépészek Napenergia Egyesülete (MÉGNAP)	Regionális Környezetvédelmi Központ Magyarország
Magyar Épületgépészek Szövetsége (MÉGSZ)/ Magyar Épületgépészek Napenergia Egyesülete (MÉGNAP)	Regionális Víziközmű Szolgáltató Zrt. –k
Magyar Faktoring Szövetség	Stratégiai és Köszolgáltató Társaságok Országos Szövetsége
Magyar Fejlesztési Bank Zrt.	Szakszervezetek Együttműködési Fóruma
Magyar Földrajzi Társaság	Századvég Alapítvány
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet (MFGI)	Széchenyi Programiroda
Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége (MAGOSZ)	Széchenyi Tőkealap-Kezelő Zrt.
Magyar Geotermális Egyesület (MGTE)	Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Magyar Hidrológiai Társaság	Szociális Igazgatók és Szakemberek Egyesülete
Magyar Ingatlanszövetség Tanácsa Alapítvány	Szövetség az Élő Tiszáért Alapítvány
Magyar Innovációs Szövetség	Társaság a Lakásépítésért, Lakásfelújításért Egyesület
Magyar Iparosok Szövetsége	TEJ Szakmaközi Szervezet
Magyar Katolikus Püspöki Konferencia	Tej Terméktanács
Magyar Kereskedelmi és Ipar Kamara (MKIK)	Természetes Életmód Alapítvány
Magyar Kockázati- és Magántőke Egyesület	Természetjáró és kerékpáros turizmus fejlesztéséért felelős Miniszterelnöki Megbízott
Magyar Kórházszövetség	Térségi Fejlesztési Nonprofit Kft.
Magyar Környezetvédelmi Egyesület	Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és Terméktanács (VHT)
Magyar Külgazdasági Társaság	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ)
Magyar Lízingszövetség és Finanszírozó Társaságok Szövetsége	Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület (VEKE)
Magyar Madártani Egyesület	Volán Egyesülés
Megyei közgyűlések	WWF Magyarország Alapítvány
Megyei Fejlesztési Ügynökségek	

Horizontális szervezetek
Magyar Tudományos Akadémia
Cigányügyi Egyeztető Tanács
Országos Környezetvédelmi Tanács
Országos Fogyatékosügyi Tanács
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács
Vállalkozásfejlesztési Tanács
Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács
Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma
Magyar Ifjúsági Konferencia
Nemzeti Ifjúsági Tanács
Ifjúság Szakmai Egyeztető Fórum

Partnerségi rendezvények összefoglaló táblázata (fontosabb rendezvények)

Rendezvény	Dátum
PM + OP Szakértői szintű tárcaközi munkacsoport	6 alkalom 2012. november óta
Megyei tervezői Fórum	2013. március óta 7 alkalom
Magyarok a Piacon Klub; tervezői fórum	2013. március óta 7 alkalom
Konzultáció a megyei elnökökkel a 2014-2020-as tervezésről	2013. április 5.
Urbicon, településfejlesztési szakkiállítás	2013. április 10.
Stratégiai Miniszteri Konferencia a 2014-2020 tervezéssel kapcsolatban	2013. április 12.
Magyar Zoltán Közigazgatási Társaság beszélgetés	2013. április 24.
Területfejlesztési Szabadegyetem	2013. április 30.
Befektetői Tanács Gyűlése	2013. május 8.
Területfejlesztők X. Vikendje	2013. május 10-11.
Széchenyi Programiroda előadássorozata a 2014-2020-as tervezés aktualitásairól	2013. május óta 5 alkalom
Szakmai konzultáció (részvevők pl. a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége, Fiatal vállalkozók Országos Szövetsége).	2013. május 23.
Európai Üzletemberek Fóruma (HEBC)	2013. május 23.

Országos Turizmus Konferencia	2013. május 23.
Megyei Jogú Városok Fóruma	2013. május 31.
Prezentáció a 2014-2020 közötti időszak tervezéséről (80 civil szervezet megjelenésével)	2013. június 13.
A 2014-2020-as tervezési időszakkal kapcsolatos szakmai konzultáció nyitórendezvénye	2013. június 13.
2014-2020-as tájékoztató a Pályázati Róka szövetségének	2013. július 3.
Magyar Természetvédők Szövetségének Konferenciája	2013. július 5.
Széles körű sajtótájékoztató a tervezési folyamatról és a 2014-2020 időszakról	2013. július 9.
Egyeztetés a 2014-2020 közötti tervezési időszakról és a megyei önkormányzatok szerepéről a következő időszakban	2013. július 10.
Üzletfejlesztési Tanács Ülése	2013. július 11.
EUROPE DIRECT Meeting	2013. július 11.
Magyar Könyvtárszövetség szekcióülése	2013. július 11.
Társadalmi fórum civil szervezeteknek, helyi tervezőknek	2013. július 24.
Konzultáció az Agrár Kamarával	2013. augusztus 5.
Konzultáció a ROP és GOP Irányító Hatóságokkal	2013. augusztus 27.
Konzultáció a Magyar Nemzeti Bankkal a 2014-2020 programozási időszak és az új növekedési irányok összehangolásáról	2013. augusztus 28.
A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács Plenáris ülése	2013. augusztus 28.
Találkozó a megyei jogú városok polgármestereivel	2013. augusztus 29.
Szeminárium a tervezési módszertanról	2013. augusztus 29.
Konzultáció a Vállalkozók Országos Szövetségének vezetésével	2013. szeptember 10.
Konzultáció a Nemzeti Környezetvédelmi Tanáccsal	2013. szeptember 10.
IVSZ "MENTA" Konferencia	2013. szeptember 12.
Tájékoztató fórum a megyei tervezésről	2013. június óta 6 alkalom
Országos Környezetvédelmi Tanács ülése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról és a Partnerségi Megállapodásról	2013. szeptember 12
Tájékoztató fórum a Megyei Jogú Városoknak	2013. szeptember 30.
Konferencia a 2014-2020 közötti OP tervezésről	2013. október 18.
"2014-2020 – az integrált fejlesztés kora (?)" konferencia	2013. október 17-18.
Kerekasztal megbeszélés a Partnerségi Megállapodás (Az EU támogatások 2014-2020.) tervezetéről, hangsúlytal a környezeti- és természeti erőforrás-gazdálkodást érintő vonatkozásokra	2013. október 25.
„A helyi gazdaság fejlesztése, a környezetvédelem és a társadalmi befogadás a 2014-2020 közötti EU források terveiben”	2013. október 28.
Szakmai konzultációs fórumok (operatív programként)	
EFOP	2013. november 12.
EFOP	2013. november 12.
IKOP	2013. november 14.
GINOP	2013. november 18.
GINOP	2013. november 19.
KKV nap (GINOP/TOP/VEKOP)	2013. november 20.
MAHOP	2013. november 22.
TOP	2013. november 22.
VP	2013. november 25.
EFOP	2013. november 26.
VEKOP	2013. november 27.
KEHOP	2013. december 9.
Regionális Rendezvények	
Regionális rendezvény Miskolc	2013. november 28.
Regionális rendezvény Debrecen	2013. november 29.
Regionális rendezvény Szeged	2013. december 2.
Regionális rendezvény Budapest	2013. december 3.
Regionális rendezvény Székesfehérvár	2013. december 4.
Regionális rendezvény Győr	2013. december 5.
Regionális rendezvény Pécs	2013. december 6.

1.5.2 A nemek közti egyenlőség, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, valamint a hozzáférhetőségnek az előmozdítása

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja a hátrányos megkülönböztetésből fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése, azaz a társadalmi szintű esélyegyenlőség minél szélesebb körű megvalósítása. A programok végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során. A programok biztosítani fogják a legfontosabb esélyegyenlőségi célcsoportok, illetve a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembevételét és érvényre juttatását a programok kidolgozásának, végrehajtásának, nyomon követésének és értékelésének teljes folyamata során.

Az európai horizontális politikákkal összhangban Magyarországon a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségéért, felzárkózásáért, valamint a társadalmi együttműködésben való megerősítésükért szükséges intézkedéseket tenni a 2014–2020 közötti időszakban megvalósuló

fejlesztéseken keresztül is. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a fejlesztések megvalósítása során törekedni kell az alábbiakra:

- a férfiak és nők közötti esélyegyenlőségre a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, közlekedési, oktatási és képzési szolgáltatásokban, a közkincsekhez, közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, a vállalkozóvá válásban, kiemelt figyelemmel a kisgyermeket nevelőkre, illetve a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre;
- a munkahelyek családbarátta tételére, különösen a kisgyermekes anyák atipikus foglalkoztatási módjainak előnyben részesítésére (rész munkaidő, munkaidő-ütemezés, távmunka);
- az esélyek kiegyenlítésére a hátrányos helyzetű családban élő gyermekek számára, a tartós rászorultságban élők, a romák esélyegyenlőségére, különösen a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, oktatási és képzési fejlesztésekben, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, valamint a lakhatásban, kiemelt figyelmet fordítva a roma nőkre a fejlesztések során és a mutatók mindegyikénél;
- a fogyatékossgal élő személyeknek az épített környezethez, információhoz és kommunikációhoz, a fejlesztésekkel érintett szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek megteremtésére;
- a fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási esélyeinek biztosítására;
- a tartósan munkanélküliek újbóli foglalkoztathatósági esélyeinek biztosítására;
- a pályakezdők esélyegyenlőségére a foglalkoztatásban, különösen a szakirányú foglalkoztatásban;
- a jelenleginél differenciáltabban kell kidolgozni a támogatási formákat a kedvezményezett célcsoportok eltérő lehetőségeinek és fejlesztési céljainak megfelelően.

Biztosítani kell, hogy a támogatásokhoz való hozzáférést ne befolyásolja hátrányos megkülönböztetés és a leginkább kirekesztett társadalmi csoportok részt vehessenek a fejlesztési programokban. E szempontból különös odafigyelést igényelnek egyes érzékeny társadalmi csoportok, elsősorban a nők, a tartós rászorultságban élők, a roma származásúak, a nemzeti kisebbségek, a migránsok, a fogyatékossgal élő személyek, a nyugdíjazás előtt állók, a fogva tartásból szabadulók. A nők esélyegyenlőségét – a konkrét fejlesztési célokon túl – biztosítani kell a munkáért járó javadalmazásban, a vezető munkakörök betöltésében is. Azon esetekben, amikor a pozitív diszkrimináció érvényesítése elkerülhetetlen, azt össze kell hangolni az adatvédelmi előírásokkal. A programszintű értékeléseknek része annak vizsgálata, hogy a fejlesztések mennyiben járulnak hozzá a fentiekben hivatkozott célcsoportok életkörülményeinek javításához. A hivatkozott célcsoportok érdekképviseleti szervei helyet kapnak a monitoring bizottságban. Törekedni kell arra, hogy a diszkriminációval potenciálisan érintett személyeket képviselő, általuk létrehozott civil szervezetek szakmai támogatóként működjenek közre az intézkedések, pályázati kiírások tervezésében és monitoringjában is.

1.5.3 Fenntartható fejlődés

A programoknak biztosítaniuk kell a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesülését is. A fenntartható fejlődés a társadalmi jólét folytonos növelését célozza a környezet eltartóképességének megőrzése mellett oly módon, hogy a jelen generációk szükségletének kielégítése ne veszélyeztesse a jövő generációk szükségleteinek kielégítését. A környezeti acquis-ban foglalt előírások betartását kiemelten kell kezelni, a programoknak hozzá kell járulniuk a környezeti terhek csökkentéséhez. Ennek eléréséhez integrálni kell a környezetvédelmi, fenntarthatósági követelményeket és elveket – kiemelten a megelőzés elvét – az erőforrások takarékos és hatékony felhasználását, a biodiverzitás megőrzését, a környezeti szemléletformálást a programok tervezésébe és végrehajtásába, különösen a közlekedés, az energia, a versenyképesség, a terület- és településfejlesztés, valamint az ipartámogatás terén. A támogatási konstrukciók összeállítása, a projektek kiválasztása, a program megvalósítása során érvényesíti kívánt elvek a következők:

- az európai uniós környezetvédelmi vívmányok betartása

- a természeti értékek, a táj és a biodiverzitás megőrzése, valamint az épített környezet, a kulturális örökség, megóvása;
- a hulladékszegény, a hulladékkeletkezés megelőzésén, az újrahasznosításon és újrahasználaton alapuló fejlesztések preferálása;
- az energia-, az erőforrás- és a területhasználat csökkentése, az energiahatékonyság javítása, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése;
- az egészséges és biztonságos környezet kialakítása (a levegő, a vizek és a talaj védelme, zaj- és rezgésvédelem), a környezeti károk megelőzése és kárelhárítása, a kockázatok csökkentése és a hatékony katasztrófa-helyzet-kezelés támogatása;
- a környezettudatosság növelése, környezeti szemléletformálás (beleértve a döntéshozói és végrehajtó testület, a partnerek és a kedvezményezettek képzését is);
- környezettudatos KFI és ökoinnovációk alkalmazása;
- a környezeti, fenntarthatósági szempontból szelíd fejlesztések preferálása;
- a „megelőzés” és a „szennyező fizet” elv,
- a zöld közbeszerzés és a forráshatékonyság elve
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklése és az éghajlatváltozáshoz történő adaptáció elősegítése (ld. a horizontális célkitűzéseknél);
- a környezettudatos tervezés és kivitelezés: teljes életciklusra vetített költség figyelembe vétele a döntéshozásban..

Az operatív programokhoz készített stratégiai környezeti vizsgálati (SKV) jelentések tartalmaznak javaslatokat azokra a mutatószámokra, amelyek biztosíthatják a környezeti hatások nyomon követését a program előrehaladása során. Az SKV jelentéseket az operatív programok benyújtását követően véglegesítjük, és ebben a folyamatban jelöljük ki majd az SKV indikátorok körét is. Ennek a folyamatnak a keretében meghatározzuk továbbá az adatgyűjtés rendjét, a monitoring információk alapján szükségessé váló intézkedések, a kapcsolódó döntések meghozásának, nyomon követésének és értékelésének módját, eljárásrendjét. Az SKV monitoring és értékelési rendszer főbb elemeit partnereinkkel is egyeztetve fogjuk véglegesíteni és megvalósítani. A fenti elvek érdekében tevékenykedő kormányzati és nem kormányzati szervezeteknek helyet kapnak a monitoring bizottságban.

A fejlesztések fenti elvek érdekében tett beavatkozásairól program szinten adatokat kell gyűjteni és azokat értékelni. A programszintű értékeléseknek részét képezi a fejlesztések fenti elvekhez való hozzájárulásának – főként környezeti, fenntarthatósági szempontú – vizsgálata, különös tekintettel a programok energiahatékonysági teljesítményére, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére és a „szennyező fizet elv” megvalósulására.

A programok biztosítani fogják a legfontosabb esélyegyenlőségi célcsoportok, illetve a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembevételét és érvényre juttatását a programok kidolgozásának, végrehajtásának, nyomon követésének és értékelésének teljes folyamata során.

1.5.4 A horizontális politikák célkitűzései

Hozzáférhetőség

Biztosítani kell a fejlesztéspolitikai végrehajtási rendszerben elérhető információkhoz (ld. támogatási lehetőségek, fejlesztésekben való érintettség) való hozzáférés lehetőségét a végrehajtási intézményrendszer kialakítása során. Az elektronikus ügyintézési lehetőségek e téren nagy szerepet kapnak.

Érvényesíteni kell az **egyetemes tervezés** (*universal design*) elvét az infrastrukturális, információs, kommunikációs és szolgáltatási fejlesztésekben. Minden projektben, ahol épületre, tárgyra, technológiára, szolgáltatásra irányuló tervezési, fejlesztési tevékenység történik, ott alkalmazni kell a fizikai és infokommunikációs hozzáférhetőség szempontjait. A hozzáférésben teret kell kapnia a műszaki megoldásokhoz képest gyakoribb hatékonyabb és a műszaki megoldásokat szükségszerűen kiegészítő **szolgáltatásszervezésnek**.

A **hozzáférhetőség szempontjából kiemelt célcsoportként** kezelhetők a fogyatékossgal élő személyek, a gyermekek, a várandósok, a kisgyermekes családok, az idősek és az alacsony képzettségűek, az információhoz való hozzáférés kapcsán: a marginalizált közösségek, köztük a romák is.

Népesedési kihívások kezelése

A demográfiai változásokra való felkészülés elsősorban a **családbarát, a gyermekvállalást és a népességnövekedést elősegítő**, másodsorban az előregedő népesség igényeire figyelemmel lévő megfontolásokat igényel a tervezésben és a végrehajtásban. Biztosítani kell a gyermeket nevelők – ezen belül kiemelten a nagycsaládosok – valamint a gyermekvállalás előtt álló fiatalok esélyegyenlőségét a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, oktatási és képzési, valamint lakhatási fejlesztésekben, illetve a közkincsekhez, közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz és rekreációs lehetőségekhez való hozzáférésben.

Klímaváltozás megelőzése és alkalmazkodás

A klímaváltozással kapcsolatban mind annak megelőzését, mind az ahhoz való alkalmazkodást elősegítő műveleteket integrálni kell a fejlesztésekbe. E törekvéseknek határon átnyúló területi dimenziója is van: a környezeti kockázatkezelési és ökológiai szempontból egységes rendszert képviselő Európai Duna Régió és azon belül is különösen a Kárpát-medence térsége. A megelőzés érdekében ösztönözni kell a **fosszilis energia felhasználásának mérséklését**, valamint az alacsony üvegházhatású gázkibocsátást eredményező technológiák és módszerek térnyerését. Ezzel párhuzamosan az egyes programokat, és projekteket úgy kell megtervezni és végrehajtani, hogy azok képesek legyenek **ellenállni az éghajlatváltozás várható hatásainak**, illetve elősegítsék az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.

Fokozott figyelemmel az uniós és nemzeti stratégiai hozzájárulásra

A fejlesztések nemzeti szintű és stratégiai jelentőségű szakmai hozzájárulásának szakmai koordinációját, független monitorozását, értékelését és végrehajtási visszacsatolását minden programra kiterjedően biztosítani kell. Ez kiterjed a fő nemzeti fejlesztési prioritások, a nemzeti stratégiai célok és az uniós törekvések érvényesülésének együttes és célzott vizsgálatára. Ezúton biztosítja a nemzeti stratégiai, fejlesztési és horizontális célok elérésének szinergikus hozzájárulását az uniós irányokhoz, számba véve a hazai és az uniós finanszírozású fejlesztéseket is. Kiemelten fókuszál egyes nemzetstratégiai és uniós szinten kiemelt témákra (pl. biztonság, integráció, demográfia, energetika, tudástársadalom, helyi gazdaság), és ezek intézményesített szakmai koordinációjára, célzott fejlesztésére, monitorozására, értékelésére.

Nemzetközi és makroregionális dimenzió erősítése

Magyarország európai térbe, különösen a környező makroregionális térbe való integrálódásának elmélyítését szorgalmazza az OFTK, és az EU közösségi értékrendje is. Az ország európai, közép-európai, Duna Régió térségét érintő, határmenti és Kárpát-medencei társadalmi, gazdasági és környezeti együttműködéseit tovább kell mélyíteni. Ezért a fejlesztéseknek lehetőség szerint meg kell jeleníteniük az említett területi dimenziókat is. Magyarország ezért különös figyelmet fordít az ETE programokra és az EU Duna Régió Stratégiájának megvalósítására. E célzott programok mellett szükség esetén Magyarország más uniós finanszírozású programjaiban is megjelenhetnek a nemzetközi kooperáción alapuló, különösen a makroregionális térségben beágyazott fejlesztések (a gazdaság, a társadalom és a környezetfejlesztés terén; pl. programterületen kívüli támogatások lehetőségével, ösztönzőkkel is segítve). E horizontális cél kiemelten szolgálja az európai és a makroregionális örökség, valamint a kulturális-nemzetiségi sokszínűség védelmét, ill. a mindezekben rejlő erőforrások hasznosítását.

Területi kohézió a térségi fenntarthatóság és a helyi gazdaság érdekében

A területi kohézió magyarországi kezdeményezésű horizontális célkitűzés, amely teljes összhangban van az Európai Unió Területi Agendájával (TA2020). Legfontosabb üzenete, hogy a területi szempontokat nem csak a területi programokban, hanem más fejlesztésekben is érvényesíteni kell. Ahhoz, hogy (1) a fejlesztések igazodjanak a helyi adottságokhoz és (2) egymással térségileg integráltan valósuljanak meg, az alábbi követelmények teljesítése szükséges:

- A fejlesztések területi szinergiája érdekében egy adott fejlesztés más térségi fejlesztésekkel való harmonikus kapcsolatának biztosítása.

- A fejlesztések gazdaságra, foglalkoztatásra, élet- és környezetminőségre, elérhetőségre, valamint infrastrukturális ellátottságra gyakorolt hatásai összességében pozitívak legyenek térségi szinten.
- Minden fejlesztés járuljon hozzá a megvalósulása helyszínét adó térség országos szinten kijelölt fejlesztési irányaihoz (ld. OFTK). Az intézkedések lehetőség szerint ne növeljék a térségi egyenlőtlenséget, a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben megvalósuló projektek kapjanak könnyítést a forrásszerzésben, finanszírozásában, szakmai támogatásban.
- A fejlesztések tartsák szem előtt a takarékos és hatékony területhasználatot, az erőforrások térségeken belüli hasznosítását, és a hatékony térségeken belüli anyag-, energia- és jövedelemáramlást szorgalmazó térhasználati elveket (ld. részletesen az OFTK-ban).

A fejlesztések területi vonatkozásairól programszintű adatokat kell gyűjteni. A programszintű értékelések részét kell, hogy képezze a fejlesztések területi értékelése. Megyei szinten nyomon követni és értékelni kell az ágazati és a területi fejlesztéseket. A megyék, ill. képviselőik helyet kap a monitoring bizottságban.

1.5.5 A horizontális politikák érvényesítése

A horizontális szempontok érvényesítésének típusos mechanizmusai

Az érvényesítés főbb mechanizmusai az alábbiak (az egyes típusok relevanciáját a részletes végrehajtási szabályok határozzák meg):

- Az operatív programok szintjén beazonosításra kerülnek azok a beavatkozások, amelyek számszerűsített módon a horizontális célok elérését kívánják szolgálni. Ezen célzott beavatkozások önmagukban elősegítik egy-egy esélyegyenlőségi célcsoport, illetve a fenntartható fejlődés egy-egy aspektusának támogatását, összhangban az uniós és nemzeti szintű stratégiákkal.
- Kiemelt, egyedi beruházások esetében – figyelemmel e projektek volumenére és társadalmi-gazdasági hatására – projekt szinten is szükséges horizontális vállalások megtétele. Méret vagy jelentőség alapján kiemelt fejlesztések kiválasztása és előkészítése során területi és/vagy társadalmi integrációs **előzetes hatásvizsgálatot** kell készíteni. A végrehajtó intézményrendszer szolgáltatásaként a pozitív hatások növelése, a negatívak csökkentése érdekében a kedvezményezettekkel folytatott konzultációk alakíthatják a fejlesztést.
- A végrehajtó intézményrendszer **tanácsadással és képzéssel** segíti az elvek programszintű érvényesítését.
- A horizontális elvek megvalósulását konzultációs, koordinációs és nyomon követési mechanizmusok kiépítése biztosítja. (Pl. együttműködés a partnerséggel a monitorozásban, kulcspartnerek bevonása a nyomon követési és jelentéstételi folyamatokba.)

Központilag koordinált érvényesítés

A koordináló szervezet képviseli a horizontális célok érvényesítésének szempontjait a végrehajtás során az OP intézkedéseken túlmenően (a központi koordinációról ld. a 2.1. fejezetet). A koordináló szervezet **nyomon is követi a horizontális célok érvényesülését és teljesülését**, kidolgozza a nyomon követést biztosító **monitoring rendszert** (a program monitoring keretében, erről ld. 4. fejezet), amelynek segítségével évente tájékoztatja a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottságot a horizontális szempontok érvényesítéséről. A koordináló szervezet a horizontális célok teljesülése érdekében az alábbi kiemelt feladatok látja el:

- az érvényesítést támogató **útmutatók, módszertanok készítése** és **jó gyakorlatok** összegyűjtése;
- a rendszeres nyomon követésen és értékeléseken alapuló **szakmai javaslatok megtétele** a fejlesztéspolitikai intézkedésekhez;
- **jogszabályi-eljárásrendi háttér megteremtése**, alkalmazásuk nyomon követése, a felzárkózási, esélyegyenlőségi, környezeti fenntarthatósági szükségleteknek megfelelően való alakítása, továbbá az irányító hatóságok felé **szabályozási javaslatok megtétele**;
- a téma rendszerszintű kezelése mellett állásfoglalások és iránymutatások kiadása.

Horizontális Monitoring Bizottság

A testület céljának, feladatainak részletes bemutatása ld. a fejezet „Konzultációs terv az anti-diszkrimináció, a nemek közötti egyenlőség és a fogyatékoság irányelveinek érvényesítésére” című részének 2. pontja alatt

Érvényesítés az intézményrendszerben

Az európai uniós támogatások felhasználása során alapvető követelmény, hogy a támogatások odaítélésében, folyósításában, felhasználásának ellenőrzésében közreműködő intézmények ne csak számon kérjék, hanem működésük során maguk is valósítsák meg a horizontális vállalásokat, példát mutatva ezzel a támogatásokat felhasználó ügyfeleknek. A diszkriminációmentes, esélyegyenlőséget biztosító, egyszersmind zöld intézményrendszer az elsőszámú biztosíték arra, hogy a kedvezményezettek ne pusztán kényszernek, hanem követendő példának tekintsék a Magyarország által vállalt horizontális vállalásokat.

A diszkriminációmentes, esélyegyenlőséget biztosító intézményrendszer megteremtése érdekében a főbb lépések az alábbiak:

- az intézményrendszer személyi állományának kiválasztása során biztosítani kell a férfiak és a nők esélyegyenlőségét, a fogyatékosággal élő személyeket és a romákat érő hátrányok ellensúlyozását biztosító pozitív megkülönböztetést, valamint az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményét;
- az intézményrendszer vezetőinek kiválasztása során törekedni kell a nőket a gyermekvállalás miatt érő hátrányok ellensúlyozására;
- az operatív programok bonyolítását végző intézmények épületeinek akadálymentesítése, a mozgássérült munkatársak foglalkoztatása;
- a nyugdíj előtt álló munkatársak szakértelmének hasznosítása;
- a közbeszerzési kiírásokban törekedni kell az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésére az alkalmassági minimumkövetelmények és a bírálati részszerzőpontok meghatározása során;
- törekedni kell a pályakezdekők részvételére az intézményrendszer üres állásainak betöltése során;
- a munka világába visszatérő anyák munkaerő-piaci esélyeinek javítása érdekében az intézményrendszeren belül növelni szükséges az atipikus foglalkoztatási formákat (rész munkaidős foglalkoztatás, távmunka).

A fenntartható fejlődés követelményének érvényesítése az intézményrendszerben:

- előnyben kell részesíteni az elektronikus úton történő ügyintézkést, törekedni kell a papírfelhasználás minimalizálására;
- a gépjárműállomány racionális üzemeltetésével, optimális kihasználásával, valamint az intézményrendszer közösségi közlekedés útján történő elérhetőségének biztosításával atipikus foglalkoztatási formák elérhetővé tételével hozzá kell járulni az európai uniós támogatások minimális károsanyag-kibocsátás mellett történő felhasználásához;
- az intézményrendszert kiszolgáló épületek energetikai korszerűsítésével törekedni kell a karbonszegény, egyszersmind gazdaságos működtetésre;
- az európai uniós támogatások felhasználása során biztosítani kell a zöld közbeszerzés szabályainak érvényesítését és a fenntarthatóság követelményeinek megfelelő projekt kiválasztást, monitoringot és értékelést, képzések és egyéb eszközök révén biztosítani kell a végrehajtás, döntéshozás szereplőinek, partnereinknek, és a programok kedvezményezettjeinek, hogy megfelelő felkészültséggel rendelkezzenek a fenntarthatóság, az európai uniós környezeti követelmények tekintetében.

Felkészítés az érvényesítésre

A horizontális szempontok érvényesítésére és jó gyakorlataira a **végrehajtási intézményrendszert és a kedvezményezetteket is fel kell készíteni**. A végrehajtás koordináló szervezete (2.1. fejezet) biztosítja a fejlesztéspolitikai intézményrendszer egészének felkészülését és teljesítményértékelési és képzési rendszert működtet az intézményrendszer szereplői részére (ld. 2.1. fejezet), amelynek keretében megjelennek majd az európai uniós alapok felhasználásával kapcsolatos, az

intézményrendszert érintő képzések tartalmi elemei. A képzések célcsoportját a végrehajtási intézményrendszer, azaz a koordináló szervezet, az irányító hatóságok, igazoló és ellenőrző hatóságok munkatársai, a Monitoring Bizottság tagjai képezik. A képzési modulok kialakításába bevonásra kerül az Egyenlő Bánásmód Hatóság, valamint az átfogó ismeretek biztosítása érdekében a folyamat során együttműködünk az érdekelt civil és egyházi szervezetekkel.

Horizontális elvek: azaz az egyenlő bánásmód érvényesítése című képzés tematikája, amely az Egyenlő Bánásmód Hatóságával leegyeztetésre került (ütemezése: 2014.III. negyedév: horizontális modul kidolgozása folyamatban; 2014.IV. negyedév: horizontális modul oktatása):

- Az egyenlő bánásmódról szóló törvény alapfogalmai
- Az egyenlő bánásmód követelménye az emberi jogok rendszerében, EU szabályozás
- ENSZ Egyezmény a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól
- Esélyegyenlőségi politika, szakpolitikai stratégiák
- Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések
- Nemek közötti egyenlőség
- Fogyatékkal élő személyek jogai, egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés
- A roma kisebbség helyzete.

Konzultációs terv az anti-diszkrimináció, a nemek közötti egyenlőség és a fogyatékossg irányműveinek érvényesítésére:

Az ESB alapok felhasználása során kiemelt szempontként jelenik meg a horizontális politikák érvényesítése, amely valamennyi operatív program esetében általános jellegű, kiemelt fontosságú cél és az érintett nemzeti szervezetek, illetve a releváns civil partnerek²⁸ (a továbbiakban együtt: releváns partnerek) aktív bevonásával valósul meg.

A konzultációs terv célja, hogy meghatározza a bevonandó szervezetek körét és szerepüket, illetve az alkalmazandó eszközöket. A horizontális elvek megvalósulását monitoring, konzultációs, koordinációs és nyomon követési mechanizmusok kiépítésével biztosítjuk.

1. Partnerek bevonása az előkészítésbe

A program szempontjából releváns partnerek a tervezést a kezdetektől segítik, a Partnerségi Megállapodás és az operatív programok kialakulását nyomon követik.

A partnerségi véleményezés első szakasza

A partnerek bevonása alapvetően a tervezést megalapozó nemzeti stratégiák kidolgozásában jelent meg. A stratégiák partnerségét részint az interneten keresztüli véleményezés, részint szakértői műhelymegbeszélések útján valósítottuk meg az érintett szakterületen elismert szakértőkkel, civil szervezetekkel és a minisztériumok stratégiai partnereivel. 2-3 műhelymegbeszélést tartottunk a partnerekkel, melyekre az adott szakterület elismert szakértői kaptak meghívást. A partneri véleményeket figyelembe vettük a stratégiák kialakításában.

A partnerségi véleményezés második szakasza

A második szakasz szakmai partneri egyeztetései már közvetlenül az uniós tervdokumentumokhoz kapcsolódnak.

Ebben a körben a programban tervezett beavatkozási célterületek kapcsán kértük ki a partnerek véleményét, az adott szakterületen országosan működő szakmai és civil szervezeteket, illetve egyházi jogi személyeket, a minisztériumok kiemelt partnereit, illetve a jogszabályokban előírt szervezeteket vontuk be a megbeszélésekbe.

Az első két szakasz eredményeként sikerült megismernünk a szakma elvárásait és tapasztalatait, amelyek felhasználásával elkészült az operatív programok tervezete.

A Partnerségi Megállapodásról szóló alapvető információkat és az operatív programok tervezetét a www.nfu.hu/partnerség honlapon tettük elérhetővé, amely ezáltal bárki számára megismerhetővé vált. Ezen folyamattal kezdődött meg az operatív program központilag koordinált, rendszerszerű

²⁸ Különösen a PM és operatív programok véleményezésébe bevont szervezetek.

eszközökkel támogatott széles körű társadalmi egyeztetése, így 2013 őszétől a partneri dialógus kiegészült a fejlesztések kedvezményezettjeit és érintettjeit tömegesen elérő szervezett tájékoztatással is. Az operatív program központi honlapon történő közzétételével egyidejűleg több ezer írásbeli felkérés került kiküldésre a szakmai partnereink mellett mindazon szervezetek részére, akik a partnerség jegyében kapcsolatban álltak a záruló fejlesztési ciklusban a támogatókkal. Ezekben a figyelemfelhívó levelekben arra bízattuk partnereinket, hogy osszák meg velünk javaslataikat és észrevételeiket akár a honlapon, akár egy központi email címen keresztül.

Számos javaslat érkezett a megkülönböztetés csökkentését szolgáló beavatkozásokra is, különösen a hátrányos megkülönböztetéssel potenciálisan érintett csoportok civil képviselői részéről. A horizontális szempontokra érkezett javaslatok közül kiemelhető az az elvárás, hogy a horizontális szempontok ne csupán egy általános vállalás részei legyenek, hanem specifikus szakmai feltételekként fogalmazódjanak meg.

(A partnerségi teljes folyamatának leírása a PM 1.5.1 A partnerség elvhez kapcsolódó intézkedések című fejezetében olvasható)

A partnerségi folyamatban résztvevő horizontális tématerületeket képviselő szervezetek:

Egvenlő Bánásmód Hatóság
Magyar Női Érdekvédelem Szövetsége
Magyarországi Női Alapítvány
Nők és Férfiak Társadalmi Egvenlősége Tanács
Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, (MEOSZ)
Országos Fogvatékosügyi Tanács
Autisták Érdekvédelmi Egyesülete
Autisták Országos Szövetsége
Fogvatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa
Fogvatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.
Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége
Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség
Cigányügyi Egvezető Tanács
Országos Roma Önkormányzat
Magyarország, Roma Oktatási Alap
Polgár Alapítvány
Autonómia Alapítvány
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
Habitat for Humanity
CSAT Egyesület
Debreceni Rehabilitációs Közhasznú Egyesület
Phralipe Független Cigány Szervezet Bagaméri Tagszervezete Egyesület
Motiváció Alapítvány
Salva Vita Alapítvány
ERFO Rehabilitációs Foglalkoztatási Központ Nkft.
Kézenfogva Alapítvány
Esélyek Háza
Khetanipe Egyesület
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Csilla Gondviselés Háza
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Nvilas Misi Alapítvány
Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány
MTA RKK
TÁMASZ Alapítvány
SZOCEG Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Ifiúságért Egyesület
Kerek Világ Alapítvány
Fogd a Kezem Alapítvány
Máriakéremendi Gyertyaláng Gyermekefalvi Alapítvány
Magyar Természetvédők Szövetsége
Levegő Munkacsoport
Közös Sors Integrációs Egyesület Ép és Sérült Emberek Számára
Szociális és Gyermekevédelmi Főigazgatóság Vas Megyei
Szociális és Gyermekevédelmi Főigazgatóság, Heves Megyei Kirendeltség
Esély és Résztétel Közhasznú Egyesület
Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány
TÁMASZ Alapítvány
SZOCEG Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Ifiúságért Egyesület
Kerek Világ Alapítvány
Fogd a Kezem Alapítvány
Leo Amici 2002. Adiktológiai Alapítvány
Baranya Megyei Önkormányzat Közegészségügyi Narkomán Fiatalokat Gyógyító, Foglalkoztató Közalapítvány (INDIT)
Máriakéremendi Gyertyaláng Gyermekefalvi Alapítvány
Csányi Alapítvány a Gyermekekért Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány
Szociális és Gyermekevédelmi Főigazgatóság
Konduktív Pedagógiai Intézet
BKM Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
Kiskunhalasi Pszichiátriai és Fogvatékos Betegek Otthona
Bács-Kiskun Megyei Gyermekevédelmi Szakszolgálat

Az Európai Unió Roma Ifúságáért Egyesület
Demokratikus Roma Vezetők Szövetsége
Esőemberke Alapítvány
Gondoskodás Alapítvány
Hálózat az integrációért Alapítvány
Holnapocska Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Humanitás Zala Alapítvány
Iskolakultúráért- Esélyteremtésért Egyesület
Kapocs a Gyermekekért Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Ny-D-i Regionális Központ
Magyar Vöröskereszt Zala Megyei Szervezete
Mozgáskorlátozottak Gy-M-S megyei Egyesülete
Zala Megyei Cigány Civil Szervezet
"FLÓRA" Fogvatékos Gyermekek és Nevelők Természetbarát és Távédelmi Egyesülete
"Horizont" Látássérültek Társadalmi Integrációját és Esélyegyenlőségét Segítő Közhasznú Alapítvány
"Kétkeréken Gördülők" Alapítvány
Bódva Völgyi Közélet Roma Nők Egyesülete 2
Dél-borsodi Romák Integrációját Elősegítő Közhasznú Egyesület
Magyarországi Roma Parlament Encsi Tagszervezete
Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete
Mozgássérültek Heves Megyei Egyesülete
Nem adom fel Alapítvány
Nórárd Megyei Cigány Kisebbségi Képviselők és Szószólók Szövetsége
Palócföldi Cigányok Egyesülete
Romák Érdekvédelmi Egyesülete (RÉV)
ROMNIBUS Közhasznú Egyesület
"Érted-Együtt" Támogató Szociális Egyesület
"Esélyt a hátrányos helyzetű embereknek" Alapítvány
"Sansz" Hátrányos helyzetben Élők Jövőért Egyesület
"Teljes Életért" Nonprofit Közhasznú Kft.
Cigánykerék Alapítvány a Tiszabői Gyermekekért
Egyesület a Sérült Emberekért
EU-ROMA Országos Egyesület
Fehér Bot Alapítvány
Fehérbot Sport Egyesület
Fényforrás Fogvatékkal Élőket Segítő Egyesület
Igazgyöngy Alapítvány
Lungo Drom Országos Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Nyíradonyi Szervezete
Nők Közéleti Szerepvállalását Segítő Kelet-Magyarországi Alapítvány
Nvirségi Nőket Segítő Egyesület
Óltalom és Gondoskodás Alapítvány
Országos Cigányok Érdekvédelmi Szövetsége
Roma Környezetbarátság Országos Egyesület
Roma Láng Egyesület
Roma Tehetséggyógyító Közhasznú Alapítvány
Sárréti Cigányság Felemelkedéséért Egyesület
Szalmaszál Fogvatékos Embereket Segítő Szolgálat
SZIROM Alapítvány
Öcsödi Roma Önszolgáltató Egyesület
Alternatíva Közhasznú Mozgássérült Egyesület
Civil Összefogás a Nehéz Helyzetű Emberekért Regionális Közhasznú Egyesület.
Egyenlő Esélyért Egyesület 2007
Életút Egyesület a Sérült Fiatalokért
Érted Veled Egyesület
Esőemberekért Egyesület
Jövőt nekik is Alapítvány
Más Fogvatékos Gyermekekért Alapítvány
Roma Foglalkoztató és Oktatásszervező Közhasznú NKft.
Aparhanti Független Roma Egyesület
Bonyhádi Független Roma Egyesület
Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület
Decsi Romákért Egyesület
Délvidéki Roma Fórum Egyesület
KI-LÁTÁS Közhasznú Alapítvány
MIOK a Hátrányos Helyzetű Emberekért Alapítvány
Somogyi Roma Esély Nonprofit Kft
Somogyvámos Roma Egyesület
Vakok és Gvengénlátók Tolna Megyei Egyesülete
Zombai Romákért Egyesület
Békés Megyei Nők Egyesülete
E-"AMARODROM" Roma Identitás, Kulturális, Hagyományőrző és Érdekvédő Közhasznú Egyesület
Esély a Hátrányos Helyzetűeknek Közhasznú Alapítvány
MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK CSONGRÁD MEGYEI EGYESÜLETE
Mozgáskorlátozottak Jánoshalmi Egyesülete
Mozgáskorlátozottak Tótkomlói Egyesülete
Roma Évtizedért Független Érdekvédelmi Cigány Szervezet
Vésztői Sérült Gyermekekért Egyesület
Összefogás a Közösségért Független Érdekvédelmi Cigány Szervezet

A programok társadalmi egyeztetése koordináltan, a vélemények fogadása meghatározott szempontrendszer szerint, a programok kialakításában résztvevő összes kormányzati szerv

bevonásával, strukturáltan történt. Az egyeztetések a prioritások kialakításától kezdve a végleges változat megvitatásáig folyamatosan történtek és érdemi dialógus jött létre az észrevételek, javaslatok strukturált feldolgozása és megválaszolása során. Az egyeztetés lépései, az abban résztvevő partnerek véleménye dokumentált. A partnerség teljes folyamatában érvényesült az esélyegyenlőség.

2. Horizontális Monitoring Bizottság

A horizontális politikák érvényesítésének, és a releváns partnerek bevonásának a legfontosabb szerve a Horizontális Monitoring Bizottság (továbbiakban Bizottság), amelynek feladata a horizontális kérdések részletesebb, szakmai jellegű megtárgyalása, nyomon követése.

A Bizottság támogatja az anti-diszkrimináció, a nemek közötti egyenlőség és a fogyatékoság továbbá a fenntartható fejlődés szempontjainak eredményes megvalósítását a végrehajtás, nyomonkövetés és a független értékelési rendszer esetében. Ez a releváns partnerek tagsági részvétele mellett olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során. Annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló pénzeszközök hatékonyan szolgálják a kitűzött célokat, a monitoring keretében kiemelt hangsúllyal és folyamatosan vizsgálni kell a szakmapolitikai célkitűzések teljesülését, eltérések esetén pedig azonnali intézkedésekre van szükség.

A Bizottság felállítására a horizontális érdekek képviselőit ellátó intézmények bevonásával kerül sor. A munkacsoport állandó tagjai részben a jelentkező MB tagok, részben a kormányzati érintett szervezetek, tanácsok, a nem-kormányzati civil szféra képviselői, részben országosan elismert elméleti és gyakorlati szakértők.

A Bizottság:

- Tanácsaival és javaslataival támogatja az operatív program végrehajtását az antidiszkrimináció, a nemek közötti egyenlőség és a fogyatékoság területén;
- Vizsgálja az anti-diszkrimináció, a nemek közötti egyenlőség és a fogyatékoság továbbá a fenntartható fejlődés aspektusainak érvényesítési módjait és eredményeit a fejlesztési programok tekintetében és a projektkiválasztási kritériumok vonatkozásában;
- Értékeli a horizontális elvek érvényesítését szolgáló eredményeket, feltárja a hiányosságokat és támogatja azok kiküszöbölését;
- A horizontális elvek érvényesüléséről évente jelentést fogad el, aminek az elkészítésébe bevonja a releváns partnereket is.
- A horizontális szempontok érvényesítése érdekében véleményezi a kommunikációs (partnerségi) és az értékelési tervet is, amelybe konzultáció biztosításával bevonja a releváns partnereket is.
- Javaslatokat állít össze a horizontális képzésekre vonatkozóan;
- Javaslatokat dolgoz ki a horizontális témákkal kapcsolatosan felmerülő problémák megoldására;
- Az értékelési elemzések alapján javaslatok tesz program- és projektfejlesztésre;
- Útmutatók, módszertanok készítése és jó gyakorlatok összegyűjtése;
- A rendszeres nyomon követésen és értékeléseken alapuló szakmai javaslatok megtétele a fejlesztéspolitikai intézkedésekhez;

3. Jogszabályi-eljárásrendi háttér alkalmazásának nyomon követése, a felzárkózási, esélyegyenlőségi, fenntarthatósági szükségleteknek megfelelő alakítása, továbbá szabályozási javaslatok megtétele; Az anti-diszkrimináció, nemek közötti egyenlőség és a fogyatékoság - szereplők és feladatkörök

A fejlesztések vizsgálata a nők és a férfiak életére gyakorolt hatásának szempontjából (gender mainstreaming). A tervezés, a programozás, az értékelés, és a jelentések készítése során az egyenlő bánásmód biztosításáért felelős testület (Egyenlő Bánásmód Hatóság, Cigányügyi Egyeztető Tanács), a nemek közti esélyegyenlőség biztosításáért felelős hatóság (Egyenlő Bánásmód Hatóság, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács, Magyar Női Érdekvédelem Szövetsége), a fogyatékkal élő

személyek jogainak biztosításáért vagy ezen személyek képviselőitől felelős testületek (Országos Fogyatékosügyi Tanács, Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa) és egyéb releváns szervezetek aktív bevonásra kerülnek.

Biztosítjuk az akadálymentesítés figyelemmel kísérését a fogyatékkal élők számára, mely szerint a megvalósítás során kötelező az érintett célcsoport civil, érdekképviseleti szervezetének bevonása az előkészítés és a megvalósítás folyamatába (ez az intézkedés a 2007-2013 időszakban már bevezetésre került az akadálymentesítést célzó projektek esetében). A tevékenység megvalósításának igazolására a pályázat benyújtásakor együttműködési megállapodás, a civil szervezet részéről, az akadálymentesítés megfelelőségéről kiállított nyilatkozat benyújtása szükséges. Felelős: a dokumentum készítője

Határidő: legalább 30 napos véleményezési illetve konzultációs határidő biztosításával.

Az ESB alapok tevékenységével kapcsolatosan egyenlőségi konzultációt biztosítunk a potenciális kedvezményezetteknek, amelyről értesítjük a releváns partnereket is, különösen azoknak a pályázatoknak a megjelenése előtt, amelyek kiemelték az esélyegyenlőség biztosítása vonatkozásában.

Szükség esetén a megfelelő kapacitások érdekében képzéseket, információs napokat szervezünk a releváns szervezetek részére a tervezési-programozási ciklusokhoz (ütemezésekhez) kapcsolódva, illetve célzott szakmai dokumentumokat, útmutatókat, és jó gyakorlat leírásokat készítünk a bevonásukkal.

1.6 Az ERFA-hoz, az ESZA-hoz, a YEI-hez és a Kohéziós Alaphoz tartozó programok – az európai területi együttműködési cél alá tartozók kivételével –, valamint az EMVA-hoz és az ETHA-hoz tartozó programok listája a vonatkozó indikatív pénzelosztások ESB alaponkénti és évenkénti bontásával

Magyarország a 2014-20-as időszak kiterjedt integrációs elvárásainak megfelelően élni kíván a több alpból finanszírozott operatív programok lehetőségével, fokozott hangsúlyt helyezve az alapok és OP-k közötti koordinációra.

5. táblázat: az OP-k összesítő pénzügyi táblája

Az alábbi táblázat a tervezés jelenlegi szakaszában alkalmazott, indikatív forrásallokációs összegeket tartalmazza (a tervezett EU támogatásokat foglalják magukba, teljesítménytartalékkal együtt).

Operatív Program	ESB Alapok (ERFA, ESZA, KA, EMVA, ETHA vagy YEI)	2014-2020 összesen (€)	2014 (€)	2015 (€)	2016 (€)	2017 (€)	2018 (€)	2019 (€)	2020 (€)
GINOP	ERFA	5 899 139 974	776 751 003	797 707 771	819 994 298	839 746 399	862 124 735	887 309 359	915 506 409
GINOP	ESZA	1 785 064 200	235 042 805	241 384 268	248 128 112	254 105 046	260 876 671	268 497 473	277 029 825
GINOP	YEI	49 765 356	27 958 065	21 807 291	0	0	0	0	0
TOP	ERFA	2 978 058 248	392 126 605	402 706 194	413 957 084	423 928 522	435 225 760	447 939 694	462 174 389
TOP	ESZA	411 904 753	54 236 284	55 699 581	57 255 727	58 634 909	60 197 465	61 955 970	63 924 817
VEKOP	ERFA	257 829 746	34 675 195	35 370 835	36 080 519	36 803 473	37 541 434	38 294 712	39 063 578
VEKOP	ESZA	205 873 693	27 687 692	28 243 150	28 809 825	29 387 093	29 976 346	30 577 829	31 191 758
EFOP	ERFA	904 816 497	119 138 913	122 353 284	125 771 616	128 801 215	132 233 628	136 096 473	140 421 368
EFOP	ESZA	1 707 972 503	224 891 995	230 959 588	237 412 185	243 130 993	249 610 172	256 901 852	265 065 718
IKOP	KA	2 700 708 949	352 546 100	363 727 889	375 459 240	385 218 970	395 544 056	407 945 739	420 266 955
IKOP	ERFA	631 099 276	83 098 044	85 340 032	87 724 280	89 837 391	92 231 461	94 925 752	97 942 316
KEHOP	KA	3 131 268 934	408 750 691	421 715 135	435 316 755	446 632 428	458 603 587	472 982 407	487 267 931
KEHOP	ERFA	85 836 949	11 302 315	11 607 251	11 931 537	12 218 945	12 544 567	12 911 023	13 321 311
KÖFOP	ESZA	601 324 776	79 177 579	81 313 793	83 585 555	85 598 972	87 880 092	90 447 269	93 321 516
KÖFOP	KA	193 449 129	25 252 531	26 053 471	26 893 777	27 592 856	28 332 432	29 220 753	30 103 309
VP	EMVA	3 455 336 493	495 668 727	495 016 871	494 351 618	493 672 684	492 981 342	492 253 356	491 391 895
MAHOP	ETHA	39 096 293	5 358 928	5 427 387	5 477 000	5 565 770	5 695 280	5 734 223	5 837 705
	Összesen	25 038 545 769	3 353 663 472	3 426 433 791	3 488 149 128	3 560 875 666	3 641 599 028	3 733 993 884	3 833 830 800

Megjegyzés: A táblázat összegei indikatívan értendők.

1.7 Igény a Strukturális Alapokból a régiókatörési kategóriák között történő forrásátcsoportosítással kapcsolatban

Magyarország szempontjából nem releváns.

1.8 Átcsoportosítás az európai területi együttműködés célról a beruházás a növekedésbe és foglalkoztatásba célra, amennyiben releváns, régiókatégoriánként

Magyarország szempontjából nem releváns.

1.9 Igény az EU Bizottsága számára átadni tervezett Technikai Segítségnyújtás keretével kapcsolatban, amennyiben releváns

Magyarország szempontjából nem releváns.

1.10 Tájékoztatás az eredményességi tartalékhoz kapcsolódó összegekről, ESB alaponként, valamint ahol releváns, régiókatégoriánként bontva, valamint tájékoztatás az eredményességi tartalék kiszámításához figyelembe nem vett összegekről

6. táblázat:

1	2	3	4	5	6	7	8
			Összegek, melyeket nem kell figyelembe venni a teljesítménytartalék kiszámításához				
Alap	Régió-katégoria	Összes EU támogatás (€)	YEI-hez kapcsolódó ESZA forrás (€)	Forrás-átcsoportosítás KAP-ból (€)	A teljesítménytartalék hatálya alá tartozó EU támogatás (€)	Teljesítmény-tartalék (€)	A teljesítménytartalék aránya a teljesítménytartalék hatálya alá tartozó EU támogatásból (%)
ERFA	Fejlett	257 829 746			257 829 746	15 469 784,76	6,0
	Kevésbé fejlett	10 498 950 944			10 498 950 944	629 937 056,64	6,0
ÖSSZES ERFA					10 756 780 690	645 406 841,40	6,0
ESZA	Fejlett	205 873 693	0		205 873 693	12 352 421,58	6,0
	Kevésbé fejlett	4 506 266 232	49 765 356		4 456 500 876	267 390 052,56	6,0
ÖSSZES ESZA					4 662 374 569	279 742 474,14	6,0
EMVA		3 455 336 493		0	3 455 336 493	207 320 189,58	6,0
KA		6 025 427 012			6 025 427 012	361 525 620,72	6,0
ETHA		39 096 293			39 096 293	2 345 777,58	6,0
ÖSSZES ALAP					24 939 015 057	1 496 340 903,42	6,0

2. A Partnerségi Megállapodás eredményes megvalósítását biztosító intézkedések

2.1 Intézkedések – a tagállamok intézményi keretével összhangban –, amelyek biztosítják az ESB alapok közötti, illetve más uniós és nemzeti finanszírozási eszközökkel, valamint az EBB-vel való koordinációt

A 2014–2020 között az egyes alapokból biztosított európai uniós fejlesztési források felhasználását erős központi koordináció biztosítja. Olyan intézményrendszer kerül kialakításra, amely a lehető legnagyobb mértékben segíti a szakpolitikai és a végrehajtással kapcsolatos hatékonysági és abszorpciós szempontok teljesülését.

A 2014-2020-as programozási időszakban egységes, hatékony szabályrendszer mentén kerülnek megvalósításra az egyes alapokból finanszírozásra kerülő programok. Annak érdekében, hogy a szakpolitikai döntéshozatal és stratégiaalkotás, valamint az ennek megvalósítását segítő fejlesztéspolitikai eszközrendszer szoros összhangban tudjon működni, az irányító hatóságok 2014. január 1-jén az ágazati szakpolitikáért felelős minisztériumokba kerültek át. Ez segíti továbbá a nemzeti és az uniós források, valamint szakpolitikai célok összhangjának megteremtését. Ezáltal támogatja a kohéziós politika stratégiai irányait meghatározó Európa 2020 stratégia céljainak elérését és Magyarország Nemzeti Reformprogramjának sikeres megvalósulását.

Az uniós programokkal kapcsolatos, a 1303/2013/EU rendelet 123. cikkének (8) bekezdése szerinti koordináló szervezet feladatait a Miniszterelnökség (ME) látja el. Ezáltal a legfontosabb alábbi koordinációs feladatok egy helyen, a szakmai végrehajtástól elkülönítetten – a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szervénél, a Miniszterelnökségen – kerülnek ellátásra. A koordináció kiterjed az ESB alapok mindegyikére.

2.1.1 Erős központi koordináció – Alapok és programok közötti koordináció biztosítása

Funkció, feladat	Koordinációs Szervezet	Irányító Hatóság	Közreműködő Szervezet/ Közbenő Szervezet	Kifizető Hatóság/Kifizető Ügynökség
A támogatások igénylésével és felhasználásával kapcsolatos egységes nemzeti szintű szabályozási és eljárásrendi keretek kialakítása és működtetése	✓			
Tagállami szintű monitoring és jelentéstételi feladatok koordinációja, módszertani harmonizációja	✓			
Indikátorokkal kapcsolatos definíciós és módszertani harmonizáció, statisztikai adatbeszerzések menedzsmentje	✓			
Egységes monitoring és információs rendszer működtetése	✓			
Csalás és korrupció ellenes intézkedések tagállami szintű koordinációja	✓			
Egységes képzési rendszer működtetése az intézményrendszer munkatársai számára	✓			
Értékelési tevékenység koordinációja, 2014-2020-as PM szintű értékelési terv összeállítása és végrehajtása	✓			
Programértékelés lefolytatása a megadott határidőkön belül, továbbá annak biztosítása, hogy ezek az értékelések megfeleljenek a monitoring- és értékelési rendszernek, valamint benyújtásra kerüljenek a monitoring-bizottsághoz és a Bizottsághoz.	✓			
Az uniós támogatásokkal kapcsolatos egységes kommunikációs feladatok ellátása	✓			
Az OP irányításáért és végrehajtásáért való teljes körű felelősség: - az OP tartalmának módosítása, - irányítási és ellenőrzési rendszer kialakítása.		✓	-	-
Megfelelő kiválasztási eljárások és kritériumok alkalmazása - a kiválasztási szempontrendszer kialakítása, jóváhagyása, - annak biztosítása, hogy a kiválasztott művelet az érintett alap vagy alapok hatálya alá essen és az OP prioritása által meghatározott beavatkozási logikába illeszkedjen, - a kedvezményezett tájékoztatása a támogatás feltételeiről, - a művelet jóváhagyása, a támogatói döntés meghozatala.		✓	VP esetén: CLLD sajátosságainak figyelembe vétele szükséges (bizonyos funkciók tovább delegálhatók) MAHOP esetén: MVH, mint KSZ TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	-
A műveletek végrehajtására, a kötelezettségek teljesítésére vonatkozó információ biztosítása a kedvezményezetteknek.		✓	MAHOP esetén: MVH, mint KSZ	-

Funkció, feladat	Koordinációs Szervezet	Irányító Hatóság	Közreműködő Szervezet/ Közbenső Szervezet	Kifizető Hatóság/Kifizető Ügynökség
			TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	
A közreműködő szervezetek, kifizető ügynökség megfelelő tájékoztatása a finanszírozásra kiválasztott műveletekkel kapcsolatban működtetett eljárásokról és végrehajtott kontrollokról.		✓		
Pénzügyi irányítás és kontroll biztosítása: <ul style="list-style-type: none"> - annak vizsgálata, hogy a kedvezményezett kiadásai kifizetésre kerültek és összhangban vannak az OP-val, - csalásellenes intézkedések alkalmazása, - auditnyomvonalak elkészítése, - hitelesítési tevékenység ellátása. 		✓	MAHOP esetén: az az IH és MVH, mint KSZ TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	VP estén: a Kifizető Ügynökség is
A finanszírozásra kiválasztott műveletekre vonatkozó releváns mutatóknak a Bizottság felé programévenként január 31-ig és október 31-ig történő közléséért, ideértve az eredményekkel és a pénzügyi mutatókkal kapcsolatos tájékoztatást is.		✓		
A programok megismertetése többek között a nemzeti vidékfejlesztési hálózaton keresztül történő biztosítása.		✓		
A közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák kiválasztása és jóváhagyása.		✓		
Nemzeti Vidéki Hálózathoz létrehozatala, működtetése.		✓		
Közbenső szervezet kijelölése.		✓		
Nagyprojektek jóváhagyásához szükséges információk biztosítása, a Bizottság értesítése a nagyprojekt kiválasztásáról.		✓		
Első szintű ellenőrzés lebonyolítása: <ul style="list-style-type: none"> - kifizetési kérelmek dokumentum alapú ellenőrzése, - műveletek helyszíni ellenőrzése. 		✓	MAHOP esetén: MVH, mint KSZ TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	VP estén: a Kifizető Ügynökség látja el a feladatot
		✓	MAHOP: MVH, mint KSZ	✓
Az intézkedésben való részvétel feltételeinek vizsgálata, döntéshozatal.				✓
Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (IIER) működtetése, valamint a nemzeti hatáskörbe tartozó mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggő végrehajtási, végrehajtással összefüggő nyilvántartási, adatkezelési monitoring-adatgyűjtési, egyéb közigazgatási feladatok ellátása.			MAHOP esetén: MVH, mint KSZ	✓
Kifizetési kérelmek alapján történő kifizetés.			MAHOP esetén: MVH, mint	✓

Funkció, feladat	Koordinációs Szervezet	Irányító Hatóság	Közreműködő Szervezet/ Közbenső Szervezet	Kifizető Hatóság/Kifizető Ügynökség
			KSZ TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	
Monitoring bizottság létrehozása és működésének támogatása.		✓	-	-
Műveletekre vonatkozó nyilvántartási rendszer kialakítása, a műveletek előrehaladásának, nyomon követésének biztosítása, az indikátorok teljesülésének vizsgálatának biztosítása.		✓	MAHOP esetén: MVH, mint KSZ TOP és VEKOP esetén MÁK, mint KSZ.	-
Szabályosság biztosításának vizsgálata a műveletek jóváhagyása és végrehajtása során		✓	-	VP esetében a Kifizető Ügynökség látja el a feladatot
Éves és záró végrehajtási jelentés benyújtása.		✓	-	-

Funkciók, feladatok	Koordinációs szerv	Irányító hatóság	Közreműködő Szervezet	Kifizető Hatóság/Kifizető Ügynökség
Az akciótervek formai és tartalmi követelményeinek meghatározása, a pályázati felhívások, támogatási szerződések és sablondokumentumok egységes mintájának elkészítése	X	X		
Integrált beavatkozást igénylő, több operatív programból finanszírozott programok koordinációja és megvalósításuk nyomon követése	X	X		
PM szintű értékelési terv összeállítása és a megvalósítás nyomon követése	X	X		
Az OP-k megvalósításához kapcsolódó kontrolling és audit feladatok koordinációja	X			
IH döntések elleni kifogások felülvizsgálata	X			
Közbeszerzések szabályosságának vizsgálata az OP-k megvalósítása során	X			X
A monitoring és információs rendszer működtetése és fejlesztése	X			

A 2007-2013 időszak végrehajtási funkcióinak 2013-ban elkészített értékelése – más értékelésekkel is összhangban – többek között megállapította, hogy a fejlesztéspolitika optimális végrehajtása és az programok közötti szinergia kihasználása érdekében közelebb kell hozni a szakpolitikákat és a fejlesztéspolitikát, és ezzel egyidejűleg erősíteni kell a koordinációs funkciókat az intézményrendszerben.

Az értékelés – valamint egyéb elemzések, többek között az OP-k félidei értékelései – megállapításai az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a szinergikus lehetőségek jobb kihasználása és a lehatárolások hatékony kezelése érdekében szükséges a központi koordináció megerősítése (*Átfogó intézményértékelés – A 2007-2013 időszak végrehajtási funkcióinak értékelése*²⁹);
- a szakpolitika és a támogatáspolitiká közötti együttműködés erősítése szükséges az eredményesség fokozása érdekében (A 2007-2013 OP-k félidei értékeléseinek szintézise³⁰);
- a támogatási konstrukciók számos esetben indokolatlan kötöttségeket írtak elő a projektmegvalósítás számára, rontva az abszorpció teljesítményt (Szabályozási kötöttségek értékelése³¹);
- az egyes kiválasztási eljárástípusoknak a fejlesztés tárgyához nem kellően illeszkedő alkalmazása egyrészt abszorpció problémákat, másrészt a pályázókat érintő túlzott adminisztratív terhet is jelentett, főleg az önkormányzati és civil szervezeti szférában (A 2007-2013 OP-k félidei értékeléseinek szintézise³²);
- a támogatási konstrukciók által szétördelt forrás-kihelyezési gyakorlat megnehezítette a pályázók (főleg az önkormányzati szektor) fejlesztési terveinek integrált megvalósítását, gyakran holtteher hatáshoz vezetve (Az ÚMFT projekt kiválasztási eljárásainak értékelése³³).

Ezen megállapításoknak megfelelően a Kormány döntése alapján átalakításra került a fejlesztéspolitika intézményrendszere. Az NFÜ megszűnt, és tevékenységét 2014. január 1-től részben a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve, az ME, részben a szaktárcák végzik. Az ME látja el a 2014–2020-as időszakban az ESB alapok minden alapjára és programjára kiterjedő **központi koordinációs funkciókat**, és betölti a 1303/2013/EU rendelet 123. cikkének (8) bekezdése szerinti **koordináló szervezet** szerepét.

Az alapok közti koordinációt kormányzati szinten a **Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság** (NFK) biztosítja, mely a kormány fejlesztéspolitikai ügyekben eljáró döntéshozó szerve. Az irányító hatóságok egymás közötti egyeztetéseinek és együttműködésének fóruma a koordinációs szervezet által működtetett **Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság** (FKB). Az FKB az NFK javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő, koordináló testülete. Feladata az európai uniós forrásokból megvalósuló programok összehangolásának biztosítása és a Kormány fejlesztéspolitikai döntéseinek előkészítése.

Az európai uniós források felhasználásáért felelős, a CPR 123. cikk (8) bekezdés szerinti koordináló szervezet funkciói a 2007-2013-as időszak végrehajtási funkcióit értékeli, 2013-ban lezajlott projekt tanulságait is figyelembe véve kerültek kijelölésre.

A koordináló szervezet feladatai az IH-eknek az uniós jogszabályokban meghatározott szakmai feladatellátását (lásd a fenti táblázat) nem érintik, azok az operatív programok koordinált végrehajtását és az IH-ek egységes működését biztosítják.

Az IH funkciók megújítása

A fentieknek megfelelően a 2014-2020 közötti programokért felelős IH-k a jelenlegi IH-k bázisán állnak fel. Az IH-k többsége közvetlenül az adott szakterületért felelős szakminiszter irányítása alatt

²⁹ 2013. március (http://palyazat.gov.hu/intezmenyfejlesztési_ertekelesek)

³⁰ 2011. május (http://palyazat.gov.hu/a_felidei_ertekelesek_szintezise_2007_2013)

³¹ 2012. november (http://palyazat.gov.hu/intezmenyfejlesztési_ertekelesek)

³² 2011. május (http://palyazat.gov.hu/a_felidei_ertekelesek_szintezise_2007_2013)

³³ 2010. augusztus (http://palyazat.gov.hu/intezmenyfejlesztési_ertekelesek)

működik és ellátja a vonatkozó uniós jogszabályokban számukra meghatározott feladatokat (lásd fenti táblázat).

A közreműködő szervezeti funkciók megújítása

A 2014-2020-as időszakban a szektorális programok esetében közreműködő szervezet (KSZ) nem kerül kijelölésre, ezekben az esetekben a programok megvalósításával kapcsolatos minden feladatot az irányító hatóságok látják el belső erőforrásokból.

A szektorális OP- k esetében a KSZ-ek integrálódtak az IH-k szervezeti kereteibe, feladataik az integráció előtti állapothoz képest első lépésben nem változtak. Az IH és a KSZ feladatokat ellátó szervezeti egységek feladatainak racionalizálása a második lépésben történik a kapacitások leoptimalisabb kihasználása és az integráció nyújtotta lehetőségek kihasználása érdekében. Tekintettel arra, hogy külső KSZ nem kerül kijelölésre, az IH-n belüli hatékony működés érdekében minden folyamatlépés felülvizsgálatra kerül. Az IH és KSZ funkciók szervezeti különállása által megkövetelt, a jelenlegi működésben azonban már feleslegessé vált kontrollpontok megszüntetésre kerülnek, a párhuzamos feladatellátás kiszűrése révén kapacitás szabadul fel.

A VP és a MAHOP tekintetében nem történik változás a 2007-2013 közötti időszakhoz képest.

A területi OP-k esetében közreműködő szervezet bevonásra kerül, amely az előző pontban rögzített táblázat szerinti feladatokat látja el.

Az IH szervezeti struktúrája a funkciók elkülönítésének elve alapján kerül meghatározásra; az előkészítő, döntéshozó és az ellenőrzési funkciókat elkülönült szervezeti egységek látják el az IH-n belül.

Ellenőrző Hatóság

Az ellenőrző hatóság szerepkörét a 2007-2013-as időszakhoz hasonlóan az EUTAF fogja betölteni. Az ellenőrző hatóság feladatai nem változnak jelentősen a 2007-2013-as időszakhoz mérten. Az ellenőrző hatóság fogja elvégezni az előírt rendszerellenőrzéseket, továbbá kapcsolatot tart az ellenőrzések tárgykörében az EB-vel és a többi tagállam ellenőrző szervezetével. Az ellenőrzési feladatok függetlenségének garantálása érdekében az EUTAF működése uniós technikai segítségnyújtási keretből kerül finanszírozásra.

Igazoló Hatóság

Az igazoló hatóság feladatai megegyeznek a 2007-2013-as időszakban ellátott, a közösségi szabályozásból adódó feladatokkal. Az igazoló hatóság szerepkörét a Magyar Államkincstár látja el a 2014-2020-as időszakban is, kiegészülve az EMVA igazoló hatósági szerepével.

Monitoring Bizottság

A 2014-2020-as programozási időszakban az ESB alapok programjai közti összhang minél teljesebb megteremtése és az egységes koordináció biztosítása érdekében az operatív programokat nyomon követő Monitoring Bizottságok mellett Partnerségi Megállapodás szintű monitoring bizottság kerül felállításra, amely a végrehajtási intézményrendszer szereplői, egyéb érintett kormányzati szereplők, valamint a meghatározó társadalmi, szakmai és civil partnerek részvételével átfogóan követi nyomon a programok megvalósulását, és tölti be a jogszabály által meghatározott monitoring bizottsági feladatokat. Kiemelt figyelmet érdemlő általános szakpolitikai területeken, mint pl. a horizontális szempontokkal kapcsolatban, illetve egyes program-specifikus területeken albizottságok szolgálják majd az érintett vagy a területen meghatározó partnerek bevonását.

Az egyes OP-k monitoring bizottságai feladataikat a CPR 110. cikke alapján látják el.

2.1.2 Koordináció és összhang az EU kohéziós, vidékfejlesztési és halászati fejlesztési forrásai között

A kohéziós politika SA és KA forrásaiból finanszírozott operatív programjainak, valamint a vidékfejlesztési (EMVA) és halászati (ETHA) alap programjainak tervezésére és végrehajtására egyaránt kiterjed a központi koordináció. Különböző eljárásrendek és koordinált tartalmak biztosítják a programok koherenciáját.

Tartalmi összhang

A vidékfejlesztési program a 11-ből **8 tematikus célkitűzést támogat** (ezért is szerepel az 1.1.2-es fejezetben 8 tematikus célnál az agráriumra és a vidékfejlesztésre vonatkozó helyzetértékelési kiegészítés), a halgazdálkodási OP pedig 11-ből **4 tematikus cél keretében** tervez beavatkozásokat (a 3., a 4., a 6. és a 8.³⁴). **Ezért tematikus összhangot is biztosítani kell a magyarországi SA, KA, EMVA és ETHA támogatási rendszerek között.** Ennek elvei az alábbiak:

Tekintve, hogy Magyarország területének szinte egésze vidékies térség (ld. 1.1.4. fejezet), egyik ESB Alap sem megkerülhető a vidékies térségek fejlesztésében. Mindez megköveteli az SA és a KA, valamint az EMVA és ETHA programok szinergikus kialakítását, komplementer felhasználását.

(1) **EMVA szerepe az agrár- és vidékfejlesztésben:** A 2014–20-as időszakban az EMVA a vidéki térségek és az agrárgazdálkodás fejlődése szempontjából legfontosabb tématerületekre összpontosítja az erőforrásait.

(2) **SA és KA finanszírozású operatív programok kiegészítő, közvetett agrár- és vidékfejlesztési hatása:** A vidékies térségekben a vállalkozási, KFI, IKT, közlekedési, energetikai fejlesztések támogatását alapvetően a SA és a KA biztosítja (nem kizárólagosan, ld. az 1.3.2-es fejezetet). Ugyanez igaz az agrárközigazgatás és az élelmiszeripar versenyképességének támogatására is. A gazdálkodók számára is fontos nagyobb léptékű vízgazdálkodási beavatkozások pedig KA finanszírozásban valósulnak meg.

Az SA és KA OP-k vidékies térségekre gyakorolt közvetlen hatása gyakran nem terjed ki a vidékies térségek egészére. Az ország területének szinte egészét lefedő változatos adottságú vidékies térségeken belül (ld. 1.1.4. fejezet) is koncentrálni kell a beavatkozásokat, az egyes ágazatok szempontjainak megfelelően.

A SA ÉS EMVA INTEGRÁCIÓJÁNAK KIEMELT TÉMATERÜLETEI

A vidéki szegénység elleni küzdelemben:

- **Ágazati SA:** A leghátrányosabb helyzetű (LHH) kistérségek – amelyek szinte kivétel nélkül vidékies kistérségek – fejlesztését több SA alapú OP (gazdaságfejlesztési és innovációs OP, humán fejlesztési OP) is szolgálja, az OP-k e térségekbe felzárkozási, foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési többletforrásokat juttatnak (ld. 3.1.5-ös fejezet). Fontos kiemelni még az elsősorban hátrányos helyzetűek számára helyi foglalkoztatást biztosító társadalmi célú gazdasági (alapvetően ESZA) kezdeményezések támogatását (gazdaságfejlesztési OP) az egész országra kiterjedően.
- **Térségileg decentralizált SA (területi OP):** A területi OP esetében a minden (nem csak LHH) vidékies térségre is (és a kisvárosi központokra is) kiterjedő várostérségi léptékű települési infrastruktúrafejlesztési, közszolgáltatási (elsősorban egészségügyi és szociális alapellátás), közösség-szervezési, foglalkoztatási és földrajzi mobilitási (ESZA) fejlesztések hozzájárulása emelhető ki (ld. még 3. fejezetben).
- **EMVA (vidékfejlesztési program):** Az EMVA fejlesztésekből különösen a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását biztosító társadalmi célú gazdaság (kiemelten agrártevékenységet ellátók) eszközellátása, valamint a közösségi terek azon fejlesztései emelhetők ki, amelyek a közszolgáltatások ellátását is segítik.
- **EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** A kedvezőtlen szocio-demográfiai helyzetű térségek közösségvezérelt helyi fejlesztéseinek (CLLD) keretében törekvés a szociális munka, a nevelés javításának támogatása, valamint a közösség-szervezés (a közösségek kísérleti jelleggel a város-vidék kapcsolatok fejlesztése, ill. LHH térségi pozíció esetén még kiegészítő SA forrásokból is részesülhetnek).

³⁴ Az ETHA és többi alap közötti integráció és koordináció tematikus orientációját segíti majd a Bizottság Kék növekedésről szóló közleményében megfogalmazott releváns üzenetek (COM/2012/494 final) érvényesítése. (Ld. bővebben 1.1.3. fejezet 3. tematikus célnál).

Az élelmiszeripar versenyképességének biztosítása³⁵:

- **Ágazati SA:** a nem mezőgazdasági termelő és nem mikro- és kisvállalkozások által megvalósított bizonyos termékkörökre (az ún. annex termékekre ld. lábjegyzetben) irányuló élelmiszeripari projektek támogatása, és minden nem mezőgazdasági termelő vállalkozás egyéb termékkörökre irányuló élelmiszeripari projektjeinek a támogatása.
- **EMVA (vidékfejlesztési program):** mezőgazdasági termelő vállalkozások élelmiszeripari projektjeinek a támogatása, és a nem mezőgazdasági mikro- és kisvállalkozások bizonyos termékkörökre irányuló (az ún. annex termékekre ld. lábjegyzetben) élelmiszeripari projektjeinek a támogatása.

Vállalkozásfejlesztés és foglalkoztatás vidékies térségekben:

- **Ágazati SA:** A nem mezőgazdasági vállalkozások versenyképességét és energetikai fejlesztését (ERFA), valamint a vállalkozások munkahelyteremtést szolgáló ESZA és ERFA fejlesztéseket az SA (gazdaságfejlesztési és innovációs OP) biztosítja, a vidékies térségekben is. Országos jelentőségű és országos hálózati kulturális és természeti örökség védelem és turisztikai hasznosítása szinten innen lesz támogatva (jelentős részben vidékies településeket érint, pl. kerékpárút-hálózat, túraútvonal, zárándokút-hálózat).
- **Térségileg decentralizált SA (területi OP):** A térségileg decentralizált SA fejlesztések (területi OP megyei fejlesztések) a vidékies térségekbe is kiterjedően támogatnak térségi léptékű integrált üzleti infrastruktúrafejlesztéseket és turisztikai vonzerőfejlesztéseket. Említhető még, hogy a térségi fejlesztési csomagok keretében a vidékies településeket is érintő foglalkoztatást támogató gyermekmegőrzési szolgáltatások fejlesztése is megjelenhet.
- **EMVA és EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** A fentiekhez az EMVA a mezőgazdasági vállalkozások támogatásával, energetikai fejlesztéseik támogatásával, az agrártermelés diverzifikációjának a támogatásával, a fiatal gazdák támogatásával, valamint a természeti értékek, mint turisztikai potenciál megőrzésével, fenntartható gazdálkodási módok, környezeti és közjóléti szolgáltatások ösztönző támogatásával járul hozzá. A mezőgazdasági vállalkozásoknak pénzügyi eszközöket is biztosít.
- **EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** Az EMVA főként a közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) az agrár- és kisléptékű falusi turizmusfejlesztéssel, valamint a mikrovállalkozások támogatásával járul hozzá.

A helyi érdekű gazdaság-szervezést szolgáló fejlesztések:

- **Térségileg decentralizált SA (területi OP):** A megyei gazdaságfejlesztési programok szolgálják a megyék vidékies térségeire is kiterjedő módon a termelési és fogyasztási, helyi gazdasági együttműködések kialakítását, a megyei helyi termékek fejlesztését, piacra jutását, a megyei hálózatosodást, és az önkormányzatok energetikai fejlesztéseit is.
- **EMVA és EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** Az EMVA támogatásból a rövid ellátási láncok ösztönzésének alprogramja, valamint a lokális megújuló energetikai megoldások elterjedésének ösztönzése, élelmiszerláncok és a közétkeztetés, valamint a nem mezőgazdasági tevékenységek támogatása emelhető ki.
- **EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** A közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) vidékies települések csoportjainak szintjén vagy kisváros-térségi léptékben tudnak helyi termékfejlesztési, termelési-fogyasztási együttműködési, hálózatosodási akciókat, valamint háttáji integrációs és megújuló energetikai rendszereket (vállalkozói és közösségi) támogatni.

A klímaváltozási felkészülés vízgazdálkodással:

- **KA:** A KA (környezetvédelmi és energetikai OP) térségi vízgazdálkodási projekteket támogat, a VGT-nek megfelelő többfunkciós rendszerek kialakításával, pl. az árvízvédelem és a vízvisszatartás, öntözés együttes szolgáltatásban. A KA-ból finanszírozott intézkedések nem kapcsolódnak közvetlenül mezőgazdasági tevékenységhez, de közvetetten segíthetik a vidékfejlesztési programban rögzített célkitűzések megvalósulását is.
- **EMVA és EMVA CLLD (vidékfejlesztési program):** Az EMVA a gazdák, ill. a gazdák együttműködésében megvalósuló vízgazdálkodási fejlesztéseket támogat, igazodva a KA alapú beavatkozásokhoz, támogatja továbbá az erdősítést és a természet közeli erdőgazdálkodást.

Összhang az ETHA és a többi alap fejlesztései között: A nagy múltú magyar halgazdálkodási (akvakultúra és halászat) szektor gazdasági és foglalkoztatási szerepvállalása napjainkban csak egyes

³⁵ Az élelmiszeripari támogatások lehatárolása három objektív, könnyen meghatározható tényező alapján történik:

- a vállalkozás mezőgazdasági jellege (mezőgazdasági vállalkozás vagy nem mezőgazdasági vállalkozás);
- az előállított termék jellege (az EK szerződés 1. számú mellékletében [annex 1] felsorolt termékkörök tagja-e);
- vállalkozásméret.

A lehatárolási elvek mátrixa:

	Mezőgazdasági termelők élelmiszeripari projektjei	Nem mezőgazdasági termelők élelmiszeripari projektjei	
		Annex 1. termékek	Nem Annex 1. termékek
közepes vállalkozások	támogató alap: EMVA	támogató alap: ERFA	támogató alap: ERFA
Mikro- és kisvállalkozás		támogató alap: EMVA	

Az élelmiszeripari vállalkozások EMVA támogatását a vissza nem térítendő támogatások mellett pénzügyi eszközök is szolgálják, valamint a pénzügyi eszköz és a vissza nem térítendő támogatások közös használatára épülő kombinált termékek is.

Azon közepes, nem mezőgazdasági terméket előállító vállalkozások részére, amelyek az EK Szerződés 1. melléklete szerinti termékeket állítják elő, ERFA támogatás elsődlegesen pénzügyi eszközökön keresztül lesz elérhető. Alátámasztott esetekben pénzügyi eszközök és vissza nem térítendő támogatások kombinációja is nyújtható ezen cégeknek.

településeken, településcsoportokban jelentős. Ezért az ágazat fejlesztési szükségleteinek kielégítését nagyrészt az ETHA források biztosítani tudják, az eddigi gyakorlatnak megfelelően.

Egyes EMVA és KA fejlesztésekkel az ETHA felhasználást fontos összehangolni. A környezetvédelmi és energetikai OP KA támogatásainak vizek jó állapotát célzó fejlesztései (6. tematikus cél) és a klímaadaptációt szolgáló vízgazdálkodási fejlesztései (5. tematikus cél), valamint az EMVA agrár-környezetvédelmi és gazdálkodói vízgazdálkodási fejlesztései fontos tényezők lehetnek ugyanazon térség ETHA fejlesztéseiben (különösen a 6. tematikus cél alatti ETHA beavatkozások tekintetében).

Végrehajtási összhang

A vidékfejlesztés és halászat intézményrendszere igazodik a korábban ismertetett IH és koordináló szervezet közötti munkamegosztás rendjébe. Vagyis az EMVA és a halászati alapok tekintetében az irányító hatósági feladatok – függetlenül a 2007-2013-as, vagy a 2014-2020-as programozási időszaktól – a szakigazgatási feladatokat ellátó minisztériumban (Miniszterelnökség) kerülnek kialakításra. Újdonság és a hatékonyabb végrehajtást szolgáló intézkedés, hogy a 2014-2020-as időszakban a koordinációs funkció kiterjed az EMVA és ETHA alapokra is (pl. értékelés, monitoring).

A szakpolitikai felelősség tekintetében a Kormány 152/2014 (VI. 6.) rendelete irányadó, amely értelmében az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter az Európai Unió közös halászati politikájával összefüggő jogszabály-előkészítési feladatokért, valamint az irányító hatósági feladatok ellátásért felelős. Ennek megfelelően az folyamatos és szoros együttműködés zajlik a Miniszterelnökség és a Földművelésügyi Minisztérium között, ahol a Halgazdálkodási Főosztály szakmai kérdésekben támogatja a Halászati Program Irányító Hatóságát, valamint a jogszabály-előkészítési tevékenysége végző munkatársakat. A szervezeti egységek közötti együttműködést rendszeres tematikus munkacsoportosítási ülések is erősítik.

Összhang a KAP pillérei között

A KAP I. pillérében továbbra is közvetlen (jövedelem)támogatások és piaci eszközök találhatóak, amelyek felügyelete a Földművelésügyi Minisztérium kompetenciájába tartozik. Ezek természetüknél fogva különböznek a II. pillér fejlesztési és kompenzációs kifizetéseitől. Az ágazat egészét tekintve a két pillér egymást kiegészítő jelleggel működik. A fiatal gazdák normatív támogatása az I. pillérben lesz, a II. pillérben pedig beruházási és tudásátadási szemléletű támogatásaik. A természeti hátránnyal sújtott területek támogatását az EMVA rendelet mindkét pillérből lehetővé teszi az erre vonatkozó magyar döntést a VP fogja tartalmazni. A kisgazdaságok kis összegű, normatív jövedelemtámogatása az I. pillérben valósul meg, míg beruházásaik a II. pillérből.

Magyarország él azzal a lehetőséggel, hogy a KAP I. pillére javára a KAP II. pillér forrásainak 15%-át átcsoportosítsa³⁶, valamint a támogatásban részesülő gazdasági méret maximalizálásán keresztül sávós degressziót alkalmaz³⁷.

Ugyanakkor a KAP I. és II. pillére közötti kapcsolat továbbra is biztosított a „zöldítés” (az éghajlat és a környezet szempontjából kedvező gyakorlatokat elismerő kifizetés) és az agrárberuházások tekintetében. A zöldítésnek – a közvetlen támogatások 30%-át kitevő úgynevezett „zöld komponens” bevezetésével kapcsolatos minden tagállamra kiterjedő kötelezettségnek – Magyarország is meg kíván felelni. A KAP I. pilléres zöldítés a tagállam döntése szerint egyenértékűségbe (ekvivalenciába) hozható több II. pilléres területalapú kifizetéssel is, de Magyarország az ekvivalencia intézményét nem kívánja érvényesíteni a vidékfejlesztési program intézkedéseire vonatkozóan.

A pillérek közötti szinergia abban is kimutatható, hogy az I. pillér közvetlen kifizetéseinek jövedelemstabilizáló hatása likviditást és garanciát jelent a hitelpiac felé a II. pillér beruházásaihoz.

Végrehajtási szempontból a két pillér közötti koordinációt biztosítják az alábbi elemek:

- közös IT rendszer (FAIR-IIER interoperabilitás),
- monitoring bizottság,

³⁶ Pillérek közötti átcsoportosítás: a KAP közvetlen támogatási rendeletének (1307/2013) 14. cikk (2) pontja szerint.

³⁷ Degresszió: a KAP I. pilléréről, a nagyobb közvetlen jövedelemtámogatást élvező gazdaságok közvetlen jövedelemtámogatásából a KAP II. pillérének forrásaira való átcsoportosítás.

- jogszabály-alkotási folyamatokban együttdöntési és előterjesztési jogkörök.

A fenti funkciók végrehajtásáért a vidékfejlesztési szaktárcán belül, az irányító hatósággal szorosan együttműködő, funkcionálisan attól külön működő helyettes államtitkárság felel, kiemelten biztosítva a KAP I. végrehajtásért felelős tárcával való koordinációt.

2.1.3 Az Európai Unió Duna Régió Stratégiája (EUDRS) érvényesítésének koordinációja

Nemzetközi tervezési és végrehajtási összhang

Magyarország tagállami és uniós forrásainak tervezése során külön tervezési mechanizmus biztosítja az EUDRS érvényesítését. A tagállami és ETE programok előkészítése és végrehajtása a stratégia felelős szervei által meghozott döntésekre való figyelemmel zajlik, szükség esetén a stratégia testületeivel (a Tematikus Koordinációs Testületekkel [Steering Groups] vagy a Budapest Duna Kontakt Ponttal), illetve az érintett EUDRS országokkal konzultálva. A tervezés tematikus összehangolásának alapját az EUDRS akcióterve és útitervei képezik.

Az EUDRS prioritások összehangolási mechanizmusa

Magyarország a koordinátora az EUDRS három prioritási területének: „Fenntartható energia” (2. prioritásterület) Csehországgal közösen, „Vízminőség” (4. prioritásterület) Szlovákiával közösen és „Környezeti kockázatok” (5. prioritásterület) Romániával közösen.

A prioritásterületek szerepe, hogy kezeljék a Duna makrorégió, mint funkcionális terület közös kihívásait, koordinálják a résztvevő országok törekvéseit, képesek legyenek a kihívások kezelésére, illetve, hogy optimalizálják a fejlesztési erőfeszítéseket azok hatásának fokozása, valamint a régió versenyképességének növelése érdekében. E prioritásterületekhez kapcsolódó szakpolitikai fejlesztések elősegítése, a támogatások összehangolása és az ezek megvalósításával összefüggő feladatok és felelősség megfelelő erőforrásokat (ideértve az emberi erőforrást is) kíván az általános koordinációs mechanizmusokon felül.

Magyarország kialakította a koordinációs keretrendszert minden prioritásterületet érintően a Technikai Segítségnyújtás (TA) társfinanszírozásával, amelyet az Európai Parlament az Európai Bizottságon keresztül nyújtott, az EU források és a Magyar Kormány végrehajtási és koordinációs keretrendszerén keresztül. E mechanizmus folyamatos működtetését biztosítani és javítani kell annak érdekében, hogy erősödjön az együttműködés az EUDRS végrehajtásakor a 2014-2020-as Többéves Pénzügyi Keret alatt. A TA forrást várhatóan a Duna Régió Transznacionális ETE program megfelelő forrása váltja fel. A Magyarország által az Európai Beruházási Bankkal együttműködésben létrehozott Budapest Duna Kontakt Pont támogatást nyújt a prioritás területeknek és a résztvevő országok érintett szervezeteinek makroregionális, elsősorban közlekedési, energetikai és vízügyi ágazati, és integrált projektek koordinált előkészítésében és finanszírozásában.

Nemzeti szintű tervezési és végrehajtási összhang

A nemzeti ESB alapok programjainak többszintű összehangolása és EUDRS szempontú monitoringja érdekében az EUDRS kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos és munkaszervezete részt vesz a 2014-2020 közötti tervezési időszakhoz kapcsolódó tárcaközi munkacsoportban, a programok munkacsoport ülésein. Emellett az ágazati államtitkárságok programozóinak részvételével EUDRS Tárcaközi Almunkacsoport ülések is zajlanak programonként. Az EUDRS koordináció a Magyarországi EMVA és az ETHA tervezésre is kiterjed.

A koordinációt a végrehajtás során is biztosítani kell, ennek kialakítása az intézményrendszer kialakításának keretében történik. Az EUDRS nemzeti koordinációja és a nemzetközi koordinációba való magyarországi bekapcsolódás a koordináló szervezet feladatainak része.

A Budapest Duna Kontakt Pont a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szervezeténél került elhelyezésre annak érdekében, hogy a tervezés és a végrehajtás során hatékonyan tudja segíteni makroregionális és határon átnyúló együttműködést igénylő projektek koordinált előkészítését, tagállami és ETE programokból történő finanszírozását és megvalósítását.

Az EDRS és az ESB alapok programjainak tartalmi összhangja

Az operatív program kellőképpen figyelembe vett minden releváns EUDRS prioritástengelyt. Így tehát elsősorban a gazdaságfejlesztési és innovációs OP támogatja az EUDRS 3. prioritásterületéhez (kultúra és turizmus), a 7. prioritásterületéhez (tudástársadalom) és 8. prioritásterületéhez (versenyképesség) kapcsolódó tevékenységeket. A területi OP és a Közép-magyarországi régió OP támogatja mindenekelőtt a turisztikai, versenyképességi, fenntartható energiához, valamint a tudásgazdasághoz és az emberekhez és készségfejlesztésükhöz kapcsolódó prioritásokat. A környezetvédelmi és energetikai OP összhangban van néhány, a fenntartható energiával, a vízminőséggel, környezeti kockázatokkal, a biológiai sokféleséggel, a tájképpel, a levegő- és talajminőség védelmével kapcsolatos tevékenységgel. A közlekedési OP támogatja az EURDS közlekedési prioritásaihoz kapcsolódó tevékenységeket. A humán fejlesztési OP ösztönzi a tudásgazdaság, az emberek, a készségek és az intézményi kapacitások fejlesztését és együttműködését. Az ESB alapok programjainak egyes tematikus célonkénti hozzájárulása az EUDRS-hez az 1.3.2-es fejezetben olvasható.

2.1.4 Koordináció és összhang más uniós forrásokkal és finanszírozással

Mind a tervezés, mind a végrehajtás során biztosítva lesz az ESB alapok magyarországi fejlesztéseinek más uniós politikák támogatásaival vagy finanszírozási megoldásaival való összhangja. A vonatkozó programok legfontosabb kapcsolódásai az alábbiak szerint összegezhetőek:

- A magyarországi fejlesztések innovatív gazdasági növekedési fókuszából adódóan kiemelt jelentőségű a **HORIZONT 2020** programhoz való kapcsolódás. A gazdaságfejlesztési és innovációs OP, a KFI ESZA forrásait tartalmazó humán fejlesztési OP és a környezetvédelmi és energetikai OP is közvetlen illeszkedést biztosító „rásegítő” intézkedéseket tervez a HORIZONT 2020 forrásaihoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében. A **gazdaságfejlesztési és innovációs OP** tudásgazdaság fejlesztését szolgáló prioritási tengelyének beavatkozásai – többek között a vállalati KFI tevékenységek támogatása, a stratégiai KFI együttműködések és kezdeményezések támogatása, és a kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések támogatására irányuló intézkedései – a HORIZONT 2020 program forrásainak igénybevételére esélyes hazai szereplők (vállalkozások, kutatók) felkészítéséhez, kapacitásépítéséhez nyújtanak támogatást. A **humán fejlesztési OP** az alapkutatások nemzetközi beágyazottságának növelését célzó intézkedése, a kutatói utánpótlást támogató programok és a kapcsolódó szervezetfejlesztések révén növeli a felsőoktatási intézmények és akadémiai kutatóintézetek azon képességét, hogy a HORIZONT 2020 programokhoz nagy arányban tudjanak bekapcsolódni. A megújuló erőforrások vonatkozásában azon fejlesztések megvalósulását, ahol a fejlesztés „ipari méretűnek tekinthető”, a prototípus már elérhető, és piaci bevezetés előtt áll, a **környezetvédelmi és energetikai OP** ösztönzi, amellyel lehetőség nyílik a HORIZONT 2020 keretében kifejlesztett technológiák piacra lépését is elősegíteni. A környezetvédelmi és energetikai OP-hoz hasonlóan a **vidékfejlesztési program** – amely erőforrás-hatékonysági beruházásokat tervez megvalósítani – is teret adhat a HORIZONT 2020 keretében kidolgozott innovációk felhasználásának. A HORIZONT 2020 program és az operatív programok közötti lehatárolás – a kapcsolódás kiegészítő jellegéből adódóan – biztosított. A HORIZONT 2020 program kormányzati felelőse a **kutatás-fejlesztésért és innovációért felelős tárca**, amely felel az érintett OP-kkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.
- A környezetvédelmi és éghajlat-politikai projekteket támogató **LIFE** program 2014-től új lehetőséget kínál kifejezetten LIFE programon kívüli uniós, nemzeti vagy magánforrások bevonását is igénylő „integrált projektek” megvalósítására. A **LIFE** program természetvédelmi integrált projektjei az országos Natura 2000 prioritizált intézkedési terv céljait támogatják. Elvárás, hogy ezek a projektek az intézkedési tervben azonosított prioritások és intézkedések megvalósítására irányuljanak. A vidékfejlesztési program Natura 2000 területekhez köthető támogatásai szintén az intézkedési terv célrendszerét szolgálják. A fentiek miatt az EMVA fejlesztései fokozott szinergiát biztosítanak a LIFE program beruházásaival. A **környezetvédelmi és energetikai OP** természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztéseket megvalósító prioritási tengelye az intézkedési terv finanszírozásának másik fontos pillére, amely így közvetlenül kapcsolódik a hazai LIFE integrált projektekhez. A források összekapcsolása érdekében a környezetvédelmi és energetikai OP keretében megvalósítandó projektek azonosítása és kiválasztása során a LIFE integrált projektekhez kapcsolódó projektek

elsőbbséget fognak élvezni. A környezeti és energetikai operatív programért felelős irányító hatóság a természetvédelmi szakterületért felelős környezetvédelmi szaktárcával együttműködésben alakítja ki a környezetvédelmi és energetikai OP forrásainak felhasználásához kapcsolódó eljárásrendet, biztosítva az Európai Bizottság által közvetlenül koordinált LIFE programmal való összhangot. A LIFE program kormányzati felelőse a **környezetvédelmi tárca és az éghajlatpolitikáért felelős tárca**, amelyek felelnek az érintett OP-kkal való összhang biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.

- **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz** (Connecting Europe Facility – CEF) forrásai többségében a közlekedési szektor TEN-T törzshálózattal kapcsolatos fejlesztéseinek megvalósítását szolgálják. A CEF-ből finanszírozni kívánt közlekedési fejlesztések az ESB alapok forrásaira épülő fejlesztésekkel való összhangja biztosított, hiszen a magyarországi CEF fejlesztések és a közlekedési OP tervezése – a Nemzeti Közlekedési Stratégia keretei mentén – integráltan történt. Ameddig Magyarország számára elérhetőek a CEF-ben elkülönített Kohéziós Alap források (2016-ig fenntartott „nemzeti boríték”), addig a CEF Rendelet I. mellékletében szereplő TEN-T-s törzshálózati folyosó projektek és horizontális projektek lehetőség szerint a CEF-ben kerülnek megpályázásra és finanszírozásra. A **közlekedési OP-ért** felelős irányító hatóság összehangolja a 2007–13-as KÖZOP, a 2014–20-as közlekedési OP és a CEF közlekedési forrásainak felhasználását. A CEF kormányzati felelőse a közlekedési OP-ért felelős irányító hatóságot befogadó **szaktárca**, amely felel minden érintett OP-val való összhang és lehatárolás biztosításáért azok irányító hatóságaival való együttműködésben.
- **A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapra** (Fund for European Aid to the most Deprived – FEAD) épülő program (Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program – **RSZTOP**) a megfelelő étkezés biztosítását, alapvető fogyasztási cikkek beszerzését, továbbá másodlagos jelleggel kiegészítő szolgáltatások nyújtását tartalmazza a leginkább rászoruló célcsoportok számára. Az alap keretében megvalósított műveletek kapcsolódnak a **humán fejlesztési OP** társadalmi felzárkózást és a szegénység csökkentését célzó intézkedéseikhez. A kapcsolódásra lehetőséget nyújt a hálózatépítés és a tapasztalatátadás keretében megvalósítandó együttműködés, melybe bevonhatók az adott területen működő intézkedéseket végrehajtó szervezetek. A fejlesztések hatékonyságának és egymást erősítő hatásának növelése érdekében a Rászoruló Személyeket Támogató OP (RSZTOP) végrehajtását – a jogszabályokban lefektetett támogathatósági és lehatárolási elvek figyelembevételével – az ESZA-típusú programokra kialakított intézményrendszer támogatja, amely biztosítja többek között az éves végrehajtási jelentések és az OP végrehajtása kapcsán felmerülő tanulmányok, értékelések elkészítését. A FEAD program kormányzati felelőse a **társadalmi felzárkózásért felelős szaktárca**, amely felel az érintett OP-kkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.
- Az **Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés** (Youth Employment Initiative – YEI) által támogatott akciók szoros összhangban vannak a foglalkoztatás bővítését támogató gazdaságfejlesztési és innovációs OP hasonló célcsoportot érintő beavatkozásaival. Az OP külön figyelmet fordít a munkanélküli fiatalok álláslehetőséghez, képzéshez, szakmai gyakorlathoz, vagy egyéb aktív munkaerő-piaci eszközökhöz juttatására. A 15-24 éves fiatalok munkaerő-piaci integrációját támogató beavatkozás keretében kerül sor az ESB alapok kiegészítéseiként igénybe vehető YEI által biztosított plusz uniós támogatások felhasználására, a fiatalok munkanélkülisége szempontjából négy legrosszabb helyzetű régióban. A 1304/2013 EK rendeletben és annak II. Mellékletében foglaltaknak megfelelően a gazdaságfejlesztési és innovációs OP éves végrehajtási jelentéseiben az illetékes irányító hatóság beszámolót készít az Európai Bizottság részére a – YEI-forrást és a kötelezően mellérendelt ESZA-forrást egyben kezelő – intervenciókhoz rendelt kötelező eredményindikátorok tekintetében. A YEI kormányzati felelőse a **foglalkoztatáspolitikáért felelős szaktárca**, amely felel az érintett OP-kkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.

- Várhatóan az **Európai Befektetési Bank** (European Investment Bank – **EIB**) továbbra is fontos partneri szerepet fog betölteni az ESB alapokhoz való magyarországi nemzeti hozzájárulás finanszírozásában. A koordináló szervezet feladatai kiterjednek az EIB-bel való kapcsolattartásra, a finanszírozási megoldások azonosítására. A koordináló szervezet által meghatározott eljárásrendek szerint az EIB finanszírozás OP-szintű koordinációja és az EIB felé történő információátadás biztosítása az egyes programok végrehajtási feladatának is részét képezi.
- A **Belügyi Alapok** (ebben az esetben az Internal Security Fund - Borders – ISF-Borders) kedvezően egészítik ki – például határátlépési, határrendészeti vonatkozásban – a TEN-T folyosók KA és CEF alapú határon átívelő projektjeit és a közigazgatás (benne a vámügy) modernizációját. Az ETE határ-menti programjai és a külső határ-menti programok szintén hozzájárulhatnak a határátlépéshez kapcsolódó (pl. közlekedési folyosók, határátlépő pontok) és a vámügyi fejlesztésekhez. A Belügyi Alapok kormányzati **felelőse a belügyi tárca**, amely felel az érintett OP-kkal (**közlekedés- és adminisztrációfejlesztés**) való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.
- A **mobilitás** terén tervezett **ESZA-beavatkozások** (döntően **humán fejlesztési OP – közoktatási és felsőoktatási célcsoport**, illetve részben **gazdaságfejlesztési és innovációs OP – szakképzés**) célkitűzése az, hogy összességében nagyobb szinergiával valósuljanak meg a **mobilitási programok**, továbbá jelentősen lehessen növelni a résztvevők számát az EU 2020 stratégia mobilitási benchmarkjainak elérése érdekében. Az **Erasmus+** és az ESZA-beavatkozások lehatárolása során az alapelv az, hogy konkrét kiutazások szintjén kell kizárni a kettős finanszírozást. Az ESZA és az LLP-t felváltó Erasmus+ programok esetében teljes szinergiára törekszünk, és menedzsment szinten biztosítjuk a szinergiát illetve a kettős finanszírozás kizárását, hasonlóan a 2007-2013-as programozási időszak követendő gyakorlatként alkalmazott Lengyelországi modellhez. Míg az LLP programok döntően hosszú távú kiutazásokat támogatnak, a tervezett ESZA-beavatkozások a rugalmasabb időszakú támogatásokra, az Erasmus+ által nem lefedett célországokra, a nem intézményközi, hanem egyéni pályázati megoldásokra összpontosítanak, lefedve az Erasmus+ által nem lefedett területeket. Az ESZA-források biztosítják továbbá az Erasmus+ program célterületéhez tartozó programok célcsoportjainak konkrét kiutazás szintjén lehatárolt társfinanszírozását, valamint a Zero Grant kiegészítő támogatásokat. Mindezen túl az ESZA források tartalmaznak olyan intézményi fejlesztéseket, amelyek a nemzetköziesítést szolgálják, azaz a konkrét mobilitási programok megvalósításán túli szervezeti és humánerőforrás fejlesztéseket tartalmaznak. A programok kormányzati **felelőse az emberi erőforrások fejlesztéséért** felelős tárca, amely felel az érintett OP-kkal való összhang és lehatárolás biztosításáért, azok irányító hatóságaival való együttműködésben.
- Egyéb uniós finanszírozású programok, így a **Kreatív Európa** (benne a MEDIA és a Kultúra alprogramok; felelős: **kultúráért felelős tárca**), a **COSME** (KKV-versenyképességi hálózatosodási akciók; felelős: **gazdasági tárca**), a **Social change for innovation** (befogadási és foglalkoztatási akciók; felelős: **társadalmi felzárkózásért felelős tárca**), az **ENI** (Európai Szomszédsági Eszköz; felelős: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve – 2014. január 1-től a **Miniszterelnökségen** belül) céljai között sok kapcsolat van. Ezek hatékonyan egészíthetik ki az ESB alapok által finanszírozott OP-k számos intézkedését (**foglalkoztatás-, gazdaság- és oktatásfejlesztés, kutatás-fejlesztés**) is, de eltérő tevékenységi területüknél és eljárásrendjüknél fogva lehatárolási problémákat nem vetnek fel, szorosan nem kapcsolódnak az utóbbiakhoz.

Az ESB alapok és más uniós források összhangját biztosító koordinációs mechanizmusok a következők:

- A programok forráskeretének felhasználása tekintetében a 2014-2020 közötti időszakban a szakpolitikai felelősöknek kiemelt szerepük lesz. A szakpolitikai felelősök az uniós fejlesztések szakpolitikai szempontból mérvadó tartalmi kérdéseiben illetékes döntéshozók, felelősek a tervezés, projektfejlesztés és a projektkiválasztás során a szakpolitikai szempontok

érvényesítésének biztosításáért. A szakpolitikai felelősség az ESB alapokból finanszírozott programok és az egyéb uniós források felhasználása tekintetében egybeesik, így a szinergia egy kézben biztosítható. A programok végrehajtásának összehangolt tervezést szolgáló koordinációs mechanizmusban a szakpolitikai felelősök – az új eljárásjogi szabályok alapján – kötelesek lesznek információt szolgálni az egyéb uniós programokból megvalósuló fejlesztésekre (fejlesztési terület, célcsoport, támogatási összeg stb.) vonatkozóan annak érdekében, hogy az ESB alapokból és egyéb uniós forrásból megvalósuló fejlesztések tervezése és finanszírozása egymást kiegészítő legyen.

- A FKB-ba (lásd 2.1.1 pont) az Irányító Hatóságok képviselői mellett az egyéb uniós források felhasználásáért felelős szakpolitikai felelősök is meghívhatók. Az FKB-n kerülnek egyeztetésre az ESB alapokból és más uniós forrásokból finanszírozandó fejlesztésekre vonatkozó főbb kérdések.

2.1.5 Alapokon vagy programokon átívelő integrált kezelést igénylő fejlesztési témák

A végrehajtási intézmények és eljárásrendek kialakítása során célirányos mechanizmusokkal kell biztosítani egyes – különböző ESB alapokból és programjaikból megvalósuló – **különös integrációs igényű tématerületek** fejlesztését. Az integrációnak ki kell terjednie a támogatások felhasználására, nyomon követésre, értékelésre és a partnerségi folyamatokra.

Különös integrációs igényű tématerületként azonosíthatók azok a tématerületek, amelyek különböző alapokból vagy programokból nyerhetnek támogatást. E tématerületek támogatásokhoz juthatnak különböző alapokból és programokból, és a különböző támogatásaik eltérő kedvezményezetti kört, eljárásrendet, módszertant, célokat, földrajzi hatályt, támogatható tevékenységet, projektnagyságot céloznak, vagy különböző időpontokban jelennek meg. Mindez körülmények között szakmai koordinációt igényel.

Együttműködés a végrehajtó intézményrendszerben: A különös integrációs igényű tématerületek projektjeinek azonosításába minden érintett program megvalósításának felelőse (irányító hatóságok) bevonásra kerül, sőt azon belül az egyes prioritások és alapok felhasználásának felelősei is, függetlenül attól, hogy melyik érintett program kezdeményezi az adott fejlesztéseket. A programokon átívelő közös munkát a koordináló szervezet biztosítja. Az IH-k bevonása minden projektkiválasztási eljárásrendben kötelező (a szakpolitikák által azonosított projektek és a nyílt pályázati felhívások esetében egyaránt).

A bevonás kiterjed a tervezett támogatásokról való előzetes tájékoztatásra, véleményezési lehetőség biztosítására, a végrehajtás előrehaladásáról szóló adatközlésre. Az integrált tématerületeket érintő értékelések a tématerületek egészét le fogják fedni, a programokon és alapokon átívelően. Az együttműködés eljárásait a koordináló szervezet dolgozza ki a különös integrációt igénylő tématerületek 2014–20-as fejlesztéseinek támogatásait megelőzően.

Együttműködés a kedvezményezettek felkészítésében: Nagyon fontos, hogy ugyanazon tématerület különböző programokból és alapokból érkező támogatásainak kedvezményezettjei (és érintettjei) tisztában legyenek a tématerület integrált támogatási konstrukcióinak egészével. A kedvezményezettek számára vázolni kell a más alapokból és programokból várható támogatásokat. A kedvezményezettek tájékoztatását a programok irányító hatóságai végzik a központilag kidolgozott eljárásoknak megfelelően.

Egyúttal lehetőség szerint a kedvezményezettek felé egyablakos végrehajtási kapcsolattartást kell megvalósítani, ahol releváns. Egyablakos rendszer kerül bevezetésre annak érdekében, hogy az ESB alapok potenciális kedvezményezettjei egy helyen kaphassanak információt a folyamatban lévő, meghirdetés előtt álló és lezárt pályázati kiírásokról és más EU eszközökről, amelyek keretében támogatás nyerhető. Egységes IT interfész-felület is kialakításra kerül.

Az integrált kezelést igénylő témák esetében kiemelt szerep jut az egységes informatikai rendszernek, amely keretében a programok tervezése, meghirdetése és nyomon követése is egy rendszerben történhet, biztosítva a szinergiákat, és kiszűrve a duplikációkat, mind a finanszírozás, mind pedig a szakmai tevékenységek tekintetében.

A 2014–20-as időszak kezdetétől azonosítható különös integrációt igénylő fejlesztési tématerületeket a következő táblázat mutatja be. A táblázatban rögzített témák száma az időszak végrehajtása során nőhet (esetleg csökkenhet).

Különös integráció igényű tématerület	Támogató programok és alapok (nem kizárólagos felsorolás)	Érintett tematikus célok
Üzleti infrastruktúrafejlesztés	GINOP: piaci szereplők (ERFA), TOP: önkormányzati (ERFA)	TC3, TC8
Foglalkoztatás-ösztönzés	GINOP aktív munkaerőpiaci eszközök, LLL, YEI (ESZA), GINOP vállalkozások munkahelyteremtésének támogatása (ERFA), TOP munkahelyteremtési célú integrált üzleti infrastruktúrafejlesztések (ERFA), TOP munkahelyteremtéshez kapcsolódó képzések (ESZA), térségi munkaerőpiaci együttműködések (ESZA), munkaerő földrajzi mobilitás (ESZA)	TC8, TC3
Duális szakképzés	GINOP szakképzés (ESZA), EFOP közoktatás fejlesztések, korai iskolaelhagyás csökkentése (ESZA-ERFA)	TC3, TC8, TC10
Társadalmi célú gazdaság	GINOP társadalmi célú vállalkozások, tranzit foglalkoztatás (ESZA), EFOP védett vállalkozások, társadalmi integrációt szolgáló szociális gazdaság (ESZA), VP mezőgazdasági társadalmi célú gazdaságok beruházásai (EMVA)	TC3, TC8, TC9
Munkahelyteremtés	GINOP (ESZA),GINOP munkahelyteremtése, vállalkozásfejlesztés (ERFA), TOP munkahelyteremtési üzleti infrastruktúra és helyi turisztikai vonzerők (ERFA), <i>(VP horizontális munkahelyteremtési elvárások (EMVA))</i>	TC8, TC3, TC9
Pénzügyi eszközök	GINOP vállalkozások (ill. energetika esetén lakosság) (ERFA), VP agrárvállalkozások (EMVA)	TC1, TC2, TC3, TC4, TC8
Energetikai pénzügyi eszközök	A GINOP-ban tervezett visszatérítendő energetikai támogatások és a KEHOP-ban tervezett vissza nem térítendő támogatások egymással kombinált és összehangolt végrehajtása érdekében a GINOP pénzügyi eszközei között megjelenő energetikai célú támogatások tervezése és felhasználása a KEHOP szakmai kontrollja mellett valósul meg (ERFA).	TC4
Turizmusfejlesztés ³⁸	GINOP (ERFA), TOP (ERFA), MAHOP (ETHA), VP (EMVA)	TC3, TC6, TC8, TC9
Korai iskolaelhagyás csökkentése	EFOP (ERFA-ESZA)	TC9, TC10
Kutatás-fejlesztés innováció	GINOP (ERFA), EFOP (ESZA), Marie Skłodowska-Curie kutatói támogatás, VP EIP együttműködések (EMVA), VP innovációs bróker vidékies települések vállalkozásainak (EMVA)	TC1, (TC10 - ESZA)
Közszolgáltatás-szervezés, mint közigazgatási feladat	EFOP szolgáltatásnyújtás és -fejlesztés (ESZA), KÖFOP a közigazgatási modernizáció keretében az állam közszolgáltató szerepének erősítése a közszolgáltatások fejlesztésével (ESZA)	EFOP:TC9, TC10, KÖFOP: TC11
e-közszolgáltatások	EFOP e-közszolgáltatások különös tekintettel az e-egészségügyre és az e-oktatásra, KÖFOP e-közigazgatás fejlesztése, EDIOP – kapcsolódó kormányzati hálózati fejlesztések	EFOP: TC9, TC10, KÖFOP: TC11
Óvoda-bölcsőde fejlesztés, egyéb alternatív gyermekellátás	TOP gyermekmegőrzési infrastruktúra és humán erőforrás (ERFA-ESZA), EFOP óvodapedagógusok (ESZA)	TC8, TC9, TC10
Vízgazdálkodás-öntözés – halgazdálkodás koordinációja	KEHOP víztestek, területi vízgazdálkodás infrastruktúrája, csatornahálózat (KA), VP gazdálkodók on-farm szintű technológiai támogatása (EMVA), MAHOP (ETHA)	TC5, TC3
Energetika (megújuló energiák és energiahatékonyság)	KEHOP állami és lakossági és távhő (KA), GINOP vállalkozások, energetikai pénzügyi eszközök (ERFA), TOP önkormányzati (ERFA), VP mezőgazdasági vállalkozások, vidékies települések közösségi beruházásai (EMVA)	TC4, TC9

³⁸ A különböző OP-kban található örökségfejlesztés és turisztikai fejlesztés – egymástól eltérő és egymással szinergiában álló – beavatkozási logikái, illetve a turizmus stratégiai tervdokumentumainak irányait:

- ágazati gazdaságfejlesztési és innovációs OP

- o örökségfejlesztésre épülő kiemelt jelentőségű attrakciók (nemzetközi jelentőségű és/vagy országos hálózatos turisztikai attrakciók) fejlesztése valósul meg a 6. tematikus célhoz kapcsolódóan. E kiemelt jelentőségű attrakciókat jogszabályok, szakpolitikai tervdokumentumok és döntések fogják kijelölni a végrehajtás során,
- o turisztikai desztinációmenedzsment szervezetek és a turisztikai marketing-kommunikációs tevékenységek támogatása is, a vállalkozástámogatás egyik formájaként a 3. tematikus cél alatt (a Közép-magyarország régió OP-jában is).

- területi OP:

- o nem országos jelentőségű örökségek fejlesztését a 6. tematikus célhoz kötődően. E törekvések turisztikai attrakciófejlesztéshez is vezethetnek,
- o turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatásfejlesztés révén ösztönzi a foglalkoztatás-bővítést is, a 8. tematikus cél elérését szolgáló beavatkozások részeként.

- vidékfejlesztési Program:

- o A mezőgazdasági vállalkozások diverzifikációja keretében vissza nem térítendő forrásból támogathat turisztikai fejlesztéseket. Ezen kívül pénzügyi eszközök is rendelkezésre állhatnak (az ezek szükségességéről szóló ex.ante értékelések alapján, amely a VP része lesz).

ERFA finanszírozású programokban vissza nem térítendő forrásból nem támogatható szálláshely-és /vagy fürdőfejlesztés. Ezen fejlesztésekre pénzügyi eszközöket lehet igénybe venni.

Különös integráció igényű tématerület	Támogató programok és alapok (nem kizárólagos felsorolás)	Érintett tematikus célok
Településfejlesztés	TOP várostérségek települési infrastruktúra, energetika, városrehabilitáció (ERFA), VP vidékies települések örökségvédelem, közösségi terek (EMVA)	TC4, TC6, TC9
Közösségfejlesztés	EFOP (ESZA), TOP (ESZA), VP (EMVA)	TC8, TC9
Helyi érdekű gazdaságszervezés	TOP megyei szinten és helyi közösségekben (ERFA), VP helyi közösségekben (EMVA)	TC8, TC9
Természetvédelem	KEHOP (ERFA), VP (EMVA)	TC6
Natura2000 területek	KEHOP zöld infrastruktúra (ERFA), VP művelés (EMVA) MAHOP (ETHA)	TC6
Fenntartható várostérségi közlekedésfejlesztés	IKOP nagyléptékű költség-hatékony minőségemelés (KA), TOP decentralizált várostérségi csomagok részeként (ERFA),	TC4, TC7
Helyi utak fejlesztése	TOP önkormányzati és települési összekötő utak a foglalkoztatás szolgálatában (ERFA), VP mezőgazdasági és erdészeti és vidékies települések önkormányzati útfejlesztései (EMVA)	TC3, TC8, TC9
Kerékpárúthálózat-fejlesztés	GINOP EUROVELO turisztikai (ERFA), TOP várostérségi-turisztikai (ERFA), IKOP kiegészítő projektelemként (KA, ERFA)	TC4, TC6, TC8, TC7
Munkaerő földrajzi mobilitása	TOP munkavállalói és tanulói mobilitás, visszatérés ösztönzése (lakhatás, ingázás, ösztöndíj) (ESZA), EFOP szakemberek mobilitása a közszolgáltatásokban (ESZA),	TC8, TC9
Nemzetközi szinten versenyképes nagyvárosi növekedés zónák fejlesztése, S3 stratégiák érvényesítése	GINOP vállalkozásfejlesztés és KFI (ERFA), TOP megyei és MJV fejlesztések (ERFA és ESZA)	TC3, TC1, TC8
Leghátrányosabb helyzetű térségek (LHH) fejlesztése (Ld. részletesen a 3.1.5. Fejezetben)	Elsősorban: GINOP szabad vállalkozási zónák munkahelyteremtő vállalkozásfejlesztése, társadalmi célú gazdaság fejlesztése, aktív munkaerőpiaci eszközök (ERFA és ESZA), EFOP társadalmi felzárkózás (ERFA és ESZA) <i>Kiegészítően: TOP megyei gazdaságfejlesztés, egészségügyi és szociális alapellátás (ERFA), TOP munkavállaló és tanulói földrajzi mobilitás, munkaerőpiaci paktumok és közösségfejlesztés (ESZA), VP LHH vidékies térségek közösségi terei közszolgáltatás érdekében (EMVA), VP LHH vidékies térségek közösségfejlesztés, nevelés, hazatérés támogatása (CLLD EMVA)</i>	TC3, TC8, TC9

A vidékfejlesztés és az agrár-élelmiszer ipar fejlesztésének összhangját ld. részletesen a 2.1.2. fejezetben.

A Közép-magyarországi régió OP sajátos szerkezetéből adódó nagyszámú beavatkozásai miatt nem szerepel a táblázatban.

2.1.6 Koordináció és összhang az ETE programokkal

A határokon átívelő, transznacionális és régiók közötti együttműködést biztosító **Európai Területi Együttműködési (ETE)** és az ESB alapokhoz kapcsolódó „mainstream” operatív programok közötti kapcsolatot ld. a 3.1.4-es fejezetben.

Az Európai Területi Együttműködési (ETE) **határmenti programok** felelős szervezeti egysége az egyes fejlesztéspolitikai tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 27/2014. (II. 7.) Korm. rendelet alapján a **Miniszterelnökségen** belül működik, míg a 2014-2020 időszaki **transznacionális és interregionális** programok a **területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szaktárca** kompetenciájába tartoznak. A Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve és a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szaktárca felel az érintett OP-kkal való összhang és lehatárolás biztosításáért azok irányító hatóságaival való együttműködésben.

Az ETE programok tervezéséért felelős alvállalkozók feladatleírásaiban minden esetben megjelenik a mainstream OP-vel való összhang, valamint az átfedések lehetőség szerinti elkerülésének biztosítása. Az ETE OP-k kidolgozásával megbízott szakértők a tervezési munka során a tematikájukban átfedő hazai operatív programok gazdáival rendszeresen egyeztetnek (workshopok, illetve egyéb fórumok keretében), a visszacsatolásokat a partnerországokat is tartalmazó közös programozó bizottsági üléseken ismertetik. Mindezen intézkedések azt a célt szolgálják, hogy az ETE programok előkészítése és hatékony megvalósítása szoros koordinációban történjen a releváns szektorális programokkal és az Európai Unió Duna Régió Stratégiájával.

2.2 Az adicionalitásra vonatkozó szabályoknak való megfelelés előzetes vizsgálatához szükséges információk

Államháztartási kiadások a GDP százalékában	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P51	4,3	3,9	2,5	2,6	2,8	2,9	3

Magyarország az adicionalitás 2014-2020 közötti referenciaszintjeként a bruttó állóeszköz-felhalmozás GDP arányában vett 3,14%-át javasolja.

A referenciaszint mértékének megállapításakor figyelembe vettük egyrészt a makrogazdasági környezet várható javulását, másrészt a 2014-2020 közötti pénzügyi keretből származó magyar kohéziós allokáció csökkenését, az uniós szabályozás változásának kifizetésekre gyakorolt hatását, valamint azt, hogy az előző időszakhoz képest 2014-2020 között a magyar kohéziós keret sokkal jelentősebb része (20%→60%) fog olyan közvetlen gazdaságfejlesztési projektekre koncentrálni, ahol a kedvezményezettek nem kormányzati szereplők.

Mindezek alapján a 2014-2020 között hazai forrásból származó GDP arányos bruttó állóeszköz-felhalmozás a 2007-2013 közötti 1,65%-ról 1,94%-ra nő, miközben az európai uniós forrásból származó GDP arányos bruttó állóeszköz-felhalmozás a 2007-2013 közötti 1,8%-ról 1,2%-ra csökken. Összességében tehát a csökkenő európai uniós forrású beruházási mérték mellett a hazai közberuházások tervezett mértéke nemhogy szinten maradna, hanem nő, azaz az adicionalitás követelménye (misperint az európai uniós források nem helyettesítik, hanem kiegészítik a tagállami forrásokat) teljesül.

2.3 Összefoglaló a CPR 19. cikkének és XI. mellékletének megfelelően az alkalmazandó előzetes feltételrendszer nemzeti szintű teljesítésére vonatkozó értékelésről, valamint az alkalmazandó előzetes feltételrendszer teljesítésének elmulasztása esetén a meghozandó intézkedésekről, a felelős szervezetekről és ezen intézkedések végrehajtásának ütemtervéről

Az összefoglaló táblázat célja, hogy könnyen áttekinthető információt adjon a legfontosabb ex-ante kondicionalitások (előzetes feltételrendszer) teljesítésének jelenlegi állásáról.

TEMATIKUS EX ANTE FELTÉTELEK					
Alkalmazandó előzetes feltétel nemzeti szinten	Alkalmazandó előzetes feltétel teljesült: Igen/Nem/Részben	Kritérium	Kritérium teljesült Igen/Nem	Hivatkozás (amennyiben teljesült) (hivatkozás a stratégiákra, jogi aktusra, vagy más releváns dokumentumra, beleértve a releváns részek, cikkek vagy paragrafusok hivatkozásait hiperhivatkozással vagy más eléréssel társítva)	Magyarázat
<p>1. a kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése</p> <p>1.1. Kutatás és innováció: A nemzeti reformprogrammal összhangban álló intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégia megléte a magánfinanszírozású kutatások és innováció kiadásainak intenzívebb hasznosítására, amely megfelel a jól teljesítő nemzeti vagy regionális K+I rendszerek funkcióinak.</p>	Nem	<p>— Olyan intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégia van érvényben, amely:</p> <p>— SWOT vagy ahhoz hasonló elemzésen alapul annak érdekében, hogy a forrásokat korlátozott számú kutatási és innovációs prioritásra lehessen összpontosítani ;</p>	Nem	<p>A kritériumot három stratégia dokumentum teljesíti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020 (A Kormány a 1413/2013. (VII. 4.) határozatában fogadta el.) • Intelligens specializációra vonatkozó stratégia • Tudománypolitikai Stratégia: a partnerségi konzultációra megküldött dokumentum elérhető: http://www.kormany.hu/download/2/4f/f0000/2013%2009%2012%20Tudomanypolitikai%20Strategia%20honlapra.pdf <p>A SWOT analízis a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020 2.1 fejezetében található.</p> <p>Az intelligens specializációra vonatkozó stratégia a környezeti és belső sajátosságok áttekintésével (SWOT-hoz igazítható megközelítés) kíván eleget tenni a kritériumnak. Az érintettek bevonásának menetrendje az akciótervben megtalálható, ahhoz igazodóan a tervezett EDP folyamat (a központban: charrette-workshopok szervezésével) módszertanilag meghatározott, szakértőkkel egyeztetett. A beruházási prioritások meghatározása részét képezi az elkészülő stratégiának.</p> <p>A Tudománypolitikai Stratégia 4. fejezetében található SWOT analízis.</p>	<p>Az intelligens specializációra vonatkozó stratégia jelenleg kidolgozás alatt áll, melyről folyamatos egyeztetés folyik a DG REGIO-val és bizottsági szakértőkkel. A stratégia kidolgozása során az eredmények folyamatosan becsatornázásra kerülnek az operatív programok megfelelő prioritásaiba.</p> <p>A Tudománypolitikai Stratégia a fenti stratégiákkal összhangban készül. A partnerségi konzultáció 2013 októberében zárult, jelenleg közigazgatási egyeztetés keretében kerül pontosításra.</p>
		<p>— a magánszféra KTF beruházásait ösztönző intézkedéseket körvonalaz;</p>	Nem		<p>A beruházás-ösztönző intézkedések az elvárások szerint kerülnek kialakításra.</p>
		<p>— monitoring mechanizmust foglal magában</p>	Nem		<p>Az intelligens specializációra vonatkozó stratégia monitoring mechanizmusa jelenleg kidolgozás alatt áll.</p>
		<p>— Sor került a kutatás és innováció céljára</p>	Nem		<p>Az intelligens specializációra vonatkozó stratégia ezen fejezete</p>

		rendelkezésre álló költségvetési forrásokat körvonalazó keret elfogadására			előkészítés alatt áll.
1.2. Kutatási és innovációs infrastruktúra. A beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó többéves terv megléte.	Nem	— Sor került az uniós prioritásokhoz és adott esetben a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumához (ESFRI) kapcsolódó beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó indikatív többéves terv elfogadására.	Nem	A kutatási infrastruktúra 2014-2020-as időszakra vonatkozó stratégiai tervezése folyamatban van. Az infrastrukturális beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó többéves terv elkészítése körében az alábbi mérföldkövek teljesültek: <ul style="list-style-type: none"> • A hazai K+F infrastrukturális helyzetkép értékelése • Regiszter a hazai infrastruktúrákról (mely periodikusan frissítésre kerül) • Nemzetközi és nemzeti K&F infrastruktúra (szakpolitikai) trendek azonosítása • A kutatási infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó koncepcionális szintézis dokumentum összeállítása • A nemzeti intelligens szakosodási stratégia KFI-infrastruktúrához kapcsolódó területeinek vizsgálatát és vonatkozó szakpolitikai ajánlásokat magában foglaló stratégiai dokumentum • Az Extreme Light Infrastructure (ELI) ESFRI projekt (hazai elme: ELI-ALPS) – mint a jelenlegi legjelentősebb hazai kutatási infrastruktúra projekt szerepel a hazai K+F stratégiai tervezésben (beleértve a már elkészült nemzeti K+F Stratégiát is). • Magyarország aláírta a „Central European Research Infrastructure Consortium (CERIC-ERIC)” felállítására vonatkozó Memorandum of Understanding dokumentumot 	Az uniós prioritásokhoz és adott esetben a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumához (ESFRI) kapcsolódó beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó indikatív többéves terv az intelligens specializációra vonatkozó stratégiával párhuzamosan, a K+F pénzügyi források folyamatban levő stratégiai tervezését szem előtt tartva, mindkét alapul szolgáló folyamattal összhangban készül el.
2. Információs és kommunikációs technológiák (IKT) hozzá-féréseinek, használatának és minőségének javítása (Szélessávra vonatkozó cél) (A 9. cikk első bekezdésének 2. pontjában említettek szerint) 2.1. Digitális növekedés: a digitális növekedésre vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret a megfizethető, jó minőségű és átjárható magáncélú és közösségi információs és kommunikációs szolgáltatások serkentésére és a polgárok, többek között a lakosság kiszolgáltató helyzetben lévő csoportjai, a vállalkozások és a közigazgatási szervek által történő használat növelésére, beleértve a határon átnyúló kezdeményezéseket.	Részben	— Olyan stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, például az intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégián belül, amely tartalmazza: — az Európai Digitális Menetrend Eredménytáblájával összhangban álló SWOT vagy ahhoz hasonló elemzés segítségével megállapított költségvetési tervezési és rangsorolási intézkedéseket;	Igen	Az Európai Digitális Menetrendben foglaltakkal összhangban Magyarország egy Nemzeti Infokommunikációs Stratégiát tervezett (nem a KFI stratégia részeként, de a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiával összhangban), amely magában foglalja a részletes NGA tervet. A stratégia négy pillér mentén került kidolgozásra: Digitális infrastruktúra Digitális kompetenciák: Digitális gazdaság: Digitális állam. A szélessávú hozzáférésre vonatkozó információkat és az NGA tervet magában foglaló Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) véglegesítése megtörtént. A stratégia kiinduló változata alapján 2013 júliusában tárcaközi egyeztetések kezdődtek. Társadalmi egyeztetés keretében az érintetteknek egy hónapon keresztül (2013. augusztus 31-ig) volt lehetőségük véleményezni a NIS-t (http://www.kormany.hu/download/d/37/f0000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf). Ezenfelül államtitkári szinten számos workshop került megrendezésre az érintett felekkel (piaci, szakmai és civil szervezetek). A társadalmi egyeztetések eredményén alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába történő beépítése megtörtént. A társadalmi egyeztetéseket követően a Kormány 2014 február 5-én fogadta el. A stratégia Kormány által elfogadott változata magyar nyelven elérhető itt: http://www.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf Az OP-k és a stratégia tervezése összehangolt,	

				<p>koordinált formában történt. A releváns OP-kban található utalás a stratégiára vonatkozóan.</p> <p>A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia és a kapcsolódó Zöldkönyv magában foglalja a következőket: pénzügyi terv, intézkedések rangsorolására vonatkozó információ, részletes SWOT elemzés, alkalmazott módszertan és adatforrás-lista, ezenfelül a rangsorolási eljárás leírása (beleértve az érintettek bevonására vonatkozó információkat) – az Európai Digitális Menetrend Eredménytáblájával összhangban.</p>	
	— az IKT keresleti és a kínálati oldalának kiegyenlítésére vonatkozó elemzés elvégzését;	Igen		<p>Az IKT keresleti és a kínálati oldalának mélyreható elemzése kidolgozásra és részletes végrehajtása megtörtént a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia keretében. Az alkalmazott módszertani leírást is magában foglaló elemzés a releváns társadalmi-gazdasági dimenziókra és az IKT-ra, mint szektorra is kitér. A stratégia tartalmazza az eredmények összegzését.</p>	
	— az intézkedések végrehajtásában elért előrehaladás méréseire szolgáló mutatókat olyan területeken, mint a digitális jártasság, az e-befogadás, az elektronikus hozzáférhetőség és az EUMSZ 168. cikkének hatályán belül az egészségügy előrehaladása, amelyek adott esetben összhangban állnak a meglévő vonatkozó uniós, nemzeti vagy regionális szintű ágazati stratégiákkal;	Nem		<p>Az új stratégia négy pillér mentén került kidolgozásra: digitális kompetenciák, képzés, szélessávú infrastruktúra és hálózatok, digitális gazdaság és IT szektor, Kormányzati információs technológia, e-Kormányzati szolgáltatások, e-köszolgáltatások. A stratégia tartalmaz indikátorokat, hogy az egyes területeken (pl. digitális kompetenciák, e-befogadás, e-hozzáférhetőség és e-egészségügy) mérhető legyen a fejlődés.</p> <p>A Stratégiához kapcsolódó Akcióterv („Zöldkönyv”) tartalmaz továbbá releváns indikátorokat az IKT használat és hatása előrehaladásának méréseire.</p> <p>A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.</p> <p>A korábban elfogadott akcióterv (http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-miniszterium/infokommunikacioert-felelos-allamtikarsag/hirek/digitalis-megujulas-a-magyar-kreativitas-kiteljesiteseert) hatásvizsgálata rendelkezésre áll.</p> <p>A támogató dokumentum (A Digitális Megújulás Cselekvési Terv hatásvizsgálata) rendelkezésre áll.</p>	
	- a szükségletek felmérését az IKT-kapacitásépít és megerősítésére.	Igen		<p>A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) magában foglalja a gyengeségre vonatkozó részletes elemzést mind a négy fent említett pillér esetében. Ezenfelül tartalmazza azon megteendő és a végrehajtott intézkedések megfelelő leírását, amelyek a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásának biztosítására vonatkozik annak érdekében, hogy azok ezen intézkedéseket azonosítani tudják és végre tudják hajtani azokat.</p>	

<p>2. Információs és kommunikációs technológiák (IKT) hozzáféréseinek, használatának és minőségének javítása (Szélessávra vonatkozó cél) (A 9. cikk első bekezdésének 2. pontjában említettek szerint)</p> <p>2.2. Új generációs hálózat (NGN) infrastruktúrája: Olyan nemzeti vagy regionális NGA-tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az uniós nagysébségű internetelési céljainak 1 megvalósítására tett regionális intézkedéseket, olyan területekre összpontosítva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető árakon és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban, és biztosítják a lakosság kiszolgáltatott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét.</p>	Részben	—	Igen	<p>Az NGA terv kidolgozása a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) (nem a KFI stratégia részeként, de a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiával összhangban) keretében történt. A stratégia négy pillér mentén került kidolgozásra: Digitális infrastruktúra Digitális kompetenciák: Digitális gazdaság: Digitális állam.</p> <p>A szélessávú hozzáférésre vonatkozó információkat és az NGA tervet magában foglaló Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) véglegesítése megtörtént. A stratégia kiinduló változata alapján 2013 júliusában tárcaközi egyeztetések kezdődtek. Társadalmi egyeztetés keretében az érintetteknek egy hónapon keresztül (2013. augusztus 31-ig) volt lehetőségük véleményezni a NIS-t (http://www.kormany.hu/download/d/37/f0000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf).</p> <p>Ezenfelül államtitkári szinten számos workshop került megrendezésre az érintett felekkel (piaci, szakmai és civil szervezetek). A társadalmi egyeztetések eredményén alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába történő beépítése megtörtént. A társadalmi egyeztetéseket követően a Kormány 2014 február 5-én fogadta el.</p> <p>A stratégia Kormány által elfogadott változata magyar nyelven elérhető itt: http://www.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf</p> <p>Az OP-k és a stratégia tervezése összehangolt, koordinált formában történt. A releváns OP-kban található utalás a stratégiára vonatkozóan.</p> <p>Meglévő infrastruktúra és nyilvános magánberuházási tervekkel kapcsolatos elemzés készült, a tervezett infrastrukturális beruházások az elemzésen alapulnak. A Stratégiához kapcsolódó Akcióterv (Zöldkönyv) tartalmaz a szélessávú beavatkozásokkal (és más IKT intézkedésekkel) kapcsolatos költségvetési információt.</p> <p>A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.</p> <p>A NIS magában foglalja a következőket: alkalmazott módszertan és adatforrás-lista, beruházások rangsorolására vonatkozó információ, meglévő magán- és állami infrastruktúra térkép és tervezett beruházások, illetve az érintettek bevonására vonatkozó információ, valamint lefedettségre és használatra vonatkozó (cél és indikátor jellegű) adatok.</p> <p>A szélessávú fejlesztések hatékony megvalósításához (a programok elindítását megelőzően) egy mapping rendszer készül el.</p>	
		— egy olyan infrastruktúra-beruházási tervet, amely a meglévő magán- és állami infrastruktúrákon és tervezett beruházásokon alapul;	Nem	<p>Az OP-k és a stratégia tervezése összehangolt, koordinált formában történt. A releváns OP-kban található utalás a stratégiára vonatkozóan.</p> <p>Meglévő infrastruktúra és nyilvános magánberuházási tervekkel kapcsolatos elemzés készült, a tervezett infrastrukturális beruházások az elemzésen alapulnak. A Stratégiához kapcsolódó Akcióterv (Zöldkönyv) tartalmaz a szélessávú beavatkozásokkal (és más IKT intézkedésekkel) kapcsolatos költségvetési információt.</p> <p>A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.</p> <p>A NIS magában foglalja a következőket: alkalmazott módszertan és adatforrás-lista, beruházások rangsorolására vonatkozó információ, meglévő magán- és állami infrastruktúra térkép és tervezett beruházások, illetve az érintettek bevonására vonatkozó információ, valamint lefedettségre és használatra vonatkozó (cél és indikátor jellegű) adatok.</p> <p>A szélessávú fejlesztések hatékony megvalósításához (a programok elindítását megelőzően) egy mapping rendszer készül el.</p>	
		— olyan fenntartható beruházási modelleket, amelyek erősítik a versenyt és hozzáférést biztosítanak a nyílt, megfizethető, jó minőségű és jövőálló infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz;	Nem	<p>A beruházási prioritások rangsorolási eljárást, modell-vizsgálatot tartalmaz a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS). Az "Útmutató a szélessávú beruházáshoz" javaslatainak figyelembevétele megtörtént, kidolgozása és beillesztésre került a NIS-be.</p>	
— a magánszféra beruházásait	Nem	<p>Magánbefektetés-ösztönzők Stratégia keretében történő kidolgozása megtörtént. Az uniós harmonizált sávok engedélyezésére vonatkozó,</p>			

		ösztönző intézkedéseket.		rádióspektrum-politikai programmal összehangolt ütemterv a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal egyeztetett. A Nemzeti Infokommunikációs Stratégiához (NIS) kapcsolódó Akcióterv (Zöldkönyv) tartalmaz IKT intézkedésekkel kapcsolatos további részletes információt: A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.	
3. Kis- és közép-vállalkozások (KKV-k) verseny-képességének növelése 3.1. Konkrét intézkedésekre került sor a kisvállalkozói intézkedéscsomag figyelembevételével a vállalkozói szellem előmozdításának támogatása érdekében.	Igen	A konkrét intézkedések a következők: - intézkedésekre került sor a vállalkozások elindítási idejének és költségeinek csökkentése céljából, figyelembe véve a kisvállalkozói intézkedéscsomag célkitűzéseit;	Igen	Számos intézkedés történt a vállalkozás-alapításhoz, az üzletmenethez tartozó hivatalos eljárások adminisztratív költségeinek csökkentése érdekében, ami Magyarország számára különösen fontos a KKV-k helyzetének javítása, versenyképességük fokozása és ezzel a jogi és adminisztratív környezet javítása annak érdekében, hogy a vállalkozásokra nehezedő terhek csökkenjenek. Egyetértünk azzal, hogy e célok elérésében a vállalkozásalapítás költségei kulcsszerepet játszanak. Az Európai Bizottsággal egyetértve Magyarország hangsúlyozza azon elkötelezettségét és szándékát, hogy a KKV alapítás költségeit nem növeli, és további lépéseket fog tenni annak érdekében, hogy a 100 eurós határt elérje. Az alábbiakban megtalálható háttéranyag a vállalkozásalapítás költségeit mutatja be, illetve részletes statisztikát tartalmaz, amely bemutatja, hogy Magyarországon túlnyomórészt a már bevezetett egyszerűsített eljárás keretében alapítanak vállalkozást. A támogató dokumentum rendelkezésre áll.	
		- intézkedésekre került sor valamely vállalkozás konkrét tevékenységének beindításához és végzéséhez szükséges engedélyek beszerzési idejének csökkentése céljából, figyelembe véve a kisvállalkozói intézkedéscsomag célkitűzéseit;	Igen	Ezen feltétel teljesüléséhez hozzájárul az Egyszerű Állam Program, illetve a Magyar Egyszerűsítési Program is. 2012. február 1-jén a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény lényeges módosításon esett át: - A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33. §-a értelmében az általános ügyintézési határidő 30 nap, ez 2014. január 1-től 21 napra csökken. Kérhető hatósági ellenőrzés: A vállalkozások kérhetik magukra a hatósági ellenőrzés lefolytatását, ezáltal erősítve a hitelességüket. Az önállóan kezdeményezett ellenőrzések esetén a feltárt mulasztások megszüntetésének előírása mellett csak kirívó esetekben történhessen meg bírságfizetés vagy a működést korlátozó retorzió. - A Kormányhivatalon belül intézendő ügyek esetében a szakhatósági állásfoglalások idejét az ügyintézési határidő foglalja magába – ezáltal a vállalkozások, ha csak a Kormányhivatallal állnak kapcsolatban, 30 napon belül megkaphatják az engedélyeket. - A hatósági eljárások időtartama csökkent a különböző hatóságok eljárásainak integrálásával. 2011 novemberében a Kormány elindította az Egyszerű Állam Programját (1405/2011 (XI. 25.) Kormányhatározat): http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk11139.pdf A középtávú program keretében a Program tíz beavatkozási területen 114 intézkedést fogalmaz meg és ezzel összességében a vállalkozások adminisztratív terheinek jelentős csökkentését célozta meg. A programban tervezett intézkedések végrehajtása túlnyomórészt 2012 és 2013-ban megvalósult.	

				<p>A Magyary Zoltán Egyszerűsítési Program (2012-es): http://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/a/15/50000/Magyary_kozig_fejlesztési_program_2012_A4_eng_%283%29.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tovább csökkentettek a vállalatok és képviselőik azonosításához kapcsolódó adminisztratív terhek. - Egy széleskörű informatikai fejlesztés eredményeképpen (amely 2012-ben valósult meg) lehetővé vált, hogy összekapcsolják a már meglévő cégkivonat a hiteles aláírási címpéldánnyal. Adminisztratív eljárások során a vállalkozásoknak már nem szükséges a cégkivonat, illetve a hiteles aláírási címpéldányt megküldeniük, tekintve, hogy a hatóságok elektronikus lekérdezés révén hozzájuthatnak. <p>További egyszerűsítések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A 2012. évi CIV. törvény, amely a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt módosította http://www.complex.hu/kzldat/t1200104.htm/t1200104.htm lehetővé teszi, hogy egy cégbejegyzési (vagy változásbejegyzési) kérelmet a céginformációs szolgálat informatikai és formai szempontú vizsgálat alá vesse, ezáltal kiszűrhetőek a hibák az eljárás korai szakaszában, és utólagos módosítás kevesebb esetben válik szükségessé. - Az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény csökkentette az egyes eljárások idejét, illetve a feladatok elosztását hatékonyabbá tette http://www.complex.hu/kzldat/t1200117.htm. - Az építésügy területén az egyes eljárások maximális időtartama szignifikánsan csökkentve lett. Emellett, lehetővé vált, hogy egyes hatóságok egyes eljárások esetében szakmai kérdésekben döntsenek, ezáltal is rövidítve az eljárási időket. <p>Ezen intézkedésekhez kapcsolódóan egy összefoglaló háttéranyag került átadásra a DG Enterprise számára 2013 februárjában. A támogató dokumentum rendelkezésre áll.</p> <p>A Kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2014-2020 szintén hozzájárul a feltétel teljesítéséhez. A stratégia 2013 augusztusában tartott társadalmi egyeztetését követően a szükséges módosítások és észrevételek átvezetésre kerültek. A közigazgatási egyeztetés 2013 novemberében megtörtént. A Kormány ezt követően jóváhagyta a stratégia tartalmát. A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére. További háttéranyagként szolgálhatnak a Nemzeti Reform Program releváns fejezetei is (IV.5 fejezet és and II.3 fejezet a tervezett intézkedésekről): http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_hungary_en.pdf</p>	
	olyan mechanizmus van érvényben, amely monitoring alá vonja a kisvállalkozói	Igen		<p>A kritérium teljesítéséről az alábbiakban található egy háttéranyagul szolgáló összefoglaló, amely leírást tartalmaz a Magyary Zoltán Munkacsoportról, illetve a jogszabályok KKV-kra gyakorolt hatásainak méréshez kapcsolódó mechanizmusról: A támogató dokumentum rendelkezésre áll.</p>	

		intézkedéscsomag már hatályba léptetett intézkedéseinek végrehajtását és felméri a jogszabályoknak a KKV-kra gyakorolt hatását.		<p>A Kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2014-2020 teljesítésének, illetve az SBA célok megvalósításának nyomon követése érdekében a Vállalkozásfejlesztési Tanács keretében speciális munkacsoport került felállításra (a KKV nagykövet vezetésével). A munkacsoport elsődleges feladata az SBA célok megvalósításának koordinálása és figyelemmel kísérése, illetve a már folyamatban lévő programok értékelése és nyomon követése. A munkacsoport folyamatosan tartja a kapcsolatot az érintett szakmai, társadalmi partnerekkel és szervezetekkel.</p> <p>A Kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2014-2020 szintén hozzájárul a feltétel teljesítéséhez. A stratégia 2013 augusztusában tartott társadalmi egyeztetését követően a szükséges módosítások és észrevételek átvezetésre kerültek. A közigazgatási egyeztetés 2013 novemberében megtörtént. A Kormány ezt követően jóváhagyta a stratégia tartalmát. A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>	
<p>4. az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;</p> <p>4.1. Intézkedésekre került sor előmozdítandó az épületek építése vagy felújítása során az energia- végfelhasználás hatékonyságának költséghatékony javítását és az energiahatékonyságba történő költséghatékony beruházást.</p>	Részben	<p>Ezen intézkedések a következők:</p> <p>— érvényben vannak a 2010/31/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (1) 3. cikke, 4. cikke és 5. cikkével összhangban álló, az épületek energiahatékonyságával kapcsolatos minimumkövetelmények teljesítésének biztosítását célzó intézkedések;</p>	Nem	<p>Az Irányelv 5. cikkének megfelelően az energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelmények költség- optimalizált szintjeinek kiszámításáról és a hatályos minimumkövetelményekkel való összevetésről készült jelentés 2013. március 21-én megküldésre került a Bizottság részére.</p> <p>Elérhető itt: http://energiaklub.hu/sites/default/files/ek_epuletenergetikai_kovetelmenyertekek_optimalizalasa_2013.pdf</p> <p>A 2010/31/EU Irányelv 3. és 4. cikkével a 2013. január 9-től hatályos 7/2006 (V.24.) TNM rendelet 3§ (3) bekezdése és 2. sz. melléklete tartalmazza.</p> <p>Az Irányelv 4. cikke a 1374/2011 (XI.8.) Kormányhatározatban (32211. oldal) elfogadott II. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv tartalmazza, mely elérhető: http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/agazati-strategiai-feher/energetika</p> <p>A 1246/2013. (IV. 30.) Kormányhatározatban (50821. oldal) a Kormány elfogadta a költségoptimalizált követelményszint elérése érdekében az új költségoptimalizált energetikai követelményértékeket a következők szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pályázatok és középületek esetében 2015. január 1. • minden más épület esetében 2018. január 1. <p>A 7/2006 (V.24.) számú TNM rendelet módosítása megtörtént, annak érdekében, hogy illeszkedjen az épületek energiahatékonyságára vonatkozó minimális követelményekhez. Bizottsági notifikációra megküldésre került a 2013/621/HU számon.</p>	
		— az épületek energiahatékonyságát tanúsító rendszer létrehozásához szükséges intézkedések a 2010/31/EU irányelv 11. cikkével összhangban;	Nem	<p>A 2010/31/EU Irányelv 11. cikke a 176/2008. (VI. 30.) (5908. oldal) és a 105/2012. (V. 30) (10078. oldal) Kormányhatározatokban került átültetésre.</p> <p>Az Irányelv 11. cikk (5) bekezdésének átültetését a 1374/2011 (XI.8.) Kormányhatározatban (32211. oldal) elfogadott II. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv tartalmazza, mely elérhető: http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/agazati-strategiai-feher/energetika</p> <p>A 440/2013. (XI. 20.) (82594. oldal) Kormányrendelet. Irányelv 11. cikk (5) bekezdésének átültetése érdekében módosította a 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendeletet, az Európai Unió Bizottságának 2012/0363 sz. jogsértés alapján küldött Indokolással ellátott véleményben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően.</p>	

		<p>— az energiahatékonyságra irányuló stratégiai tervezést biztosító intézkedések, a 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkével összhangban;</p>	Igen	<p>Az indikatív nemzeti energiahatékonysági cél megküldésre került a Bizottság részére.</p> <p>A támogató dokumentum (Jelentés az Európai Bizottság részére Magyarország indikatív nemzeti energiahatékonysági célkitűzéséről a 2020. évre vonatkozóan) rendelkezésre áll.</p>	
		<p>— az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról szóló 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkével összhangban álló intézkedések az egyéni fogyasztásmérőkkel rendelkező végfelhasználók részére történő ellátás biztosítása érdekében, a műszakilag lehetséges, pénzügyileg ésszerű és a potenciális energiamegtakarítással arányos mértékben.</p>	Igen	<p>A 2006/32/EK Irányelv 13. cikkének átültetése megtörtént és erről Bizottság részére notifikáció megküldésre került a következők szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról (Ref.: MNE(2007)55743-02); - 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról (Ref.: MNE(2008)54139-02); - A Kormány273/2007. (X. 19.) Korm.rendelete a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (Ref.: MNE(2008)55338); - A Kormány19/2009. (I. 30.) Korm. rendelete a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvényrendeleteinek végrehajtásáról (Ref.: MNE(2009)51096-01); - A Kormány157/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelete a távhőszolgáltatásról szóló2005. évi XVIII. törvény végrehajtásáról (Ref.: MNE(2009)52418) 	
4.3. A megújuló energiaforrások előállításának és elosztásának támogatását célzó intézkedésekre kerül sor	Igen	<p>— A 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének (1) bekezdésével, valamint 16. cikkének (2) és (3) bekezdésével összhangban átlátható támogatási rendszerek, a távvezeték-rendszerhez való elsőbbségi hozzáférés vagy garantált hozzáférés és elsőbbségi terheléelosztás, valamint a műszaki átalakítások költségeinek viselésére és megosztására vonatkozó egységes szabályok vannak érvényben.</p>	Igen	<p>A 2009/28/EK Irányelv 14 cikk (1) bekezdése, 16. cikk (2) és (3) bekezdései a következő jogszabályokban kerültek átültetésre:</p> <p>Az Irányelv 14 cikk (1) bekezdése szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az 1002/2011 (I.14.) (576. oldal) Kormányhatározatban elfogadásra került Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési terve 2010-2020, melyek 4.2.4. fejezete tartalmazza a tájékoztatásra vonatkozó rendelkezéseket. • A megújuló forrásokból előállított energia részarányának kiszámítási módszertanáról szóló 1/2012. (I. 20.) NFM rendeletet módosító 50/2013. (VIII. 27.) NFM miniszteri rendelet alapján a miniszter tájékoztatást nyújt a megújuló energiaforrások alkalmazásának és elterjesztésének, valamint a megújuló energiával kapcsolatos kötelezettség elősegítése, a lakosság, a felhasználók, az építőipari szakemberek, mérnökök, tervezők, üzembe helyezők, szolgáltatók tájékoztatása és iránymutatás biztosítása céljából elektronikus úton a világhálón létrehozott honlapon keresztül. • Az 50/2013. (VIII. 27.) NFM miniszteri rendelet előírja, hogy megújuló energia-támogatási rendszer keretében támogatás kizárólag abban az esetben 	

				<p>nyújtható, amennyiben a megújuló energiaforrásból energiát termelő rendszer megfelel a vonatkozó, nemzeti szabványként közzétett európai szabvány műszaki előírásainak.</p> <p>Az Irányelv 16. cikk (2) és (3) bekezdései szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról (VET) 35 § és 36 § és a 76/2011. (XII. 21.) NFM rendelet a közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről 6§ (6) bekezdése teljesíti a kritériumokat. • A jogszabályi forrásokon kívül az átviteli rendszerirányító szabályzataiban foglaltak is az irányelv e bekezdéseinek való megfeleltetést szolgálják. <p>A rendszerirányító üzemi szabályzata (1.2.2, 1.2.4. pontjai): http://mavir.hu/web/mavir/uzemi-szabalyzat</p> <p>Az átviteli rendszerirányító üzletszabályzata (III./3.1.1.pontja): http://mavir.hu/documents/10258/183596540/MAVIR+UzSz_torzsszoveg_20121201_v2.pdf/15b91509-389b-4fbc-9e9a-9f6757dc42eb</p> <p>A Magyar Energia Hivatal tanulmánya elérhető: http://www.eh.gov.hu/gcpdocs/201108/mecs_in_frapont_egi_vegleges_20110720.pdf</p>	
		— A tagállam a megújuló energiára vonatkozó nemzeti cselekvési tervet fogadott el a 2009/28/EK irányelv 4. cikkével összhangban.	Igen	<p>A 2009/28/EK irányelv 4. cikkével összhangban az 1002/2011 (L.14.) (576. oldal) Kormányhatározatban elfogadásra került: http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztes-miniszterium/klima-es-energiagyi-allamtitkarsag/hirek/elkeszult-a-megujulo-energia-magyarorszag-megujulo-energia-hasznositasi-cselekvesi-terve-2010-2020-cimu-kiadvany</p>	
<p>5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatkezelés és kockázatkezelés előmozdítása</p> <p>5.1. Kockázatkezelés és kockázatkezelés: nemzeti vagy regionális kockázatfelmérés megléte katasztrófavédelem céljából, figyelembe véve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást</p>	Igen	<p>— A következő elemeket tartalmazó nemzeti vagy regionális kockázatfelmérés és van érvényben:</p> <p>— a kockázatfelmérés és céljára használt eljárás, módszertan, módszerek és nem különleges adatok, valamint a beruházások rangsorolására szolgáló kockázatalapú kritériumok leírása;</p>	Igen	<p>A kockázatértékelés nemzeti elvárásait és a települések osztályozását a katasztrófavédelemről szóló Kormányhatározat szabályozza (243/2011. (XI. 10.) 32252. oldal). A nemzeti kockázatértékelés előrehaladásáról szóló jelentés 2011 végén megküldésre került a Bizottság részére. A jelentés összhangban van a 8068/11 tanácsi következtetéssel, a részletes és komplex nemzeti kockázatértékelésekkel és szcenáriókkal. Intézkedések történtek az összehasonlító kockázatértékelések és a katasztrófakezelés bevezetése érdekében, beleértve a kritikus infrastruktúrát és a közszolgáltatások felhasználóit, érdekeltjeit.</p> <p>Az előzetes feltétel végrehajtásáról a 2008/2013 (XII. 29.) Kormányhatározat rendelkezik:</p> <p>A támogató dokumentum (Kormány 2008/2013 határozata Az éghajlatváltozást figyelembe vevő nemzeti vagy regionális katasztrófavédelmi kockázatfelmérésről szóló országjelentés elkészítésének felelősségi rendjéről és ütemezéséről) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>Az összehasonlító kockázatértékelés kidolgozása megtörtént. A struktúra és a részletek a Bizottság által megadott kritériumok alapján készültek.</p> <p>A módszertan magába foglalja a kockázatok azonosításának lépéseit, kockázatelemzést és kockázatkiértékelést minden egyes kockázati típusra alkalmazva (a jelentés fejezeteiben). Ez biztosítja a dokumentum tartalmának konzisztenciáját.</p> <p>Az új kockázatértékelési ország-jelentés</p>	<p>A teljesítés státuszáról készült áttekintés elkészült, a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>

				<p>módszertana (National Disaster Risk Assessment Framework and Strategy Hungary Volume I. Methodology and Process of the National Risk Assessment) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A kockázatértékelés módszertani kerete és a kockázatértékelési döntés-támogató eszközök szakértők közreműködésével kerültek kidolgozásra és az ISO 31010 kockázatkezelési szabványokon alapulnak.</p> <p>Az emberi, gazdasági, környezeti, politikai és társadalmi tényezők szolgálták a módszertan speciális kritériumai felállítása során alapul. A hatások és valószínűségek vizsgálata minden specifikus kockázat kockázati forgatókönyv esetében megtörtént. A kockázatok osztályozásának módszere (nemzeti hatások osztályozása) kialakításra került, ennek eredményei a kockázati diagramokba (kockázati mátrixok) kerültek becsatornázásra minden kockázati típusnál. A valószínűségek meghatározása 2014 januárjában megkezdődött és 2014 márciusában a kockázatelemzés stádiuma lezárult.</p> <p>A kockázatértékelés folyamatában 24 intézmény és Kormányzati szerv vesz részt az Országos Katasztrófavédelmi főigazgatóság irányításával, állandó együttműködésben. A kockázatértékelés elkészülte után, az ország-jelentésről kormány-előterjesztés készült, amely társadalmi egyeztetésre került. A Kormány a Jelentést megtárgyalta, és a 1384/2014. (VII.17.) Kormányhatározattal jóváhagyta. A Jelentés a kormányzati honlapon és a BM OKF (http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/szervezet/20140718-katasztrofakockazat-ertekelesrol-jelentes.pdf) honlapján is elérhető</p> <p>Magyarországon a határokon átnyúló együttműködések komoly múltra tekintenek vissza a katasztrófavédelem területén. A környező országokkal közös árvízvédelmi szolgálat keretében működünk együtt.</p> <p>Az EU által finanszírozott beruházások rangsorolása során a Magyarországon azonosított, a legjelentősebb következményekkel járó veszélyeket vesszük figyelembe. A rangsorolási protokoll a kockázati szinteken alapszik, melyek a kockázati diagramokat és a hatások osztályozási rendszerét is figyelembe veszi. Ennek kidolgozása 2014 áprilisában megtörtént.</p>	
	— az egy- vagy többféle kockázatra vonatkozó forgatókönyvek leírása;	Igen		<p>Az egy- vagy többféle kockázatra és klímaváltozásra vonatkozó forgatókönyvek kidolgozása minden egyes kockázati típusnál megtörtént, felhasználva a kockázatértékelési szakértők útmutatójában található módszertant. Ez a folyamat 2013 novemberében lezárult.</p> <p>A kockázati forgatókönyvek legfrissebb változata (National Disaster Risk Assessment Framework and Strategy Hungary Volume II. Risk Area and Scenario Description) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>	
	— adott esetben az éghajlatváltozás hoz való alkalmazkodás nemzeti stratégiáinak figyelembe vétele	Igen		<p>A klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó nemzeti keretrendszer az Országgyűlés által 2008-ban, 29/2008. számú határozattal elfogadott Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában van lefektetve. A Stratégia felülvizsgálata és önálló Nemzeti Alkalmazkodási Alstratégiával való kiegészítése a 2007. évi LX. törvény 3.§ (2) (c) pontja értelmében folyamatban van. A nemzeti alkalmazkodási keretrendszer különös figyelmet szentel a kockázatok csökkentésére és a hatások csillapítására a klímaváltozás és klímabiztonság</p>	<p>A hatályos Nemzeti Klímaváltozási Stratégia felülvizsgálatának keretében az adaptációval kapcsolatos nemzeti keretrendszer Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiájá</p>

				tekintetében. Fontos figyelembe venni a nemzeti klímaváltozási alkalmazkodási keretet a fent említett kockázátértékelés és kockázátértékelési jelentésben.	<p>fejlesztjük. A felülvizsgált stratégiát a Parlament várhatóan 2014 folyamán fogadja el. A felülvizsgált stratégia tervezete 2013 szeptemberében elkészült, az széles körű társadalmi, szakmai és közigazgatási egyeztetésre lett bocsátva, az észrevételek átvezetésre kerültek. A stratégia elkészítéséért felelős szerv a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A stratégia figyelembe veszi a klímaváltozás az egészségre, mezőgazdaságra és erdőgazdálkodásra, biodiverzitásra és ökoszisztémákra, vízre, infrastruktúrára és építkezésekre gyakorolt hatásait.</p> <p>A beruházási rangsorok nem csak a kockázati mátrixokból levezetett kockázati szinteket, hanem a klímaváltozás a természeti fenyegetésekre vonatkozó hatásait is figyelembe veszik. Az Alkalmazkodási Stratégia megvizsgálja a klímaváltozás közép és hosszú távú hatásait. Ezen következtetések hosszú távon beépülnek a jelentésbe és a katasztrófakezelési gyakorlatokba.</p>
<p>6. A környezet megóvása és védelme és a források hatékony felhasználásának elősegítése</p> <p>6.1. Vízügyi ágazat: a) olyan vízdíj-megállapítási szakpolitika megléte, amely alkalmas arra, hogy a felhasználókat a vízforrások hatékony használatára ösztönözze, és b) annak biztosítása, hogy a különféle vízhasznosítási célok megoszlása megfelelően hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérüléséhez a programok által támogatott beruházások céljára készített, jóváhagyott vízyűjtő-gazdálkodási</p>	Nem	<p>— Az ERFA és a Kohéziós Alap által támogatott ágazatokban a tagállam biztosítja, hogy a különféle célokra hasznosított víz hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérüléséhez minden ágazatban, a 2000/60/EK irányelv 9. cikke (1) bekezdése első francia bekezdésével összhangban, tekintettel adott esetben a megtérülés társadalmi, környezeti és gazdasági hatásaira,</p>	Nem	<p>A Kormány 1394/2014. (VII.18) határozatában felhívta a felelős szervezeteket a kapcsolódó intézkedések megtételére. .</p>	<p>A gazdasági elemzés az első tervben nem volt teljes körű. Az első vízyűjtő-gazdálkodási tervben a vízhasználatok gazdasági elemzésére vonatkozó eredmények nem konzisztensek a jelenleg hatályos szabályozási környezettel, így a gazdasági elemzést újra el kell végezni. A gazdasági elemzést a vízhasználatok szélesebb körére is ki kell terjeszteni.</p>

tervben meghatározott mértékben.		valamint az érintett régió vagy régiók földrajzi és éghajlati körülményeire.			
		— Vízyűjtő-gazdálkodási terv elfogadása a vízgyűjtő kerületre, a 2000/60/EK irányelv 13. cikkével összhangban.			
6. A környezet megóvása és védelme és a források hatékony felhasználásának elősegítése 6.2. Hulladékágazat: Gazdasági és környezeti szempontból fenntartható beruházások előmozdítása a hulladékágazatban, különösen hulladékgazdálkodási tervek kidolgozása révén, a 2008/98/EK irányelvvvel és a hulladékgazdálkodási hierarchiával összhangban.	Igen	— A 2008/98/EK irányelv 11. (5) bekezdésének megfelelően nyújtottak be a Bizottságnak a 2008/98/EK irányelv 11. cikkében meghatározott célok teljesítése felé tett előrehaladásról.	Igen	A 2008/98/EK irányelv átültetése érdekében a korábbi hulladékgazdálkodási törvény átdolgozásra került és helyébe a Parlament által jóváhagyott 2012. évi CLXXXV. törvény 2013. január 1-jén lépett életbe. Magyarországon a hulladékgazdálkodási rendszer megfelel a hulladék hierarchiának, a szennyező fizet elvének és a kiterjesztett gyártói felelősség elvének. A végrehajtási jelentés 2013. szeptember 30-ig megküldésre került a Bizottság részére. A végrehajtási jelentés elérhető: A támogató dokumentum (Kérdőív a hulladékokról szóló 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtására vonatkozó tagállami jelentések elkészítéséhez, Magyarország 2010-2012) rendelkezésre áll. A jelentés tartalmazza a releváns számítási módszert.	
		— Legalább egy hulladékgazdálkodási terv megléte a 2008/98/EK irányelv 28. cikkében előírtaknak megfelelően;	Igen	A 2012. évi CLXXXV. törvény értelmében a hulladékgazdálkodási rendszer megfelel a hulladék hierarchiának, a szennyező fizet elvének és a kiterjesztett gyártói felelősség elvének. Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT) a hulladék hierarchia szerint készült el és tartalmazza a következő elemeket: 2.4. fejezet: Mennyiségi értékek és adatok az egyes hulladéktípusok tekintetében, mely megábrázolja a hulladékgyűjtési rendszereket és a főbb ártalmatlanítási és újrahasznosítási kezelési eljárásokat. A 2.4. fejezet tartalmazza az előrejelzéseket, általános és specifikus cselekvési irányokat az egyes hulladéktípusok tekintetében, a 2008/98/EK irányelv 16. cikkének, az önellátás és közelség elvének megfelelően. Az OHT 2.4. fejezete a telepek és kapacitások hely kijelöléséhez szükséges elhelyezkedési kritériumok formájában elegendő információt tartalmaz a jövőbeli ártalmatlanító vagy főbb hasznosító létesítményekről. A terv tartalmazza a 2008/98/EK irányelv 28. cikkében előírtaknak megfelelően az általános hulladékgazdálkodási politikákat.	

		<p>— Hulladék megelőzési programok megléte, a 2008/98/EK irányelv 29. cikkében előírtaknak megfelelően;</p>	Igen	<p>Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv Országos Megelőzési Programot is magában foglal, összhangban a hulladék hierarchiával.</p> <p>A 4. fejezet hulladék megelőzési célkitűzéseket és intézkedéseket, minőségi és mennyiségi indikátorokat is tartalmaz az 2008/98/EK irányelvben előírtaknak megfelelően.</p>	
		<p>— Sor került a 2008/98/EK irányelv 11. cikkének (2) bekezdésében az újrahasznosításra és újrafeldolgozásra való felkészülés terén kitűzött, 2020-ig teljesítendő cél eléréséhez szükséges intézkedések elfogadására.</p>	Igen	<p>A 2012. évi CLXXXV. törvény értelmében a 2013. január 1-jétől bevezetésre került a hulladéklerakási járulék, annak érdekében, hogy csökkenjen a hulladéklerakókra kerülő hulladékmennyiség. Ennek megfelelően a specifikus újrahasznosítási célok elérhetőek.</p> <p>A hulladéklerakási járulékot fizeti a hulladéklerakó üzemeltetője és az, aki a szétválogatást végzi, a hulladék mennyiségétől, típusától, természetétől és fajtájától függően.</p> <p>Az égetési politikát 2012. évi CLXXXV. törvény határozza meg.</p> <p>Hulladékégető műben vagy hulladék-együttégető műben hulladékégetés vagy hulladék-együttégetés akkor engedélyezhető, ha az égetés vagy együttégetés elektromos-, illetve hőenergia termelésre irányul vagy cement-, téglá-, illetve építőipari cserép- és kerámiagyártásra.</p> <p>Hulladékégető műben vagy hulladék-együttégető műben égetni vagy együttégetni csak olyan hulladékot lehet, amely anyagában nem hasznosítható és nem tartalmaz nehézfémeket és PVC-alapú anyagot. Veszélyes hulladék kizárólag veszélyes-hulladékégető műben égethető.</p> <p>Az újrahasznosításra és újrafeldolgozásra való felkészülés terén kitűzött, 2020-ig teljesítendő cél eléréséhez az OHT tartalmazza a szükséges intézkedéseket és érvényesíti az irányelvben meghatározott szennyező fizet elv érvényesülését és gyártói felelősségének elvének kiterjesztését.</p>	
<p>7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban (A 9. cikk első bekezdésének 7. pontjában említettek szerint)</p> <p>7.1. Közlekedés: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló, közlekedési beruházásokra vonatkozó olyan átfogó terv vagy tervek, illetve keret megléte (beleértve a regionális és helyi szintű közösségi közlekedést is), amelyek támogatják az infrastruktúrafejlesztést és javítják a TEN-T törzshálózatához és az átfogó TENT-hálózathoz való csatlakozást.</p>	Nem	<p>A közlekedési beruházásokra vonatkozó olyan átfogó közlekedési terv vagy keret megléte, amely megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek, és amely tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az egységes európai közlekedési térséghez való hozzájárulást a 1315/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (5) 10. cikkének megfelelően, a következőkre vonatkozó beruházási prioritásokat is beleértve: - a törzshálózat és az átfogó TENT-hálózat, 	Nem	<p>A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Magyarország átfogó közlekedési stratégiája a 2014 és 2050 közötti közlekedési beruházások vonatkozásában. Az NKS kidolgozása a 2014-2020-as EIB-alapokkal szoros összhangban történt.</p> <p>Az NKS és az NKS SKV-ja társadalmi egyeztetés keretében 2013. november 18. és december 21. között volt elérhető a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ honlapján (www.kkk.gov.hu). Külön partnerségi egyeztetésre került sor 2013. December 3-án az SKV-val kapcsolatban, főként környezetvédelmi szervezetek részvételével.</p> <p>Az NKS tervezete angol nyelven elérhető az alábbi linken: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NTS_Strategia%20document_version%20for%20public%20discussion_EN_2013.70.pdf</p> <p>Társadalmi konzultációt követően a társadalmi egyeztetés eredményein alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába építése történik.</p> <p>Az NKS magában foglalja a következőket: közút, a vasút és más közlekedési módok (többek között belvízi hajózási útvonalak, kikötők, repülőterek, multimodális összeköttetések) és megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek és reális és alaposan kidolgozott projektcsatornát rögzít.</p> <p>A releváns OP-k tartalmaznak utalást az NKS-re és azon alapulnak.</p> <p>Stratégiai környezeti vizsgálat (SEA) és Natura 2000 hatásvizsgálat készült az NKS-hez. (Az SKV elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/strategiai</p>	<p>A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) (Kormány) által történő elfogadásának tervezett ideje 2014.</p>

		<p>amennyiben a beruházást az ERFA és a Kohéziós Alap támogatja; valamint a másodlagos csatlakozó hálózat; egy reális és alaposan kidolgozott projektsatornát az ERFA és a Kohéziós Alap keretében nyújtott támogatások vonatkozásában</p>		<p>kornyezeti vizsgalat.66.pdf, A Natura 2000 hatásvizsgálat elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NKS_Natura2000_hatasbecsles.28.pdf) Ez a két értékelés leírja és értékeli ki az NKS szignifikáns környezeti hatásait, figyelembe veszi az ésszerű alternatívákat. Az NKS SKV és Natura 2000 értékelése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet alapján készült (http://net.jogtar.hu/ir/gen/hiegy_doc.cgi?docid=A0500002.KOR; angol nyelven: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:UQkMr5xNeN8J:www.kvvm.hu/cimg/documents/30_2_2005Korm_rend_Angolul05_j_l.doc+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)</p> <p>A Magyarországgal szomszédos országoknak 2013 végén lehetőségük volt véleményezni az NKS-t és SKV-ját, amely tárgyalja a közlekedési beruházások határon átvívelő hatásait. A releváns észrevételek beépítésre kerültek. Az NKS-t a Magyar Kormány kizárólag az érintett felekkel történő konzultációt követően hagyja jóvá.</p> <p>Az NKS rangsorolt projektlistát tartalmaz a (mind a mag-, mind az átfogó TEN-T hálózatra, valamint a másodlagos úthálózatra) vonatkozóan. Ebbe beletartoznak azon projektek is amelyek esetében a Kohéziós Alapból vagy az Európai Regionális Fejlesztési Alapból tervezett a támogatás: http://www.3k.gov.hu/index.php/nks-dok.html.</p> <p>Az NKS Magyarország teljes közlekedési hálózatát lefedi, amely a TEN-T hálózatot is magában foglalja. Az NKS, mint Magyarország új, átfogó közlekedési terve/keretrendszere magában foglalja</p> <ul style="list-style-type: none"> o Magyarország szomszédainak (EU-tagok: Szlovákia, Ausztria, Szlovénia, Horvátország és Románia, nem EU-tagok: Szerbia és Ukrajna) elérhetősége és csatlakoztathatósága; o közlekedési módok integrálása és közlekedési módok közötti interoperabilitás; o hiányzó csatlakozások (pl. gyorsforgalmi csomópontok) áthidalása, szűk keresztmetszetek felszámolása, az infrastruktúra hatékony és fenntartható használatának ösztönzése; o a közúti infrastruktúra minőségének fenntartása és fejlesztése; o intelligens közlekedési rendszerek (pl. GSM-R+ETCS, változtatható forgalmi jelek, e-útdíj rendszer, RIS) kiépítése és telepítése. <p>Az NKS-ben és annak Közlekedési Energiahatékonyság-javítási Cselekvési Tervében (KEHCsT; http://www.3k.gov.hu/remos_downloads/NKS_Kozlekedesi_Energiahatekonysag-javitasi_Cselekvesi_Terv.32.pdf) található utalás energiahatékonyságot és alternatív energiaforrások használatát ösztönző intézkedésekre.</p> <p>Az NKS céljai között szerepel a vasúti és közúti tranzitforgalom negatív hatásainak enyhítése is, különösen a Magyar főváros (vagy más magyar városok) körüli vasúti és közúti tranzitforgalom okozta negatív hatások tekintetében.</p> <p>Az NKS beavatkozások az adminisztratív és technikai akadályok megszüntetésére is kiterjednek.</p> <p>Az NKS-hez (azaz Magyarország közlekedési beavatkozások tekintetében kidolgozott keretdokumentuma/terve) rangsorolt projektlistát tartalmaz a 2014-2020-as programozási időszak Kohéziós Alapból vagy az Európai Regionális Fejlesztési Alapból tervezett támogatásai tekintetében.</p> <p>A releváns OP-k tartalmaznak utalást az KA vagy</p>
--	--	--	--	---

				ERFA által finanszírozott projektek tekintetében bevont hatóságok nevére és az érintettek. A projektlista a Nemzeti Közlekedési Stratégia mellékleteként tartalmaz a beruházások megvalósítása vonatkozásában ütemtervet.	
		intézkedéseket a közreműködő szervezetek és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektszernak a megvalósítása érdekében	Nem	Az NKS menedzsment eszközök és a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 tartalmazza a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására szolgáló leírást és intézkedéseket a projektszernak megvalósítása érdekében. A releváns OP-kban szereplő pénzügyi források megközelítőleg a felét teszik ki a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 forrásainak, a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek létező kapacitása képes menedzselni a jövőbeli projekteket. A releváns OP-k tartalmaznak majd további információkat a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektszernak megvalósítása érdekében.	A releváns OP-k Kormány által történő elfogadásának várható ideje: 2014. március vége.
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban (A 9. cikk első bekezdésének 7. pontjában említettek szerint) 7.2. Vasút: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló átfogó közlekedési tervben, illetve keretben vagy keretben (beleértve a regionális és helyi szintű közösségi közlekedést is) szerepelnie kell egy vasúti fejlesztésről szóló külön szakasznak, amely támogatja az infrastruktúrafejlesztést és javítja a TEN-T törzshálózatához és az átfogó TENT-hálózatához való csatlakozást. A beruházások lefedik a mobil eszközöket, illetve az átjárhatóságot és a kapacitáskiépítést.	Nem	Vasútfelvezetési szakasz megléte a fentiekben említett közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben vagy keretben, amely megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek, és amely reális és alaposan kidolgozott projektszernak (beleértve az ütemtervet és a költségvetési keretet) tartalmaz;	Nem	A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Magyarország átfogó közlekedési stratégiája a 2014 és 2050 közötti közlekedési beruházások vonatkozásában. Az NKS kidolgozása a 2014-2020-as EIB-alapokkal szoros összhangban történt. Az NKS és az NKS SKV-ja társadalmi egyeztetés keretében 2013. november 18. és december 21. között volt elérhető a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ honlapján (www.kkk.gov.hu). Külön partnerségi egyeztetésre került sor 2013. December 3-án az SKV-val kapcsolatban, főként környezetvédelmi szervezetek részvételével. Az NKS tervezete angol nyelven elérhető az alábbi linken: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NTS_Strategia20document_version20for20public20discussion_EN_2013.70.pdf Társadalmi konzultációt követően a társadalmi egyeztetés eredményein alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába építése történt. Az NKS magában foglalja a következőket: közút, a vasút és más közlekedési módok (többek között belvízi hajózási útvonalak, kikötők, repülőterek, multimodális összeköttetések) és megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek és reális és alaposan kidolgozott projektszernak rögzít. A releváns OP-k tartalmaznak utalást az NKS-re és azon alapulnak. Stratégiai környezeti vizsgálat (SEA) és Natura 2000 hatásvizsgálat készült az NKS-hez. (Az SKV elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/strategiai_kornyezeti_vizsgalat.66.pdf , A Natura 2000 hatásvizsgálat elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NKS_Natura2000_hatasbecsles.28.pdf) Ez a két értékelés leírja és értékeli ki az NKS szignifikáns környezeti hatásait, figyelembe veszi az ésszerű alternatívákat. Az NKS SKV és az Natura 2000 értékelése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet alapján készült (http://net.iogtar.hu/ir/gen/hiegyv_doc.cgi?docid=A0500002.KOR ; angol nyelven: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:UQkMr5xNeN8J:www.kvvm.hu/cimg/documents/30_2_2005Korm_rend_Angolul05_j_l.doc+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu) A Magyarországgal szomszédos országoknak 2013 végén lehetőségük volt véleményezni az	A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) (Kormány) által történő elfogadásának tervezett ideje 2014.

				<p>NKS-t és SKV-ját, amely tárgyalja a közlekedési beruházások határon átvitelő hatásait. A releváns észrevételek beépítésre kerültek.</p> <p>Az NKS-t a Magyar Kormány kizárólag az érintett felekkel történő konzultációt követően hagyja jóvá.</p> <p>Az NKS-hez külön Országos Vasútfejlesztési koncepció tartozik, a tervezete Magyar nyelven a következő linken érhető el: http://www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NKS_Orszagos_Vasutfejlesztési_Koncepcio_OVK.34.pdf</p> <p>Az NKS tartalmazza a rangsorolt beruházások vasútfejlesztési projektlistáját a 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozóan. Az NKS Magyarország teljes vasúthálózatát lefedi: http://www.3k.gov.hu/index.php/nks-dok.html.</p>	
		Intézkedések a közreműködő szervezetek és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektsatorna megvalósítása érdekében.	Nem	<p>Az NKS menedzsment eszközök és a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 tartalmazza a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására szolgáló leírást és intézkedéseket a projektsatorna megvalósítása érdekében. A releváns OP-kban szereplő pénzügyi források megközelítőleg a felét teszik ki a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 forrásainak, a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek létező kapacitása képes menedzselni a jövőbeli projekteket. A releváns OP-k tartalmaznak majd további információkat a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektsatorna megvalósítása érdekében.</p>	A releváns OP-k Kormány által történő elfogadásának ideje: 2014. április 23. és május 14.
<p>7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban (A 9. cikk első bekezdésének 7. pontjában említettek szerint)</p> <p>7.3. Más közlekedési módok, többek között belvízi és tengeri hajózási útvonalak, kikötők, multimodális összeköttetések és repülőtéri infrastruktúra: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló átfogó közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben vagy keretekben (beleértve a regionális és helyi szintű közösségi közlekedést is) szerepelnie kell egy belvízi és tengeri hajózási útvonalakról, kikötőkről, multimodális összeköttetésekről és repülőtéri infrastruktúráról szóló külön szakasznak, amely hozzájárul az átfogó TENT-hálózathoz és a TEN-T törzshálózatához való</p>	Nem	<p>Egy belvízi és tengeri hajózási útvonalakról, kikötőkről, multimodális összeköttetések ről és repülőtéri infrastruktúráról szóló külön szakasz megléte az átfogó közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben vagy keretben, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> — megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek; — reális és alaposan kidolgozott projektportfóliót (beleértve az ütemtervet és a költségvetési keretet mutat be); 	Nem	<p>A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) Magyarország átfogó közlekedési stratégiája a 2014 és 2050 közötti közlekedési beruházások vonatkozásában. Az NKS kidolgozása a 2014-2020-as EIB-alapokkal szoros összhangban történt.</p> <p>Az NKS és az NKS SKV-ja társadalmi egyeztetés keretében 2013. november 18. és december 21. között volt elérhető a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ honlapján (www.kkk.gov.hu). Külön partnerségi egyeztetésre került sor 2013. December 3-án az SKV-val kapcsolatban, főként környezetvédelmi szervezetek részvételével.</p> <p>Az NKS tervezete angol nyelven elérhető az alábbi linken: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NTS_Strategia20document_version%20for%20public%20discussion_EN_2013.70.pdf</p> <p>Társadalmi konzultációt követően a társadalmi egyeztetés eredményein alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába építése történik.</p> <p>Az NKS magában foglalja a következőket: közút, a vasút és más közlekedési módok (többek között belvízi hajózási útvonalak, kikötők, repülőterek, multimodális összeköttetések) és megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek és reális és alaposan kidolgozott projektsatornát rögzít. A releváns OP-k tartalmaznak utalást az NKS-re és azon alapulnak.</p> <p>Stratégiai környezeti vizsgálat (SEA) és Natura 2000 hatásvizsgálat készült az NKS-hez. (Az SKV elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/strategiai_kornyezeti_vizsgalat.66.pdf, A Natura 2000 hatásvizsgálat elérhető itt: www.kkk.gov.hu/remos_downloads/NKS_Natura2000_hatasbecsles.28.pdf) Ez a két értékelés leírja és értékeli ki az NKS</p>	A Nemzeti Közlekedési Stratégia (NKS) (Kormány) által történő elfogadásának tervezett ideje 2014.

<p>csatlakozás javulásához, és a fenntartható regionális és helyi mobilitás előmozdításához.</p>				<p>szignifikáns környezeti hatásait, figyelembe veszi az ésszerű alternatívákat. Az NKS SKV és Natura 2000 értékelése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet alapján készült (http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0500002.KOR; angol nyelven: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:UQkMr5xNeN8J:www.kvvm.hu/cimg/documents/30_2_2005Korm_rend_Angolul051.doc+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)</p> <p>A Magyarországgal szomszédos országoknak 2013 végén lehetőségük volt véleményezni az NKS-t és SKV-ját, amely tárgyalja a közlekedési beruházások határon átvelő hatásait. A releváns észrevételek beépítésre kerültek.</p> <p>Az NKS-t a Magyar Kormány kizárólag az érintett felekkel történő konzultációt követően hagyja jóvá.</p> <p>Az NKS azért nem tartalmazza a rangsorolt beruházások más közlekedési módokra vonatkozó projektlistáját a 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozóan: http://www.3k.gov.hu/index.php/nks-dok.html, mert ezek további tanulmányok készítését igénylik (pl. Duna hajózhatósága) vagy nem ESB alapokból tervezett a finanszírozásuk (pl. repülőtéri infrastruktúra).</p>	
<p>8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása 8.1. Az aktív munkaerő-piaci intézkedéseket a foglalkoztatási iránymutatásokra figyelemmel dolgozzák ki és hajtják végre.</p>	Részben	<p>A foglalkoztatási szolgálatok megfelelő kapacitással rendelkeznek a következőkre, és biztosítják is azokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - személyre szabott szolgáltatások, illetve aktív és megelőző munkaerő-piaci intézkedések korai stádiumban, amelyek minden munkakereső számára elérhetők, ugyanakkor a társadalmi kirekesztés legerősebb kockázatainak kitett csoportokra összpontosít 	Nem	<p>Az NKS menedzsment eszközök és a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 tartalmazza a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására szolgáló leírást és intézkedéseket a projektcsatorna megvalósítása érdekében. A releváns OP-kban szereplő pénzügyi források megközelítőleg a felét teszik ki a Közlekedés Operatív Program értékelése 2007-2013 forrásainak, a KSZ-ek és kedvezményezettek létező kapacitása képes menedzselni a jövőbeli projekteket.</p> <p>A releváns OP-k tartalmaznak majd további információkat a végrehajtási intézményrendszer és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektcsatorna megvalósítása érdekében.</p> <p>A feltétel a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) működése és szolgáltatásai által, valamint a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból finanszírozott munkaerő-piaci programokon keresztül teljesül. Az álláskereső helyzetének és lehetőségeinek részletes elemzését követően azok személyre szabott, egyéni igényeknek megfelelő szolgáltatásokat vehetnek igénybe. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által nyújtott támogatásokat és szolgáltatásokat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény szabályozza. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99100004.TV</p> <p>Az aktív munkaerő piaci intézkedések nyomon követése és értékelése folyamatos (az értékelések elérhetőek az alábbi oldalakon): http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_AFSZ_A_foglalkoztataspolitikai_eszkozok_mukod, http://econ.core.hu/kiadvany/mt.html</p> <p>Az NFSZ által nyújtott, személyre szabott aktív munkaerő piaci programokhoz (TÁMOP 1.1.2) készült belső módszertani útmutató: A támogató dokumentum (NMH módszertani útmutató) rendelkezésre áll.</p> <p>Az ügyfél-kategorizálási rendszer (ún. profiling rendszer) bevezetése folyamatos: Az ügyfél-kategorizálási rendszer bevezetésének forrásai rendelkezésre állnak, a rendszer kidolgozása folyamatban van a TÁMOP 1.3.1 projekt keretében.</p> <p>A profiling rendszer bevezetéséhez kapcsolódó</p>	<p>A releváns OP-k Kormány által történő elfogadásának várható ideje: 2014. március vége.</p> <p>A profiling rendszer bevezetéséhez szükséges legfontosabb mérföldkövek és határidők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014. szept. 30. (részben már teljesítve): a profiling rendszerre vonatkozó teljes dokumentáció véglegesítése ▪ 2015. március 30: az új informatikai rendszer kiépítésének befejezése és tesztelése ▪ 2015. jún. 30: az új rendszerben dolgozók részére belső képzések szervezése ▪ 2015. dec. 31: a profiling rendszer teljes körű bevezetése

		<p>anak, ideértve a marginális helyzetű közösségekből származó személyeket is;</p>		<p>legfontosabb mérföldkövek és határidők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014. szept. 30. (részben már teljesítve): a profiling rendszerre vonatkozó teljes dokumentáció véglegesítése ▪ 2015. március 30: az új informatikai rendszer kiépítésének befejezése és tesztelése ▪ 2015. jún. 30: az új rendszerben dolgozók részére belső képzések szervezése ▪ 2015. dec. 31: a profiling rendszer teljes körű bevezetése <p>Az egyéni cselekvési tervhez (Individual Action Planning (IAP) kapcsolódóan elmondható, hogy a nemzeti foglalkoztatási szolgálat jelenleg is működtet egy olyan programot, amelynek keretében közel 100 000 ügyféllel kerültek megkötésre együttműködési megállapodások. Az egyéni cselekvési terv továbbfejlesztése az ügyfél-kategorizálási rendszerrel összhangban valósul meg (az ügyfél-kategorizálási rendszerrel megegyező határidővel, amely 2015 vége).</p> <p>A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozására vonatkozó stratégia tartalmát jóváhagyta a Kormány (társadalmi és közigazgatási egyeztetést követően). A stratégia számos feltételhez kapcsolódik, többek között az aktív munkaerő piaci intézkedéseket és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által nyújtott szolgáltatásokat is érinti.</p> <p>A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>	
		<p>- a frissen megüresedett munkahelyekről és foglalkoztatási lehetőségekről szóló átfogó és átlátható információk, amelyek figyelembe veszik a munkaerőpiaci változó igényeit.</p>	Igen	<p>A 30/2000. (IX. 15.) Miniszteri rendelet a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról (http://net.iogtar.hu/jr/gen/hieggy_doc.cgi?docid=A0000030.GM) alapján a munkaadó köteles bejelenteni a nemzeti foglalkoztatási szolgálatnál az üres álláshelyeket. A szolgálatnak rendszeresen tájékoztatást kell nyújtania ezen üres álláshelyekről. Az EURES hálózat tagjaként, az EURES tanácsadók Magyarország területén is tájékoztatást adnak az uniós szinten elérhető új, betölthető állásokról. Az oktatási intézményekben már kiépített tanácsadói hálózat fejlesztése is folyamatos. Mindemellett az egészségügyi szektorhoz kapcsolódó álláshelyeket érintő adatbázis továbbfejlesztése is folyamatban van.</p> <p>Elérhető átfogó és átlátható tájékoztatás új betöltetlen álláshelyekről és foglalkoztatási lehetőségekről, ezenfelül a magyar Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat számos interneten keresztül elérhető szolgáltatást is nyújt (például a Virtuális Munkaerőpiac Portál és a Nemzeti Pályaorientációs Portál).</p> <p>Virtuális Munkaerőpiac Portál: https://vmp.munka.hu/</p> <p>A Nemzeti Pályaorientációs Portál közérthető információkkal nyújt segítséget: (önértékelési kérdőívek, információ különböző szakmákról és foglalkozásokról, munkaerő-piaci információk és karriertanácsok többek között a karriertervezés támogatása érdekében): http://eletpalya.munka.hu/</p> <p>A Nemzeti Pályainformációs Központ információt nyújt az Európai Unió más országaiban való tanulás lehetőségeiről (elérhető képzésekről, ösztöndíj lehetőségekről, szakmai képzésekről, gyakornoki helyekről, mobilitási feltételekről, a képesítések kölcsönös elismeréséről stb.): http://www.npk.hu/public/index.php</p> <p>A munkaerőpiaci előrejelzések eredményei szintén elérhetőek a széles nyilvánosság (diákok, alkalmazottak, szolgáltatók, politikai</p>	

				<p>döntéshozók) részére (várható trendek, keresett munkakörök, illetve olyan foglalkozások ahol túlkínálat mutatkozik): http://palyasugo.hu/ Fő célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hozzájárulni a kereslet és kínálat közötti egyensúly megteremtéséhez a munkaerőpiacon, - pályakezdekők vagy pályamódosítók részére hasznos segítséget nyújtani abban, hogy megalapozott döntéseket tudjanak hozni - egy internet-alapú információs rendszer kidolgozásával, amely bemutatja a várható munkaerő-piaci előrejelzéseket és trendeket a laikusok számára is érthetően (fiatal első álláskeresők, szakmát váltók, munkaadók számára), felhasználó-barát módon, - oktatási stratégia megalapozása, és munkaadói elvárások finomhangolása <p>Ezen tanulmányok és módszertanok elérhetőek az alábbi honlapon: http://elorejelzes.mtakti.hu/</p>	
	A foglalkoztatási szolgálatok formális vagy informális együttműködési szabályokat alakítanak ki az érdekelt felekkel	Igen	<p>A keresleti oldal munkaerő-piaci felmérése folyamatos az NFSZ részéről (készség igények és képzések tekintetében). Ezen túlmenően az NFSZ folyamatosan kap értesítést a munkaadók oldaláról az aktuális munkaerő igényekről, illetve szolgáltatásaival segítséget nyújt a munkaadóknak a megfelelő munkavállaló megtalálásában és az elérhető foglalkoztatási támogatás igénybevételében. Az NFSZ a későbbiekben tovább bővíti a nemzetközi együttműködéseit és nagyobb hangsúlyt fektet a jó gyakorlatok megosztására és átültetésére.</p> <p>A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozására vonatkozó stratégia tartalmát jóváhagyta a Kormány (társadalmi és közigazgatási egyeztetést követően). A stratégia számos feltételhez kapcsolódik, többek között érinti a foglalkoztatási szolgálat és egyéb érdekelték közötti együttműködéseket.</p> <p>A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény meghatározza azokat a fő partnereket, akikkel a foglalkoztatási szolgálatnak folyamatosan együtt kell működnie (munkaadók, képzők, stb.).</p> <p>A munkaadókkal való együttműködést és a munkaadók részére történő szolgáltatásnyújtást szintén a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról szóló 30/2000. (IX. 15.) Miniszteri rendelet szabályozza: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000030.GM</p> <p>A képzést nyújtókkal való együttműködést a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300077.TV) és a felnőttképzési tevékenység megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól szóló 2/2010. (II. 16.) SZMM rendelet szabályozza. http://www.kormany.hu/download/3/10/2000/0/2%202010.%20(II.16.)%20SZMM%20rendelet.pdf.</p> <p>A munkaügyi hivatalok a munkaerő-kölcsönzőkkel is együttműködnek. A kapcsolódó tájékoztató anyagok elérhetőek: http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=munkaa</p>		

				<p>doknak_munkaero_kolcsonzes</p> <p>Számos együttműködési megállapodást kötött a foglalkoztatási szolgálat a különböző érdekeltelekkel (általában helyi (társégi) szintű megállapodások).</p> <p>Pl.. helyi szintű együttműködési megállapodások:</p> <p>http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=munkaadoknak_szolgáltatások&switch-content=ak_helyi_foglalkoztatás_tanacsadás&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full illetve:</p> <p>http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=showcontent&cid=15968&rid=238&sw=egy%C3%BCttm%C5%B1k%C3%B6d%C3%A9s&content=afsz_tamop222_egyuttmukodes_szakmai</p> <p>Stratégiai szintű megállapodások:</p> <p>http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=sajtonak_hirlevel&switch-content=sajtonak_hirlevel_2013_04_tempus&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full</p> <p>http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=afsz_tamop222_egyuttmukodes</p> <p>Az ügyfél-központú minőségirányítási modell kirendeltségeken való kiterjesztése is folyamatban van. A helyi kirendeltségek önértékelési segédlete a Közös Értékelési Keretrendszer (CAF) alapján:</p> <p>http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=kiadvanyok (KÉK szerinti kirendeltségi Önértékelési Segédlet)</p>	
8.2. Önfoglalkoztatás, vállalkozás és vállalat alapítás: az inkluzív vállalkozáskezdés-támogatásra vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret megléte.	Igen	<p>Inkluzív vállalkozáskezdés és-támogatásra vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely tartalmazza a következő elemeket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intézkedésekre került sor a vállalkozások elindítási idejének és költségeinek csökkentése céljából, figyelembe véve a kisvállalkozói intézkedéscsomag célkitűzéseit; - intézkedésekre került sor valamely vállalkozás konkrét tevékenységének beindításához és végzéséhez szükséges engedélyek beszerzési idejének csökkentése céljából, figyelembe véve a kisvállalkozói intézkedéscsomag 	Igen	<p>Számos intézkedés történt a vállalkozás-alapításhoz, az üzletmenethez tartozó hivatalos eljárások adminisztratív költségeinek csökkentése érdekében, amely Magyarország számára különösen fontos a KKV-k helyzetének javítása, versenyképességük fokozása és ezzel a jogi és adminisztratív környezet javítása érdekében, hogy a vállalkozásokra nehezedő terhek csökkenjenek. Egyetértünk azzal, hogy a célok elérésében a vállalkozás alapítás költségei kulcsszerepet játszanak. Az Európai Bizottsággal egyetértve Magyarország hangsúlyozza azon elkötelezettségét és szándékát, hogy a KKV alapítás költségeit nem növeli, és további lépéseket tesz annak érdekében, hogy az a 100 eurós határt elérje.</p> <p>Az alábbiakban megtalálható háttéranyag a vállalkozásalapítás költségeit mutatja be, illetve egy részletes statisztikát tartalmaz, amely bemutatja, hogy Magyarországon túlnyomórészt a már bevezetett egyszerűsített eljárás keretében alapítanak vállalkozást.</p> <p>A kapcsolódó háttérdokumentum rendelkezésre áll.</p> <p>Ezen feltétel a feltétel teljesüléséhez hozzájárul az Egyszerű Állam Program, illetve a Magyar Egyszerűsítési Program is.</p> <p>2012. február 1-jén a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény lényeges módosításon esett át:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33. §-a értelmében az általános ügyintézési határidő 30 nap, ez 2014. január 1-től 21 napra csökken. Kérhető hatósági ellenőrzés: A vállalkozások kérhetik magukra a hatósági ellenőrzés lefolytatását, ezáltal erősítve a hitelességüket. Az önállóan kezdeményezett ellenőrzések esetén a feltárt mulasztások megszüntetésének előírása mellett csak kiváló esetekben történhessen meg bírságfizetés vagy a működést korlátozó retorzió. 	

		<p>célkitűzéseit</p> <ul style="list-style-type: none"> - a megfelelő üzletfejlesztési szolgáltatások és a pénzügyi szolgáltatások összekapcsoló intézkedéseket (tőkéhez való hozzáférés), beleértve a hátrányos helyzetű csoportok és/vagy azon területek elérését, ahol ezekre szükség van. 		<ul style="list-style-type: none"> - A Kormányhivatalon belül intézendő ügyek esetében a szakhatósági állásfoglalások idejét az ügyintézési határidő foglalja magába – ezáltal a vállalkozások, ha csak a Kormányhivatallal állnak kapcsolatban, 30 napon belül megkaphatják az engedélyeket. - A hatósági eljárások időtartalma csökkent a különböző hatóságok eljárásainak integrálásával. <p>2011 novemberében a Kormány elindította az Egyszerű Állam Programját (1405/2011 (XI. 25.) Kormányhatározat): http://www.kozlonvok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk11139.pdf</p> <p>A középtávú Program tíz beavatkozási területen 114 intézkedést fogalmaz meg és ezzel összességében a vállalkozások adminisztratív terheinek jelentős csökkentését célozta meg. A programban tervezett intézkedések végrehajtása 2012 és 2013-ban túlnyomórészt megvalósult.</p> <p>A Magyar Zoltán Egyszerűsítési Program (2012-es): http://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/a/15/50000/Magyary_kozig_fejlesztési_program_2012_A4_eng_%283%29.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tovább csökkentettek a vállalatok és képviselőik azonosításához kapcsolódó adminisztratív terhek - Egy széleskörű informatikai fejlesztés eredményeképpen (amely 2012-ben valósult meg) lehetővé vált, hogy összekapcsolásra kerüljön a már meglévő cégkivonat a hiteles aláírási címpéldánnyal. Az adminisztratív eljárások során a vállalkozásoknak már nem szükséges a cégkivonatot, illetve a hiteles aláírási címpéldányt megküldeniük, tekintve, hogy a hatóságok azokhoz elektronikusan lekérdezéssel hozzájuthatnak. <p>További egyszerűsítések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A 2012. évi CIV. törvény, amely a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt módosította http://www.complex.hu/kzldat/t1200104.htm/t1200104.htm) lehetővé teszi, hogy egy cégbejegyzési (vagy változásbejegyzési) kérelmet a céginformációs szolgálat informatikai és formai szempontú vizsgálat alá vesse, ezáltal kiszűrhetőek az eljárás korai szakaszában a hibák, és utólagos módosítás kevesebb esetben válik szükségessé. - Az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény csökkentette az egyes eljárások idejét, illetve a feladatok elosztását hatékonyabbá tette http://www.complex.hu/kzldat/t1200117.htm/t1200117.htm). - Az építésügy területén az egyes eljárások maximális időtartama szignifikánsan csökkentve lett. Emellett lehetővé vált, hogy egyes hatóságok egyes eljárások esetében szakmai kérdésekben döntsenek, ezáltal is rövidítve az eljárási időket. <p>Ezen intézkedésekhez kapcsolódóan összefoglaló háttéranyag került átadásra a DG Enterprise számára 2013 februárjában.</p> <p>A Kis- és középvállalkozások fejlesztésének</p>
--	--	--	--	---

				<p>stratégiája 2014-2020 szintén hozzájárul a feltétel teljesítéséhez. A stratégia 2013 augusztusában tartott társadalmi egyeztetését követően a szükséges módosítások és észrevételek átvezetésre kerültek. A közigazgatási egyeztetés 2013 novemberében megtörtént. A Kormány ezt követően jóváhagyta a stratégia tartalmát. A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A Stratégia a vállalkozások támogatását a vállalkozások életrészek, élethelyzetek és lehetőségek, ambíciók szerint differenciált módon közelíti meg. A vállalkozásfejlesztés szempontjából speciális csoportokba tartoznak értelmezésünk szerint a fiatalok, a nők, a roma származásúak és a fogyatékkal élők, akik élethelyzetüknél, képességeiknél fogva szenvednek hátrányt a gazdasági életben. E versenyhátrány leküzdése, a gazdasági életben betöltött szerepük növelése nem csak a gazdaság teljesítőképességéhez, de a foglalkoztatási célok teljesüléséhez is hozzájárul. Ennek érdekében a Stratégia és annak elfogadás alatt álló Intézkedési terve értelmében e csoportokra szabott vállalkozóvá válást elősegítő programokat dolgozunk ki.</p> <p>További háttéranyagként szolgálhatnak a Nemzeti Reform Program releváns fejezetei is (IV.5 fejezet és II.3 fejezet a tervezett intézkedésekről): http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_hungary_en.pdf</p> <p>Annak érdekében, hogy ezen hátrányos és alulreprezentált csoportokról megfelelő információ álljon rendelkezésre a rájuk szabott programok kidolgozásához, a 2013. évből adatgyűjtések, kutatások kezdődtek meg. 2013-ban megkezdődött egy, a női vállalkozásokra vonatkozó adatbázis felállítása a Kormányzati szerveknél fellelhető adatokra építve. Más hátrányos helyzetű csoportok esetében, amelyeknél a meglévő adatbázisokból nem nyerhetőek ki adatok, további kutatások elvégzésével tervezzük a hiányzó információk pótlását.</p> <p>A Kormány jóváhagyta a 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseit megalapozó szakpolitikai stratégia tartalmát (társadalmi és közigazgatási egyeztetést követően) amely szintén hozzájárul a feltétel teljesüléséhez. A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A feltétel teljesítéséhez hozzájárul mindemellett a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia Kormány által is elfogadott, kiegészített változata (Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.), továbbá az Országos Fogyatékosügyi Program is.</p> <p>A stratégia tartalmát a Kormány jóváhagyta. A 2011-2020 közötti évekre szóló Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. utal arra, hogy olyan gazdaság- és vállalkozásfejlesztési, beruházási programokat szükséges elindítani, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű emberek, köztük a roma népesség önfoglalkoztatását, vállalkozóvá válását támogatják.</p> <p>Egy korábbi program, a Kiút Program célja volt a magyarországi roma közösségeket vállalkozóvá válás céljából kisösszegű hitelhez juttatni. A Program tapasztalatait feldolgozva, továbbfejlesztve, kiterjesztve országos szinten is biztosítani szükséges egy ilyen konstrukció elérhetőségét. Többféle pénzügyi eszköz és támogató szolgáltatások felhasználásával a</p>
--	--	--	--	---

				mikrohitellel kombinált támogatások növelik az eredmények fenntarthatóságát.	
8.5. A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók változásokhoz történő alkalmazkodása: A változás és szerkezetváltás előreljlesztését és megfelelő kezelését előnyben részesítő politikák megléte.	Igen	Eszközök állnak rendelkezésre a szociális partnerek és a közigazgatási szervek támogatására, hogy a változás és szerkezetátalakítás proaktív megközelítését kialakítsák és monitorozzák, amelyek többek között a következőket elősegítő intézkedéseket tartalmazza: - a változások előreljlesztése; - az átszervezési folyamatok előkészítése és kezelése	Igen	<p>A Kormány jóváhagyta a 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseit megalapozó szakpolitikai stratégia tartalmát (társadalmi és közigazgatási egyeztetést követően). A stratégia számos feltételhez kapcsolódik, többek között érinti a munkaerőpiaci előreljlesztések és szociális partnerek bevonásának kérdéskörét is. A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A TÁMOP 2. prioritása keretében számos, a munkáltatók, a munkavállalók, illetve az aktív népesség alkalmazkodóképességének javítását célzó intézkedés végrehajtása van folyamatban (pl. rugalmas foglalkoztatási formák elősegítése, munkahelyi képzések támogatása, gyakornoki program, idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése, szak- és felnőttképzés modernizálása). Önálló projekt (TÁMOP 2.3.2) szolgálja a munkaerő-piaci prognózisok készítését, valamint a szerkezetváltási folyamatok előreljlesztésére alkalmas rendszer (modellkeret és adatbank) kialakítását.</p> <p>A projekt megvalósítója az MTA Közgazdaság-Tudományi Intézete (MTA KTI), a projekt eredményei beépülnek a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) munkájába: a munkaügyi központok figyelembe veszik a munkaerő-piaci előreljlesztéseket az álláskeresők részére nyújtott munkaerő-piaci képzések kínálatának kialakításakor.</p> <p>Továbbá az NFSZ meghatározott időközönként munkaerő-piaci előreljlesztéseket készít: negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés, ill. minden ősszel rövidtávú munkaerő-piaci prognózis készül (utóbbi a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézetével közösen).</p> <p>Az NFSZ rövidtávú munkaerő-piaci prognózisából minden évben elkészül a Munkaerő-piaci barométer, amely a keresett és a telített szakmákat tartalmazza országosan valamint területi bontásban. A barométer a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat honlapján megtalálható (www.munka.hu). A fentiek eredményei az EU Skills Panorama-hoz is felhasználásra kerülnek: http://euskillspace.ec.europa.eu/KeyIndicators/Country/NationalData.aspx?lookupid=13&</p> <p>Mindemellett a TÁMOP 1.3.1 projekt keretében két előreljlesztés megvalósítását tervezzük:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a képzések jövőbeli irányait, a meghatározó szakmák (kompetenciák) iránti kereslet előreljlesztését, illetve - munkaerő-piaci kereslet előreljlesztési rendszer kialakítását a foglalkoztatáspolitikai döntések megalapozásához. <p>A munkaerő-piaci prognózisok készítésére, valamint a szerkezetváltási folyamatok előreljlesztésére alkalmas rendszer került kidolgozásra a TÁMOP 2.3.2. keretében, amely alapul szolgál majd a fentebb említetteknek. Az eredmények becsatornázásra kerülnek a TÁMOP 1.3.1. projektjébe. Az előreljlesztések eredményei megtalálhatóak az http://eletpalya.munka.hu/ oldalon.</p> <p>Az NFSZ által nyújtott aktív munkaerő-piaci programokhoz (TÁMOP 1.1.2) készült belső módszertani útmutató (lásd a 8.1. ex ex ante feltétel alatt) többek között meghatározza, hogy a képzési irányok meghatározásakor a valós munkapiaci igényeket illetve a regionális fejlesztési és képzési bizottságok döntéseit (amelyek egybeesnek a Magyar Kereskedelmi és</p>	

				<p>lparkamara előrejelzéseivel) figyelembe szükséges venni.</p> <p>Az ügyfél-központú minőségirányítási modell kirendeltségeken való elterjesztése is folyamatban van. A kirendeltségek önértékelési segédlete a Közös Értékelési Keretrendszer (CAF) alapján: http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=kiadvanyok (KÉK szerinti kirendeltségi Önértékelési Segédlet)</p>	
<p>8.6. A fiatalok foglalkoztatását – többek között az ifjúsági garancia végrehajtásán keresztül – elősegítő átfogó stratégiai keret megléte. Ez az előzetes feltételrendszer csak az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés végrehajtására vonatkozik</p>	Igen	<p>Létezik a fiatalok foglalkoztatását elősegítő stratégiai szakpolitikai keret, amely:</p>	Igen	<p>Magyarország Nemzeti Ifjúsági Garancia végrehajtási terve (National Youth Guarantee Implementation Plan) 2013. december elején került benyújtásra az Európai Bizottsághoz. A 88/2009 (X. 29.) számú országgyűlési határozat jóváhagyta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát (2009-2024): http://www.complex.hu/kzldat/o09h0088.htm/o09h0088.htm</p> <p>A stratégia végrehajtására két éves akciótervek keretében kerül sor. A 1590/2012. (XII. 17.) számú Kormányrendelet döntött a 2012-2013-as Nemzeti Ifjúsági Stratégiával kapcsolatos akciótervről: http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk12171.pdf</p> <p>A 1494/2011. (XII. 27.) számú Kormányrendelet jóváhagyta az ifjúsági szakpolitika keretét ('Új Generáció Jövőjéért Program'). http://jogszabalykereso.mhk.hu/MK11160.pdf http://www.kormany.hu/download/8/90/70000/uj_nemzedek_jovojeeert_program_netos.pdf http://www.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium/hirek/program-az-uj-nemzedek-jovojeert</p> <p>Jelenleg folyamatban van az Ifjúsági Garancia tervezése és a kapcsolódó végrehajtási terv végrehajtása. A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú ESZA fejlesztéseit megalapozó szakpolitikai stratégia tartalmaz a fiatalok foglalkoztatását elősegítő intézkedéseket, beleértve az Ifjúsági Garanciát. A stratégia tartalmát a Kormány jóváhagyta (a társadalmi egyeztetés 2013 októberében zajlott). A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére. Az Ifjúsági Garancia végrehajtási terv 2013 decemberében megküldésre került az Európai Bizottság részére.</p>	
		<p>a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalokat érintő eredményekre vonatkozó tényekre épülő és célzott politikák kialakításának, illetve a fejlemények nyomán követésének alapját képezi;</p>	Igen		
		<p>megnevezi a fiatalok foglalkoztatását célzó intézkedések kezeléséért, illetve a partnerekkel valamennyi szinten és ágazaton felölő összehangolásra felelős közigazgatási szervet</p>	Igen		
		<p>bevonja az ifjúsági munkanélküliség kezelésében érintett érdekeltet</p>	Igen		
		<p>lehetővé teszi a korai beavatkozást és aktivizálást;</p>	Igen		
		<p>a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalokat érintő eredményekre vonatkozó tényekre épülő és célzott politikák</p>	Igen		

		kialakításának, illetve a fejlemények nyomán követésének alapját képezi;			
<p>9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a megkülönböztetés minden formája elleni fellépés</p> <p>9.1. A szegénység csökkentését célzó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret megléte és végrehajtása, melynek célja a munkaerőpiacról kirekesztődött személyek aktív befogadása a foglalkoztatási iránymutatásokra figyelemmel.</p>	Részben	<p>Érvényben van a szegénység csökkentésére irányuló, az aktív befogadást célzó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfelelő ismeret alapul szolgálhat a szegénység csökkentését célzó szakpolitikák kidolgozásához és a fejlemények monitoringjához; 	Nem	<p>A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (http://romagov.kormany.hu/download/8/e3/20000/Strat%C3%A9gia.pdf) a 2012-2014-re vonatkozó Kormányzati Akciótervvel egyetemben a 1430/2011 (XII.13.) számú Kormányhatározattal kerül elfogadásra (http://jogszabalykereso.mhk.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=142805.577017). A dokumentum meghatározza a gyermekjólétet, oktatással, foglalkoztatással, egészségüggyel, lakhatással, az érintettek bevonásával, a diszkriminációellenességgel kapcsolatos kormányzati lépéseket, és meghatározza a felelősöket, határidőket és forrásokat.</p> <p>2013 végéig ideiglenes értékelés készült a dokumentumról, amely a 2015-2016-ra vonatkozó akcióterv összeállításának alapjául szolgál. A megtett lépések, alkalmazott eszközök és eredmények értékelése megtörtént, ezek adták az alapját a dokumentum megújításának. Az eredmények alapján a dokumentum módosításra került. A felülvizsgálat során nem módosult a stratégia célrendszere, beavatkozási irányai, stb., kizárólag az adatok frissítésére került sor, illetve a stratégia kiegészült az azóta bekövetkező társadalmi változásokkal. Továbbá egyértelmű kapcsolatot teremt a dokumentum és egyéb, szegénységgel kapcsolatos kormányzati szakpolitikai dokumentumok között.</p> <p>Az NTFIS monitoring rendszere 2013 óta működik:</p> <p>http://romagov.kormany.hu/download/5/c0/40000/Jelent%C3%A9s%20a%20Legyen%20jobb%20a%20gyermeknek%20C3%89rt%C3%A9ke%20C5%91%20Bizotts%C3%A1g%20202011%20%20C3%A9vi%20munk%C3%A1j%C3%A1r%C3%B3l.pdf</p> <p>A feltétel teljesítéséhez a foglalkoztatás tekintetében hozzájárul a 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú ESZA fejlesztéseit megalapozó szakpolitikai stratégia is, amely tartalmát a Kormány jóváhagyta (a társadalmi egyeztetés 2013 októberében zajlott). A stratégia a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A feltétel teljesítéséhez hozzájárul továbbá a fogyatékos személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló stratégia is.</p> <p>http://fszk.hu/fszk/forrasok/jogszabalyi-kornyezet/Kormanyhatározat-es-Strategia-a-fogyatekos-szemelyek-szamara-apolast-gondozast-nyujto-szocialis-intezmenyi-ferohelyek-kivaltasarol.pdf</p> <p>A fent felsorolt dokumentumok együttesen biztosítják a feltételek teljesítését azzal, hogy a központi dokumentum a 2011-ben elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia felülvizsgálataként elkészített Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. A 2020-ig érvényes Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	
		<p>- tartalmaz a (nemzeti reformprogramban meghatározott) nemzeti szegénységi és társadalmi kirekesztés el kapcsolatos cél megvalósítását támogató intézkedéseket, beleértve a fenntartható és minőségi foglalkoztatási lehetőségek elősegítését a társadalmi kirekeszttség kockázatának leginkább kitett csoportoknál</p>	Nem		
		<p>- bevonja az érdekelt feleket a</p>	igen		

		szegénység elleni küzdelembe;		<p>bizottságokat is alakított, hogy biztosítsa a folyamatos közreműködést, például:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a Kormányzat megalakította a Roma Koordinációs Bizottságot, egy 27 fős testületet a közélet különböző szegmenseiből érkeztetett résztvevőkkel. A bizottság részt vesz és egyeztet minden releváns ügyben. Ez a bizottság a projektek és nemzetközi riportok vizsgálatával, azokról való egyeztetéssel, valamint tanácsadással felügyeli és irányítja a konvergenciát. A bizottság a roma népesség szociális körülményeinek javításával kapcsolatban hatástanulmányokat is készít az akciótervekhez. - a Kormány a „Gyermekek életkörülményeinek javításával kapcsolatos” Nemzeti Stratégia értékelésére is létrehozott egy bizottságot, melynek különböző tagjai és képviselői a közéletből, szakmai szervezetekből, egyházakból érkeztek, illetve civilek. A bizottság feladata a stratégia végrehajtásának szisztematikus felügyelete, javaslatok benyújtása a folyamatok hatékonyságának növeléséhez, indexrendszer összeállítása a gyermekszegénység mérésére és jelzésére, valamint az eredmények publikálása. Ezek segítik a konvergencia hatékonyságának javítását, a nemzeti stratégia éves ellenőrzését és háromévenkénti felülvizsgálatát. 	
		- a megállapított igények függvényében, az intézményi alapú lakóhely szerinti ellátásra való áttérést célzó intézkedéseket tartalmaz;	igen	<p>Az intézményi alapú ellátásról a lakóhely szerinti ellátásra való áttérést megalapozó stratégia és ütemterv a Kormány által jóváhagyásra került: http://fszk.hu/fszk/forrasok/jogszabalyi-kornyezet/Kormanyhatarozat-es-Strategia-a-fogyatekos-szemelyek-szamara-apolast-gondozast-nyujto-szocialis-intezmenyiferohelyek-kivaltasarol.pdf</p>	
		Az érdekelt felek kérésükre és indokolt esetben támogatást kapnak a projektkérelmek benyújtásához és a kiválasztott projektek végrehajtásához és irányításához.	igen	<p>Az intézményi keretek kialakítása során kiemelten ügyeltünk arra, hogy az érdekelt felek támogatást kapjanak a projektkérelmek benyújtásához és a kiválasztott projektek végrehajtásához.</p>	
9.2. A romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret van érvényben	Részben	<p>A romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a romák integrációja tekintetében elérhető nemzeti szintű célok 	nem	<p>A Kormány 2011 végén elfogadta Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia dokumentumot (http://romagov.kormany.hu/download/8/e3/20000/Strat%C3%A9gia.pdf). A 2012-2014-re vonatkozó intézkedési terv 2014 végéig érvényes (1430/2011 (XII.13.) Kormányhatározat http://jogszabalykereso.mhk.hu/cgi_bin/njt_do.c.cgi?docid=142805.577017). (2013 végén ideiglenes értékelés készült a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiáról, amely a 2014 utáni (2015-2016-os) akcióterv összeállításának alapjául szolgál.) A megtett lépések, alkalmazott eszközök és az eredmények értékelése megtörtént, ezek adták</p>	

		<p>határoz meg annak érdekében, hogy a köztük és a népesség többi része közt fennálló különbségeket áthidalják. E célkitűzések ki kell terjedniük a romák integrációjával kapcsolatos négy uniós célra, amelyek az oktatást, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a lakhatást érintik;</p>		<p>a stratégia megújításának alapját. A felülvizsgálat során nem módosult a stratégia célrendszere, beavatkozási irányai, stb., kizárólag az adatok frissítésére került sor, illetve a stratégia kiegészült az azóta bekövetkező társadalmi változásokkal. Továbbá egyértelmű kapcsolatot teremt a dokumentum és egyéb, szegénységgel kapcsolatos kormányzati szakpolitikai dokumentumok között.</p> <p>A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia felülvizsgált és kiegészített verziója (azaz a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.) teljesíti a kritériumokat.</p> <p>A stratégia tartalmát a Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	
		<p>- azonosítja adott esetben a hátrányos helyzetű mikrorégiókat vagy szegregált környékeket, ahol a közösségek a leghátrányosabb helyzetben vannak, felhasználva a már rendelkezésre álló társadalmi-gazdasági és területi mutatókat (pl. nagyon alacsony iskolázottság, hosszú távú munkanélküliség, stb.);</p>	nem	<p>A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. tartalmazza a Roma Nemzeti Önkormányzat által 2011 májusában létrehozott egyezmény célszámait. http://romagov.kormany.hu/ Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	
		<p>- szigorú ellenőrzési módszereket tartalmaz a romaintegrációs fellépések hatásainak értékeléséhez, és egy felülvizsgálati mechanizmust a stratégia kiigazításához;</p>	nem	<p>A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. elemezte és azonosította a hátrányos helyzetű mikrorégiókat és szegregált területeket, ahol a legtöbb hátrányos helyzetű közösség van. A kapcsolódó monitoring rendszer működik. http://romagov.kormany.hu/download/5/c0/40000/lelet%3%A9s%20a%20Legyen%20jobb%20a%20gyermeknek%20C3%89rt%3%A9ke%3A%20Bizotts%C3%A1g%20202011%20%C3%A9vi%20munk%C3%A1j%C3%A1r%C3%B3l.pdf</p> <p>A stratégia Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	

		<p>- megtervezését, végrehajtását és ellenőrzését illetően a roma civil társadalommal, a regionális és helyi hatóságokkal folytatott szoros együttműködésben és folyamatos párbeszéd révén valósul meg.</p>	nem	<p>A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. szigorú ellenőrzése érdekében a Kormányzat létrehozott egy minisztériumok közötti, roma ügyekkel foglalkozó tanácsot. A tanács felügyeli a konvergencia stratégia és az akcióterv végrehajtását, a hatékony irányítás érdekében szakmai munkacsoportokat alakíthat, amelyek szakmailag támogatják az irányítást és az ellenőrzést.</p> <p>Az előzőleg említett bizottság mellett a Roma Koordinációs Bizottság elemzi a múltbeli beavatkozásokat és akcióterveket, és hatástanulmányokat készít hozzájuk.</p> <p>A stratégia Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	
		<p>Az érdekelt felek kérésükre és indokolt esetben támogatást kapnak a projektkérelmek benyújtásához és a kiválasztott projektek végrehajtásához és irányításához.</p>	igen	<p>A Kormányzat megalakította a Roma Koordinációs Bizottságot, egy 27 fős testületet a közélet különböző szegmenseiből érkezett résztvevőkkel. A bizottság részt vesz és egyeztet minden releváns ügyben. Ez a bizottság a projektek és nemzetközi riportok vizsgálatával, azokról való egyeztetéssel, valamint tanácsadással felügyeli és irányítja a konvergenciát. A bizottság a roma népesség szociális körülményeinek javításával kapcsolatban hatástanulmányokat is készít az akciótervekhez.</p> <p>A nemzeti reformprogram helyi programokat tartalmaz, amelyekkel a kiválasztott projektek alkalmazását és menedzselését segíti. Az intézkedés keretében három EU által finanszírozott program indul 2013-ban és 2014-ben. További információk találhatóak a Magyarország Nemzeti Reform Programjában (33. Oldal: „Helyi programok alkalmazása az egyenlő esélyek és régiós közreműködés érdekében (57)”)</p> <p>http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_hungary_en.pdf</p>	
<p>9.3. Egészségügy: Az egészségügyre vonatkozó, a gazdasági fenntarthatóságot biztosító nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 168. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.</p>	Nem	<p>Az egészségügyre vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely a következőket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összehangolt intézkedések az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés javítására; 	Nem	<p>A kritériumot részben a már elfogadott Semmelweis Terv teljesíti (a Semmelweis Tervben meghatározott egészségügyi struktúra-átalakítással járó feladatokról, a kiemelt feladatok végrehajtásához szükséges intézkedésekről szóló 1208/2011. (VI. 28.) Kormányhatározat):</p> <p>http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hites/mk11071.pdf</p> <p>Az elfogadott Semmelweis Terv:</p> <p>http://www.kormany.hu/download/3/c4/40000/Semmelweis%20Terv%20szakmai%20koncepti%C3%B3%202011.%20j%C3%BAnius%2027..pdf</p> <p>Új átfogó stratégia (Egészségügyi Ágazati Stratégia) került kidolgozásra, amely meghatározza a 2020-ig teljesítendő célokat is. Az Egészségügyi Ágazati Stratégia társadalmi egyeztetése várhatóan 2014 első felében lesz, a Kormány által történő elfogadás 2014 decemberében várható.</p> <p>A tervezet teljesíti a feltételeket. Az indikatív költségvetési keret a mindenkori éves költségvetés fogja tartalmazni.</p> <p>A stratégia elkészült.</p>	<p>Az Egészségügyi Ágazati Stratégia társadalmi egyeztetése várhatóan 2014 első felében lesz, a Kormány által történő elfogadás 2014 júniusában várható.</p> <p>A tervezet teljesíti a feltételeket. Az indikatív költségvetési keret a mindenkori éves költségvetés fogja tartalmazni.</p> <p>A stratégia célzott intézkedéseket tartalmaz az egészségügyi alkalmazottakra vonatkozóan: annak érdekében, hogy folyamatosan biztosítva legyen egy megfelelő minőségű humán-kapacitás az egészségügy területén. A 2007-2013-as időszak tapasztalatai alapján az Egészségügyi Ágazati Stratégia erősen fókuszál az egészségügyi szolgáltatások minőségének javítása érdekében megvalósítható</p>

					intézkedésekre. A stratégia elkészült.
		- intézkedések az egészségügyi ágazat hatékonyságának ösztönzésére a szolgáltatás nyújtási modellek és infrastruktúra bevezetése, illetve megvalósítása révén;	Nem		Az Egészségügyi Ágazati Stratégia tartalmazni fogja a feltétel teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. A stratégia elkészült.
		- egy monitoring és felülvizsgálati rendszer	Nem		A monitoring és felülvizsgálati rendszer továbbfejlesztése kiemelt figyelmet kapott az Egészségügyi Ágazati Stratégia kidolgozása során.
		A tagállam vagy régió elfogadott egy, az egészségügyi ellátás számára rendelkezésre álló indikatív költségvetési forrásokat, valamint a forrásoknak a kiemelt szükségletekre való összpontosítását bemutató keretrendszert.	Nem		
10. Az oktatásba, a képzésbe és szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében 10.1. Korai iskolaelhagyás: A korai iskolaelhagyás csökkentését célzó, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.	Nem	Olyan megfelelő szintű, a korai iskolaelhagyásra vonatkozó adat- és információgyűjtési és -elemzési rendszert alkalmaznak, amely: - megfelelő tudásalapot biztosít a célzott politikák kidolgozásához és biztosítja az eredmények monitoringját. Létezik a korai iskolaelhagyásra vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret, amely:	Nem	Két stratégia járul hozzá a kritériumok teljesítéséhez: egy átfogó nemzeti stratégia, mely a korai iskolaelhagyások számának csökkentését célozza és az új köznevelési fejlesztési stratégia. Mindkét átfogó stratégia tartalmaz olyan intézkedéseket, amelyek eleget tesznek a meghatározott kritériumoknak. A köznevelési-fejlesztési stratégia tartalmának a társadalmi egyeztetését követően a Kormány általi elfogadása folyamatban van. A korai iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia elkészült, Kormány általi elfogadása folyamatban van. A „Köznevelési Törvény alkalmazásáról” szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányhatározat meghatározza az oktatási intézmények statisztikai jelentési kötelezettségeit. http://jab.complex.hu/doc.php?docid=WKHU-QJ-XML-00000A1200229KOR További munkaerőpiaci felmérések állnak rendelkezésre a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisában.	

		<ul style="list-style-type: none"> - bizonyítékokon alapuló; - a megfelelő oktatási szektorokra, többek között a kisgyermekkorai fejlődésre is kiterjed, és különösen a korai iskolaelhagyás és kockázatainak leginkább kitett csoportokat célozza meg beleértve a marginalizált közösségekből származókat, és megfelelő megelőző, intervenciós és kompenzációs intézkedéseket tartalmaz; - a korai iskolaelhagyás kérdésében érintett minden szakpolitikai ágazatot és érdekelt felet bevon. 			
<p>10.2. Felsőoktatás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte a felsőoktatási végzettség arányának, minőségének és hatékonyságának növelésére.</p>	Nem	<p>Érvényben van a felsőfokú oktatásra vonatkozó, nemzeti vagy regionális szintű stratégiai szakpolitikai keret, amely a következő elemeket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szükség esetén a részvétel és a végezettség arányának növelését célzó olyan intézkedéseket, amelyek: - növelik az alacsony jövedelmű csoportok és egyéb alulreprezentált csoportok részvételét a felsőfokú oktatásban, különös tekintettel a 	Nem	<p>A Felsőfokú képzési stratégia kidolgozásra került és teljesíti az előírt feltételeket. A stratégiai dokumentum kezeli mindazon kérdéseket, amelyek ezen kritériumok alá esnek. A stratégiai dokumentum tartalmának Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p>	

		<p>hátrányos helyzetű emberekre, beleértve a marginalizált közösségekből származókat;</p> <ul style="list-style-type: none"> - csökkentik a lemorzsolódási arányt/javítják a végzettségi arányt; - ösztönzik az újító tartalmakat és programtervezést; <p>Az alkalmazhatóság és a vállalkozói szellem növelését célzó intézkedéseket, amelyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ösztönzik a „transzverzális készségek”, beleértve a vállalkozói szellem, fejlesztését a vonatkozó felsőoktatási programokban; - csökkentik a nemek közötti különbségeket a tanulmányi és szakmai választások terén. 				
10.3. Egész életen át tartó tanulás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti és/vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte az egész életen át tartó tanulás elősegítésére.	Nem	<p>Olyan nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keretrendszer van érvényben az egész életen át tartó tanulás elősegítésére, amely intézkedéseket tartalmaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az egész életen át tartó tanulás célzó szolgáltatások fejlesztésének és összekapcsolásának támogatására, beleértve azok végrehajtását és a képességek fejlesztését 	Nem	<p>Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014/2020 közötti időszakra biztosítja a meghatározott kritériumoknak történő megfelelést. A társadalmi egyeztetés és a közigazgatási egyeztetés 2013-ban megtörtént, a stratégia Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p> <p>A fent említett stratégiától eltekintve az Új Széchenyi Terv foglalkoztatási programjai és ösztönzői az LL-en alapulnak.</p> <p>Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégia által lefedett főbb területek: Korai Gyermekekkori Nevelés, Nemzeti Köznevelés, Nemzeti Felsőoktatás, Szakképzés, Kultúra, Egészségügy, Szociális Ügyek.</p> <p>2013. szeptember 1-étől új Felnőttképzési törvény lépett hatályba (ld. 2013. évi LXXXII. törvény a felnőttképzésről) (http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300077.TV)</p> <p>Az új stratégia tartalmazza a képességfejlesztéssel kapcsolatos rendelkezések intézkedéseit, kiemelten a hátrányos helyzetű csoportok esetében. Az intézkedések az LL-hez való hozzáférés kiszélesítéséről megtalálhatóak a stratégiában. A stratégia középpontjában azok a lépések állnak, amelyek megnyitják a képzéseket az alulreprezentált csoportok számára.</p>		

		<p>(értékesítés, iránymutatás, oktatás és képzés), valamint az érdekeltek bevonásáról és a velük való partneri viszony kialakításáról való gondoskodást;</p> <p>- a különböző célcsoportok (például a szakképzésben résztvevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsonyán képzett és az idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékossgal élők) készségfejlesztésére, amennyiben ezeket a nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keretekben prioritásként azonosították;</p> <p>- az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosítására, többek között az átláthatósági eszközök (például az európai képzési keretrendszer, a nemzeti képzési keretrendszer, az európai szakképzési kreditrendszer és az európai szakképzési minőségbiz-</p>		<p>Az alábbi határozatok mind hozzájárulnak az LL-hez kapcsolódó szolgáltatások színvonalának növeléséhez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 393/2013 (XII. 12.) Korm. rendelet http://net.jogtar.hu/jr/gen/hiegvy_d.oc.cgi?docid=A1300393.KOR a felnőttképzési minőségbiztosítási keretrendszerről, valamint a Felnőttképzési Szakértői Bizottság tagjairól, feladatairól és működésének részletes szabályairól szóló (58/2013 (XII. 13.) NGM rendelet http://net.jogtar.hu/jr/gen/hiegvy_d.oc.cgi?docid=A1300058.NGM 	
--	--	--	--	--	--

		<p>osítási rendszer) tényleges alkalmazására irányuló erőfeszítések révén;</p> <ul style="list-style-type: none"> - az oktatás és képzés munkaerőpiaci megfelelésének javítására és az azonosított célcsoportok (például a szakképzésben részt vevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékkal élő) igényeikhez való igazítására 			
<p>10.4. A szakképzési rendszerek minőségének és hatékonyságának javítására irányuló nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.</p>	Részben	<p>A szakképzési rendszerek minőségének és hatékonyságának javítására irányuló nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret létezik, és a következőkre vonatkozó intézkedéseket tartalmazza:</p>	Igen	<p>A szakképzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazításának javításához a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény is hozzájárul. http://net.jogtar.hu/ir/gen/hiegy_doc.cgi?docid=a1100187.TV A jogszabály kidolgozása az ex ante feltételekben meghatározott szempontok szerint történt. A munkaerő-piaci relevancia javítása, a kerettantervek meghatározása, a munka-alapú tanulás megerősítése mind az új törvény alapvető koncepcióját alkotják. Az új törvény alapvető elemei a munkaerő-piaci relevancia, a tantervek módosítása és a munka-alapú tanulás biztosítása. A törvény alapjául szolgáló koncepció mindezeket az elemeket érinti és kifejti (A dokumentum címe: 'Koncepció a szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására'</p>	

		<p>a szakképzési rendszerek munkaerő-piaci igényekhez való igazításának javítása, szoros együttműködésben az érintett felekkel, többek között a készségek iránti igény előzetes felmérésén alapuló mechanizmusok révén, a szakmai életút rugalmasabbá tétele és a munkaalapú tanulás biztosításának erősítése annak különböző formáiban;</p>	Igen	<p>2011. május). A szakképzés minőségének és vonzóképességének növeléséhez kapcsolódó feltétel teljesítésével kapcsolatban a fentiek irányadóak. Intenzív nemzeti szakértői-implementációs csoport végzi az átláthatósági és elismerési eszközök kapcsán az európai szakképzési kreditrendszer (ECVET) és az ehhez történő csatlakozás hazai megvalósítását. Ezt a szakmai munkacsoportot az LLL Program nemzeti ügynöksége, a Tempus Közalapítvány koordinálja számos érdekelt szervezet és partner részvételével. Több kitért cél már teljesült, részletesebb információ található az alábbi oldalon: http://www.tpf.hu/pages/newslist/index.php?page_id=2678 -</p>	
		<p>a szakképzés minőségének és vonzóképességének növelésére, többek között a szakképzés minőségbiztosítására vonatkozó nemzeti megközelítés kialakítása (például a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakeretével összhangban) és az átláthatósági és elismerési eszközök, például az európai szakképzési kreditrendszer (ECVET) alkalmazása révén.</p>	Nem		
<p>11. A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának növelése, és hatékony közigazgatás (A 9. cikk első bekezdésének 11. pontjában említettek szerint) — A tagállam igazgatási hatékonyságát erősítő stratégiai szakpolitikai keret megléte, beleértve a közigazgatás reformját.</p>	Részben	<p>— A tagállam bevezette és elkezdte végrehajtani az állami hatóságai igazgatási hatékonyságának és készségeinek fokozására irányuló stratégiai szakpolitikai keretet az alábbi elemekkel:</p>	Nem	<p>A közigazgatási reform céljait és intézkedéseit a Magyar Program rögzíti. A Kormányzás egyik meghatározó terméke a Magyar Program, amelynek 11.0 és 12.0-as kiadása a teljesség igényével, szükség szerint új fogalmakat teremtve vette számba a közigazgatás megújítása során történeteket és tervek. A magyar Kormány 2010 óta bevezetett számos intézkedése sikeresnek bizonyult. Ehhez hozzájárult a Kormányzati munka hatékonyságát jelentősen megalapozó Magyar Program. A Magyar Program 2020-ig tartó kiterjesztését a Magyar Program 2014-2020 jelenti. A Magyar Program 2014-2020 közigazgatás fejlesztési stratégia előkészítése 2013 áprilisában kezdődött. A Magyar Programot előkészítő munkacsoportban a közigazgatásért felelős tárca szakfőosztályai képviseltették magukat. Több munkacsoport ülés keretében</p>	<p>A támogató dokumentum elkészült, a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>

		<p>— a jogi, szervezeti és/vagy eljárási reformintézkedések elemzését és stratégiai tervezése;</p>		<p>történt meg a stratégia megalkotása. A stratégia Kormány általi elfogadása folyamatban van.</p> <p>A Magyar Program 2014-2020-ban megfogalmazott jövőkép alapvetően olyan közigazgatást képzel el, melyben megbíznak az emberek. Víziónk szerint 2020-ra a közigazgatás önkorlátozóbb, eredményesebb, az állampolgárok számára elérhetőbb, tisztességesebb és az alkalmazkodóképesebb lesz, amely biztosítja, hogy a felmerülő kihívásokra és az állampolgári igényekre maradéktalanul képes legyen rezonálni az állam.</p> <p>Stratégiai dokumentumok: Magyar Program 11.0, Magyar Program 12.0, Kiadás előtt: Magyar Program 13.0, Magyar Program 2014-2020 (jelenleg egyeztetés alatt).</p> <p>A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia Digitális Állam pillére illeszkedik a közigazgatás-fejlesztési stratégiához abban a tekintetben, hogy az elektronikus közigazgatás pillér egyes területei tekintetében fogalmaz meg célokat.</p> <p>A stratégia Kormány által elfogadott változata magyar nyelven elérhető itt: http://www.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf</p> <p>Részletesebb információ Magyarország Nemzeti Reform Programjában található. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_hungary_en.pdf</p> <p>A korábbi Magyar Programok a Kormányzati feladatellátás hatékonyabbá tétele érdekében előírták a stratégiaalkotás megújítását, s ennek keretében az egységes stratégiai tervezési és monitoring rendszer kialakítását. A Kormányzati stratégiai tervezési folyamat korábban nem volt szabályozva. Mintegy 20 féle stratégiai dokumentum elnevezés volt használatban, nem létezett egységesen alkalmazott stratégiaalkotási módszertan, hiányzott a szükséges összhang a stratégiák, valamint a stratégiák és a költségvetés tervezése között, és esetleges volt a stratégiai dokumentumok tárcaközi egyeztetése, illetve a Kormány által való elfogadása. Erre alapozva részletes szakértői javaslat készült a stratégiai tervezés és a megvalósítás nyomon követésének rendjére. E munka eredményeként született meg a Kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III.12.) Korm. rendelet.</p> <p>Fontos megjegyezni, hogy a Magyar Program közbenső (2 éves) értékelését nemzetközi szerződés keretében a világon talán leginkább elismert szakmai szervezet, az OECD végezte, amely értékelésben kiemelt hangsúly helyeződött a Stratégiai irányítás megújítására.</p> <p>A Magyar Program 2014-2020 nagy hangsúlyt fektet az értékelésre. Számba veszi az eddig elért eredményeket, SWOT analízis alapján azonosítja a lehetséges fejlesztési területeket, célokat és intézkedéseket fogalmaz meg. A Magyar Program 2014-2020-hoz tartozó intézkedések indikatív forráselosztása, mérföldkövei ütemezése a Stratégia (MP1420) alapján történő programozásban kerül rögzítésre.</p> <p>Az OECD Hungary Strategic Partnership for Public Administration Reform című támogató dokumentum rendelkezésre áll, a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p>	
		<p>— minőségirányítási rendszerek kialakítása;</p>	<p>Igen</p>	<p>Magyarországon a költségvetési szektor jelentős alrendszerei (államigazgatás, önkormányzati igazgatás, rendvédelmi igazgatás) használják a Közös Értékelési Keretrendszert, mint szervezeti önértékelési minőségmenedzsment eszközt.</p>	

			<p>Központilag korábban a Belügyminisztérium, majd a Miniszterelnöki Hivatal, jelenleg a közigazgatásért felelős tárca (KIM) koordinálja. A KIM KSFHÁT végzi a szoftver központi adminisztrációját.</p> <p>A CAF Magyarországon 2003-ban jelentős Kormányzati támogatással került bevezetésre; központi konferenciák, oktatások, tananyagok kerültek kidolgozásra (az akkori Nemzeti Közigazgatási Intézet keretein belül), valamint az önértékelést támogató CAF szoftver került kialakításra. Ehhez minden közigazgatási szerv ingyenesen hozzáfér. A honlap a tavalyi évben az 1.2.18. Szervezetfejlesztési programból felújításra került. Elérhetősége: https://caf.kim.gov.hu</p> <p>A Szervezetfejlesztési Programunk része a CAF 2013 módszertan elkészítése, ez megtalálható a Kormányzati honlapon: http://magyaryprogram.kormany.hu/szervezetfejlesztesi-modszertanok</p> <p>A pályázatos projektjeinkben támogatjuk a CAF alkalmazást:</p> <p>Az ÁROP 1.2.18/A Szervezetfejlesztési a központi közigazgatási és igazságszolgáltatási szervek számára c. projektben a pályázóknak kötelező bevezetni valamilyen minőségmenedzsment modellt, különös tekintettel a CAF-ra, amelynek a bevezetésében a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal tanácsadói csapata is segít.</p> <p>Az ÁROP 1.A.5. és ÁROP 3.A.2. Szervezetfejlesztés a konvergencia és a Középmagyarországi régióban lévő önkormányzatok számára c. projektekben pedig választható fejlesztésként került feltüntetésre a CAF modell bevezetése.</p> <p>A Partnerségi Megállapodás informális egyeztetése során részletes információkat tartalmazó háttérdokumentum került megküldésre a DG REGIO részére.</p>	
	— az igazgatási eljárások egyszerűsítését és racionalizálását célzó integrált intézkedések;	Nem	<p>Magyarország az EU Versenyképességi Tanács 2008. decemberi ülésén jelentette be, hogy 2012 év végéig 25%-kal csökkenti az adminisztratív terheket.</p> <p>A Kormány az adminisztratív terhek csökkentésének érdekében két programot hirdetett meg:</p> <p>A lakossági adminisztratív terhek csökkentését szolgáló - 1304/2011. (IX. 2.) Korm. határozattal meghirdetett - Magyary Program Egyszerűsítési Programját, amely 228 eljárás egyszerűsítését célozta meg.</p> <p>A vállalkozói adminisztratív terhek csökkentését szolgáló - 1405/2011.(XI.25.) Korm. határozattal meghirdetett - Egyszerű Állam Programot, amely tíz beavatkozási területen 114 intézkedést fogalmazott meg.</p> <p>A Magyary Program Egyszerűsítési Programját a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, míg az Egyszerű Állam Programot a Nemzetgazdasági Minisztérium dolgozta ki.</p> <p>A Magyary Program 2014-2020 az eddigi eredményeken alapulva egy komplex adminisztratív tehercsökkentési csomagot fogalmaz meg, amely épít az eddigi eredményekre és továbbfejleszti az intézkedéseket. Kiemelendő, hogy az új tervezési időszakban a vállalkozások és a lakosság adminisztratív terheinek csökkentése mellett új elemként megjelenik a közigazgatás adminisztratív terheinek a csökkentése is. A korábbi feladatmegosztást megtartva a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése továbbra is a gazdaságfejlesztésért felelős tárca feladata, míg a lakossági, és új elemként megjelenő közigazgatási adminisztratív terhek csökkentése a közigazgatásért felelős tárca feladata.</p>	

				<p>Cél a lakossági vállalkozói és a közigazgatási adminisztratív terhek csökkentése oly módon, hogy az egyik csökkentése nem eredményezheti a másik növekedését. Mindezek mellett célunk, hogy a hazai jogszabály-előkészítési gyakorlatban minden adminisztratív terhet növelő intézkedést ugyanolyan (adott esetben kétszeres) mértékű tehercsökkentő intézkedésnek kell ellentételeznie, így megakadályozható a szabályozási környezet túlburjánzása, az elavult joganyagok „beragadása” (one in-one out (one in-two out) elv).</p> <p>A Partnerségi Megállapodás informális egyeztetése során részletes információkat tartalmazó háttérdokumentum került megküldésre a DG REGIO részére.</p> <p>A Magyar Program 2014-2020 (jelenleg egyeztetés alatt, elfogadása 2014 második félévében várható).</p>	
		— emberi erőforrásokra vonatkozó stratégiák és szakpolitikák kidolgozása és végrehajtása az e területen azonosított főbb hiányosságok tekintetében;	Igen	<p>Az 1336/2011. (X. 14.) számú Kormányhatározat a Kormányzati Személyzeti Stratégiáról biztosítja a teljesülést. http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2011&szam=119</p> <p>A Partnerségi Megállapodás informális egyeztetése során részletes információkat tartalmazó háttérdokumentum került megküldésre a DG REGIO részére.</p>	
		— a képességek fejlesztése az állami hatóságokon belüli szakmai hierarchia minden szintjén;	Igen	<p>Az 1336/2011. (X. 14.) számú Kormányhatározat a Kormányzati Személyzeti Stratégiáról biztosítja a teljesülést. http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2011&szam=119</p> <p>A Partnerségi Megállapodás informális egyeztetése során részletes információkat tartalmazó háttérdokumentum került megküldésre a DG REGIO részére.</p>	
		— a monitoring és értékelési eljárások és eszközök kialakítása.	Nem		<p>A Magyar Program 2014-2020 (egyeztetés alatt) tartalmaz majd az értékelési és nyomonkövetési rendszerre vonatkozó elemeket, illetve a Magyar Egyszerűsítési Munkacsoport, valamint a Magyar Nyomonkövetési Munkacsoport munkáját összehangolva, meglévő struktúrára épül rá a nyomonkövetési és értékelési rendszere.</p> <p>A támogató dokumentum elkészült.</p>

TEMATIKUS EX ANTE FELTÉTELEKHEZ TARTOZÓ AKCIÓTERVEK

Alkalmazandó tematikus vagy alapspecifikus előzetes feltétel nemzeti szinten, mely nem teljesült vagy részben teljesült	Nem teljesült kritérium	Tervezett lépések	Határidő (dátum)	A teljesítésért felelős szervek

<p>1.1. Kutatás és innováció: A nemzeti reformprogrammal összhangban álló intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégia megléte a magánfinanszírozású kutatások és innováció kiadásainak intenzívebb hasznosítására, amely megfelel a jól teljesítő nemzeti vagy regionális K+I rendszerek funkcióinak.</p>	<p>— Olyan intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégia van érvényben, amely:</p> <p>— SWOT vagy ahhoz hasonló elemzésen alapul annak érdekében, hogy a forrásokat korlátozott számú kutatási és innovációs prioritásra lehessen összpontosítani;</p> <p>— a magánszféra KTF beruházásait ösztönző intézkedéseket körvonalaz;</p> <p>— monitoring mechanizmust foglal magában.</p> <p>— Sor került a kutatás és innováció céljára költségvetési forrásokat körvonalazó keret elfogadására</p>	<p>Magyarország az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete alapján az eddigi nemzeti S3 stratégiaalkotási folyamat utolsó fázisának részeként megalkotta azt az akcióttervet, amely az S3 dokumentum végső verziójának kialakításához szükséges.</p> <p>Az eddigi nemzeti stratégiaalkotási folyamatok eredményei forrásként szolgálnak a további munkához, a jelen akcióttervben közzétett szoros határidők ennek tudatában kerültek kijelölésre. Az egyes Operatív Programokkal való kapcsolódás kiemelten fog érvényesülni az S3 véglegesítése során. Ez az érintett minisztériumokban működő irányító hatóságok vezetői szintű részvételével működő Tárcaközi Munkacsoportot tevékenysége révén valósul meg.</p> <p>A specializációs irányok meghatározása, a szakosodási döntések meghozatala a helyi érintettek érdemi bevonásával, aktív részvételével fog történni. Ennek során hangsúlyt helyezünk az interaktivitásra, az EPD, a KET és az iparági megújulás szempontjaira is egy Quadruple helix modell keretében.</p>		
		<p>STEP 1. Analysis of the regional context and potential for innovation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statisztikai adatok feldolgozásával készülő megalapozó elemzések (Adatok frissítése és kiegészítése a már meglévő, illetve új dokumentumok alapján: Nemzeti KFI Stratégia 2020; S3 Fehér Könyv; Regionális S3-ak; Ágazati KFI Stratégiai Könyvek; KFI Tükör Regionális Kötet; KFI Adatbázis és Elemzőközpont adatai). • SWOT elemzés • A nemzeti, területi és ágazati SWOT-ok egyesítése <p>Elvárt eredmény:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 19 megyei statisztika 2. Helyzetelemzés (nemzetközi, környező országokat érintő specializációk feltérképezésére tett lépések eredményét is ideértve) <p>SWOT elemzés</p>	2014. augusztus 15.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		<p>STEP 2. Governance: Ensuring participation and ownership A RIS3 (nem KFI igazgatás) irányítási struktúra elkészítése (a RIS3 Guide alapján)</p> <p>Elvárt eredmény: Irányítási struktúra</p>	2014. augusztus 22.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		<p>STEP3. Elaboration an overall vision for the future of the region</p> <p>A meglévő dokumentumok alapján jövőképi döntési alternatíva/alternatívák megfogalmazása. (felhasználható inputok: Nemzeti KFI Stratégia 2020; S3 Fehér Könyv; Regionális S3-ak; megyei területfejlesztési koncepciók)</p> <p>Elvárt eredmény: Jövőképi, célkitűzések</p>	2014. augusztus 29.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		<p>STEP4. Identification of priorities</p> <p>Magánszféra KTF beruházásait is figyelembe véve (KET, EPD, Iparági megújulás szempontjai): megyei statisztikák, helyzetelemzés, jövőképi alternatívák megismerése, megvitatása; specializációk meghatározása, kijelölése a helyi szereplők, érintettek által (felhasználható inputok: 19 megyei statisztikai dokumentum; helyzetelemzés; jövőképi alternatívák; regionális S3-ak, megyei területfejlesztési koncepciók)</p> <p>Elvárt eredmény: Specializációs irányok meghatározása megyénként</p>	2014. szeptember 26.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		<p>STEP5. Definition of coherent policy mix, roadmaps and action plan</p> <p>Magánszféra KTF beruházásait is ösztönző intézkedések összefoglalása (felhasználható inputok: megyei munkacsoport ülések outputjai; Nemzeti KFI Stratégia 2020; Partnerségi Megállapodás, érintett operatív programok)</p> <p>Elvárt eredmény: Szakpolitikai eszközök</p>	2014. október 10.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		<p>STEP6. Integration of monitoring and evaluation mechanisms</p>	2014. október 10.	kutatás-fejlesztésért és

		Monitoring mechanizmus kialakítása (felhasználandó háttéranyagok: Nemzeti KFI Stratégia 2020; Szintézis S3) Elvárt eredmény: Értékelés és monitoring rendszer kialakítása		technológiai innovációért felelős tárca
		FINALISATION STEP(1): Social consultation process <ul style="list-style-type: none"> A nemzeti S3 dokumentum tervezet visszamutatása, visszacsatolása regionális szinten szervezett konferenciák keretében A nemzeti S3 dokumentum tervezet online fórumon hozzászólási lehetőség biztosítása ösztáradalmi szinten A nemzeti S3 dokumentum tervezet Tárcaközi munkacsoport (operatív program tervezés koordinációjáért felelős vezetőkből) keretében történő megvitatás Online fórumon hozzászólási lehetőség biztosítása ösztáradalmi szinten Elvárt eredmény Nemzeti S3 dokumentum tervezethez észrevételek, javaslatok	2014. október 21.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		FINALISATION STEP (2) International consultation about the Hungarian National S3 draft version Nemzetközi egyeztetés lefolytatása az országos S3 dokumentumról a visszacsatolási folyamat kiterjesztése és nemzetközi beágyazottságának növelése érdekében (V4 országok +BG+RO képviselőivel) Elvárt eredmény: Nemzeti S3 dokumentum illeszkedése a környező országok intelligens szakosodási irányaihoz	2014. október 21.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		FINALISATION STEP (3) A hazai társadalmi egyeztetés és a nemzetközi egyeztetés alapján nemzeti S3 dokumentum véglegesítése, kormány előterjesztés elkészítése Elvárt eredmény: Kormány előterjesztés, amelynek melléklete tartalmazza a szakmai-társadalmi egyeztetések során megszületett nemzeti S3 dokumentumot	2014. október 31.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		FINALISATION STEP (4) Az országos S3 anyag Kormány általi elfogadtatása Elvárt eredmény: Elfogadott nemzeti S3 dokumentum	2014. november 12.	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		Az elfogadott S3 anyag angolra fordítása és hivatalos továbbítása a COM felé	2014. november	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		Az S3 hivatalos COM felé történő leadását követően a magyar fél egy következetes, rendszeres időközönként történő „interim-review” folyamatot szándékozik megvalósítani, amelynek során beazonosíthatók az újonnan felmerülő társadalmi és gazdasági szükségletek, valamint áttekinthető az S3 végrehajtásának tapasztalatai. Ezek alapján az S3 irányok módosíthatók, továbbá a stratégiaalkotás során felálló intézményrendszer elemei a jövőben is hatékonyan működtethetők.		
1.2. Kutatási és innovációs infrastruktúra. A beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó többéves terv megléte.	— Sor került az uniós prioritásokhoz és adott esetben a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumához (ESFRI) kapcsolódó beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó indikatív többéves terv elfogadására.	Az EU K&F szakpolitikai és jogalkotási fejlemények folyamatos inkluzív nyomon követése	(Folyamatos) 2014. október	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		A létező európai kutatási infrastruktúra és kapacitás folyamatos értékelése, összhangban az európai és hazai K+F prioritásokkal és igényekkel	(Folyamatos) 2014. október	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca
		Az 1.2 ex ante kondicionalitás keretében végzendő prioritizálásnak rezponzív viszonyban kell állnia az intelligens szakosodási stratégia által beazonosított igényekkel, ezért elengedhetetlen az intelligens szakosodási stratégia tervezésének interaktív nyomon követése (illetve a beazonosított igények adekvát beépítése).	(Folyamatos) 2014. október	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca

		Az előre láthatóan rendelkezésre álló költségvetési források beazonosítása és hozzárendelése a K+F infrastrukturális beruházási prioritásokhoz.	(Folyamatos) 2014. október	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca	
		Az infrastrukturális beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó többéves indikatív terv véglegesítése.	2014. október	kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős tárca	
2.1 Digitális növekedés: a digitális növekedésre vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret a megfizethető, jó minőségű és átjárható magáncélú és közösségi információs és kommunikációs szolgáltatások serkentésére és a polgárok, többek között a lakosság kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportjai, a vállalkozások és a közigazgatási szervek által történő használat növelésére, beleértve a határon átnyúló kezdeményezéseket	— (2.) az Európai Digitális Menetrend Eredménytáblájával összhangban álló SWOT vagy ahhoz hasonló elemzés segítségével megállapított költségvetési tervezési és rangsorolási intézkedéseket;	GINOP, KÖFOP, EFOP, egyéb OP-k forrásainak véglegesítése (OP-k elfogadásával egyidejűleg)	2014. szeptember 30.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság, NGM, ME, BM, EMMI	
		IKT Zöld Könyv kiegészítése az egyes programokra fordított költségek végleges keretszámaival	2014. október 15.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság	
		Kormányelőterjesztés az IKT Zöld Könyv elfogadásáról	2014. október 31.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		IKT Zöld Könyv elfogadása Kormányhatározattal	2014. december	Kormány	
	— (4.) az intézkedések végrehajtásában elért előrehaladás mérésére szolgáló mutatókat olyan területeken, mint a digitális jártasság, az e-befogadás, az elektronikus hozzáférhetőség és az EUMSZ 168. cikkének hatályán belül az egészségügy előrehaladása, amelyek adott esetben összhangban állnak a meglévő vonatkozó uniós, nemzeti vagy regionális szintű ágazati stratégiákkal	Szükséges bázisadatok begyűjtése releváns adatforrásokból (KSH, Digital Agenda Scoreboard)	2014. július 31.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		Nemzeti Infokommunikációs Stratégia kiegészítése bázismutatókkal	2014. szeptember 30.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		IKT Zöld Könyv (akcióterv) kiegészítése bázismutatókkal	2014. szeptember 30.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		IKT Zöld Könyv elfogadása Kormányhatározattal	2014. december	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
	2.2 Új generációs hálózat (NGN) infrastruktúrája: olyan nemzeti vagy regionális NGA tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az uniós nagysebességű internet elérési céljainak egy megvalósítására tett regionális intézkedéseket, olyan területekre összpontosítva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető árakon és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban és biztosítják a lakosság kiszolgáltatott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét,	— (2.) egy olyan infrastruktúra-beruházási tervet tartalmaz, amely a meglévő magán-és állami infrastruktúrákon és tervezett beruházásokon alapul	NGA „fehér” területek feltérképezése adatbázis létrehozása (mapping I-II. ütem)	2015. január 31.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,
			Piaci konzultáció lefolytatása	2015. február 28.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,
Fejlesztési területek kijelölése			2015. március 31.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
A beruházási terv beépítése az IKT Zöld Könyvbe			2015. május	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
— (3.) olyan fenntartható beruházási modelleket tartalmaz, amelyek erősítik a versenyt és a hozzáférést biztosítanak a nyílt, megfizethető, jó minőségű és jövőálló infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz;		IKT Zöld Könyv kiegészítése - tervezett beruházási modellek; - hazai és uniós források körének meghatározása; - tervezett beruházások listájának kijelölési módjának megjelölésével	2014. október 15.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		IKT Zöld Könyv elfogadása Kormányhatározattal	2014. december	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
— (4.) a magánszféra beruházásait ösztönző intézkedéseket;		Konzultáció a Nemzeti Média és Hírközlési Hatósággal	2014. augusztus 31.	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	
		IKT Zöld Könyv kiegészítése az alábbiakkal: Ütemterv - tervezett projektek prioritásának meghatározásával; - uniós harmonizált sávok hasznosítási tervével; - rádióspektrum-politikai programmal történő	2014. október 15.	NMHH NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,	

		összehangolás biztosításával		
		IKT Zöld Könyv elfogadása Kormányhatározattal	2014. december	NFM Infokommunikációért Felelős Államtitkárság,
4.1. Intézkedésekre került sor előmozdítandó az épületek építése vagy felújítása során az energia-végfelhasználás hatékonyságának költséghatékony javítását és az energiahatékonyságba történő költséghatékony beruházást	Érvényben vannak a 2010/31/EU irányelv 3. cikke, 4. cikke és 5. cikkével összhangban álló, az épületek energiahatékonyságával kapcsolatos minimumkövetelmények teljesítésének biztosítását célzó intézkedések.	A 7/2006 (V.24.) számú TNM rendelet módosítása, az energiamegtakarítási célú felújítások meghatározása az irányelv 4. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében körülírt esetekre.	2014. 12. 31.	NFM
	Az épületek energiahatékonyságát tanúsító rendszer létrehozásához szükséges intézkedések a 2010/31/EU irányelv 11. cikkének megfelelően.	Az irányelvvel való teljesen azonos megfogalmazás érdekében a 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet 4. § (4) bekezdésének c) pontját módosítjuk, a családi házakra szűkítve a tanúsítványok felhasználásának lehetőségét.	2014. 12. 31.	NFM
6.1 Vízügyi ágazat: a) olyan vízdíj-megállapítási szakpolitika megléte, amely alkalmas arra, hogy a felhasználókat a vízforrások hatékony használatára ösztönözze, és b) annak biztosítása, hogy a különféle vízhasznosítási célok megoszlása megfelelően hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérítéséhez, a programok által támogatott beruházásokra vonatkozóan olyan mértékben, amely a tagállam elfogadott vízyűjtő-gazdálkodási tervében szerepel.	Az ERFA és a KA által támogatott ágazatokban a tagállam biztosítja, hogy a különféle célokra hasznosított víz hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérítéséhez minden ágazatban, a 2000/60/EK irányelv 9. cikke (1) bekezdése első francia bekezdésével összhangban, tekintettel a megtérülés társadalmi, környezeti és Gazdasági hatásaira, valamint az érintett régiók földrajzi és éghajlati körülményeire.	A vízhasználatok gazdasági elemzésének elkészítése a 2000/60/EK irányelv III. mellékletében előírt műszaki specifikációknak megfelelően a mezőgazdasági ágazat – különös tekintettel az öntözővíz szolgáltatás és használat költségeinek megtérítésére, a költséghatékonyság érvényesülésére –, az ipari ágazat és az egyéb vízhasználatok tekintetében, kivéve a víziközmű-szolgáltatás területét, valamint figyelemmel a hazánk ellen indított kötelezettségszegési eljárásban az Európai Bizottság álláspontjára. A Kormány 1394/2014. (VII.18) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2014. december 22-ig történő megtételére.	2014. december	Belügyminisztérium, Nemzetgazdasági Minisztérium, Földművelésügyi Minisztérium
		A vízhasználatok gazdasági elemzésének felülvizsgálata a 2000/60/EK irányelv III. mellékletében előírt műszaki specifikációknak megfelelően, a víziközműszolgáltatás területére vonatkozóan (a víziközmű szolgáltatás területére az első VGT-ben elkészült az előírt gazdasági elemzés). A Kormány 1121/2014. (III.6.) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2014. december 22-ig történő megtételére.	2014. december	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Belügyminisztérium
		A gazdasági elemzés eredményének figyelembe-vételével a vonatkozó szabályozási környezet felülvizsgálata, valamint szakmai koncepció készítése a szükséges jogszabály-módosításokról a Kormány számára. A Kormány 1394/2014. (VII.18.) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2015. december 22-ig történő megtételére, a jogszabályok módosításának hatálybalépítéséhez 2016. július 1-jei határidőt szabott.	2015. december	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Belügyminisztérium Földművelésügyi Minisztérium Nemzetgazdasági Minisztérium
	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv elfogadása a vízgyűjtő kerületre, a 2000/60/EK irányelv cikkével összhangban.	A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben előírtaknak megfelelően el kell készíteni Magyarország felülvizsgált vízgyűjtő-gazdálkodási tervét, valamint gondoskodjon a 1394/2014. (VII.18.) Korm.határozat 1. sz. mellékletben jelzett, a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezést kiegészítő monitoring végrehajtásáról. A Kormány 1394/2014. (VII.18.) határozatában felhívta a felelős szervezetet fenti intézkedés 2015. december 22-ig történő megtételére.	2016. július	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Belügyminisztérium Földművelésügyi Minisztérium Nemzetgazdasági Minisztérium
7.1. Közlekedés: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló, közlekedési beruházásokra vonatkozó olyan átfogó terv vagy tervek, illetve	A közlekedési beruházásokra vonatkozó olyan átfogó közlekedési terv vagy tervek, illetve keret vagy keretek megléte, amely megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi	Az NKS Stratégia Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca

keret vagy keretek megléte (beleértve a regionális és helyi szintű közösségi közlekedést is), amelyek támogatják az infrastruktúrafejlesztést és javítják a TEN-T törzshálózatához és az átfogó TENT-hálózathoz való csatlakozást.	követelményeinek, és amely tartalmazza: - az egységes európai közlekedési térséghez való hozzájárulást a 1315/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (5) 10. cikkének megfelelően, a következőkre vonatkozó beruházási prioritásokat is beleértve: - a törzshálózat és az átfogó TENT-hálózat, amennyiben a beruházást az ERFA és a Kohéziós Alap támogatja; valamint - a másodlagos csatlakozó hálózat; - egy reális és alaposan kidolgozott projektcsatornát az ERFA és a Kohéziós Alap keretében nyújtott támogatások vonatkozásában			
	intézkedéseket a közreműködő szervezetek és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektcsatorna megvalósítása érdekében	A releváns OP-k Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca
7.2. Vasút: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló átfogó közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben (beleértve a regionális és helyi szintű közösségi közlekedést is) szerepelnie kell egy vasúti fejlesztésről szóló külön szakasznak, amely támogatja az infrastruktúrafejlesztést és javítja a TEN-T törzshálózatához és az átfogó TENT-hálózathoz való csatlakozást. A beruházások lefedik a mobil eszközöket, illetve az átjárhatóságot és a kapacitáskiepitést.	Vasútfejlesztési szakasz megléte a fentiekben említett közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben, amely megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek, és amely reális és alaposan kidolgozott projektcsatornát (beleértve az ütemtervet és a költségvetési keretet) tartalmaz;	Az NKS Stratégia Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca
	Intézkedések a közreműködő szervezetek és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektcsatorna megvalósítása érdekében.	A releváns OP-k Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca
7.3. Más közlekedési módok, többek között belvízi és tengeri hajózási útvonalak, kikötők, multimodális összeköttetések és repülőtéri infrastruktúra: A tagállamok intézményi felépítésével összhangban álló átfogó közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben (beleértve a regionális és helyi	Egy belvízi és tengeri hajózási útvonalakról, kikötőkről, multimodális összeköttetésekről és repülőtéri infrastruktúráról szóló külön szakasz megléte az átfogó közlekedési tervben vagy tervekben, illetve keretben, amely: — megfelel a stratégiai környezeti vizsgálat jogi követelményeinek; — reális és alaposan kidolgozott projektportfóliót	Az NKS Stratégia Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca

szintű közösségi közlekedést is) szerepelnie kell egy belvízi és tengeri hajózási útvonalakról, kikötőkről, multimodális összeköttetésekről és repülőtéri infrastruktúráról szóló külön szakasznak, amely hozzájárul az átfogó TENT-hálózathoz és a TEN-T törzshálózatához való csatlakozás javulásához, és a fenntartható regionális és helyi mobilitás előmozdításához.	(beleértve az ütemtervet és a költségvetési keretet mutat be); Intézkedések a közreműködő szervezetek és a kedvezményezettek kapacitásainak biztosítására a projektportfólió megvalósítása érdekében.	A releváns OP-k Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közlekedésért felelős tárca
8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése 8.1. Az aktív munkaerő-piaci intézkedéseket a foglalkoztatási iránymutatásokra figyelemmel dolgozzák ki és hajtják végre.	Személyre szabott szolgáltatások, illetve aktív és megelőző munkaerő-piaci intézkedések korai stádiumban, amelyek minden munkakereső számára elérhetők, ugyanakkor a társadalmi kirekesztés legerősebb kockázatának kitett csoportokra összpontosítanak, ideértve a marginális helyzetű közösségekből származó személyeket is;	A profiling rendszerre vonatkozó teljes dokumentáció véglegesítése	2014. szeptember 30.	foglalkoztatásért felelős tárca (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Nemzeti Munkaügyi Hivatal)
		Az új informatikai rendszer kiépítésének befejezése és tesztelése	2015. március 30.	foglalkoztatásért felelős tárca (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Nemzeti Munkaügyi Hivatal)
		Az új rendszerben dolgozók részére belső képzések szervezése	2015. június 30.	foglalkoztatásért felelős tárca (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Nemzeti Munkaügyi Hivatal)
		A profiling rendszer teljes körű bevezetése	2015. december 31.	foglalkoztatásért felelős tárca (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, Nemzeti Munkaügyi Hivatal)
9.1. A szegénység csökkentését célzó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret megléte és végrehajtása, melynek célja a munkaerőpiacról kirekesztődött személyek aktív befogadása a foglalkoztatási iránymutatásokra figyelemmel.	Érvényben van a szegénység csökkentésére irányuló, az aktív befogadást célzó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret, amely: - megfelelő ismeretalapot szolgáltat a szegénység csökkentését célzó szakpolitikák kidolgozásához és a fejlemények monitoringjához; - tartalmaz a (nemzeti reformprogramban meghatározott) nemzeti szegénységi és társadalmi kirekesztéssel kapcsolatos cél megvalósítását támogató intézkedéseket, beleértve a fenntartható és minőségi foglalkoztatási lehetőségek elősegítését a társadalmi kirekesztettség kockázatának leginkább kitett csoportoknál	Elfogadásra kerül a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.	2014. december	Emberi Erőforrások Minisztériuma, Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság

<p>9.2. A romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret van érvényben</p>	<p>A romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely:</p> <p>a romák integrációja tekintetében elérhető nemzeti szintű célokat határoz meg annak érdekében, hogy a köztük és a népesség többi része közt fennálló különbségeket áthidalják. E célkitűzéseknek ki kell terjedniük a romák integrációjával kapcsolatos négy uniós célra, amelyek az oktatást, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a lakhatást érintik;</p> <p>azonosítja adott esetben a hátrányos helyzetű mikrorégiókat vagy szegregált környékeket, ahol a közösségek a leghátrányosabb helyzetben vannak, felhasználva a már rendelkezésre álló társadalmi-gazdasági és területi mutatókat (pl. nagyon alacsony iskolázottság, hosszú távú munkanélküliség, stb.);</p> <p>szigorú ellenőrzési módszereket tartalmaz a romaintegrációs fellépések hatásainak értékeléséhez, és egy felülvizsgálati mechanizmust a stratégia kiigazításához;</p> <p>megtervezését, végrehajtását és ellenőrzését illetően a roma civil társadalommal, a regionális és helyi hatóságokkal folytatott szoros együttműködésben és folyamatos párbeszéd révén valósul meg.</p>	<p>Elfogadásra kerül a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.</p>	<p>2014. december</p>	<p>Emberi Erőforrások Minisztériuma, Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság</p>
<p>9.3. Egészségügy: Az egészségügyre vonatkozó, a gazdasági fenntarthatóságot biztosító nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 168. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.</p>	<p>Az egészségügyre vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely a következőket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összehangolt intézkedések az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés javítására; - intézkedések az egészségügyi ágazat hatékonyságának ösztönzésére szolgáltatásnyújtási modellek és infrastruktúra 	<p>Társadalmi egyeztetés</p>	<p>2014. december</p>	<p>Egészségügyért felelős tárca</p>
		<p>Egészségügyi stratégia Kormány által történő elfogadása</p>	<p>2014. december</p>	<p>Egészségügyért felelős tárca</p>

	<p>bevezetése, illetve megvalósítása révén;</p> <ul style="list-style-type: none"> - egy monitoring és felülvizsgálati rendszer <p>A tagállam vagy régió elfogadott egy, az egészségügyi ellátás számára rendelkezésre álló indikatív költségvetési forrásokat, valamint a forrásoknak a kiemelt szükségletekre való összpontosítását bemutató keretrendszert.</p>			
<p>10.1. Korai iskolaelhagyás: A korai iskolaelhagyás csökkentését célzó, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.</p>	<p>Olyan megfelelő szintű, a korai iskolaelhagyásra vonatkozó adat- és információgyűjtési és -elemzési rendszert alkalmaznak, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfelelő tudásalapot biztosít a célzott politikák kidolgozásához és biztosítja az eredmények monitoringját. <p>Létezik a korai iskolaelhagyásra vonatkozó stratégiai szakpolitikai keret, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bizonyítékokon alapul; - a megfelelő oktatási szektorokra, többek között a kisgyermekkorai fejlődésre is kiterjed, és különösen a korai iskolaelhagyás kockázatának leginkább kitett csoportokat célozza meg beleértve a marginalizált közösségekből származókat, és megfelelő megelőző, intervenció és kompenzációs intézkedéseket tartalmaz; - a korai iskolaelhagyás kérdésében érintett minden szakpolitikai ágazatot és érdekelt felet bevon 	<p>A korai iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia Kormány általi elfogadása</p> <p>Köznevelés-fejlesztési Stratégia Kormány által történő elfogadása</p>	<p>2014. december</p> <p>2014. december</p>	<p>Emberi Erőforrások Minisztériuma, Köznevelésért felelős Államtitkárság</p>
<p>10.2. Felsőoktatás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte a felsőoktatási végzettség arányának, és minőségének és hatékonyságának növelésére.</p>	<p>Érvényben van a felsőfokú oktatásra vonatkozó, nemzeti vagy regionális szintű stratégiai szakpolitikai keret, amely a következő elemeket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szükség esetén a részvétel és a végezetheység arányának növelését célzó olyan intézkedéseket, amelyek: - növelik az alacsony jövedelmű csoportok és egyéb alulreprezentált csoportok részvételét a felsőfokú oktatásban, különös tekintettel a 	<p>Felsőfokú Képzési Stratégia Kormány általi elfogadása</p>	<p>2014. december</p>	<p>Emberi Erőforrások Minisztériuma, Felsőoktatásért felelős Államtitkárság</p>

	<p>hátrányos helyzetű emberekre, beleértve a marginalizált közösségekből származókat;</p> <ul style="list-style-type: none"> - csökkentik a lemorzsolódási arányt/javítják a végzettségi arányt; - ösztönzik az újító tartalmakat és programtervezést; <p>Az alkalmazhatóság és a vállalkozói szellem növelését célzó intézkedéseket, amelyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ösztönzik a „transzverzális készségek”, beleértve a vállalkozói szellem, fejlesztését a vonatkozó felsőoktatási programokban; - csökkentik a nemek közötti különbségeket a tanulmányi és szakmai választások terén. 			
<p>10.3. Egész életen át tartó tanulás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti és/vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte az egész életen át tartó tanulás elősegítésére.</p>	<p>Olyan nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keretrendszer van érvényben az egész életen át tartó tanulás elősegítésére, amely intézkedéseket tartalmaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az egész életen át tartó tanulást célzó szolgáltatások fejlesztésének és összekapcsolásának támogatására, beleértve azok végrehajtását és a képességek fejlesztését (érvényesítés, iránymutatás, oktatás és képzés), valamint az érdekelt felek bevonásáról és a velük való partneri viszony kialakításáról való gondoskodást; - a különböző célcsoportok (például a szakképzésben résztvevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsonyán képzett és az idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékossgal élők) készségfejlesztésére, amennyiben ezeket a nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keretekben prioritásként azonosították; 	<p>Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája Kormány általi elfogadása.</p>	<p>2014. december</p>	<p>Emberi Erőforrások Minisztériuma</p>

	<p>- az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés kiszélesítésére, többek között az átláthatósági eszközök (például az európai képesítési keretrendszer, a nemzeti képesítési keretrendszer, az európai szakképzési kreditrendszer és az európai szakképzési minőségbiztosítási rendszer) tényleges alkalmazására irányuló erőfeszítések révén;</p> <p>- az oktatás és képzés munkaerő- piaci megfelelőségének javítására és az azonosított célcsoportok (például a szakképzésben részt vevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékkal élő) igényeihez való igazítására</p>			
10.4. A szakképzési rendszerek minőségének és hatékonyságának javítására irányuló nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte.	A szakképzés minőségének és vonzóképességének növelésére, többek között a szakképzés minőségbiztosítására vonatkozó nemzeti megközelítés kialakítása (például a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakeretével összhangban) és az átláthatósági és elismerési eszközök, például az európai szakképzési kreditrendszer (ECVET) alkalmazása révén.	A szakképzés minőségbiztosítási folyamatának fejlesztése az „A szakképzés és a felnőttképzés minőségének és tartalmának fejlesztése” projekt keretében történik. Az ellenőrzés e folyamat keretében elsősorban szakmai ellenőrzést jelent, hatósági ellenőrzés nincs a rendszerben. A rendszer alapján 42 indikátor mentén négyévente a fenntartó szakértőket kér fel arra, hogy értékeljék a szakképző intézményt. A 42 indikátor az EQAVET indikátorok figyelembe vételével kerül kidolgozásra. E szakmai folyamatellenőrzéshez kapcsolódó indikátorok mentén összehasonlíthatóak lesznek az adatok más intézményekkel és a saját eredményekkel is. Feladatok: 1. A folyamatellenőrzés módszertani anyagának első, szakmai vitára bocsátandó verziója 2. A folyamatellenőrzés módszertani anyagának végső verziója a pilot tapasztalatok alapján, azok becsatornázásával 3. Pilot verzió = kipróbálás intézményi szinten 4. Ellenőrök képzése 5. Végleges folyamatellenőrzési rendszer (projektzárás)	2015. június 30.	Nemzetgazdasági Minisztérium Munkaerőpiaci és Képzési Államtitkárság
11. A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának növelése, és hatékony közigazgatás (A 9. cikk első bekezdésének 11. pontjában említettek szerint) — A tagállam igazgatási hatékonyságát erősítő stratégiai szakpolitikai keret megléte, beleértve a közigazgatás reformját.	— A tagállam bevezette és elkezdte végrehajtani az állami hatóságai igazgatási hatékonyságának és készségeinek fokozására irányuló stratégiai szakpolitikai keretet az alábbi elemekkel: — a jogi, szervezeti és/vagy eljárási reformintézkedések elemzését és stratégiai tervezését;	A Magyar Program 2014-2020 Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közigazgatásért felelős tárca
	— az igazgatási eljárások egyszerűsítését és racionalizálását célzó integrált intézkedések;	A Magyar Program 2014-2020 Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közigazgatásért felelős tárca
	— a monitoring és értékelési eljárások és	A Magyar Program 2014-2020 Kormány által történő elfogadása.	2014. december	közigazgatásért felelős tárca

	eszközök kialakítása.	Nyomonkövetési és értékelési rendszerre vonatkozó feladat szabás Kormányhatározatban	2014. december	közigazgatásért felelős tárca
		Nyomonkövetési és értékelési rendszer felállítása	2014. december	közigazgatásért felelős tárca

ÁLTALÁNOS EX ANTE FELTÉTELEK

Alkalmazandó előzetes nemzeti szinten	Alkalmazandó előzetes feltétel teljesült : Igen/Nem/Részben	Kritérium	Kritérium teljesült Igen/Nem	Hivatkozás (amennyiben teljesült) (hivatkozás a stratégiákra, jogi aktusra, vagy más releváns dokumentumra, beleértve a releváns részek, cikkek vagy paragrafusok hivatkozásait hiperhivatkozással vagy más eléréssel társítva)	Magyarázat
1. Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések Az ESB-alapok terén a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte.	Részben	— Intézkedések a tagállamok intézményi és jogi keretével összhangban a mindenkire kiterjedő egyenlő bánásmód előmozdításáért felelős szervezetek bevonására a programok elkészítése és megvalósítása során, beleértve az egyenlőséggel kapcsolatos tanácsadást az ESB-alapok tevékenysége terén;	Igen	<p>A programok előkészítésébe bevont partnerek, partnerségi rendezvények: http://palyazat.gov.hu/forum_pate/29 http://lakosság.szechenyi2020.hu/szechenyi_2020</p> <p>A partnerség teljes folyamatának leírása: PM 1.5.1 fejezet Konzultációs terv: PM 1.5.5 fejezet</p> <p>Magyarország Alaptörvényének XV. cikke kimondja többek között, hogy</p> <p>(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.</p> <p>(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.</p> <p>(4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.</p> <p>(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.</p> <p>http://www.kormany.hu/download/0/d9/30000/Alapt%C3%B6rv%C3%A9ny.pdf</p> <p>A vonatkozó jogszabályok és irányadó dokumentumok az alábbiak: 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról http://net.jogtar.hu/ir/gen/hiegy_doc.cgi?docid=A0300125.TV</p> <p>1102/2011. (IV. 15.) Korm. határozat A Roma Koordinációs Tanács (ROK-T) létrehozásáról http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk11040.pdf http://www.opten.hu/opten/light/torvtar/1102-2011-iv-15-korm-hatarozat-160548.html</p> <p>1/2014. (I.22) ME utasítás a Miniszterelnökség Szervezeti és Működési Szabályzatáról http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2014/5.pdf</p> <p>A Kormány 1012/2014. (I. 17.) Korm. határozata a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságról http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14004.pdf</p>	<p>2000/43/EK irányelvnek megfelelő nemzeti egyenlőségi hatóság: Magyarországon az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az Egyenlő Bánásmód Hatóság ellenőrzi, melyet az Országgyűlés az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hozott létre. A Hatóság független szervként csak a törvényeknek van alárendelve, valamint országos hatáskörrel rendelkezik.</p> <p>Rendelkezésre áll az anti-diszkriminációért felelős szervezetek bevonását és a velük való konzultációs tartalmazó terv (PM 1.1.5 fejezet).</p> <p>A koordináló szervezet követi nyomon a horizontális célok érvényesülését és teljesülését mind a pályázók mind az intézményrendszer szereplőit érintően. A koordináló szervezet monitoring rendszert működtet (bővebben a PM 1.1.5 fejezete tartalmazza), amely segítségével évente jelentés formájában tájékoztatja a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságot a horizontális elvek érvényesüléséről, valamint az általa szervezett képzések előrehaladásáról. Emellett biztosítja az antidiszkrimináció, a nemek közti egyenlőség, az egyenlő bánásmód előmozdítását és a fogyatékosággal élő személyeket képviselő szervezetek bevonását a programok tervezésébe és végrehajtásába a horizontális szempontok hatékony érvényesülése érdekében.</p> <p>Az Irányító Hatóságok (IH-k) és a szakpolitikai feladatokat ellátó egységek egy szervezetbe történő integrációja nagymértékben elősegíti a horizontális célok hatékony érvényesítését. Ennek teljesítéséhez az adminisztrációs kapacitások biztosítottak, a jogelőd Nemzeti Fejlesztési Ügynökség munkatársai a minisztériumok és a Miniszterelnökség (ezen funkciójában a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve) szervezeti kereteibe integrálódtak.</p> <p>Az intézményrendszer személyi állományának kiválasztása során fő szempont a férfiak és a nők esélyegyenlősége, a fogyatékkal élők és a romákat érő hátrányok ellensúlyozása, valamint az egyenlő munkáért egyenlő bér követelménye. A koordináló szervezet várhatóan a következő kiemelt antidiszkriminációs szervekkel működik együtt: Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége, (közigazgatásért felelős tárca) Társadalmi Felzárkózás és Cigányügyi Tárca Bizottság, Országos Roma Önkormányzat, Magyar Máltai Szeretetszolgálat stb.</p>
		— Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában	Nem	Képzési Terv	Az ex-ante feltételhez AKCIÓTERVET töltöttünk ki.

		részt vevő személyzetének képzésére a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok és szakpolitika terén.			
2. Nemek közötti egyenlőség Az ESB-alapok terén a nemek közötti egyenlőség előmozdítását célzó uniós jogszabályok végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte.	Részben	— Intézkedések a tagállamok intézményi és jogi keretével összhangban a nemek közötti egyenlőség előmozdításáért felelős szervezetek bevonására a programok elkészítése és megvalósítása során, beleértve a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos tanácsadást az ESB-alapok tevékenysége terén;	Igen	A programok előkészítésébe bevont partnerek, partnerségi rendezvények: http://palyazat.gov.hu/forum_pate/29 http://lakosság.szechenyi2020.hu/szechenyi_2020 A partnerség teljes folyamatának leírása: PM 1.5.1 fejezet Konzultációs terv: PM 1.5.5 fejezet A vonatkozó jogszabályok és irányadó dokumentumok az alábbiak: 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300125.TV 1/2014.(I.22) ME utasítás a Miniszterelnökség Szervezeti és Működési Szabályzatáról http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2014/5.pdf A Kormány 1012/2014. (I. 17.) Korm. határozata a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságról http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14004.pdf	2006/54/EK irányelvnek megfelelő nemzeti egyenlőségi hatóság: Magyarországon az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az Egyenlő Bánásmód Hatóság ellenőrzi, melyet az Országgyűlés az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hozott létre. A Hatóság független szervként csak a törvényeknek van alárendelve, valamint országos hatáskörrel rendelkezik. Rendelkezésre áll a nemek közti esélyegyenlőségért felelős szervezetek bevonását és a velük való konzultációt tartalmazó terv (PM 1.1.5 fejezet).
		— Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában részt vevő személyzetének képzésére a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok és szakpolitika terén.	Nem		Az ex-ante feltételhez AKCIÓTERVET töltöttünk ki.
3. Fogytékosság Az ESB-alapok terén a fogytékosság al élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte a 2010/48/EK tanácsi határozattal (1)	Részben	— Intézkedések a tagállamok intézményi és jogi keretével összhangban a fogytékosság al élő személyek jogainak védelméért felelős szervezetekkel vagy az őket képviselő szervezetekkel és egyéb érintett felekkel folytatott tanácskozássra és bevonásukra a programok elkészítése és megvalósítása során;	Igen	A programok előkészítésébe bevont partnerek, partnerségi rendezvények: http://palyazat.gov.hu/forum_pate/29 http://lakosság.szechenyi2020.hu/szechenyi_2020 A partnerség teljes folyamatának leírása: PM 1.5.1 fejezet Konzultációs terv: PM 1.5.5 fejezet A kritérium teljesítésének alapján az alábbi dokumentumok, jogszabályok teremtik meg: 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800026.TV 2013. LXII. Törvény a fogytékosság al élő személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800026.TV 1330/2013. (VI.13.) Korm.határozat az Országos Fogytékosságügyi Tanácsról http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK13096.pdf 1/2014.(I.22) ME utasítás a Miniszterelnökség Szervezeti és Működési	A hazai fogytékosságügyi politika kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel. Ezzel elsőként vállalta az Egyezményben foglaltak – határidőhöz nem kötött – de számon kérhető és ellenőrizhető végrehajtását. Az 1065/2008. (X. 14.) Korm. határozat független szervként formálisan kijelölte az Országos Fogytékosságügyi Tanácsot (OFT), hogy segítse és védje az Egyezmény végrehajtását. Rendelkezésre áll a fogytékosság al élő személyek jogainak biztosításáért/képviseléséért felelős szervezetek bevonását és a velük való konzultációt tartalmazó terv (PM 1.1.5 fejezet)..

összhangban			<p>Szabályzatáról http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2014/5.pdf A Kormány 1012/2014. (I. 17.) Korm. határozata a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságról http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14004.pdf</p>	
	<p>— Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában részt vevő személyzetének képzésére a fogyatékossgal kapcsolatos uniós jogszabályok és szakpolitika terén, beleértve az akadálymentesítést és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény gyakorlati alkalmazását az uniós és adott esetben a nemzeti jogszabályoknak megfelelően;</p>	Nem	Képzési Terv	Az ex-ante feltételhez AKCIÓTERVET töltöttünk ki.
	<p>— Intézkedések a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 9. cikke végrehajtásának figyelemmel kísérésére az ESB-alapokkal kapcsolatban a programok elkészítése és megvalósítása során.</p>	Igen	<p>A kritérium teljesítésének alapját az alábbi jogszabály teremti meg:</p> <p>2007. évi XCII. törvény a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről http://net.jogtar.hu/jr/gen/hiegy_doc.cgi?docid=A0700092_TV 2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról) http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk09171.pdf</p>	<p>Az OP-k tervezése és végrehajtása során figyelembevételre kerül a 2007. évi XCII. törvénnyel ratifikált fogyatékossgügyi ENSZ Egyezmény és a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény, valamint az ENSZ fogyatékossgügyi Általános Szabályai (Standard Rules) és az egyetemes tervezés alapelveinek az épített környezettel kapcsolatos összes szakma képzési tervébe történő bevezetéséről szóló ún. Tomari Határozat.</p> <p>Az akadálymentesítés figyelemmel kísérését és nyomonkövetését a koordináló szervezet és az érintett minisztériumok látják el, és az eredményekről rendszeresen beszámolnak a Horizontális Monitoring Bizottságnak. A tevékenységet értékelés keretében is vizsgálja a célcsoport tagjainak bevonásával. Az akadálymentesítés figyelemmel kísérése a fogyatékkal élők számára: a releváns fejlesztési programok megvalósítása során kötelező az érintett célcsoport civil, érdekvédelmi szervezetének bevonása az előkészítés és a megvalósítás folyamatába.</p> <p>A kormányzati felelősségi körbe tartozó épületekben nyújtott közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférhetőségének, az épületek komplex akadálymentesítési állapotának felmérésével hosszútávon használható, frissíthető adatbázist hoztunk létre. A kapott adatok, eredmények feldolgozásával, elemzésével a jövőbeni akadálymentesítési feladatok kiindulási alapjául szolgál: mely közszolgáltatások fejlesztendők annak érdekében, hogy azok minden potenciális felhasználó számára hozzáférhetővé váljanak. A feladatba bevonásra kerültek az érdekvédelmi szervezetek: Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége, Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége, Autisták</p>

					<p>Országos Szövetsége.</p> <p>Az országos szintű felmérés elvégzésével, a felmérést követően egy folyamatosan aktualizáljuk, online adatbázis létrehozásával megteremtődik az a háttér, mely segítségével a további célok, hangsúlyok meghatározása a kapott adatok részletes elemzésén alapul, és az akadálymentesítés előrehaladása folyamatosan és naprakészen figyelemmel kísérhető a 2014-2020-as programozási időszakban.</p> <p>A monitoring intézkedések magukba foglalják az eu-s és nemzeti szabványokat, standardokat tartalmazó útmutatókat (segédlet a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez, segédlet a komplex akadálymentesítéshez). A hatályos építésügyi szabályozás emellett több szinten (törvény és rendelet) is részletesen tartalmazza a hozzáférhetőség fizikai, műszaki követelményeit</p>
4. Közbeszerzés Az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	Nem	— Az uniós közbeszerzési jogszabályok megfelelő mechanizmusok révén történő tényleges alkalmazását szolgáló intézkedések;	Nem	A 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelvek szabályai már teljes egészében bevezetésre kerültek a magyar jogrendszerben. Ezek közül a legjelentősebb a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII törvény (továbbiakban: Kbt.). A meglévő hazai szabályozás kompatibilis az EU közbeszerzési szabályaival.	A 2004/18/EK irányelv ún. klasszikus ajánlatkérőkre vonatkozó közbeszerzési szabályai a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényben (Kbt.) kerültek átültetésre. Ezt a törvényt a kizáró okok és az alkalmasság igazolásának módjai, valamint a közbeszerzési műszaki leírás tartalmi követelményei tekintetében külön Kormányrendelet egészíti ki, a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 310/2011. (XII.23.) Korm. rendelet. Az építési beruházás tárgyú közbeszerzések esetében a speciális részletszabályokat az építési beruházások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 306/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet tartalmazza. Az ún. közszolgáltató ajánlatkérőkre vonatkozó, 2004/17/EK irányelv speciális előírásai ugyancsak Kormányrendeletben, nevezetesen a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról szóló 289/2011. (XII.22.) Korm. rendeletben kerültek rögzítésre. Az Európai Bizottság részéről a fentiekben említett, hazai hatályos joganyag tekintetében hivatalos kifogás vagy észrevétel nem érkezett, a szabályozás összességében megfelel a közbeszerzésekre vonatkozó uniós előírásoknak.
		— A szerződések odaítélési eljárásának átláthatóságát biztosító intézkedések;	Nem	A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII törvény (továbbiakban: Kbt.) Harmadik része biztosítja az átlátható szerződés-odaítélési folyamatokat az uniós értékhatár alatti közbeszerzési eljárásokban. A Kbt. Harmadik részének releváns szabályai a Bizottságnak a közbeszerzési irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról szóló értelmező közleményén alapulnak (2006/C 179/02)	A hatályos Kbt. az uniós közbeszerzési értékhatárok alatti becsült értékű beszerzések tekintetében is biztosítja, hogy az egyes közbeszerzési szerződések átlátható eljárások eredményeként kerüljenek odaítélésre a gazdasági szereplőknek. A vonatkozó szabályok – amelyek az Európai Bizottságnak a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról szóló 2006/C 179/02 számú értelmező közleményében foglaltak alapján kerültek kialakításra – a Kbt. Harmadik fejezetében találhatók [lásd Kbt. 120-123. §]. Az Európai Bizottság fentiekben hivatkozott, 2006/C 179/02 számú értelmező közleménye közzétételre került továbbá a Közbeszerzési Hatóság honlapján is, ahol valamennyi kedvezményezett elérheti a közlemény teljes szövegét magyar és angol nyelven egyaránt. A Kbt. fentiekben említett Harmadik részében lehetőséget ad továbbá árubeszerzések és szolgáltatás megrendelések esetében arra, hogy az ajánlatkérő ún. saját eljárási szabályok szerint folytasson le közbeszerzési eljárást [lásd Kbt. 123. §]. Ennek minimális szabályait tartalmazza csak a Kbt., amelyek ugyancsak megfelelnek az Európai Bizottság 2006/C 179/02 számú értelmező közleményében foglalt követelményeknek. Az ilyen eljárások alkalmazásának elősegítésére a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Közbeszerzésért Felelős Helyettes Államtitkársága ún. minta-eljárásrendet készített, amely közzétételre került mind a www.kormany.hu oldalon, mind a Közbeszerzési Hatóság honlapján, és így valamennyi kedvezményezett számára ingyenesen elérhető.

	<p>— Az ESB-alapok támogatásainak megvalósításában résztvevő munkatársak képzését és tájékoztatását szolgáló intézkedések;</p>	<p>Nem</p>	<p>A támogatásból megvalósuló közbeszerzések területén meghatározó szerep jut az eljárásokat ellenőrző szervezeteknek. A központi szerepet a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Közbeszerzési Felügyeleti Főosztálya (NFÜ KFF) - amely 2014. január 1-től beolvadt a Miniszterelnökség alá - tölti be, amely az ex ante ellenőrzés elvégzéséért felelős az uniós közbeszerzési értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés, illetve a 300 millió forintot elérő vagy meghaladó értékű építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások tekintetében. Az irányító hatóságok ezen értékhatárok alatti közbeszerzési eljárásokat vizsgálják. Ez az ellenőrzési struktúra 2010. év végén került felállításra a Bizottság által meghatározott szempontok szerint, egy közbeszerzési akcióterv keretében. Az akcióterv megvalósítása intézményesítés tekintetében megvalósult, az egységes joggyakorlat, a képzések tekintetében folyamatosan megvalósítás alatt áll. A KFF rendszeres konzultációt tart az IH-kkal és a KSZ-ekkel, szakmai kapcsolatban áll a közbeszerzési jogalkotásért és gyakorlatért felelős szervezetekkel, ellenőrzési során az uniós auditok tapasztalatait is felhasználja. A KFF kollégái részt vesznek hazai és más tagállambeli, egyszeri és rendszeres képzéseken egyaránt tapasztalatok, ismeretek szerzése érdekében.</p> <p>A képzések mellett útmutatókkal, tanulmányokkal támogatja az ME KFF az egységes ellenőrzési struktúrát. Az ellenőrzésekre vonatkozó eljárásrendre, az ellenőrzés szakmai módszertanára, a magyar közbeszerzési gyakorlatra vonatkozóan egyaránt készültek közzétett anyagok, ezek elérhetőek a következő linken: http://palyazat.gov.hu/%20kozbeszerzesek_kel_kapcsolatos_iranymutatasok.</p> <p>Az ME KFF rendszeresen ad állásfoglalást közbeszerzési szakmai, ellenőrzési kérdésekben a kedvezményezettek részére. Ezen állásfoglalások az IH-k és a KSZ-ek számára is hozzáférhetőek az egységes gyakorlat érdekében.</p> <p>Az ME KFF rendszeresen ad állásfoglalást közbeszerzési szakmai, ellenőrzési kérdésekben a kedvezményezettek részére. Ezen állásfoglalásokat az IH-k és a KSZ-ek is megismerhetik, az egységes gyakorlat érdekében.</p>	<p>A KFF 2013. december 31-ig a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség keretein belül működött, melynek jogutódlással történő megszűnésével került a Miniszterelnökség szervezeti rendszerébe.</p> <p>A technikai segítségnyújtás tekintetében kiemelhető, hogy a Közbeszerzési Hatóság a Kbt. 172. § (2) bekezdés k) pontja alapján – a Közbeszerzési Döntőbizottsággal és a közbeszerzési jogalkotásért felelős Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal egyeztetett tartalmú – a közbeszerzési jogszabályok alkalmazását elősegítő útmutatókat ad ki. Mindemellett esetenként a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium maga is adott ki a közbeszerzési jogszabályok alkalmazását elősegítő útmutatót. Az útmutatók a Közbeszerzési Hatóság honlapján bárki számára nyilvánosan és ingyenes elérhetőek.</p>
	<p>— Az uniós közbeszerzési szabályok végrehajtását és alkalmazását szolgáló adminisztratív kapacitások biztosítására vonatkozó intézkedések.</p>	<p>Nem</p>	<p>Az ME KFF felelős az uniós közbeszerzési értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés, illetve a 300 millió forintot (1 M €) elérő vagy meghaladó értékű építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos ex-ante ellenőrzésért. A KFF munkatársai rendszeresen részt vesznek más tagállamok által szervezett hazai tréningeken, hogy megosszák tapasztalataikat és ismereteiket bővítsék. Továbbá az ME KFF útmutatókat és tanulmányokat publikál, hogy egységes jogértelmezést és egységes elvek szerint működő ellenőrzési rendszert alakítson ki és tartson fenn.</p> <p>A KFF munkatársainak létszáma folyamatosan nő 2010 óta; 13 főről 2014. 06.; 42 fő.</p> <p>A Közbeszerzési Hatóság a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Közbeszerzésért Felelős Helyettes Államtitkárságával és a KFF-fel mint központi koordinációs szervezettel együttműködve rendszeresen publikál</p>	<p>A támogatásból megvalósuló közbeszerzések területén a fenti pontban meghatározott ellenőrzési struktúrában a központi szerepet a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Közbeszerzési Felügyeleti Főosztálya (NFÜ KFF) - amely 2014. január 1-től beolvadt a Miniszterelnökség alá - tölti be.</p> <p>Mind a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Közbeszerzésért Felelős Helyettes Államtitkársága, mind a Közbeszerzési Hatóság a közbeszerzési jogszabályok alkalmazását egyedi megkeresésekre kiadott állásfoglalásokkal is elősegíti.</p> <p>A Közbeszerzési Hatóság továbbá telefonos ügyfélszolgálatot is működtet a közbeszerzési jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos gyors segítségnyújtás biztosítása érdekében. A telefonos ügyfélszolgálat a Közbeszerzési Hatóság honlapján közzétett elérhetőségeken bárki által ingyenesen igénybe vehető.</p>

				<p>útmutatókat, hogy a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos szabályok alkalmazását elősegítse. Ezek az útmutatók nyilvánosak és ingyenesen elérhetők a Közbeszerzési Hatóság honlapján (www.kozbeszerzes.hu) magyarul, angolul és németül is. A honlap információt biztosít a Közbeszerzési Hatóságról, annak tevékenységéről, elérhetőségéről, közérdekű bejelentésekről és jogorvoslatokról, a magyar közbeszerzési törvényről és a kapcsolódó végrehajtási rendeletekről (Gov. Decree 310/2011 (23 December) from 1st January 2013 (Download); Gov. Decree 306/2011 (23 December) from 1st July 2012; Gov. Decree 305/2011 (23 December) from 14th August 2012; Gov. Decree 288/2011 (22 December); Gov. Decree 289/2011 (22 December)) elnöki tájékoztatókról, konferenciákról (előadás anyagok). A Közbeszerzési Hatóság az azonnali segítségnyújtás érdekében call-centert üzemeltet.</p>	
<p>5. Állami támogatás Az ESB-alapok terén az állami támogatásra vonatkozó uniós jog tényleges alkalmazását biztosító intézkedések megléte.</p>	Igen	<p>— Az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályok tényleges alkalmazására szolgáló intézkedések;</p>	Igen	<p>A Támogatásokat Vizsgáló Iroda (továbbiakban: TVI) megalapítása óta folyamatosan teljesíti az EU állami támogatási szabályok hatékony alkalmazásáról szóló előírást. Az intézkedést jelenleg a 37/2011-es Kormányhatározat szabályozza.</p> <p>A TVI-t 1999-ben hozták létre azzal a céllal, hogy biztosítsa az EU állami támogatásokról szóló szabályozásának való megfelelést még Magyarország EU csatlakozása előtt (tvi.kormany.hu). A TVI jelenlegi tevékenységét a 37/2011 (III.22.) az állami támogatásokkal kapcsolatos Kormányhatározat (http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100037.KOR) szabályozza a versennyel kapcsolatos szabályozások EU és regionális támogatási térkép értelmében.</p> <p>A Korm. határozat eljárási szabályai kötelezik az összes támogatást nyújtó szervezetet, hogy a priori a TVI-t vegyék figyelembe terveik során, amely a összes ajánlatot értékeli az EU állami támogatási szabályoknak való megfelelés szellemében és értesíti az EU-t, ha szükséges.</p> <p>A 37/2011 Korm. határozat 5. cikke tartalmazza a tervezetek részletes szabályait. A 2. fejezet 10. pont és a 7. fejezet tartalmazza a Bizottság döntéseit és az TVI kötelező érvényű véleményét.</p> <p>További fontos fejezetek: 37/2011. Korm. határozat 24. fejezet 37/2011. Korm. határozat és a tervezetek szabályai 37/2011. Korm. határozat 7. fej. és a tervezetek szabályai</p>	<p>A Támogatásokat Vizsgáló Irodát (továbbiakban: TVI) 1999-ben hozták létre azzal a céllal, hogy biztosítsa az állami támogatási szabályozásnak való megfelelést még Magyarország EU csatlakozása előtt (tvi.kormany.hu). A TVI tevékenységét jelenleg az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III.22.) Korm. rendelet (http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100037.KOR) szabályozza.</p> <p>A Korm. rendelet kötelezi az összes támogatást nyújtó szervezetet, hogy a tervezett támogatási intézkedéseket előzetesen jelentsek be a TVI-nek. A bejelentett intézkedéseket a TVI az uniós állami támogatási szabályoknak való megfelelés szempontjából értékeli és szükség esetén bejelentést, vagy utólagos tájékoztatást küld az Európai Bizottságnak.</p> <p>Abban az esetben, amikor egy bejelentett támogatás nem felel meg az alkalmazandó de minimis vagy csoportmentességi rendelet szabályainak, a TVI megküldi előzetes álláspontját az irányító hatóság számára, kiemelve azon módosításokat, amelyek a projekt állami támogatásra vonatkozó szabályokkal való összhangjának megteremtéséhez szükségesek.</p> <p>Támogatáshalmozódási szabályok teljesítése: A 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 5. §-a értelmében az egy projekthez igénybe vett összes állami támogatás támogatási intenzitása nem haladhatja meg az uniós állami támogatási szabályokban meghatározott mértéket. Ha egy vállalkozás a kis- és középvállalkozásokba történő kockázatitőke-befektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL C 194., 2006.8.18., 2.o.) alapján részesül állami támogatásnak minősülő kockázati tőkejuttatásban, a számára megítélt bármely egyéb állami támogatás támogatási intenzitását vagy a támogatási program szerinti maximális összegét - legfeljebb a kapott tőke összegének erejéig - 20%-kal csökkenteni kell a kockázatitőke-befektetés első három évében.</p> <p>A fenti halmozódási szabályok a támogatási programokban és a pályázati felhívásokban is megjelennek. Ha ezt a szabályt nem tartják be a támogatás összegegyeztetetlen támogatásnak minősül, melyet a kedvezményezett köteles visszafizettetni. A halmozódási szabályok betartását a támogatást nyújtó az alábbi adatbázisok segítségével ellenőrzi.</p> <p>A halmozódási szabályok betartása különösen a következő adatbázisok révén biztosítható: a) a Strukturális Alapokból nyújtott támogatásokra vonatkozó információk nyilvánosan elérhetőek az</p>

					<p>alábbi weboldalon: http://palyazat.gov.hu/content/10814;</p> <p>b) a központi költségvetésből nyújtott támogatási intézkedések adatait olyan adatbázis tartalmazza, mely nem érhető el a nyilvánosság számára. Az adatbázist az Államkincstár felügyeli;</p> <p>c) Az adóhatóság az adókedvezmény formájában nyújtott támogatásokat érintően rendelkezik adatbázissal. Ez az adatbázis az adótitok védelmére való tekintettel nem nyilvános.</p> <p>Emellett az adóhatóság tájékoztatja az Államkincstárt az állami támogatás kedvezményezettjeinek fennálló köztartozásairól is.</p> <p>A TVI-nek nincs közvetlen hozzáférése a b) és c) pontban említett adatbázisokhoz, azonban információt kérhet a fenti adatbázisokból.</p> <p>Fentiekén kívül a vonatkozó szabályozás a közvetlen támogatással és az állami források felhasználásával kapcsolatos adatokat közérdekből nyilvánosan elérhetőnek minősíti. Ennek megfelelően a közfeladatot ellátó szervek kötelesek közzétenni az interneten az általuk nyújtott költségvetési támogatásokkal kapcsolatos információkat. Ez a szabály azonban nem vonatkozik az adókedvezmények formájában nyújtott támogatásokra.</p> <p>A 37/2011. (III.22.) Korm. rendelet 7. §-a értelmében nem fizethető ki támogatás azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget.</p> <p>Létező támogatási programok módosítása: A 37/2011. (III.22.) Korm. rendelet 7. §-a értelmében a létező támogatási programok bármely módosítását a TVI felé be kell jelenteni. A módosításra az új támogatási intézkedések bejelentésére vonatkozó szabályok alkalmazandóak.</p> <p>Összegezethetőség vizsgálata a pénzügyi közvetítő, az alapkezelő, a társ-befektető(k) és a végső kedvezményezettek szintjén: A támogatást nyújtók felvehetik a kapcsolatot a TVI-vel már a támogatás tervezési fázisában, valamint végrehajtási időszakában, amennyiben állami támogatási kérdésük, problémájuk van. Ez a lehetőség nem formalizált, így nem része az említett Kormányrendeletnek, azonban a potenciális támogatást nyújtók, valamint a kedvezményezettek vagy tanácsadók gyakorta használják.</p> <p>Az általános állami támogatási ellenőrzési szabályokat a pénzügyi közvetítőkre, alapkezelőkre stb. vonatkozóan is alkalmazni kell.</p> <p>Hatáskör a visszafizettetés érvényesítésére: A 37/2011. (III.22.) Korm. rendelet 24. §-a alapján, ha az Európai Bizottság elrendeli a támogatási intézkedések felfüggesztését, a TVI felhívja az irányító hatóságot, hogy a Bizottság döntésének kézhezvételétől számított 10 napon belül tegye meg a megfelelő intézkedéseket az érintett támogatás felfüggesztése érdekében. Amennyiben az Európai Bizottság elrendeli a támogatási intézkedés visszafizetését, a TVI felhívja az irányító hatóságot hogy a támogatási összeget kamatokkal növelten fizettesse vissza.</p> <p>A 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 33. §-a értelmében, amennyiben az Európai Bizottság nem rendelte el a visszatérítést, de a TVI észleli, hogy az irányító hatóság előzetes bejelentés nélkül nyújtott támogatást, felszólítja a hatóságot, hogy ésszerű határidőn belül tegyen bejelentést a TVI felé.</p> <p>Amennyiben az engedélyező hatóság a TVI felszólítása ellenére sem tesz bejelentést, a TVI kezdeményezi az érintett támogatási program vagy egyedi támogatás felfüggesztését, valamint a folyósító hatóságnál kezdeményezi a támogatás visszafizetését.</p> <p>Az irányító hatóságok a nemzeti bíróságokhoz is fordulhatnak, ha az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás megsértését észlelik, annak érdekében, hogy a támogatási szerződést a Ptk. szerint érvénytelenítsék.</p> <p>Hatáskör az általános csoportmentességi rendeletnek és a jóváhagyott támogatási</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>programoknak való megfelelés hatékony ellenőrzésére</p> <p>Az általános csoportmentességi rendeletnek és a jóváhagyott támogatási programoknak való megfelelés biztosítása</p> <p>Az általános csoportmentességi rendeletnek való megfelelést mindenekelőtt az illetékes hatóságok biztosítják az alábbi (a támogatáshalmazódás kapcsán már említett) nyilvántartásokban szereplő információk segítségével</p> <p>a) a Strukturális Alapokból nyújtott támogatások adatai nyilvánosan elérhetőek az alábbi weboldalon: http://palyazat.gov.hu/content/10814;</p> <p>b) az Államkincstárnak a központi költségvetésből nyújtott támogatási intézkedésekről szóló nyilvántartása;</p> <p>c) az adóhatóság adatbázisa az adókedvezmény formájában nyújtott támogatásról</p> <p>Tudomásszerzés minden állami támogatási intézkedésekről</p> <p>A 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 7. §-a alapján a támogatási programok, egyedi támogatások és létező támogatási programok módosításának tervezeteit, illetve amennyiben szükséges a támogatási programból nyújtott támogatásokat előzetesen be kell jelenteni a TVI-nek. Emellett a 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 34. §-a értelmében a támogatást nyújtók minden év április 30-ig kötelesek megküldeni a TVI számára az előző évben nyújtott támogatásokról szóló jelentésüket.</p> <p>A TVI-nek lehetősége van arra, hogy a kapott adatokat a fenti adatbázisokban ellenőrizze.</p> <p>Az állami támogatási szabályokra vonatkozó útmutatások az irányító hatóságok, közvetítő szervezetek, igazoló hatóságok, auditáló hatóságok, kedvezményezettek, és pénzügyi eszközök estén azok végrehajtó szervezete, illetve az alapok alapja felé történő terjesztési rendszerének fenntartása</p> <p>A TVI a releváns állami támogatási útmutatásokat a honlapján keresztül terjeszti (www.tvi.kormany.hu), valamint egy az állami támogatási jogra szakosodott folyóiratot jelentet meg (Állami Támogatások Joga).</p> <p>A folyóiratok elektronikus változata az atj.versenyjog.com weboldalon érhető el. (A folyóirat nyomtatott változatát a támogatást nyújtók kapják meg.)</p> <p>Az állami támogatási szabályokat alkalmazó munkatársak között információcsere rendszer fenntartása</p> <p>A támogatás tervezési fázisában, valamint végrehajtási időszakban a támogatást nyújtók bármikor felvehetik a kapcsolatot a TVI-vel, amennyiben bármilyen kérdésük, problémájuk merül fel az állami támogatásokra vonatkozóan. Ez a lehetőség nem formalizált, így ez nem része az említett Kormányrendeletnek, de létezik, és elég gyakran igénybe veszik a potenciális támogatást nyújtók, valamint a kedvezményezettek vagy tanácsadók.</p> <p>Végezetül, a TVI rendszeresen szervez képzést az irányító hatóságok alkalmazottai számára a tevékenységi körükben alkalmazandó állami támogatási szabályok vonatkozásában. A képzések jelentős része a Végrehajtási Operatív Programból (Technikai Segítségnyújtás) kerül finanszírozásra.</p> <p>Központi szervezetként működés (17 fő)</p> <p>A TVI a Miniszterelnökség szervezeti keretein belül működő 17 fős központi szerv, amely az állami támogatási szabályok betartásának biztosításáért felelős Magyarországon.</p> <p>Feladatai közé tartozik különösen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizsgálja a hatáskörébe tartozó támogatási tervezeteket, - jóváhagyja azon támogatási intézkedéseket, melyek a de minimis rendelet vagy a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartoznak, és tájékoztatja a Bizottságot ezen intézkedésekről; - a támogatást nyújtók kérésére bejelenti a támogatási programok a Bizottság részére a
--	--	--	--	--	---

				<p>szükséges jóváhagyás megszerzése érdekében;</p> <ul style="list-style-type: none"> - biztosítja a pályázati felhívások uniós állami támogatási szabályoknak való megfelelést; - éves jelentést készít a magánszektornak nyújtott állami támogatásokról az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 21. cikke alapján - részt vesz a partnerségi Megállapodás tervezetéről folyó konzultációkban.
	<p>— Az ESB-alapok támogatásainak megvalósításában résztvevő munkatársak képzését és tájékoztatását szolgáló intézkedések;</p>	Igen	<p>A Végrehajtási Operatív Programban (technikai támogatás) a TVI humán erőforrás fejlesztésére egy speciális projekt lett szentelve. Ez a projekt a TVI által szervezett állami támogatásokról szóló tréninget (alap és OP központú) tesz lehetővé. Köszönhetően annak a ténynek, hogy az állami támogatások szabályozása 2014. január 1-től változik, továbbra is szükséges folytatni ezt a speciális projektet a következő programozási időszakban.</p> <p>A TVI a honlapján teszi közzé a releváns állami támogatási iránymutatásokat (tvi.kormany.hu) és újságot ad ki az állami támogatások jogával kapcsolatban (cím: Állami Támogatások Joga. Az lap elektronikus verziója az atj.versenyjog.com oldalon érhető el (a papír alapú verziót támogatást folyósítóknak küldik meg) 37/2011. Korm.hat.</p> <p>A TVI rendszeresen konzultál a támogatást nyújtókkal a tervek az állami támogatásokról szóló szabályok megfelelőségének kapcsán. A TVI a megfelelőség lehetőségeiről szintén tanácsot ad.</p>	<p>A Végrehajtási Operatív program (technikai segítségnyújtás) a humán erőforrás fejlesztésére külön projektet biztosít a Támogatásokat Vizsgáló Irodának (továbbiakban: TVI). A projekt lehetőséget biztosít a TVI-nek, hogy állami támogatási (alap és OP specifikus) képzéseket tartson az irányító hatóságok részére.</p> <p>2011-ben 9 képzésre került sor, 233 fő vett részt a technikai segítségnyújtó szemináriumon. 2012-ben ugyanezen program keretében 14 képzésre került sor 348 fő részvételével.</p> <p>Abból a tényből kifolyólag, hogy 2014. július 1-jével új állami támogatási szabályok lépnek hatályba, elengedhetetlen, hogy ez a projekt a következő programozási időszakban is folytatódjon.</p> <p>2014-ben minimálisan 60 órányi képzés van tervbe véve a különféle támogatást nyújtók részére. A képzés célközönsége elsődlegesen az irányító hatóságok és a közvetítő szervezetek. Egy képzés hozzávetőleg 3-6 óras, és 15-60 fő részvételével zajlik. A képzés 2014-ben az állami támogatás fogalma az eljárási szabályok mellett különös figyelmet szentel a 2014. július 1-jén hatályba lépő új szabályoknak. 2015-2020 közötti időszakban is ezt a gyakorlatot kell követni, ugyanakkor a képzések formájukat tekintve problémamegoldó képességet fejlesztő és gyakorlatorientált workshop-ok lesznek.</p>
	<p>— Az állami támogatásra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtását és alkalmazását szolgáló adminisztratív kapacitások biztosítására vonatkozó intézkedések.</p>	Igen	<p>A Támogatásokat Vizsgáló Iroda (továbbiakban: TVI) megalapítása óta folyamatosan teljesíti az EU állami támogatási szabályok hatékony alkalmazásáról szóló előírást. Az intézkedést jelenleg a 37/2011-es Kormányhatározat szabályozza.</p> <p>A TVI-t 1999-ben hozták létre azzal a céllal, hogy biztosítsa az EU állami támogatásokról szóló szabályozásának való megfelelést még Magyarország EU csatlakozása előtt (tvi.kormany.hu). A TVI jelenlegi tevékenységét a 37/2011 (III.22.) az állami támogatásokkal kapcsolatos Kormányhatározat (http://net.jogtar.hu/ir/gen/hjeggy_doc.cgi?docid=A1100037.KOR) szabályozza a versennyel kapcsolatos szabályozások EU és regionális támogatási térkép értelmében.</p> <p>A TVI rendszeresen konzultál a támogatást nyújtókkal a tervek az állami támogatásokról szóló szabályok megfelelőségének kapcsán. A TVI a megfelelőség lehetőségeiről tanácsot is ad. 2 további oldal érhető el a Magyar állami támogatások rendszerével kapcsolatban:</p> <p>www.tvi.kormany.hu www.atj.versenyjog.hu</p> <p>Az utóbbi az elektronikus változata a Állami Támogatások Joga c. folyóiratnak. A papír alapú verzió a támogatást nyújtóknak kerül megküldésre.</p>	<p>A TVI rendszeresen konzultál a támogatást nyújtókkal a támogatási tervezetek az uniós állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal való összeegyeztethetősége tekintetében. A TVI gyakorlati tanácsok formájában is a támogatást nyújtók rendelkezésére áll a tervezetek uniós állami támogatási joggal való összeegyeztethetőségének megteremtése érdekében.</p> <p>Két magyar állami támogatási témájú weboldal is működik:</p> <p>www.tvi.kormany.hu www.atj.versenyjog.hu</p> <p>Ez utóbbi az elektronikus változata az "Állami Támogatások Joga" (State Aid Law) című folyóiratnak, melynek papír változata a támogatást nyújtók részére is megküldésre kerül.</p>

6. A környezeti hatásvizsgálattal (EIA) és a stratégiai környezeti vizsgálattal (SEA) kapcsolatos környezetvédelmi jogszabályok A környezeti hatásvizsgálattal és a stratégiai környezeti hatásvizsgálattal kapcsolatos uniós környezetvédelmi jogszabályok tényleges alkalmazását biztosító intézkedések megléte.	Igen	—A 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (2) (EIA) és a 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (3) (SEA) tényleges alkalmazását biztosító intézkedések;	Igen	<p>SEA: az Európai Parlament 2001/42/EC és a Tanács 2001. június 27-i rányelve a környezetet érintő bizonyos tervek és programok hatásainak értékelésével kapcsolatban teljesen átültetésre került. A Bizottság megfelelőnek találta, nem ellenkezett.</p> <p>EIA: 2009-ben kötelezettség szegési eljárás indult Magyarország ellen a Tanács 85/337/EEC (1985. június 27.) irányelvének megsértése miatt, amely a környezetet érintő bizonyos köz és privát projektek hatásainak értékeléséről szól. Annak érdekében, hogy a magyar szabályozás teljesen megfeleljen az irányelv követelményeinek, radikális változások kerültek bevezetésre a hatásvizsgálati rendszerben:</p> <p>82/2011 (V.18.) (Page 11687) Korm. hat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 308/2011 (XII. 23.) (Page 38775) Korm.hat. • 267/2006 (XII.20.) (Page 12529) korm.hat. változás • 263/2006 (XII.20.) (Page 12514) Korm.hat. változás • 312/2012 (XI.8.) (Page 24878) Korm.hat. változás <p>A kötelezettségzegési eljárás 2013-ban lezárásra került.</p>	A 6. Környezeti Cselekvési Program középidőű felülvizsgálatán, a Bizottság a nemzeti szintű Környezeti Hatásvizsgálat fejlesztésének szükségességét hangsúlyozta. A Bizottság bejelentette a Környezeti Hatásvizsgálati Irányelv (EIA) felülvizsgálatát. A Bizottság 2012. október 26-án fogadta el 2011/92/EU irányelv módosításáról szóló ajánlatot a környezetet érintő bizonyos köz- és privát projektek hatásainak értékelése tárgyában. Az ajánlat tárgyalás alatt áll a WPE-ben. Ezalatt Magyarország az irányelv teljesítésén dolgozik, a végrehajtásról a Bizottsággal konzultálva.
		— Az EIA és SEA vizsgálatokra vonatkozó irányelvek végrehajtásában résztvevő munkatársak képzését és tájékoztatását szolgáló intézkedések;	Igen	A szükséges képzési stratégia elkészült. A szakemberek továbbképzése, tájékoztatása a stratégia alapján folyamatosan zajlik.	
		— A megfelelő adminisztratív kapacitások rendelkezésre állását biztosító intézkedések;	Igen	<p>SEA: Az irányelv a következő törvénykezéssel lett bevezetve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2/2005 (I.11.) Korm. hat. • LIII. (1995) tv. • CXL. (2004) tv. <p>EIA: Az irányelv néhány jogszabályban került bevezetésre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 314/2005 (XII.25) (Page 11089) Korm.hat. • LIII. (1995) tv. • CXL. (2004) tv. • Korm.hat. 347/2006. (XII. 23.) (Page 13434) • Korm.hat. 72/1996. (V. 22.) • Korm. hat. 40/2002. (III. 21.) (Page 2258) • 157/2005. (VIII. 15.) (Page 6050) Korm.hat. • 263/2006 (XII.20.) (Page 12514) Korm. hat. • 267/2006 (XII.20.) (Page 12529) Korm.hat. • 382/2007. (XII. 23.) (Page 14463) Korm.hat. • 159/2010. (V. 6.) (Page 14523) Korm.hat. • 320/2010. (XII. 27.) (Pgae 30563) Korm.hat. • Korm. hat. 327/2010. (XII. 27.) (Page 30652) • 328/2010. (XII. 27.) (Page 30666) Korm.hat. • 312/2012 (XI.8.) (Page 24878) Korm.hat. <p>A megvalósítása hatékonyága elektronikus</p>	

				<p>folyamatok által fejlesztve.</p> <p>A felelős szerv (Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség -OKTF) kapacitásai 2013-ban megerősítésre kerültek.</p>	
<p>7. Statisztikai rendszerek és eredmény-mutatók</p> <p>A programok eredményességének és hatásának felméréséhez szükséges statisztikai alap megléte.</p> <p>Olyan eredmény-mutató-rendszer megléte, amely szükséges a várt eredmények eléréséhez leghatékonyabban hozzájáruló intézkedések kiválasztásához, az előrehaladás monitoringjához és a hatásvizsgálat elvégzéséhez.</p>	Nem	<p>— Olyan intézkedések vannak érvényben a statisztikai adatok időben történő begyűjtésére és összesítésére vonatkozóan, amelyek kiterjednek a következőkre:</p> <ul style="list-style-type: none"> — a források és a mechanizmusok azonosítása a statisztikai hitelesség biztosítása érdekében; — az összegyűjtött adatok közzétételére és nyilvános hozzáférhetővé tételére vonatkozó intézkedések; 	Nem	<p>Felelős: központi koordináció</p> <p>Az ex-ante feltétel teljesülésének vizsgálata – a feltétel speciális jellege okán - az operatív programok elfogadását követően vizsgálható.</p>	
		<p>— Az eredménymutatók olyan hatékony rendszere, amely magában foglalja:</p> <ul style="list-style-type: none"> — az egyes programok vonatkozásában kiválasztott eredménymutatókat, feltüntetve azt is, hogy milyen indokkal esett a választás a program keretében finanszírozott szakpolitikai intézkedésekre; — az említett mutatók célértékeinek meghatározását; — a következő követelményekkel való összhangot minden mutató esetében: az adatok megbízhatóak és statisztikailag igazolhatóak, egyértelmű normatív értelmezéssel rendelkeznek, a szakpolitikai elvárásoknak megfelelően 	Nem	<p>Felelős: központi koordináció</p> <p>Az ex-ante feltétel teljesülésének vizsgálata – a feltétel speciális jellege okán - az operatív programok elfogadását követően vizsgálható.</p>	

		alkalmazhatóak és időszerűek;			
		— eljárások rendelkezésre állását annak biztosítására, hogy a program által finanszírozott minden művelet esetében hatékony mutatókat alkalmaznak.	Nem	Felelős szervezet: központi koordináció Az ex-ante feltétel teljesülésének vizsgálata – a feltétel speciális jellege okán - az operatív programok elfogadását követően vizsgálható.	

ÁLTALÁNOS EX ANTE FELTÉTELEKHEZ TARTOZÓ AKCIÓTERVEK

Alkalmazandó tematikus vagy alap-specifikus előzetes feltétel nemzeti szinten, mely nem teljesült vagy részben teljesült	Nem teljesült kritérium	Tervezett lépések	Határidő (dátum)	A teljesítésért felelős szervek
1. Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések Az ESB-alapok terén a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte.	Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában részt vevő személyzetének képzésére a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok és szakpolitika terén.	A horizontális szempontok érvényesítésére és jó gyakorlataira a végrehajtási intézményrendszer munkatársai felkészítésre kerülnek tantermi képzések, illetve e-learninges távoktatás formájában. Amennyiben azt a pályázóktól érkező igények indokolják, úgy adminisztrációjukat megkönnyítő speciális dokumentumokat bocsátunk rendelkezésükre.	2015 I. félév	Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve
		2014 februárjában jóváhagyásra került a fejlesztéspolitikai intézményrendszerre vonatkozó egységes képzési stratégia és a központilag szervezendő képzéseket tartalmazó képzési terv, melynek keretében a koordináló szervezet meghatározta, és szeptember végéig kidolgozza az európai uniós alapok felhasználásával kapcsolatos, az intézményrendszert érintő kötelező központi képzések tartalmi elemeit. A központilag szervezendő kötelező képzések témaköreinek meghatározásánál alapvető szempont volt a jogszabályokból eredő kötelezettségek figyelembe vétele, a végrehajtási rendszer alapfolyamatainak bemutatása, illetve a munkavégzés maximális támogatása. A képzések célcsoportját a koordináló szervezet, az irányító hatóságok, igazoló és ellenőrző hatóságok és a közreműködő szervezetek munkatársai képezik.	2014 III. negyedév képzési terv és stratégia elkészült, jóváhagyása megtörtént	Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve

		<p>A koordináló szervezet figyelembe veszi, hogy a képzés keretében a horizontális elvek OP-specifikusan kerüljenek bemutatásra. A horizontális szempontú kötelező képzési modulok kialakításába bevonásra került az Egyenlő Bánásmód Hatóság, valamint az átfogó ismeretek biztosítása érdekében a folyamat során együttműködünk a releváns szakmai és civil szervezetekkel.</p> <p>Az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatos képzési modul tervezett tematikája:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyenlő bánásmódról szóló törvény alapfogalmai 2. Az egyenlő bánásmód követelménye az emberi jogok rendszerében, EU szabályozás 3. ENSZ Egyezmény a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól 4. Esélyegyenlőségi politika, szakpolitikai stratégiák 5. Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések 6. Nemek közötti egyenlőség 7. Fogyatékkal élő személyek jogai, egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés 8. A roma kisebbség helyzete <p>(Magyarországon az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az Egyenlő Bánásmód Hatóság ellenőrzi, melyet az Országgyűlés az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hozott létre. A Hatóság független szervként csak a törvényeknek van alárendelve, valamint országos hatáskörrel rendelkezik. Főbb tevékenységi körei a következők: országos megyei egyenlőbánásmód-referenci hálózat kiépítése és működtetése, sajátfejlesztésű tréninganyag kidolgozása és az akkreditált képzések megszervezése, társadalomtudományi kutatások megvalósítása, társadalmi szemléletformálás az integrált kommunikáció eszközeivel.)</p>	<p>2014 III. negyedév: horizontális modul kidolgozása (folyamatban)</p> <p>2014. IV. negyedév: horizontális modul oktatása</p>	
<p>2. Nemek közötti egyenlőség Az ESB-alapok terén a nemek közötti egyenlőség előmozdítását célzó uniós jogszabályok végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte.</p>	<p>— Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában részt vevő személyzetének képzésére a hátrányos megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok és szakpolitika terén.</p>	<p>A horizontális szempontok érvényesítésére és jó gyakorlataira a végrehajtási intézményrendszer munkatársai és a kedvezményezettek egyaránt felkészítésre kerülnek. Amennyiben azt a pályázóktól érkező igények indokolják, úgy adminisztrációjukat megkönnyítő speciális dokumentumokat bocsátunk rendelkezésükre.</p>	<p>2015 I. félév</p>	<p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p>

		<p>2014 februárjában elfogadásra került a fejlesztéspolitikai intézményrendszerre vonatkozó egységes képzési stratégia és a központilag szervezendő képzéseket tartalmazó képzési terv, melynek keretében a koordináló szervezet meghatározta az európai uniós alapok felhasználásával kapcsolatos, az intézményrendszert érintő központi képzések tartalmi elemeit.</p> <p>A központilag szervezendő kötelező képzések témaköreinek meghatározásánál alapvető szempont volt a jogszabályokból eredő kötelezettségek figyelembe vétele, a végrehajtási rendszer alapfolyamatainak bemutatása, illetve a munkavégzés maximális támogatása.</p> <p>A képzések célcsoportját a koordináló szervezet, az irányító hatóságok, igazoló és ellenőrző hatóságok munkatársai képezik.</p>	<p>2014.III. negyedév: horizontális modul kidolgozása (folyamatban)</p> <p>2014.IV. negyedév: horizontális modul oktatása</p>	<p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p>
		<p>A koordináló szervezet figyelembe veszi, hogy a képzés keretében a horizontális elvek OP-specifikusan kerüljenek bemutatásra. A horizontális szempontú kötelező képzési modulok kialakításába bevonásra került az Egyenlő Bánásmód Hatóság, valamint az átfogó ismeretek biztosítása érdekében a folyamat során együttműködünk a releváns szakmai és civil szervezetekkel.</p> <p>Az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatos képzési modul tervezett tematikája:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyenlő bánásmódról szóló törvény alapfogalmai 2. Az egyenlő bánásmód követelménye az emberi jogok rendszerében, EU szabályozás 3. ENSZ Egyezmény a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól 4. Esélyegyenlőségi politika, szakpolitikai stratégiák 5. Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések 6. Nemek közötti egyenlőség 7. Fogyatékkal élő személyek jogai, egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés 8. A roma kisebbség helyzete <p>(Magyarországon az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az Egyenlő Bánásmód Hatóság ellenőrzi, melyet az Országgyűlés az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hozott létre. A Hatóság független szervként csak a törvényeknek van alárendelve, valamint országos hatáskörrel rendelkezik. Főbb tevékenységi körei a következők: országos megyei egyenlőbánásmód-referensi hálózat kiépítése és működtetése, sajátfejlesztésű tréninganyag kidolgozása és az akkreditált képzések megszervezése, társadalomtudományi kutatások megvalósítása, társadalmi szemléletformálás az integrált kommunikáció eszközeivel.)</p>	<p>2014.III. negyedév: horizontális modul kidolgozása (folyamatban)</p> <p>2014.IV. negyedév: horizontális modul oktatása</p>	<p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p>

<p>3. Fogyatékoság Az ESB-alapok terén a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtását és alkalmazását biztosító adminisztratív kapacitások megléte a 2010/48/EK tanácsi határozattal (1) összhangban.</p>	<p>Intézkedések a hatóságok ESB-alapok kezelésében és irányításában részt vevő személyzetének képzésére a fogyatékossgal kapcsolatos uniós jogszabályok és szakpolitika terén, beleértve az akadálymentesítést és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény gyakorlati alkalmazását az uniós és adott esetben a nemzeti jogszabályoknak megfelelően;</p>	<p>A horizontális szempontok érvényesítésére és jó gyakorlataira a végrehajtási intézményrendszer munkatársai és a kedvezményezettek egyaránt felkészítésre kerülnek tantermi képzések, illetve e-learninges távoktatás formájában. Amennyiben azt a pályázóktól érkező igények indokolják, úgy adminisztrációjukat megkönnyítő speciális dokumentumokat bocsátunk rendelkezésükre.</p> <p>2014 februárjában elfogadásra került az egységes képzési stratégia és a központilag szervezendő képzéseket tartalmazó képzési terv, melynek keretében a koordináló szervezet meghatározta, az európai uniós alapok felhasználásával kapcsolatos, az intézményrendszert érintő központi képzések tartalmi elemeit. A központilag szervezendő kötelező képzések témaköreinek meghatározásánál alapvető szempont volt a jogszabályokból eredő kötelezettségek figyelembe vétele, a végrehajtási rendszer alapfolyamatainak bemutatása, illetve a munkavégzés maximális támogatása.</p> <p>A képzések célcsoportját a koordináló szervezet, az irányító hatóságok, igazoló és ellenőrző hatóságok munkatársai képezik.</p> <p>A koordinációs szervezet figyelembe veszi, hogy a képzés keretében a horizontális elvek OP-specifikusan kerüljenek bemutatásra. A horizontális szempontú kötelező képzési modulok kialakításába bevonásra került az Egyenlő Bánásmód Hatóság, valamint az átfogó ismeretek biztosítása érdekében a folyamat során együttműködünk a releváns szakmai és civil szervezetekkel.</p> <p>Az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatos képzési modul tervezett tematikája:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyenlő bánásmódról szóló törvény alapfogalmai 2. Az egyenlő bánásmód követelménye az emberi jogok rendszerében, EU szabályozás 3. ENSZ Egyezmény a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól 4. Esélyegyenlőségi politika, szakpolitikai stratégiák 5. Hátrányos megkülönböztetés elleni intézkedések 6. Nemek közötti egyenlőség 7. Fogyatékossgal élő személyek jogai, egyenlő esélyű hozzáférés, akadálymentesítés 8. A roma kisebbség helyzete <p>A képzés lefedi a fogyatékos személyekkel kapcsolatos EU és nemzeti joganyagot és szakpolitikát, beleértve a hozzáférhetőség és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény gyakorlati alkalmazását.</p> <p>(Magyarországon az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az Egyenlő Bánásmód Hatóság ellenőrzi, melyet az Országgyűlés az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXV. törvény alapján hozott létre. A Hatóság</p>	<p>2015 I. félév</p> <p>2014 III. negyedév</p> <p>2014.III. negyedév: horizontális modul kidolgozása (folyamatban) 2014.IV. negyedév: horizontális modul oktatása</p>	<p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p> <p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p> <p>Felelős szervezet: a Kormány európai uniós források felhasználásáért felelős szerve</p>
---	---	--	---	--

		független szervként csak a törvényeknek van alárendelve, valamint országos hatáskörrel rendelkezik. Főbb tevékenységi körei a következők: országos megyei egyenlőbánásmód-referensi hálózat kiépítése és működtetése, sajtófejlesztésű tréninganyag kidolgozása és az akkreditált képzések megszervezése, társadalomtudományi kutatások megvalósítása, társadalmi szemléletformálás az integrált kommunikáció eszközeivel.)		
4.Közbeszerzés Az ESB-alapok terén az uniós közbeszerzési jog tényleges alkalmazását biztosító rendelkezések megléte.	— Az uniós közbeszerzési jogszabályok megfelelő mechanizmusok révén történő alkalmazását szolgáló intézkedések;	<ul style="list-style-type: none"> - Magyarország megkezdi az új közbeszerzési irányelvek implementációját. Az implementáció eredményeképpen új közbeszerzési törvény elfogadására a célkitűzés. - A jogszabály szakmai előkészítése érdekében Magyarország negyedévente egyeztet a Bizottsággal, ahol konzultáció formájában szakmai együttműködést alakít ki. A szakmai együttműködés keretében sor kerül az uniós tagállami „best practice-ek” átültetésére a hazai jogalkotásba és jogalkalmazásba is. A folyamatos konzultációkat és az együttműködést elősegítendő Magyarország negyedévente jelentést készít a közbeszerzési rendszer általános helyzetéről. - A jogszabályalkotáson túlmenően Magyarország intézkedik a kedvezményezettek és a közbeszerzési tanácsadók érzékenyítése iránt. Ennek érdekében konferenciák szervezésére és szakmai útmutatók kibocsátására kerül sor, amely elősegíti a megfelelő jogalkalmazást. A konferenciák tárgya tehát elsősorban a csalás elleni jogalkalmazás, és az egységes jogértelmezés elősegítése, a konferencia célközönsége pedig az ajánlatkérők és a közbeszerzési tanácsadók köre. - Magyarország elkötelezett az eljárási szabályok egyszerűsítése és ésszerűsítése iránt. Ennek érdekében bevezetésre kerül az ún. e-közbeszerzési rendszer, amely alapján ajánlatkérők és ajánlattevők közötti eljárásrendben elektronikus kapcsolattartási formává alakul át a jelenlegi elektronikus és papír alapú kapcsolattartás. A dinamikus beszerzési rendszer a 2014-20 programozási időszakában kiemelt szerepet kap. 	<p>Implementáció, az új közbeszerzési törvény alkotás határideje: 2015.12.31. Az e-közbeszerzési eljárásrend bevezetése az alábbi lépéseken keresztül: -kötelező elektronikus értesítés a tenderekről és elektronikus hozzáférés biztosítása a dokumentumokhoz határidő: 2016. április</p> <p>az ajánlatok elektronikus benyújtásának biztosítása határidő: 2018. október</p> <p>EU-Magyarország konzultációk szervezésének és jelentéstervezetek elkészítésének határideje: negyedévente</p> <p>Konferenciák tartásának és szakmai útmutatók készítésének határideje: szükség szerint folyamatosan, de a programozási időszak alatt legalább 14 konferencia (1/félév bontásban) megtartására kerül sor.</p>	Miniszterelnökség, Közbeszerzésekért felelős helyettes államtitkárság
	— A szerződések odaítélési eljárásának átláthatóságát biztosító intézkedések;	<ul style="list-style-type: none"> - Intézményi átalakítás keretében a hazai és az uniós forrásokkal érintett közbeszerzések ellenőrzésére egy intézményen belül kerül sor. Az intézményrendszer racionalizálása elősegíti az összehangolt, egységes szemlélet megvalósítását. A szemléletváltás segíti a kedvezményezetti jogalkalmazást is, megszüntetve a kettős, esetenként eltérő ellenőrzési gyakorlatot. - A közbeszerzési eljárások ellenőrzésében cél a transzparens működés, egységes működés. Az egy intézményen belüli elrendeztettség gyorsabb kommunikációt, az esetleges jogértelmezési viták egységes, rövid úton történő 	<p>Új működési kézikönyv előkészítésének határideje: 2014. II. félév.</p> <p>Új működési kézikönyv közzétételének határideje: 2015. 02.01.</p>	Miniszterelnökség, Közbeszerzésekért felelős helyettes államtitkárság

		<p>lezárását eredményezi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az intézményrendszer új működési kézikönyv készül. A működési kézikönyv nyilvános dokumentum, kedvezményezettek számára elérhető. 		
	<p>— Az ESB-alapok támogatásainak megvalósításában résztvevő munkatársak képzését és tájékoztatását szolgáló intézkedések;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az intézményrendszerben jelenleg ca. 75 szakértő foglalkozik a közbeszerzések központi ellenőrzésével. A feladat ellátásához szükséges mennyiségi és minőségi kapacitások Magyarországon jelenleg is biztosítottak. - Számítva a programozási időszak alatt felmerülő többlet ügyteherre az intézményrendszerben minimum +25%-os létszám fejlesztés a cél. - A tapasztalt kollégák intézményrendszeren belüli megtartása érdekében humán erőforrás-motivációs stratégia kerül kidolgozásra. - A minőségi szakértelem megőrzése érdekében szakmai terv készül. A szakmai terv rögzíti a belépő kollégák intenzív képzését, a szakmai tapasztalatok átadásának ütemtervét, illetve a meglévő kollégák szaktudásának folyamatos mélyítését. Ennek érdekében képzések, workshopok megtartására kerül sor belső kollégák, külső szakértők és bizottsági (Eu) szakértők ill. auditorok bevonásával. A szakmai képzések és tananyagok dokumentálása a szakmai terv szerinti rendben történik. 	<p>Szakértői kapacitások növelésének határideje: folyamatos, de 2015. évben legalább +15 %, 2016. évben legalább +10 % a 2014. évi állományi létszámhoz képest.</p> <p>Motivációs rendszer kidolgozásának határideje: 2015. I. félév</p> <p>Szakmai terv elkészítésének határideje: 2015. I. félév</p> <p>A szakmai terv szerinti képzések tartásának határideje: a programozási időszak alatt folyamatos, de legalább negyedévente egy.</p>	<p>Miniszterelnökség Közbeszerzésekért felelős helyettes államtitkárság</p>
	<p>— Az uniós közbeszerzési szabályok végrehajtását és alkalmazását szolgáló adminisztratív kapacitások biztosítására vonatkozó intézkedések</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az intézmény rendszer átalakításával jelenleg két elektronikus program is alkalmas a közbeszerzések ellenőrzésének nyomon követésére. A feladat ellátásához szükséges tárgyi adminisztratív kapacitások Magyarországon jelenleg is biztosítottak. - Számítva a programozási időszak alatt felmerülő többlet ügyteherre a monitoring információs rendszerekben fejlesztést tervezünk. - Az irányelvek implementációja során megvizsgálásra kerül az ellenőrzések adminisztratív optimalizálásának lehetősége is. - A feladat ellátásához szükséges személyi adminisztratív kapacitások Magyarországon jelenleg is biztosítottak. - Számítva a programozási időszak alatt felmerülő többlet ügyteherre a az előző pontban rögzített létszám emelkedés keretében reagálunk. 	<p>Az elektronikus információs rendszerek fejlesztésének határideje: a programozási időszak alatt folyamatos, igény szerinti.</p> <p>Személyi adminisztratív kapacitások növelésének határideje: folyamatos, de 2015. év végéig legalább +10%, 2016. év végéig legalább +10% a jelenlegi személyi adminisztratív létszámhoz képest.</p>	<p>Miniszterelnökség Közbeszerzésekért felelős helyettes államtitkárság</p>
<p>7. Statisztikai rendszerek és eredmény-mutatók A programok eredményességének és hatásának felméréséhez szükséges statisztikai alap megléte. Olyan eredménymutató-rendszer megléte, amely szükséges a várt eredmények eléréséhez leghatékonyabban hozzájáruló intézkedések kiválasztásához, az előrehaladás monitoringjához és a hatásvizsgálat elvégzéséhez.</p>	<p>— Olyan intézkedések vannak érvényben a statisztikai adatok időben történő begyűjtésére és összesítésére vonatkozóan, amelyek kiterjednek a következőkre: — a források és a mechanizmusok azonosítása a statisztikai hitelesség biztosítása érdekében; — az összegyűjtött adatok közzétételére és nyilvános hozzáférhetőségére vonatkozó intézkedések;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eredményindikátorok adatforrásainak meghatározása: OP-k elfogadásáig - Eredményindikátor értékek és hatáserőteléskéshez szükséges, adatbázisok beszerzésének ütemterve: értékelési tervek benyújtásáig - ESZA mintavételes adatfelvételek előkészítése, közbeszerzés lefolytatása: 2014. december 	<p>2014. december</p> <p>2014. december</p> <p>2014. december</p>	<p>központi koordináció</p> <p>központi koordináció</p> <p>központi koordináció</p>

		- Foglalkoztatási Szolgálat statisztikáinak integrálása a 2014-2020-as központi IT rendszerbe: 2016 vége	2016. dec.	központi koordináció
		A 2014-2020-as központi IT rendszer előkészítése 2013-ban megkezdődött. A rendszer kialakítása során a hozzáférhetőség és az adatok közéleti kötelezettsége figyelembe került, így a közzététel biztosítható. A nyilvánosság biztosításának alapjai a 2007-2013-as időszakban lefektetésre kerültek, jelenleg a http://palyazat.gov.hu/ honlapon található támogatáslekérdező rendszeren és az aggregált indikátor adatok közzétételén keresztül. Határidő: Kormány döntése után azonnal rendelkezésre áll.	2014. december	központi koordináció
	<p>– Az eredménymutatók olyan hatékony rendszere, amely magában foglalja:</p> <p>– az egyes programok vonatkozásában kiválasztott eredménymutatókat, feltüntetve azt is, hogy milyen indokkal esett a választás a program keretében finanszírozott szakpolitikai intézkedésekre;</p> <p>– az említett mutatók célértékeinek meghatározását;</p> <p>– a következő követelményekkel való összhangot minden mutató esetében: az adatok megbízhatóak és statisztikailag igazolhatóak, egyértelmű normatív értelmezéssel rendelkeznek, a szakpolitikai elvárásoknak megfelelően alkalmazhatóak és időszerűek;</p>	<p>- Az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapelv, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak (EUROSTAT, Központi Statisztikai Hivatal, Nemzeti Adó-és Vámhivatal, Nemzeti Munkaügyi Hivatal,, stb.).</p> <p>Eltérő esetben az irányító hatóság meghatározza a rendszeres adatfelvétel típusát, és gyakoriságát. (Az adatbeszerzéseket a központi koordináció végzi és az OP-kra összeállított átfogó beszerzési tervet az értékelési terv elkészítéséig összeállítja az I/1 ponttal összhangban.)</p> <p>Az eredményindikátorok teljesülésének nyomon követését szolgáló, fent ismertetett adatkészletet értékelési adatbázisba szervezi.</p> <p>Ebben többek között gyűjti és feldolgozza a SKV-k, KHV-k releváns adattartalmát, továbbá egyéb, fejlesztéspolitikai szempontból releváns környezeti adatokat is.</p>	2014. december	Irányító Hatóságok, központi koordináció
		<p>- A célértékek, amennyiben szükséges, számszerűsített érték, meghatározása az eddigi értékelések alapján, figyelembe véve az adott OP prioritásokra vonatkozó nemzeti és EU-s stratégiákban meghatározott célértéke szerint történik.</p> <p>- Az ex ante értékelések kitérnek az OP-kban alkalmazott indikátorok vizsgálatára a kritériumnál meghatározott feltételek mentén (is).</p>	2014. december	Irányító Hatóságok, központi koordináció
		<p>- Az OP-k elfogadásáig a minőségbiztosítási szerepet az ex ante értékelések látják el a meghatározott kritériumnak megfelelően a beavatkozási logika és az indikátorok kiválasztásának összhangjának vizsgálatával.</p> <p>A programok végrehajtása során Monitoring és Értékelési munkacsoport kerül felállításra, amely vizsgálja az egyes OP-kban alkalmazott indikátorok konzisztenciáját, a mérések elvégzését, az adatok beszerzését. Az indikátor munkacsoport eljárásrendjét az Egységes Működési Kézikönyv függeléke tartalmazza.</p>	2014. december	központi koordináció

	– eljárások rendelkezésre állását annak biztosítására, hogy a program által finanszírozott minden művelet esetében hatékony mutatókat alkalmaznak.	- Az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapelv, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak (EUROSTAT, Központi Statisztikai Hivatal, Nemzeti Adó-és Vámhivatal, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, stb.). Eltérő esetben az irányító hatóság meghatározza a rendszeres adatfelvétel típusát, és gyakoriságát. (Az adatbeszerzéseket a központi koordináció végzi és az OP-kra összeállított átfogó beszerzési tervet az értékelési terv elkészítéséig összeállítja az I/1 ponttal összhangban.)	2014. december	Irányító Hatóságok
		- A célértékek meghatározása, amennyiben szükséges számszerűsített célérték, az eddigi értékelések alapján, figyelembe véve az adott OP prioritásokra vonatkozó nemzeti és EU-s stratégiákban meghatározott célértéke szerint történik.	2014. december	Irányító Hatóságok
		- Az ex ante értékelések kitérnek az OP-kban alkalmazott indikátorok vizsgálatára a kritériumnál meghatározott feltételek mentén (is).	2014. december	Irányító Hatóságok
		- Az OP-k benyújtásáig a minőségbiztosítási szerepet az ex ante értékelések látják el a meghatározott kritériumnak megfelelően a beavatkozási logika és az indikátorok kiválasztásának összhangjának vizsgálatával. A programok végrehajtása idejére Monitoring és Értékelési munkacsoport kerül felállításra, amely vizsgálja az egyes OP-kban alkalmazott indikátorok konzisztenciáját, a mérések elvégzését, az adatok beszerzését. A nemzeti indikátor munkacsoport eljárásrendjét az Egységes Működési Kézikönyv függeléke tartalmazza.	2014. december	központi koordináció

AZ EURÓPAI MEZŐGAZDASÁGI VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAP (EMVA) EX ANTE FELTÉTELEI

Alkalmazandó előzetes feltétel nemzeti szinten	Alkalmazandó előzetes feltétel teljesült: Igen/Nem/Részben	Kritérium	Kritérium teljesült Igen/Nem	Hivatkozás (amennyiben teljesült) (hivatkozás a stratégiákra, jogi aktusra, vagy más releváns dokumentumra, beleértve a releváns részek, cikkek vagy paragrafusok hivatkozásait hiperhivatkozással vagy más eléréssel társítva)	Magyarázat
3. vidékfejlesztési prioritás: az élelmiszerlánc szervezésének – beleértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését –, az állatjólétnek és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása 3.1. Kockázatmegel	Igen	A következő elemeket tartalmazó nemzeti vagy regionális szintű kockázatértékelést kell alkalmazni: – a nemzeti kockázatértékelés és folyamatának, módszertanának, valamint a kockázatértékeléshez használt módszereknek és nem érzékeny adatoknak, valamint a beruházások	Igen	A kockázatértékelés nemzeti elvárásait és a települések osztályozását a katasztrófavédelemről szóló Kormányhatározat szabályozza (243/2011. (XI. 10.) 32252. oldal). A nemzeti kockázatértékelés előrehaladásáról szóló jelentés 2011 végén megküldésre került a Bizottság részére. A jelentés összhangban van a 8068/11 tanácsi következtetéssel, a részletes és komplex nemzeti kockázatértékelésekkel és scenáriókkal. Intézkedések történtek az összehasonlító kockázatértékelések és a katasztrófafelelősség bevezetése érdekében, beleértve a kritikus infrastruktúrát és a közszolgáltatások felhasználóit, érdekeltjeit. Az előzetes feltétel végrehajtásáról a 2008/2013 (XII. 29.) Kormányhatározat rendelkezik: A támogató dokumentum (Kormány 2008/2013 határozata Az éghajlatváltozást figyelembe vevő nemzeti vagy regionális katasztrófavédelmi kockázatfelmérésről szóló országjelentés elkészítésének felelősségi rendjéről és ütemezéséről) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére. Az összehasonlító kockázatértékelés kidolgozása megtörtént. A	A teljesítés státuszáról készült áttekintés elkészült, a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.

<p>őzés és kockázatkezelés: a katasztrófakezeléssel kapcsolatos nemzeti és regionális kockázatértékelések megléte, figyelembe véve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást</p>		<p>rangsorolásra szolgáló kockázatalapú kritériumoknak az ismertetése;</p>		<p>struktúra és a részletek a Bizottság által megadott kritériumok alapján készültek.</p> <p>A módszertan magába foglalja a kockázatok azonosításának lépéseit, kockázatelemzést és kockázatkiértékelést minden egyes kockázati típusra alkalmazva (a jelentés fejezeteiben). Ez biztosítja a dokumentum tartalmának konzisztenciáját.</p> <p>Az új kockázatértékelési ország-jelentés módszertana (National Disaster Risk Assessment Framework and Strategy Hungary Volume I. Methodology and Process of the National Risk Assessment) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>A kockázatértékelés módszertani kerete és a kockázatértékelési döntés-támogató eszközök szakértők közreműködésével kerültek kidolgozásra és az ISO 31010 kockázatkezelési szabványokon alapulnak.</p> <p>Az emberi, gazdasági, környezeti, politikai és társadalmi tényezők szolgálták a módszertan speciális kritériumai felállításának során alapul. A hatások és valószínűségek vizsgálata minden specifikus kockázati forgatókönyv esetében megtörtént. A kockázatok osztályozásának módszere (nemzeti hatások osztályozása) kialakításra került, ennek eredményei a kockázati diagramokba (kockázati mátrixok) kerültek becsatornázásra minden kockázati típusnál. A valószínűségek meghatározása 2014 januárjában megkezdődött és 2014 márciusában a kockázatelemzés stádiuma lezárult.</p> <p>A kockázatértékelés folyamatában 24 intézmény és Kormányzati szerv vesz részt az Országos Katasztrófavédelmi főigazgatóság irányításával, állandó együttműködésben. A kockázatértékelés elkészülte után, az ország-jelentésről kormány-előterjesztés készült, amely társadalmi egyeztetésre került. A Kormány a Jelentést megtárgyalta, és a 1384/2014. (VII.17.) Kormányhatározattal jóváhagyta. A Jelentés a kormányzati honlapon és a BM OKF (http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/szervezet/20140718-katasztrofakockazat-ertekelesrol-jelentes.pdf) honlapján is elérhető.</p> <p>Magyarországon a határokon átnyúló együttműködések komoly múltra tekintenek vissza a katasztrófavédelem területén. A környező országokkal közös árvízvédelmi szolgálat keretében működünk együtt.</p> <p>Az EU által finanszírozott beruházások rangsorolása során a Magyarországon azonosított, a legjelentősebb következményekkel járó veszélyeket vesszük figyelembe. A rangsorolási protokoll a kockázati szinteken alapszik, melyek a kockázati diagramokat és a hatások osztályozási rendszerét is figyelembe veszi. Ennek kidolgozása 2014 áprilisában megtörtént.</p>	
		<p>— az egy- vagy többféle kockázatra vonatkozó forgatókönyvek leírása;</p>	Igen	<p>Az egy- vagy többféle kockázatra és klímaváltozásra vonatkozó forgatókönyvek kidolgozása minden egyes kockázati típusnál megtörtént, felhasználva a kockázatértékelési szakértők útmutatójában található módszertant. Ez a folyamat 2013 novemberében lezárult.</p> <p>A kockázati forgatókönyvek legfrissebb változata (National Disaster Risk Assessment Framework and Strategy Hungary Volume II. Risk Area and Scenario Description) a Partnerségi Megállapodás informális egyeztetési szakaszában megküldésre került a DG REGIO részére.</p> <p>Az angol nyelvű leírás a kockázatértékelésre vonatkozó előzetes feltétel teljesítését követően lesz elérhető, a 2014 júliusában.</p>	
		<p>— adott esetben az éghajlatváltozás hoz való alkalmazkodásra irányuló nemzeti stratégiák figyelembevétel e.</p>	Igen	<p>A klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó nemzeti keretrendszer az Országgyűlés által 2008-ban, 29/2008. számú határozattal elfogadott Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában van lefektetve. A Stratégia felülvizsgálata és önálló Nemzeti Alkalmazkodási Alstratégiával való kiegészítése a 2007. évi LX. törvény 3.§ (2) (c) pontja értelmében folyamatban van. A nemzeti alkalmazkodási keretrendszer különös figyelmet szentel a kockázatok csökkentésére és a hatások csillapítására a klímaváltozás és klímabiztonság tekintetében. Fontos figyelembe venni a nemzeti klímaváltozási alkalmazkodási keretet a fent említett kockázatértékelés és kockázatértékelési jelentésben.</p>	<p>A hatályos Nemzeti Klímaváltozási Stratégia felülvizsgálatának keretében az adaptációval kapcsolatos nemzeti keretrendszert Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiává fejlesztjük. A felülvizsgált stratégiát a Parlament várhatóan 2014 folyamán fogadja el. A felülvizsgált stratégia tervezete 2013</p>

					<p>szeptemberében elkészült, az széles körű társadalmi, szakmai és közigazgatási egyeztetésre lett bocsátva, az észrevételek átvezetésre kerültek. A stratégia elkészítéséért felelős szerv a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A stratégia figyelembe veszi a klímaváltozás az egészségre, mezőgazdaságra és erdőgazdálkodásra, biodiverzitásra és ökoszisztémákra, vízre, infrastruktúrára és építkezésekre gyakorolt hatásait.</p> <p>A beruházási rangsorok nem csak a kockázati mátrixokból levezetett kockázati szinteket, hanem a klímaváltozás a természeti fenyegetésekre vonatkozó hatásait is figyelembe veszik. Az Alkalmazkodási Stratégia megvizsgálja a klímaváltozás közép és hosszú távú hatásait. Ezen következtetések hosszú távon beépülnek a jelentésbe és a katasztrófakezelési gyakorlatokba.</p>
<p>4. vidékfejlesztési prioritás: a mezőgazdasági és az erdőgazdálkodással összefüggő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása</p> <p>4.1. Jó mezőgazdasági és környezeti állapot: nemzeti szinten meghatározásra kerültek az 1306/2013/EU rendelet VI. címének I. fejezetében említett, a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozó előírások</p>	Igen	<p>— A jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírások meghatározása szerepel a nemzeti jogszabályokban, és a programok részletesen is meghatározzák ezen előírásokat; A kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok tartalmazták a II. mellékletben szereplő, az uniós jog keretébe tartozó, jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket, valamint a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára</p>	Igen	<p>A 1306/2013/EU rendelet IV. cím I. fejezet 93. és 94. cikkben meghatározott előírások a következő jogszabályokban kerültek átültetésre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet alapján meghatározásra kerültek a rendelet II. melléklete alapján a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozóan a kedvezményezettek által betartandó, nemzeti szintű minimális előírások. - Az 50/2008 (IV.24.) FVM rendelet hatályos minden közvetlen, illetve AKG támogatásban részesülő gazdálkodóra kötelező. - Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy az érintett gazdálkodók betartják-e gazdaságuk teljes területén a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapotra (GAEC) vonatkozó előírásokat. Az ellenőrzésről szóló előírásokat a 81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet a kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló rendelet tartalmazza. - Az 1310/2013 EU rendelet végrehajtása értelmében 2014 áprilisában módosult a 81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet. A változtatás azt eredményezte, hogy az eddigi „felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme” néven ismert SMR 2 (JFGK 2) előírás átmenetileg került a GAEC (HMKÁ) rendszerbe. Valamint módosult a 322/2007. (XII. 5.) Korm. rendelet a kölcsönös megfeleltetési szabályok betartását ellenőrző szervekről. - Előírások <ul style="list-style-type: none"> • A szőlőültetvényekben kialakított teraszok megőrzése kötelező. 	

		<p>vonatkozó, nemzeti szintű előírásokat, és azok a következő területekre terjednek ki:</p> <p>a) a környezet, az éghajlatváltozás és a földterület jó mezőgazdasági állapota;</p> <p>b) köz-, állat- és növényegészségügy,</p> <p>c) állatjólét.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • A vetésváltásra vonatkozó előírásokat be kell tartani. • A mezőgazdasági területeket gyommentesen kell tartani. • A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni. • A tájképi elemek (gémeskutak, kunhalmok) megőrzése, a fa- és bokorcsoportok védelmét (mint tájképi elem) kötelező. • Öntözési célú vízhasználat csak érvényes vízjogi üzemeltetési engedély esetén lehetséges. • Az állandó legelőkön tárgyév szeptember 30-ig legalább egyszer tisztító kaszálást kell végezni. Az előírás betartása a 2013. évtől kötelező. <p>A gazdálkodók tájékoztatása az alábbi csatornákon valósul meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gazdálkodói Kézikönyv • http://www.kolcsonosmegfeleltetes.hu • Mezőgazdasági Szaktanácsadási Rendszer a 73/2007. (VII. 27.) FVM rendelet alapján www.nakvi.hu <p>Kötelezettséget vállal a tagállam arra, hogy a KAP I. pillér előírásaiban (greening) 2015. január 1-jétől bekövetkező változások miatt a tagállami előírásokat felülvizsgálja és szükség esetén kiigazítja.</p>	
<p>4.2. A műtrágyákra és a növényvédő szerekre vonatkozó minimumkövetelmények: nemzeti szinten meghatározásról kerültek az e rendelet III. címé I. fejezetének 28. cikkében említett, a műtrágyákra és a növényvédő szerekre vonatkozó minimumkövetelmények</p>	igen	<p>— a programok részletesen meghatározzák az e rendelet III. címének I. fejezetében említett, a műtrágyákra és a növényvédő szerekre vonatkozó minimumkövetelményeket;</p>	igen	<p>A 1306/2013/EU rendelet III. cím I. fejezet 28. cikkben meghatározott előírásokat Magyarország az alábbiak szerint adaptálta:</p> <p>A 2009–2010 gazdálkodási évtől az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) támogatásokat igénylőknél a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) követelményein felül a 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. melléklete szerint a tápanyag-gazdálkodási minimumkövetelményeket (talajjavítás a talajvédelmi hatóság engedélye alapján végezhető, betartva a vonatkozó jogszabályban foglalt előírásokat), valamint a 17. melléklet szerinti növényvédelmi minimumkövetelményeket is ellenőrzi a hatóság. Mivel 2011-től a KM ellenőrzések kiterjednek a növényvédőszerhasználat (JFGK 9) ellenőrzésére is, az AKG növényvédelmi minimumkövetelményekre vonatkozó ellenőrzések 2011. január 1-jétől az alábbi előírások betartására irányulnak:</p> <p><i>Gondoskodni kell a növényvédelmi tevékenység során kiürült csomagoló burkolatok, göngyölegek szakszerű összegyűjtéséről, kezeléséről, megsemmisítéséről. (pl.: növényvédő szer csomagolóeszköz más célra még tisztított állapotban sem használható).</i></p> <p>A minimumkövetelményt a 2014-2020 közötti AKG jogcím esetében is alkalmazni fogjuk.</p> <p>A 2011 óta a KM rendszerén belül lévő SMR 9 (JFGK 9.) követelmény célja: A növényvédelemmel kapcsolatos veszélyek megelőzése, az ember és az állat egészségét, a környezet és a természet védelmét szolgáló intézkedések biztosításával, illetve a növényvédelemmel összefüggő kémiai biztonságra vonatkozó általános szabályok betartásával (növényvédő szerek).</p> <p>Az SMR 9 betartására vonatkozó előírásokat a 81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet a kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló rendelet tartalmazza.</p> <p>A KM követelmények esetében a növényvédőszer felhasználást az alábbi jogszabályok határozzák meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről 5. § (6) bekezdés - 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet a növényvédelmi tevékenységről 5. § (2), (4) bekezdés, 6. § (1) bekezdés, 16. §, 27. §, 29. §, 32–36. § 	

				<p>- 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról 19–24. §, 31. §</p> <p>http://www.kolcsonosmegfeleltetes.eu</p> <p>Kötelezettséget vállal a tagállam arra, hogy a KAP I. pillér előírásaiban (greening) 2015. január 1-jétől bekövetkező változások miatt a tagállami előírásokat felülvizsgálja és szükség esetén kiigazítja.</p>	
4.3. Egyéb vonatkozó nemzeti előírások: e rendelet III. címe I. fejezete 28. cikkének alkalmazásában meghatározásról a kerültek a vonatkozó kötelező nemzeti előírások	Igen	— a programok részletesen meghatározzák a vonatkozó kötelező nemzeti előírásokat;	Igen	<p>A 1306/2013/EU rendelet III. cím I. fejezet 28. cikkben meghatározott előírásokat Magyarország az alábbiak szerint adaptálta:</p> <p>Az AKG-ra vonatkozó nemzeti előírásokat a 2007-2013 között (az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alpból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló) a 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet szabályozza. Ezen rendelet alapján az érintetteknek a teljes támogatási időszak alatt gazdasága teljes területén be kell tartania a 73/2009/EK rendeletben rögzített irányelvek alapján a külön jogszabályokban meghatározott – a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó előírások egyik részét képező – jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket, a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó előírások másik részét képező, az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet 1. számú mellékletében foglalt „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartására vonatkozó előírásokat, a 16. számú melléklet szerint a tápanyag-gazdálkodásra, valamint a 17. számú melléklet szerint a növényvédőszer-használatra vonatkozó minimumkövetelményeket.</p> <p>Fenti követelményeket a 2014-2020 közötti AKG jogcím esetében is alkalmazni fogjuk.</p> <p>Kötelezettséget vállal a tagállam arra, hogy a KAP I. pillér előírásaiban (greening) 2015. január 1-jétől bekövetkező változások miatt a tagállami előírásokat felülvizsgálja és szükség esetén kiigazítja.</p>	
5. vidékfejlesztési prioritás: az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdasági irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban	Igen	Ezek az intézkedések a következők: — a 2010/31/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (1.) 3., 4. és 5. cikke által az épületek energiahatékonysága vonatkozásában előírt minimumkövetelmények alkalmazásának biztosítását célzó intézkedések,	Igen	<p>Az Irányelv 5. cikkének megfelelően az energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelmények költség-optimalizált szintjeinek kiszámításáról és a hatályos minimumkövetelményekkel való összevetésről készült jelentés 2013. március 21-én megküldésre került a Bizottság részére. Elérhető itt: http://energiaklub.hu/sites/default/files/ek_epuletenyergetikai_kovetelmenyertekek_optimalizalasa_2013.pdf</p> <p>A 2010/31/EU Irányelv 3. és 4. cikkét a 2013. január 9-től hatályos 7/2006 (V.24.) TNM rendelet 3§ (3) bekezdése és 2. sz. melléklete tartalmazza.</p> <p>Az Irányelv 4. cikke a 1374/2011 (XI.8.) Kormányhatározatban (32211. oldal) elfogadott II. Nemzeti Energhiatekonysagi Cselekvési Terv tartalmazza, mely elérhető: http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/agazati-strategiai-feher/energetika</p> <p>A 1246/2013. (IV. 30.) Kormányhatározatban (50821. oldal) a Kormány elfogadta a költségoptimalizált követelményszint elérése érdekében az új költségoptimalizált energetikai követelményértékeket a következők szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pályázatok és középületek esetében 2015. január 1. • minden más épület esetében 2018. január 1. <p>A 7/2006 (V.24.) számú TNM rendelet módosítása megtörtént, annak érdekében, hogy illeszkedjen az épületek energiahatékonyságára vonatkozó minimális követelményekhez. Bizottsági notifikációra megküldésre került a 2013/621/HU számon.</p>	
5.1. Energhiatekonyság: Olyan intézkedések kerültek sorra, amelyek célja annak előmozdítása, hogy az építkezések, illetve az épületfelújítások során az energia végfelhasználásának		— az épületek energiahatékonyságát tanúsító rendszer létrehozásához szükséges intézkedések, a 2010/31/EU irányelv 11. cikkéve	Igen	<p>A 2010/31/EU Irányelv 11. cikke a 176/2008. (VI. 30.) (5908. oldal) és a 105/2012. (V. 30) (10078. oldal) Kormányhatározatokban került átültetésre.</p> <p>Az Irányelv 11. cikk (5) bekezdésének átültetését a 1374/2011 (XI.8.) Kormányhatározatban (32211. oldal) elfogadott II. Nemzeti Energhiatekonysagi Cselekvési Terv tartalmazza, mely elérhető: http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/agazati-strategiai-feher/energetika</p> <p>A 440/2013. (XI. 20.) (82594. oldal) Kormányrendelet. Irányelv 11.</p>	

hatékonyságát költséghatékony módon javítsák, illetve az energiahatékonyt célzó költséghatékony beruházásokat tegyenek.		összhangban,		cikk (5) bekezdésének átültetése érdekében módosította a 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendeletet, az Európai Unió Bizottságának 2012/0363 sz. jogsértés alapján küldött Indokálással ellátott véleményben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően.	
		— az energiahatékonyra irányuló stratégiai tervezést biztosító intézkedések, a 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (2) 3. cikkével összhangban.	Igen	Az indikatív nemzeti energiahatékonysági cél megküldésre került a Bizottság részére. A támogató dokumentum (Jelentés az Európai Bizottság részére Magyarország indikatív nemzeti energiahatékonysági célkitűzéséről a 2020. évre vonatkozóan) rendelkezésre áll.	
		— az energia- végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról szóló 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (3) 13. cikkével összhangban álló intézkedések az egyéni fogyasztásmérő kkel rendelkező végfelhasználók részére történő ellátás biztosítása érdekében, a műszakilag lehetséges, pénzügyileg ésszerű és a potenciális energiamegtakarítással arányos mértékben.	Igen	A 2006/32/EK Irányelv 13. cikkének átültetése megtörtént és erről Bizottság részére notifikáció megküldésre került a következők szerint: <ul style="list-style-type: none"> - 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról (Ref. : MNE(2007)55743-02); - 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról) (Ref.: MNE(2008)54139-02); - A Kormány273/2007. (X. 19.) Korm.rendelete a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (Ref. MNE(2008)55338); - A Kormány19/2009. (I. 30.) Korm. rendelete a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvényrendeleteinek végrehajtásáról (Ref.: MNE(2009)51096-01); - A Kormány157/2005. (VIII. 15.) Korm. rendelete a távhőszolgáltatásról szóló2005. évi XVIII. törvény végrehajtásáról (Ref.: MNE(2009)52418) 	
5.2. Vízügyi ágazat: Olyan vízdíj- megállapítási politika megléte, amely a) alkalmas arra, hogy a felhasználókat a vízforrások hatékony használatára ösztönözze, és b) annak biztosítása, hogy a különféle vízhasznosítási célok megoszlása megfelelően hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek megtérüléséhez a programok által támogatott beruházások céljára készített,	Nem	— Az EMVA által támogatott ágazatokat illetően az egyik tagállam biztosította, hogy a különböző vízfelhasználók hozzájárulnak a vízszolgáltatások ágazatonkénti költségmegtérüléséhez, összhangban a víz-keretirányelv 9. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdésével, figyelemmel adott esetben a költségmegtérülési és társadalmi, környezeti és gazdasági hatásaira, valamint az érintett régiók vagy régiók földrajzi és éghajlati	Nem	A Kormány 1394/2014. (VII.18) határozatában felhívta a felelős szervezeteket a kapcsolódó intézkedések megtételére. . Belügyminisztérium,	Nemzetgazdasági Minisztérium, Földművelésügyi Minisztérium

jóváhagyott vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározott mértékben.		feltételeire is;			
5.3. Megújuló energia: Intézkedésekre került sor a megújuló energiaforrások előállításának és elosztásának ösztönzése érdekében	Igen	— A 2009/28/EK irányelv 14. cikkének (1) bekezdése, 16. cikkének (2) és (3) bekezdése értelmében átlátható támogatási rendszerek, a távvezeték-rendszerhez való elsőbbségi hozzáférés vagy garantált hozzáférés és elsőbbségi terheléelosztás, valamint a műszaki átalakítások költségeinek viselésére és megosztására vonatkozó egységes szabályok vannak érvényben,	Igen	<p>A 2009/28/EK Irányelv 14 cikk (1) bekezdése, 16. cikk (2) és (3) bekezdései a következő jogszabályokban kerültek átültetésre:</p> <p>Az Irányelv 14 cikk (1) bekezdése szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> Az <u>1002/2011 (I.14.)</u> (576. oldal) Kormányhatározatban elfogadásra került <u>Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési terve 2010-2020</u>, melyek 4.2.4. fejezete tartalmazza a tájékoztatásra vonatkozó rendelkezéseket. A megújuló forrásokból előállított energia részarányának kiszámítási módszertanáról szóló 1/2012. (I. 20.) NFM rendeletet módosító <u>50/2013. (VIII. 27.)</u> NFM miniszteri rendelet alapján a miniszter tájékoztatást nyújt a megújuló energiaforrások alkalmazásának és elterjesztésének, valamint a megújuló energiával kapcsolatos kötelezettség elősegítése, a lakosság, a felhasználók, az építőipari szakemberek, mérnökök, tervezők, üzembe helyezők, szolgáltatók tájékoztatása és iránymutatás biztosítása céljából elektronikus úton a világhálón létrehozott honlapon keresztül. Az <u>50/2013. (VIII. 27.)</u> NFM miniszteri rendelet előírja, hogy megújuló energia-támogatási rendszer keretében támogatás kizárólag abban az esetben nyújtható, amennyiben a megújuló energiaforrásból energiát termelő rendszer megfelel a vonatkozó, nemzeti szabványként közzétett európai szabvány műszaki előírásainak. <p>Az Irányelv 16. cikk (2) és (3) bekezdései szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> A <u>2007. évi LXXXVI. törvény</u>, a villamos energiaról (VET) 35 § és 36 § és a <u>76/2011. (XII. 21.) NFM rendelet</u> a közcélú villamos hálózatra csatlakozás pénzügyi és műszaki feltételeiről 6§ (6) bekezdése teljesíti a kritériumokat. A jogszabályi forrásokon kívül az átviteli rendszerirányító szabályzataiban foglaltak is az irányelv e bekezdéseinek való megfeleltetést szolgálják. <p>A rendszerirányító üzemi szabályzata (1.2.2, 1.2.4. pontjai): http://mavir.hu/web/mavir/uzemi-szabalyzat</p> <p>Az átviteli rendszerirányító üzletszabályzata (III./3.1.1.pontja): http://mavir.hu/documents/10258/183596540/MAVIR+UzSZ_torzszoveg_20121201_v2.pdf/15b91509-389b-4fbc-9e9a-9f6757dc42eb</p> <p>A Magyar Energia Hivatal tanulmánya elérhető: http://www.eh.gov.hu/gcpdocs/201108/mecs_infrapont_egi_veglages_20110720.pdf</p>	
		— Az egyik tagállam a megújuló energiára vonatkozó nemzeti cselekvési tervet fogad el a 2009/28/EK irányelv 4. cikkének megfelelően.	Igen	<p>A 2009/28/EK irányelv 4. cikkével összhangban az 1002/2011 (I.14.) (576. oldal) Kormányhatározatban elfogadásra került: http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-miniszterium/klima-es-energiaugyi-allamtitkarsag/hirek/elkeszult-a-megujulo-energia-magyarorszag-meguiulo-energia-hasznositasi-cselekvési-terve-2010-2020-cimu-kiadvany</p>	
6. vidékfejlesztési prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki	Igen	— Rendelkezésre áll egy nemzeti vagy regionális NGN-terv, amely tartalmaz: — egy gazdasági elemzésen alapuló infrastrukturális beruházási tervet,	Igen	<p>Az NGA terv kidolgozása a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) (nem a KFI stratégia részeként, de a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiával összhangban) keretében történt. A stratégia négy pillér mentén került kidolgozásra: Digitális infrastruktúra Digitális kompetenciák: Digitális gazdaság: Digitális állam.</p> <p>A szélessávú hozzáférésre vonatkozó információkat és az NGA tervet magában foglaló Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS) véglegesítése megtörtént. A stratégia kiinduló változata alapján 2013 júliusában tárcaközi egyeztetések kezdődtek. Társadalmi egyeztetés keretében az érintetteknek egy hónapon</p>	

<p>térségekben</p> <p>6. Új generációs hálózat (NGN) infrastruktúráj a: Olyan nemzeti vagy regionális NGA tervek rendelkezésre állása, amelyek figyelembe veszik az unió nagysebességű internet elérési céljainak megvalósításár a tett regionális intézkedéseket olyan területekre koncentráva, ahol a piac nem tud nyílt infrastruktúrát biztosítani elérhető áron és megfelelő minőségben a versenyre és állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokkal összhangban, és biztosítani tudja a lakosság kiszolgáltattott csoportjai számára a szolgáltatások elérhetőségét.</p>	<p>figyelembe véve a meglévő magán és közinfrastrukturákat és a tervezett beruházásokat,</p>		<p>keresztül (2013. augusztus 31-ig) volt lehetőségük véleményezni a NIS-t http://www.kormany.hu/download/d/37/f0000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf). Ezenfelül államtitkári szinten számos workshop került megrendezésre az érintett felekkel (piaci, szakmai és civil szervezetek). A társadalmi egyeztetések eredményén alapuló összegzés és értékelés kidolgozása és stratégiába történő beépítése megtörtént. A társadalmi egyeztetéseket követően a Kormány 2014 február 5-én fogadta el.</p> <p>A stratégia Kormány által elfogadott változata magyar nyelven elérhető itt: http://www.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf</p> <p>Az OP-k és a stratégia tervezése összehangolt, koordinált formában történt. A releváns OP-kban található utalás a stratégiára vonatkozóan.</p> <p>Meglévő infrastruktúra és nyilvános magánberuházási tervekkel kapcsolatos elemzés készült, a tervezett infrastrukturális beruházások az elemzésen alapulnak. A Stratégiához kapcsolódó Akcióterv (Zöldkönyv) tartalmaz a szélessávú beavatkozásokkal (és más IKT intézkedésekkel) kapcsolatos költségvetési információt.</p> <p>A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.</p> <p>A NIS magában foglalja a következőket: alkalmazott módszertan és adatforrás-lista, beruházások rangsorolására vonatkozó információ, meglévő magán- és állami infrastruktúra térkép és tervezett beruházások, illetve az érintettek bevonására vonatkozó információ, valamint lefedettségre és használatra vonatkozó (cél és indikátor jellegű) adatok.</p>	
	<p>— olyan fenntartható beruházási modelleket, amelyek erősítik a versenyt és hozzáférést biztosítanak a nyílt, megfizethető, jó minőségű és jövőálló infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz,</p>	Igen	<p>A beruházási prioritások rangsorolási eljárást, modell-vizsgálatot tartalmaz a Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS). Az "Útmutató a szélessávú beruházáshoz" javaslatainak figyelembevétele megtörtént, kidolgozása és beillesztésre került a NIS-be.</p>	
	<p>— a magánberuházásokat ösztönző intézkedéseket</p>	Igen	<p>Magánbefektetés-ösztönzők Stratégia keretében történő kidolgozása megtörtént. Az uniós harmonizált sávok engedélyezésére vonatkozó, rádióspektrum-politikai programmal összehangolt ütemterv a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal egyeztetett. A Nemzeti Infokommunikációs Stratégiához (NIS) kapcsolódó Akcióterv (Zöldkönyv) tartalmaz IKT intézkedésekkel kapcsolatos további részletes információt:</p> <p>A támogató dokumentum (Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól) elkészült.</p>	

EUROPÁI MEZŐGAZDASÁGI VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAP (EMVA) EX ANTE FELTÉTELEIHEZ TARTOZÓ AKCIÓTERVEK

Alkalmazandó tematikus vagy alap-specifikus előzetes feltétel nemzeti szinten, mely nem teljesült vagy részben teljesült	Nem teljesült kritérium	Tervezett lépések	Határidő	A teljesítésért felelős szervek
<p>5.2. Vízügyi ágazat: Olyan vízdíj-megállapítási politika megléte, amely a) alkalmas arra, hogy a felhasználókat a vízforrások hatékony használatára ösztönözze, és b) annak biztosítása, hogy a különféle vízhasznosítási célok megoszlása megfelelően hozzájáruljon a vízszolgáltatások költségeinek</p>	<p>— Az EMVA által támogatott ágazatokat illetően az egyik tagállam biztosította, hogy a különböző vízfelhasználók hozzájárulnak a vízszolgáltatások ágazatonkénti költségmegtérüléséhez, összhangban a víz-keretirányelv 9. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdésével,</p>	<p>A vízhasználatok gazdasági elemzésének elkészítése a 2000/60/EK irányelv III. mellékletében előírt műszaki specifikációknak megfelelően a mezőgazdasági ágazat – különös tekintettel az öntözővíz szolgáltatás és használat költségeinek megtérítésére –, az ipari ágazat és az egyéb vízhasználatok</p>	<p>2014. december</p>	<p>Belügyminisztérium, Nemzetgazdasági Minisztérium, Földművelésügyi Minisztérium</p>

megtérüléséhez a programok által támogatott beruházások céljára készített, jóváhagyott vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározott mértékben.	figyelemmel adott esetben a költségmegtérülés társadalmi, környezeti és gazdasági hatásaira, valamint az érintett régió vagy régiók földrajzi és éghajlati feltételeire is;	tekintetében, kivéve a víziközmű-szolgáltatás területét, valamint figyelemmel a hazánk ellen indított kötelezettségszegési eljárásban az Európai Bizottság álláspontjára. A Kormány 1394/2014. (VII.18) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2014. december 22-ig történő megtételére.		
		A vízhasználatok gazdasági elemzésének felülvizsgálata a 2000/60/EK irányelv III. mellékletében előírt műszaki specifikációknak megfelelően, a víziközműszolgáltatás területére vonatkozóan (a víziközmű szolgáltatás területére az első VGT-ben elkészült az előírt gazdasági elemzés). A Kormány 1121/2014. (III.6.) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2014. december 22-ig történő megtételére.	2014. december	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Belügyminisztérium
		A gazdasági elemzés eredményének figyelembe-vételével a vonatkozó szabályozási környezet felülvizsgálata, valamint szakmai koncepció készítése a szükséges jogszabály-módosításokról a Kormány számára. A Kormány 1394/2014. (VII.18.) határozatában felhívta a felelős szervezeteket fenti intézkedés 2015. december 22-ig történő megtételére, a jogszabályok módosításának hatálybaléptetéséhez 2016. július 1-jei határidőt szabott.	2015. december	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Belügyminisztérium Földművelésügyi Minisztérium Nemzetgazdasági Minisztérium
			2016. július	Belügyminisztérium Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Földművelésügyi Minisztérium Nemzetgazdasági Minisztérium

AZ EURÓPAI TENGERÜGYI ÉS HALÁSZATI ALAP (ETHA) EX ANTE FELTÉTELEI

Alkalmazandó előzetes feltétel nemzeti szinten	Alkalmazandó előzetes feltétel teljesült: Igen/Nem/Részben	Kritérium	Kritérium teljesült Igen/Nem	Hivatkozás (amennyiben teljesült) (hivatkozás a stratégiákra, jogi aktusra, vagy más releváns dokumentumra, beleértve a releváns részek, cikkek vagy paragrafusok hivatkozásait hiperhivatkozással vagy más eléréssel társítva)	Magyarázat
Az 1380/2013/EU rendelet 34. cikkében említett többéves nemzeti akvakultúra stratégiai terv 2014-ig történő kidolgozása.	Részben	A többéves nemzeti akvakultúra stratégiai tervet legkésőbb az operatív program benyújtásának napjáig eljuttatják a Bizottsághoz	Igen		A stratégia az OP elkészültével véglegesíthető. A stratégia első verziója 2014. június 30-ra elkészült, előzetes egyeztetése megtörtént.
		Az operatív program információkat tartalmaz arról, hogy a program hogyan egészíti ki a többéves nemzeti akvakultúra stratégiai tervet	Nem		
Igazgatási kapacitás: rendelkezésre álló igazgatási kapacitás a halászati gazdálkodásra vonatkozóan az 1380/2013/EU rendelet 25. cikkében és az	Igen	Az adatgyűjtést célzó – a HTMGB által felülvizsgálandó és a Bizottság által elfogadandó – többéves program elkészítéséhez rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése	Magyarországra, mint tengerrel nem rendelkező országra, ez a kritérium csak részben vonatkozik. Adatgyűjtési program készítésére jelenleg nem kötelezett.	A halgazdálkodási ágazatot leíró adatokat Magyarországon az Agrárgazdasági Kutatóintézet (AKI), a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) és a NAIK gyűjtik, tehát a megfelelő adatgyűjtési igazgatási kapacitás jelenleg rendelkezésre áll.	

199/2008/EK rendelet 4. cikkében meghatározott adatszolgáltatási követelmények teljesítéséhez.	Igen	a HTMGB által felülvizsgálandó és a Bizottság által elfogadandó – munkatervek elkészítéséhez és végrehajtásához rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése	Magyarországra, mint tengerrel nem rendelkező országra, ez a kritérium csak részben vonatkozik. Adatgyűjtési program készítésére jelenleg nem kötelezett.	Az adatgyűjtésről szóló, jelenleg hatályban lévő uniós rendelet nem határoz meg kötelező adatgyűjtést a tengerrel nem rendelkező országok számára, a rendelet módosítása 2015 végére várható, de Magyarország már most megfelelő adatgyűjtési rendszerrel rendelkezik az által, hogy a FAO és az EUROSTAT számára évről évre megfelelő minőségű és mennyiségű adatot szolgáltat.	
	Magyarországra nem vonatkozik	Az adatgyűjtési kötelezettségek végrehajtására irányuló munka megosztottsága esetén a két- vagy többoldalú megállapodások más tagállamokkal történő megkötéséhez az emberi erőforrások elosztása terén rendelkezésre álló kapacitás ismertetése		Az adatgyűjtés 2014-ben kibővítésre került annak érdekében, hogy a döntéshozók pontosabb képet kapjanak halgazdálkodási ágazat fejlesztési igényeiről és lehetőségeiről. A 2014-2020-as időszakban a bővített adatgyűjtés tovább folyik, ennek koordinálását az akvakultúra adatok kapcsán Agrárgazdasági Kutatóintézet, a belvízi halászat kapcsán a Nébih fogja ellátni. A feladat koordinálásában továbbá részt vesz az FM Horgászati és Halgazdálkodási Főosztálya. Az adatgyűjtési terv pontos leírása és az igazgatási kapacitás részletes ismertetése a MAHOP 13. fejezetében szerepel. Az adatgyűjtésre az ETHA rendelet szerint meghatározott összeget különít el Magyarország.	
Igazgatási kapacitás: rendelkezésre álló igazgatási kapacitás a 1380/2013/EU rendelet 36. cikkében előírt és az 1224/2009/EK rendeletben részletesen meghatározott halászati uniós ellenőrzési, vizsgálati és végrehajtási rendszer megvalósításához.	Részben	az operatív program azon szakaszának a kidolgozásához és végrehajtásához rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése, amely a 18. cikk (1) bekezdésének o) pontjában említett, a 2014 és 2020 közötti időszakra szóló nemzeti ellenőrzést finanszírozó programra vonatkozik	Nem		Az új feladatok tisztázása alapján dönthető el, szükség van e kapacitásbővítésre.
	Magyarországra nem vonatkozó kritérium.	a többéves tervekre vonatkozó nemzeti ellenőrzési cselekvési program kidolgozásához és végrehajtásához (az 1224/2009/EK rendelet 46. cikkében előírt módon) rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése			A többéves tervek- tengeri halállományokról szóló tervek
	Magyarországra nem vonatkozó kritérium.	az esetlegesen más tagállamokkal elkészítendő közös ellenőrzési program kidolgozásához és végrehajtásához (az 1224/2009/EK rendelet 94. cikkében előírt módon) rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése			A tengeri országok esetében kötelező csak közös halászati ellenőrző rendszer létrehozása, tenger nélküli tagállamok esetében ez a kritérium nem értelmezhető.

AZ EURÓPAI TENGERÜGYI ÉS HALÁSZATI ALAP (ETHA) AKCIÓTERVEI				
Alkalmazandó előzetes feltétel, mely nem teljesült vagy részben teljesült	Nem teljesült kritérium	Tervezett lépések	Határidő	A teljesítésért felelős szervek
Az 1380/2013/EU rendelet 34. cikkében említett többéves nemzeti akvakultúra stratégiai terv 2014-ig történő kidolgozása.	Az operatív program információkat tartalmaz arról, hogy a program hogyan egészíti ki a többéves nemzeti akvakultúra stratégiai tervet.	A többéves akvakultúra stratégiai terv 2014. június 30-ra elkészült, előzetes társadalmi egyeztetése lezajlott. A végső változat az Operatív Program véglegesítésével készül el. Az stratégia a halaszat.kormany.hu weboldalon elérhető lesz.	Az Operatív Program benyújtásának időpontja.	ME Halászati Alapok Osztály
Igazgatási kapacitás: rendelkezésre álló igazgatási kapacitás a 1380/2013/EU rendelet 36. cikkében előírt és az 1224/2009/EK rendeletben részletesen meghatározott halászati uniós ellenőrzési, vizsgálati és végrehajtási rendszer megvalósításához.	az operatív program azon szakaszának a kidolgozásához és végrehajtásához rendelkezésre álló igazgatási kapacitás ismertetése, amely a 18. cikk (1) bekezdésének o) pontjában említett, a 2014 és 2020 közötti időszakra szóló nemzeti ellenőrzést finanszírozó programra vonatkozik	<p>Az halgazdálkodási feladatokhoz kapcsolódó ellenőrzési igazgatási kapacitás felmérése megtörtént. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Vadászati és Halászati Osztálya és a kormányhivatalok halgazdálkodási felügyelők feladata jelenleg is halászati ágazathoz kapcsolódó ellenőrzés (hal és haltermék nyomonkövetése, halászati tevékenység ellenőrzése) és adminisztráció, együtt az FM Horgászati és Halgazdálkodási Főosztályával.</p> <p>A hal és haltermékek nyomonkövetésének biztosítására meghatározott összeg került elkülönítésre a MAHOP-ban. Az halgazdálkodáshoz kapcsolódó további ellenőrzési feladatokat a Nébih fogja koordinálni, a feladatok végrehajtása az FM Horgászati és Halgazdálkodási Főosztályával és a kormányhivatalok halgazdálkodási felügyelőinek bevonásával történik.</p> <p>A feladatok pontos meghatározása és ütemezése 2014 végéig folyamatosan történik. Az új magyar halgazdálkodási törvény és az ETHA tovább erősíti és hatékonyabbá teszi ezt az ellenőrzést és a végrehajtást, illetve az ETHA kapacitási támogatásával a feladatok kibővíthetők, a kapacitás kiigazítása, amennyiben szükséges, 2015 júniusig megtörténik.</p>	2015. június	ME Halászati Alapok Osztály

2.4 Az eredményességmérési keret következetes működésének biztosítására szolgáló módszertan és mechanizmusok a CPR 21. cikkével összhangban

A teljesítménykeret (eredményességi tartalék) nyomon követésének alapvető feltétele a hiteles és megfelelő adatellátás. Ennek érdekében **javítani kell a monitoring szakmai előrehaladási adatszolgáltatásán (indikátorok)**, jelenleg ugyanis a monitoring eljárások és a kapcsolódó informatikai rendszer elsősorban pénzügyi és eljárásrendi fókuszú.

A teljesítménykeret rendszerének részét képező indikátorok kiválasztásában cél az OP-kon átívelő konzisztencia biztosítása, és a külső hatásoktól leginkább mentes fejlesztési kimenetek mérése. E szempontból az ERFA és a KA esetében a teljesítménykerethez kapcsolódóan programspecifikus outputindikátorokat kell definiálni, az ESZA esetében a közös indikátorok köréből kell ezeket kijelölni. Ezekre az indikátorokra az 1303/2013/EU rendeletben előírt 2018-as teljesítményvizsgálat (a teljesítménytartalék allokálásának feltételeiről) és 2024-es teljesítményvizsgálat (a prioritások előrehaladásáról, hogy a prioritás természetes és pénzügyi teljesítése során felmerült-e pénzügyi szankcióra okot adó esemény) idejére célértékeket kell meghatározni. **A célértékek kijelölése egységköltség-számításra támaszkodik**, amely alapvetően a 2007–13-as programciklus adatain alapul.

A teljesítménykeret felügyelete a koordináló szervezet feladata, amely támogatja az irányító hatóságokat az indikátorok adatszolgáltatásához szükséges adatgyűjtési, elemzési rendszer kiépítésével. **A koordináló szervezet Nemzeti Indikátor Munkacsoportot működtet minden irányító hatóság részvételével.** Ennek alapján a 2014-20-as időszakban is biztosítani kell majd az OP-kon átívelő egységes indikátor-definíciós és gyűjtési módszertanokat. A végrehajtási intézményrendszer kapacitásaiban külön erre a célra kiadott **eljárási szabályzat** biztosítja, hogy **az adatok rendszerszerű gyűjtése és rögzítése projekt- és programszinten egyaránt egységesen megvalósuljon.**

Az egyes programok előrehaladásának értékelése a monitoring bizottság egyik állandó és kiemelt feladata lesz. **A koordináló szervezet – a Nemzeti Indikátor Munkacsoport bevonásával – rendszeres jelentéseiben számol be az előrehaladásról**, továbbá az előrehaladási problémák esetén felhívja a figyelmet a beavatkozás szükségességére.

A teljesítménykeret-rendszer kialakításának fontosabb lépései:

- Az OP tervezők képzése a teljesítménykeret indikátorainak és célértékeinek kijelölésére
 Felelős: az OP-tervezés koordinálásáért felelős szaktárca
 Határidő: 2013. második félévében és 2014. első félévében az OP tervezés során, az OP-k elfogadásáig, a végrehajtás megkezdéséig
- OP-kon átívelő egységes indikátor-definíciós és gyűjtési módszertanok kialakítása (ami biztosítja az OP-kban meghatározott indikátorok egységes definícióit, mértékegységeit stb.)
 Felelős: koordináló szervezet monitoring és értékelési feladatokért felelős egysége
 Határidő: 2014. december, későbbiekben éves felülvizsgálatokkal
- ERFA, KA, ESZA indikátorok és célértékek programozása az OP-kban
 Felelős: az OP-tervező szaktárcák
 Határidő: az OP-k elfogadásáig, a végrehajtásuk megkezdéséig
- ESZA indikátorokhoz személyi felvételi kérdőív összeállítása a közös indikátorok adatfelvételére
 Felelős: koordináló szervezet monitoring és értékelési feladatokért felelős egysége
 Határidő: az OP-k elfogadásáig, a végrehajtásuk megkezdéséig
- Nemzeti Indikátor Munkacsoport felállítása és működtetése
 Felelős: koordináló szervezet monitoring és értékelési feladatokért felelős egysége
 Határidő: 2014. III. negyedétől kezdődően folyamatosan és rendszeresen
- Eljárási szabályzat a végrehajtásban részt vevő intézmények és a kedvezményezettek részére az adatok standardizált szolgáltatásáról, ill. gyűjtéséről, rögzítéséről projekt- és programszinten
 Felelős: koordináló szervezet monitoring és értékelési feladatokért felelős egysége
 Határidő: 2014. II. félévében

- Az eredményindikátorok adatszolgáltatásához szükséges adatgyűjtési, elemzési rendszer kiépítése (a 7. sz. általános ex-ante feltételnek megfelelően)
 - Felelős: koordináló szervezet monitoring és értékelési feladatokért felelős egysége
 - Határidő: 2014. II. félévében, az OP-k végrehajtásának megkezdéséig
- A teljesítménykeretek megvalósulásának nyomon követése OP-nként
 - Felelős: IH, a koordinációs szervvel együttműködésben

2.5 Értékelés azzal kapcsolatban, hogy szükség van-e a programok irányításában és kontrolljában a közreműködő hatóságok – és adott esetben a kedvezményezettek – adminisztratív kapacitásának megerősítésére, továbbá szükség esetén az e célból megteendő intézkedések összefoglalása

A fejlesztések hatékonyságának és hozzáadott értékének növelése érdekében a 2014-2020-as időszak végrehajtását egy megújult intézményrendszer támogatja. A cél egy hatékony, a szakpolitikai érdekeket és fejlesztési programok végrehajtásának felelősségét egységben kezelő intézményrendszer kiépítése, amely a meglévő jó gyakorlatokra épülve, a korábbiakhoz hasonlóan alacsony költséggel, egyszerűbb és egységes működési mechanizmusok mentén, erős, az összes ESB alapra kiterjedő koordinációval végzi tevékenységét. Az adminisztratív kapacitások megerősítésére szolgáló beavatkozások végrehajtását finanszírozó forrásokat a 2014–20-as programidőszakban Magyarország nemzeti költségvetése biztosítja. Az alábbiakban az adminisztratív kapacitások megerősítését szolgáló szakmai feladatok összefoglalása következik.

2.5.1 A megújuló intézményrendszer stabil és tervezett átmenete – elvek és lépések

A 2014. január 1-jétől az intézményrendszer az alábbi elvek mentén kerül kialakításra:

- Az **IH-k** a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségből a 2014-2020 közötti OP-k szakmai tartalmáért felelős **szaktárcához** kerültek áthelyezésre 2014. január 1-től, ezzel az ágazati szakpolitikák alakítása, az ágazati szakpolitikai stratégiák elkészítése, végrehajtása és a végrehajtáshoz szükséges források koordinációja, továbbá az ezzel járó teljes felelősség a korábbi megosztottság helyett egy kézbe került.
- Az IH-k feletti szinten **erős központi koordináció** kerül kialakításra, amely révén az OP-k végrehajtásának koordinációja tovább erősíthető.
- Az új intézményi rendszer a **folytonosság elvére épül**, így nem veszélyezteti a 2007–2013-as programciklus végrehajtását és eredményeit, valamint épít tapasztalataira. Ennek megfelelően ugyanazon szakmai kapacitás bázisán folytatódik a 2007-2013 közötti programozási időszak feladatainak végrehajtása és lezárása, valamint a 2014-2020 közötti feladatok megindítása. Az új intézményi rendszer kialakításának végső fázisa a vonatkozó KSZ-ek teljes mértékű integrációja az irányító hatóságokba, az ún. „racionalizálási lépés” keretében. .

A 2014-2020-as intézményi rendszer kialakításával kapcsolatban a Kormány az 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozatában előírta, hogy a szakmai tapasztalatot, felkészültséget **a meglévő humán kapacitások folytonosságával egyidejűleg meg kell tartani**. A jelenlegi intézményrendszer humán kapacitásának megtartása érdekében **teljesítményértékelési és képzési rendszer kerül alkalmazásra**, meghatározva az egyes munkakörök betöltéséhez szükséges minimumkövetelményeket, továbbá az egyes munkakörökben biztosított jövedelem szintjét, ami csökkenti az intézmények közötti spontán munkaerő-elvándorlás valószínűségét.

A koordináló szervezet a 2014-2020 közötti programozási időszak támogatáspolitikai intézményrendszeréhez szükséges adminisztratív kapacitásokat részletesen felmérő projektet indított, mely kiterjed mind az intézményrendszeri szereplőkre, mind a kedvezményezettek tapasztalatainak, elvárásainak felmérésére. Így a jelenlegi intézményrendszer kapacitásainak megerősítését, az új intézményi felelősségek meghatározását a 2007-2013-as intézményrendszer tapasztalataira és jó gyakorlataira alapozott vizsgálat támaszthatja alá. E munka kiterjed a tapasztalatok összegyűjtésére, az új szervezeti szerepek elemzésére és azonosítására, a

hatékonyságnövelő tényezők feltárására, valamint az azonosított működési problémák megoldására és a fejlődési potenciálok kihasználására irányuló akcióterv összeállítására. A felmérés és az akcióterv egy átfogó tanulmány formájában kerül elkészítésre. *(Az adminisztrációs kapacitások vizsgálatának előzetes eredményei olvashatók még a 2.1.1. fejezetben is, a központi koordináció megerősítését alátámasztó megállapítások formájában.)* Az adminisztratív kapacitásokkal összefüggésben Magyarország biztosítja, hogy a 0,9% technikai segítségnyújtáson felül, amely a Partnerségi Megállapodásban rögzítésre kerül, a szükséges mértékű nemzeti források rendelkezésre fognak állni minden operatív program esetében annak érdekében, hogy az irányítási és ellenőrzési rendszerekhez kapcsolódó feladatok hatékony és eredményes módon teljesüljenek, különös tekintettel a CPR 74., 110-117., valamint 122-127. cikkelyeire. Mindezekon túlmenően a technikai segítségnyújtásra allokált források megfelelése áttekintésre és értékelésre került legkésőbb 2016 végéig, és az értékelés megállapításaival összhangban szükség szerint mértéke megemelésre kerülhet.

Végrehajtandó feladat:

A kulcsfontosságú szakértelem megóvása érdekében teljesítményértékelési rendszer kialakítása.

Felelős: koordináló szervezet

Határidő: 2014. december 31.

A technikai segítségnyújtás források mértékének és az abból finanszírozott tevékenységek megfelelésére vonatkozó értékelés elkészítése

Felelős: koordináló szervezet

Határidő: 2016. december 31.

2.5.2 A képzési rendszer

A fejlesztési stratégia sikeres megvalósítása jelentős részben a végrehajtást végző kormányzati humán kapacitás **szakmai felkészültségén és elkötelezettségén** múlik. Az abszorpciós célok teljesüléséhez, a megalapozott döntéshozatal és a végrehajtás gyorsításához, azaz a források hatékony, eredményes és szabályos felhasználásához nélkülözhetetlen a szükséges szakmai ismeretek teljes körű birtoklása.

A végrehajtásban résztvevő szervezeti egységek akkor képesek igazán hatékony, a kedvezményezettek adminisztrációs terheit is csökkentő munkavégzésre, amennyiben rendelkeznek **egységes szakmai felkészültséggel**. Az intézményfejlesztés egyik eszköze a **tudásmenedzsment-funkció központilag szervezett ellátása** (képzési igények azonosítása, kötelező képzések rendszerének meghatározása) lehet.

Az **egységes képzési rendszer** kialakítása elősegíti az ESB alapok forrásainak felhasználásához szükséges egységes szakmai tudás megteremtését, folyamatos továbbfejlesztését, intézményesítését, a fejlesztéspolitikai végrehajtás uniós és hazai kereteinek ismeretét. A munkatársak szakmai fejlődésének folyamatos biztosítása, ismereteinek és készségeinek bővítése eredményesebbé teszi a végrehajtás folyamatát, egyúttal javítva a kedvezményezettek forráshoz jutásának feltételeit is.

A 2014-20-as programozási időszak megvalósítását segítő képzési struktúra alapvető eleme a képzések rendszere. Az intézményrendszerben történő munkavégzés feltétele a kötelező képzéseken történő részvétel, majd az azt követő vizsgák eredményes teljesítése. A képzési követelmények betartatása, hatályosulása az egységes képzési alapelvek jogszabályi szintű rögzítésével valósítható meg. A képzések típusa szerint szakmai és kompetencia-alapú képzések különböztethetők meg.

A képzési rendszer kialakítását és menedzsmentjét a koordináló szervezet látja el.

2.5.3 A kapacitás megerősítésének főbb lépései

Az intézményi kapacitások előzetes felméréseinek eredményei alapján a 2007-2013-as programozási időszakban az alábbi tényezők azok, amelyekkel kapcsolatban a 2014-2020-as ciklusban az adminisztratív kapacitások megerősítése szükséges:

- Intézményi szinten: intézményközi kommunikáció, a felelőségek még hatékonyabb lehatárolása, a működést jelentősen befolyásoló, azonnali döntések, együttműködési folyamatok erősítése az intézményrendszeri szereplők között, működési stabilitás fejlesztése.
- Egyéni szinten: az egyéni szakmai fejlődés tervezhetőségének javítása, munkavállalói elvándorlási szándékot erősítő hatások kiküszöbölése.

Az eredmények alapján valószínűsíthető, hogy a tervezett változtatások közvetett módon pozitív hatással lesznek a kedvezményezettek adminisztratív kapacitásaira is, ezen hatás erősítése érdekében további közvetlen akciókat tervezünk.

A kedvezményezettekre vonatkozó közvetlen hatások érdekében egy, az összes strukturális alapok által lefedett területen egységes felmérés készül, amely az intézményrendszerre vonatkozó felmérés alapján kerül kialakításra. A két felmérésből kapott eredmények összehasonlítása lehetőséget ad a tényleges és kedvezményezettek által észlelt kompetenciák és kapacitások összevetésére és az összevetés alapján a szükséges kompetenciák, folyamatok ügyfélorientált fejlesztésére.

A felsorolt területeken a megújuló intézményrendszer erős központi koordinációjából eredő elsődleges hatások a vizsgálatok alapján a kívánt irányba mutatnak.

Az alábbi akciókon keresztül tovább erősödnek a megkezdett hatásmechanizmusok:

- A támogatáspolitikai intézményrendszer szervezeti és működési szabályzatainak felülvizsgálata, és a felmérésen keresztül tett megállapítások beépítése különös tekintettel a szervezeti egységek közötti együttműködésre.
Felelős: koordináló szervezet egységes eljárásrendért felelős egysége
Határidő: 2014. szeptember
- Az azonosított kompetenciák meglétének ellenőrzése, igényfelmérés a kedvezményezettek között, közvetlen felméréssel.
Felelős: koordináló szervezet egységes eljárásrendért felelős egysége és a közvetlen kapcsolattartásért felelős szervezetek
Határidő: 2014. október
- Képzési igények azonosítása, egységes képzési rendszer kidolgozása, benne a kötelező képzések körének meghatározása.
Felelős: koordináló szervezet képzési rendszerért felelős egységei
Határidő: 2014. május
- Az intézményrendszer szereplői (irányító hatóságok, közreműködő szervezetek) működésének felmérése, ennek alapján javaslatok megfogalmazása a működési profilok fejlesztésére a különböző szervezeteknél, ezek összekapcsolásával a hatékonysági és motivációs lehetőségek meghatározása.
Felelős: koordináló szervezet intézménykoordinációért felelős egysége
Határidő: 2014. szeptember
- Az intézményi kapacitások megőrzése érdekében motivációs rendszer kidolgozása
Felelős: koordináló szervezet intézménykoordinációért felelős egysége
Határidő: 2014. december 31.

2.5.4 Az intézmény és eljárásrend kialakításának elvei

Az új intézmény és eljárásrend kialakításáért a koordináló szervezet a felelős. A Kormány az 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozatában döntött azon alapelvekről, amelyek mentén a szabályozási környezet kialakítása, az egységes eljárásrendek felállnak. Az elfogadott alapelvek az eredményorientált, szakmai szempontú, gyors döntéshozatalt és végrehajtást alapozzák meg. A főbb alapelvek a következők:

- Az újonnan kialakításra kerülő fejlesztéspolitikai intézményrendszer a fejlesztéspolitikai ügyek egyszerű, gyors, átlátható, diszkrimináció-mentes, költségtakarékos és hatékony intézésére hivatott. Az intézményrendszer alkalmassá válik az **újszerű integrációs és pénzügyi eszközök** kezelésére, valamint a kiemelt fejlesztések előkészítéstől a kivitelezésig tartó menedzselésére.
- Kialakulnak az adminisztráció **szolgáltatás- és problémamegoldás orientáltságának** ösztönzői.

- A végrehajtó intézményi kapacitások felkészülnek arra, hogy az adminisztráción túl **szakmailag is támogassák a fejlesztéseket**, nyomon kövessék és értéklik a teljesítményeket.
- Olyan eljárásrend kerül kialakításra, amely biztosítja az egyes alapok eljárásrendjeinek összehangolását (a sajátosságok biztosítása mellett), kiterjedve a vidékfejlesztési támogatások szakmai céljának tartalmára is. Elvárás a többszintű, a projektek minőségének javítását célzó visszacsatolást nyújtó és a szakmai mérlegelésnek nagyobb teret adó döntéshozatal bevezetése.
- A 2014–2020-as időszakban, a hét év során fokozatosan növekedni fog a **visszatérítendő támogatások aránya** a pénzügyi eszközök (pl. hitelalapok, kockázati tőkealapok) tervezetten megerősített alkalmazásával összhangban. Tovább működnek a már felállt kedvező eredményeket hozó rendszerek, de az intézményrendszer és a végső címzettek felkészítjük a pénzügyi eszközök kiterjedtebb használatára, igénybevételére.

A projekt kiválasztási eljárások a fejlesztési célhoz és a kedvezményezett kör jellemzőihez igazodnak, betartva az átláthatóság, hatékonyság, eredmény-orientáció, fenntarthatóság és egyenlő elbánás elveit. A hatékony kiválasztási eljárás biztosítása érdekében főszabályként verseny-alapú kiválasztási eljárás alapján születik döntés a pályázatokról, azonban azokban az esetekben, ahol a lehetséges kedvezményezett jogi monopólium vagy ezzel egyenértékű megállapodás/kormányzati kijelölés alapján képes a fejlesztés megvalósítására, versenyztetés nélküli eljárásrend biztosítja a **minőségi és legnagyobb hozzáadott értéket** képviselő pályázatok megvalósítását. Ezen esetkör alkalmazása a Monitoring Bizottságokkal történő konzultációt követően történhet.

A kiválasztási eljárások átláthatóságának biztosítása érdekében az intézményrendszer továbbra is eleget tesz a **tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek** teljesítésének (a pályázati felhívások tartalmazni fogják a projektjavaslat elkészítéséhez összeállított **útmutató**, amely tartalmazza többek között a projekt kiválasztásának és megvalósításának eljárásrendjét, az intézményrendszeri tevékenységeket és ezek határidőit, a hiánypótlás szabályait, a **kiválasztás szempontrendszerét**, a kifogás benyújtásának lehetőségét, az intézményrendszerben a döntés-előkészítés folyamatának elektronikus formában történő folyamatos dokumentálását, stb.)

Ennek megfelelően az alábbi logika mentén épülnek fel a kiválasztási eljárások:

- **Vissza nem térítendő támogatások**
 - a. *Verseny-alapú kiválasztás:* azon konstrukciók esetében, ahol a fejlesztési cél, valamint a potenciális pályázók nagy száma indokolja, a pályázatok meghatározott szempontok alapján történő verseny alapján kerülnek kiválasztásra. Cél az azonos fejlesztési célra beérkező pályázatok közül a legjobb minőségűek támogatása.
 - i. „sztender” nyílt pályázatos kiválasztás: a kiválasztás jogosultsági és minőségi kritériumokon alapszik, pontszámok alapján sorrendiség felállítása nyomán döntenek a támogatásról.
 - ii. objektív kritériumokon alapuló, gyorsított kiválasztás: korlátozott körben alkalmazandó (értékhatárhoz és fejlesztési célhoz kötötten), „igen/nem”-alapon eldönthető jogosultsági és minőségi kritériumok, amelyek alapján az értékelés gyorsított folyamatban zajlik. Ebben az esetben az illetékes IH-nak alátámasztást kell nyújtania a Monitoring Bizottság részére az alkalmazási mód megalapozottságáról.
 - iii. *Egyedi kiválasztás:* Egy, vagy nagyon limitált számú potenciális kedvezményezett képes az adott fejlesztés megvalósítására. A projekt megvalósítása nemzetgazdasági érdek, illetve szoros kapcsolódása van uniós vagy nemzeti szintű stratégiákhoz. Ebben az esetben versenyztetés nem indokolt, mert felesleges idő- és költségigénye van. E projektek beazonosítása a szakpolitika által (illeszkedés nemzeti és uniós stratégiai célokhoz), előzetes kormány- jóváhagyással történik. Ebben az esetben is szükséges az illetékes IH-nak alátámasztást nyújtania a Monitoring Bizottság részére az alkalmazási mód megalapozottságáról.

- **Visszatérítendő támogatások:** alapvetően olyan típusú konstrukciók, amelyek a 2007-2013-as időszakban már alkalmazásra kerültek (kamattámogatás, garancia, kedvezményes hitel, tőkealap stb.) Ezen támogatási forma a CPR II. rész/ 4. címében rögzített követelményekkel összhangban kell, hogy történjen.

2.5.5 A kedvezményezettek felkészítésének elvei

Tiszteletben tartva a funkciók elkülönítésének elvét (az előkészítő, döntéshozó és az ellenőrzési funkciókat), az intézményrendszer projektfejlesztési funkciói jelentősen megerősödnek, a projektek megfelelő előkészítettségének elérése érdekében. Létrejön a módja annak, hogy az intézményrendszer felkészült szakértői bázisával segítse a projekteket a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig, továbbá a pályázókat az optimális megoldások kiválasztásában. A projektgenerálást, projektfejlesztést szolgáló előkészítő eljárásokat rendszerbe állítjuk. A kialakult jó gyakorlatot és együttműködést folytatva a nagyprojektek előkészítésében és az ágazati stratégiák kidolgozásában továbbra is együttműködünk a JASPERS szakértőivel. A szakmai hozzáadott értéket növelő visszacsatolási, dokumentált tanácsadási szakaszok beépülnek az eljárásokba. Ezzel összhangban a kedvezményezettek felkészítését is meg kell erősíteni, hogy alkalmasak legyenek a támogatások fogadására, eredményes felhasználására és az új eljárásrend alkalmazására. Az átalakulás irányairól és lépéseiről több kormánydöntés is született. A célok a következők:

- A helyi piaci igényeket és kapacitásokat figyelembe vevő **projektgenerálás és a pályázatokon való részvétel ösztönzése**, segítése a végrehajtó intézményrendszer szolgáltatásaként, szervezett projekt-előkészítési kezdeményezések megvalósítása.
- **A projektvégrehajtás szakmai és adminisztratív támogatásának megerősítése** (pl. projektdoktori szolgáltatás) a visszalépések megelőzése érdekében.
- **A kedvezményezettek felkészítésének** kiemelt célcsoportjai és tevékenységei:
 - A területi szereplők (megyék, nagyvárosok, kisvárosok, jelenlegi LEADER közösségek) felkészítése új fejlesztési programjaik kidolgozására, majd decentralizált területi fejlesztések (TKR) és a többalapos finanszírozás tervezésére és megvalósítására, kapacitásaik megerősítésével, módszertani támogatással, tervezésük koordinációjával.
 - A közszféra fejlesztéseinek potenciális projektgazdáit szintén fel kell készíteni az uniós támogatások fogadására és felhasználására, képzésekkel, minősítésekkel, intézményfejlesztéssel.
 - NGO-k és peremre szorult közösségeket támogató alulról jövő civil szervezetek felkészítése a támogatások felhasználására.
 - A 2014–2020-as támogatásainak felhasználása gazdaságfejlesztési fókuszú, ezért lényeges a gazdasági szereplők felkészítése is a források fogadására.

A projektfejlesztési és tanácsadási funkciók fejlesztése mellett az intézményrendszer általános végrehajtáshoz kapcsolódó kompetenciák közül azok fejlesztésére is sor kerül, amelyek közvetlenül hatnak a kedvezményezettek kapacitásaira. A releváns kompetenciák meghatározására az adminisztratív kapacitások megerősítésére vonatkozó projekt eredményei alapján kerül sor. A felmérés az ott azonosított fő kompetenciákra vonatkozó önértékelés megítélését méri a kedvezményezettek szemszögéből.

A felmérés témakörei a következők:

- együttműködés az irányító hatóságokkal és a közreműködő szervezetekkel;
- az irányító hatóságok érzékelt kapacitásai, kompetenciái és azok értékelése;
- kedvezményezettek pályázati projektekhez kapcsolódó szükséges kapacitásai és kompetenciái.

Az alábbi akciókon keresztül kerülnek felhasználásra a felmérés eredményei:

- A kedvezményezetteket érintő igényfelmérés és az intézményrendszer kapacitására tett visszajelzések összegyűjtése, közvetlen kérdőíves felmérés a kedvezményezettekkel
Felelős: a koordináló szervezet intézménykoordinációért felelős egysége
Ütemezés: 2014. június
- A kedvezményezettek kapacitásaira ható, a visszajelzések alapján kritikus folyamatlépések meghatározása
Felelős: a koordináló szervezet egységes eljárásrendnek kidolgozásáért felelős egysége
Határidő: 2014. augusztus
- A kedvezményezettek kapacitásaira ható, a visszajelzések alapján kritikus folyamatlépések fejlesztése, az eljárásrendi módosításoknak megfelelően
Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős egysége
Határidő: 2014. szeptember
- A kedvezményezettek kapacitásainak fejlesztése és felkészítésük az eredményes forrásfelhasználásra (különösen a fent kiemelt célcsoportokra).
Felelős: koordináló szervezet, programok irányító hatóságai, irányító hatóságokért felelős szaktárcák (ill. háttérintézményeik)
Határidő: folyamatos (a végrehajtást végigkísérően a teljes tervezési időszakban)

2.5.6 Kapacitás megerősítés a csalás és korrupció megelőzése érdekében

Magyarország elkötelezett a csalás és a korrupció megelőzése, felderítése és a hatékony kezelése mellett az Európai Unió pénzügyi érdekeinek hatékony és eredményes védelme érdekében. A hatékony csalás elleni küzdelem kiemelten fontos feladata, ezért az uniós források felhasználása során történt szándékos visszaélésekkel szemben zéró-toleranciát tanúsít. A hatékony és eredményes pénzügyi érdekvédelem érdekében Magyarország elkötelezett továbbá az Európai Bizottság tagállamok számára megfogalmazott korrupció- és csaláselleni intézkedésekre tett ajánlásainak követése mellett.

A 2014-2020-as programozási időszakban az Európai Unió hatékony és eredményes pénzügyi érdekvédelme tekintetében megfogalmazott cselekvési terv szerint a következő intézkedések megtételére kerül sor:

- 2014-2020-as időszak csalás és korrupció elleni intézkedések tekintetében végrehajtási szabályok előkészítése, egységes eljárásrendek, kockázatkezelés szabályzatának kidolgozása;
- A 2014-2020 programozási időszak Csalás Elleni Stratégiájának kidolgozása;
- Az ARACHNE rendszer bevezetése: Magyarország jelezte szándékát, hogy az Európai Bizottság által fejlesztett ARACHNE elektronikus rendszert használatba kívánja venni a kiemelt kockázatok, a kockázatos projektek, illetve a kedvezményezettek hatékony azonosítása céljából;
- A hatékony és eredményes együttműködés fenntartása, javítása a csalás megelőzése, felderítése, a szankcionálása és az elrettentése tekintetében az érintett intézményi szereplők között;
- Csalás és korrupció elleni tudatosság növelése kötelező képzések szervezésével a kedvezményezettek és a fejlesztéspolitika területén dolgozó munkatársak körében;
- A közbeszerzések területén a transzparens és diszkriminációmentes gyakorlatok elősegítése érdekében további szakmai és módszertani támogatás nyújtása, összhangban az ex-ante feltételek teljesítéséhez kapcsolódó akcióterv intézkedéseivel; Az intézményrendszer integritásának előmozdítása.

Az antikorrupciós és csalásellenes intézkedésekkel kapcsolatos konkrét tevékenységek és ütemezés a KÖFOP vonatkozó prioritásánál kerülnek ismertetésre.

2.6 A programok keretében tervezett, a kedvezményezettek adminisztratív terheinek csökkentésére irányuló intézkedések összefoglalása, beleértve egy indikatív ütemtervet is

A 2014-2020-as időszak végrehajtási intézményrendszerében és eljárásrendjében folytatódik a kedvezményezettek és a végrehajtási intézményrendszer adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében 2007-2013-ban megkezdett folyamat, az eddigi **tapasztalatokat érvényesítésével**.

A vonatkozó vizsgálatok és értékelések³⁹ szerint az előző időszakban a kedvezményezettek adminisztratív terhei elsősorban a pályázatokhoz kötelezően benyújtandó mellékletek – köztük közhiteles adatbázisokban az állami szervek rendelkezésre álló információk – gyakran indokolatlanul nagy számából adódtak, továbbá a jellemzően papíralapú kommunikáció, illetve a pályázatkezelés folyamata gyakori elhúzódásának többletterheiből.

A fenti problémák kiküszöbölésére **már a 2007-2013-as időszak folyamán elkezdődtek** az adminisztrációs terhek csökkentésére, illetve az eljárási folyamatok gyorsítására és egyszerűsítésére irányuló **erőfeszítések**. Ezek keretében csökkentésre került a pályázathoz bekérhető mellékletek száma, megjelent a pályázatok, beszámolók és értesítések elektronikus benyújtásának, továbbításának lehetősége. Több közhiteles adatbázissal megtörtént az uniós támogatásokat kezelő informatikai rendszer összekapcsolása, így a kedvezményezetteknek nem kell az igazolásokat maguknak kikérniük. Lehetővé vált a támogatói okiratok elektronikus kiállítása, és az elektronikus aláírás használata bevezetésre került a kifizetések belső hitelesítési folyamataiban.

Az eddigi törekvések folytatásaként **a 2014-2020 közötti időszakban a kedvezményezetteket az alábbi adminisztrációs könnyítések segítik**, melyek továbbra sem járnak a szabályossággal kapcsolatos biztosítékok gyengülésével. Az intézkedések kidolgozásáért és végrehajtásáért a központi koordinációs szerv irányítása mellett az egyes IH-k felelnek.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal az elmúlt időszakban is jelentős előrehaladást ért el a kedvezményezettek adminisztratív terheinek csökkentése érdekében.

Ez a tendencia a továbbiakban is folytatódik. Ennek érdekében elkészült a Mezőgazdasági és Környezeti Információs Rendszer (MeKIR) az MVH és egyéb intézmények kooperációjában.

A fejlesztéssel lehetővé vált, hogy a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) és azok a mezőgazdasági intézmények, amelyek a gazdálkodáshoz kötődő adatbázisokat kezelnek, a releváns adataikat közös adatbázisban jelentethessék meg. A MeKIR projekt alapvető célja volt a mezőgazdasági földterületekre, objektumokra és eszközökre vonatkozó főbb adatbázisok egységes rendszerben megvalósított átjárhatóságának és lekérdezhetőségének megteremtése. Ezzel elérhető, hogy a gazdálkodók adatszolgáltatási terhei csökkenjenek, egyes adatokat csak egyszer kelljen szolgáltatniuk.

A pályázók adminisztrációs terheinek csökkentése a projektfejlesztési, pályázati szakaszban

- A lehető legnagyobb mértékben növekszik a pályázati rendszer **elektronizáltsága**, általánossá téve az elektronikus és on-line ügyintézés és kapcsolattartást az uniós támogatások felhasználása során (pl. az elektronikus úton történő pályázatbenyújtás, valamint az adminisztratív kötelezettségek kizárólag elektronikus portálon keresztül történő teljesíthetősége stb.). Továbbfejlesztésre kerülnek a pályázói, valamint projekt-adminisztrációs elektronikus felületek.
- A támogatási konstrukciók **ütemezése előre meghatározott és nyilvános** lesz. A támogatási konstrukciók megjelenését, ütemezését tartalmazó könnyen érthető, áttekinthető és mindenki számára elérhető **internetes felület, ügyfélszolgálat, illetve egyéb tájékoztató eszközök** csökkentik a potenciális projektgazdák pályázatfigyeléssel és az követelmények értelmezésével kapcsolatos terheit.
- A kiírások esetében a **hosszabb ideig nyitva álló támogatási ablakokat** részesülnek előnyben, ami szintén tervezhetővé teszi a projektgazdák pályázási és projektfejlesztési tevékenységét, és elég

³⁹ Ld. „A 2007-2012 időszak végrehajtási funkcióinak átfogó értékelése” és „A forrásfelhasználás intézményrendszerének fejlesztése – a korábbi tapasztalatok és értékelési eredmények áttekintése” című KKSZ (ill. jogelődjei) által megrendelt vizsgálatok keretében.

időt hagy a dokumentáció kidolgozására, a szükséges dokumentumok beszerzésére. A pályázati felhívások ezen kívül fókuszáltabbak lesznek, kevesebb kulcs-tevékenységre koncentrálnak annak érdekében, hogy a kedvezményezettek jobb minőségű pályázatokat állíthassanak össze.

- A támogatási döntést megelőzően a **projektgazdától megkövetelt adminisztratív elvárások a minimumra lesznek szorítva**. Csak a döntéshez feltétlenül szükséges igazolások kerülnek bekérésre, és a kedvezményezettek köznyilvántartásokban tárolt adatainak bekérését a végrehajtó intézményrendszer intézi a kedvezményezett helyett. Érvényesítve lesz az **egyszeri adatbekérés elve**, azaz a pályázók által megadott adatok, igazolások és egyéb dokumentumok – az adatvédelmi előírások figyelembevételével – **adatbázisokban lesznek** tárolva, így egy pályázónak mindent csak egyszer kell benyújtania, illetve változás esetén frissítenie.
- Az útmutatók és a sablonok egyszerűsítése és pontosítása szolgálja a kedvezményezettek projekt-előkészítéssel kapcsolatos adminisztratív kötelezettségeinek csökkentését, illetve könnyíti azok teljesíthetőségét.
- Kialakításra kerülnek az intézményrendszer támogató kapacitásai annak érdekében, hogy felkészült szakértői bázissal a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig végig segíteni tudjon a pályázóknak projektgenerálást, projektfejlesztést támogató szolgáltatásokkal. Ezen támogató funkciók – amennyiben az adott irányító hatóságon belül kerülnek kialakításra – szigorúan elhatárolásra kerülnek az értékelői és döntés-előkészítő funkcióktól.

A kedvezményezettek adminisztrációs terheinek csökkentése a projektmegvalósítási szakaszban:

- A megvalósítást **közvetlen, gördülékeny és hozzáférhető kapcsolattartás** és a kedvezményezetteket maximálisan támogató ügyfélszolgálati rendszerek segítik.
- Megteremtődik az **egyablakos ügyintézés** lehetősége, különösen a területi intézményeknél, a teljes végrehajtási rendszerre – így a teljes pályázati ügyintézésre, tájékoztatásra, és minden kapcsolódó szolgáltatásra – kiterjedően, első lépésben a strukturális és kohéziós alapok tekintetében, megkezdve a vidékfejlesztési és halászati alapok bekapcsolódásának előkészítését.
- A kedvezményezetteket érintő adminisztratív terhek csökkentése további **pénzügyi könnyítések** (önerő biztosítása, előfinanszírozás, állami garanciavállalással megvalósuló könnyített hitelfelvétel) révén valósul meg.
- Adminisztratív könnyítést fognak eredményezni a pályázati folyamatok és projektmegvalósítás **felgyorsulását** eredményező lépések, mint pl. a **közbeszerzési eljárások** elhúzódo ellenőrzési folyamatának racionalizálása, a **teljesítésigazolások számának csökkentése** (projektgazda vagy intézményrendszer által megbízott műszaki ellenőrök, kamarák bevonása), vagy az **előrehaladás bemutatásának egyszerűsítése** (pl. féléves jelentések, kifizetési kérelmekhez kapcsolódó időszaki beszámolók új rendszere).
- A 2007-2013-as időszakban elindult kísérleti projektek tapasztalatait is felhasználva, a lehető legszélesebb körben lesznek alkalmazva az **egyszerűsített költség-elszámolási módok**⁴⁰ (az egységköltség alapú elszámolás, az átalány és a lump sum).

Az intézményrendszer adminisztrációs terheinek csökkentése:

A fenti lépések elsősorban a kedvezményezettek terheinek csökkentésére irányulnak, de számos intézkedés az intézményrendszer adminisztrációs kapacitásainak kihasználására is pozitív hatással lesz.

- A pályázati rendszer **elektronizáltságának növelése, az e-adatcsere rendszerek fejlesztése** – ide értve az elektronikus és on-line ügyintéztést és kapcsolattartást, az elektronikus úton történő pályázatbenyújtást, a pályázói, valamint projekt-adminisztrációs elektronikus felületek továbbfejlesztését – jelentősen csökkenti az intézményrendszer adminisztrációs terheit is.
- A fejlesztéspolitikai jogviszonyban érintett **ügyfelekről egységes nyilvántartás kerül kialakításra**. Lehetőség szerint biztosítva lesz a fejlesztéspolitikai nyilvántartásoknak más nyilvántartásokkal történő összekapcsolásának, az adatok átvételének, frissítésének, ellenőrzési célú

⁴⁰ Ld. „Záró értékelési jelentés a szabályozási kööttségek értékeléséről” megrendelő KKSZ (ill. jogelődje).

felhasználásának lehetősége, valamint az, hogy az állami nyilvántartásokban elérhető adatokat az érintett szervek közvetlenül a nyilvántartás vezetéséért felelős szervtől szerezzék be.

- Egyszerűsítve lesz a támogatáselosztásban részt vevő szervezetek (IH-k, KSZ-ek, helyi akciócsoportok) **működési költség elszámolása**.
- **Az egyszerűsített kiválasztási eljárás**, hosszadalmas értékelési szakasz híján, csökkenti az intézményrendszer terheit. A jogosultsági és egyértelműen meghatározott minőségi szempontok gyorsabb döntés-előkészítést tesznek lehetővé.
- **A jogosultsági és kiválasztási szempontokat értékelő mutatók rendszerének előre történő meghatározása** nem csak a pályázók számára jelent adminisztrációs tehercsökkentést, **hanem jelentősen egyszerűsíteni fogja a projekt-kiválasztási** rendszert, így a projektértékelési funkciók adminisztratív terheit is. Mindemellett jóval kisebb lesz a nem támogatható projektek száma, melyek értékelése nem köt le időt és kapacitást az intézményrendszerben.

Az adminisztrációs terhek csökkentésének legfontosabb lépései:

- Az adminisztrációs terhek csökkentését megalapozó, fentiekben ismertetett eszközök beépítése a 2014-2020 közötti időszak végrehajtási szabályozásába.
Felelős: koordináló szervezet (IH-k, szükség szerint KSZ-ek, TVI, Igazoló és Ellenőrző Hatóság képviselőinek közreműködésével)
Határidő: 2014. december 31.
- A kedvezményezettek és az intézményrendszer adminisztrációs terheinek csökkentésére vonatkozó szempontrendszer kidolgozása
Felelős: koordináló szervezet (monitoring és értékelési feladatok, valamint fejlesztéspolitikai koordinációs és módszertani feladatok, valamint az egységes eljárásrend kidolgozásáért felelős egységek)
Határidő: 2014. augusztus 30.
- Az adminisztrációs terhek mérésére és folyamatos nyomon követésére vonatkozó átfogó rendszerének kidolgozása
Felelős: koordináló szervezet (fejlesztéspolitikai koordinációs és módszertani feladatok, valamint monitoring és értékelési feladatok ellátásáért felelős egységek)
Határidő: 2014. szeptember 30.
- Az adminisztrációs terhek csökkentését szolgáló, jelentősebb idő- és forrásigényű fejlesztések, mindenképp az elektronikus adatcsere rendszerek fejlesztésének elvégzése
Felelős: koordináló szervezet (informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egység)
Határidő: 2014. év végéig folyamatos
- Százalékos mérték alapú általány (flat rate) módszertan, eljárásrend kidolgozása, jóváhagyása.
Felelős: koordináló szervezet
Határidő: 2014. október 30.
- Egységköltség alapú elszámolás: a megalapozó módszertan elkészült, konkrét tartalommal a konstrukciók tervezésekor tölthető fel
Felelős: Irányító Hatóságok
Határidő: konstrukciók tervezésekor

3. Az ESB alapok által támogatott területi alapú fejlesztéssel kapcsolatos integrált megközelítés vagy a területi alapú fejlesztésekkel kapcsolatos integrált megközelítések összefoglalása a programok tartalma alapján

A helyzetelemzés rámutatott, hogy az ország területi adottságai igen sokszínűek, és az országrészek között európai összehasonlításban is jelentősek a társadalmi-gazdasági különbségek (a magyarországi NUTS3 szint GDP/fő értékeinek szórása a második legnagyobb az EU-ban). A 2007–2013 közötti ciklus tapasztalatai alapján a fejlesztések integráltsága még fokozható. E tapasztalatok alapján viszont az is látható, hogy a területileg decentralizáltan megvalósuló, a helyi szereplők bevonásával és felelősségében zajló fejlesztések előrehaladása kifejezetten kedvező (a többi fejlesztéssel való összehasonlításban, ld. a 2007–2013-as regionális operatív programok előrehaladását). Ezért a 2014–2020 programidőszakban is szükség van a területileg integrált megközelítések alkalmazására, az EU Területi Agendájában megfogalmazott elvek mentén. A fejlesztések intézmény- és eszközrendszerének szolgálnia kell a területi decentralizációt is. A 2014–2020-as programozási időszakban a NUTS3 szintű megyék jelentik a területileg decentralizált fejlesztések legfontosabb platformját, összhangban a területi közigazgatás közelmúltban lezajlott átalakításával.

A területi alapú fejlesztések egyrészt területi logikájú integrált operatív programokban, másrészt ágazati operatív programokban kapnak helyet. Az előbbieket fogadják be a decentralizált területi fejlesztéseket (területfejlesztési OP, Közép-magyarországi régió OP). Az utóbbiak központi végrehajtásában vagy koordinációjában zajlanak az országos jelentőségű területi fejlesztések, egy vagy több OP finanszírozásában. A VP nem CLLD-n keresztül is támogat a vidéki térségekben térségi fejlesztéseket (például: diverzifikáció, kisméretű infrastruktúrafejlesztés, tanyafejlesztést stb.)

A fejlesztések koncepcionális megalapozását az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) szolgálja. Az OFTK középtávú (2014–2020) területi fejlesztési prioritásai:

1. Területi integráció, területfejlesztés, városfejlesztés a magyarországi növekvő területi különbségek megállítása érdekében, gazdaság- és társadalomfejlesztési eszközökkel. Fontos a leszakadó térségek területi felzárkóztatása, a város-vidék kapcsolatok erősítése, a településszerkezeti és térségi sajátosságokhoz igazodó fejlesztések, programok megvalósítása, integrált térségi és helyi fejlesztési programok megvalósítása, a vidéki térségek fejlesztésével összhangban és szinergiában történő város- és városfejlesztés.
2. Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek sajátos értékeinek megőrzése, azokra építő fejlesztése, felzárkóztatása, népességmegtartó képességük erősítése beleértve a társadalmi, közösségi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket.
3. Budapest és térségének fejlesztése nemzetközi szereplőnek, gazdasági teljesítményének megőrzése és az egész országra fejlesztő hatással bíró fokozása.
4. Kárpát-medencei, Duna-menti nemzeti és európai területi együttműködésekben való részvétel, az ilyen típusú nemzeti szerepvállalás fokozása.

A decentralizált területi fejlesztések célja

A decentralizált területi fejlesztések célja az általános – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott – magyarországi fejlesztési fókuszokkal összehangolt gazdasági fejlődés elérése. A területileg decentralizált fejlesztések a gazdasági fejlődéshez úgy járulnak hozzá, hogy a térségi adottságokra szabottan támogatják a helyi gazdasági rendszerek és a helyi foglalkoztatási képesség helyreállítását és javítását. (A területi különbségekről, a sokszínű területi adottságokról és a helyi gazdaságfejlesztési igényekről ld. a 1.1.4-es fejezetet.)

Decentralizált területi fejlesztések szempontjai és indikatív tartalma

A tervezés során az alábbi, alapvetően három alapelv mentén lehet kijelölni a térségileg decentralizált fejlesztéseket: (1) az önkormányzatok jogilag meghatározott kompetenciái (ebből adódóan a fejlesztések kedvezményezettjei döntően az önkormányzatok), (2) a fejlesztések mérete és (3) a fejlesztések térségi integrációja. E három alapelv mentén levezetett szempontokkal határozható meg a térségileg decentralizáltan kezelendő fejlesztések köre.

A területileg decentralizáltan kezelendő fejlesztések kijelölésének szempontjai

- Kisléptékű, helyi és térségi jelentőségű beavatkozások.
- A szubszidiaritás elve alapján megyei vagy helyi szinten optimálisan kezelhető fejlesztések.
- Sajátos helyi társadalmi igényekre reagáló fejlesztések.
- A települési és megyei önkormányzati feladatokhoz és vagyonhoz kapcsolódó fejlesztések.

- Olyan ágazati fejlesztések, amelyek helyi közösségi alapon eredményesen megvalósíthatók vagy nagymértékben függenek a helyi adottságoktól.
- Az általában több ágazatra kiterjedő térségi fejlesztési igényekre integrált beavatkozások válaszolhatnak.

A területileg decentralizáltan kezelendő tématerületek indikatív listája és az ESB alapok finanszírozása:

- Területileg decentralizált gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás-ösztönzés (ERFA), amely (1) helyi érdekű gazdaságszervezésre, (2) a munkahelyteremtésre összpontosít, (3) és integrált beavatkozásokkal operál. A helyi és közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések támogatása megyei szinten: helyi termékek és szolgáltatások fejlesztésének, előállításának és értékesítésének támogatása, helyi termékklaszterek kialakítása, helyi piacok újjászervezése, kapcsolódó intézményi környezet fejlesztése. Önkormányzati üzleti infrastruktúrafejlesztések támogatása (kiterjedve közlekedési kapcsolatok biztosítására is). Helyi foglalkoztatást szolgáló gyermekmegőrzési megoldások infrastrukturális fejlesztései;
- Integrált településfejlesztés (ERFA) az üzleti szereplők számára vonzó települési környezet kialakítása (a gazdasági tevékenységeket, a foglalkoztatást (munkába járást), a turisztikai tevékenységeket is segítő városfejlesztés), valamint a települések felkészítése a klímaváltozási és demográfiai kihívásokra (klímabarát gazdaságfejlesztés, barnamezős és leromlott városi területek rehabilitációja, települési környezetfejlesztés);
- Kisléptékű alternatív, közösségi és fenntartható települési közlekedésfejlesztés (ERFA);
- Települési és megyei önkormányzati feladatokhoz tartozó közszolgáltatás és közösségi infrastruktúrafejlesztés, családbarát szempontokra is tekintettel, szociális városrehabilitáció (ERFA);
- Integrált megyei szintű komplex turisztikai vonzerőfejlesztés és endogén erőforrásokra épülő kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések (ERFA);
- Önkormányzati és közösségi energetikai (megújuló és energiahatékonyság) fejlesztések (ERFA);
- Kisléptékű, helyi-térségi jelentőségű, a helyi közsféra vagy a közösségek kezdeményezésében létrejövő ESZA alapú kezdeményezések, alapvetően a foglalkoztatást és a társadalmi együttműködés erősítését támogatva. A decentralizált fejlesztési csomagokban előre meghatározott projekteket képeznek, azok ERFA elemeihez csatlakoznak. Végrehajtásuk az Irányító Hatóságok által kidolgozandó mechanizmusok szerint viszonyul a hasonló témájú, ágazati OP-kban szereplő beavatkozásokhoz. Alapelvként fontos, hogy a projekteknek független, helyi-térségi kezdeményezése legyen, a hasonló témájú és célcsoportú ágazati akciókkal való időbeni átfedést el kell kerülni (erre a foglalkoztatási beavatkozások esetén lehetőséget kínál a foglalkoztatási szolgálat területi szerveinek bevonása mind az ágazati, mind a területi programokba), kivéve, ha a területi akció egyértelműen erősíti a kapcsolódó ágazati fejlesztés térségi hatásait. Tárnya lehet: a térségi helyi integrált munkahelyteremtést szolgáló képzés, helyi-térségi munkaerőpiaci együttműködések, társadalmi együttműködési programok (pl. szociális városrehabilitáció keretében), munkavállalók és tanulók földrajzi mobilitása (lakhatás, ingázás, ösztöndíjprogramok), közösségi és kulturális fejlesztések. Az ESZA források fontos finanszírozói lehetnek a helyi közösségvezérelt fejlesztések módszertanával végrehajtott, illetve az ilyen típusú beavatkozásoknak is (CLLD).

Területi kiválasztási rendszer

Magyarország bevezeti a területi kiválasztási rendszert (TKR) a területi problémák kezelésének és a területi fejlődési potenciálok kihasználásának támogatása érdekében. Az eszköz használatával lehetővé válik, hogy több alap, akár több operatív program is szolgáljon egy-egy integrált területi beavatkozás-csomagot. A TKR eszköz támogathatja mind a decentralizált területi fejlesztéseket (megyék, nagyvárosok), mind az országosan kiemelt, központilag tervezett és végrehajtott vagy koordinált jelentős területfejlesztési beavatkozásokat.

Területi kiválasztási rendszer tervezése

Területi kiválasztási rendszer valósul meg a megyékben, a megyei jogú városokban és Budapesten. Jelen OP lehatárolások szerint a megye és MJV TKR kizárólag a TOP-ból, illetve a VEKOP-ból kap forrást. A 2014-2020-as időszakban a területfejlesztési szereplők indikatív, objektív társadalmi-gazdasági mutatók alapján meghatározott forráskerettel terveznek a fejlesztések stratégiai szemléletű, térben és időben integrált megvalósítása érdekében.

Ágazati fejlesztések területi tartalma

Az OFTK-ban meghatározott területi fejlesztési irányok képezik az ágazati fejlesztések területi orientációs alapját. A hatékonyabb koordináció érdekében került bevezetésre a PM szintjén a területi kohézió horizontális célja is (ld. 1.5.4 fejezet).

Az **országos jelentőségű területi problémák és potenciálok kezelése meghaladja a térségi szereplők és a térségileg decentralizált fejlesztések erőforrásait, ezért azokat elsősorban ágazati operatív programok fogják kezelni a 2014–2020-as időszakban.** A funkcionális szempontból együtt kezelt térségek indikatív jelleggel a következő országos térségfejlesztési kezdeményezéseket tartalmazzák:

- **Hátrányos helyzetű térségek** foglalkoztatásának bővítése és társadalmi integrációja (döntően a leghátrányosabb helyzetű térségek, humán fejlesztési OP és gazdaságfejlesztési OP források, ld. részletesen a 2.1.5. és a 3.1.5. fejezetben);

- **Nagyvárosi gazdasági növekedési zónák** specializált versenyképességi fejlesztése (gazdaságfejlesztési OP források ld. a 2.1.5. fejezetben);
- **Balaton térség** fenntartható fejlődése, versenyképességének helyreállítása.
- Az ágazati operatív programoknak vannak egyéb térség-specifikus vagy jelentős területi hatású fejlesztései is. Említhető az energetikai és környezetvédelmi OP lakossági energetikai és távhőszolgáltatási fejlesztései, melyek települési (különösen városi) szinten jelentkeznek. A közlekedési OP közlekedési hálózatfejlesztései jelentősen javíthatják egyes térségek elérhetőségét, a városi és elővárosi közlekedési projektek pedig egyes várostérségekben eredményezhetnek látványos fejlődést. A gazdaságfejlesztési és innovációs OP által finanszírozott S3 stratégia térségileg specializált innovatív gazdasági fejlődést céloz. A humán fejlesztési OP teleszerű életkörülmények felszámolására irányuló akciói területileg erősen fókuszáltak. A vidékfejlesztési program a vidékies településekre fókuszálja a célzott fejlesztési beavatkozásait.

Szintén az OFTK-ban rögzített irányok szerint biztosítani kell az ágazati fejlesztéseknek a megyei fejlesztési elképzelésekkel való összhangját a területi koordináció során.

A tervezés és a végrehajtás során szakpolitikai szinten a területfejlesztési törvényben rögzített feladatai keretében, a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős tárca által szerveztetett Országos Területfejlesztési Érdekegyeztető Fórum (OTÉF) biztosítja az ágazati és a területi fejlesztések összhangját.

A fejlesztések területi koordinációja

Biztosítani kell az ágazati és területi programok szinergiájának érvényesítését is. Ezt szolgálja a területiség horizontális kezelése (ld. 1.5.4-es fejezet), és az ebből fakadó területi koordinációs feladatok. Öt nagyobb feladatcsoport azonosítható:

- (1) **Megyei szintű koordináció, a megye területén megvalósuló fejlesztések összehangolása;**
- (2) A nagyszámú **decentralizált területi szereplő (TKR) országos koordinációja;**
- (3) A területi kiválasztási rendszer (TKR) keretében megvalósított fejlesztések **más (ágazati és területi logikájú) fejlesztésekkel való összehangolása;**
- (4) A **közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD)** keretében megvalósított fejlesztések országos koordinációja, módszertani támogatása és összehangolása az érintett OP-val és annak területi beavatkozásaival.
- (5) Az OFTK területi céljai érvényesülésének nyomon követése és értékelése és a területi kohézió horizontális szempontjának nyomon követése és értékelése.

(Koordinációt igényel még az ágazati erőforrásokból támogatott országos jelentőségű térségi fejlesztések, valamint az ágazatok egyéb térség-specifikus fejlesztéseinek programokon és alapokon átívelő megvalósítása is.)

A területi koordináció egyes típusainak feladatai és felelőssége

1. A megyei önkormányzatok feladata, hogy a területükön található megyei jogú városi, valamint közösségvezérelt helyi fejlesztések (ld. 3.1.1. fejezet) tervezését koordinálják, a fejlesztéseket összehangolják. A területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szaktárca (ill. központi szakmai háttérintézete bevonásával) mindehhez szakmai-módszertani útmutatást nyújt. A vidékfejlesztésért felelős szaktárca pedig a vidékies térségek közösségvezérelt helyi fejlesztéseinek koordinációjához nyújt szakmai-módszertani támogatást (ld. 3.1.1. fejezet).
2. Szükség van a nagyszámú felelős területi szereplő országos koordinációjára is, amit a koordináló szervezet, valamint a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium (ill. központi szakmai háttérintézete) biztosít. Az országos koordináció kiemelt feladatai: (1) minden egyes megye és megyei jogú város TKR részét képező fejlesztéséhez hozzá legyenek rendelve a területi OP-nak megfelelő indikátorok és azoknak a területi OP sikeres megvalósítását szolgáló, megyékre és megyei jogú városokra bontott célértékei, az értékek teljesülését ellenőrizni kell; (2) az egyes megyékből, megyei jogú városokból induló, de több térséget érintő kezdeményezések elősegítése; (3) decentralizált tématerületek fejlesztésének szakmai koordinációja: a beavatkozások országos földrajzi koordinációja (a térségi szükségletek és a fejlesztések közötti összhang térségi kialakításának támogatása), szakmai minimum standardok biztosítása.
3. A területi kiválasztási rendszer (TKR) decentralizált területi felelőseivel (megyék, megyei jogú városok, Budapest) minden program irányító hatósága együttműködik, nem csak az adott TKR-t finanszírozó programok (az 1.5.4-es fejezetben rögzített elvnek megfelelően). A koordináló szervezet, valamint a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium (ill. központi szakmai háttérintézete) menedzselésében a TKR-k felelős szerveit be kell vonni a területüket érintő programok fejlesztéseinek előkészítésébe, tájékoztatást kell nyújtani részükre e fejlesztések előrehaladásáról, és az értékelések során a térségek szempontjait is meg kell vizsgálni. Az ágazati OP-k területi vagy a területi OP témájába vágó ágazati fejlesztéseivel való szinergia biztosítása, mely szerint az ágazati és területi operatív programok fejlesztéseit egymáshoz kapcsolva valósulhassanak meg (pl. a területi integrált stratégiában szereplő, TOP megyei programban finanszírozott projekthez kapcsolódó projektek előnyben részesítése az ágazati OP végrehajtása

során a releváns esetekben). ld. e fejezetben korábban az OTÉF-nál, ill. ld. még a 2.1. fejezetben, a koordináló szervezet konstrukcióvizsgáló szerepköréinél);

4. A közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) keretében megvalósított fejlesztések összehangolására vonatkozó információ bővebben a 3.1.1. fejezetben szerepelnek.

5. A programok nyomon követésének és értékelésének figyelemmel kell lenni a területi szempontokra is, vizsgálni kell az OFTK-ban rögzített területi célkitűzések és a PM területi kohézió horizontális szempontok érvényesülését, a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium (ill. központi szakmai háttérintézete) felelősségében.

(Az ágazati erőforrásokból támogatott országos jelentőségű térségi fejlesztések koordinációjáról ld. fentebb [Ágazati fejlesztések területi tartalma], ld. a 2.1.5. fejezetet, ill. a hátrányos helyzetű térségek esetében ld. a 3.1.5. fejezetet.)

3.1 Azon intézkedések, amelyek biztosítják az ESB alapoknak az egyedi szubregionális térségek területfejlesztése érdekében történő felhasználására vonatkozó integrált megközelítést

3.1.1 Közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD)

A CLLD eszköz alkalmazásához kapcsolódó kihívások, célcsoportok, tematikus fókusz, az egyes térségtípusok és célok, valamint a tematikus célkitűzésekhez való hozzájárulás

A legfőbb kihívások, célcsoportok és tématerületek, amelyekre a CLLD eszköz alkalmazása irányul:

- A fejlesztési folyamatokban való helyi közösségi részvétel, a civil aktivitás, a szektorok közötti együttműködés a nyugat-európai országokhoz képest gyengébb.
- Magyarország térségeinek többségében – beleértve a városokat, kisvárosokat, és különösen a vidéki térségeket – a helyi gazdaság megerősítésre és újjászervezésre szorul.
- Magas a mély-, és gyermekszegénységben élők száma, alacsony a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, a romák társadalmi integrációja.
- A városok közösségi és kulturális infrastruktúrája és szolgáltatásai térségi jelentőségük miatt várostérségi léptékben is fontosak, az ezzel kapcsolatos közösségi részvétel módszere és formái megerősítésre szorulnak.

Az alábbi hazai gazdaság- és társadalomfejlesztési célokat segítheti a CLLD eszköz alkalmazása:

- **Minden CLLD-re vonatkozóan:**
 - A helyi gazdaság feléléstése és a gazdaság közösségi alapú fejlesztése a legalacsonyabb területi szinteken: a CLLD megközelítés alkalmazása feltárja és a fejlesztések szolgálatába állítja a térségek saját erőforrásait.
 - A helyi közösségépítés az ország egész területén érvényes általános társadalomfejlesztési cél: a CLLD eszköz alkalmazásával megerősödnek a felelős, öngondoskodásra és tudatos jövőformálásra képes és szolidáris helyi közösségek.
- **Az egyes térségtípusok esetében:**
 - **Vidékiek térségek fejlesztése:** vidékiek térségek fejlesztése a 2007–2013-as LEADER eredményekre és tapasztalatokra alapozva. Az EMVA CLLD-k keretében fejleszthető tématerületek listáját ld. a 2.1.2-es fejezetben.
 - **Városok és városrészek integrált és fenntartható fejlesztésében:** egyes integrált városfejlesztési csomagok (ld. 3.1.3-as fejezet) akcióterületeinek településfejlesztésében és közösségépítésében is szerepet kaphat a CLLD eszköz.

Kapcsolódás a tematikus célokhoz:

- A CLLD eszköz keretében sokszínű beavatkozások valósíthatók meg a tematikus célok szinte mindegyikéhez kapcsolódóan. A fő irányt a helyi gazdaság és foglalkoztatás fejlesztése képezi a többi területi alapú fejlesztéshez hasonlóan (8. tematikus cél), különös tekintettel ennek közösségi vonatkozásaira, közösségfejlesztő módszereire és hatásaira a helyi közösségi tudat, az önszervező és öngondoskodó képesség terén. Emellett a közösségi részvételre építő közösségi és kulturális fejlesztések nagymértékben hozzájárulhatnak a városok és a vidéki térségek fejlesztéséhez (9. tematikus cél). A CLLD módszer kitűnően alkalmas továbbá a sérülékeny, szegénységgel sújtott közösségek bevonására, de Magyarországon a CLLD alapú közösségépítés e hátrányos helyzetű csoportok közösségein kívül is fontos.

A CLLD eszköz alkalmazása során bevont alapok, a koordinációs mechanizmus és az előkészületi intézkedések

A CLLD eszköz alkalmazásának elvei:

- **Az EMVA finanszírozású CLLD-k alkalmazásáról:**

- A vidékfejlesztési programban a 6. prioritás tartalmazza azokat a vidékfejlesztési intézkedéseket, amelyek a CLLD fejlesztések gerincét adhatják, de a helyi akciócsoport (HACS) döntése szerint a vidékfejlesztési program bármely intézkedése és azon felül egyéb, a helyi partnerség által szükségesnek ítélt fejlesztési terület finanszírozható CLLD keretében, helyi fejlesztési stratégián keresztül.
- Az indikatív földrajzi lehatárolás szerint CLLD keretében EMVA támogatásra jogosult az ország területén található alábbi követelményeknek megfelelő települések, ill. településrészek:
 - o a népsűrűség 120 fő/km² érték alatt van;
 - o a népesség 10 ezer főnél kevesebb, akkor is, ha a népsűrűség meghaladja a 120 fő/km² értéket;
 - o az előbbi kritériumok alapján nem jogosult városok külterülete 2%-nál magasabb külterületi lakossági arány esetén - pl. tanyavilággal rendelkező városok;
 - o az előző kritériumok alapján nem jogosult városok (kivéve budapesti agglomeráció) azon településrészei, amelyek egykor önálló közigazgatási egységként (községként) működtek. Alapvetően nem jogosult, az előző kritériumok teljesítése ellenére sem: Budapest és a budapesti agglomerációhoz tartozó települések.
 E lehatárolás alapján tehát a vidéki területek egészen alakulhatnak vidékfejlesztési CLLD HACS-ok.
- A jelenlegi LEADER HACS-ok alapot képezhetnek a 2014-20-as időszak CLLD HACS szerveződéseihez elkerülendő a jelenleg működő és a 2014-2020-as időszakra alakuló egyesületek párhuzamos működését. Ugyanakkor új HACS-ok alakításának a lehetősége is biztosítva lesz, és nem feltétlen kerül kiválasztásra minden jelenleg működő HACS (pl. a kiválasztás különösen fókuszálhat a hátrányos helyzetű térségekre).

Kiegészítő jelleggel ERFA/ESZA finanszírozású OP-k is hozzájárulhatnak az EMVA HACS-ok fejlesztéséhez a helyi stratégiák kiterjesztése céljából. Mindez specifikus támogatási konstrukciókkal, elsősorban város-vidék kapcsolatok erősítését vagy a társadalmi együttműködést szolgálva (az EMVA HACS tagok vagy a HACS-ok pályázatok kedvezményezettjei lehetnek).

- **Az SA finanszírozással rendelkező CLLD-k alkalmazásáról:**

- Többalapos CLLD keretében ERFA/ESZA finanszírozásra jogosult helyi akciócsoportok (HACS): helyi fejlesztési stratégiájukban városfejlesztési célkitűzéseket tűznek ki célul, városi területeken alakulhatnak meg kísérleti jelleggel.

- **CLLD eszköz keretében felhasználható indikatív forrásallokáció:**

- Az összes (Magyarországra érkező és hazai társfinanszírozás nélkül számolt) **ERFA** forrás körülbelül **0,97%**-a; és az összes (Magyarországra érkező és hazai társfinanszírozás nélkül számolt) **ESZA** forrás körülbelül **1,04%**-a; A vidékfejlesztési program keretében a Magyarországra érkező EMVA minimum 5%-a.

- **Koordinációs feladatok:**

Fontos feladat a közösségvezérelt helyi fejlesztések végrehajtásának országos koordinációja (megyék támogatásával) és a helyi akciócsoportok módszertani támogatása. A helyi akciócsoportok módszertani támogatását a vidékfejlesztésért és a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős tárcák, ill. központi szakmai háttérintézményeik végzik. E szervezetek nyújtanak segítséget a megyék területükön folytatott CLLD koordinációs feladataihoz is. A CLLD-ket tartalmazó operatív programok CLLD és egyéb (nem CLLD) beavatkozásai közötti összhangot a felelős irányító hatóságok biztosítják. [A későbbiekben esetlegesen megjelenő több programból és több alaptól finanszírozott, közös végrehajtási intézményi megoldásokkal is támogatott (pl.

egyablakos ügyintézés) CLLD fejlesztések koordinált végrehajtása a koordináló szervezet és az érintett irányító hatóságok közös feladata lesz.]

A közösségvezérelt helyi fejlesztések **koordinációjához kapcsolódó megyei feladatok**⁴¹:

- segítsék a CLLD csoportok közötti földrajzi lehatárolások összehangolását;
 - támogassák és segítsék a helyi stratégia megalkotását és végrehajtását, illetve harmonizálásukat a megyei/MJV/fővárosi tervekhez;
 - támogassák a területüket érintő stratégiák összehangolását, annak érdekében, hogy a megye területén megvalósuló fejlesztések minél több szinergikus hatást eredményezzenek.
- **CLLD megközelítés alkalmazására való felkészülés:**
 - Az EMVA LEADER program keretében létrejött HACS-ok felkészítése már megkezdődött, az alábbiak szerint:
 - szervezeti, és ahol szükséges, a területi újraszerveződési folyamatokat 2014 év végére be kell fejezni. A lehatárolások még 2014 során megtörténnek, így a HACS-ok már az előkészítő támogatásra jogosult szervezetekként kezdhetnek a Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) megírásába.
 - A LEADER HACS-ok stratégiájuk kidolgozásához a HACS-ok a jogszabály adta lehetőséggel élve igénybe vehetik az előkészítő támogatást. Igény esetén a LEADER start-up támogatás igénybevétele is lehetővé válik.
 - A városokban alakuló HACS-ok esetén:
 - A városi CLLD-k esetében új HACS-ok megalakulására lesz szükség. A finanszírozást nyelő HACS-ok kiválasztása kompetencia alapon történik majd (ennek során szempontok lesznek: területi stratégiákkal való összhang, szakmai tartalom és menedzsment felkészültség).
 - A HACS-ok alapos felkészítését tananyagok és módszertani segédletek fogják biztosítani. A városi CLLD-k esetében, ahol a szervezeti előzmények, tervezési és végrehajtási tapasztalatok nem állnak rendelkezésre, ennek a képzésnek kiemelt jelentősége van.
 - Az eddigi tapasztalatok alapján hozzávetőleg fél éves időtartam szükséges egy minőségi HFS kidolgozásához. A városi HACS-ok kiválasztását ezért legkésőbb 2015 első félévében célszerű lebonyolítani, így biztosítva elegendő időt a HFS-ek kidolgozására.
 - **Helyi szereplők feladatai a CLLD fejlesztésekben:**
 - A LEADER eddigi tapasztalatai alapján a helyi szereplők a 1303/2013/EU rendelettel összhangban végzik feladataikat (a helyi fejlesztési stratégiák elkészítése, értékelése, nyomon követése és végrehajtása; a helyi stratégiák megvalósítását szolgáló megállapodások megkötése [finanszírozó irányító hatóságokkal]; a helyi stratégiáknak megfelelő projektek generálása és kiválasztása a támogatási összegek meghatározásával együtt; projektek támogatási javaslatainak kidolgozása és felterjesztése [finanszírozó irányító hatóságok felé]; projekt-előrehaladás szakmai nyomon követése; projektek végrehajtása; helyi-, térségi- és nemzetközi szakmai együttműködések alakítása, ill. az ebben való részvétel).
 - A fentiek mellett az is fontos, hogy az államigazgatási és adminisztratív jellegű feladatkörök ne a helyi szerveződések terheljék túlzott mértékben. Ennek megfelelő végrehajtási struktúrákat kell kialakítani.

3.1.2 Integrált területi beruházások (ITI)

Magyarország nem tervezi az integrált területi beruházás (ITI) eszközének alkalmazását⁴².

⁴¹ A megyei feladatok nem korlátozzák a HACS-ok 1303/2013/EU rendeletben rögzített döntéshozatali szabadságát.

⁴² ITI-k létrehozása az ETE határ-menti programok esetében szándék lehet, ha az érintett országokkal a határ menti megyék megállapodnak a több országot is érintő összefüggő területek integrált fejlesztéséről (például a határon átnyúló agglomerálódó városi térségek esetében).

3.1.3 Fenntartható városfejlesztés, beleértve azokat az elveket, amelyek mentén meghatározásra kerülnek azon városi területek, ahol a fenntartható városfejlesztés érdekében integrált intézkedések valósulnak meg, valamint ezekre az intézkedésekre nemzeti szinten elkülönített indikatív ERFA-összeget is

Magyarországon a megyei jogú városok fedik le a városi közösségek legnagyobb részét és ezek a városok rendelkeznek a fejlesztések megvalósításához megfelelő kompetenciákkal.

A kevésbé fejlett régióbeli célterület megyei jogú városai és Budapest fejlesztési csomagjai területi kiválasztási rendszer (TKR) keretében valósulnának meg (ugyanakkor Érd megyei jogú város is rendelkezik integrált városfejlesztési csomaggal). A városfejlesztési csomagok fő célja a városok helyi gazdasági szerepköreinek erősítése, a zöld gazdaságra történő átállás elősegítése, a fenntartható közlekedés és a városi környezet fejlesztése családbarát és klímaadaptációs szempontok figyelembe vételével, és megjelenik a leromlott városi területek komplex megújítása a társadalmi együttműködés erősítésével.

A megyei jogú városok, valamint Budapest integrált településfejlesztési stratégiát dolgoznak ki az Európa 2020, illetve a 2014-2020-as kohéziós politika céljainak is megfelelően, mely alapját képezi a fenntartható városfejlesztési TKR programoknak. A várostársági integrált programok tervezési térségeinek lehatárolásával kapcsolatos irányelveket az 1181/2013. (IV. 5) Kormányhatározat tartalmazza. A tervezés és a végrehajtás során az országos koordináció (ld. 3. fejezet elején) arra ösztönzi a megyei jogú városokat és Budapestet, hogy bevonják fejlesztéseikbe vonzáskörzetük településeit is.

Ezek a fenntartható városfejlesztést szolgáló TKR-k elsősorban a területi OP-ban – Budapest esetében a Közép-magyarországi régió OP-ban – kapnak helyet. A programokat az OP egyes ERFA és ESZA prioritási tengelyeinek támogatásai finanszírozzák.

A megyei önkormányzatok felelősek a területükön történő fejlesztések koordinációjának biztosításáért, ideértve a városfejlesztési intézkedések területi léptékű koordinációját. A területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztérium (ill. központi szakmai háttérintézete) ehhez módszertani útmutatást biztosít.

A megyei jogú városok körén kívül eső városok is terveznek fenntartható városfejlesztési intézkedéseket a területi OP-k keretében.

Az 1301/2013/EU rendelet 7. cikkelye meghatározza, hogy a nemzeti szintű ERFA-források legalább 5%-át a fenntartható városfejlesztésre kell fordítani. Az előírt forrásallokációt a területi OP egyedi fenntartható városfejlesztési prioritási tengelye jeleníti meg. A városok fenntartható városfejlesztési intézkedések végrehajtásában való szerepvállalása a 1301/2013/EU rendelet 7. cikkelye szerint kerül kialakításra.

Alap	Indikatív forrásallokáció a fenntartható városfejlesztésre (EUR)	Az allokáció részaránya az összes keretből alaponként (%)
ERFA	537 839 035	5,00%

3.1.4 Az ESB alapok keretében folytatott együttműködés főbb kiemelt területei, adott esetben figyelembe véve a makroregionális és a tengeri medencéket érintő stratégiákat

ETE programok kiemelt tématerületei

Összhangban a Nemzeti Fejlesztés 2030 (OFTK) stratégiai prioritásaival, magyar oldalról a következő **fő együttműködési területek** támogatása szükséges a területi együttműködés vonatkozásában:

- a gazdaságfejlesztés, a versenyképesség és a foglalkoztatás növelése a határon átnyúló együttműködéssel (1., 2., 3. és 8. tematikus célok);
- a határ menti területi integráció elősegítése, a környezeti, közlekedési, vízügyi, energetikai hálózati kapcsolatok erősítésével (4., 5., 6. és 7. tematikus célok);
- intézményi együttműködés elősegítése és a határ menti közösségek kapcsolatainak javítása (11. tematikus cél).

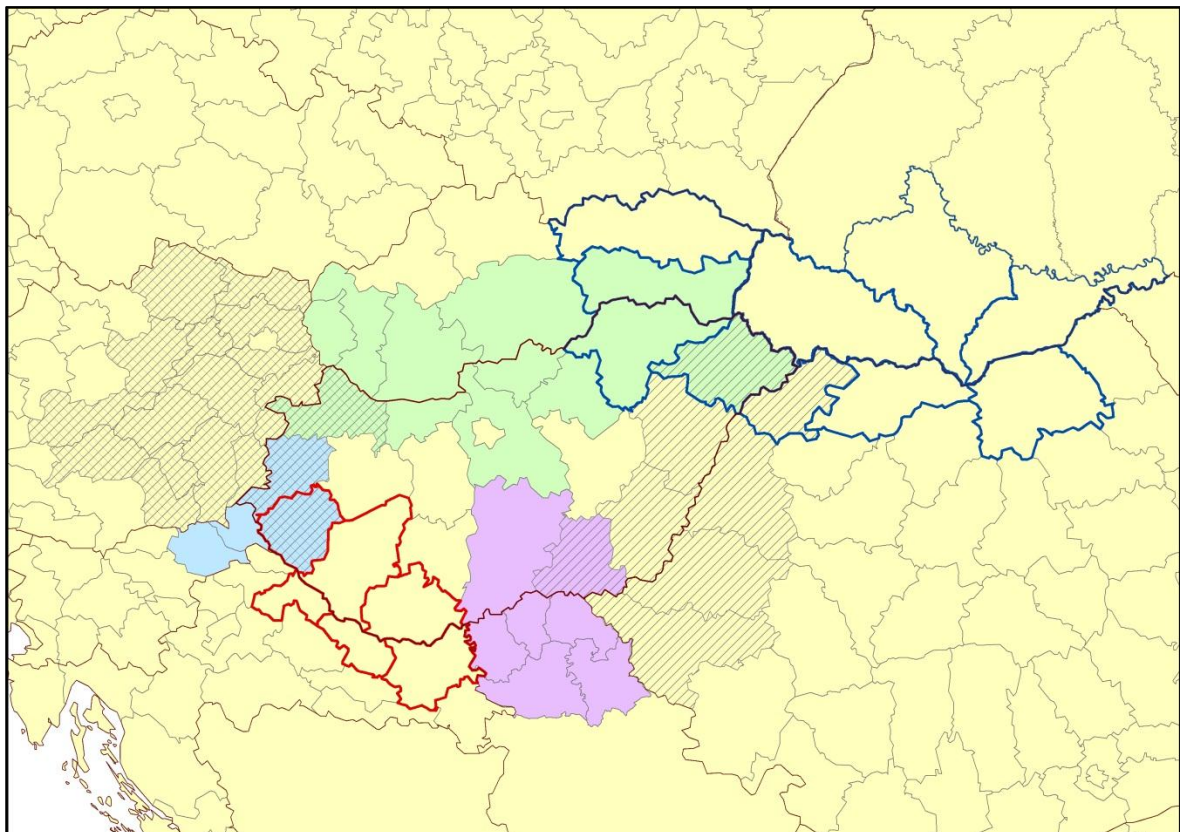
Az egyes határon átnyúló és transznacionális programok vonatkozásában a tematikus célok és beruházási prioritások kiválasztása a szomszédos országokkal közösen történik. A határon átnyúló programok céljainak meghatározásában az OFTK-val összhangban kialakított megyei fejlesztési koncepcióknak van kiemelt szerepe.

ETE határ-menti programok kiemelt tématerületei

A Kormány 1441/2013. (VII. 15.) határozata kiemelten fontos fejlesztési célként határozta meg a határon átnyúló együttműködések esetében az alábbi területeket (az egyes határ menti térségek adottságaira, igényeire és lehetőségeire tekintettel):

- a gazdaságfejlesztés (különös tekintettel a KKV fejlesztésekre és K+F+I fejlesztésekre),
- a nemzeti vagy regionális/helyi szintű közlekedési kapcsolati hiányok felszámolása,
- a foglalkoztatás elősegítése,
- a környezetvédelem és az energiahatékonyság (ld. a 1.3.2 fejezet 5. tematikus célra vonatkozó részénél), valamint
- az intézményfejlesztés.

Magyarország a 2014-2020-as időszakban kétoldalú határon átnyúló együttműködési programokban vesz részt, kivéve az ukrán határon, ahol négyoldalú a program (magyar-szlovák-román-ukrán határszakasz). A határon átnyúló programok esetében az eltérő finanszírozó alapok miatt meg kell különböztetni az Unió belső határa mentén fekvő magyar-román (a programterület sraffozással jelölve), magyar-szlovák (zöld szín), magyar-osztrák (keresztsraffozással ábrázolva), magyar-szlovén (kék szín) és magyar-horvát (piros határvonal) határon átnyúló operatív programokat az Előcsatlakozási Eszköz hatálya alá tartozó országokkal készülő magyar-szerb (lila szín) határon átnyúló programtól; illetve Ukrajnával együtt készült négyoldalú határon átnyúló együttműködési programtól (kék határvonal).

Magyarország a 2014-2020-as időszakban két transznacionális együttműködésben vesz részt, a Duna transznacionális programban (a programterület sraffozással jelölve), illetve a Közép-Európa transznacionális programban (a programterület zöld színnel jelölve).

EU Duna Régió Stratégia kiemelt tématerületei

A transznacionális programok esetében az EU **Duna Régió Stratégiával (EUDRS)** való közvetlen kapcsolat megteremtése alapvetően meghatározhatja a programszintű célokat. Magyarország támogatja, hogy az EUDRS végrehajtásának koordinációjára a vonatkozó ETE transznacionális program adjon kereteket. Magyarország szintén támogatja, hogy a transznacionális program teret adjon a kisebb léptékű, nem beruházási jellegű EUDRS fejlesztéseknek, míg a jelentősebb fejlesztések a tagállami „mainstream” programokban kapjanak helyet.

Az SA és KA forrású OP-k mellett az összhang és az EUDRS-hez való hozzájárulás biztosításának feladata megjelenik az ETHA (halgazdálkodási OP) és az EMVA (vidékfejlesztési program) beavatkozási rendszereiben is. Az EUDRS-ben foglaltak figyelembe vétele érdekében kiemelt koordinációs szerepe van egyes prioritási területek esetén a Tematikus Koordinációs Testületnek (Steering Group) és a Budapest Duna Kontakt Pontnak (BDKP). Magyarország a koordinátora az EUDRS három prioritási területének: „Fenntartható energia” (2. prioritásterület) Csehországgal közösen, „Vízminőség” (4. prioritásterület) Szlovákiával közösen és „Környezeti kockázatok” (5. prioritásterület) Romániával közösen.

Az EUDRS Magyarország szempontjából legfontosabb tematikus célonkénti üzeneteit ld. az 1.3.2-es fejezetben (az EUDRS minden tematikus célt érint). **Az EUDRS koordinációjának részletesebb leírását pedig a 2.1.3-as fejezet tartalmazza.** Magyarországon a **nemzeti szintű koordináció biztosítása** a magyarországi végrehajtási intézményrendszer feladata. Magyarország nagy hangsúlyt fektet a transznacionális programra az EUDRS megvalósítását támogató intézményrendszer, valamint az intézmények közötti együttműködés hatékonyabbá tétele érdekében. A folyamatot az EUDRS partnerországaival és Irányító Bizottságaival történő konzultációk támogatják. A BDKP, az Európai Beruházási Bank és Magyarország közös kezdeményezéseként, támogatja a prioritásterületek koordinátorait és a Duna régiós országok érintett szervezeteit a területekhez kapcsolódó projektek előkészítésében és finanszírozásában. A BDKP eszközül szolgál határon átnyúló együttműködést igénylő, elsősorban közlekedési, energetikai és környezetvédelmi/vízügyi ágazati és integrált fejlesztések koordinált megvalósításában. A BDKP számos makroregionális projekt előkészítését segíti a Duna régiós és határ menti hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése és közlekedési akadályok felszámolása, az árvízvédelmi fejlesztések vízgyűjtő és alvízgyűjtő szintű tervezése és összehangolása,

energetikai fejlesztések koordinált megvalósítása, valamint a határon átnyúló együttműködést segítő együttműködési mechanizmusok kialakítása terén. A BDKP szervezetébe a Duna régiós országok ideiglenes szakértőket delegálnak a makroregionális projektek közös előkészítése, tapasztalatok és jó gyakorlatok közös elemzése, tudás cseréje, hosszú távú partnerségek kialakítása és az országok közti együttműködési lehetőségek minél hatékonyabb kiaknázása céljából.

Az EUDRS nem csak a makroregionális programba szánt magyarországi elképzelések kialakítására van hatással. Az Európai Unió Duna Régió Stratégiája Magyarország számára is jelentős hozzáadott értéket képviselő cselekvési terveinek, intézkedéseinek meg kell jelenniük a **tagállami strukturális és kohéziós alapokból finanszírozott programokban** is. A sikeres tervezés és megvalósítás érdekében Magyarország törekszik a saját és a makrotérség többi tagállamának fejlesztési programjai közötti tartalmi összhangra is (ennek tipikus példáját nyújtják a vízrendezési beavatkozások, amelyek csak akkor lehetnek sikeresek Magyarországon, ha szomszédos tagországokkal összehangolt akciók valósulnak meg). (Magyarország e fejlesztési elemeket, célokat a további nemzetközi egyeztetések fényében továbbstrukturálja, illetve a makroregionális érdekeket szem előtt tartva igazítja majd hazai fejlesztéseit a Stratégia céljaihoz.)

3.1.5 Ahol szükséges, integrált megközelítés a szegénység által leginkább sújtott földrajzi területek egyedi szükségleteinek kezelésére, különös tekintettel a marginalizálódott közösségekre, a fogyatékkal élőkre, a tartósan munkanélküliekre, valamint azon fiatalokra, akik nem vesznek részt sem foglalkoztatásban, sem oktatásban, sem képzésben

Minden operatív programban érvényesíteni kell a hátrányos helyzetű térségek felzárkózásának szempontját, melyre az OP-k tervezése során ki kell térni (ld. a 1.5.4-es fejezetben a területi kohézió horizontális célja alatt). A területileg decentralizált fejlesztések térségei közötti forrásmegosztásban szempont a felzárkozási igény és a társadalmi-gazdasági elmaradottság. Az ilyen helyzetben lévő térségek több forrásból részesülhetnek.

A hátrányos helyzetű térségeket az egyes OP-k saját beavatkozási logikája fogja kijelölni. Az integráció azonban biztosított, mert alapvetően minden érintett OP beavatkozási tere az ún. leghátrányosabb helyzetű kistérségek lehatárolásával kijelölt térségeken belül körvonalazható (2014-ben a lehatárolás megújul).

A leghátrányosabb helyzetű térségek helyzetértékelése az 1.1.4-es fejezetben található (egyes tematikus célonként pedig az 1.1.3-as fejezet a Területi egyenlőtlenségek: hiányok és potenciálok blokkjaiban).

A probléma ugyan területi jellegű, de a decentralizált területi szereplők erőforrásai nem elegendőek a hátrányos helyzetű térségek fejlesztési szükségleteinek kezelésére. A hátrányos helyzetű térségek gazdaságfejlesztésére, foglalkoztatási problémáinak enyhítésére és társadalmi integrációjára célirányos központi kezdeményezések juttatnak többletforrásokat. E forrásokat egyes ágazati OP-k biztosítják.

A megvalósítás fontos része az egységes tervezési, szakmai-módszertani és koordinációs háttér és nyomon követés kiépítése, szakemberek képzése, folyamatos szakmai jelenlét biztosítása is. A program kialakítása támaszkodik a 2007–13-as időszak leghátrányosabb helyzetű kistérségek célirányos felzárkóztatási programjának tapasztalataira is. A „Társadalmi és gazdasági felzárkózás által vezérelt térségi integrált program” megtervezéséhez kapcsolódó feladatokról szóló 1058/2014. (II. 11.) Korm. határozat alapján a hátrányos helyzetű térség integrált programjainak tervezéséért a humán erőforrás fejlesztésért, településfejlesztésért, a Kormány európai uniós források felhasználásáért, a területfejlesztésért és a vidékfejlesztésért felelős szaktárcák végzi. Az egyes OP-k hozzájárulásának meghatározása és a végrehajtás koordinációs kereteinek kidolgozása az említett tárcák felelősségében történik. A hátrányos helyzetű térségekre irányuló célzott beavatkozások az alábbi alapelveknek felelnek meg:

- a felzárkózás területi céljának elérése érdekében törekszik az érintett elmaradott térségek további leszakadásának lassítására (egyes térségekben megállítására), a térségen belüli nagy fejlettségbeli különbségek csökkentésére,
- a társadalmi-gazdasági felzárkózás érdekében törekszik az érintett térségek foglalkoztatási szintjének növelésére és a foglalkoztathatóság alapfeltételeinek javítására,
- a tervezésnél és végrehajtásnál integrált megközelítés kerüljön alkalmazásra, törekedve a szinergiák kiaknázására (össze kell hangolni a gazdaságra, a foglalkoztatásra, a szegénység csökkentésére, a közoktatásra, az egészségügyre, a lakhatási feltételekre, a szociális szolgáltatásokra és a közlekedési viszonyokra irányuló tevékenységeket),
- hozzá kell járulni azon helyi és térségi kapacitások megteremtéséhez, amelyek hosszú távon – a fejlesztési támogatásoktól függetlenül is – alapjai lehetnek az adott térség fejlődésének,
- el kell érni a rászoruló célcsoportokat és településeket, amely alatt a fizikai elérést is érteni kell, továbbá ennek keretében a legrosszabb képzettségi, foglalkoztatottsági, jövedelmi helyzetben lévők – különösen a romák – felzárkóztatását elő kell segíteni,
- a forrásokat a kezelendő kihívásokkal arányos módon, a térségek között differenciáltan szükséges biztosítani,
- érvényesíteni kell mind a szakmapolitikai követelményeket, mind a térségi igényeket, kormányzati koordinációval és a térségi szereplők tervezési és végrehajtási szerepével,
- be kell vonni a hátrányos helyzetű közösségek helyi képviselőit, az érintett társadalmi szervezeteket és szakembereket, e szereplők tervezési felkészítését is támogatva,
- eljárásrendi sajátosságok segítsék az eredményességet, különösen az irányítás, a projektkiválasztás és az egyszerűsített költségelszámolás szélesebb körű alkalmazása terén,
- a szakmai és projektszintű nyomon követés alapján válják lehetővé az időszerű és hatékony beavatkozás az előzetesen elvárt eredményektől való eltérés esetén.

Beavatkozások a hátrányos helyzetű térségek társadalmi integrációs, lakhatási, foglalkoztatási hátrányok felszámolására

Földrajzi lehatárolás:	Szükségletek:	Alapok	Tervezett akciók	Program
A beavatkozás földrajzi értelemben a leghátrányosabb helyzetű térségekre terjed ki (LAU 1). Egyes tematikái ezen belül eltérő földrajzi fókuszterületekkel rendelkeznek. A társadalmi integrációs beavatkozások pontos földrajzi lehatárolásához a szegénység térképek adnak majd iránymutatást, míg a gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztési beavatkozásokhoz a szabad vállalkozási zónák jogszabályi lehatárolása.	A beavatkozás alapvető célja a jövedelmi szegénység és más társadalmi-gazdasági hátrányok okán a társadalomból való kizorulás és a hátrányok továbbörökítésének elkerülése, ezáltal a társadalmi kohézió erősítése. Fontos célja a társadalmi felzárkózás, a gyermekek esélyeinek növelése, valamint az érintettek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának elősegítése. A tartós felzárkózáshoz mindenképp működő helyi gazdaságra és munkahelyekre van szükség.	ERFA	szabad vállalkozási zónákon keresztüli gazdaságfejlesztés: KKV munkahelyteremtés, befektetés-ösztönzés, gazdasági infrastruktúrafejlesztés, térségi gazdaságmenedzsment	gazdaságfejlesztési és innovációs OP
		ESZA	foglalkoztatási intézkedések	gazdaságfejlesztési és innovációs OP
		ESZA	a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű emberek, beleértve romák képzettségi szintjének növelése, egyénre szabott segítségnyújtás, készségfejlesztés, képzés, oktatást kiegészítő nem formális és informális tanulás, iskolai lemorzsolódás elleni fejlesztések, helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása, társadalmi együttélést segítő, közösségépítő, a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló programok, helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtása, az interszektoralis és szakmaközi együttműködés erősítése a helyi/térségi szereplők között, nagyarányú alacsony státuszú népességgel rendelkező területek felszámolása	humán fejlesztési OP
		ERFA	nagyarányú alacsony státuszú népességgel rendelkező területek felszámolása	humán fejlesztési OP

Fontosabb kiegészítő támogatások a terület- és vidékfejlesztési programokból

A végrehajtás koordinációs mechanizmusai arra ösztönöznék, hogy a területi OP és a vidékfejlesztési program térségi fejlesztései és a hátrányos helyzetű térségek célirányos ágazati támogatásai között összhang legyen (erről ld. a 2.1.5. és 3. fejezeteket). A terület- és vidékfejlesztési

programok az összhangon túl akár célirányosan is nyújthatnak hátrányos helyzetű térségi támogatásokat, ha a térségi felelősök döntései alapján a térségi fejlesztési csomagok megjelenítik azokat (ld. 3.1.1. fejezetet). A vidékfejlesztési HACS-ok kiválasztása is különösen fókuszálva lesz a hátrányos helyzetű térségekre a vidéki szegénység felszámolása érdekében.

Alapok	Tervezett akciók	Program
ESZA	A területi OP megyei decentralizált fejlesztési csomagjai (pl. foglalkoztatás, közösségfejlesztés)	területi OP
ERFA	A területi OP megyei decentralizált fejlesztési csomagjai (pl. egészségügyi és szociális alapellátás, szociális városrehabilitáció)	területi OP
EMVA	A vidékfejlesztési CLLD kezdeményezései is kapcsolódhatnak a kezdeményezéshez a térségi szereplők saját döntései, és valós igényei függvényében	vidékfejlesztési program

3.1.6 Ahol szükséges, olyan integrált megközelítés, amely foglalkozik azon térségek demográfiai kihívásaival, illetve azon földrajzi térségek egyedi szükségleteivel, amelyek súlyos és tartós természeti és demográfiai hátrányokkal küzdenek, az EUMSZ 174. cikkében említettek szerint

Magyarország szempontjából nem releváns.

4. Az ESB alapok hatékony végrehajtását biztosító intézkedések

4.1 A meglévő elektronikus adatszere-rendszerek értékelése, valamint azon tervezett intézkedések összefoglalása, amelyek fokozatosan lehetővé teszik, hogy a kedvezményezettek, valamint a programok irányításáért és kontrolljáért felelős hatóságok között folytatott minden információcsere elektronikus adatszere formájában valósuljon meg

Az elektronikus adatszere-t biztosító rendszerek kialakítása a 2014–20-as időszak végrehajtási átalakításának részét képezi. A rendelkezésre álló tapasztalatok fényében meghatározásra kerül, hogy a jelenleg működő rendszerek mennyiben felelnek meg a 2014-20-as ciklus elvárásainak.

A jelenlegi elektronikus adatszere rendszerek vizsgálata

Jelenleg a következő monitoring információs rendszerek szolgálják az elektronikus adatszere-t: NSRK alapok: EMIR; EMVA és ETHA: IIER. A jelenleg működő rendszerek felkészültsége eltérő az elektronikus adatszere tekintetében.

EMIR:

A felület időbeli és földrajzi kötöttségek nélkül teszi lehetővé az adminisztratív kötelezettségek teljesítését, melynek során a kedvezményezettek automatikus szinkronizáció útján, közvetlenül a rendszer adatbázisába tölthetik fel adataikat. A felület a kedvezményezetti adminisztratív terhek csökkentésének kiemelt eszköze.

A jelenlegi időszakban is számos olyan fejlesztés került bevezetésre, mely az egyes pályázati folyamatokban, részben, vagy teljesen biztosítja az elektronikus adatszere-t a kedvezményezettek számára.

Az EMIR online felülete több felhasználást támogató funkcióval járul hozzá az adminisztratív terhek csökkentéséhez, melyek közül a következők kiemelendők:

- Az adatlapok egyes részeinek automatikus kitöltése az adatbázisban elérhető információk újrahasznosításával.
- Automatikus kalkulációk és beépített kontrollok alkalmazása a pontos adatrögzítés támogatása érdekében.
- A projektek aktuális státuszának online nyomon követése.
- A kedvezményezettek elektronikus értesítése, a rendszer által generált automatikus üzenetek útján.

A rendszer fejlesztése során kiemelt hangsúlyt kapott az interoperabilitás lehetőségeinek hasznosítása és a közhiteles adatbázisokkal létesített adatkapcsolatok körének szélesítése. A rendszer jelenleg több eltérő profilú adatbázissal létesít kapcsolatot, melynek köszönhetően többek között köztartozási és támogatási adatok, önkormányzati és cégszolgálatok széles köre érhető el.

IIER:

Alapvető jellemzőit a fejlesztése megkezdésének idején irányadó informatikai megoldások határozzák meg, amelyhez az idők során hozzáfejlesztett funkciók okozta komplexitás járul.

Az IIER rendszer az agrár, vidékfejlesztési és halászati források alapfolyamatainak támogatására készült.

A tapasztalatok értékelése alapján tett megállapítások:

- Az Európai Bizottság értékelése alapján az NSRK-forrásokat kezelő EMIR rendszer és online felülete mintaeértékű a tagállamok között.
- A pályázati folyamatok elektronizálása a 2007-13-as programozási időszakban is kiemelt prioritást élvezett, s az informatikai célkitűzések rendszere jelentős összhangot mutatott a Bizottság által megfogalmazott alapelvekkel. A Bizottság e-cohesion érettségi szintjének besorolása tekintetében a rendszer a 4. és 5. szint közötti szegmensbe sorolható.

- Az interoperabilitás és a rendszerek közti adatkapcsolatok bővítése az adminisztratív folyamatok egyszerűsítésének kiemelt eszköze a jelenlegi programciklusban is.
- A rendszer komplexitását és az új programciklus szabályozási specifikumait figyelembe véve, a jelenlegi technológiára és tapasztalatokra építve új rendszer kidolgozása javasolt az ESB alapok tekintetében.
- A meglévő monitoring információs rendszerek és más adatbázisok közötti interoperabilitás további fejlesztése szükséges, az esetleges adatvédelmi szempontok figyelembevételével.
- A 2007-2013-as tapasztalatok alapján az EMIR, az IIER és az IMIR az alábbi EIA folyamatról legalább alapinformációkat gyűjtenek.

Az elektronikus adatcsere rendszerek teljes körű kiépítésének akcióterületei:

- A folyamatok hatékony megvalósítását támogató szabályozási háttér kialakítása.
- A célok megvalósításához szükséges informatikai projektek megtervezése.
- Az elektronikus adatcsere lehetőségének kiterjesztése a pályázati folyamatokra, valamint a megvalósítás során történő adatcserére.
- Az egyszeri adatbevitel elvének biztosítása és előnyeinek hasznosítása a teljes projektéletút során.
- A rendszerbeli tranzakciók hitelességének és a rendszerben tárolt adatok biztonságának garantálása, adekvát biztonsági szinteken.
- Az interoperabilitás elvének biztosítása a megvalósító és ellenőrző szervek viszonylatában, valamint más külső adatbázisok tekintetében.
- Felhasználó-barát és pontos adatrögzítést támogató online és a rendszerbeli felületek kialakítása, melyek segítik az elektronikus adatcsere hatékony megvalósítását.
- Az online portál elérésének fizikai és időbeli kötöttségek nélkül történő biztosítása, beleértve a hordozható és mobileszközökről való elérést is.
- A növekvő adatmennyiség kezeléséhez szükséges adekvát műszaki infrastruktúra kiépítése és a szükséges hardver eszközök beszerzése.

A kijelölt akcióterületek alapján jelenleg az alábbi lépések azonosíthatók:

- Az eljárási szabályok kialakítása, s vele párhuzamosan az elektronikus adatcsere rendszerek bevezetését megalapozó koncepció kidolgozása.
 Felelős: a koordináló szervezet egységes eljárásrendjének biztosításáért és az informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egységei
 Határidő: 2014. szeptember
- A következő időszak elvárásainak megfelelő rendszerfejlesztések megtervezése és végrehajtása. (kiterjedve a fentebb azonosított akcióterületekre).
 Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egysége
 Határidő: 2014-től folyamatosan
- A különböző támogatási rendszerek jelenlegi és jövőbeli monitoring információs rendszerei közötti kapcsolatot biztosító interfészrendszer kidolgozása és használatba vétele.
 Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egysége
 Határidő: 2014. I. félév
- A rendszerek külső adatkapcsolatainak bővítése, az interoperabilitás elvének fokozott érvényesítése érdekében.
 Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egysége
 Határidő: 2014-től folyamatosan
- Az intézményrendszeri humán erőforrások felkészítése.
 Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egysége
 Határidő: 2014. III. negyedév
- Infrastrukturális kapacitások felmérése és bővítése és az informatikai biztonság megfelelő szintjének garantálása, használatához szükséges releváns informatikai szabályzatok kidolgozása
 Felelős: a koordináló szervezet informatikai fejlesztésekért felelős szervezeti egysége
 Határidő: 2014-től folyamatosan

Irodalomjegyzék

- Agrárgazdasági Kutató Intézet (2011): AKI jelentés az agrárgazdaság 2010. évi helyzetéről
- Állami Számvevőszék (2012): ÁSZ jelentés az állami közutak felújítását, javítását, karbantartását célzó intézkedések eredményességének és az állami közutak állapotára gyakorolt hatásának ellenőrzéséről
<http://www.asz.hu/jelentes/1291/jelentes-az-allami-kozutak-felujitast-javitast-karbantartast-celzo-intezkedesek-eredmenyessagenek-es-az-allami-kozutak-allapotara-gyakorolt-hatanak-ellenorzeserol/1291j000.pdf>
- Babusik F. (2004): Az esélyegyenlőség korlátai Magyarországon. L'Harmattan Kiadó, Budapest
http://www.delphoi.hu/download-pdf/kotet_L%27Harmattan.pdf
- Befektetés a Jövőbe – Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020, NGM, 2013
<http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/hirek-esemenyek/kormany-elfogadta>
- BellResearch (2012): Magyar Infokommunikációs Jelentés
- CIRIEC (2012): The Social Economy In the European Union. Report drawn up for the European Economic and Social Committee by the International Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy (CIRIEC), 2012
- COM: Developing an indicator of innovation output, SWD(2013) 325
- Deloitte (2012): A hazai kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzáférése, piaci elégtelenségek, hiányosságok vizsgálata
- Domokos V. (2010): Szegény- és cigánytelepek, városi szegregátumok területi elhelyezkedésének és infrastrukturális állapotának elemzése különböző (közoktatási, egészségügyi, településfejlesztési) adatforrások egybevetésével. (Az elemzés a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Koordinációs Irányító Hatóság LHH Fejlesztési Programiroda megbízásából készült.)
- DUIHK (2013): Konjunktúrajelentés 2013 – Gazdasági helyzet és várakozások, Befektetői Környezet, A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (Deutsch-Ungarische Industrie- und Handelskammer) 19. konjunktúra-felmérésének eredményei, Budapest, 2013. április
- E-CORDA (2013): External COMmon Research DAta Warehouse database, European Commission
- EMMI: Felsőoktatás-statisztikai adatgyűjtések, Statisztikai Osztály
- Ernst and Young (2013): Globalization Index, 2013
<http://www.ey.com/GL/en/Issues/Driving-growth/Globalization---Looking-beyond-the-obvious---2012-Index>
- European Commission (2014): DG Regional Policy: Country Fact Sheet Magyarország
- Európai Unió (2012a): EU Transport in Figures – Statistical Pocketbook 2012
- Európai Unió (2012b): Small Business Act for Europe Fact Sheet 2012 – Hungary (2012. évi SBA-tájékoztató Magyarország, Európai Bizottság, Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2012/hungary_en.pdf
- Fraunhofer (2012): Participation of the Central and Eastern European EU Member States in the 7th Framework Programme. Analysis, Evaluation, Recommendations
- IMD World Competitiveness Yearbook versenyképességi felmérés, 2013
- IMD World Competitiveness Yearbook versenyképességi felmérés, 2014
- IUS (2011): Innovation Union Scoreboard 2011
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2011_en.pdf
- IUS (2013): Innovation Union Scoreboard 2013
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2013_en.pdf
- IUS (2014): Innovation Union Scoreboard 2014
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf
- Kopint-Tárki Zrt. (2012): Kohéziós szakpolitikai álláspont kialakításához segítségnyújtás: A közép-magyarországi régió tovagyrúzó hatása. Készült a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség számára. A tanulmányt készítő munkacsoport: Nagy Katalin, Vakhal Péter, megjelent: Budapest, 2012. október

- Központi Statisztikai Hivatal (2012): Megváltozott munkaképességűek a munkaerőpiacon
- Nagy Sz. (2012): A társadalmi marketing aktuális kérdéseiről – a környezettudatos magatartás mozgatóerői (http://www.matarka.hu/koz/ISSN_1588-9033/6k_1sz_2012/ISSN_1588-9033_6k_1sz_2012_069-083.pdf)
- NEKIFUT Irányító Testület (2012): A magyarországi kutatási infrastruktúra fejlesztése. A 2013-14. évi pályázati rendszer stratégiai megalapozása. 2012. október
- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, NGM, 2013 (<https://www.nth.gov.hu/hu/tevekenysegek/eu-2014-2020/orszagos-fejlesztési-es-teruletfejlesztési-konceptio>)
- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, 2009 (http://www.kvvm.gov.hu/cimg/documents/96_2009_OGY_hatarozat_NKP_3.pdf)
- Nemzeti Közlekedési Stratégia, NFM, 2014
- Nemzeti Stratégiai Jelentés, NFÜ, 2012 (http://ec.europa.eu/regional_policy/how/policy/doc/strategic_report/2012/hu_strat_report_2012.pdf)
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, KIM, 2011 (<http://romagov.kormany.hu/download/8/e3/20000/Strat%C3%A9gia.pdf>)
- Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020, VM, 2012 (<http://videkstrategia.kormany.hu/download/4/37/30000/Nemzeti%20Vid%C3%A9kstrat%C3%A9gia.pdf>)
- NFÜ (2013a): A kulturális intézményrendszer oktatást támogató szolgáltatási és infrastrukturális fejlesztéseinek értékelése (http://palyazat.gov.hu/a_kulturalis_intezmenyrendszer_oktatast_tamogato_szolgaltata_si_es_infrastrukturalis_fejleszteseinek_ertekelese)
- NFÜ (2013b): Közösségi közlekedési szolgáltatás értékelése menetrendi és utasszolgáltatási mutatók alapján
- NFÜ (2013c): A közoktatás fejlesztését célzó NSRK támogatások értékelése (http://palyazat.gov.hu/a_kozoktatasi_fejleszteset_celzo_nsrk_tamogatások_ertekelese)
- NGM (2012): Tájékoztató a Magyarországon működő ipari parkok helyzetéről
- NGM (2013): Runway Budapest 2.0.2.0.
- OECD (2007): Education at a Glance
- OECD (2012): Entrepreneurship at a Glance
- Országos Vízügyi-gazdálkodási Terv, Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, 2010
- Századvég Alapítvány – Századvég Gazdaságkutató Zrt. – StrategoPolis Kft. (2012): Szakpolitikai tanulmány: Nemzeti Iparfejlesztési stratégia, különös tekintettel a kkv szektorra
- TI (2013): Transparency International, Corruption Perceptions Index 2013, (<http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>)
- ÜHG Leltár, 2013 – Országos Meteorológiai Szolgálat, Greenhouse Gas Inventory Division (2013): National Inventory Report for 1985-2011, 2013
- WHO (2011): European Health for All Database (HFA-DB), World Health Organization Regional Office for Europe, Copenhagen, 2011. (<http://data.euro.who.int/hfad/>)
- WTTC (2013): World Travel and Tourism Council: Travel & Tourism Economic Impact 2013, Hungary (http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/hungary2013.pdf)